TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI
28	4

SIRA SAYISI: 258

BOLU KARTALKAYA MEVKİİNDE BULUNAN BİR OTELDE MEYDANA GELEN YANGIN FACİASININ TÜM BOYUTLARIYLA ARAŞTIRILARAK İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLARIN SORUMLULUKLARININ TESPİT EDİLMESİ VE BENZER OLAYLARIN ÖNLENMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU RAPORU

MART 2026

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER i
TABLOLAR LİSTESİ vi
ŞEKİLLER LİSTESİ vii
RESİMLER LİSTESİ viii
KISALTMALAR LİSTESİ ix
TERİMLER LİSTESİ x
KOMİSYON BAŞKANININ SUNUŞU 1
ÖNERGE METİNLERİ 4
TAKDİM YAZISI 21

KOMİSYONUN KURULUŞU VE ÇALIŞMALARI

A. MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİNİN KONUSU VE ÖZETİ 22
B. KOMİSYONUN KURULUŞU, GÖREV SÜRESİ VE KOMİSYON ÜYELERİ 24
C. KOMİSYON ÇALIŞMA SÜRECİ HAKKINDA USUL VE ESASLAR 27
D. KOMİSYON ÇALIŞMALARI SÜRECİ 28
D.1. Komisyonda Yapılan Toplantıların Konusu, Bilgi Alınanlar ve Tutanaklar 28
D.1.1. 13.02.2025 Tarihli Başkan, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtip Seçimi 28
D.1.2. 18.02.2025 Tarihli (1'inci) Toplantı 28
D.1.3. 25.02.2025 Tarihli (2'nci) Toplantı 29
D.1.4. 26.02.2025 Tarihli (3'üncü) Toplantı 29
D.1.5. 04.03.2025 Tarihli (4'üncü) Toplantı 29
D.1.6. 05.03.2025 Tarihli (5'inci) Toplantı 30
D.1.7. 11.03.2025 Tarihli (6'ncı) Toplantı 30
D.1.8. 12.03.2025 Tarihli (7'nci) Toplantı 31
D.1.9. 18.03.2025 Tarihli (8'inci) Toplantı 31
D.1.10. 19.03.2025 Tarihli (9'uncu) Toplantı 31
D.1.11. 08.04.2025 Tarihli (10'uncu) Toplantı 32
D.1.12. 09.04.2025 Tarihli (11'inci) Toplantı 32
D.1.13. 16.04.2025 Tarihli (12'nci) Toplantı 32
D.1.14. 30.04.2025 Tarihli (13'üncü) Toplantı 33
D.1.15. 07.05.2025 Tarihli (14'üncü) Toplantı 33
D.1.16. 14.05.2025 Tarihli (15'inci) Toplantı 33
D.1.17. 22.05.2025 Tarihli (16'ncı) Toplantı 34
D.1.18. 12.06.2025 Tarihli (17'nci) Toplantı 34
D.2. Çalışma Ziyaretleri, Yerinde İncelemeler ve Diğer Faaliyetler 34
D.2.1. 27.02.2025 Tarihli Grand Kartal Otel Ziyareti 34
E. KOMİSYONDA GÖREVLENDİRİLENLERİN LİSTESİ 35
F. KOMİSYONA SUNULAN RAPORLAR VE BELGELER 36
G. KOMİSYON ÜYELERİNCE SUNULAN ÖNERİLER/ÖNERGELER 38

BİRİNCİ BÖLÜM
DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE TURİZMİN GELİŞİMİ

1.1. DÜNYA'DA TURİZMİN GELİŞİMİ 39
1.2. TÜRKİYE'DE TURİZMİN GELİŞİMİ 40
1.2.1. Genel 40
1.2.2. Türk Turizmine İlişkin Sayısal Veriler 43
1.2.2.1. Türkiye'de Konaklama Tesisleri ve Yatak Sayılarının Yıllara Göre Gelişimi 43
1.2.2.2. Türkiye'ye Gelen Ziyaretçi Sayılarının, Turizm Gelirlerinin ve Ortalama Harcamanın Yıllara Göre Gelişimi 44
1.2.2.3. Turizm Gelirlerinin İhracat Gelirlerine Oranının Yıllar İçinde Gelişimi 48
1.2.3. Türkiye'de Gerçekleştirilen Turizm Türleri 50
1.2.3.1. Deniz-Güneş-Kum (Kitle) Turizmi 51
1.2.3.2. Kültür Turizmi 51

1.2.3.3. Kongre Turizmi....52
1.2.3.4. İnanç Turizmi....54
1.2.3.5. Sağlık ve Esenlik (Wellness) Turizmi....55
1.2.3.6. Spor Turizmi....56
1.2.3.7. Yat Turizmi....57
1.2.3.8. Golf Turizmi....59
1.2.3.9. Yayla Turizmi....60
1.2.3.10. Kış Sporları/Kayak Turizmi....61
1.2.4. Türkiye'de Turizmin Geliştirilmesinde Kültür ve Turizm Bakanlığının Rolü....64

İKİNCİ BÖLÜM
KONAKLAMA TESİSLERİNİN RUHSATLANDIRILMASI VE DENETİMİ

2.1. TÜRKİYE'DE KONAKLAMA TESİSLERİNİN İNŞA EDİLMESİNE İLİŞKİN İZİN VE RUHSATLANDIRMA İŞLEMLERİ....75
2.1.1. Yapı Ruhsatı....75
2.1.1.1. Genel Bilgiler....75
2.1.1.2. Yapı Ruhsatına İlişkin Genel Hükümler....76
2.1.1.3. Yapı Ruhsatı İşlemleri....78
2.1.1.4. Esaslı Tadilat....80
2.1.1.5. Yapı Ruhsatı Gerekmeyen İnşai Faaliyetler....81
2.1.2. Yapım (İnşaat Aşamasında Yetkili Kurum ve Kuruluşlar)....81
2.1.2.1. Yapı Denetim Kuruluşları....81
2.1.2.2. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının Denetim Yetkisi....82
2.1.3. Yapı Kullanma İzin Belgesi (İskân Raporu)....84
2.1.3.1. Genel Bilgiler....84
2.1.3.2. Yapı Kullanma İzin Belgesi ile "İskan" İfadesi Arasındaki İlişki....84
2.1.3.3. Yapı Kullanma İzni Aşamaları....84
2.1.3.4. Yapı Kullanma İzinlerinde Başvuru Sahibinden Bilgi ve Belge İstenmesine İlişkin Esaslar....85
2.1.4. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı....86
2.1.4.1. Genel....86
2.1.4.2. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Vermeye Yetkili Merciler....87
2.1.4.3. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatını Vermeye Yetkili Mercilerin İzin İşlemleri....88
2.1.4.4. İşyerlerinde Aranacak Genel Şartlar....88
2.1.4.5. İşyeri Açılması....89
2.1.5. Turizm Belgesi ve Çeşitleri....89
2.1.5.1. Genel Bilgiler....89
2.1.5.2. Turizm Yatırımı Belgesi....89
2.1.5.3. Kısmi Turizm İşletmesi Belgesi....91
2.1.5.4. Turizm İşletmesi Belgesi....91
2.1.6. Turizm Belgesi İşlemleri....92
2.1.6.1. Genel Bilgiler....92
2.1.6.2. Konaklama İşletmelerinin Belgelendirme Şartları....93
2.2. TÜRKİYE'DE KONAKLAMA TESİSLERİNİN DENETİMİ, İLGİLİ KURUM / KURULUŞLAR VE MEVZUAT....93
2.2.1. Genel Bilgiler....93
2.2.2. Belediyeler....94
2.2.3. İl Özel İdareleri....96
2.2.4. Belediye İtfaiye Müdürlükleri/Büyükşehir İtfaiye Daire Başkanlıkları....102
2.2.5. Kültür ve Turizm Bakanlığı....103
2.2.6. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı....133
2.2.6.1. İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü....136
2.2.6.2. Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı....137
2.2.7. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)....142
2.2.8. İl Tarım ve Orman Müdürlükleri....145

2.2.9. Kolluk Güçleri (Polis ve Jandarma) 145
2.2.10. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (Muayene Kuruluşları) 146
2.2.11. Sağlık Bakanlığı 149
2.3. KONAKLAMA TESİSLERİNİN RUHSATLANDIRILMASI VE DENETİMİ KONUSUNDA DÜNYA ÖRNEKLERİ 149
2.3.1. Genel Bilgiler 149
2.3.2. İtalya 150
2.3.2.1. Konaklama Tesislerinin Denetimi 150
2.3.2.2. Konaklama Tesislerinde Yangın Güvenlik Önlemleri 151
2.3.3. İspanya 152
2.3.3.1. Konaklama Tesislerinin Denetimi 152
2.3.3.2. Konaklama Tesislerinde Yangın Güvenlik Önlemleri 154
2.3.4. Fransa 155
2.3.4.1. Konaklama Tesislerinin Denetimi 155
2.3.4.2. Fransa'da Turistik Otellerin Sınıflandırılması Sistemi 155
2.3.4.3. Konaklama Tesislerinde Yangın Güvenlik Önlemleri 157
2.3.5. Yunanistan 157
2.3.5.1. Konaklama Tesislerinin Denetimi 157
2.3.5.2. Konaklama Tesislerinde Yangın Güvenlik Önlemleri 158

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YANGIN VE İLGİLİ MEVZUAT

3.1. YANGINLA İLGİLİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE 160
3.1.1. Yanma ve Yangın Tanımı 160
3.1.1.1. Yavaş Yanma 160
3.1.1.2. Kendi Kendine Yanma (İçten Yanma) 160
3.1.1.3. Hızlı Yanma 161
3.1.2. Yanma Ürünleri 161
3.1.3. Yangın Türleri 163
3.1.3.1. Meydana Gelme Mekanizmalarına Göre Sınıflandırma 163
3.1.3.2. Yayılım Mekanizmalarına Göre Sınıflandırma 164
3.1.3.3. Yanıcı Maddeye Göre Sınıflandırma 165
3.2. ULUSAL MEVZUAT 166
3.2.1. 7126 Sayılı Sivil Savunma Kanunu 166
3.2.1.1. Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik 166
3.2.2. 2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu 169
3.2.2.1. Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik 172
3.2.3. 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu 176
3.2.4. 5393 Sayılı Belediye Kanunu 179
3.2.4.1. Belediye İtfaiye Yönetmeliği 182
3.2.5. 3572 Sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun 185
3.2.5.1. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik 185
3.2.6. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 187
3.2.6.1. İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği 190
3.2.6.2. İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik 192
3.2.6.3. İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği 193
3.2.6.4. İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik 194
3.2.6.5. Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik 197
3.2.6.6. Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik 198
3.2.6.7. Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik 199

3.2.6.8. Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik 199

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
BOLU KARTALKAYA MEVKİİNDE MEYDANA GELEN OTEL YANGINI VAKASI

4.1. YANGIN ÖNCESİ GENEL DURUM 201
4.1.1. Otelin Genel Özellikleri 201
4.1.2. Otelin İdari ve Hukuksal Durumu 203
4.2. OLAYIN GELİŞİMİNE İLİŞKİN RESMİ BELGELERDE ORTAYA KONAN BULGU VE TESPİTLER 207
4.2.1. Yangın Öncesi ve Sürecinde Yaşananlar ve Zamansal Gelişim 211
4.2.1.1. Mutfak ve Restoran Katı 211
4.2.1.2. Resepsiyon ve Giriş Katı (Lobi) 216
4.2.1.3. Yangın Uyarı Sistemi (Fire Track) ve Bulunduğu Alan 217
4.2.1.4. Kapalı Otopark 218
4.2.1.5. Kat (Personel Odaları) 219
4.2.1.6. Lobi Sol 220
4.2.1.7. Restoran İçinde Yer Alan Bar 220
4.2.1.8. Arka Cephe 220
4.2.1.9. Arka Cepheden İkinci Kat 221
4.2.1.10. White Fox 221
4.2.1.11. Arka Cephe Teleski Çıkışı ve Kayak Malzemeleri Satılan Alan 222
4.2.1.12. Merdiven Boşlukları, Asansör ve Koridorlarda Duman Yayınımı 222
4.2.2. Otel Tesisatı Hakkında Genel Değerlendirme 224
4.2.3. İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Değerlendirme 227
4.2.3.1. Yangın Güvenliğine İlişkin Sistemsel ve Yapısal Tespitler 234
4.3. KAMU GÖREVLİLERİNE İLİŞKİN SORUŞTURMA İZİN SÜREÇLERİ 247
4.3.1. Bolu Valiliği İl Özel İdaresi 247
4.3.2. Bolu Belediye Başkanlığı 255
4.3.3. Kültür ve Turizm Bakanlığı 261
4.3.4. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 262
4.4. OLAYIN YARGISAL SÜRECİ 263
4.4.1. Olay 263
4.4.2. Cumhuriyet Başsavcılığınca Görevlendirilen Bilirkişi Heyeti Raporu 264
4.4.3. İddianame ve Hüküm Özeti 265
4.4.4. Yangında Hayatını Kaybeden Kişiler 266

BEŞİNCİ BÖLÜM
BOLU KARTALKAYA MEVKİİNDE MEYDANA GELEN OTEL YANGINI VAKASININ ORTAYA ÇIKARDIĞI SORUN ALANLARI İLE BUNLARA İLİŞKİN TESPİTLER VE ÖNERİLER

5.1. DENETİM VE MEVZUATA İLİŞKİN 278
5.1.1. Periyodik Yangın Denetimleri ve İtfaiye Raporlarının Geçerlilik Süresi 278
5.1.2. Yangın Projeleri ve İskân Kontrollerinde İtfaiyenin Sürece Dahil Edilmesi 278
5.1.3. Yüksek Yangın Riski Barındıran Tesisatın Denetimi 278
5.1.4. Denetim Konusunda Yetki Karmaşası 279
5.1.5. Konaklama Tesislerine İlişkin Yangın Güvenliği Düzenlemelerinde Kriter Uyuşmazlığı 279
5.1.6. İtfaiye Denetimlerinde Tespit Edilen Eksikliklere İlişkin Sürecin Belirsizliği 279
5.1.7. Konut Amaçlı Binaların Zemin Katlarının İşyeri Olarak Kullanılması Durumunda Bu Binalarla Alakalı Olarak Yangın Yönetmeliğinde Özel Düzenlemeler Yapılması 280
5.2. RAPORLAMA VE ANALİZLERE İLİŞKİN 280
5.2.1. Bina Risk Analizlerinin Kapsamının Genişletilmesi 280
5.2.2. İtfaiye Raporlarında ve İstatistiklerinde Standart Sağlanması 281
5.3. UYGULAMAYA İLİŞKİN 282
5.3.1. Otellerde Sigara İçilen Oda Uygulamasının Kaldırılması 282

5.3.2. Konaklama Tesislerindeki Yangın İhbar Sistemine İlişkin Uygulama Sorunları 282
5.3.3. Yangın Ekipmanlarının Standardizasyonu 282
5.3.4. Yangın Sigortası 283
5.4. KURUMSAL YAPI, PERSONEL VE ORGANİZASYONA İLİŞKİN 283
5.4.1. Dönemsel Nüfus Yoğunluğu Yaşanan Yerlerde İtfaiye Birimi Kurulması 283
5.4.2. İtfaiye Teşkilatlarının Güçlendirilmesi ile Personelin Eğitim ve İstihdamı 283
5.4.3. İtfaiye Teşkilatlarının Ulusal Düzeyde Bir Kurum Çatısı Altında Yapılandırılması 284
5.5. EĞİTİM, BİLİNÇLENDİRME VE İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN 285
5.5.1. Toplumun Bilinçlendirilmesi ve Eğitim 285
5.5.2. İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinde Denetim Fonksiyonunun Etkinleştirilmesi 286

RAPORA İLİŞKİN KARAR İMZA CETVELİ 287
RAPORA EK GÖRÜŞ VE MUHALEFET ŞERHLERİ 289
KAYNAKÇA 540

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. En Çok Turist Alan Ülkeler (2024).....40
Tablo 2. Turizm Belgeli Tesis ve Yatak Sayıları.....43
Tablo 3. Destinasyonlara Göre Küresel Ziyaretçi Sayıları ve Pazar Payları.....44
Tablo 4. Türkiye Turizminin Büyüme Oranları ve Pazar Payı.....48
Tablo 5. Türkiye'ye Gelen Toplam Ziyaretçi Sayısı (Yabancı ve Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlar), Turizm Gelirleri ve Ortalama Harcama 48
Tablo 6. Turizm Gelirlerinin İhracat Gelirleri ve Turizm Giderlerinin İthalat Giderleri Oranı (Milyon $).....49
Tablo 7. Belgeli Yat İşletmelerinin Kümülatif Olarak Yat ve Yatak Sayıları.....58
Tablo 8. İş Teftişine Tabi Kayıtlı İşyerlerine Teftiş Ziyareti Verileri (2022) 140
Tablo 9. Konaklama Sektörünün İş kazası Sıklık Hızı, Ağırlık Hızı ve Ölümlü / Uzuv Kayıplı Kaza Oranı Bakımından Sıralaması.....141

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Uluslararası Ziyaretçi Sayılarına İlişkin Küresel Tahmin ve Gerçekleşmeler 46
Şekil 2. Türkiye Turizmi: Turist Sayısı Gerçekleşmeleri ve Hedefleri (Milyon Kişi).....47
Şekil 3. Türkiye Turizmi: Gelir Gerçekleşmeleri ve Hedefleri (Milyar ABD Doları) 47
Şekil 4. Şekil Yanma Üçgeni 161

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1. Grand Kartal Otel Lobisi'nin Yangın Öncesi Görünümü 241
Resim 2. Yangından Etkilenen Dış Cephe Kaplaması 242
Resim 3. Grand Kartal Otel İçerisindeki Merdivenin Yangın Sonrası Görünümü 243
Resim 4. Otelin Ön Taraftan Giriş Katında Bulunan Resepsiyon Bölümü 276

KISALTMALAR LİSTESİ

AB : Avrupa Birliği

AFAD : Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

AFADEM : Afet ve Acil Durum Eğitim Merkezi

ÇSGB : Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

EN : Avrupa Normu

İMSAD : Türkiye İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği

İSG : İş Sağlığı ve Güvenliği

İSG-KATİP : İş Sağlığı ve Güvenliği Kayıt, Takip ve İzleme Programı

İZODER : Isı, Su, Ses ve Yangın Yalıtımcıları Derneği

KBRN : Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer

KTB : Kültür ve Turizm Bakanlığı

OSGB : Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimi

STK : Sivil Toplum Kuruluşu

TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi

TS-EN : Türk Standardı – Avrupa Normu

TSE : Türk Standardları Enstitüsü

TÜRKAK : Türk Akreditasyon Kurumu

TÜYAK : Türkiye Yangından Korunma ve Eğitim Vakfı

TERİMLER LİSTESİ

Acil Durum	:	Can kaybı, yaralanma, çevresel zarar veya maddi kayba yol açabilecek; hızlı ve etkili müdahale gerektiren olaylar.
Afet	:	Toplumun tamamı veya bir bölümü için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı durduran doğal veya insan kaynaklı olay.
Afet Yönetimi	:	Afet öncesi hazırlık, risk azaltma, müdahale ve iyileştirme süreçlerinin planlanması ve yürütülmesi.
İş Sağlığı ve Güvenliği	:	Çalışanların işyerinde sağlık ve güvenliğini sağlamak amacıyla alınan önlemler ve uygulamalar bütünü.
Risk Değerlendirmesi	:	İşyerinde mevcut veya dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, analiz edilmesi ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması süreci.
Tehlike	:	Çalışanı, işyerini veya çevreyi etkileyebilecek zarar verme potansiyeline sahip durum veya unsur.
Risk	:	Bir tehlikenin meydana gelme olasılığı ile meydana geldiğinde yol açacağı sonuçların birleşimi.
Periyodik Kontrol	:	Belirli aralıklarla yapılan ve ekipman, tesis veya sistemlerin güvenli kullanım şartlarını sağlayıp sağlamadığını tespit eden denetim.
Yangın Güvenliği	:	Yangının çıkmasını önlemeye, yayılmasını sınırlamaya ve can-mal kaybını azaltmaya yönelik teknik ve idari önlemler bütünü.
Tahliye	:	Acil durum veya afet halinde insanların güvenli alanlara düzenli şekilde çıkarılması süreci.
Denetim	:	Mevzuat hükümlerine uygunluğun tespiti amacıyla yetkili kurumlarca yapılan inceleme ve kontrol faaliyeti.
İdari Yaptırım	:	Mevzuata aykırı fiiller nedeniyle idare tarafından uygulanan para cezası veya faaliyet kısıtlaması gibi yaptırımlar.
Uygunsuzluk	:	Mevzuat, standart veya teknik şartnamelere aykırı durum.
Güvensiz Durum	:	Can ve mal güvenliği açısından acil risk oluşturan ve kullanımına izin verilmeyen durum.

KOMİSYON BAŞKANININ SUNUŞU

13.02.2025 tarihinde göreve başlayan "Bolu Kartalkaya Mevkiinde Bulunan Bir Otelde Meydana Gelen Yangın Faciasının Tüm Boyutlarıyla Araştırılarak İlgili Kurum ve Kuruluşların Sorumluluklarının Tespit Edilmesi ve Benzer Olayların Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu" Anayasa'nın 98 inci ve İçtüzük'ün 104 ve 105 inci maddeleri çerçevesinde çalışmalarını tamamlayarak bu Raporu düzenlemiştir.

Bolu ili Kartalkaya mevkiinde bulunan bir otelde 21.01.2025 tarihinde saat 03.20 sıralarında meydana gelen yangın felaketi ülkemizi derin bir üzüntüye sevk etmiştir. Bu elim olayda, 34'ü çocuk olmak üzere 78 insanımız hayatını kaybetmiş ve 137 vatandaşımız yaralanmıştır. Hayatını kaybeden vatandaşlarımızı rahmetle anıyor ve ailelerin acısını içtenlikle paylaşıyoruz. Hepimizin yüreği yandı; hepimiz oradaki evlatlarımızın, insanlarımızın çığlıklarıyla, kendi evlatlarımız, eşlerimiz, çocuklarımız, anne-babamız karşısında neler hissedebileceksek o hissiyatı hep beraber yaşadık.

Bu elim hadisenin ardından Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından ülkemizde milli yas ilan edilmiş ve olayın tüm yönleriyle aydınlatılması ve sorumlulardan hesap sorulması için gerekli tüm adımların atılacağı belirtilerek adli ve idari tahkikatın başlatıldığı ifade edilmiştir.

Bu rapor, yalnızca yaşanan kayıpları kayda geçirmek için değil; aynı zamanda bu elim olaydan çıkarılacak dersleri hatırlatmak ve geleceğe daha güvenli bir toplum bırakmak amacıyla hazırlanmıştır.

Komisyonumuzun araştırdığı bu olay, siyaset üstü bir anlayışla ele alınması gereken hepimizin ortak acısı ve kederidir. Bu denli hassas ve yargı süreci devam eden elim hadisede; bütün yönleri ile yargı bağımsızlığını güvence altına alan ve yargı kararlarının tüm organlar bakımından bağlayıcılığını düzenleyen Anayasa'nın 138'inci maddesine riayet edilerek, olayın oluş şekli, nasıl meydana geldiği, mevzuatın iyileştirilmesine ihtiyaç duyulan alanları ile kurum ve kuruluşların bu olayın meydana gelme noktasındaki eksiklikleri tespit edilmeye; bu ve benzeri elim hadiselerin bir daha tekerrür etmemesi için "Neler Yapılabilir?" sorusuna, konusunda uzman, profesyonelliği olan, Mecliste grubu bulunan tüm partilerden gelen komisyon üyelerimizle beraber, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve üniversitelerimizde bu konuyla iştigal eden hocalarımız dinlenerek cevap bulunmaya

çalışılmıştır. Anayasanın 138'inci Maddesi, *"Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler.*

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez." hükmünü amirdir.

TBMM'nin yürütme organı üzerindeki bilgi edinme ve denetim yetkilerinin düzenlendiği Anayasanın 98 inci maddesinden hareketle Meclis araştırması, TBMM'nin kendi üyeleri arasından oluşturacağı özel bir komisyon vasıtasıyla belli bir konuda doğrudan doğruya bilgi sahibi olmak için yaptığı inceleme şeklinde tanımlanabilir. Meclis araştırması yoluna, çıkarılması düşünülen bir kanun hakkında bilgi toplamak, yürütmenin faaliyetlerini denetlemek, kamuoyunu ve Meclis'i aydınlatmak, ülke bakımından önemli bir konu hakkında hazırlıklı olmak amaçlarıyla başvurulabilmektedir. Dolayısıyla, ancak yasama organının yetkisi kapsamındaki bir konu, Meclis araştırmasının konusunu teşkil edebilir. Buna göre bir kimsenin suçlu olup olmadığı, yargı organı tarafından verilmiş bir kararın yerinde olup olmadığı gibi hususlar Meclis araştırmasına konu edilememektedir. Bu konuda karar verme yetkisi münhasıran yargı organlarına aittir. Adli tahkikat ile Meclis araştırmasının eşzamanlı yürütüldüğü hallerde dahi komisyonun rolü cezai sorumluluğu araştırmak, bir hükme hizmet edecek olan suçluluk delillerini toplamak değil, mevzuatın ve uygulamanın aksayan yönlerini araştırmak ve düzeltici önlem önerilerinde bulunmaktır.

Komisyonumuzun çalışmaları süresince 17 resmi toplantı yapılmış, bu toplantılarda 14 kamu kurum/kuruluşu ile 10 sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve hayatını kaybeden vatandaşlarımızın yakınları olmak üzere 98 kişi dinlenmiş; Komisyon çalışmalarında değerlendirilmek üzere tüm paydaşlardan görüş ve öneriler gerek yazılı gerek sözlü olarak alınmıştır. Çalışmaların hemen başında, 27.02.2025 tarihinde Bolu Kartalkaya Grand Kartal Otel'de Komisyon olarak adli soruşturmada görev alan bilirkişi heyetiyle birlikte detaylı inceleme gerçekleştirilmiştir. Tarihe bir not düşmek amacıyla yapılan bu çalışmalara ait tutanaklara TBMM internet sitesinden ulaşmak mümkündür.

Komisyonumuzun yaptığı çalışmalar neticesinde vardığı en önemli sonuç; yangınların doğru risk analizleriyle önceden öngörülebileceği, zamanında alınacak tedbirlerle tamamen önlenebileceği ve etkili müdahalelerle yayılmasının engellenebileceği olmuştur. Bu gerçek,

ihmallerin bedelini gözler önüne seren ibretlik bir ders ve geleceğe dair sorumluluklarımızı hatırlatan en güçlü uyarı olarak tarihe kazınmıştır.

Bu elim olayda vatandaşlarımızın can güvenliğini tehdit eden somut eksiklikler karşısında öncelikli olarak otel sahipleri/işletmecisi/yönetim kurulu ve otelin ilgili çalışanları tarafından tüm tedbirlerin alınması gerektiği anlaşılmıştır. Bununla birlikte binaların yangından korunmasıyla ilgili mevzuat çerçevesinde tesis edilen idari işlemlerde ve denetim süreçlerinde yer alan kurumların da, kendi görev alanlarına dair gözetim/denetim sorumluluklarının bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Ayrıca Komisyonumuz tarafından; binaların yangın güvenliğine dair mevzuatın güncellenmesi, var olan eksikliklerin giderilmesi, kurumların yetki alanlarının belirgin hâle getirilmesi, itfaiye araç ve teçhizatının daha nitelikli hâle getirilmesi, yangın raporlamalarında yeknesaklığın sağlanması, itfaiye personelinin nitelik ve niceliğinin artırılması, yangın bilinci konusunun Milli Eğitim müfredatına alınması gibi mevzuat, faaliyet ve uygulamaya ilişkin tespit ve önerilerde bulunulmuştur.

Geleceğe bırakacağımız en büyük miras, insan hayatını her türlü değerin üzerinde gören bir anlayış olacaktır. Kartalkaya'da yaşanan bu acı, bundan sonraki tüm adımlarımızda güvenliği ve sorumluluk bilincini esas almanın kaçınılmazlığını hatırlatan bir dönüm noktası olarak tarihteki yerini alacaktır.

Komisyonumuzun çalışmalarının yürütülmesinde desteklerini esirgemeyen TBMM Başkanı Sayın Numan KURTULMUŞ'a; Komisyonumuzun kurulmasına vesile olan tüm siyasi parti gruplarına, Komisyonumuzda birlikte çalıştığımız Komisyon üyesi olan ve olmayan tüm milletvekillerine; Komisyonumuza bizzat sunum yapan ve sorularımızı cevaplayan, bilgi, belge sunan ve çalışmalara katkı sağlayan tüm resmi kurum ve kuruluşlara, sivil toplum kuruluşlarına, akademisyenlere; komisyon sürecinde birlikte çalıştığımız farklı kurumlardan gelen uzman personele ve elim hadise sonucunda hayatını kaybeden vatandaşlarımızın yakınlarına Komisyon sürecindeki kıymetli katkılarından dolayı şükranlarımı sunar, yaralı vatandaşlarımıza sağlık ve esenlik dileklerimi iletirken, yaşadıkları derin acılara rağmen büyük bir metanet göstererek Komisyonumuza bizzat katılan ve çalışmalarımıza ışık tutan ailelerimize başsağlığı ve sabırlar dilerim.

Selami ALTINOK
Erzurum Milletvekili
Komisyon Başkanı

ÖNERGE METİNLERİ

1. Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Grup Başkanı Sivas Milletvekili Abdullah GÜLER'in 21 Ocak 2025 tarihinde Bolu Kartalkaya'da bulunan bir otelde meydana gelen yangının tüm boyutlarıyla araştırılarak benzer olayların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2262):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bolu ili Kartalkaya mevkiinde bulunan bir otelde 21/1/2025 tarihinde saat 03:30 sıralarında meydana gelen yangın felaketi ülkemizi derin bir üzüntüye sevk etmiştir. Bu elim olayda, 78 insanımız hayatını kaybetmiş ve çok sayıda kişi yaralanmıştır. İlgili kurum ve kuruluşlar tarafından yangın bölgesinde adli ve idari olarak geniş çaplı bir inceleme yürütülmekte olup, elim hadiseye ilişkin tüm çalışmalar devam etmektedir.

Bolu ili Kartalkaya mevkiinde faaliyet gösteren otelde çıkan yangının, tüm boyutlarıyla araştırılması ve aydınlatılması, ilgili kurum ve kuruluşların yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi, mevzuat ve denetim mekanizmaları ile uygulamadaki eksiklerin tespiti ve bir daha böyle elim bir olayın yaşanmaması ve cezalarda caydırıcılığın sağlanabilmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

GEREKÇE

Bolu ili Kartalkaya mevkiinde bulunan bir otelde 21/1/2025 tarihinde saat 03:30 sıralarında meydana gelen yangın felaketi ülkemizi derin bir üzüntüye sevk etmiştir. Bu elim olayda, 78 insanımız hayatını kaybetmiş ve çok sayıda kişi yaralanmıştır. Hayatını kaybeden vatandaşlarımızı rahmetle anıyor ve ailelerin acısını içtenlikle paylaşıyoruz.

Facianın hemen akabinde Bolu Cumhuriyet Başsavcılığınca başlatılan soruşturma kapsamında 6 Cumhuriyet Savcısı görevlendirilmiş ve olayı yerinde incelemek üzere 1 iş güvenliği uzmanı, 2 makine mühendisi, 2 mimar, 1 inşaat, 1 de elektrik elektronik mühendisi olmak üzere 7 kişilik bilirkişi heyeti oluşturulmuştur. Olayın çıkış nedenine ilişkin çalışmalar devam etmekte olup, bilirkişi ve olay yeri inceleme ekiplerince yapılan ilk tespitlere göre binanın iç ve dış cephesinin ahşap kaplama olmasının, yangının hızla büyüyerek tüm yapıyı sarmasına neden olduğu değerlendirilmektedir.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından elim hadisenin ardından ülkemizde bir günlük milli yas ilan edilmiş ve olayın tüm yönleriyle

aydınlatılması ve sorumlulardan hesap sorulması için gerekli tüm adımların atılacağı belirtilerek adli ve idari tahkikatın başlatıldığı ifade edilmiştir.

Yangın faciasının tüm yönleriyle araştırılması, sorumluların tespit edilmesi ile mevzuat ve denetim mekanizmalarındaki aksaklıkların ortaya konularak, olayın detaylı olarak tüm yönleriyle aydınlatılması devletimizin sorumluluğundadır. Özellikle yapı ve yangın güvenliğinin sağlanıp sağlanmadığının tespiti, otel inşasına ve sonrasında yapılan tadilatlara hangi mevzuat hükümlerine göre izin verildiği ve denetlendiği, bu denetimlerin hangi kapsamda ve sıklıkta yapıldığı, mevzuatta öngörülen güvenlik tedbirlerinin uygulanıp uygulanmadığı gibi pek çok konuda açıklığa kavuşturulması gereken husus bulunmaktadır.

Turizm nedeniyle konaklama ve insan yoğunluğunun yüksek olduğu hizmet alanlarında can ve mal güvenliğinin azami düzeyde sağlanması tüm paydaşların öncelikli sorumluluğudur. Bu kapsamda, yangın, deprem ve sel gibi acil durumlar sonrası, başta hastane, otel, okul gibi hizmet alanlarında, acil durum müdahale ekiplerinin yeterliliği, tahliye planlarının uygulanabilirliği, söndürme sistemlerinin işlevselliği, müdahale süreçlerindeki aksaklıklar ve arama kurtarma çalışmalarının etkinliği ile ilgili hususlarda detaylı araştırma yapılması da benzer felaketlerin bir daha yaşanmaması için hayati önem arz etmektedir.

Tüm bu gerekçeler doğrultusunda, Bolu ili Kartalkaya mevkiinde faaliyet gösteren otelde çıkan yangının tüm boyutlarıyla araştırılması ve aydınlatılması, ilgili kurum ve kuruluşların yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi, mevzuat ve denetim mekanizmaları ile uygulamadaki eksiklerin tespiti ve bir daha böyle elim bir olayın yaşanmaması ve cezalarda caydırıcılığın sağlanabilmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

2. Yeni Yol Partisi Grubu adına Grup Başkanvekili Muğla Milletvekili Selçuk ÖZDAĞ'ın 21 Ocak 2025 tarihinde Bolu Kartalkaya'da bulunan bir otelde meydana gelen yangının tüm boyutlarıyla araştırılarak benzer olayların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2263):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

21 Ocak 2025 tarihinde Ülkemizi yasa boğan bir yangın meydana gelmiş ve maalesef bugün itibariyle 78 vatandaşımız hayatını kaybetmiş, resmî açıklamalara göre 50'den fazla insanımız da yaralanmıştır. Bolu Kartalkaya'da bulunan ve bir turizm işletmesi olan Grand Kartal Otel'de meydana gelen yangın, Cumhuriyet tarihimizin en çok can kaybına neden olan işyeri yangınlarından biri olarak şimdiden kayıtlara geçmiştir. Söz konusu yangın ve meydana gelen büyük can kayıpları bir kere daha göstermiştir ki, AK Parti iktidarı sebepler yerine daima sonuçlarla ilgilenen ve yetkili ama sorumlu olmayan bir yönetim anlayışını benimsemektedir.

Ülkemiz, yaşanan her felaketten sonra alınamayan tedbirler, ihmal ve yönetim acizliği gibi tartışmaları yapmaktan bıktı usandı ama mevcut iktidar 22 yıldır bu konuda ciddi hiçbir somut adım atmamakta ısrar etmektedir. Konumuz olan söz konusu otel yangını gibi mesela orman yangınlarıyla mücadele ederken bu yangınları engelleme dışında mesela hep söndürme konusunda yaşanan tartışmaların yetersizliği ve kimin yetkili olup olmadığı gibi yönetim zafiyetini gösteren tartışmalarla gerçek sorumlular gözlerden kaçırılmaktadır.

Yine mesela 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli deprem sonrasında yaklaşık 55 bin kişi hayatını kaybetmiş, depremin ilk anından itibaren aciliyet arz eden arama kurtarma faaliyetlerinin geciktiği, AFAD başta olmak üzere kurumların zamanında müdahale edemediği, TSK'nın arama kurtarma faaliyetlerine geç dahil edildiği, bu nedenlerle birçok vatandaşımızın hayatını kaybettiği ya da sakat kaldığı çok tartışılmıştı. Ama esasen depreme hazırlık açısından hükümet ve kurumların gerçek manada görevlerini yapmadığı, denetim ve ruhsat konularında ihmallerinin olduğu ve bu nedenle can kayıplarının devasa boyutlara ulaştığı bilinen bir hakikattir.

Yine Erzincan'ın İliç ilçesinde meydana gelen maden kazasında, hızlandırılmış tren kazalarında, sel felaketlerinde, Soma da Elbistan'da, Ermenek'te, Kozlu'da, Zonguldak'ta, yanan ormanlarımızda da aynı ihmal, denetimsizlik ve iktidara yakın ve yandaş olanlara karşı gösterilen "kurallardan münezzeh olma" anlayışını görüyoruz.

Söz konusu Otel yangınında medyaya yansıyan iddialara ve vatandaşların şahitliklerine göre, otelin yangın alarm sistemleri ve duman dedektörlerinin çalışmaması, yangın merdiveni eksikliği, acil tahliye yollarının yetersizliği ve yangın söndürme sistemlerinin etkisiz kalması gibi felakete ortam hazırlayan bir dizi ihmalin, yangının büyümesine ve can kayıplarının artmasına neden olduğu anlaşılmıştır.

Sonrasında yetkililerin açıklamalarına göre; otelin yıllara sâri düzenli olarak denetlendiği, yangın yeterlilik belgesine sahip olduğu ve Turizm Bakanlığı tarafından belgeli olduğu ifade edilmiştir. Ancak bu belgelerin güvenilirliği, denetim süreçlerinin etkinliği ve şeffaflığı büyük bir soru işareti yaratmıştır. İşletme sahibinin, söz konusu oteli denetlemekle yükümlü Turizm bakanı ile iş ve reklam ilişkilerinin olması, hatta uzun yıllardır dostluklarının bulunması ve üstelik Türkiye Turizm Tanıtma ve Geliştirme Ajansı'nın (TGA) Yönetim Kurulu Üyesi olması, denetim süreçlerine yansıyan bir dizi çıkar çatışmasının olduğuna ciddi bir karine teşkil etmektedir. Yangın felaketinin ardından iktidar yetkilileri ve mensupları ile bazı gazeteci ve yorumcular yetki ve sorumluluklar konusunda birçok iddiayı dillendirmeye başlamışlardır. İktidar cenahı sorumluluğun belediyede olduğunu, denetim ve ruhsatlandırmaların belediyenin uhdesinde olduğunu söylerken başkaları da Söz konusu otelin turizm İşletmesi olduğunu ve dolaysıyla her konuda tek yetkilinin Kültür ve Turizm Bakanlığı olduğunu ifade etmektedirler.

2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu 30. Maddesine göre denetim yetkisi: "Belge talebinde bulunan işletmelerin belgelendirilmesine esas denetimleri, belgeli yatırım ve İşletmelerin niteliklerine ilişkin denetimleri ve işletmeleri sınıflandırma yetkisi Bakanlığa aittir. (Kültür ve Turizm Bakanlığı) Bakanlık gerek görmesi durumunda, denetim yetkisini sınırlarını belirlemek kaydıyla valilik vasıtasıyla da kullanabilir. Bakanlık, Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı ile iş birliği halinde, ülke turizminin uluslararası standartlarda geliştirilmesi, turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir, çevreye duyarlı ve güvenli bir ortamda gerçekleştirilmesi, ülke turizm ürünlerinin uluslararası alanda tanıtılması ve pazarlanmasına katkı sağlaması amacıyla, yetki verilecek Türk Akreditasyon Kurumundan akredite ve uluslararası faaliyette bulunan denetim firmaları aracılığıyla sertifika programlan uygulayabilir. Denetim firmalarının nitelikleri, belirlenme ilkeleri, görevleri, yetkileri ile gerçeğe aykırı tespitler için uygulanacak usul ve esaslar Bakanlık tarafından belirlenir/' hükmü çok açık iken Kültür ve Turizm Bakanı'nın dolaysıyla hükümetin söz konusu kanun hükmünün hilafına serdettikleri açıklama ve beyanların ne manaya geldiği ise kamuoyunun dikkatinden kaçmamaktadır. Yaşanan her felaketin ardından meydana gelen can ve mal

kayıplarının sorumluluğunu üstlenmek ve gereğini yapmak yerine, başkalarını hatta kaderi sorumlu tutan siyaset anlayışı ile akla ziyan bir yönetim sergilemektedir.

Aynı yönetim anlayışını söz konusu otel yangınında da sergileyen hükümet ve kurum yetkililerinin alışkanlık haline gelen bu davranışlarının masaya yatırılması gerekmektedir. Mevzu yangın sebebiyle yaşanan can kayıplarının bütün boyutlarıyla araştırılması, karanlık hiçbir hususun kalmaması adına her aşamasının aydınlatılması, yetkili/sorumlu/ilgili bütün kurum ve kuruluşların varsa ihmal ve usulsüzlüklerinin belirlenmesi, uygulamada sorun yaratan mevzuat hükümlerinin tespiti ile benzer felaketlerin bir daha yaşanmaması ve cezaların caydırıcı hale getirilmesi de dahil olmak üzere olayın tüm boyutları ile ele alınması ve alınabilecek önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması açılmasının elzem olduğunu arz ederim.

3. İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekilleri Balıkesir Milletvekili Turhan ÇÖMEZ ve İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra KAVUNCU'nun 21 Ocak 2025 tarihinde Bolu Kartalkaya'da bulunan bir otelde meydana gelen yangının tüm boyutlarıyla araştırılarak benzer olayların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2264):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bolu Kartalkaya Kayak Merkezi'nde bulunan Grand Kartal Otel'de 21 Ocak 2025 tarihinde, 78 vatandaşımızın hayatını kaybetmesine ve onlarca vatandaşımızın ise yaralanmasına neden olan bir yangın felaketi meydana gelmiştir. Söz konusu felaket, ihmalleri ve denetim eksikliklerini de gündeme getirmiştir.

Bolu Kartalkaya Kayak Merkezi'nde bulunan Grand Kartal Otel'de 21 Ocak Salı gecesi meydana gelen ve vatandaşlarımızın hayatını kaybetmelerine, onlarca kişinin ise yaralanmasına yol açan yangın faciasının tüm yönleriyle araştırılması, benzer olayların tekrar yaşanmaması için gerekli tedbirlerin tespit edilmesi ve yaşanan bu faciadaki ihmalin araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması konusunda gereğini arz ederiz.

GEREKÇE

Bolu'nun Kartalkaya Kayak Merkezi'nde bulunan Grand Kartal Otel'de 21 Ocak Salı gecesi çıkan yangında 78 vatandaşımız hayatını kaybetmiş ve onlarca kişi yaralanmıştır. Bu olay, Türkiye tarihinin en büyük otel yangınlarından biri olarak kayıtlara geçmiştir. Yangından kurtulanların verdiği bilgilerde, yangın alarm sistemlerinin devreye girmediği, yangın söndürme sistemlerinin yetersiz olduğu ve tahliye sırasında ciddi sorunlar yaşandığı iddia edilmektedir. Söz konusu olaya ilişkin beyanda bulunan uzmanlar yangın koruma sistemlerinin düzgün çalıştığı bir tesiste bu denli yüksek can kaybının yaşanmasının beklenmeyeceğini ifade etmişlerdir. Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, facianın yaşandığı otelin "itfaiye tarafından verilmiş yangın yeterlilik belgesine" sahip olduğunu belirtmiş ancak Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan bu iddiayı reddetmiştir. Bu durum, yangın öncesinde ve sonrasında denetim ve yeterlilik belgelerine ilişkin ciddi soru işaretlerini de beraberinde getirmiştir.

Facianın ardından, otel yöneticilerinin ihmallerinin olup olmadığı ve denetim süreçlerinin doğru işletilip işletilmediği kamuoyunda tartışma konusu olmuştur. Kaldı ki, facianın yaşanmasının ardından yapılan araştırmalar neticesinde, söz konusu otelin ve ülkemizdeki tüm turizm tesislerinin denetiminden sorumlu olan Yatırım ve İşletmeler

Genel Müdürü N.Ç.'nin, 2006 ile 2018 yılları arasında Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Ersoy'un sahibi olduğu ETS Şirketinde çalıştığı ve yine N.Ç.'nin yakın akrabalarının Bakanlıkta önemli görevlere getirildiği ortaya çıkmıştır. Bu durum bile iktidarın ülkemizi yönetirken tutulduğu nepotizm hastalığının açık bir göstergesidir. N.Ç. emsalinde olduğu üzere kamuda istihdamda liyakatin terk edilmiş olması, Türkiye'deki tüm turizm işletmelerini yaşanabilecek tüm facialara karşı savunmasız bırakmıştır. Nitekim benzer trajedilerin önlenmesi için otel ve konaklama tesislerindeki yangın güvenliği standartlarının uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi gerektiği açıktır.

Bu doğrultuda, Grand Kartal Otel yangınıyla ilgili ihmallerin araştırılması, yangın güvenlik sistemlerinin denetlenmesi ve eksikliklerin giderilmesi için alınacak tedbirlerin belirlenmesi büyük önem arz etmektedir. Aynı zamanda, yangın güvenliği alanındaki mevcut yasal düzenlemelerin gözden geçirilmesi ve denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi gereklidir. Yukarıda belirtilen hususlar ışığında, kamuoyunun beklentisi doğrultusunda bu trajedinin tüm yönleriyle aydınlatılması ve benzer olayların tekrar yaşanmaması için alınacak önlemlerin tespiti amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

4. Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Mersin Milletvekili Ali Mahir BAŞARIR, İstanbul Milletvekili Gökhan GÜNAYDIN ve Ankara Milletvekili Murat EMİR'in 21 Ocak 2025 tarihinde Bolu Kartalkaya'da bulunan bir otelde meydana gelen yangının tüm boyutlarıyla araştırılarak sorumluluğu bulunanların tespit edilmesi ve benzer olayların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2265):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

21.01.2025 tarihinde saat 03.20 sularında Bolu ili İmampınarı/Kartalkaya mevkiinde yer alan (Bolu Valiliği İl Özel İdaresine bağlı ve belediye mücavir alan sınırları dışında kalan) Grand Kartal Otel isimli işletmede meydana gelen dehşet verici yangın olayının ardından 78 can kaybı yaşanmış; 50'den fazla vatandaşımız yaralanmıştır.

Yangında bu kadar yüksek can kaybı yaşanmış olmasının temelini, otelin olası bir yangına karşı hemen hemen hiçbir önleminin bulunmaması ve konumu oluşturmaktadır. Böyle bir otele ruhsat ve turizm işletme belgesi verilmesinden başlayarak bugüne kadar gelen büyük bir sorumsuzluk silsilesi söz konusudur.

İktidar kanadı, yangının ilk saatlerinden itibaren yaşanan felaketin büyüklüğünü gizlemek, yangının nedenlerini kamuoyundan saklamak, kendi sorumluluğunu gizlemek için otelle ve olayla ilgisi bulunmayan kurum ve kuruluşları suçlamak gibi anlaşılmaz bir tutum sergilemiştir.

Oysa, 78 vatandaşımızın can vermesine yol açan facia, başka Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Bolu il Özel idaresi olmak üzere sorumlu tüm kamu kurum ve kuruluşlarının hizmet kusurundan kaynaklanmaktadır. Bu kusurun muhataplarının bulunup ortaya çıkarılması gerekmektedir.

Bu facianın neden ve sorumlularının "temiz bir vicdanla" araştırılma ve soruşturulmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Kamuoyu vicdanının rahatlatılması, suçların cezasız kalmaması, ulusumuzun ve ailelerinin bu büyük acısına saygı için gerekçemizde sıralayacağımız soruların yanıtlarının kurulacak bir araştırma komisyonu tarafından araştırılması/soruşturulması TBMM'nin varoluş nedenidir

Grand Kartal Otel yangınında sorumluluğu ve ihmali bulunan kurum, kuruluş ve kişilerin ortaya çıkarılması, başta Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olmak üzere Türkiye'nin kurumsal kapasitesinin yeterliliği ile önergemizde ve kamuoyunda dile getirilen iddiaların ve böyle felaketlerin bir daha

yaşanmasının önüne geçilebilmesi açısından alınabilecek önlemleri ve yapılması gereken düzenlemeleri araştırmak üzere bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ederiz.

GEREKÇE

21.01.2025 tarihinde saat 03.20 sularında Bolu ili İmampınarı/Kartalkaya mevkiinde yer alan (Bolu Valiliği İl Özel İdaresine bağlı ve belediye mücavir alan sınırları dışında, kalan) Grand Kartal Otel isimli işletmede meydana gelen dehşet verici yangın olayının ardından 78 can kaybı yaşanmış; 50'den fazla vatandaşımız yaralanmıştır.

Olayın hemen ardından Bolu Belediye Başkanı ve ekipleri olay yerine ulaşarak yangını söndürmek için müdahalede bulunmaya başlamıştır. Ancak Sağlık Bakanı, İçişleri Bakanı, Kültür ve Turizm Bakanı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, olaydan yaklaşık on saat sonra olay yerine özel helikopterle gelerek işletmenin önünde on dakikalık bir açıklama yapmakla yetinmiştir. Açıklamanın bu kadar kısa sürmesinin sebebi, o sırada Ankara'da iktidar partisinin il kongresinde bir siyasi partiden istifa etmiş milletvekilinin iktidar partisine geçişi ve rozetinin takılmasının gündemlerinde olmasıdır.

Bu korkunç olayda kamuoyu önünde yangından kimin sorumlu olduğu uzun süre tartışılmıştır. İçişleri Bakanı tarafından yapılan açıklamalarda sorumlunun ilk bakışta tespit edilemediği, araştırılması gerektiği dile getirilmiştir. Hâlbuki sorumluluğun hangi Bakanlığa/Bakana ait olduğu çok açıktır. Buna rağmen iktidar partisi ve Bakan, yangının hasarını telafi etmek yerine; felaketin büyüklüğünü ve kendi sorumluluğunu gizlemek için üstün çaba göstermiştir. Benzer biçimde iktidar partisine yakın medya kuruluşları bir algı operasyonu yaparak, sorumluluğu belediye çalışanlarının üzerinde bırakmaya çabalamıştır.

Bunun üzerine siyasallaşan yargı harekete geçerek savcılık tarafından soruşturma açılmış ve belediye yetkilileri gözaltına alınmıştır. Üç günlük gözaltı süresinin ardından Bolu Belediye Başkanı Yardımcısı, İtfaiye Müdür Vekili ile bir itfaiye personeli, bilinçli taksirle ölüme ve yaralanmaya neden olma suçlarını işlediği iddiasıyla Bolu 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından 26.01.2025 tarihinde tutuklanmıştır. 27.01.2025 itibariyle tutuklu sayısı 19'a ulaşmış olup; halen merkezi yönetimden hiç kimse hakkında soruşturma açılmamıştır. Dosyanın avukatları talep etmesine rağmen; örnek alamamıştır. Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı Bilirkişi Heyet Ön Raporu imzalanmadan bilirkişilere el çektirildiği ve yeni bir bilirkişi heyeti oluşturulduğu kamuoyuna yansımıştır.

Ancak bu süreçte ne Bakanlık ne Valilik ne de İl Özel idaresi kanadında gözaltı ya da tutuklama gerçekleşmiştir. Öte yandan bahsi geçen işletme üzeri toplanırken, bilirkişi raporları hazırlanırken; işletme hakkında yıkım kararı çıkarıldığı kamuoyunun bilgisine

yansımıştır. Yine de iktidar partisi mensuplarının bir kısmı yaptığı açıklamalarda sorumluluğun Bakanlığa ait olduğunu istemeseler de kabul etmektelerdir.

Hâlbuki Bolu Valiliği İl Özel İdaresi tarafından verilen 03.03.2008 veriliş-29.12.2018 güncelleme tarihli "Sıhhi Müessese İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatına dayanarak faaliyet göstermeye başlayan işletmede çıkan yangının sorumlusunun kim olduğu açıktır. Zira 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik, Belediye İtfaiye Yönetmeliği, Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik, Turizm Yatırım, İşletme ve Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Yönetmelik hükümleri göz önüne alındığında; yangın güvenliği yapmaya yetkisi asli makamın, Bakanlık olduğu açıktır. Yangının otelin ana restoran tarafında çıktığı gerçeğinde; talep üzerine belediye/itfaiye tarafından kafe için verilen yangın uygunluk raporuyla somut olay bakımından bir nedensellik bağı kurmak mümkün değildir. Yine belediye/itfaiye tarafından yapılan denetim sonucunda düzenlenen 14.12.2024 tarihli denetleme formunda yer alan eksikliklerin Bakanlığa bildirmediği iddiası; Aralık 2024 tarihinde itfaiye başvurusu otel işletmesi tarafından geri çekildiği ve özel bir firmaya denetim yaptırıldığına dair açıklamalar ile mevzuatın açık hükmü karşısında dayanaksız kalmaktadır.

Bununla birlikte 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 2'nci maddesi kapsamında kalan söz konusu işletme, 8'inci maddesi gereğince iş güvenliği uzmanı istihdam etmek zorunda olup söz konusu iş güvenliği uzmanı da iş güvenliği açısından iş güvenliğiyle ilgili eksiklik, aksaklık, tedbir ve tavsiyeleri işverene ve Bakanlığa bildirmekle yükümlüdür. Bu çerçevede de Bakanlık, Kanun'un 24 ve 24/A maddeleri kapsamında inceleme, teftiş ve denetim yapmakla yükümlüdür. Söz konusu vahim olayda ilgili iş güvenliğin uzmanının bu bildirimleri yapıp yapmadığının, Bakanlığın buna ilişkin denetim görevini yerine getirip getirmediği de belirsizdir. Bu durumun da araştırılıp Bakanlığın görevini ihmal edip etmediğinin ortaya konulması gerekmektedir.

Ceza yargılamasının amacı, maddi gerçeğin açığa çıkarılması ise; savcılığın olay örgüsünü belediye yetkilileri üzerinden kurmasının hukuki nedeni anlaşılamamakta Aslında savcılığın bu taraflı tutumunun bir nedeni bulunmaktadır. O da uzun yıllar sonra 2019'da Cumhuriyet Halk Partisi tarafından yönetilmeye başlanan Bolu belediyesinin özelinde, iktidarın yerel yönetimlerden intikam alma ve onları itibarsızlaştırma politikasının bir ürünüdür.

Son olarak belirtmek gerekir ki, 78 vatandaşımızın can vermesine neden olan gerçek sorumlular gizlenmeye çalışılmıştır. Devletin Anadolu Ajansı, Bolu Belediyesi'nin

talep üzerine otelin dışındaki 70 metrekarelik yeni kurulan bir kafeye verdiği "yangın yeterlilik belgesini", yangının ilk çıktığı dördüncü kattaki restorana verilmiş gibi göstererek algı yönetimi kampanyasına alet edilmiştir. İktidara yakın medya tarafından ekranlarda ağırlanan sözde gazeteciler, yorumcular ve uzmanlar, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın, dolayısıyla tek adam rejiminin sorumluluğunu örtmek için seferber olmuştur.

Adalet Bakanı, soruşturmayla ilgili bilgi verirken "CHP'li belediyenin itfaiye sorumlularını" özel olarak işaret ederek bu sorumsuz tavrı sürdürmüştür. İçişleri Bakanı, "turistik tesislerin denetiminin kimin tarafından yapılması gerektiğinin on günlük bir araştırma sonrasında ortayı çıkarılabileceğini" açıklayarak iktidarın bu facia ile ilgili olarak yapılması gereken inceleme, araştırma ve soruşturmalara nasıl gayri ciddi yaklaştığını ve sorumluluktan kurtulmak için insan hafızasının unutma özelliğine sığındığını açıkça göstermektedir.

Zira turistik tesislerin yapım, işletme ve faaliyet izinlerinin hangi prosedürle ve hangi kurumlar tarafından verildiği, denetimlerinin hangi kurumlar tarafından yapılması gerektiği konusunda bile Devlet on günlük bir araştırmaya ihtiyaç duymaktadır. Bu açıklama bile Grand Kartal Otel faciasının yaşanmasında tek adam rejiminin Devletin kurumsal yapısını yok etmesinin nasıl başat bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanı, kamuoyuna Grand Kartal Otel için 2007 yılında, AKP'nin yönetimindeki Bolu Belediyesinden verilen "yangın yeterlilik" belgesini göstermiştir. Otel bugüne kadar faaliyetini bu belge ile mi sürdürmüştür? Bakanlığın sonraki yıllarda yapması gereken denetimler neden yeni bir belge istenmemiş midir? Eğer öyleyse aradan geçen bu 18 yılda yeni bir yeterlilik belgesi almayan/alamayan otelin ruhsatı ve belgesi bu konuda tek yetkili olan Bakanlık tarafından niçin iptal edilmemiştir?

Kültür ve Turizm Bakanı, otelin 2021 ve 2024 yılında denetimden yangın yeterlilik belgesinin mevcut olduğunu söylemiştir. Bolu Belediyesi 2021 ve 2024 yıllarında bu belgeleri vermediğine göre hangi kurum vermiştir? Otele 2007 yılından sonra yangın yeterlilik belgesi verdiği iddia edilen şirket ve bu şirketin iktidar partisiyle yakınlığı nedir? Hiçbir kurum böyle bir belge vermediyse 2007 yılında verilen belgenin yeterli görüldüğü anlaşılmaktadır. Bakanlık 18 yıl önceki belgeyi nasıl yeterli görmüş, bu otele nasıl denetim onayı vermiştir?

Mevzuata göre otellerin, 30 Nisan 2024 tarihine kadar Kültür ve Turizm Bakanlığına teslim etmesi gereken yangın yeterlilik belgelerinin, teslim edilme süresi neden ve kimler için uzatılmıştır? Bu durumda olan daha kaç otel bulunmaktadır?

Grand Kartal Otel için otelin sahibi şirket tarafından 2007 yılından sonra ilk kez Aralık 2024'te Bolu Belediyesinden denetim talep edilmiş, Belediye otele uygunluk belgesi vermemiştir. Şirket bu talebini daha sonra geri çekmiştir. Belediyenin vermediği yangına uygunluk belgesi hangi kurumdan alınmıştır? Eğer böyle bir belge alınmamışsa Bakanlık faciadan önce bu otelin ruhsatını neden iptal etmemiştir?

İl Özel İdaresinin sorumluluk alanındaki Karta İkaya gibi sömestr tatilinde tam kapasite ile çalışan bir kış turizmi bölgesinde yangına müdahale edecek bir itfaiye teşkilatı niçin önceden kurulmamıştır?

Kültür ve Turizm Bakanı bir tur şirketinin de sahibidir. Bu tur şirketi Grand Kartal Oteli'ne son on yıl içerisinde kaç müşteri götürmüştür ve bu otelin pazarlamasından ne kadar para kazanmıştır? Yangın sırasında otelde bulunan müşterilerden kaçı Kültür ve Turizm Bakanının sahip olduğu tur şirketi aracılığıyla otelde konaklamıştır? Bu müşterilerden kaçı bu yaşanan faciada can vermiştir?

Tur şirketlerinden pazarlayacakları ve dolayısıyla müşteri götürecekleri otellerde asgari güvenlik ve konfor şartlarını denetleyerek anlaşma yapmaları beklenmektedir. Diğer tur şirketleri ile en azından Kültür ve Turizm Bakanının sahip olduğu tur şirketinin eğer varsa bu otelle yaptığı anlaşmada bu tür konuları araştırmış mıdır? Yoksa kendisine güvenen müşterilerinin güveni kötüye mi kullanmıştır?

Turizm belgesi bulunan bu tür otellerin denetimiyle ilgili yapısal sorunlar bulunduğu açıktır. Mevzuata göre denetimden sorumlu olan Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bu amaçla istihdam ettiği personel bu açıdan yeterli midir? Bu personelin liyakati nedir? İstihdamları ahbap - çavuş - eş dost- akraba-şirket çalışanı ilişkisiyle mi yoksa liyakate göre mi yapılmıştır? Kültür ve Turizm Bakanlığının turistik denetlemekle görevlendirilen birimlerindeki personelinin son 10 yılda mal varlığında yaşanan değişimler araştırılmış mıdır?

Otelin sahibi olan şirketin sahip ve ortaklarının siyasi bağlantılarının, kamu kurum ve kuruluşlarının denetimlerini eksik yapmalarında bir rolü olmuş mudur?

Tüm bu nedenlerle Dünya otel yangınları listesine girecek bu faciada sorumluluğu ve ihmali bulunan kurum, kuruluş ve kişilerin ortaya çıkarılması, başta Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olmak üzere Türkiye'nin kurumsal kapasitesinin yeterliliği ile önergemizde ve kamuoyunda dile getirilen iddiaların ve böyle felaketlerin bir daha yaşanmasının önüne geçilebilmesi açısından alınabilecek önlemleri ve yapılması gereken düzenlemeleri araştırmak üzere bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ederiz.

5. Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Grup Başkanvekili Nevşehir Milletvekili Filiz KILIÇ'ın 21 Ocak 2025 tarihinde Bolu Kartalkaya'da bulunan bir otelde meydana gelen yangının tüm boyutlarıyla araştırılarak benzer olayların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2266):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

21/1/2025 tarihinde Bolu İli Kartalkaya Mevkiinde bulunan bir otelde meydana gelen yangın felaketinin tüm yönleriyle araştırılması, denetim mekanizmaları ile uygulamadaki eksikliklerin belirlenmesi ve giderilmesi, ilgili kurum ve kuruluşların yetki ve sorumluluklarının tespiti ile ülkemizi yasa boğan bu tür olayların tekrar yaşanmaması için gereken tedbirlerin belirlenmesi maksadıyla Anayasanın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

GEREKÇE

Bolu Kartalkaya Kayak Merkezinde bulunan ahşap yapılı bir otelde meydana gelen yangın felaketinde, içlerinde ilkokul ve ortaokul çağında çocukların bulunduğu 78 vatandaşımız hayatını kaybetmiş, birçok vatandaşımız ise yaralanmıştır. Kimi aileler maalesef tüm fertleriyle birlikte hayatlarını kaybetmiştir. Elim olayın ardından bir günlük milli yas ilan edilmiştir. Hayatlarını kaybeden vatandaşlarımıza Cenab-ı Allah'tan rahmet, yaralı vatandaşlarımıza da şifalar niyaz ediyoruz. Yangın felaketinde can veren vatandaşlarımızın aileleri başta olmak üzere aziz milletimize baş sağlığı diliyoruz.

21/1/2025 tarihinde saat 03:30'da meydana gelen ve hakkında ihmal ve denetim tartışmalarının artarak sürdüğü yangına ilişkin aydınlatılması gereken birçok husus bulunmaktadır. Bunlardan ilki kış turizmi nedeniyle çokça tercih edilen bir bölgede bulunan ve konaklayanların sayıca çok olduğu bir otelde can güvenliğinin sağlanması için gerekli tedbirlerin alınıp alınmadığıdır. Ayrıca olası bir afet anında ve sonrasında itfaiye ekipleri başta olmak üzere acil durum ekiplerinin yeterliliği ve etkinliği, söndürme sistemi ile tahliye araçları ve planının işlevselliği, acil duruma müdahale ve arama kurtarma çalışmalarındaki aksaklıklar, ilgili denetimlerin kapsamı ve yeterliliğine ilişkin konularının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Ülkemizi yasa boğan elim olaya ilişkin adli ve idari tahkikat başlatılmış olsa da ihmal, denetim ve sorumluluklara ilişkin araştırma yapılması ve tekrar bu tür olayların yaşanmasının önüne geçilmesinin sağlanması Türkiye Büyük Millet Meclisi açısından vicdani bir sorumluluktur.

Tüm bu sebeplerle ve geçmişte yaşanan benzeri hadiseler dikkate alındığında, 21/1/2025 tarihinde meydana gelen yangın felaketinin tüm yönleriyle araştırılması, denetim mekanizmaları ile uygulamadaki eksikliklerin belirlenmesi ve giderilmesi, ilgili kurum ve kuruluşların yetki ve sorumluluklarının tespiti ile ülkemizi yasa boğan bu tür olayların tekrar yaşanmaması için gereken tedbirlerin belirlenmesi maksadıyla Anayasanın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğünün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

6. Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Muş Milletvekili Sezai TEMELLİ ve Kars Milletvekili Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT'in 21 Ocak 2025 tarihinde Bolu Kartalkaya'da bulunan bir otelde meydana gelen yangının tüm boyutlarıyla araştırılarak benzer olayların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2267):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bolu Kartalkaya'daki Grand Kartal Otel'de çıkan yangında 36 çocuk olmak üzere 78 kişi hayatını kaybetmiş, 51 kişi yaralanmıştır. Yangına dair belirlemelerde görüldüğü üzere, denetim eksiklikleri ve ihmaller gibi çoklu eksiklikler açığa çıkmış, önlenebilir bir yangın felakete dönüşmüştür. Bölgede itfaiye birimlerinin olmaması, alarm sistemlerinin çalışmaması, yanın merdivenlerinin kullanılamaması ve otomatik söndürme sisteminin eksikliği gibi ciddi sorunlar açığa çıkmıştır. Yönetmelik değişiklikleriyle itfaiye ve meslek odalarının denetim yetkilerinin sınırlandırılması, kamu güvenliğini zayıflatmış, felaketin boyutunu artırmıştır. Yangının bütün yönleriyle araştırılması, söz konusu ihmallerde payı bulunan kurum ve kişilerin belirlenmesi, gereğinin yapılması ve mağdurların zararlarının tanzim edilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.

GEREKÇE

Bolu Kartalkaya Kayak Merkezi'nde bulunan Grand Kartal Otel'de gece saatlerinde çıkan ve 11 saat süren çalışmaların ardından söndürülen yangında, 36'sı çocuk, 78 kişinin yaşamını yitirdiği, 51 kişinin yaralandığı kamuoyuna duyurulmuştur. Yangının çıkış nedenini belirlemek üzere, bilirkişi heyeti oluşturulmuş, mevcut durumda 19 kişi gözaltına alınmıştır.

Yangının başladığı dakikalardan itibaren açığa çıkan gelişmeler, yangın sonrası felaketin önlenebilir olduğunu, denetim eksikliklerinin söz konusu olduğunu açığa çıkarmıştır. Yayın yasağının getirilmiş olması, Türkiye'deki geçmiş felaketlerde deneyimlendiği üzere, kamuoyunun sağlıklı bilgi edinmesi amacını değil, mevcut eksiklerin kamuya mal olmaması ve mümkünse hasıraltı edilmesi amacım taşımaktadır.

İlk ihbarın 03.27'de yapıldığı Kartalkaya'ya, ilk müdahalenin 04.24 civarında ulaştığı belirtilmiştir. Bu müdahale Bolu'dan gelmiş, Bolu-Kartalkaya yolunun buzlanma sorunu nedeniyle bir saatte gerçekleşebilmiştir. Her yıl, kış aylarında, binlerce insanın uğradığı Kartalkaya'da herhangi bir itfaiye biriminin bulunmaması gerekli önlemlerinin alınmadığının en bariz göstergelerinden biridir.

1998'de Kartalkaya zirvesine inşa edilen 12 katlı otelde yangın esnasında 237 kişinin konakladığı belirtilmiştir. Yangından sağ çıkarılan kişilerin ifadelerinden yola çıkarak, yangın esnasında duman detektörünün çalışmadığını, herhangi bir alarmın çalmadığını, çıkan gürültüden ötürü uyandıklarını ve şans eseri dışarı çıkabildiklerini söylemek mümkündür. Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy yaptığı açıklamada otelde 2 adet yangın merdiveni olduğunu belirtmiş olsa da, yurttaşlar herhangi bir uyarı ve yönlendirme sistemi olmadığı için yangın merdivenlerini görmediklerini, yoğun dumandan ötürü çıkamadıklarım ve çarşaflan birleştirip, camlardan atlayarak canlarını kurtardıklarını belirtmektedir. Dolayısıyla otelin uymakla mükellef olduğu, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliği'nin 10. kısmında belirtilen dolap sistemi, algılama ve uyarı sistemlerinin çalışmadığı ve kaçış yollarının tespit edilemediği anlaşılmaktadır.

TMMOB'un yaptığı açıklamada otelin, yangın çıktığında yayılımı engelleyen ve söndüren otomatik yağmurlama (Sprinkler) sistemi bulundurma zorunluluğunun olduğu fakat sisteminin yapılmadığı belirtilmiştir. Bu sistemin eksikliği nedeniyle yangın hızlıca yayılmış, söndürme işlemi zaman almış ve can kayıpları yaşanmıştır. Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından görevlendirilen bilirkişi heyetinin tespitlerde bulunduğu ön raporda, yangına dair belirlemelerde bulunulmuş, otele ilişkin düzenlenen rapor ve belgeler neticesinde sorumlular tespit edilmiştir. Can kayıplarının ve ihmallerin sorumluluğunu taşıyan, başta Kültür ve Turizm Bakanlığı olmak üzere, bütün kadrolar ise süreci şeffaf bir şekilde yürütmek ve denetim eksikliklerinden doğan yükümlülüklerinin sonuçlarıyla yüzleşmek yerine, her defasında başka bir kurumu hedef göstererek, kamu nezdinde hakikatin açığa çıkmaması için çaba göstermektedir. Merkezileşmiş sistemin büyüttüğü her şeyin övüldüğü bir ülkede, yetki tartışmaları gündeme gelmekte, 78 kişinin canına kast eden failler zinciri açığa çıkarılamamakta ve en nihayetinde kimsenin sorumluluk üstlenmediği bir durum açığa çıkmaktadır.

2007 yılında yayınlanan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, 2012'de değişikliğe uğramış, yönetmeliğin 6. maddesinin 4. fıkrasında yer alan "Projeler; ilgili belediye itfaiye birimlerinin uygun görüşü alındıktan sonra, ruhsat vermeye yetkili merciler tarafından onaylanarak uygulanır." ifadesindeki itfaiye birimleri maddeden çıkarılmıştır. Yani yedi kattan yüksek konut, kafe, otel gibi yangın önlemi alınması gereken yapıların projeleri itfaiye tarafından onaylanıp, iskân safhasında itfaiye uygunluğu şartı aranırken, bu durum ortadan kaldırılmıştır. Öte yandan İmar Yasası'nda yapılan değişikliklerle, kamu güvenliğini önceleyen meslek odalarının denetim yetkisi bertaraf edilmiştir.

Her ne kadar Grand Kartal Otel, mevcut yasal düzenlemelerin öncesinde inşa edilse de yönetmeliklerin yürürlüğe girdiği andan itibaren yükümlülükleri yerine getirmekle mükelleftir. Fakat Türkiye'de kamu güvenliğinin pamuk ipliğine bağlı olduğu dolayısıyla düzenlemelerin kamu yararına değil, inşaat tekelini elinde bulunduranların kâr amacına hizmet ettiği bahsi geçen değişim ve eksikliklerden anlaşılabilmektedir.

Grand Kartal Otel'de çıkan yangının bütün yönleriyle açığa çıkarılması, kamu sorumluluğu bulunun kurum ve öznelerin süreçteki rollerinin açıklığa kavuşturulması, denetim eksikliklerinin belirlenmesi ve mağdurların zararlarının tanzim edilmesi amacıyla Meclis Araştırması yapılması elzemdir.

TAKDİM YAZISI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

Bolu Kartalkaya Mevkiinde Bulunan Bir Otelde Meydana Gelen Yangın Faciasının Tüm Boyutlarıyla Araştırılarak İlgili Kurum ve Kuruluşların Sorumluluklarının Tespit Edilmesi ve Benzer Olayların Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu

(10 / 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267)

Sayı: Z-13675004-130.05-1786628 26.01.2026

Konu: Komisyon Raporu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bolu Kartalkaya Mevkiinde Bulunan Bir Otelde Meydana Gelen Yangın Faciasının Tüm Boyutlarıyla Araştırılarak İlgili Kurum ve Kuruluşların Sorumluluklarının Tespit Edilmesi ve Benzer Olayların Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan 10 / 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267 Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzük'ün 104 ve 105'inci maddeleri çerçevesinde çalışmalarını tamamlamış bulunmaktadır.

13.02.2025 tarihinde göreve başlayan Komisyonun yaptığı çalışmalar sonucunda düzenlediği Rapor ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Selami ALTINOK
Erzurum Milletvekili
Komisyon Başkanı

KOMİSYONUN KURULUŞU VE ÇALIŞMALARI

A. MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİNİN KONUSU VE ÖZETİ

28'inci Yasama Dönemi'nde, *"Bolu Kartalkaya Mevkiinde Bulunan Bir Otelde Meydana Gelen Yangın Faciasının Tüm Boyutlarıyla Araştırılarak İlgili Kurum ve Kuruluşların Sorumluluklarının Tespit Edilmesi ve Benzer Olayların Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi"* amacıyla verilen:

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Grup Başkanı Sivas Milletvekili Abdullah GÜLER'in (10/2262), Yeni Yol Partisi Grubu adına Grup Başkanvekili Muğla Milletvekili Selçuk ÖZDAĞ'ın (10/2263), İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekilleri Balıkesir Milletvekili Turhan ÇÖMEZ ve İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra KAVUNCU'nun (10/2264), Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Mersin Milletvekili Ali Mahir BAŞARIR, İstanbul Milletvekili Gökhan GÜNAYDIN ve Ankara Milletvekili Murat EMİR'in (10/2265), Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Grup Başkanvekili Nevşehir Milletvekili Filiz KILIÇ'ın (10/2266), Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Muş Milletvekili Sezai TEMELLİ ve Kars Milletvekili Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT'in (10/2267) Esas Numaralı önergelerinin 28.01.2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu tarafından kabul edilmesiyle *"Bolu Kartalkaya Mevkiinde Bulunan Bir Otelde Meydana Gelen Yangın Faciasının Tüm Boyutlarıyla Araştırılarak İlgili Kurum ve Kuruluşların Sorumluluklarının Tespit Edilmesi ve Benzer Olayların Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi*" amacıyla Meclis Araştırma Komisyonu kurulmuştur.

13.02.2025 tarihinde çalışmalarına başlayan söz konusu Meclis Araştırması Komisyonunun kurulmasına yönelik önergelerin gerekçeleri incelendiğinde özetle;

- Bolu ili Kartalkaya mevkiinde bulunan bir otelde 21.01.2025 tarihinde meydana gelen yangın felaketinin ülkemizi derin bir üzüntüye sevk ettiği; olayda 78 insanımızın hayatını kaybettiği ve çok sayıda kişinin yaralandığı,
- Medyaya yansıyan iddialara ve vatandaşların şahitliklerine göre, otelin yangın alarm sistemleri ve duman dedektörlerinin çalışmaması, yangın merdiveni eksikliği, acil tahliye yollarının yetersizliği ve yangın söndürme sistemlerinin etkisiz kalması gibi felakete ortam hazırlayan bir dizi ihmalin, yangının büyümesine ve can kayıplarının artmasına neden olduğunun tartışıldığı,
- Yine yangının başladığı dakikalardan itibaren yaşanan gelişmelerin, yangın sonrası felaketin önlenebilir olduğunu açığa çıkardığı, ancak facianın ardından, otel

yöneticilerinin ihmallerinin olup olmadığı ve denetim süreçlerinin doğru işletilip işletilmediğinin kamuoyunda tartışma konusu olduğu,

- Özellikle yapı ve yangın güvenliğinin sağlanıp sağlanmadığının tespiti, otel inşasına ve sonrasında yapılan tadilatlara hangi mevzuat hükümlerine göre izin verildiği ve denetlendiği, bu denetimlerin hangi kapsamda ve sıklıkta yapıldığı, mevzuatta öngörülen güvenlik tedbirlerinin uygulanıp uygulanmadığı gibi pek çok konuda açıklığa kavuşturulması gereken hususlar bulunduğu,
- Yangın faciasının tüm yönleriyle araştırılmasının, sorumluların tespit edilmesi ile mevzuat ve denetim mekanizmalarındaki aksaklıkların ortaya konularak, olayın detaylı olarak tüm yönleriyle aydınlatılmasının devletimizin sorumluluğunda olduğu gibi, turizm nedeniyle konaklama ve insan yoğunluğunun yüksek olduğu hizmet alanlarında can ve mal güvenliğinin azami düzeyde sağlanmasının tüm paydaşların öncelikli sorumluluğu olduğu,
- Bu kapsamda, yangın, deprem ve sel gibi acil durumlar sonrası, başta hastane, otel, okul gibi hizmet alanlarında, acil durum müdahale ekiplerinin yeterliliği, tahliye planlarının uygulanabilirliği, söndürme sistemlerinin işlevselliği, müdahale süreçlerindeki aksaklıklar ve arama kurtarma çalışmalarının etkinliği ile ilgili hususlarda detaylı araştırma yapılması da benzer felaketlerin bir daha yaşanmaması için hayati önem arz ettiği,
- Elim olaya ilişkin adli ve idari tahkikat başlatılmış olsa da ihmal, denetim ve sorumluluklara ilişkin araştırma yapılması ve tekrar bu tür olayların yaşanmasının önüne geçilmesinin sağlanmasının Türkiye Büyük Millet Meclisi açısından vicdani bir sorumluluk olduğu,

hususlarına yer verilmiştir.

B. KOMİSYONUN KURULUŞU, GÖREV SÜRESİ VE KOMİSYON ÜYELERİ

Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince verilmiş olan 10/2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267 Esas Numaralı Meclis araştırması önergeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 28.01.2025 tarihli 49'uncu Birleşiminde görüşülmüştür. Bu görüşmelerden sonra, önergelerde belirtilen hususlarla ilgili bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulmasına karar verilmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu konudaki 1439 sayılı Kararı 30.01.2025 tarihli ve 32798 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Söz konusu Kararda; Meclis Araştırması Komisyonunun 22 üyeden oluşması, Komisyonun çalışma süresinin Başkan, Başkanvekili, Sözcü, Kâtip seçimi tarihinden başlamak üzere 3 ay olması ve gerektiğinde çalışmalarını Ankara dışında da yapabileceği hususlarına yer verilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 12.02.2025 tarihli 56'ncı Birleşiminde Komisyon üye seçimi yapılmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu konudaki 1441 sayılı Kararı 14.02.2025 tarihli ve 32813 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Komisyon, Meclis Başkanlığının çağrısı üzerine yapılan 13.02.2025 tarihli ilk toplantısında Komisyon Başkanı, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtip seçimini gerçekleştirmiştir. Komisyon bu toplantıda, hazır bulunan üyeler arasından en yaşlı üye sıfatıyla Konya Milletvekili Tahir AKYÜREK'in geçici başkanlığında toplanmıştır. Yapılan gizli oylama sonucu Komisyon Başkanlığına Erzurum Milletvekili Selami ALTINOK, Başkanvekilliğine Gaziantep Milletvekili Derya BAKBAK, Komisyon Sözcülüğüne Elazığ Milletvekili Semih IŞIKVER, Komisyon Kâtipliğine İstanbul Milletvekili Nurettin ALAN seçilmiş ve Komisyon çalışmalarına başlamıştır.

Komisyona verilen 3 aylık çalışma süresinin sonuna yaklaşıldığında, konunun kapsamlı bir çalışma gerektirmesi dikkate alınarak bu süre içinde inceleme, araştırma ve rapor yazım sürecinin bitmeyeceğinin anlaşılması üzerine; Komisyonun 30.04.2025 tarihli kararıyla bir aylık ek süre istenmesine karar verilmiştir. Komisyon, TBMM İçtüzüğünün 105'inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince, 13.05.2025 tarihinden geçerli olmak üzere, 1 aylık ek süre istenmesine karar vermiştir. Komisyonun bu Kararı doğrultusunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 07.05.2025 tarihli 84'üncü Birleşiminde aldığı 1447 sayılı Kararı ile Komisyonun çalışma süresi; 13.05.2025 tarihinden itibaren 1 ay uzatılmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu konudaki Kararı 09.05.2025 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Komisyon görev süresi 13.06.2025 tarihinde sona ermiştir.

Komisyon Üyeleri ve Seçim Çevreleri

Bolu Kartalkaya Mevkiinde Bulunan Bir Otelde Meydana Gelen Yangın Faciasının Tüm Boyutlarıyla Araştırılarak İlgili Kurum ve Kuruluşların Sorumluluklarının Tespit Edilmesi ve Benzer Olayların Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan 10 / 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267 Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

BAŞKAN	BAŞKANVEKİLİ	SÖZCÜ	KÂTİP
			
Selami ALTINOK Erzurum	Derya BAKBAK Gaziantep	Semih IŞIKVER Elazığ	Nurettin ALAN İstanbul

KOMİSYON ÜYELERİ

			
Resul KURT Adıyaman	Yüksel ÇOŞKUNYÜREK Bolu	İsmail ERDEM İstanbul	Tuba KÖKSAL Kahramanmaraş
			
Murat Cahid CINGI Kayseri	Tahir AKYÜREK Konya	Kadem METE Muğla	Cevahir UZKURT Niğde

Cavit ARI
Antalya

Sururi ÇORABATIR
Antalya

Türker ATEŞ
Bolu

Ednan ARSLAN
İzmir

Süreyya ÖNEŞ DERİCİ
Muğla

Keziban KONUKCU KOK
İstanbul

Ömer Faruk HÜLAKÜ
Bingöl

Naci ŞANLITÜRK
Ordu

Rıdvan UZ
Çanakkale

Cem AVŞAR
Tekirdağ

C. KOMİSYON ÇALIŞMA SÜRECİ HAKKINDA USUL VE ESASLAR

Komisyon; Başkan, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtip seçiminin yapıldığı 13.02.2025 tarihinden itibaren çalışmalarına başlamıştır. Komisyon Başkanının önerisi üzerine ilk toplantıda Komisyon çalışmaları için gerekli olan kararlar alınmıştır.

Komisyonun 13.02.2025 tarihinde yaptığı ilk toplantısında;

1. Komisyonun gerekli görmesi hâlinde, Komisyon olarak ya da oluşturulacak alt komisyonlar marifetiyle mahallinde inceleme ve araştırmalar yapmasına,

2. Komisyon toplantılarında ve Ankara dışı çalışmalarda tam tutanak tutulmasına,

3. Komisyonun Genel Kurul çalışma saatlerinde de çalışma yapabilmesi için Meclis İçtüzüğü'nün 35'inci maddesi uyarınca Başkanlık Divanı'ndan izin istenmesine,

4. Komisyonun uygun gördüğü çalışmalarını kamuoyuna duyurabilmek amacıyla internet sitesi kurulmasına ve e-posta adresi alınmasına,

5. Komisyon süresince ilgili kurum ve kuruluşlardan konu ile ilgili uzman görevlendirilmesi ile ilgili işlemlerin ve yazışmaların yapılmasında, davet edilecek kişi ve kurumların tespiti hususlarında Komisyon Başkanlığı'nın yetkili kılınmasına,

6. Ankara dışında yapılacak inceleme ve çalışmalara belirlenecek komisyon uzmanları ile kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilen personelin katılmasına,

7. Rapor yazımında Komisyon Başkanlığı'na redaksiyon yetkisi verilmesine,

8. Ankara'da yapılan Komisyon toplantılarına bilgi vermek üzere çağrılan davetliler ile diğer kurum ve kuruluşlardan görevlendirilen uzmanların ulaşım ve iaşe bedellerinin karşılanmasına,

karar verilmiştir.

D. KOMİSYON ÇALIŞMALARI SÜRECİ

Komisyon çalışmaları süresince 17 resmi toplantı yapılmış, bu toplantılarda 14 kamu kurum/kuruluşu ile 10 sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve hayatını kaybeden vatandaşlarımızın yakınları olmak üzere 98 kişi dinlenmiş; Komisyon çalışmalarında ve rapor yazımında yararlanmak amacıyla tüm paydaşlardan 52 adet bilgi notu/rapor temin edilmiştir. Komisyonun dört aylık çalışma süresi boyunca bir yerinde inceleme ziyareti gerçekleştirilmiştir. 27.02.2025 tarihinde Bolu Kartalkaya Grand Kartal Otel'de Komisyon olarak, adli soruşturmada görevli bilirkişi heyetiyle birlikte inceleme gerçekleştirilmiştir.

Çalışmalar neticesinde oluşturulan Taslak Komisyon Raporu, Komisyon üyelerine 23.12.2025 tarihinde dağıtılmıştır. Komisyon üyeleri bu Taslak Rapor üzerindeki değerlendirme ve görüşlerini ise; 07.01.2026 tarihine kadar Komisyon Başkanlığına iletmişlerdir.

Üyelerden gelen öneri ve görüşler çerçevesinde nihai şekli verilen söz konusu Komisyon Raporu 26.01.2026 tarihinde TBMM Başkanlığı'na sunulmuştur.

D.1. Komisyonda Yapılan Toplantıların Konusu, Bilgi Alınanlar ve Tutanaklar

Komisyonda yapılan Başkanlık Divanı Seçimi ve sonrasında yapılan 17 Komisyon Toplantısına ilişkin tablo ve açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

D.1.1. 13.02.2025 Tarihli Başkan, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtip Seçimi

13.02.2025 tarihli ilk toplantıda Komisyon başkanı, başkanvekili, sözcü ve kâtibinin seçimi gerçekleştirilmiştir. Komisyon Başkanlığına Erzurum Milletvekili Selami ALTINOK, Başkanvekilliğine Gaziantep Milletvekili Derya BAKBAK, Komisyon Sözcülüğüne Elazığ Milletvekili Semih IŞIKVER, Komisyon Kâtipliğine İstanbul Milletvekili Nurettin ALAN seçilmiştir. Söz konusu toplantıda Komisyon çalışmaları için gerekli olan, yukarıda "Komisyon Çalışma Süreci Hakkında Usul ve Esaslar" başlığı altında belirtilen kararlar alınmıştır.

D.1.2. 18.02.2025 Tarihli (1'inci) Toplantı

Komisyonun çalışma programının belirlenmesi, Komisyonda görevlendirilecek uzmanların değerlendirilmesi, Komisyonda dinlenecek kamu kurum ve kurumları, meslek örgütleri, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ile diğer ilgili kişilerin tespit edilmesi konuları görüşülmüştür.

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4107

D.1.3. 25.02.2025 Tarihli (2'nci) Toplantı

Konu hakkında aşağıda isim ve unvanı belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Kişi	Kurumu/Görevi
Ali Hamza PEHLİVAN	Vali/AFAD Başkanı
Hamza TAŞDELEN	AFAD - Başkan Yardımcısı
Dr. Sadi ERGİN	AFAD - Afetlere Müdahale Genel Müdürü
Abdullah ÖZÇELİK	AFAD - Afet Yönetimi Merkezi Dairesi Başkanı
Yusuf AYSU	AFAD - Müdahale Planları ve Tatbikatlar Dairesi Başkanı

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4113

D.1.4. 26.02.2025 Tarihli (3'üncü) Toplantı

Konu hakkında aşağıda isim ve unvanı belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Kişi	Kurumu/Görevi
Nadir ALPASLAN	Kültür ve Turizm Bakanlığı (KTB) Bakan Yardımcısı
Muharrem ELİŞ	KTB - Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü
İzzet GÜVEN	KTB - Teftiş Kurulu Başkanı
Elçin ŞİMŞEK ÖNCÜ	KTB - Yatırım ve İşletmeler Genel Müdür Yrd.
Levent KIRCAN	KTB - Yatırım ve İşletmeler Genel Müdür Yrd.
Onur MERAL	KTB - Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü Daire Başkanı
Şule AKTÜRK ALKAN	KTB - Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü Daire Başkanı

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4116

D.1.5. 04.03.2025 Tarihli (4'üncü) Toplantı

Konu hakkında aşağıda isim ve unvanı belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Kişi	Kurumu/Görevi
Prof. Dr. Lütfihak ALPKAN	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) Bakan Yardımcısı
Bekir AKTÜRK	ÇSGB - Rehberlik ve Teftiş Başkanı
İbrahim ESENKAR	ÇSGB - İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü
Faruk SEVEN	ÇSGB - Rehberlik ve Teftiş Başkan Yardımcısı
Erhan TAYLAN	ÇSGB - İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdür Yardımcısı
Tolga MURATDAĞI	ÇSGB - Daire Başkanı
Ertuğrul YOZGAT	ÇSGB - İş Başmüfettişi
Handan KOÇ	ÇSGB - İş Başmüfettişi
Özge GENÇ	ÇSGB - İş Başmüfettişi
Hande Seray TUNCAY	ÇSGB - İSG Uzmanı
Aslıcan GÜLER	ÇSGB - İSG Uzmanı

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4120

D.1.6. 05.03.2025 Tarihli (5'inci) Toplantı

Konu hakkında aşağıda isim ve unvanı belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Kişi	Kurumu/Görevi
Kazım BECEREN	Türkiye Yangından Korunma ve Eğitim Vakfı (TÜYAK) Başkanı
Gökhan BALIK	TÜYAK - Yönetim Kurulu Üyesi
Aygen ERKAL	Türkiye İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği (İMSAD) Genel Sekreteri
İlker İBİK	İMSAD - Yapısal Yangın Güvenliği Çalışma Grubu Başkanı
Timur DİZ	Isı, Su, Ses ve Yangın Yalıtımcıları Derneği (İZODER) Genel Sekreteri

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4123

D.1.7. 11.03.2025 Tarihli (6'ncı) Toplantı

Konu hakkında aşağıda isim ve unvanı belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Kişi	Kurumu/Görevi
Mahmut Sami ŞAHİN	TSE Başkanı
Aykut KIRBAŞ	TSE Genel Sekreteri
Gülden Banu MÜDERRİSOĞLU	TÜRKAK Genel Sekreteri
İlhami AKTÜRK	TSE Genel Sekreter Teknik Yardımcısı
Kürşat Özdemir	TÜRKAK Genel Sekreter Yardımcısı
Cengiz GÖREN	TSE Muayene Gözetim Merkezi Başkanı
Volkan GÜLEÇ	TSE Belgelendirme Merkezi Başkanlığı, Makine Sektörü Müdürü
Kürşat BACANLI	TSE Muayene Gözetim Merkezi Başkanlığı, Ankara Hizmet Yeri Belgelendirme Müdürü
Mustafa ÖZÇAĞLI	Başkan Danışmanı
Engin Enes AYDIN	Başkan Danışmanı

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4132

D.1.8. 12.03.2025 Tarihli (7'nci) Toplantı

Konu hakkında aşağıda isim ve unvanı belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Kişi	Kurumu/Görevi
Ayşe Müberra ERESİN	TÜROB Başkanı
Erkan YAĞCI	TÜROFED Başkanı
Oya NARİN	TTYD Başkanı
Hasan EKER	TÜRSAB Başkan Yardımcısı
Armin ZERUNYAN	TÜROB Başkan Yardımcısı
Kaan Kaşif KAVALOĞLU	TÜROFED Başkan Yardımcısı
Mehmet Tanju İŞLER	TÜROFED Başkan Yardımcısı
Mehmet ERDOĞAN	TTYD Yönetim Kurulu Üyesi
Ercan GÜNER	TÜRSAB Batı Karadeniz Bölge Temsil Kurulu Başkanı
İsmail TAŞDEMİR	TÜROB Genel Sekreteri
Yakup DİNLER	TÜROFED Genel Sekreteri
Hale ALTAN	TTYD Genel Sekreteri
Ersin TARANOĞLU	TTYD Danışmanı ve Eski Devlet Bakanı ve Orman Bakanı
Ferhat İlker ÜNSEVER	TÜRSAB Hukuk Başdanışmanı
Birol AKMAN	TÜROFED Sayman
Zafer Ali YAVAN	TTYD Danışman
Aslı VAZ	TÜROFED Ofis Müdürü

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4136

D.1.9. 18.03.2025 Tarihli (8'inci) Toplantı

Konu hakkında aşağıda isim ve unvanı belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Kişi	Kurumu/Görevi
Hasan SUVER	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (ÇŞİDB) - Bakan Yardımcısı
Banu ASLAN	ÇŞİDB - Mesleki Hizmetler Genel Müdürü
Murat BAYRAM	ÇŞİDB - Mesleki Hizmetler Genel Müdür Yrd.
Hüseyin Namık SANDIKCI	ÇŞİDB - Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü Enerji Verimliliği ve Tesisat Daire Başkanı
Yasin YILDIRIM	ÇŞİDB - Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü Mevzuat Daire Başkanı

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4139

D.1.10. 19.03.2025 Tarihli (9'uncu) Toplantı

Toplantı yeter sayısı olmaması nedeniyle toplantı kapatılmıştır.

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4142

D.1.11. 08.04.2025 Tarihli (10'uncu) Toplantı

Konu hakkında aşağıda isim ve unvanı belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Kişi	Kurumu/Görevi
Dr. Uğur Emre TEMELLİ	İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi
Dr. Ali Serdar GÜLTEK	İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Öğretim Görevlisi

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4149

D.1.12. 09.04.2025 Tarihli (11'inci) Toplantı

Konu hakkında aşağıda isim ve unvanı belirtilen adli soruşturmada görev yapan bilirkişi heyeti dinlenmiştir.

Kişi	Kurumu/Görevi
Dr. Hikmet İSKENDER	İstanbul Teknik Üniversitesi Afet Yönetimi Enstitüsü (Heyet Koordinatörü)
Prof. Dr. Cevat Erdem İMRAK	İstanbul Teknik Üniversitesi Makine Mühendisliği
Prof. Dr. Levent TRABZON	İstanbul Teknik Üniversitesi Makine Mühendisliği
Prof. Dr. Alper İLKİ	İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Mühendisliği
Prof. Dr. Servet İbrahim TİMUR	İstanbul Teknik Üniversitesi Metalurji ve Malzeme Mühendisliği
Doç. Dr. Derya Ahmet KOCABAŞ	İstanbul Teknik Üniversitesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü
Doç. Dr. Nuri SERTESER	İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Prof. Dr. Ramazan ÇAĞLAYAN	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Kamu Hukuku Bölümü İdare Hukuku Anabilim Dalı

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4152

D.1.13. 16.04.2025 Tarihli (12'nci) Toplantı

Konu hakkında aşağıda isim ve unvanı belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Kişi	Kurumu/Görevi
Ali Levent ÇERİ	Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı İtfaiye Daire Başkanı
Latif ERDOĞAN	Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığı İtfaiye Daire Başkanı (Aynı Zamanda TİBDER Genel Başkan Yardımcısı)
Mehmet Olcay BAL	TİBDER Genel Başkan Yardımcısı (Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanlığı İtfaiye Daire Başkanı, Toplantıya TİBDER'i temsilen katılmıştır.)
Lokman GEDİK	Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı İtfaiye Daire Başkanlığı, İtfaiye Önlem Amiri
Uğur ESEN	Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığı İtfaiye Daire Başkanlığı, Planlama ve Koordinasyon Amiri
Rıdvan ÖZGÜN	Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığı İtfaiye Daire Başkanlığı, İnşaat Mühendisi

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4157

D.1.14. 30.04.2025 Tarihli (13'üncü) Toplantı

Toplantıya, yangın olayında yakınlarını kaybeden ve faciaya şahitlik eden ailelerden 59 kişi katılmıştır. Katılanlar; Abdurrahman GENÇBAY, Serpil GENÇBAY, Duru GENÇBAY, Hilmi ALTIN, Yaprak YEŞİLADA YALÇIN, Rıza Eray BAĞCI, Gözde Ezgi ÇİLİNGİR BAĞCI, Rıfat DOĞAN, Yeşim UĞUR TOPALOĞLU, Rifat DOĞAN, Zeynep KOTAN, Elif Naz NEMEC, Duygu CAN, Çiğdem SARITAŞ, Kadir ÇELİKOĞULLARI, Nihan MERCAN HASARPA, Ceyhan MERCAN, Volkan Oktay AKİŞLİ, Mesude TURAN, Eylem ŞENTÜRK, Serdar ŞENTÜRK, Macit KARATAŞLI, Nilgün Hikmet KARATAŞLI, Özge KARATAŞLI, Müge KARATAŞLI, İlayda SADIKOĞLU, Burçak KARA, Ömer SARI, Buket Zeynep KÜRÜMOĞLU, Yağmur ÖKTEMLİ YELKOVAN, Atakan YELKOVAN, Sema ŞAHİN, Şaban FİLİZ, Ayla FİLİZ, Ezgi GEMİCİ, Zeynep IŞIK, Güngör GÜLTEKİN, Aygül EKİCİ, Zafer EKİCİ, Ayşe EKİCİ, Emine DAYI KOCABEY, Melek TAŞLI, Fatma TİBUKOĞLU, Mehmet TİBUKOĞLU, Ömer TÜRKAY, Merve TÜRKAY, Necati ÇETİZ, Begüm BİLEN, Nüzhet Arzu TÜZÜNER, Esra YALI, Özlem ŞATIROĞLU, Figen ERGİN, Nalan KÜÇÜKER, Burak TEMİZKAN, Gülnihal TEMİZKAN, Tevfik Ergin KARAOĞUZ, Işıl KARAOĞUZ ve Cenk ŞENGÖR.

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4169

D.1.15. 07.05.2025 Tarihli (14'üncü) Toplantı

Konu hakkında aşağıda isim ve unvanı belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Kişi	Kurumu/Görevi
Tanju ÖZCAN	Bolu Belediye Başkanı
Gülden ÖZAYDIN	Bolu Belediye Başkan Yardımcısı

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4181

D.1.16. 14.05.2025 Tarihli (15'inci) Toplantı

Konu hakkında aşağıda isim ve unvanı belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Kişi	Kurumu/Görevi
Abdulaziz AYDIN	Bolu Valisi
Dr. Abdullah Abid ÖZTOPRAK	Bolu Vali Yardımcısı
Tugay CANTÜRK	Kaymakam/ Bolu Valiliği Özel İdare Genel Sekreter V.
Cemil KOPARAN	Bolu Valiliği Özel İdare İmar Şube Müdürü

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4187

D.1.17. 22.05.2025 Tarihli (16'ncı) Toplantı

Konu hakkında aşağıda isim ve unvanı belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Kişi	Kurumu/Görevi
Özgür OBALI	TSB Genel Sekreteri
Mehmet Atilla OKSAY	TSB Genel Sekreter Yardımcısı
Prof. Dr. Tekin MEMİŞ	TSB Danışmanı
Hande HATUNOĞLU KURTULAN	SEDDK Başkan Yardımcısı
Hande AKIN	SEDDK Daire Başkanı
Müge GÜLEÇ	SEDDK Grup Başkanı

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4195

D.1.18. 12.06.2025 Tarihli (17'nci) Toplantı

İlgili toplantıda Komisyon, Komisyon üyelerinin raporda yer verilebilecek hususlara ilişkin görüş ve önerileri hakkında görüşmek üzere toplanmıştır.

İlgili toplantının tam tutanağına aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4202

D.2. Çalışma Ziyaretleri, Yerinde İncelemeler ve Diğer Faaliyetler

D.2.1. 27.02.2025 Tarihli Grand Kartal Otel Ziyareti

Komisyon tarafından; Bolu Kartalkaya mevkiinde bulunan Grand Kartal isimli otelde meydana gelen yangına ilişkin incelemelerde bulunmak üzere 27.02.2025 tarihinde Bolu ilinde çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir. Çalışma ziyaretine komisyon üyelerinin tamamı ile komisyon uzmanları ve diğer TBMM personeli katılmıştır. Çalışma ziyareti kapsamında herhangi bir yerel kamu kurum ve kuruluşu ziyaret edilmeksizin doğrudan olay yerinde inceleme gerçekleştirilmiştir.

Olay yerinde gerçekleştirilen incelemeye, adli soruşturmada görevli bilirkişi heyetinden İstanbul Teknik Üniversitesinden Prof. Dr. Cevat Erdem İMRAK, Prof. Dr. Levent TRABZON, Prof. Dr. Servet İbrahim TİMUR, Doç. Dr. Derya Ahmet KOCABAŞ ve Doç. Dr. Nuri SERTESER katılmıştır. Bilirkişi heyeti tarafından yangının başladığı yer, yayılma noktası ve süreci, yapıda kullanılan malzemeler, elde edilen diğer bilgiler konusunda komisyon üyelerine bilgi verilmiştir. İnceleme sonrası Komisyon Başkanı Erzurum Milletvekili Selami ALTINOK ve komisyon üyeleri tarafından basın toplantısı gerçekleştirilmiştir. Basın toplantısına ait tutanağa aşağıdaki adresten erişilebilmektedir:

https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4134

E. KOMİSYONDA GÖREVLENDİRİLENLERİN LİSTESİ

SIRA	İSİM	UNVAN	KURUM
1	Bali Emrah BİÇER	Yasama Uzmanı	TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı
2	Numan DEMİRKAYA	Yasama Uzmanı	TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı
3	Gülşah AKCAN	Yasama Uzmanı	TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı
4	Alper AKSOY	Hâkim/Daire Başkanı	Adalet Bakanlığı
5	Dr. Levent SÖZEN	İş Başmüfettişi	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
6	Murat KANTEMİR	Makine Mühendisi	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
7	Mehmet Atilla ŞAHİN	Mülkiye Başmüfettişi	İçişleri Bakanlığı
8	Cengiz DÖNMEZ	Başkontrolör	Kültür ve Turizm Bakanlığı
9	Kerem ÇELİKEL	Kontrolör	Kültür ve Turizm Bakanlığı
10	Abdulaziz AKIN	Vergi Başmüfettişi	Hazine ve Maliye Bakanlığı
11	Umut KUMRU	AFAD Uzmanı	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

F. KOMİSYONA SUNULAN RAPORLAR VE BELGELER

SIRA	KİŞİ/KURUM/KURULUŞ	TARİH-SAYI	KONUSU
1.	Bolu Belediye Başkanlığı	18.02.2025-1562901	Komisyona bilgi sunma talebi
2.	Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı	25.03.2025-2025/962 CBS Soruşturma Dosyası	Bilirkişi Raporu
3.	Bolu Valiliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü	11.04.2025-12216577	Yangın olayının meydana geldiği otele ilişkin Hasar Tespit Raporu
4.	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	27.03.2025-474767	Yangına olayına ilişkin Bakanlık tarafından hazırlanan rapor ile Komisyon üyelerinin sormuş olduğu soruların cevapları
5.	Dışişleri Bakanlığı Türk Akreditasyon Kurumu	11.06.2025-23205	Komisyona bilgi sunumu
6.	İçişleri Bakanlığı	28.01.2025-A.E.126/1 E.Y.97/1	Bolu Belediyesi hakkında hazırlanan ön inceleme raporu
7.	İçişleri Bakanlığı	30.01.2025-A.E.126/2 E.Y.97/2	Bolu İl Özel İdaresi hakkında hazırlanan ön inceleme raporu
8.	Kültür ve Turizm Bakanlığı	28.03.2025-6558044	Komisyona bilgi sunumu
9.	TBMM Dilekçe Komisyonu Başkanlığı	13.05.2025-1627909	Otel yangını soruşturması kapsamında tutuklanan Aygaz A.Ş çalışanı Muharrem ŞEN'in dilekçesi
10.	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Türk Standartları Enstitüsü	24.04.2025-90369	Hizmet Yeterlilik Belgelendirme İşlemleri/ "TS 4156 Yangın Önleme-Umumi Yerlerde-Gruplandırma, Ekipman ve Sistemler-Genel" standardına ilişkin Komisyona bilgi sunumu
11.	Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı	07.03.2025-113461404	Yangına ilişkin SGK tarafından hazırlanan ara rapor
12.	Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı	07.05.2025-117881492	Yangına ilişkin SGK tarafından hazırlanan son rapor
13.	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	18.04.2025-1302625	Komisyon üyesi milletvekillerinin sorularına cevaplar ve belge gönderimi
14.	TBMM Dilekçe Komisyonu Başkanlığı	13.05.2025-1627909	Vatandaş dilekçesi
15.	Şevket HOCAOĞLU	24.02.2025-1587498	Yangın söndürme cihazlarına ilişkin vatandaş dilekçesi
16.	Türkiye Turizm Yatırımcıları Derneği	12.03.2025	Konaklama tesislerinde risk yönetimi ve iş sağlığı güvenliği hakkında TTYD değerlendirmeleri
17.	Türkiye İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği (İMSAD)	20.05.2025-IMSI/20024-065	Komisyona bilgi sunumu
18.	Veli DOĞAN	22.04.2025	Yapılarda Yangın Güvenliği ve Yapılması Gerekenler konulu yazı
19.	Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı	15.04.2025-1612500	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Bölümleri hakkında komisyona bilgi sunumu
20.	Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı	29.04.2025-1691749	İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından Komisyona bilgi sunumu
21.	Antalya Büyükşehir	30.04.2025-1620778	İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından

	Belediye Başkanlığı		Komisyona bilgi sunumu
22.	Artvin Belediye Başkanlığı	15.04.2025-1612433	İtfaiye Müdürlüğü tarafından Komisyona bilgi sunumu
23.	Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanlığı	14.04.2025-1611558	İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından Komisyona bilgi sunumu
24.	Bartın Belediye Başkanlığı	28.04.2025-1618969	İtfaiye Müdürlüğü tarafından Komisyona bilgi sunumu
25.	Bursa Büyükşehir Belediye Başkanlığı	14.05.2025-1628861	İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından Komisyona bilgi sunumu
26.	Çorum Belediye Başkanlığı	15.04.2025-1611983	İtfaiye Müdürlüğü tarafından Komisyona bilgi sunumu
27.	Düzce Belediye Başkanlığı	02.05.2025-1622577	İtfaiye Müdürlüğü tarafından Komisyona bilgi sunumu
28.	Edirne Belediye Başkanlığı	02.05.2025-162270	İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından Komisyona bilgi sunumu
29.	Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanlığı	06.05.2025-1623750	İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından Komisyona bilgi sunumu
30.	Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı	22.04.2025-1616371	İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından Komisyona bilgi sunumu
31.	İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı	07.05.2025-1624853	İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından Komisyona bilgi sunumu
32.	Kastamonu Belediye Başkanlığı	29.04.2025-1620396	İtfaiye Müdürlüğü tarafından Komisyona bilgi sunumu
33.	Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanlığı	30.04.2025-1621335	İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından Komisyona bilgi sunumu
34.	Kırklareli Belediye Başkanlığı	14.05.2025-1629122	İtfaiye Müdürlüğü tarafından Komisyona bilgi sunumu
35.	Kütahya Belediye Başkanlığı	02.05.2025-1622508	İtfaiye Müdürlüğü tarafından Komisyona bilgi sunumu
36.	Mardin Büyükşehir Belediye Başkanlığı	18.05.2025-1614794	İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından Komisyona bilgi sunumu
37.	Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığı	12.05.2025-1627077	İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından Komisyona bilgi sunumu
38.	Muş Belediye Başkanlığı	17.04.2025-1614239	İtfaiye Müdürlüğü tarafından Komisyona bilgi sunumu
39.	Sivas Belediye Başkanlığı	02.05.2025-1622351	İtfaiye Müdürlüğü tarafından Komisyona bilgi sunumu
40.	Tekirdağ Büyükşehir Belediye Başkanlığı	02.05.2025-1622096	İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından Komisyona bilgi sunumu
41.	Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanlığı	11.04.2025	İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından Komisyona bilgi sunumu
42.	Uşak Belediye Başkanlığı	-	İtfaiye Müdürlüğü tarafından Komisyona bilgi sunumu
43.	TBMM Araştırma Hizmetleri Başkanlığı	10.03.2025	AB Üyesi ülkelerde Binaların Yangından Korunması Yasal Mevzuat ve Uygulamalar Hakkında Bilgi Notu
44.	TBMM Araştırma Hizmetleri Başkanlığı	10.03.2025	Binaların Yangından Korunması Bilgi Notu
45.	TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Ankara Şubesi	-	Bolu Kartalkaya Grand Kartal Otel Yangını Değerlendirme Raporu
46.	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	-	Binaların Yangın Korunması Hakkında Yönetmelik Kılavuzu
47.	Abdurrahman GENÇBAY	21.04.2025	Komisyon Toplantısına Katılma Talebi

G. KOMİSYON ÜYELERİNCE SUNULAN ÖNERİLER/ÖNERGELER

SIRA	MİLLETVEKİLİ	TARİH-KAYIT NO	KONUSU
1.	Adıyaman Milletvekili Resul KURT	05.03.2025-1593091	AFAD Başkanlığına yönelik sorular
2.	Çanakkale Milletvekili Rıdvan UZ	05.03.2025-1592934	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına yönelik sorular
3.	Antalya Milletvekili Cavit ARI, Antalya Milletvekili Sururi ÇORABATIR, Bingöl Milletvekili Ömer Faruk HÜLAKÜ, Bolu Milletvekili Türker ATEŞ, Çanakkale Milletvekili Rıdvan UZ, İzmir Milletvekili Ednan ARSLAN, Muğla Milletvekili Süreyya ÖNEŞ DERİCİ, Tekirdağ Milletvekili Cem AVŞAR	26.02.2025-1589134	Kültür ve Turizm Bakanı; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı; Tarım ve Orman Bakanı; İçişleri Bakanı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının komisyona katılarak bilgi vermesi
4.	Muğla Milletvekili Kadem METE	-	Görüş ve öneriler
5.	İstanbul Milletvekili İsmail ERDEM	-	Görüş ve öneriler

BİRİNCİ BÖLÜM

DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE TURİZMİN GELİŞİMİ

1.1. DÜNYA'DA TURİZMİN GELİŞİMİ

Turizmin tarihi, insanlık tarihi kadar eskiye dayanmaktadır. Bilimsel gelişmelerin hız kazanması, teknolojik buluşların artması ve sanayileşmenin yaygınlaşmasıyla birlikte turizm sektörü de gelişmiş ve zamanla kitlesel bir nitelik kazanmıştır.

İnsanlar, M.Ö. 6000'li yıllarda yerleşik hayata geçmiş ve bu süreçte bulundukları çevreden ayrılmaları oldukça riskli görülmüştür. Bu dönemdeki hareketlilik; tehlikelerden uzaklaşmak ve avcılık gibi yaşamsal faaliyetleri gerçekleştirmek amacıyla olmuştur. İlk yolculuklar, yürüyerek ya da hayvanlar kullanılarak gerçekleştirilmiştir. M.Ö. 4000'li yıllarda tekerleğin icadıyla birlikte yakın çevreye yapılan seyahatler yaygınlaşmıştır.[1]

Sanayi devrimine kadar ticaret, din ve sağlık gibi etkenlerin etkisiyle ve bazen de macera arayanların tekelinde gelişme gösteren turizm, günümüzdeki durumuna Sanayi Devrimi sayesinde ulaşmıştır. Avrupa'da ilk buhar makinelerinin icadı ile başlayan tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş süreci hızlı fabrikalaşmayı ve kentleşmeyi de beraberinde getirmiş ve bunun sonucu olarak kırsal kesimlerden şehirlere yönelik göç süreci başlamıştır. Sanayi Devrimi ile beraber üretim oldukça artmış, insanların refah seviyeleri yükselmeye başlamış ve endüstriyel atılımlar bu dönemden sonra tüm dünyada büyük bir artış sağlamıştır. Sanayi Devrimi ile birlikte çalışanların sayıca artması ve izleyen yıllarda kapitalist sistemin rakibi olarak işçi sınıfına dayalı rejimlerin önce kuramda, sonra da uygulamada kendilerini göstermeleri, çalışanlara ücretli tatil ile birlikte pek çok hakkın verilmesini sağlamıştır. Bu dönemde kentlere göçen düşük gelirli kesim, ülke içinde seyahatler gerçekleştirirken zenginler ve sermaye sahipleri ise Avrupa içerisinde seyahatler gerçekleştirmişlerdir.

20. yüzyıl, turizm hareketlerinin sınırlı gruplardan çıkıp kitlesel bir hâl aldığı dönemdir. I. Dünya Savaşı öncesi ve sonrası çalışanlara yönelik hak ve özgürlüklerin sağlanması, diğer yandan uçakların sivil havacılık için kullanılmaya başlanması turizmin tüm dünya çapında gelişmesine yardımcı olmuştur. I. Dünya Savaşı, 1930'lu yıllardaki ekonomik buhran ve II. Dünya Savaşı turizme yönelik ilgiyi ve turizme katılanların sayısını azaltsa da özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra, ulaşım araçları, yollar, plajlar, eğlence ve spor alanları, konaklama tesisleri ve altyapı olanaklarıyla büyük bir turizm endüstrisi ortaya çıkmıştır. Soğuk Savaş'ın

[1] Akat, Ö. (2000). Pazarlama Ağırlıklı Turizm İşletmeciliği.

sona ermesi, uydu teknolojilerinde sergilenen gelişmeler ve küresel zenginliğin artmasına paralel olarak yirminci yüzyılın sonlarına doğru turizm; ülkeler ve kıtalar arasında, insanların kitleler halindeki seyahat hareketlerinden oluşan dev bir ağ özelliğini kazanmıştır.[2]

Turizmdeki bu hızlı gelişmeyi kolaylaştıran faktörler ise ulaşım alanındaki gelişmeler, sosyal devlet kavramının gelişmesi sonrasında insanların tatil için ayıracakları boş zamanlarının artması, insanların harcanabilir gelirlerindeki artış, global düzeyde güvenlik önlemlerinin ve güvenlik algısının gelişimi olmuştur.

Turizm alanındaki bu hızlı gelişme sonrasında, 2023 yılı itibarıyla Dünya'da en çok turist alan ilk on ülke aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 1. En Çok Turist Alan Ülkeler (2024)

Sıra	Ülke	Ziyaretçi Sayısı (Milyon)	Turizm Geliri (Milyar USD)	Ortalama Harcama (USD)
1	Fransa	102	77,0	755
2	İspanya	93.8	106.5	1136
3	ABD	72.4	215,0	2971
4	Türkiye	60.6	56,3	929
5	İtalya	57.7	58,7	1017
6	Meksika	45	33,0	732
7	Birleşik Krallık	41.8	82,5	1976
8	Almanya	37.5	40,1	1069
9	Japonya	36.9	54,7	1483
10	Yunanistan	36.9	23,4	650

Kaynak: UNWTO World Tourism Barometer 2025.

1.2. TÜRKİYE'DE TURİZMİN GELİŞİMİ

1.2.1. Genel

Ülkemiz; dünyanın en eski medeniyetlerine ev sahipliği yapan, zengin tarihi, kültürü, kültür varlıkları ve eşsiz doğal güzellikleri barındıran, turizm sektöründe yüksek tesis ve hizmet kalitesine sahip olan, sağlık, kongre, gastronomi, kış, golf, spor turizmi ve diğer turizm türlerinde sahip olduğu potansiyel ve servis kalitesi ile dünyadaki rakip ülkelerin önünde yer alan, önemli bir turizm destinasyonudur.

Türkiye'de turizm ve otel işletmeciliği, tarihsel süreç içerisinde Osmanlı döneminden Cumhuriyet'e ve günümüze uzanan birçok sosyo-politik ve ekonomik dönüşümle şekillenmiş; bu gelişim süreci hem iç turizmin hem de uluslararası turizmin büyümesini etkilerken, otelcilik sektörünün yapısal biçimlenişini de derinden etkilemiştir. Türkiye'de otel işletmelerinin tarihsel gelişimi ise, ülkenin sahip olduğu zengin kültürel miras ve doğal kaynaklarla doğrudan bağlantılı olarak ilerlemiş, bu değerler turizm sektörünün temel dinamiklerini oluşturmuştur.

[2] Akdağ, G. (2021). Kavramlar ve Örneklerle Genel Turizm.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde turizm faaliyetleri ağırlıklı olarak hac, ticaret ve elçilik görevleri gibi amaçlarla sınırlı kalmış, bu süreçte seyahat edenlerin konaklama ihtiyaçlarını karşılamak üzere hanlar ve kervansaraylar inşa edilmiştir[3]. Bu yapılar, dönemin ulaşım ve ticaret ağı içinde önemli birer durak ve güvenli barınma alanı işlevi görmüştür.

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte Türkiye'de turizmin kurumsal temelleri atılmaya başlanmış; turizm, ekonomik ve kültürel kalkınmanın önemli bir aracı olarak görülmüştür. 1930'lu yıllarda Türk Seyyahin Cemiyeti'nin kurulması ve tanıtım faaliyetlerine başlanmasıyla turizm, bir devlet politikası niteliği kazanmış, aynı dönemde ilk modern konaklama tesisleri hizmete girmiştir. 1950'li yıllardan itibaren ise özellikle sahil bölgelerinde turistik otel yatırımlarında artış gözlenmiş, böylece turizm sektörü daha geniş kitlelere hitap eden bir yapıya kavuşmaya başlamıştır.[4]

1963 yılında kurulan Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, Türkiye'de turizm sektörünün kurumsal yapısının güçlenmesine önemli katkılar sağlamış; sektörel düzenlemeler ve altyapı yatırımlarının hız kazanmasına öncülük etmiştir. Aynı yıl başlayan planlı kalkınma dönemiyle birlikte beş yıllık kalkınma planlarında turizm, özel bir başlık altında değerlendirilmiş; bu çerçevede konaklama kapasitesi artırılmış, nitelikli personel yetiştirilmesi amacıyla turizm meslek liseleri ve yüksekokullar açılmıştır. 1982 yılında yürürlüğe giren 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ise hem yerli hem de yabancı yatırımcılar için sektörü cazip hale getirerek turizm alanında hızlı bir gelişim sürecinin başlamasına zemin hazırlamıştır.[5]

1980'li yıllardan itibaren, özellikle Akdeniz ve Ege bölgelerinde uluslararası standartlara uygun otel yatırımları artmış, özel sektörün sektöre aktif katılımı ile otelcilik alanında büyük bir dönüşüm yaşanmıştır. Bu dönemde deniz-güneş-kum turizmine yönelik büyük ölçekli tesisler kıyı bölgelerinde hızla çoğalmış ve Türkiye'nin turizm altyapısı modern bir yapıya kavuşmuştur.[6] Kıyı turizmi odaklı bir büyüme stratejisi ardından sağlık, kış, termal, kültür, gastronomi ve kongre turizmi gibi alternatif turizm türlerine yönelik çeşitlendirme çalışmalarıyla sektörün yapısı daha da güçlendirilmiştir.

2000'li yıllarla birlikte ise Türkiye'de otelcilik sektörü çeşitlilik kazanmış; termal oteller, kış turizmine yönelik tesisler ve kongre turizmini destekleyen konaklama birimleri önemli ölçüde gelişim göstermiştir. Ayrıca, sürdürülebilir turizm uygulamalarının benimsenmesi ve hizmet kalitesinin yükseltilmesi, Türkiye'nin küresel turizm pazarında

[3] İnan, B. (2009). Cumhuriyet Dönemi Türkiye Turizmi ve Bir Turizm Modeli Önerisi. s. 37.
[4] Güleryüz, U. (2021). Türkiye'de Turizmin Tarihsel Gelişimi. s. 138-139.
[5] https: //turkiyeturizmansiklopedisi.com/turizm-ve-tanitma-bakanligi. (Erişim Tarihi: 02.03.2025).
[6] Güleryüz, U. (2021). a.g.e. s. 139-184.

rekabet gücünü artırmış; bugün Türkiye, dünya çapında önemli bir turizm destinasyonu haline gelmiş olup, otel işletmeciliği sektörü hem yerli girişimcilerin hem de uluslararası zincirlerin katkısıyla çeşitlenmiş ve büyümüştür.

Dönemsel olarak küresel ekonomik krizler, bölgesel siyasi gelişmeler, güvenlik sorunları ve doğal afetler gibi faktörler nedeniyle turizm gelirleri ve turist sayılarında zaman zaman dalgalanmalar yaşanmış olsa da, genel eğilim sürekli bir büyüme yönünde olmuştur. Türkiye, bu dönemde altyapı yatırımlarını artırmış, uluslararası turizmde rekabet gücünü yükseltmiş ve tanıtım faaliyetlerine hız vererek marka destinasyon imajını pekiştirmiştir.

2015-2017 yılları arasında Türkiye turizminde, bir dizi iç ve dış gelişmenin etkisiyle geçici bir gerileme yaşanmıştır. Özellikle Türkiye'nin başlıca turizm kaynak pazarları olan bazı ülkelerle yaşanan diplomatik gerilimler, 15 Temmuz 2016'daki menfur darbe girişimi ve bu dönemde yurt içinde meydana gelen terör olayları, ülkeye yönelik seyahat talebini olumsuz yönde etkilemiştir. Ancak bu süreçte yürürlüğe konulan etkin kriz yönetimi tedbirleri, artırılan güvenlik önlemleri ve Türkiye'nin sahip olduğu güçlü turizm altyapısı sayesinde sektör kısa sürede yeniden ivme kazanmıştır. Bu toparlanmanın bir sonucu olarak Türkiye, 2019 yılı itibarıyla dünya genelinde en hızlı büyüme gösteren altı destinasyon arasında yer almayı başarmıştır.

2019 yılı sonunda ortaya çıkan ve 2020'nin başlarında küresel ölçekte etkisini hissettiren Covid-19 pandemisi, seyahat ve turizm sektöründe derin bir duraklamaya yol açmıştır. Salgının etkisiyle, 2020 yılında Türkiye'ye gelen turist sayısında ve turizm gelirlerinde belirgin bir düşüş yaşanmıştır. Ancak Türkiye, bu kriz ortamına hızlı ve kararlı müdahalelerde bulunarak etkili bir kriz yönetimi örneği sergilemiştir. Bu süreçte kullanılan en etkili araçlar yaygın aşı politikası, tüm turizm işletmelerini kapsayan ve ülke çapında kısa sürede yaygınlaşması sağlanan "Güvenli Turizm Sertifikası" ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen etkili tanıtım çalışmaları olmuştur. Bu sayede Türkiye başlıca rakiplerine göre üstün performans sergileyerek kayıpları en aza indirmeyi başarmış ve 2021 yılından başlayarak öngördüğü "V çıkışı" olarak tanımladığı hızlı yükselişi ile güncellenen 2024 yılı hedeflerine ulaşmada güçlü bir performans ortaya koymuştur.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin ilk planı olan ve 2019-2023 yıllarını kapsayan On Birinci Kalkınma Planı, Türkiye'nin kalkınma vizyonunu uzun vadeli bir perspektifle ele alarak toplumun temel değerlerini ve beklentilerini karşılamak, ülkenin uluslararası konumunu yükseltmek ve refahını artırmak için temel bir yol haritası ortaya koymuştur. Özellikle rekabetçi üretim ve verimlilik politikalarına vurgu yapılan On Birinci Kalkınma Planı'nda üç öncelikli gelişme alanı turizm, tarım ve savunma sektörleri olarak belirlenmiştir. Buna uygun

olarak Plan kapsamında turizm, müstakil bir başlıkta ele alınmış, bu başlık altında politika ve tedbirlerle ilgili 5 ana maddeye ait 33 alt madde ile geniş bir yer tutmuştur. Beş ana maddenin içeriği genel olarak, ziyaretçi sayısının ve kişi başı harcamanın artırılması, etkili ve duyarlı bir turizm yönetim anlayışının geliştirilmesi, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ile turizmde Ar-Ge ve teknolojik uygulamaların desteklenmesi şeklinde belirlenmiştir.

Bunların haricinde, On Birinci Kalkınma Planı kapsamında turizme, spordan sağlığa, ekonomik ve sosyal gelişmelerden kırsal kalkınmaya, makroekonomik politika çerçevesinden rekabetçi üretim ve verimliliğe kadar farklı başlıklar kapsamında 22 maddede daha değinilmiştir. Bu durum, üç öncelikli alandan biri olarak belirlenen turizmin kendi doğasından kaynaklanan farklı özellikleri dolayısıyla çeşitli sektörleri etkileme gücüne işaret etmektedir.[7]

1.2.2. Türk Turizmine İlişkin Sayısal Veriler

1.2.2.1. Türkiye'de Konaklama Tesisleri ve Yatak Sayılarının Yıllara Göre Gelişimi

Ülkemizde konaklama tesislerinin ve yatak sayılarının yıllara göre dağılımı aşağıda verilmektedir. 1982 yılında 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nun yürürlüğe konulmasından sonra turizm sektöründe sağlanan gelişmeler dikkat çekmektedir.

Tablo 2. Turizm Belgeli Tesis ve Yatak Sayıları

	Turizm İşletmesi Belgeli Tesisler		Turizm Yatırımı Belgeli Tesisler		Basit Konaklama Turizm İşletmesi Belgeli Tesisler	
YILLAR	TESİS	YATAK	TESİS	YATAK	TESİS	YATAK
1966	165	16.151	291	23.807	-	-
1970	292	28.354	301	25.872	-	-
1975	421	44.957	202	25.956	-	-
1980	511	56.044	267	26.288	-	-
1985	689	85.995	501	71.521	-	-
1990	1260	173.227	1921	325.515	-	-
1995	1793	286.463	1334	202.483	-	-
2000	1824	325.168	1300	243.794	-	-
2005	2412	483.330	1039	278.255	-	-
2010	2647	629.465	877	252.984	-	-
2015	3309	850.089	1125	314.194	-	-
2020	4218	1.020.985	649	167.673	-	-
2025	7.974	1.218.582	596	142.575	13.438	602.278

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

[7] Turizm Ana Planı. (2022). s. 22-25.

1.2.2.2. Türkiye'ye Gelen Ziyaretçi Sayılarının, Turizm Gelirlerinin ve Ortalama Harcamanın Yıllara Göre Gelişimi

Covid-19 salgını, küresel turizm pazarında bölgesel ziyaretçi eğilimlerinde belirgin değişimlere yol açmış; yıllar içinde görece istikrarlı seyreden uluslararası turist yönelimleri, pandemiyle birlikte önemli ölçüde farklılaşmıştır. Avrupa 2019 yılında toplam 746,1 milyon turist ağırlamışken 2020 yılında bu sayı 235,7 milyona gerilemiş, 2021'de ise 279,8 milyona yükselmiştir. Bu verilere göre Avrupa 2010 ve 2019 yıllarında %51 olan pazar payını salgın döneminde %59'a yükseltmiş, salgın sonrası toparlanma döneminde ise pazar payı %67'ye kadar çıkmıştır. Covid-19 salgınından en fazla etkilenen bölge olan Asya-Pasifik, 2019 yılında ağırladığı 360,4 milyon turistten 2020 yılında 59,4 milyona gerilemiş, salgın sonrası dönemde ise yaşanan gerileme sürerek ziyaretçi sayısı 20,9 milyona inmiştir. Buna göre Asya-Pasifik bölgesinin pazar payı ise %5 seviyesine kadar gerilemiştir. Amerika Bölgesi 2019 yılında toplamda 219,3 milyon turisti ağırlamışken salgınla birlikte bu sayı 2020 yılında 69,9 milyona gerilemiştir. Salgın sonrası toparlanma döneminde ise sayı 82 milyon seviyesine yaklaşmıştır. Buna göre 2019'da %15 olan Amerika'nın pazar payı 2021'de %20'ye yükselmiştir.

Tablo 3. Destinasyonlara Göre Küresel Ziyaretçi Sayıları ve Pazar Payları

	Ziyaretçi Sayısı (milyon kişi)						Pazar Payı (%)
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024
Dünya	1468	408	461	976	1307	1470	100
Avrupa	745,8	240,8	302,8	610,7	710,6	758,6	51,6
Kuzey Avrupa	83,9	23,7	21,9	67,1	79,4	87,1	5,9
Batı Avrupa	205,2	83,5	87,6	182,7	207,9	215,3	14,6
Orta/doğu Avrupa	152,5	45,2	54,4	95,4	114,8	125,6	8,5
Güney/Akdeniz Avrupa	304,2	88,4	138,9	265,5	308,5	330,6	22,5
Asya Pasifik	362,1	59,0	26,5	92,7	237,8	317,8	21,6
Kuzey Doğu Asya	170,3	20,3	10,9	20,5	94,9	144,7	9,8
Güney Doğu Asya	138,1	25,6	3	41,6	97,5	121,4	8,3
Okyanusya	17,5	3,6	0,9	6,8	12,9	14,4	1,0
Güney Asya	36,3	9,6	11,7	23,8	32,4	37,3	2,5
Amerika	219,3	69,7	81,7	157,1	200,2	218,3	14,8
Kuzey Amerika	146,6	46,5	57,2	101,9	126,6	137,3	9,3
Karayipler	26,1	10,4	14,5	23,6	28,2	31,4	2,1
Orta Amerika	10,9	3,1	4,7	9,3	11,5	12,9	0,9
Güney Amerika	35,6	9,8	5,3	22,4	33,8	36,7	2,5
Afrika	68,8	18,9	19,9	47,2	65,2	73,9	5,0
Kuzey Afrika	25,6	5,6	6,6	19,1	26,9	31,3	2,1
Sahra Altı Afrika	43,2	13,4	13,3	28	38,3	42,7	2,9
Orta Doğu	71,6	19,4	30,5	68,0	93,4	101,2	6,9

Kaynak: UNWTO World Tourism Barometer 2025.

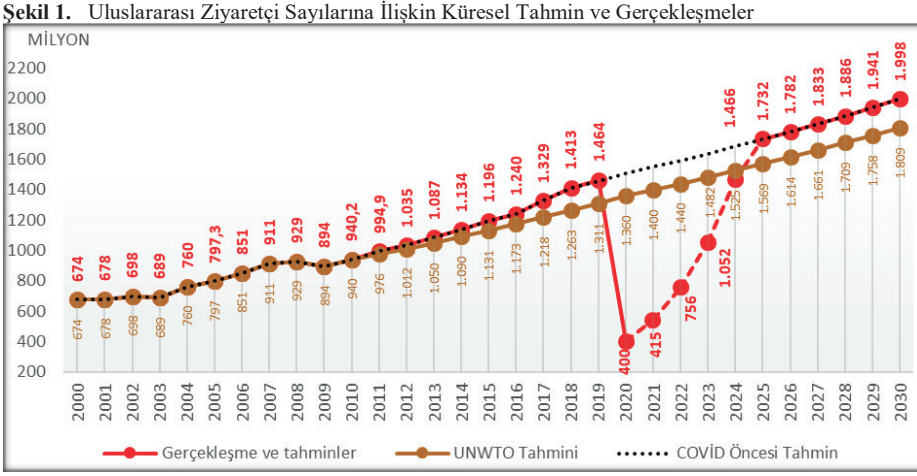
Tablodaki veriler, 2019–2024 döneminde küresel turizm hareketliliğinin pandemi öncesi seviyeden sert düşüşe, ardından kademeli bir toparlanmaya geçtiğini göstermektedir. 2019 yılında dünya genelinde 1,468 milyar olan uluslararası ziyaretçi sayısı, 2020'de 408 milyona gerileyerek çok ciddi bir düşüş yaşamış; 2021'de 461 milyon ile sınırlı bir artış gösterdikten sonra 2022'de 976 milyona, 2023'te 1,307 milyona ve 2024'te 1,470 milyona ulaşarak pandemi öncesi düzeyi yakalamış ve bir miktar aşmıştır.

Bölgesel dağılıma bakıldığında, 2024 yılı itibarıyla Avrupa 758,6 milyon ziyaretçi ve %51,6 pazar payı ile küresel turizmde ağırlığını korumakta; özellikle Güney/Akdeniz Avrupa 330,6 milyon ziyaretçi ve %22,5 pay ile hem Avrupa içinde hem de dünya genelinde en güçlü alt destinasyon olarak öne çıkmaktadır. Asya-Pasifik bölgesi 2019'da 362,1 milyon ziyaretçiden 2020'de 59 milyona gerilese de, 2024'te 317,8 milyon ziyaretçi ve %21,6 pazar payına ulaşarak hızlı bir toparlanma sergilemiştir. Amerika kıtası 218,3 milyon ziyaretçi ve %14,8, Afrika 73,9 milyon ziyaretçi ve %5, Orta Doğu ise 101,2 milyon ziyaretçi ve %6,9 pazar payına sahiptir.

Tüm dünyayı 2020 yılının başından itibaren etkisi altına alan Covid-19 salgını, küresel turizm faaliyetlerini durma noktasına kadar getirmiştir. Açıklanan veriler, 2020'de turist sayısının bir önceki yıla göre %73 düşüş kaydettiğine işaret etmektedir. Bu düşük seyir, salgının etkilerinin devam ettiği 2021 yılında da sürmüştür. Turizm faaliyetlerinde yaşanan düşüş, turizm gelirlerine de yansımıştır. Uluslararası turizm gelirleri 2020 yılında reel olarak %64 düşüş kaydetmiş, sektörün büyüklüğü 536 milyar ABD dolarına gerilemiştir.

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), 2011 yılında yaptığı tahminlerde dünya turizminin 2030 yılında 1,8 milyar uluslararası turist seviyesine ulaşacağını öngörmüştür. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ise 2019 yılında yaptığı tahminlerde 2030 yılı için uluslararası turist sayısı beklentisini 2 milyar olarak açıklamıştır.

Şekil 1. Uluslararası Ziyaretçi Sayılarına İlişkin Küresel Tahmin ve Gerçekleşmeler

Kaynak: UNWTO Ocak 2022, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. UNWTO tahminleri 2010 yılından başlamaktadır. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tahminleri 2021 yılından başlamakta olup yeni tahminler yapılırken UNWTO'nun 2021 yılı toparlanma senaryolarından iyi senaryo esas alınmıştır. UNWTO'nun turizm profesyonelleri arasında yaptığı anketten yola çıkarak dünya turizminin 2019 seviyesini 2024 yılında yakalayacağı varsayılmıştır. 2025-2030 arasında ise 2019 yılında T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yapılan tahminler baz alınmıştır.

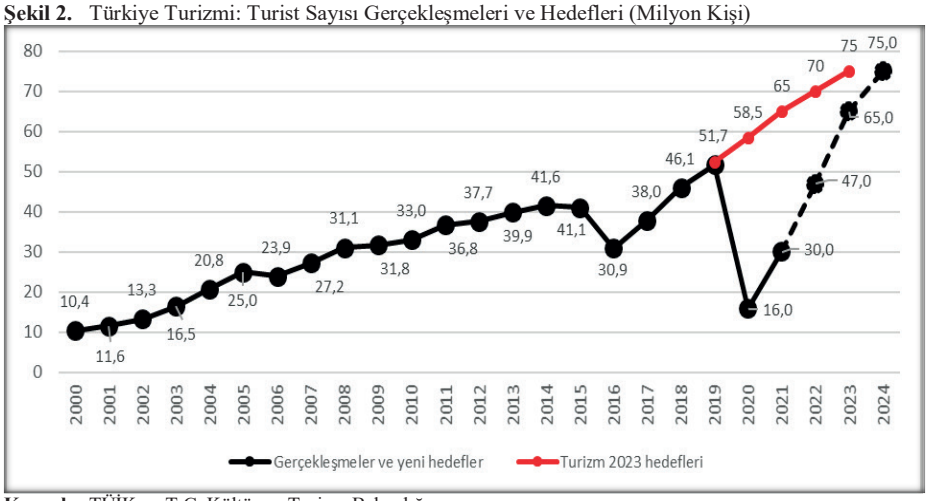
Türk turizmi, 2015-2017 yılları arasında yaşadığı kriz döneminin ardından, izlenen doğru turizm politikalarıyla istikrarlı bir büyüme evresine girmiştir. Türkiye, uluslararası ziyaretçi sayısında tarihi rekorun kırıldığı 2019 yılında bir önceki yıla kıyasla turist sayısında %12'ye yakın büyüme kaydetmiş ve UNWTO verilerine göre 51,2 milyon turisti ağırlamıştır. Ağırladığı turist sayıları ile Türkiye, 2019 yılında dünyada en fazla turist ağırlayan 6. destinasyon konumuna gelmiştir. Türkiye 2019 yılında turizmden elde ettiği 30 milyar ABD dolarına yakın gelirle dünyada turizmden en fazla gelir elde eden ülkeler arasında 14. sırada yer almıştır. Diğer taraftan Türkiye turizmi Covid-19 etkisiyle 2020 yılında bir önceki yıla göre %65,1 oranında küçülmüştür. Buna göre 2020 yılı turizm gelirleri ise 12,1 milyar ABD doları olmuştur. Kriz sonrası toparlanma döneminde "Güvenli Turizm" başta olmak üzere birçok yenilikçi uygulamaya imza atan Türk turizmi, turizm gelirlerinde 2020 yılına göre %103 oranında bir toparlanma ile 2021'de 30 milyondan fazla yabancı ziyaretçiyi ağırlayarak 24,5 milyar ABD doları gelir elde etmiştir.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2019 yılında belirlediği 2023 yılı hedeflerinde Covid-19 etkisiyle revizyona gitmiş, 2023 yılı turist sayısı hedefini 65 milyon olarak güncellemiş, 75 milyon turist hedefini ise 2024 yılı için belirlemiştir[8]. Türkiye'ye gelen ziyaretçi sayısı 2024

[8] Turizm Ana Planı. (2022). s. 11-21.

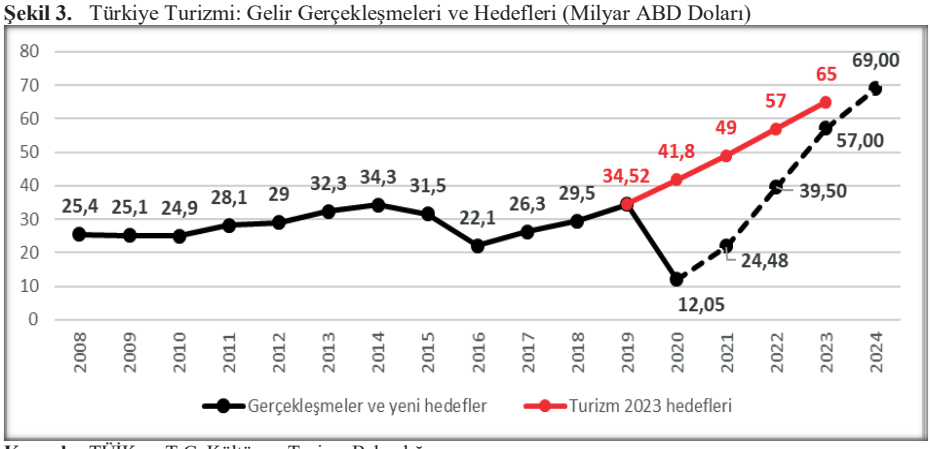
yılında 62.269.890 olarak gerçekleşmiş; turizm gelirleri ise 61.103.419.000 ABD Doları düzeyine ulaşmıştır[9].

Şekil 2. Türkiye Turizmi: Turist Sayısı Gerçekleşmeleri ve Hedefleri (Milyon Kişi)

Kaynak: TÜİK ve T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Şekil 3. Türkiye Turizmi: Gelir Gerçekleşmeleri ve Hedefleri (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TÜİK ve T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

[9] https: //yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html. (Erişim Tarihi: 04.11.2025).

Tablo 4. Türkiye Turizminin Büyüme Oranları ve Pazar Payı

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Türkiye'nin ziyaretçi sayısı (milyon)	51,2	15,9	29,9	51,3	56,6	62,2
Türkiye büyüme oranı (%)	11,9	-69,0	88,3	68,6	10,4	7,0
Dünya toplam turist sayısı (milyon)	1.468	407.9	461.4	975.6	1.307	1.470
Dünya büyüme oranı (%)	3,7	-72,2	13,1	111,5	34,0	12,4
Türkiye'nin pazar payı (%)	3,5	3,9	6,5	5,2	-	-

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, UNWTO World Tourism Barometer 2025.

2024 yılında yabancı ziyaretçi ve yurt dışında ikamet eden vatandaşlar olmak üzere toplamda 62,2 milyon ziyaretçi ile tüm zamanların en yüksek ziyaretçi sayısına ulaşılmıştır. Türkiye'ye gelen toplam ziyaretçi sayısı (yabancı ve yurtdışında yaşayan vatandaşlar), turizm gelirleri ve ortalama harcamaya ilişkin veriler aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 5. Türkiye'ye Gelen Toplam Ziyaretçi Sayısı (Yabancı ve Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlar), Turizm Gelirleri ve Ortalama Harcama

Yıllar (Years)	Toplam (Total)			Vatandaş (Citizen)	
	Gelen Ziyaretçi Sayısı	Turizm Geliri (Tourism Receipts) (1000 $)	Ortalama Harcama (Average Expenditure) ($)	Turizm Geliri (Tourism Receipts) (1000 $)	Ortalama Harcama (Average Expenditure) ($)
2005	25 045 142	20 322 111	842	4 374 383	1 214
2010	32 997 308	24 930 997	755	5 558 366	1 231
2015	41 114 069	37 700 923	906	7 270 820	1 207
2019	51 747 199	42 851 778	826	7 014 139	981
2023	56 693 837	56 439 612	979	8 391 864	1 086
2024	62 269 890	61 103 419	972	10 303 122	1 073
2025 (Ocak-Eylül)	49 992 520	50 035 855	1 006	8 722 740	1046

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, Merkez Bankası, Kültür ve Turizm Bakanlığı

1.2.2.3. Turizm Gelirlerinin İhracat Gelirlerine Oranının Yıllar İçinde Gelişimi

Turizm sektörü, döviz kazandırıcı etkisiyle Türkiye ekonomisinde kritik bir rol üstlenmektedir. Bu durum, özellikle turizm gelirlerinin ihracat gelirlerine oranı incelendiğinde daha net ortaya çıkmaktadır.

Tablo 6. Turizm Gelirlerinin İhracat Gelirleri ve Turizm Giderlerinin İthalat Giderleri Oranı (Milyon $)

YILLAR	İhracat Rakamları	Turizm Gelirleri	Turizm Gelirlerinin İhracata Oranı (%)
1970	588,0	51,6	**8,8**
1980	2.910,1	326,7	**11,2**
1985	7.958,0	1.482,0	**18,6**
1990	12.959,3	3.225,0	**24,9**
1995	21.637,0	4.957,0	**22,9**
2000	27.774,9	7.636,0	**27,5**
2005	73.476,4	20.322,1	**27,7**
2010	113.883,2	24.931,0	**21,9**
2015	150.982,1	32.492,2	**21,5**
2019	180.832,7	38.930,4	**21,5**
2020	169.637,7	14.817,2	**8,7**
2021	225.214,4	30.173,5	**13,4**
2022	254.169,7	50.248,9	**18,2**
2023	255.627,4	56.439,6	**19,7**
2024	261.778,1	61.103,4	**23,3**
2025 (Ocak-Eylül)	200.577,6	50.035,8	**24,9**

Kaynak: https://data.tuik.gov.tr/, https://yigm.ktb.gov.tr/TR-201116/turizm-gelirleri-ve-giderleri.html, Erişim Tarihi: 01.10.2025

1970 yılında turizm gelirlerinin ihracat içindeki payı %8,8 iken, bu oran 1980'de %11,2'ye, 1990'da ise %24,9'a yükselmiştir. Bu dönemdeki artış, Türkiye'nin dışa açılma politikalarının, ulaştırma ve altyapı yatırımlarının ve özellikle 1980 sonrası uygulanan serbest ekonomi politikalarının etkili olduğunu göstermektedir. 2000 yılına gelindiğinde, oran %27,5 ile en yüksek seviyelerinden birine ulaşmıştır. Bu, turizmin ihracata katkısının doruk noktalarından biridir.

2005 yılında oran %27,7 ile yeniden zirveye yaklaşmıştır. Ancak 2010'da bu oran %21,9'a gerilemiştir. Bu gerileme, ihracat hacmindeki genel artışa karşın turizm gelirlerindeki görece yavaş büyümeyi veya dış ticaretin çeşitlenmesini yansıtabilir. Ayrıca bu dönem, Türkiye'nin sanayi ihracatında önemli artışların yaşandığı, dış pazarlara entegrasyonun hızlandığı bir evredir.

2015–2019 arasında turizm gelirlerinin ihracata oranı %21,5 düzeyinde sabitlenmiştir. Bu sabitlik, turizmin ekonomideki payını koruduğunu; ancak ihracatın genel artışına paralel büyüdüğünü göstermektedir.

2020 yılında turizm gelirlerinin ihracat içindeki payı %8,7'ye gerilemiştir. Bu oran, 1970 düzeyine geri dönüş anlamına gelmektedir. Söz konusu düşüş, Covid-19 pandemisinin turizm üzerindeki doğrudan etkisinden kaynaklanmaktadır. Seyahat kısıtlamaları, kapanmalar ve küresel talep daralması bu sonucu doğurmuştur. 2021'de kısmi bir toparlanma ile oran %13,4'e yükselmiştir.

2022 yılında oran %18,2'ye ulaşarak pandemiden sonra toparlanma sürecinin hızlandığını göstermiştir. Bu dönemde Türkiye'nin uyguladığı "Güvenli Turizm Sertifikası" programı, yaygın aşı uygulamaları ve etkili tanıtım politikaları bu toparlanmada etkili olmuştur.

Turizm gelirlerinin ihracat gelirleri içindeki oranı, turizmin ekonomideki döviz kazandırıcı etkisinin önemli bir göstergesidir. 1970'lerden itibaren genel olarak artış eğilimi gösteren bu oran, özellikle 2000'li yıllarda zirveye ulaşmış, ardından ihracatın çeşitlenmesiyle sabitlenmiştir. Pandemiyle birlikte yaşanan geçici düşüş, 2022 itibarıyla hızlı bir toparlanmayla telafi edilmiştir.

1.2.3. Türkiye'de Gerçekleştirilen Turizm Türleri

Toplumsal yapıdaki dönüşümler, ekonomik gelişmeler ve bireysel beklentilerdeki değişiklikler, turizm sektöründe de köklü bir dönüşümü beraberinde getirmiştir. Geleneksel kitle turizmi anlayışı, belli bir dönem boyunca turizm hareketliliğini yönlendirmiş ve yaygın olarak benimsenmiştir. Ancak bu tür turizm, zamanla turistik talebin çeşitliliğini karşılamakta yetersiz kalmış, özellikle çevreye duyarlı, daha bireysel ve deneyim temelli seyahat arayışlarının artmasıyla birlikte turistik ürünlerde farklılaşma ihtiyacı doğmuştur.

Kitle turizminin yükseldiği dönemlerde, benzer tercih ve beklentilere sahip geniş tüketici grupları, standart paket turlar aracılığıyla turizm faaliyetlerine katılmış; bu dönemde turizm, yalnızca yüksek gelir grubunun değil, aynı zamanda orta gelirli bireylerin de erişebildiği bir hizmet alanı hâline gelmiştir. Ancak gelişen sosyoekonomik koşullar, bireylerin turizmden beklentilerini dönüştürmüş ve farklı turizm türlerinin gelişmesi yönünde yeni yönelimleri beraberinde getirmiştir.[10]

1980'li yıllardan itibaren ivme kazanan ekonomik, teknolojik ve kültürel gelişmelerin yanı sıra, çevresel etkiler karşısında artan duyarlılık, alternatif turizm anlayışını ön plana çıkarmıştır. Alternatif turizm, yalnızca ekonomik değil; aynı zamanda çevresel sürdürülebilirliği ve yerel topluluklarla kurulan etkileşimi gözeten bir yaklaşımla şekillenmiştir[11]. Bu bağlamda kültür turizmi, kongre turizmi, inanç turizmi, sağlık ve esenlik (wellness) turizmi, spor turizmi, yat turizmi, golf turizmi, yayla turizmi, kış sporları/kayak turizmi gibi türler alternatif turizmin temel kategorileri arasında yer almaktadır.[12]

[10] Yılmaz, D. (2007). Turizm Sektörünün Tanımı, Yapısı ve Özellikleri. s. 369-370.
[11] Hacıoğlu, N. ve Avcıkurt, C. (2008). Turistik Ürün Çeşitlendirmesi. s. 8.
[12] Öztürk, Y. ve Yazıcıoğlu. İ. (2002). Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma. s. 2, 184-195.

Turizmin yalnızca dinlenme ve eğlenme amacıyla yapılan bir faaliyet olmadığı; sağlık arayışı, manevi ihtiyaçlar, kültürel keşif, profesyonel toplantılar gibi pek çok farklı motivasyonla şekillenebildiği günümüzde, turizm türlerinin sınıflandırılması da bu çeşitliliği yansıtmaktadır. Turistlerin bir destinasyonu tercih etmelerindeki sebepler ve o destinasyondan beklentileri, farklı turizm türlerini tanımlamada temel alınmaktadır.[13]

1.2.3.1. Deniz-Güneş-Kum (Kitle) Turizmi

Deniz-Güneş-Kum turizmi, turizm literatüründe sıklıkla "kitle turizmi" kavramı ile birlikte anılan ve özellikle yaz aylarında, kıyı bölgelerinde büyük turist kitlelerinin benzer tatil alışkanlıkları doğrultusunda gerçekleştirdiği turizm türüdür. Bu turizm türü, temel olarak deniz kıyısında dinlenme, güneşlenme ve yüzme gibi rekreatif faaliyetleri merkezine alır. Genellikle büyük otellerin, tatil köylerinin ve resort işletmelerinin yoğun olarak bulunduğu sahil destinasyonlarında yaygındır.[14]

Kitle turizmi, 20. yüzyılın ortalarından itibaren ulaşım olanaklarının artması, gelir düzeyinin yükselmesi ve ücretli tatil hakkının yaygınlaşması gibi sosyo-ekonomik gelişmeler neticesinde hızla yaygınlık kazanmıştır. Bu süreçte tatil bir "lüks tüketim" olmaktan çıkarak geniş kitlelerin erişebileceği bir faaliyet haline gelmiştir[15].

Deniz-Güneş-Kum turizmi, tüketicilere kısa sürede düşük maliyetle tatil yapma imkânı sunduğu için tercih edilmekte; standart paket turlar ve benzer konaklama hizmetleriyle kitlesel şekilde organize edilmektedir[16]. Ancak bu standartlaşma, yerel kültürle etkileşimi sınırlamakta ve çevresel açıdan yoğun baskılar oluşturmaktadır. Bu nedenlerle, sürdürülebilirlik açısından zamanla eleştirilerin hedefi haline gelmiştir[17].

Özellikle Akdeniz havzasında ve Türkiye'nin Ege ile Akdeniz kıyılarında yoğun olarak görülen bu turizm türü, Türkiye turizminin gelişiminde uzun yıllar boyunca lokomotif işlevi üstlenmiştir[18].

1.2.3.2. Kültür Turizmi

Kültür turizmi, bireylerin geçmiş ve günümüz kültürlerini tanıma amacıyla gerçekleştirdiği, bilgi edinme, estetik zevk yaşama ve farklı toplumsal değerlerle etkileşim

[13] Güleryüz, U. (2021). a.g.e. s. 56-57.
[14] Kısa Ovalı, P. (2007). Kitle Turizmi ve Ekolojik Turizmin Kavram, Mimari ve Çevresel Etkiler Bakımından Karşılaştırılması. s. 65-66.
[15] Theobald, F. W. (2005). The Meaning, Scope and Measurement of Travel and Tourism. s. 5-25.
[16] Sarılgan, A. E. (2016). Impact of Low Cost Carriers on Turkish Tourism Industry. s. 176-188.
[17] Gülbahar, O. (2009). 1990'lardan Günümüze Türkiye'de Kitle Turizminin Gelişimi ve Alternatif Yönelimler. s. 172-173.
[18] Turizm Ana Planı. (2022). s. 138-139.

kurma arzusu üzerine kurulu turizm türüdür. Bu turizm biçimi yalnızca tarihî eser ve yapıları değil, aynı zamanda toplumsal yaşam biçimlerini, gelenekleri, folklorik öğeleri, sanatsal etkinlikleri ve yerel gastronomiyi de kapsamaktadır.[19] Kültür, bir toplumun yaşam tarzı, üretim biçimi, değer sistemi ve inançlarıyla şekillenen tarihsel birikimidir ve nesilden nesile aktarılarak süreklilik kazanır.[20] Kültür turizmi ise bu birikimin izini süren, yerel kimliğin korunmasına katkı sağlayan önemli bir faaliyettir.

Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) kültür turizmini, bireylerin kültürel birikimlerini geliştirmek amacıyla gerçekleştirdiği tüm seyahatler olarak tanımlamaktadır. Bu kapsamda; müze ve ören yeri ziyaretleri, tarihî yapılar, anıtlar, arkeolojik alanlar, kültürel etkinlikler, festivaller, tiyatro, sinema, müzik gösterileri, geleneksel el sanatları ve yöresel mutfak deneyimleri kültür turizminin temel unsurları arasında yer alır. Bu unsurlar aracılığıyla turistler, yalnızca bir bölgenin tarihini değil, o bölgeye özgü sosyal yapıyı, gündelik yaşamı ve kültürel çeşitliliği de gözlemleme fırsatı bulurlar.[21]

Kültür turizminin en dikkat çekici yönlerinden biri, yıl boyunca sürdürülebilir olmasıdır. Doğa koşullarına bağımlı olmadan gerçekleştirilebilen kültürel etkinlikler, turizmin mevsimsel dağılımını dengeleyerek turizm hareketlerine süreklilik kazandırmaktadır. Aynı zamanda kültür turizmi, gelişmekte olan ülkelerin turizmde farklılaşma ve markalaşma stratejilerinde önemli bir yer tutmakta; bu ülkelerin turizm gelirlerini çeşitlendirmelerine ve yerel kalkınmayı desteklemelerine olanak tanımaktadır.[22]

Diğer yandan, kültür ile coğrafya arasındaki karşılıklı etkileşim de kültür turizminin anlaşılmasında önemli bir yere sahiptir. Toplumların geçim biçimleri, barınma alışkanlıkları, mimarileri ve hatta giyim tarzları, içinde bulundukları doğal çevreyle şekillenmekte; bu özgünlükler kültürel mirasın temel bileşenlerini oluşturmaktadır. Bu çerçevede kültür turizmi, sadece bir seyahat biçimi değil; aynı zamanda yerel kültürel değerlerin korunması, tanıtılması ve gelecek kuşaklara aktarılması açısından da stratejik bir araçtır.[23]

1.2.3.3. Kongre Turizmi

Kongre turizmi, bilimsel, teknolojik, ekonomik ve sosyal alanlarda bilgi alışverişi yapmak, ortak kararlar almak veya belirli konularda eğitim ve farkındalık yaratmak amacıyla

[19] Abacılar, P. (2008). Doğal ve Kentsel Sit Alanlarında Kültür Turizmi ve Yönetimi: Boğaziçi Arnavutköy Örneği. s. 16.
[20] Ertaş, Ş. ve Taş, A. (2017). Changing Effect Of Place On Frontage Design İn The Context Of Cultural Sustainability. s. 71-89.
[21] https: //www.unwto.org/. (Erişim Tarihi: 15.07.2025).
[22] Emekli, G. (2006). Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm. s. 51-59.
[23] Kurak Açıcı, F. Şebnem, E. Elif. s. . (2017). Sürdürülebilir Turizm: Kültür Turizmi ve Kültürel Miras. s. 52-66.

insanların farklı destinasyonlarda düzenlenen kongre, konferans, sempozyum, seminer ve benzeri organizasyonlara katılmasıyla gerçekleşen bir turizm çeşididir.[24]

Kongre turizminin önemli bir özelliği, klasik turizm türlerinden farklı olarak turistik faaliyetleri yılın tamamına yayabilmesidir. Bu durum, destinasyonların turizm mevsimlerinin uzamasına, dolayısıyla ekonomik sürdürülebilirliğe önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Kongre katılımcıları, tipik deniz-güneş-kum turistlerine göre daha yüksek harcamalar gerçekleştirmekte ve destinasyon ekonomisine daha pozitif etkiler bırakmaktadır.[25] Uluslararası Kongre ve Toplantı Birliğine (ICCA) göre düzenlenen uluslararası kongre ve toplantı etkinliklerinde tercih edilen mekânlar olarak sırasıyla oteller, üniversiteler ve kongre merkezleri biçiminde sıralanmaktadır.[26]

Uluslararası literatürde kongre turizmi; "convention", "conference" ve "meeting" gibi farklı kavramlarla ifade edilmektedir. Bunlardan "convention" terimi, genel olarak tüm toplantı türlerini kapsamakta ve kongre turizmini ifade eden en yaygın kavram olarak kabul edilmektedir. Kongreler, insanların ortak ilgi alanları veya uzmanlık gerektiren konularda fikir alışverişinde bulunmak üzere bir araya geldikleri ve bilgi aktarımının yanı sıra karar verme süreçlerinin de yürütüldüğü organizasyonlardır.[27]

Kongre turizminin ekonomik katkılarının yanında, katılımcıların serbest zamanlarında turistik faaliyetlerde bulunması da önemlidir. Katılımcılar, kongre programları haricinde eğlence, gezi, alışveriş gibi etkinliklere katılarak destinasyonun turistik değerlerinden faydalanmaktadır[28]. Ayrıca, kongre süresinin sonrasında destinasyonda konaklama sürelerini uzatmaları da oldukça yaygın bir uygulamadır.[29]

Uluslararası düzeyde düzenlenen kongrelerin yanı sıra fuar organizasyonları da kongre turizminin önemli bileşenlerindendir. Fuarlar, belirli sektörlerdeki ürünlerin ve hizmetlerin sergilendiği, kurumların kendilerini tanıttığı, potansiyel müşteriler ve iş ortaklarıyla iletişim kurdukları önemli ticari platformlardır. Kongre ve fuarların bir arada gerçekleştirilmesi,

[24] Çakıcı, A. C. (2004). Toplantı yönetimi: Kongre, Konferans, Seminer ve Fuar Organizasyonu.
[25] Erdoğan, C. (2006). İzmir İli Kongre Turizmi Arz Potansiyelinin İncelenmesi ve Geliştirilmesine Yönelik Bir Araştırma. s. 32-114.
[26] Turizm Ana Planı. (2022). s. 148-149.
[27] Akhmetov, A. (2007). Almata 'nın Kongre Turizm Arz Potansiyeli ve Şehrin Kongre Destinasyonu Seçim Faktörleri Açısından Değerlendirilmesi. s. 1-3.
[28] Tavmergen, İ. P. Günlü Akpınar, E. (2004). Kongre ve Toplantı Yönetimi. s. 12.
[29] Bahar, O. ve Kozak, M. (2006). Küreselleşme Sürecinde Türkiye'de Turizm Sektörüne Sağlanan Teşvikler. s. 85.

destinasyonların turistik çekiciliğini artırmakta ve katılımcılar için kapsamlı bir turizm deneyimi sunmaktadır.[30]

1.2.3.4. İnanç Turizmi

Türk Dil Kurumu tarafından "Tanrı'ya, bir dine inanma, akide, iman, itikat", "bir düşünceye gönülden bağlı bulunma", "inanılan şey, görüş, öğreti" ve "birine duyulan güven, inanma duygusu" olarak tanımlanan "inanç" kavramı, günümüzde turizm literatüründe de giderek daha fazla yer almaktadır[31]. İnanç turizmi, bireylerin bir din için kutsal sayılan yerlere gerçekleştirdiği ziyaretleri, dini toplantı ve törenlere katılımı ya da bunları izlemeyi, dini görevlerin parçası olan "hac" ibadetini yerine getirmeyi kapsayan seyahat ve konaklamalardan oluşmaktadır.[32]

Tarihsel süreç içerisinde seyahatlerin temel motivasyon kaynaklarından biri olarak din önemli bir yere sahip olmuş ve seyahatlerin en eski ekonomik olmayan gerekçeleri arasında değerlendirilmiştir. Günümüzde de farklı dinlere mensup bireylerin inançları doğrultusunda ziyaret ettikleri kutsal mekânlar, turizm sektöründe önemli destinasyonlar haline gelmiştir. Bu yönüyle inanç turizmi, özel ilgi turizmi kategorisi içinde değerlendirilmekte ve ekonomik istikrarsızlıklardan en az etkilenen turizm türlerinden biri olarak kabul edilmektedir.

İnanç turizminin gelişiminde, bireylerin dini aidiyetleri ve maneviyata duydukları bağlılık önemli bir etkendir. Özellikle yaş ilerledikçe dini hassasiyetlerin artması, ekonomik gücü ve zamanı olan üçüncü yaş grubundaki turistlerin inanç turizmine yönelmesine neden olmaktadır. Bu durum, inanç turizminin kültür ve üçüncü yaş turizmi ile yakın bir ilişki içerisinde olmasını sağlamaktadır.[33]

Dünya genelinde inanç turizmi için ziyaret edilen başlıca destinasyonlar arasında Suudi Arabistan'da Mekke ve Medine, İsrail'de Kudüs, İspanya'da Santiago de Compostela, Roma-Vatikan, Fransa'da Lourdes, Filistin'de Beytüllahim, Meksika'da Our Lady of Guadalupe Bazilikası, Hindistan'da Kashi Vishwanath Tapınağı ve Japonya'da Meiji Tapınağı bulunmaktadır.

Türkiye, Asya ve Avrupa kıtaları arasında önemli bir köprü işlevi görerek, İslamiyet, Hristiyanlık ve Musevilik açısından tarihi değeri yüksek çok sayıda kutsal mekana sahiptir. Ayasofya Camii, Bursa Ulu Camii, Mevlana Müzesi ve Türbesi, Şanlıurfa Eyüp Peygamber

[30] Öztaş, A. ve Babacan, E. (2011). Etkinlik Yönetimi. s. 45.
[31] Ayaz, N. ve Eren, M. (2020). Türkiye'de İnanç Turizmi Üzerine Nitel Bir Araştırma. s. 285.
[32] Abbate, C. S. ve Nuovo S. F. (2013). Motivation and personality traits for choosing religious tourism. A research on the case of Medjugorje. s. 501-506.
[33] Bingöl, Z. (2007). Gelenekten Evrensele Anadolu'da İnanç Turizmi. s. 8.

Mağarası ve Balıklı Göl gibi İslamiyet açısından önem taşıyan yerlerin yanı sıra; Efes'teki Meryem Ana Evi, Antakya'daki Aziz Pierre Kilisesi ve Tarsus'taki Aziz Pavlus Evi, Hristiyanlık için hac merkezleri olarak kabul edilmektedir. Yahudilik açısından ise Şanlıurfa Harran bölgesi, Hz. İbrahim ve Hz. Yakup'un yaşamış olmaları nedeniyle özel bir önem taşımaktadır. Türkiye genelinde çok sayıda sinagog bulunmaktadır ve bu mekanlar Musevilik inancı açısından ziyaret edilen merkezlerdir.[34]

1.2.3.5. Sağlık ve Esenlik (Wellness) Turizmi

Küresel olarak hızla gelişen turizm türlerinden biri olan sağlık ve esenlik (wellness) turizmi, insanların sağlıklarını korumak, iyileştirmek veya daha sağlıklı bir yaşam sürmek amacıyla gerçekleştirdikleri seyahatleri kapsayan geniş bir kavramdır. Sağlık turizmi genel olarak termal turizm, medikal turizm ve ileri yaş turizmi olarak üç temel başlıkta ele alınmaktadır[35].

Tarih boyunca sağlık amaçlı seyahatler, insanların sağlıklarını iyileştirme veya koruma güdüsüyle gerçekleşmiştir. Günümüzde ise sağlık turizmi; tedavi, rehabilitasyon, sağlığı koruma, iyileştirme ve sağlıklı yaşam tarzını benimseme gibi farklı motivasyonlarla yapılan seyahatlerden oluşmaktadır. Gelişmiş ülkelerde sağlık hizmetlerinin yüksek maliyeti ve uzun bekleme süreleri nedeniyle bireyler, tedavi olmak üzere farklı destinasyonlara yönelmekte ve bu durum medikal turizm başta olmak üzere tüm sağlık turizmi türlerinin gelişimini hızlandırmaktadır.[36]

Termal turizm, içerisinde barındırdığı minerallerle şifa veren doğal sıcak suların bulunduğu bölgelerde gelişmiştir. Fiziksel sağlığa yönelik olarak termal su, çamur ve buharın kullanıldığı bu turizm türü, Avrupa'da özellikle Almanya, Macaristan ve Fransa gibi ülkelerde büyük bir pazar payına sahiptir. Türkiye, ülke genelinde yaygınlaşmış termal kaynakları ile Afyon, Ankara, Yalova, Erzurum, Balıkesir ve Bolu gibi şehirlerde termal turizm merkezlerine sahiptir. Türkiye'de Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ve Turizm Merkezlerinde toplam elli altı adet termal temalı bölge/merkez bulunmaktadır. Bu durum, turizmde mevsimselliğin azaltılmasına ve bölgesel dağılımın dengelenmesine yardımcı olmaktadır.[37]

---

[34] https: //aboutturkiye.gov.tr/blog/turizm-turleri. (Erişim Tarihi: 15.07.2025).
[35] Ergüven, M. (2015). Sağlık Turizminde Wellnessın Önemi ve Wellnessın Geleceğine Turizm Bağlamında Bir Bakış. s. 33-42.
[36] Boz, M. (2004). Turizmin Gelişmesinde Alternatif Turizm Pazarlamasının Önemi. s. 132.
[37] https: //yigm.ktb.gov.tr/TR-9669/kultur-ve-turizm-koruma-ve-gelisim-bolgeleri-ve-turizm-merkezleri.html. (Erişim Tarihi: 15.07.2025).

Medikal turizm ise gelişmiş sağlık altyapısı ve yüksek teknolojiye bağlı olarak gerçekleşen sağlık seyahatlerini kapsar. Bu tür turizm genellikle şehir merkezlerinde yoğunlaşmıştır. Türkiye, modern sağlık tesisleri, deneyimli sağlık profesyonelleri ve uygun maliyetli tedavi olanakları ile medikal turizmde son yıllarda önemli bir cazibe merkezi haline gelmiştir.

İleri yaş turizmi de sağlık turizminin önemli bir parçasını oluşturur. Gelişmiş ülkelerde artan yaşlı nüfus, sağlık hizmetlerine erişim ve sağlıklı yaşam beklentileri doğrultusunda farklı ülkelere yönelmektedir. Türkiye, Avrupa'ya yakınlığı, doğal güzellikleri, iklim avantajları ve sağlıklı yaşam sunan olanaklarıyla ileri yaş turizmi açısından potansiyeli yüksek bir ülkedir.[38]

SPA ve wellness turizmi ise beden ve ruh sağlığını bütüncül bir yaklaşımla ele alan ve masaj, akupunktur, hidroterapi, refleksoloji gibi tamamlayıcı tedavileri içeren bir turizm türüdür. Bu turizm türünde amaç, sadece hastalıkların tedavisi değil, aynı zamanda sağlıklı yaşamı sürdürmek ve yaşam kalitesini yükseltmektir[39]. Global Wellness Enstitüsü raporuna göre, wellness turizmi dünya genelinde hızla büyüyen bir sektördür ve bu sektörde SPA turizmi önemli bir paya sahiptir.[40]

1.2.3.6. Spor Turizmi

Spor turizmi, bireylerin sportif faaliyetlere katılmak veya bu etkinlikleri izlemek amacıyla gerçekleştirdikleri seyahatleri kapsayan, hızla büyüyen ve gelişen bir turizm türüdür. Bu seyahatler hem boş zaman değerlendirme, eğlenme ve dinlenme amacıyla hem de profesyonel spor organizasyonlarına katılım veya izleme gibi amaçlarla gerçekleştirilebilmektedir. Spor turizminin temelini oluşturan seyahatler, aktif katılımcılar ve pasif izleyiciler olmak üzere iki temel kategoriye ayrılır. Aktif katılımcılar, sportif faaliyetlere doğrudan katılan sporcular veya rekreasyon amaçlı spor yapan bireyler iken; pasif izleyiciler ise müsabakaları ve organizasyonları seyirci olarak takip eden kişilerdir.[41]

Günümüzde spor turizmi küresel ölçekte büyük bir pazara dönüşmüş, destinasyonlar ve toplumlar üzerinde ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkileri ile dikkat çeken bir alan haline gelmiştir. Özellikle Olimpiyat Oyunları, FIFA Dünya Kupası, Formula 1 gibi büyük çaplı etkinlikler, spor turizminin uluslararası düzeydeki en önemli örneklerini oluşturmakta ve kitlesel katılımlar sağlamaktadır. Bu tür büyük organizasyonlar, ev sahibi ülkeler açısından

[38] Doruk, T. T. (2019). Bir Sağlık Turizm Örneği Olarak Termal Turizm: Türk Sağlık Turizmi İçindeki Yerinin Çeşitli Boyutlarıyla İncelenmesi. s. 3-95.
[39] Ergüven, M. (2015). Wellness Turizmi. s. 127-140.
[40] Global Wellness Institute (2023). Global Wellness Economy Monitor. s. 65-72.
[41] Turizm Ana Planı (2022). s. 158-159.

turizm gelirlerini artırma, destinasyonların uluslararası bilinirliğini güçlendirme ve yerel spor dallarının gelişimine katkıda bulunma açısından büyük önem taşımaktadır.[42]

Spor turizmi, turizm sektöründe destinasyonların gelişimine büyük katkılar sağlamaktadır. Turistler sportif amaçlarla gerçekleştirdikleri seyahatler sırasında, gittikleri yerlerde konaklamakta, hizmet ve ürün tüketimi gerçekleştirmektedir. Türkiye'de doğa sporlarına yönelik olarak kar sporları, dağcılık, yamaç paraşütü, rafting, sky diving ve doğa yürüyüşü gibi birçok aktivitenin yapılabildiği çeşitli destinasyonlar bulunmaktadır. Bu durum, ülke içindeki turizm faaliyetlerinin çeşitlenmesine ve bölgesel kalkınmaya da destek olmaktadır.[43]

1.2.3.7. Yat Turizmi

Yat turizmi, turizm sektörünün özel ilgi alanlarından biri olarak, deniz turizmi kapsamında değerlendirilen önemli bir faaliyet türüdür. Deniz Turizmi Yönetmeliği'ne göre yatlar; gezi, spor ve eğlence amaçlı deniz turizminde kullanılmaya uygun, taşıdığı yolcu sayısı on ikiyi geçmeyen, yük, yolcu ve balıkçı gemisi niteliğinde olmayan, kamarası, tuvaleti ve mutfağı bulunan deniz araçları olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca kabotaj seferlerinde yüz mil ile sınırlı ve en yakın karadan yirmi milden fazla uzaklaşmamak şartıyla taşıdığı yolcu sayısı otuz altıyı geçmeyen, tonilato belgesinde yat olduğu belirtilen deniz araçları da bu kapsamda yer almaktadır. Yönetmeliğe göre yat limanları; yatların bağlanabileceği, rıhtım veya iskelelere sahip, dinlenme, konaklama, alışveriş gibi sosyal olanaklar sunan, yatlara bakım, onarım ve teknik hizmetlerin sağlandığı deniz turizmi tesisleri olarak tanımlanmıştır.

Yat turizminin ortaya çıkışı tarihsel olarak oldukça eskiye dayanmaktadır. 15. yüzyılda Hollandalılar tarafından Kuzey Denizi'nde balıkçılık için kullanılan "Buss" isimli tekneler ilk sürat tekneleri olarak bilinmektedir. "Yat" kelimesi ise 1660 yılında İngiltere Kralı II. Charles'a hediye edilen hızlı bir tekneden türetilmiştir. "Jaght" olarak adlandırılan bu tekne zamanla günümüzde kullanılan "Yacht" halini almıştır. İlk yat yarışları 1661 yılında İngiltere'deki Thames Nehri'nde düzenlenmiş ve daha sonra dünya çapında yat kulüpleri kurulmaya başlanmıştır.[44]

Akdeniz bölgesinde modern yat limanları ve yat turizminin gelişimi öncelikle Güney Fransa ve İtalya sahillerinde gerçekleşmiştir. Türkiye'de yat turizmi ise 1960'larda

[42] Çetin, A. (2023). Spor Turizmi ve Spor Etkinlikleri Üzerine Bir Derleme. s. 49-50.
[43] Duman. s. , Şahin, H. M. Uluç, E. A. Bulut, Ç. (2021). Spor Turizminin Türkiye Açısından Ekonomik Boyutu. s. 373-374.
[44] Köymen. s. . (2005). Yat Turizmi ve İlgili Mevzuat. s. 17.

Yunanistan'dan gelen yatların Türk kıyılarına demirlemesi ile başlamış, daha sistematik hale gelmesi 1967 yılında kurulan "Bakanlıklararası Yat Limanlarını Planlama Tetkik Komisyonu" sayesinde mümkün olmuştur. Türkiye'nin İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1968-1972) ilk defa yat turizmine yer verilmiştir.[45]

1970 yılında Turban Turizm A.Ş'nin kurulmasıyla birlikte Bodrum, Kuşadası ve Kemer gibi destinasyonlarda profesyonel yat işletmeciliği faaliyetleri başlamıştır. 1982 tarihinde yürürlüğe giren "2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu" ile yat işletmeciliği belgelendirme zorunluluğuna tabi tutulmuştur.

Belgeli yat işletmelerinin kümülatif olarak yat ve yatak sayılarına ait istatistikler aşağıda ifade edildiği gibidir.[46]

Tablo 7. Belgeli Yat İşletmelerinin Kümülatif Olarak Yat ve Yatak Sayıları

Yıllar	İşletme Sayısı			Yat Sayısı			Yatak Sayısı		
	Yerli	Yabancı	Toplam	Yerli	Yabancı	Toplam	Yerli	Yabancı	Toplam
1988	73	20	**93**	473	527	**1 000**	4 431	3 816	**8 247**
1989	83	24	**107**	544	623	**1 167**	4 964	4 394	**9 358**
1990	84	24	**108**	441	583	**1 024**	4 365	4 102	**8 467**
1991	88	19	**107**	460	403	**863**	4 559	2 846	**7 405**
1992	93	18	**111**	481	523	**1 004**	4 971	3 609	**8 580**
1993	95	18	**113**	474	553	**1 027**	5 034	3 732	**8 766**
1994	99	15	**114**	524	498	**1 022**	5 401	3 243	**8 644**
1995	98	11	**109**	547	412	**959**	5 567	2 616	**8 183**
1996	98	10	**108**	585	398	**983**	5 905	2 542	**8 447**
1997	99	7	**106**	606	393	**999**	6 071	2 479	**8 550**
1998	100	8	**108**	618	414	**1 032**	6 100	2 557	**8 657**
1999	101	9	**110**	612	410	**1 022**	6 013	2 573	**8 586**
2000	100	10	**110**	817	455	**1 272**	7 378	2 856	**10 234**
2001	98	10	**108**	821	480	**1 301**	7 404	2 977	**10 381**
2002	96	10	**106**	725	369	**1 094**	6 774	2 457	**9 231**
2003	97	9	**106**	725	333	**1 058**	6 905	2 329	**9 234**
2004	83	8	**91**	699	294	**993**	6 377	2 110	**8 487**
2005	76	10	**86**	723	345	**1 068**	6 394	2 486	**8 880**
2006	60	11	**71**	666	395	**1 061**	5 398	2 764	**8 162**
2007	58	11	**69**	845	381	**1 226**	6 764	2 748	**9 512**
2008	61	15	**76**	990	431	**1 421**	8 051	3 116	**11 167**
2009	53	18	**71**	943	433	**1 376**	7 443	3 191	**10 634**
2010	59	17	**76**	521	438	**959**	4 851	3 240	**8 091**
2011	308	18	**326**	992	868	**1 860**	10 292	7 199	**17 491**
2012	944	10	**954**	1 246	829	**2 075**	13 203	6 567	**19 770**
2013	857	26	**883**	1 529	871	**2 400**	15 312	6 911	**22 223**
2014	857	27	**884**	1 529	838	**2 367**	15 312	6 674	**21 986**
2015	857	27	**884**	1 529	826	**2 355**	15 312	6 626	**21 938**
2016	1 141	26	**1167**	1 537	603	**2 140**	15 994	36	**16 030**

[45] Ilgar, R. (2019). Çanakkale'de Yatçılık Faaliyetleri. s. 596.
[46] https: //yigm.ktb.gov.tr/TR-201145/yat-istatistikleri.html. (Erişim Tarihi: 15.07.2025).

2017	1 150	20	**1170**	1 557	312	**1 869**	16 153	2 532	**18 685**
2018	1 158	18	**1176**	1 571	251	**1 822**	16 124	2 043	**18 167**
2019	1 344	11	**1 355**	1 819	160	**1 979**	17 917	1 219	**19 136**
2020	1 450	-	**1 450**	1 946	-	**1 946**	18 550	-	**18 550**
2021	1 979	-	**1 979**	2 504	-	**2 504**	21 222	-	**21 222**
2022	2 215	-	**2 215**	2 739	-	**2 739**	22 995	-	**22 995**
2023	2 218	-	**2 218**	2 741	-	**2 741**	23 019	-	**23 019**
2024	1 795	-	**1 795**	2 283	-	**2 283**	20 957	-	**20 957**

Günümüzde yat turizmi, ekonomik ve kültürel katkılarıyla deniz turizminin önemli bir parçasını oluşturmakta, özellikle yüksek gelir grubuna hitap eden prestijli bir turizm çeşidi olarak gelişmeye devam etmektedir.

1.2.3.8. Golf Turizmi

Golf turizmi, bireylerin golf sporu ile ilgili faaliyetlere katılmak veya bu faaliyetleri izlemek amacıyla yaşadıkları yerden farklı bölgelere gerçekleştirdikleri seyahatleri kapsayan özel bir turizm türüdür. Golf turizmine katılan turistler, seyahat ettikleri destinasyonlarda golf oynamanın yanı sıra, bu spora yönelik düzenlenen profesyonel müsabakaları ve turnuvaları da takip edebilirler. Bununla birlikte golf turizmi, sadece sportif amaçlarla değil, seyahat edilen bölgenin kültürel ve doğal çekiciliklerini deneyimlemeyi de içeren rekreatif ve eğlence amaçlı bir turizm türü olarak da değerlendirilmektedir.[47]

Golf turizmi, genellikle tatil, eğlence ve spor aktivitelerini bir araya getiren yüksek gelirli turistleri hedefleyen, ekonomik açıdan oldukça kârlı bir turizm çeşididir. Bu nedenle golf turizmi, birçok ülke ve destinasyon tarafından alternatif bir turizm ürünü olarak geliştirilmekte, böylece bölgelerin turizm sezonları uzatılarak ekonomik kazanımlar artırılmaktadır. Ayrıca, golf turizmi kapsamında oluşturulan golf sahaları ve tesisler, turistlerin boş zamanlarını kaliteli biçimde geçirmelerine olanak tanırken, turizm endüstrisine çeşitlilik ve dinamizm kazandırmaktadır.

Golf turistlerinin seyahat motivasyonları ve davranışları üzerine yapılan çalışmalar, golf turizmine katılan bireyleri farklı kategorilere ayırmaktadır. Bu sınıflandırmalardan biri sadece golf oynamak amacıyla seyahat eden turistler, bir diğeri tatil ve golfü birleştiren turistler, son olarak da golf oynayan yakınlarını desteklemek amacıyla seyahate katılan turistler şeklindedir. Başka bir çalışmada ise golf turistleri, spora olan bağlılık derecelerine göre yoğun katılımcılar, orta düzeyde ilgilenenler ve nadir oynayanlar olarak gruplandırılmaktadır.

[47] Çetin, G. (2008). Dünyada Golf Turizminin Önemi ve Türkiye'de Bu Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. s. 11.

Golf turizminin destinasyonlar açısından yarattığı avantajlar oldukça çeşitlidir. Özellikle kış mevsimlerinde kendi ülkelerinde golf oynama imkânı bulunmayan turistlerin, uygun iklim koşullarına sahip ülkelere seyahat etmeleri, turistik bölgelerde ciddi ekonomik canlanmalar sağlamaktadır. İyi tasarlanmış ve etkili şekilde pazarlanan golf sahaları, düşük sezonlarda bile turistlerin ilgisini çekerek bölgesel kalkınmaya destek olmaktadır. Bunun yanı sıra, atıl veya terk edilmiş alanların golf sahası olarak değerlendirilmesi, bölgesel gelişime de katkı sunabilmektedir.[48]

1.2.3.9. Yayla Turizmi

Yayla turizmi, doğayla iç içe, geleneksel yaşam biçimlerinin sürdüğü yüksek rakımlı kırsal alanlarda gerçekleştirilen, sürdürülebilirlik ilkesine dayalı bir turizm türüdür. Bu turizm biçimi, bireylerin yoğun kent yaşamından uzaklaşarak temiz hava, doğal güzellikler ve huzurlu bir ortamda vakit geçirme arayışlarının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle büyük şehirlerde artan stres, kalabalık, çevresel kirlilik ve doğaya olan özlem, yayla turizmine olan ilgiyi son yıllarda önemli ölçüde artırmıştır.

Özellikle Covid-19 pandemisi sürecinde açık alanlara olan yönelimin artması, yayla turizminin yeniden önem kazanmasını sağlamıştır. Kalabalıklardan uzak, bireysel veya aile gruplarıyla gerçekleştirilebilecek, sosyal mesafenin doğal olarak korunabildiği bu turizm türü, pandemi sonrası dönemde en çok gelişme potansiyeli taşıyan alternatif turizm türlerinden biri haline gelmiştir.[49]

Yayla turizmi aynı zamanda kırsal kalkınmaya katkı sunan bir araç olarak da öne çıkmaktadır. Küçük girişimcilerin yerel ürün ve hizmetlerle turizmden pay alabilmeleri, gelir dağılımında denge sağlaması ve göçü yavaşlatması açısından yayla turizmi oldukça önemli bir işleve sahiptir. Turizm gelirlerinin kırsal alanlara yayılması, bölgesel kalkınma politikaları açısından da desteklenmesi gereken bir fırsat olarak görülmektedir.[50]

Türkiye'de yayla turizmi açısından öne çıkan bölgeler genellikle Karadeniz ve Akdeniz Bölgeleri'dir. Karadeniz'in Orta ve Doğu kesimleri, zengin biyolojik çeşitliliği, serin iklimi ve geleneksel mimarisiyle yayla turizmi açısından başat bir rol üstlenmektedir. Rize'nin Ayder Yaylası bu bağlamda öncü örneklerden biridir. Ancak Toros Dağları gibi potansiyeli yüksek bazı yaylaların henüz yeterince turizm faaliyetlerine konu edilmediği görülmektedir.

---

[48] Özdemir. s. . (2024). Golf Turizminin Planlanması ve Sürdürülebilirliğine İlişkin Bir Alan Yazın Taraması. s. 191-195.
[49] Turizm Ana Planı (2022). s. 157-158.
[50] Pirselimoğlu Batman, Z. Öztürk Kurtaslan, B. Demirel, Ö. (2019). Evaluation of high plateau tourism in Eastern Black Sea region of Turkey. s. 125-129.

Yayla turizminin sürdürülebilir biçimde geliştirilmesi için doğa ile uyumlu mimari, çevresel etkilerin minimize edilmesi, geleneksel yaşam biçimlerinin korunması ve planlı yapılaşma büyük önem taşımaktadır.

1.2.3.10. Kış Sporları/Kayak Turizmi

Kış turizmi; karla kaplı ve eğimli bölgelerde kayak başta olmak üzere çeşitli kış sporlarına dayalı olarak gerçekleştirilen seyahat, konaklama ve diğer turizm faaliyetlerinin bütününü ifade eder. Bu turizm türü, kar örtüsüne sahip dağlık alanların sunduğu doğal olanaklardan yararlanarak tatil ve dinlenme amaçlı bir turizm hareketliliği oluşturur. Genellikle dağlık bölgelerde kurulan kayak merkezleri çevresinde gelişen kış turizmi, mevsimsel özelliği nedeniyle turizm sezonunu çeşitlendirmeyi ve faaliyetleri yılın geneline yaymayı hedefleyen önemli bir alternatif turizm türü olarak öne çıkmaktadır.

İklim ve topoğrafik koşulları kış turizmine elverişli olmayan ülkeler dahi, yapay kayak pistleri ve kar üretim sistemleri gibi yatırımlarla yapay kış destinasyonları oluşturarak bu pazardan pay almaya çalışmaktadır. Kış turizmine yönelik birçok faaliyetin doğayla doğrudan temas gerektirmesi ise, bu tür turizm ürünlerinin sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda daha özenli ve hassas bir şekilde planlanmasını zorunlu kılmaktadır.

Kış turizmi, özellikle Alp disiplini ve kros kayağı gibi branşlar başta olmak üzere, Orta ve Kuzey Avrupa'nın pek çok bölgesinde önemli bir ekonomik faaliyet alanı oluşturmaktadır. Kayak sporu, küresel düzeyde sahip olduğu ekonomik potansiyel sayesinde kış turizminin odak noktasında yer almakta ve uluslararası ölçekte büyüme eğilimi gösteren bir pazar niteliği taşımaktadır. Bu turizm türü büyük ölçüde iç turizm talebine dayanmaktadır. Kayak Turizmi Forumu'nda aktarılan verilere göre, dünya genelinde yaklaşık 120 milyon kayakçı yılda 400 milyon civarında ziyaret gerçekleştirmekte, ancak bu ziyaretlerin yalnızca 15 milyonu uluslararası seyahatler kapsamında olmaktadır. Yıllık 4,6 milyon kayak turizmi ziyaretçisiyle Avusturya, bu alanda dünya sıralamasında ilk sırada yer almakta; ülkede yerleşik hale gelmiş kayak kültürü sayesinde nüfusun önemli bir bölümü bu faaliyetlere aktif biçimde katılım göstermektedir.

Kayak sektöründe sağlıklı veri toplama süreci çeşitli zorluklar içermekle birlikte, hava koşullarına bağlı olarak yıllık ziyaretçi sayılarında önemli dalgalanmalar yaşanmaktadır. Uluslararası Dağ ve Kayak Turizmi Raporu'na göre, dünya genelinde yaklaşık 400 milyon kayak ziyareti gerçekleşmektedir. Bu ziyaretlerin %43'ü Alpler bölgesinde yoğunlaşmakta olup, Alpler dünyanın en büyük ve köklü kayak merkezlerine ev sahipliği yapmaktadır. Ancak, Alpler'de yeni rota ve merkezler oluşturulması konusunda sınırlamalar yaşanmaktadır. Kayak

turizminde ikinci büyük destinasyon konumundaki Amerika kıtası ise dünya toplam ziyaretçi sayısının yaklaşık %21'ine sahiptir. Öte yandan, sektörde gelişmekte olan yeni kayak destinasyonları arasında Doğu Avrupa ve Çin öne çıkmakta, bunun yanı sıra Hindistan, Cezayir, İran, İsrail, Lübnan, Lesotho, Fas, Yeni Zelanda, Pakistan, Güney Afrika ve Türkiye gibi birçok ülkenin de kayak turizmi yatırımlarına yöneldiği görülmektedir.

Dünyadaki kayak otellerinin sayısı bölgeler bazında ele alındığında, %18'i Asya-Pasifik'te, %21'i Amerika'da, %12'si Doğu Avrupa ve Orta Asya'da, %12'si Batı Avrupa'da, %36'sı Alplerde, %1'i de diğer bölgelerde bulunmaktadır. Dünya'daki teleferik sayıları bölgelere göre incelendiğinde ise, %13'ü Asya-Pasifik'te, %16'sı Amerika'da, %14'ü Doğu Avrupa ve Orta Asya'da, %17'si Batı Avrupa'da, %39'u Alplerde, %1'i de diğer bölgelerde yer almaktadır. Bu değerlere bakıldığında, kayak turizmi ile ilgili ihtiyacın büyük bir kısmını Alplerin karşıladığı görülmektedir.[51]

Türkiye 1.132 metre ortalama yüksekliği, kıvrım-kırık ve volkanik dağ varlığı, kış turizmi kaynak pazarlarına yakın konumu ve kış turizmine yönelik yeni destinasyon alanları üretme kapasitesi ile ülkedeki mevsimsellik etkisini azaltabilecek fiziki şart, birikim ve yeteneğe sahiptir. Türkiye bu kapsamda kış aylarına yönelik ziyaretçi talebini karşılayacak kış turizm merkezlerinin ya da destinasyonlarının geliştirilmesini öncelikli hedefler arasında benimsemiştir. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından ilan edilen ''Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri'' içerisinde teması ''Kış'' olan 35 adet bölge bulunmaktadır. Özellikle Doğu Anadolu Bölgesi, kış koşulları açısından Kuzey Avrupa ülkelerine benzerlik göstermektedir. Türkiye'de ziyaretçi sayısının en fazla olduğu kayak merkezleri Kayseri-Erciyes, Bursa-Uludağ, Bolu-Kartalkaya, Erzurum-Palandöken, Kocaeli-Kartepe, Kars-Sarıkamış, Çankırı-Kastamonu-Ilgaz ve Isparta-Davraz'dır.

Türkiye'de kış turizminin gelişimi, Cumhuriyet'in ilk yıllarında Uludağ gibi öncü bölgelerde başlamakla birlikte zamanla Anadolu'nun farklı coğrafyalarına yayılmıştır.

İnsanların kış aylarında tatil yapma arzusunun artması ve dağlık alanlara olan ilgisinin çoğalması, dağ turizmi ve kış sporlarının gelişimini desteklemiştir. Özellikle hava kirliliği, stres ve yoğun yaşam temposu gibi büyük şehirlerin olumsuz etkilerinden uzaklaşmak isteyen bireyler, dağların sunduğu temiz hava, sağlıklı iklim ve doğal güzellikleri bir kaçış noktası olarak görmektedir. Orta yükseklikteki dağlık bölgeler, yaz aylarında serin ve ılıman bir iklime,

[51] Turizm Ana Planı (2022). s. 155-157.

kış aylarında ise etkin güneşlenme sayesinde vadi tabanlarına göre daha sıcak koşullara sahip olmasıyla tercih edilir hale gelmiştir.[52]

Kış turizminin Türkiye'deki gelişimi 1933 yılında Uludağ'da ilk kayak merkezinin açılmasıyla başlamıştır. Bu dönemde yapılan otel ve yol çalışmaları, Türkiye'de kış turizmi için önemli bir başlangıç teşkil etmiştir. 1980'lerden itibaren kış turizmi merkezleri sistematik olarak geliştirilmeye başlanmış, bu kapsamda 1989'da Erciyes, 1991'de Sarıkamış, 1993'te Palandöken ve 1997'de Kartalkaya gibi önemli kayak merkezleri faaliyete geçmiştir. Bu merkezler, yalnızca yerli turistler için değil, aynı zamanda farklı ülkelerden gelen yabancı turistler için de cazip destinasyonlar haline gelmiştir.[53]

Türkiye'de kış turizminin gelişimini desteklemek amacıyla 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında belirlenen kış sporları merkezleri devlet desteği ile planlanmış ve teşvik edilmiştir. Bu merkezler, hem sportif etkinlikler sunmakta hem de bölgesel ekonomilere önemli katkılar sağlamaktadır. Türkiye'de kış turizminin gelişimi dört ana evrede değerlendirilmektedir. 1930-1950 yılları arasında Uludağ ile başlayan ilk girişimlerin ardından, 1950-1980 döneminde sınırlı yatırımlarla bazı kayak merkezleri hizmete açılmıştır. 1980-2000 yıllarında Turizmi Teşvik Kanunu'nun sağladığı teşviklerle birlikte önemli bir ivme kazanılmıştır.[54]

Günümüzde Türkiye'de Uludağ, Kartalkaya, Palandöken, Erciyes, Sarıkamış, Davraz ve Kartepe gibi kış turizmi merkezleri uluslararası tanıtım faaliyetleriyle daha fazla ön plana çıkarılmakta, kış sezonunda gerek bireysel turistler gerekse spor kulüpleri tarafından yoğun bir şekilde tercih edilmektedir.

Özellikle Uludağ ve diğer popüler kayak merkezlerinin kalabalıklaşmasıyla birlikte, daha sakin ve kayak odaklı destinasyon arayışına giren ziyaretçilerin dikkatini çeken Kartalkaya, kısa sürede Türkiye'deki başlıca kayak merkezleri arasında yerini almış ve Türkiye'nin önemli kış turizmi merkezlerinden biri haline gelmiştir.

2024 Türkiye Turizm Stratejisi kapsamında kış turizmine yönelik hedef ve politikalar aşağıdaki biçimde belirlenmiştir:

- Kış turizmi tanıtım stratejisini hazırlamak ve kayak turizmini tanıtım kapsamına almak,

[52] Özbay, G. (2018). Alternatif Turizm Politikaları İçerisinde Kış Turizmi: Swot Analizi, The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences. s. 203-213.
[53] Hacıoğlu, N. (2012). Turizm Pazarlaması. s. 35.
[54] Evren. s. . (2023). Bir Cumhuriyet Projesi Olarak Türkiye'de Kış Turizmi. s. 167.

- Sürdürülebilir ilkeler, iklim değişimleri perspektifinde ulusal kayak master planını hazırlamak,
- Kayak turizminde iç turizm talebini arttırmak,
- Mevcut ve yeni kayak merkezlerinin tamamında güvenlik ve risk yönetim planlarını oluşturmak,
- Ürün farklılaştırması stratejisi ile kayak merkezlerinin yaz-kış sürekli çalışabilmesini sağlayarak istihdam sürekliliğini sağlamak.

1.2.4. Türkiye'de Turizmin Geliştirilmesinde Kültür ve Turizm Bakanlığının Rolü

Türkiye'de turizm sektörünün yönlendirilmesi, düzenlenmesi ve desteklenmesi görevini üstlenen temel kurum Kültür ve Turizm Bakanlığıdır. Bakanlık, turizmin ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerini gözeterek sektörün sağlıklı bir şekilde büyümesini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda turizm hizmetlerinin niteliğinin artırılması, turizm bölgeleri ve merkezlerinin tespiti ile korunması ve geliştirilmesi, yatırımların teşvik edilmesi, turizm işletmelerinin standartlara uygun biçimde düzenlenip denetlenmesi gibi çok yönlü işlevler üstlenmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı; kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezleri içinde her ölçekteki planları yapmaya, yaptırmaya, re'sen onaylamaya ve tadil etmeye yetkilidir. Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezleri içinde yer alan korunan alanlarda her ölçekteki plan teklifleri sadece Kültür ve Turizm Bakanlığına sunulur. İlgili kurul, kurum ve kuruluş görüşleri doğrultusunda Kültür ve Turizm Bakanlığınca incelenerek uygun görülen planlar, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına gönderilir. Bu planlar, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile mutabakat sağlanarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca ilgili tabiat varlıklarını koruma bölge komisyon kararı da dâhil en geç altı ay içinde sonuçlandırılır. Bu alanlarda, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından plan hazırlanması veya hazırlattırılması durumunda; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca yapılacak onamaya esas olmak üzere Kültür ve Turizm Bakanlığının uygun görüşü alınır.

Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezlerinde Kültür ve Turizm Bakanlığınca yapılacak alt yapı ve plânlama işlemlerine esas olmak üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarından istenilen bilgi, belge ve görüş otuz gün içinde verilir. Bu süre sonunda istenilen bilgi, belge ve görüşün verilmemesi durumunda ilgili iş ve işlemler Kültür ve Turizm Bakanlığınca re'sen tesis edilebilir.

Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezlerinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak satış, bedelsiz devir, trampa, sınırlı ayni hak tesisi, tahsis, kiralama, sınır ilânı ve değişikliği işlemleri ile çevresel etki yaratacak alt yapı ve üst yapı projelerinden önce Kültür ve Turizm Bakanlığının olumlu görüşünün alınması gereklidir.

Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezlerinde, özelleştirme kapsam ve programına alma işlemlerinden önce Kültür ve Turizm Bakanlığına bilgi verilir.

Taşınmaz malların turizm amaçlı kullanımına ilişkin olarak Kültür ve Turizm Bakanlığının rolü;

1- Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezlerinde bulunan, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından turizm amaçlı değerlendirilmesinde yarar görülen ve ilgili Bakanlığa bildirilen taşınmazlardan;

(1) Kamu hizmetlerinde kullanılanlar ile üzerinde irtifak hakkı tesis edilenler hariç, Hazinenin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlardan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca uygun görülenler üç ay içerisinde tahsis edilir, bu süre içinde tahsisin yapılmaması veya olumsuz görüş bildirilmemesi halinde tahsis yapılmış sayılır. Tapuya tescili mümkün olan Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki tescil harici yerler ile kapanan yollar ve yol fazlaları ise talep tarihinden başlayarak en geç bir ay içinde Hazine adına tescil edilir ve tescili müteakip Kültür ve Turizm Bakanlığına aynı usulle tahsis yapılır. Mera, yaylak ve kışlaklar; ot bedeli taşınmazın yatırımcıya tahsisi aşamasında yatırımcı tarafından karşılanmak kaydıyla, 4342 sayılı Mera Kanunu hükümlerine göre tahsis amacı değiştirilerek, sadece turizm amaçlı kullanılacağına ilişkin şerhli olarak Hazine adına tapuya tescil edilir ve tescili müteakip Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilir. Hazine mülkiyetinde yeterli alanın bulunmadığı durumlarda, 6831 sayılı Orman Kanunu'na göre orman sayılan yerlerden;

a) Sağlık turizmine yönelik fizik tedavi tesisi veya rehabilitasyon merkezi tesislerini kapsayan konaklamalı tesisler yapılabilmesi için iklimsel ve çevresel zorunluluk bulunan,

b) Termal turizmine yönelik jeotermal kaynakları bulunan,

c) Kış turizmi kapsamında uygun yapı ve tesislerin yapılabileceği yeterli pist uzunluğunu ve gerekli rakımı sağlayan,

d) Eko-turizm kapsamında yer alan yayla turizmi, kırsal turizm ve benzeri turizm türlerine yönelik tesislerin yer alabileceği çevresel ve sosyal anlamda imkân sağlayan,

e) Golf turizmine yönelik olarak uygun iklim yapısı ve topografik özellikler dikkate alınarak uluslararası standartlara uygun tesisler gerçekleştirilmesine imkân sağlayan,

f) Kıyıların coğrafi ve fiziksel yapısı nedeniyle kumsallardan, doğal manzaradan, çevresel zenginlikten, biyolojik çeşitlilikten yararlanma bakımından alt yapı ve üst yapı tesisi konusunda kolaylık sağlayan,

g) Kruvaziyer ve yat gibi deniz turizmine yönelik olarak kıyıdan başka bir yerde gerçekleştirilmesi mümkün olmayan,

h) Uluslararası yarışmaların yapılabileceği turizm amaçlı spor tesisleri yapılabilmesi için uygun iklim yapısı veya coğrafi özellikler sağlayan,

yerler de Tarım ve Orman Bakanlığınca, bu fıkrada belirtilen usulle Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilir.

(2) Kamu kuruluşlarına ait olanlar, talep tarihinden başlayarak en geç 2 ay içinde Hazine adına tapuya tescil ve Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilir. Devre ilişkin şartlar ve bedel, ilgili kuruluşlar ile Hazine arasında 6830 sayılı İstimlak Kanunu'nun 30'uncu maddesine göre çözümlenir.

(3) Diğer gerçek ve tüzelkişiler ile vakıflara ait olup turizm işletmesi belgesine sahip olmayanlar, Kültür ve Turizm Bakanlığınca kamulaştırılarak, Hazine adına tapuya tescil ve tescil tarihinden başlayarak en geç 1 ay içinde Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilir.

(4) 2873 sayılı Millî Parklar Kanunu gereğince tespit ve ilân edilen yerlerde, ilgili Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenen ve üzerinde turizm maksatlı konaklama tesisi bulunan veya konaklama tesisi yapılması uygun görülen alanları, uzun devreli gelişme planları ve gelişme planlarına uygun olarak, gelirleri Tarım ve Orman Bakanlığı döner sermayesine ait olmak üzere yatırımcılara tahsis etmeye sadece Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilidir.

(5) Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezlerinde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca uygun görülen yat limanlarının yapılması amacıyla yatırımcılara taşınmaz tahsis etmeye Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilidir.

2- Kültür ve Turizm Bakanlığının tasarrufuna geçen taşınmazların yatırımcılara tahsisi, kiralanması ve bunlar üzerinde irtifak hakkı tesisine ilişkin esaslar ile süreler, bedeller, hakların sona ermesi ve diğer şartlar, saydamlık, güvenilirlik, eşit muamele, kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanımı ilkeleri doğrultusunda Bakanlık, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 6831 sayılı Orman Kanunu hükümlerine bağlı olmaksızın müştereken tespit edilir.

3-Kültür ve Turizm Bakanlığının tasarrufuna geçen taşınmazları 2'nci madde uyarınca tespit edilmiş olan şartlarla Türk ve yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişilere tahsis etmeye Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilidir. Bu taşınmazlar üzerinde bağımsız ve sürekli nitelikli üst hakları dâhil olmak üzere irtifak hakkı tesisi ve bunlardan alt yapı için gerekli olanlar üzerinde,

alt yapıyı gerçekleştirecek kamu kurumu lehine bedelsiz irtifak hakkı tesisi, Kültür ve Turizm Bakanlığının uygun görüşü üzerine, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca belirlenen koşullarla ve bu Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yapılır

4- Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgelerinde ve turizm merkezleri dışında kalan ve imar planları ile turizme ayrılan yerlerdeki taşınmaz mallara da, Kültür ve Turizm Bakanlığına bu bölgelerde yatırım yapmak maksadıyla müracaat vaki olduğunda, Kültür ve Turizm Bakanlığının talebi üzerine 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nun 8'nci maddesi hükümleri uygulanır.

5-Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezleri dışında kalan ve imar planları ile turizm amaçlı kullanıma ayrılan;

a) Kamu hizmetlerinde kullanılanlar ile üzerinde irtifak hakkı tesis edilenler hariç, Hazinenin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar, tapuya tescili mümkün olan Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki tescil harici yerleri,

b) Jeotermal suyun kullanımına yönelik turizm amaçlı kullanıma konu edilebilecek Hazinenin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerleri,

konaklama tesisleri yapılmak amacıyla yatırımcılara tahsis etmeye münhasıran Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilidir. Bu yerlerin Kültür ve Turizm Bakanlığının tasarrufuna alınması ile Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yatırımcılara tahsis edilmesinde 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nun 8'nci maddesi hükümleri uygulanır.

6- Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezlerinde kamu kuruluşlarına ait turizm, eğitim ve dinlenme maksatlı tesisler ile araziler üzerindeki tahsisler, Bakanlığın teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının uygun görüşü üzerine tahsisi yapan idarece kaldırılır ve tasarruf hakları Kültür ve Turizm Bakanlığına verilir.

7- Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesinin tamamı veya planlarla belirlenmiş alt bölgeleri veya bir veya birden fazla parselleri, plan amaçlarına uygun olarak Kültür ve Turizm Bakanlığınca tahsis edilebilir. Bölgenin tamamının veya alt bölgenin tek bir ana yatırımcıya tahsisi için yapılan başvuruların tamamı Cumhurbaşkanı tarafından değerlendirilerek seçilen yatırımcıya ön izin verilmesine ve ön izin koşullarına karar verilir. İşlemler, ön izin koşullarına göre Kültür ve Turizm Bakanlığınca yürütülür. Bu taşınmazlar üzerinde ana yatırımcı lehine bağımsız ve sürekli nitelikli üst hakları dâhil olmak üzere irtifak hakkı tesisi Kültür ve Turizm Bakanlığının uygun görüşü üzerine, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca belirlenen koşullarla ve bu Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yapılır. Bu fıkra kapsamında

ana yatırımcıya ve alt yatırımcılara taşınmaz tahsisi işlemlerine ilişkin usul ve esaslar Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenir.

Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgelerinde; Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı verilen yatırımlar hakkında, yatırımın gerçekleşmesi için alınması gereken tüm izin, onay ve ruhsatlar, ilgili kurumlarca başkaca hiçbir işleme gerek kalmaksızın on beş gün içinde verilir. İrtifak hakkı dâhil diğer bütün işlemler ise en geç üç ay içerisinde tamamlanır. Yatırımın tamamlanıp tesisin işletmeye geçebilmesi için alınması gereken izin ve ruhsatlar da ilgili kurumlarca on beş gün içinde verilir.

8- Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından tahsisi iptal edilen taşınmazların üzerinde yatırımcılar lehine tesis edilen irtifak haklarına ilişkin terkin davalarında basit yargılama usulü uygulanır. Tahsisi iptal edilen ve irtifak hakları terkin edilen veya tahsis süreleri sona eren taşınmazlar üzerinde bulunan yapı, tesis ve müştemilatlar bedelsiz olarak Hazineye intikal eder. Yatırımcı, bunlar için herhangi bir hak ve bedel talep edemez.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, tahsis edilen alanlarda gerçekleştirilecek sosyal ve teknik alt yapı hizmetlerinin tamamının veya bir kısmının yapımını ya da maliyetinin karşılanmasını yatırımcıdan tahsis koşulu olarak isteyebilir.

9- Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri içinde kalan özel mülkiyet konusu arazi ve arsaların turizm yatırımlarına tahsisi amacıyla, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 27'nci maddesi hükümlerine göre acele kamulaştırma yapılabilir. Bu şekilde kamulaştırılan taşınmaz mallar, tapuda Hazine adına tescil edilir. Kamulaştırılan bu taşınmaz mallar üzerinde sözleşmesinde belirtilen süre kadar yatırımcılar lehine, kamulaştırma bedelleri Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinden karşılanmış ise bedeli karşılığında, yatırımcılar tarafından karşılanmış ise yönetmelikte belirlenen esaslara göre tespit edilecek bedelle bağımsız ve sürekli nitelikli üst hakları dâhil olmak üzere irtifak hakkı tesisi, Kültür ve Turizm Bakanlığının uygun görüşü üzerine, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca belirlenen koşullarla ve bu Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yapılır.

10- Aynı yatırımcıya veya işletmeye ait veya aynı işletmenin markasını kullanan ve Kültür ve Turizm Bakanlığınca belgelendirilebilen turizm türlerini yapmak amacıyla, adına birden fazla tahsis yapılan ve lehine bağımsız ve sürekli nitelikli üst hakkı tesis edilen yatırımcı tarafından, her bir tahsisi işletme zincirinde kalmak koşuluyla, bu yerler üçüncü şahıslara kiralanabilir, işlettirilebilir veya lehine tapuda tesis edilen üst hakkı devredilebilir.

11- 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nun 8'nci maddesinin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar 2'nci maddede belirtilen çerçevede ve doğrudan yabancı sermaye yatırımının

teşvik edilmesi, uluslararası marka, zincir, teknoloji ve standartların ülkeye kazandırılması, etkin alan yönetimi, kalite denetimi ve sosyal, kültürel, fiziki çevreyle uyumlu sürdürülebilir turizm ilkeleri gözetilerek Kültür ve Turizm Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

12- Personel lojman alanları; tahsise ilişkin diğer hususların sağlanması şartı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından aynı bölgede adına turizm işletmesi belgesi veya turizm yatırımı belgesi düzenlenen yatırımcılara, ilgili Bakanlıklardan tahsisli tesisler için ana tahsisin süresiyle eş süreli olacak şekilde, diğer tesisler için ise kırk dokuz yıla kadar süreyle ilanlı olarak sosyal ve teknik altyapı hizmetlerine katılım payı alınması şartıyla tahsis edilebilir. Tahsis edilen bu alanlar, amacı dışında kullanılamaz ve tesisten ayrı olarak devredilemez, üzerinde inşa edilen bina ve tesislerin asli unsuru üçüncü kişilere kiralanamaz veya işletme hakkı devredilemez. Bu koşullara uyulmaması halinde, bu alanların tahsisleri iptal edilir. Bu alanlar üzerinde bağımsız ve sürekli nitelikte olmayan irtifak hakkı tesis edilir. Herhangi bir sebeple tahsisi sona eren personel lojman alanları üzerindeki irtifak hakkı Kültür ve Turizm Bakanlığının talebi üzerine re'sen tapudan terkin edilir.

13- Kültür ve Turizm Bakanlığının tasarrufuna geçen taşınmazlar üzerinde irtifak hakkı tesis edilmesi ve tahsisi iptal edilen taşınmazların üzerinde yatırımcılar lehine tesis edilen irtifak haklarının terkin edilmesi işlemleri Kültür ve Turizm Bakanlığının onayı ile yapılır.

Kamu yatırımlarına ilişkin olarak Kültür ve Turizm Bakanlığının rolü;

1- Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezlerinin yol, su, kanalizasyon, atık su arıtma tesisi, katı atık bertaraf tesisi, elektrik ve telekomünikasyon gibi altyapı ihtiyaçlarının ilgili kamu kuruluşlarınca öncelikle tamamlanması zorunludur. Bu maksatla ilgili Bakanlık ve kuruluşlara tahsis edilen ödenekler Kültür ve Turizm Bakanlığının uygun görüşü alınmadan başka maksatla kullanılamaz.

2- Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ile turizm merkezleri sınırları içinde ve bu bölge ve merkezlere hizmet verecek alanlarda, turizmin gelişmesi amacıyla yol, su, kanalizasyon, atık su arıtma tesisi, katı atık bertaraf tesisi gibi altyapı yatırımları Kültür ve Turizm Bakanlığınca da yapılabilir, yaptırılabilir, bu amaçla ödenek aktarılabilir, 1'nci madde kapsamında ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılanlar devralınabilir, bu tesisler Kültür ve Turizm Bakanlığınca işletilebilir ve işlettirilebilir.

3- Kültür ve Turizm Bakanlığının uygun görüşü alınmadan kamu kuruluşlarınca turizm işletmeciliği amaçlı yatırımlar programlanamaz.

Belgeli işletmelerin uygulayacakları fiyat tarifelerinin hazırlanması ve onaylanmasına ilişkin genel ilkeler Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenir.

Belgeli yatırım ve işletmelerin turizm amaçlı kullanımının devamı kaydıyla tümünün devredilmesi veya kiraya verilmesi durumunda, devir veya kiralama öncesinde Kültür ve Turizm Bakanlığına bilgi verilmesi zorunludur. Tahsisli kamu taşınmazında yer alan belgeye konu tesisler için tahsis koşulları ayrıca uygulanır.

Belgeli işletmeler, ülke turizminin göstergelerinin belirlenmesinde kullanılacak verileri Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenen sürelerde Kültür ve Turizm Bakanlığına bildirmekle yükümlüdürler.

Belgeli yatırım ve işletmeler Kültür ve Turizm Bakanlığınca istenilen bilgi ve belgeleri verilen süre içerisinde sağlamakla yükümlüdür.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, göreviyle ilgili işlemlerin tebliği için gerçek ve tüzel kişilere elektronik tebligat adresi alma zorunluluğu getirmeye ve bu adresin alınmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Belgeli işletmeler, 7183 sayılı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanuna göre turizm payının ödenmesine ilişkin belgeyi on beş gün içerisinde Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ibraz etmekle yükümlüdürler.

Teşviklerle ilgili Kültür ve Turizm Bakanlığının rolü;

1- Turizm belgeli yatırım ve işletmeler elektrik, gaz ve su ücretlerini o bölgedeki sanayi ve meskenlere uygulanan tarifelerden en düşüğü üzerinden öderler.

2- Belgeli yatırım ve işletmelerin telefon ve teleks taleplerine ilişkin her türlü işlem ve tahsis öncelikle yapılır.

3- Belgeli işletmelerde, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca verilen izinle yabancı uzman personel ve sanatkârlar çalıştırılabilir.

Ancak bu şekilde çalıştırılan yabancı personelin miktarı toplam personelin % 10'unu geçemez. Bu oran Kültür ve Turizm Bakanlığınca % 20'ye kadar artırılabilir. Bu personel işletmenin faaliyete geçişinden 3 ay öncesinden itibaren çalışmaya başlayabilir.

2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'nun 12'nci maddesi kapsamına giren belgeli işletmelerde 21 yaşından küçük kişilerin çalıştırılabilmeleri o yerin en büyük mülki amirinin izni ile mümkündür.

4- Belgeli işletmeler, Kültür ve Turizm Bakanlığının iznine bağlı olarak, 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu'nun 178'inci maddesi ile 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 61'inci maddesindeki alkollü içki satışı ve ruhsatlarına ilişkin hükümlerin dışındadır.

2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'nun 12'nci maddesi kapsamına giren Kültür ve Turizm Bakanlığınca belge verilen işletmelere, yanlarında veli veya vasileri olmak şartıyla 18 yaşından küçükler de girebilir.

Turizm işletmelerine bağlı ya da müstakil olarak talih oyunları oynatılabilecek mahallerin açılması yasaktır. Diğer kanunların bu Kanun'a aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

5- Belgeli işletmeler ile belge kapsamındaki yardımcı hizmet satış yerleri Kültür ve Turizm Bakanlığınca verilen belgede belirlenen çalışma süresi içinde resmi tatil, hafta sonu ve öğle tatillerinde de faaliyetlerine devam ederler.

6- Kültür ve Turizm Bakanlığı, yurt dışı reklam ve fuar gibi turizm pazarlama işleri için yılı ödeneğinin %50'sini geçmemek ve Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşünü almak kaydıyla gelecek yıllara sâri taahhüt ve sözleşmeler yapmaya yetkilidir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde yer alan tanıtma amaçlı ödeneklerden yılsonu itibariyle kullanılmayan tutarları, ertesi yıl bütçesine aynı amaçla kullanılmak üzere devren ödenek kaydetmeye Hazine ve Maliye Bakanı yetkilidir.

7- Belgeli yatırım veya işletmeyi aynı amaç ve niteliklerinin korunması şartıyla devir alanlar, teşvik hükümlerinden Kültür ve Turizm Bakanlığının izni ile aynen yararlanırlar.

8- Belgeli yatırım ve işletmeler, turizm amaçlı kullanımlarını sona erdirmesi ve bir yıl içinde tekrar turizm faaliyetlerine dönmemesi halinde, teşvik uygulamaları kapsamında yararlandıkları istisna, muafiyet ve hakların parasal tutarını, ilgili mevzuat hükümleri gereğince ödemekle yükümlüdürler.

Deniz Turizmine ilişkin olarak Kültür ve Turizm Bakanlığının rolü;

1- Gerçek ve tüzel kişiler, Kültür ve Turizm Bakanlığından belge almak koşulu ile deniz turizmi tesisleri işletmeciliği yapabilirler.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından faaliyetine ilişkin ilk defa izin verilen deniz turizmi tesisleri işletmelerinin, bu izni aldıkları tarihten itibaren bir yıl içinde Kültür ve Turizm Bakanlığından turizm işletmesi belgesi almaları zorunludur.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından turizm işletmesi belgesi iptal edilen deniz turizmi tesisleri işletmelerinin, iptal kararının tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde yeniden belge almaları zorunludur.

2- Gerçek ve tüzel kişiler tarafından turizm amaçlı sportif faaliyet işletmeciliği ve ticari faaliyetine esas olarak Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından düzenlenmiş belgeleri haiz olmak kaydıyla deniz turizmi araçları işletmeciliği yapılabilmesi için Kültür ve Turizm Bakanlığından belge alınması zorunludur.

Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli deniz turizmi araçları ile turizm amaçlı sportif faaliyet işletmeleri, Kültür ve Turizm Bakanlığınca düzenlenecek yönetmelikte belirtilen amaçlar dışında faaliyette bulunamazlar.

İstanbul ilinde faaliyet gösteren ve ilgili idareler tarafından yolcu taşımacılığı yapmak üzere yetkilendirilen deniz araçları, Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenecek şartları taşımaları kaydıyla ve belirlenecek bedel üzerinden belge düzenlenmek suretiyle turistik gezi amaçlı kullanılabilir.

3- Özel veya ticarî Türk ve yabancı bayraklı deniz turizmi araçlarının Türkiye'ye giriş ve çıkış işlemleri deniz hudut kapılarında yapılır. Deniz turizmi araçları için yapılan bu işlemler sonradan uğrayacakları Türk limanları ve kışlama yaptıkları alanlarda da geçerlidir.

Deniz turizmi araçlarına Türk limanlarında yapılan sıhhî muamele yabancı bir limana uğramadıkları ve Türkiye'de kaldıkları sürece geçerlidir ve bunlara vize uygulanmaz. Ancak ölüm ve bulaşıcı hastalık halinin, en yakın liman başkanlığına veya en yakın mülki idare amirliğine bildirilmesi zorunludur.

Türkiye'ye giriş işlemini tamamlamış Türk ve yabancı bayraklı deniz turizmi araçları; Türk karasuları ve limanları arasında serbestçe dolaşabilirler. Yabancı bayraklı veya yabancıların kullandıkları deniz turizmi araçları, Cumhurbaşkanınca tespit ve ilan edilen seyir haritalarına işlenmiş yasak bölgeler dışında kalan kıyı ve koylara gezi amacıyla yanaşabilir ve demirleyebilirler.

Türk ve yabancı bayraklı deniz turizmi araçlarının Türkiye'ye giriş ve çıkış işlemleri ile Türk limanları arasında yapacakları seferler ve kışlama işlemleri ilgili idarelerince düzenlenecek belge üzerinde yapılır. Ancak Türk bayraklı özel deniz turizmi araçları; Türk limanları arasında yapacakları seferlerde bu belgeyi kullanmak zorunda değildir.

Kruvaziyer gemilerde casino varsa Türk karasularında seyir esnasında kapalı tutulmasına ilişkin gerekli tedbirler ilgili idarelerce alınır.

4- Yabancı bayraklı gezi, spor, eğlence amaçlı özel yatlar, gezi, bakım, onarım, kızaklama veya kışlamak amacıyla Türkiye'de beş yıla kadar kalabilirler. Bu süre yönetmelikte belirtilen esaslara göre Kültür ve Turizm Bakanlığınca beş yıl daha uzatılabilir.

Türk bayraklı yatlar, sahipleri veya sahiplerinden kiralayan işletenleri tarafından Kültür ve Turizm Bakanlığından belge alınmak suretiyle gezi, spor ve eğlence amacıyla kullanılmak üzere Türk ve yabancı uyruklu kişilere kiraya verilebilir. Bu şekilde belge sahibi tarafından kiraya verilen yatların kiracıları tarafından ticarî amaçla kullanımı yasaktır.

Kültür ve Turizm Bakanlığınca ülke turizmine ve tanıtımına katkı sağladığı değerlendirilen ve boyları otuz dokuz metrenin üzerinde olan yabancı bayraklı ticari yatların

Türk karasularında faaliyet göstermelerine ve seyrine her yıl belirlenen sosyal ve teknik altyapı hizmetlerine katkı payı alınması suretiyle, aynı takvim yılını geçmeyecek şekilde geçici süreli olarak Kültür ve Turizm Bakanlığınca izin verilebilir. İzin süresi sonunda yeniden süre verilmeyen ve Türk karasularından ayrılmayan yatlar hakkında 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümleri uygulanır.

Türk bayraklı deniz turizmi araçlarının gezi, spor ve eğlence amacıyla kullanılması yolcu taşımacılığı sayılmaz.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca düzenlenen denize elverişlilik belgesinde kapasitesi on ikiden fazla olan deniz turizmi araçları, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1259'uncu maddesindeki sigorta gereklerine tabidir.

Kültür ve Turizm Bakanlığının diğer rolleri;

1- Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezleri içerisinde yer alan yıkanmaya mahsus şifalı sıcak ve soğuk maden suları, verilmiş ve kullanılmakta olan haklar ile tapuda müseccel haklar saklı tutulmak üzere, 2634 sayılı Kanun hükümlerine göre turizm yatırımcılarına verilir.

927 sayılı Kanun ile 4268 sayılı Kanun'un 6977 sayılı Kanunla değişik 2'nci maddesinde belirtilen kurumların yetkileri, ilan edilen kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezleri içerisinde kalmak şartıyla Kültür ve Turizm Bakanlığına aittir. Ancak, özel idarelerin rüsum ve temettü hakları saklıdır.

Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezleri içerisinde verilmiş kaynakları tesislerinde tam olarak kullanmayan hak sahiplerinin, 2634 sayılı Kanuna göre çıkarılacak yönetmeliğin yürürlüğünden itibaren bir yıl içerisinde, kaynak hakkını tam olarak kullanıp işleteceğini bildirmesi, plan ve projesini Kültür ve Turizm Bakanlığına vermesi ve uygun görülmesi şartıyla kaynak hakkından yararlanmaya devam eder. Aksi halde kullanılmakta olan sudan artan miktar Kültür ve Turizm Bakanlığınca isteklilerine verilir.

Yıkanmaya mahsus şifalı su hakkı almış gerçek ve tüzel kişilerin yararlandıkları kaynak suyu fazlasının tespiti ile yararlanmadıkları kaynak suyu fazlasının işletilme şekil ve şartları, sahalarda yeniden bulunan kaynakların işletilmesine ve diğer hak sahipleriyle olan düzenlemelere ilişkin usul, şekil ve yeterlilikle ilgili hususlar; Sağlık, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlıklarının görüşü alınmak suretiyle Kültür ve Turizm Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikte gösterilir.

2- Türkiye'ye giriş yapan yabancılara ait karavan ve motokaravanlar bakım, onarım ve kışlamak amacı ile 2 yıla kadar kalabilir ve sahipleri başka bir vasıta ile Türkiye'den ayrılabilir.

3- Kültür ve Turizm Bakanlığı, turizm sektörünü düzenleyecek, geliştirecek, dinamik bir yapı ve işleyişe kavuşturacak tertip ve tedbirleri alırken sektörle ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının oluşmasına yardımcı olacak her türlü tedbiri alır.

4- Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezleri dışında, 6831 sayılı Orman Kanunu'na göre Devlet ormanı sayılan yerler ile 2873 sayılı Millî Parklar Kanunu ve 383 sayılı Özel Çevre Koruma Kurumu Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname gereğince tespit ve ilân edilen yerlerde turizm yatırımı için arazi tahsisi Tarım ve Orman Bakanlığının uygun görüşü alındıktan sonra Kültür ve Turizm Bakanlığınca yapılır.

Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgelerinde yer alan mera, yaylak ve kışlakların tahsis amacı 4342 sayılı Mera Kanunu hükümlerine göre değiştirilir.

5- Ormanlık alanlar üzerinde bulunan ve 6831 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca turizm maksatlı izin verilen alanlarda Orman Genel Müdürlüğü sabit kıymetlerine alınan tesislerden konaklama amaçlı kullanılması mümkün olan yerler ile her tür ve kapasitede konaklama tesisi içeren mesire yerlerini tahsis etmeye, gelirleri Orman Genel Müdürlüğüne ait olmak üzere sadece Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilidir. Orman sayılan alanlarda sadece çadır ve karavan içeren kamp alanları yapılması ve işletilmesi amacıyla ilgili mevzuatı uyarınca Orman Genel Müdürlüğü tarafından kiralama yapılabilir, bu şekilde kiralanan taşınmazların tahsis amacı ve kullanım şekli değiştirilemez. Bu madde kapsamında kalan yerlerin Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsisi ile Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yatırımcılara tahsis edilmesinde 2634 sayılı Kanunun 8'inci madde hükümleri uygulanır.

6- Su altında korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının bulunduğu bölgelerden Bakanlıkça belirlenen yerlerde turizm ve sportif amaçlı dalış yapılabilir. Askerî yasak bölgeler ve güvenlik bölgelerinde ise Millî Savunma Bakanlığının uygun görüşü alınarak turizm ve sportif amaçlı dalış yapılabilir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Millî Savunma Bakanlığının uygun görüşü alınarak Kültür ve Turizm Bakanlığınca yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

KONAKLAMA TESİSLERİNİN RUHSATLANDIRILMASI VE DENETİMİ

2.1. TÜRKİYE'DE KONAKLAMA TESİSLERİNİN İNŞA EDİLMESİNE İLİŞKİN İZİN VE RUHSATLANDIRMA İŞLEMLERİ

Konaklama tesislerinin kurulumu ve faaliyete geçebilmesi, çok aşamalı bir izin ve ruhsatlandırma sürecine tabidir. Bu süreçte hem yapının inşaatına hem de işletme faaliyetlerine yönelik çeşitli hukuki ve idari belgelerin temin edilmesi gerekmektedir. Gerek inşaat aşamasında gerekse işletme aşamasında alınması zorunlu belgeler, tesisin güvenlik, sağlık, çevre ve turizm hizmet standartlarına uygun olarak faaliyet göstermesini temin etmeyi amaçlamaktadır. Bu belgelerin her biri, otelin ilgili mevzuata uygun biçimde faaliyet göstermesini sağlamakta ve kamu otoritelerince gerçekleştirilecek denetimlerde temel dayanak olarak kabul edilmektedir.

2.1.1. Yapı Ruhsatı

2.1.1.1. Genel Bilgiler

Yapı; karada ve suda, daimi veya muvakkat, resmi ve hususi yeraltı ve yerüstü inşaatı ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alan sabit ve müteharrik tesislerdir.

Yapı; kuruluş veya kişilerce kendilerine ait tapusu bulunan arazi, arsa veya parsellerde, kuruluş veya kişilerce, kendisine ait tapusu bulunmamakla beraber kamu kurum ve kuruluşlarının vermiş oldukları tahsis veya irtifak hakkı tesis belgeleri ile imar planı, yönetmelik, ruhsat ve eklerine uygun olarak yapılabilir.

Yapı ruhsatı, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 21'inci maddesi uyarınca, Türkiye sınırları içinde yapılacak tüm yapılar için (istisnalar hariç) ilgili idareden alınması zorunlu olan resmi izindir. Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'ne göre, yapı ruhsatı, ilgili idare (belediye veya valilik/il özel idaresi) tarafından, önceden onaylanmış mimari ve mühendislik projelerine dayanarak düzenlenir. İmar Kanunu ve Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği ile getirilen istisnalar dışında yapı ruhsatı alınmaksızın hiçbir yapının inşasına başlanamaz.

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yetkili idare belediyedir. Bu alanların dışında kalan kırsal bölgelerde ise yetkili idare valilik/il özel idaresidir.

İnşaat ruhsatı, halk arasında çoğunlukla yapı ruhsatı ile eşanlamlı kullanılmaktadır. Ancak teknik ve uygulama açısından "inşaat izni", ruhsatlı yapı faaliyetinin fiilen başlatılmasına olanak tanıyan bir uygulama adımıdır. Yapı ruhsatı onaylandıktan sonra inşaata

başlanabilir. Uygulamada "inşaat ruhsatı almak" tabiri, yapı ruhsatı ile inşa sürecine girilmesini ifade eder.

2.1.1.2. Yapı Ruhsatına İlişkin Genel Hükümler

1- Ruhsat tarihinden itibaren 2 yıl içinde inşasına başlanmayan veya 5 yıllık ruhsat süresi içinde tamamlanmayan ve süresi içinde ruhsat yenilemesi yapılmayan yapılar, ruhsatsız yapı olarak değerlendirilir.

2- Ruhsat süresi içinde yapılan başvurularda ilgili idarelerin ruhsatı yeniledikleri tarihe bakılmaksızın ruhsat, ilk ruhsat alma tarihindeki plan ve mevzuat hükümleri kapsamında beş yıl uzatılarak yenilenir. Süreye ilişkin ruhsat yenileme en çok iki kere yapılır.

3- Süre uzatımı başvurusu yapılmayan yapılarda idareler, ruhsat süresinin dolduğu tarihten itibaren en geç 30 gün içinde yapı yerinde seviye tespitini yapar.

4- Ruhsatı hükümsüz hale gelenlerin inşasına devam edilebilmesi için yeniden ruhsat alınması zorunludur.

5- İlk ruhsat düzenlendiği tarihten sonra hangi amaçla olursa olsun yapılan her ruhsat işlemi ile beş yıllık süre yeniden başlar. Yapı ruhsatı alındıktan sonra mahkemelerce, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca veya ilgili idarelerce durdurulan yapılarda durdurma süresi ruhsat süresine ilave edilir. Salgın hastalık ve benzeri olağanüstü durumlarda ilgili bakanlık veya valiliklerce sokağa çıkma kısıtlaması getirilen günlerin toplamı kadar süre, talep edilmesi halinde ruhsat vermeye yetkili idarelerce ruhsat süresine ilave edilir.

6- Ruhsat ve eklerine uygun olarak tamamlanmasına rağmen ruhsat süresi içinde yapı kullanma izni düzenlenmemesi nedeniyle ruhsatı hükümsüz hale gelen yapılara, denetimi yapan fenni mesul mimar ve mühendisler veya yapı denetim kuruluşları tarafından denetim raporu hazırlanmak ve ilgili idare tarafından dosyasında ve yerinde, inceleme ve tespit yapılmak koşuluyla yeniden ruhsat düzenlenmeksizin yapı kullanma izin belgesi verilir. Mevcut yapılarla ilgili özel bir hüküm getirilmeden imar planı değişikliği yapılan alanda kalan yapılar da ilk ruhsat alındığı tarihteki plan hükümleri dikkate alınmak suretiyle bu hükme tabidir.

7- Uygulama imar planı değişikliği ile yolda veya teknik altyapı alanlarında kalan ve kamulaştırma kararı alınan ruhsatlı yapılarda seviye tespiti yapılarak inşaat derhal durdurulur. Bu yapılarla ilgili yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni işlemleri, kamulaştırmayı gerçekleştirecek kamu kuruluşunun en geç otuz gün içinde, yürürlükteki plana ve kamulaştırma gerekçesine göre vereceği görüş doğrultusunda sonuçlandırılır. Bu yapılardan ruhsatı süre nedeniyle hükümsüz hale gelenlerde de bu fıkra hükmü uygulanır.

8- Uygulama imar planı değişikliği nedeniyle; parselin durumu, binanın parseldeki konumu, kat adedi, yapı yaklaşma mesafeleri, kat alanı kat sayısı (KAKS), taban alanı kat sayısı (TAKS) veya kullanım kararı gibi plana ait kararlara aykırı hale düşen yapılar ruhsat eki projelerine göre tamamlatılabileceği gibi talep halinde yürürlükteki plan ve mevzuat hükümlerine göre de tadilatlı olarak ruhsat düzenlenebilir. Bu yapılardan İmar Kanunu'nun 29'uncu maddesindeki süre nedeniyle ruhsatı hükümsüz hale gelenlerin inşasına devam edilebilmesi için ilk ruhsat koşullarına göre yeniden ruhsat alınması zorunlu olup, bu yapılara ilk ruhsat koşullarına uygun olarak yeniden ruhsat düzenlenebileceği gibi talep halinde yürürlükteki plan ve mevzuat hükümleri doğrultusunda yeniden ruhsat düzenlenebilir. Bu yapılar için kat ilavesinden ayrı ilave inşaat taleplerinde yürürlükteki planın taban alanı kat sayısı ve kat alanı kat sayısına uygunluk koşulu, sadece kat ilavesi taleplerinde ise yürürlükteki planın kat alanı kat sayısına uygunluk koşulu aranır. Uygulama imar planında mevcut yapılarla ilgili özel bir hüküm bulunması halinde uygulamalar plan hükümlerine göre yapılır. Ancak bu alanda, İmar Kanunu'nun 18'inci maddesi uyarınca arazi ve arsa düzenlemesi yapılması ve yapının bulunduğu parselin hisseli hale gelmesi halinde ilgili idarece seviye tespiti yapılır. Şüyunun giderilmesinde bina bedeli bu tespite göre belirlenir, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi düzenlenmesi, bina bedelinin tespitinde müktesep hak oluşturmaz. Yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni başvurusunda bulunanlar, bu hükmü dikkate almak zorundadır.

9- Bir yapıda bağımsız bölümlerden herhangi birinde plan ve mevzuat hükümleri ile ruhsat ve eki projelerdeki aykırılıklar giderilmedikçe yapının inşasına devam edilemez, iskân edilen diğer bağımsız bölümlerde esaslı tadil veya ilave inşaat işlemleri yapılamaz. Ancak yapı kullanma izin belgesi bulunan bir yapıda, herhangi bir bağımsız bölüme usulüne uygun olarak düzenlenen yapı kayıt belgesi, yapının ruhsat eki projesine uygun diğer kısımlarında yapılacak tadilata engel teşkil etmez. Bu kapsamda tadilat yapılması, Yapı Kayıt Belgesi olan bağımsız bölüme ilave bir hak sağlamaz. Bu durum yapı ruhsatının diğer hususlar bölümünde belirtilir.

10- Bir parselde birden fazla yapı varsa bu yapılardan herhangi birisinin plan ve mevzuat hükümlerine aykırı olması, bunlara aykırı olmayan diğer yapıların tamir, tadil veya ilave inşaat işlemlerini durdurmaz. Yapı kayıt belgesi bulunan yapılar dışındaki bütün yapılar ruhsatlı olmak şartıyla, parseldeki binaların herhangi birinin ruhsat ve eklerine aykırı olması, ruhsat ve eklerine uygun olan ve ortak alanları tamamlanmış olan diğer binaların tamamına veya bir kısmına yapı kullanma izni verilmesi işlemlerini durdurmaz. Ancak, yapı kullanma izni alınan bu yapılara kat mülkiyeti düzenlenemez.

11- Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin "Yapı ruhsatına ilişkin genel hükümler" başlıklı 54'üncü maddesinde belirtilen yapılarda, yangın, deprem, ısı ve su yalıtımı, çevre ve enerji

verimliliğine ilişkin hususlarda yürürlükteki ilgili mevzuatın, diğer tüm hususlarda yapının ruhsat aldığı tarihteki mevzuatın gerektirdiği tedbirlerin alınması zorunludur.

2.1.1.3. Yapı Ruhsatı İşlemleri

1- Yeni inşaat, ilave ve esaslı tadilat yapmak üzere parsele ait imar durum belgesi, yol kotu tutanağı, kanal kotu tutanağı ve uygulama imar planına esas onaylı jeolojik ve jeoteknik etüt raporunun parselin bulunduğu alana esas bölümünü almak için; yapı sahipleri veya vekilleri başvuru dilekçelerine aplikasyon krokisini ve tapu kayıt örneği veya istisnaî hâllerde tapu kayıt örneği yerine geçen belgeleri ekleyerek ilgili idareye müracaat ederler.

2- Tapu kayıt örneği yerine geçen belgeler, 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun haricinde, özel kanunlara göre tahsis yapılmış olmakla beraber henüz tapu siciline malik adına mülkiyet olarak kaydedilmemiş olan gayrimenkuller için özel kanunlarda mülkiyet belgesi yerine geçeceği hükme bağlanmış olmak kaydı ile;

a) İlgili kamu kuruluşlarınca verilmiş olan tahsis belgesi,

b) Mülkiyete dair kesinleşmiş mahkeme kararı,

c) Bu mahkeme kararına dayalı olarak yetkili makamlarca verilen belge,

ç) Kesinleşmiş kamulaştırma kararlarıdır.

3- İlgili idare başvuru tarihinden itibaren imar durum belgesini ve bu belge ile birlikte; onaylı jeolojik ve jeoteknik etüt raporunun bir örneğini, yol kotu tutanağını (ya da kot kesit belgesini), ilgili idarelerce gerekli görülen hallerde istikamet rölevesini ayrıca bir başvuruya gerek olmaksızın en geç iki iş günü; kanal kotu tutanağını en geç beş iş günü içinde verir.

4- Kanal kotu tutanağı idare dışında ayrı bir su ve kanalizasyon idaresi tarafından düzenleniyor ise, bu süre üç iş günüdür.

5- Bu belgelerin bu süreler içinde verilmemesi halinde gerekçesinin, başvuru sahibine aynı süreler içinde yazılı olarak bildirilmesi zorunludur.

6- Kanal kotu tutanağı düzenlenmemesi ruhsat verilmesine engel değildir. Ancak, yapılacak temel üstü vizesinde bu belgenin idareye verilmesi ve kanalizasyon bağlantısına dair projenin bu tutanağa göre hazırlanması zorunludur. Aksi halde yapının inşasının devamına izin verilmez.

7- Parsel malik veya maliklerinin ruhsat ve eki onaylı projelere muvafakati alınmaksızın yapı ruhsatı düzenlenemez, onaylı projelerde tadilat yapılamaz.

8- Aynı parselde birbirinden bağımsız blokların birinde; parseldeki bağımsız bölümlerin arsa paylarını, ortak alanları, parselde yer alan blokların konumlarını, bloğun emsalini, inşaat alanını, yüksekliğini ve kullanım amacını değiştirmemek kaydıyla yapılan tadilatlarda sadece tadilat yapılan blok maliklerinin muvafakatleri alınarak uygulama yapılır. Bir binada yer alan bağımsız bölümlerin birinde; emsal ve inşaat alanını, kullanım amacını, ıslak hacimlerin yerini, ortak alanları, diğer bağımsız bölümlerin arsa paylarını, diğer bağımsız bölümlerle olan duvar ve döşeme gibi ortak yapı elemanlarını değiştirmemek, binanın taşıyıcı sistem özellikleri ve güvenliği ile yangın güvenliğini olumsuz etkilememek kaydıyla yapılan tadilatlarda, tadilat yapılan bağımsız bölüm malikinin başvurusu yeterli olup, diğer maliklerin muvafakati aranmadan uygulama yapılır. Ancak bu tadilattan etkilendiği ilgili idaresince belirlenen bağımsız bölümler olması halinde, bu bağımsız bölümlerin maliklerinin de muvafakatleri alınır.

9- Şantiye şefi değişikliği ve süre uzatımına yönelik ruhsat işlemlerinde, bütün maliklerin muvafakati aranmaz.

10- Ruhsat eki projeleri değiştirir nitelikteki ruhsat başvuruları hariç ruhsat süresi içerisinde; yapı sahibi, müteahhidi, şantiye şefi ve fenni mesul değişikliği başvurularında ruhsat eki projelerin yeniden onaylanması gerekli değildir.

11- Bir parselde ruhsatsız yapı bulunması halinde, bu yapı ruhsata bağlanmadan ya da yıkılmadan yeni yapı ruhsatı düzenlenemez. Ancak parselde, usulüne uygun olarak yapı kayıt belgesi düzenlenmiş bir yapının bulunması, parsel için plan ve mevzuat ile belirlenen yapılaşma koşulları dâhilinde yapılacak yeni yapılara engel teşkil etmez. Yapı kayıt belgeli yapının plan ve yönetmelikle verilebilecek azami yapılaşma koşullarını aşan kısımları emsal ve taban alanı hesabında dikkate alınmaz. Yapı ruhsatı düzenlenmesi, yapı kayıt belgesi olan yapıya ilave bir hak sağlamaz.

12- Mevzuata uygun olarak devam eden inşaatlarda maliklerin tamamı başvurmadıkça ruhsat iptal edilemez. Maliklerin birinin ya da birkaçının değişmesi halinde de bu kurala uyulur.

13- Tapu kayıt bilgilerinin Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi (TAKBİS)'nde bulunması halinde bu bilgilere ilgili idare tarafından TAKBİS üzerinden elektronik ortamda doğrudan erişilir. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce bu konuda gerekli tedbirler alınır. Yapı sahipleri veya vekillerinden ayrıca tapu kayıt örneği veya istisnai hallerde tapu kayıt örneği yerine geçen belgeler istenmez. Ancak, bu durumda, yapı sahipleri veya vekillerden, başvuru dilekçelerinde TAKBİS üzerinden parsele ilişkin kayıtlara erişim için gerekli bilgileri beyan etmeleri istenir. TAKBİS üzerinden erişilememesi halinde; tapu tescil belgesinin, yapı ruhsatı

için gerekli tüm belgelerin eksiksiz olarak belediyeye verildiği tarihten en fazla bir ay önce alınmış olması gerekir.

14- Plan veya mevzuatta herhangi bir değişiklik olmadıkça, ruhsat taleplerinde sunulacak onaylı imar durum belgesi ile projelerin geçerliliği devam eder.

15- Yürürlükte olan bir imar planı bulunmayan ruhsat düzenlenemez. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmesine ilişkin uygulamalar İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında İçişleri Bakanlığının görüşü doğrultusunda yapılır.

16- İlk ruhsat tarihinde yürürlükte olan mevzuata uygun olmak ve başkaca herhangi bir esaslı tadilat yapılmamak kaydıyla sadece taşıyıcı sistemin güçlendirilmesi amacıyla yapılacak olan güçlendirme amaçlı yapı ruhsatı başvurularında, 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 19'uncu maddesine göre maliklerin beşte dört çoğunluğu ile alınmış güçlendirme kararı ile ruhsat düzenlemeye yetkili idarelere başvuru yapılır. 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununa göre alınan bu güçlendirme kararı parsel maliklerinin muvafakati için yeterli sayılır. Başvuru ekinde;

a) Tapu kayıt örneği veya istisnai hallerde bunun yerine geçen belgeler,

b) Güçlendirmeye esas statik proje,

c) Güçlendirmenin, taşıyıcı sistemde yapılan zorunlu kesit değişiklikleri haricinde mimari projede bir değişiklik gerektirmesi halinde mimari proje,

ç) Yapı müteahhitliği ve şantiye şefliğine ilişkin belgeler,

d) 4708 Yapı Denetimi Hakkında Kanununa tabi yapılarda denetime, tabi olmayan yapılarda ise fenni mesuliyete ilişkin gerekli belgeler,

haricinde bu maddede belirtilen diğer proje ve belgeler aranmaz. Projelerin değerlendirilmesinde, Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği hariç ilk ruhsat tarihinde yürürlükte olan diğer mevzuat hükümleri esas alınır. Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 54'üncü maddesinin yedinci fıkrası kapsamında kalan yapılardan güçlendirilmesi gerekenler için de yeniden ruhsat düzenlenmesine lüzum kalmaksızın bu fıkra hükümlerine göre güçlendirme ruhsatı düzenlenebilir. Bu fıkra kapsamında yapılacak olan sadece taşıyıcı sisteme ilişkin değişiklikler, parselin emsal ve taban alanı hesabına konu edilmez.

2.1.1.4. Esaslı Tadilat

Mevcut yapının esaslı tamir ve tadili, yürürlükteki mevzuat hükümlerine aykırı olmaması şartı ile imar planı, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği hükümleri ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak yapılabilir. Ancak, ilave esaslı tamir ve tadil yapılabilmesi için ruhsat alınması zorunludur. Yapı ruhsatı alınmış olan yeni inşaat, ilave ve esaslı tadillerde, sonradan değişiklik yapılması istendiğinde mimari projenin yeniden tanzim edilmesi gereklidir.

Bu değişiklik yapının statik ve tesisat esaslarında da değişiklik yapılmasını gerektirdiği takdirde istenen belgelerde de gerekli değişiklik yapılır. Yapı ruhsatına da bu projelerin tarihleri ve müelliflerin bilgileri yazılır. Tadilat projeleri de ilgili idarece mühürlenip imzalanır.

2.1.1.5. Yapı Ruhsatı Gerekmeyen İnşai Faaliyetler

Basit tamir ve tadiller, balkonlarda yapılan açılır kapanır katlanır cam panel uygulamaları, korkuluk, pergola, çardak/kameriye ve benzerlerinin yapımı ile bölme duvar, bahçe duvarı, duvar kaplamaları, baca, saçak, çatı ve benzeri elemanların tamiri ve pencere değişimi ruhsata tabi değildir. Ayrıca iç mekânların tasarımına dair iç mekân projesi değişikliği ile taşıyıcı sistemi ve yangın güvenliğini etkilemeyen mahal listesi değişiklikleri de ruhsata tabi değildir.

Taşıyıcı sistemi etkilememek ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu uyarınca muvafakat alınmak kaydıyla; binalarda enerji kimlik belgesi sınıfı en az "C" olacak şekilde mesleki yeterlilik sertifikalı uygulayıcılar tarafından yapılacak ısı yalıtımı uygulamaları ilgili dağıtım şirketinden gerekli izinler alınmak şartıyla katı ve sıvı yakıtlı sistemlerden doğalgaz yakıtlı sistemlere dönüşüm uygulamaları ve bağımsız bölümlere tesis edilecek doğalgaz tesisatı ile binanın kendi ihtiyacı için yapılacak güneş kaynaklı yenilenebilir enerji sistemleri, site ve apartmanların ortak otopark alanlarında elektrikli araç şarj ünitelerinin kurulumu için yapılması zaruri olan elektrik tesisatı ruhsata tabi değildir.

2.1.2. Yapım (İnşaat Aşamasında Yetkili Kurum ve Kuruluşlar)

2.1.2.1. Yapı Denetim Kuruluşları

Yapı Denetimi Hakkında Kanun kapsamına giren her türlü yapı; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından aldığı izin belgesi ile çalışan ve münhasıran yapı denetimi ile uğraşan tüzel kişiliğe sahip yapı denetim kuruluşlarının denetimine tabidir.

Yapı denetim kuruluşları aşağıda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdür:

a) Proje müelliflerince hazırlanan, yapının inşa edileceği arsa veya arazinin zemin ve temel raporları ile uygulama projelerini ilgili mevzuata göre incelemek, proje müelliflerince hazırlanarak doğrudan kendilerine teslim edilen uygulama projesi ve hesaplarını kontrol ederek, ilgili idareler dışında başka bir kurum veya kuruluşun vize veya onayına tabi tutulmadan, ilgili idareye uygunluk görüşünü bildirmek.

b) Yapı denetimini üstlendiğine dair ilgili idareye taahhütname vermek, bu yapıya ilişkin bilgileri yapı ruhsatı düzenleme tarihinden itibaren yedi gün içinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bildirmek.

c) Yapının, ruhsat ve ekleri ile mevzuata uygun olarak yapılmasını denetlemek.

d) Yapım işlerinde kullanılan malzemeler ile imalatın proje, teknik şartname ve standartlara uygunluğunu kontrol etmek ve sonuçlarını belgelendirmek, malzemeler ve imalatla ilgili deneyleri yaptırmak.

e) Yapılan tüm denetim hizmetlerine ilişkin belgelerin bir nüshasını ilgili idareye (belediye veya valilik/il özel idaresi) vermek, denetimleri sırasında yapıda kullanılan malzeme ve imalatın teknik şartname ve standartlara aykırı olduklarını belirledikleri takdirde, durumu bir rapor ile ilgili idareye ve il sanayi ve/veya ticaret müdürlüklerine bildirmek.

f) İşyerinde, çalışmaların, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına göre düzenlenmesi gereken sağlık güvenlik planına uygun olarak yapıldığını kontrol etmek ve gerekli tedbirlerin alınması için yapı müteahhidini yazılı olarak uyarmak, uyarıya uyulmadığı takdirde durumu ilgili Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne bildirmek.

g) Ruhsat ve eklerine aykırı uygulama yapılması halinde durumu üç iş günü içinde ilgili idareye bildirmek.

h) Yapının ruhsat eki projelerine uygun olarak kısmen veya tamamen bitirildiğine dair ilgili idareye rapor vermek.

ı) Zemin, malzeme ve imalata ilişkin deneyleri, şartname ve standartlara uygun olarak laboratuvarlarda yaptırmak.

2.1.2.2. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının Denetim Yetkisi

1- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı; ilgili idareler, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılan veya onaylanan mekânsal planları, harita ve parselasyon planlarını, etüt ve projeleri, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgelerini, enerji kimlik belgelerini incelemeye, varsa tespit edilen mevzuata aykırılıkları süre vererek verilen süre içinde düzeltmek üzere ilgili idarelere veya kamu kurum ve kuruluşlarına bildirmeye yetkilidir.

2- İlgililer tarafından birinci fıkrada sayılan belgelerdeki mevzuata aykırılıklar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca belirtildiği şekilde giderilerek 3194 sayılı İmar Kanununa uygun hale getirilmezse Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bu belgelerdeki aykırılıkları gidererek mevzuata uygun hale getirmeye yönelik değişiklik yapmaya ve onaylamaya yetkilidir.

3- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yapı ruhsatı alınarak inşa edilen yapıları ve bu yapılarda kullanılan yapı malzemelerini standartlara uygunluk bakımından denetlemeye yetkilidir.

4- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca yapılan denetim sonucunda ruhsat ve eklerine aykırı olduğu veya standartlara aykırı yapı malzemesi kullanıldığı tespit olunan yapılar, İmar Kanunu'nun 32'nci maddesi kapsamında işlem tesis edilmek üzere ve süre verilerek ilgili idareye bildirilir.

5- İlgili idarelerce, verilen süre içinde yapı tatil tutanağı tanzim edilmez ve yapı mühürlenmez ise veya 3194 sayılı İmar Kanununda belirtilen süre içinde yapı mevzuata uygun hale getirilmez ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı mevzuata aykırı yapılar hakkında İmar Kanunu'nun 32'nci maddesine göre işlem tesis etmek suretiyle, yapı tatil tutanağı tanzim etmeye, mühürlemeye, yıkım kararı almaya ve yıkımın valiliklerce gerçekleştirilmesini sağlamaya, ilgililer hakkında İmar Kanunu'nun 42'nci maddesine göre idari yaptırım kararı vermeye ve idari müeyyideleri uygulamaya yetkilidir.

6- Yapı tatil tutanağı tanzim etme, mühürleme ve yıkım kararına ilişkin rapor düzenleme işleri ile denetlemeye ilişkin görevler, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının merkez ve taşra teşkilatında, denetçi belgesini haiz personel tarafından gerçekleştirilir.

7- İlgililer Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı denetçileri tarafından istenilen her türlü bilgi ve belgeyi, istenilen süre içerisinde vermek zorundadırlar.

8- Her tür ve ölçekteki fiziki planlara ve bunların uygulanmasına yönelik temel ilke, strateji ve standartları belirlemek ve bunların uygulanmasını sağlamak, Cumhurbaşkanınca yetkilendirilen alanlar ile merkezi idarenin yetkisi içindeki kamu yatırımları, mülkiyeti kamuya ait arsa ve araziler üzerinde yapılacak her türlü yapı, milli güvenliğe dair tesisler, askeri yasak bölgeler, genel sığınak alanları, özel güvenlik bölgeleri, enerji ve telekomünikasyon tesislerine ilişkin etütleri, harita, her tür ve ölçekte çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını, arazi ve arsa düzenlemeleri ve değişikliklerini resen yapmak, yaptırmak, onaylamak ve başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde yetkili idarelerce ruhsatlandırma yapılmaması halinde resen ruhsat ve yapı kullanma izni vermek.

9- Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan veya mülkiyeti Hazineye, kamu kurum veya kuruluşlarına veya gerçek kişilere veyahut özel hukuk tüzel kişilerine ait olan taşınmazlar üzerinde kamu veya özel sektör tarafından gerçekleştirilecek olan yatırımlara ilişkin olarak ilgililerince hazırlandığı veya hazırlatıldığı halde yetkili idarece üç ay içinde onaylanmayan etüt, harita, her tür ve ölçekteki çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını, arazi ve arsa düzenlemelerini ve değişikliklerini ilgililerinin valilikten talep etmesi ve valiliğin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına teklifte bulunması üzerine bedeli mukabilinde yapmak, yaptırmak ve onaylamak, başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde yetkili idarece

verilmemesi halinde bedeli mukabilinde resen yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni ile iş yeri açma ve çalışma ruhsatını vermek.

2.1.3. Yapı Kullanma İzin Belgesi (İskân Raporu)

2.1.3.1. Genel Bilgiler

Yapı tamamlandığında tamamının veya kısmen kullanılması mümkün kısımları tamamlandığında bu kısımlarının kullanılabilmesi için, mal sahibinin müracaatı üzerine yapı ruhsatını veren ilgili idareden izin alınması zorunludur.

2.1.3.2. Yapı Kullanma İzin Belgesi ile "İskan" İfadesi Arasındaki İlişki

3194 sayılı İmar Kanunu ve buna bağlı Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde, resmi ve teknik olarak kullanılan ifade "yapı kullanma izin belgesi"dir. Bu belge, yukarıda ifade edildiği üzere, yapının ruhsat ve eklerine uygun şekilde tamamlandığını ve kullanıma açılmasında herhangi bir sakınca bulunmadığını gösterir.

"İskân" kelimesi, kelime anlamı itibarıyla "yerleşim" veya "oturum" anlamına gelir. Uygulamada bu kelimeyle kastedilen ise, bir yapının resmen oturuma açılmasına yani hukuki olarak kullanılabilir hale gelmesine verilen onaydır. Bu nedenle, yapı kullanma izin belgesi halk arasında "iskân alınması", "iskân ruhsatı", "iskân belgesi" gibi ifadelerle tanımlanır.

"İskân belgesi" ile "yapı kullanma izin belgesi" arasında hukuki veya teknik bir fark yoktur; her ikisi de aynı belgeyi tanımlar. Ancak iskân, mevzuatta yer almayan ama halk arasında oturumu ifade eden yerleşik bir kavramdır.

2.1.3.3. Yapı Kullanma İzni Aşamaları

a) Yapı Kullanma İzni Aşamaları

1- Bu iznin alınması için ilgili idareye yapılan başvuru dilekçesi ekinde, fenni mesullerin veya yapı denetim kuruluşlarının yapının ruhsat eki projelerine, fen ve sağlık kurallarına uygun olarak yapılıp yapılmadığını, mevzuata uygun malzeme kullanılıp kullanılmadığını belirten raporları, yetki belgesini haiz mimar, mühendis veya kuruluşlarca tanzim edilen enerji kimlik belgesi ile yapıya ilişkin fotoğrafları yer alır. Mal sahibinin müracaatı üzerine, yapının ruhsat ve eklerine uygun olduğu ve kullanılmasında fen bakımından mahzur görülmediğinin tespiti gerekir.

2- İlgili idareler, yapı kullanma izni işlemlerinde; uydu antenleri ve diğer haberleşme antenleri ile telefon, televizyon, kablo tv, fiberoptik internet gibi, sesli ve görüntülü haberleşme ve iletişim sistemlerine dair tesisatı, kullanıcıların aynı hizmeti aynı anda farklı kuruluşlardan sağlanmasına imkân veren çoklu sisteme uygun olarak ve görüntü ve haberleşme kirliliğine yol

açmayacak şekilde tesis edilip edilmediğini, ticari binalarda standartlara uygun ve görüntü kirliliğine yol açmayacak şekilde tabela yeri bırakılıp bırakılmadığını, binalarda usulüne uygun atık ayrıştırma bacası yapılıp yapılmadığını, ilgili mevzuatına uygun olarak yenilenebilir enerji kaynaklarından faydalanılıp faydalanılmadığını, sitelerde gri su toplama havuzu, dış güvenlik kamerası tesisatı ve benzeri önlemlerin alınıp alınmadığını varsa projesini de dikkate alarak denetlemek zorundadır.

3- Mal sahibinin yapı kullanma izni müracaatı üzerine ruhsat vermeye yetkili idare, ayrıca bir başvuru aramaksızın yapının ruhsat ve eklerine, fen ve sağlık kurallarına uygun olarak tamamlanıp tamamlanmadığını belirler.

4- Yapının mevzuata uygun bulunması halinde, 30 gün içinde yapı kullanma izin belgesi düzenlenir. Aksi halde, eksikliklerinin tamamlanarak yapının mevzuata uygun hale getirilmesi istenir. Eksikliklerin tamamlanmasından sonra, aynı süreç izlenerek yapı kullanma izin belgesi düzenlenip, yapı kullanma izni verilir. Yapı kullanma izin belgesinin birer örneği, mal sahibi ve/veya sahiplerine, yapının müteahhidine ve fenni mesullere verilir.

5- Yapının kısmen kullanılması mümkün olan kısımlarına yapı kullanma izni düzenlenebilmesi için, bu bölümlere hizmet veren ortak kullanım alanlarının tamamlanmış ve kullanılabilir olması ve yapıda mevzuata aykırılığın bulunmaması şarttır.

6- Yapı kullanma izninin verildiği tarih, yapının tamamlandığı tarihtir. 5 yıllık ruhsat süresi içinde yapı kullanma izninin düzenlenmesi gerekir.

7- Kullanma izni verilmeyen ve alınmayan yapılar elektrik, su, kanalizasyon, haberleşme ve benzeri hizmetlerden ve tesislerden faydalanamazlar. Bu hizmetlerden yararlanılması durumunda hizmeti veren idare sorumludur. Kısmi yapı kullanma iznine bağlanan yapının yalnızca bu bölümleri bu hizmetlerden yararlandırılır.

8- Bir parselde birden fazla bina bulunması halinde, bir kısım binalarda ruhsat eki projelerine aykırılıkların bulunması, aykırılık içermeyen binalara yapı kullanma izin belgesi düzenlenmesine engel değildir.

2.1.3.4. Yapı Kullanma İzinlerinde Başvuru Sahibinden Bilgi ve Belge İstenmesine İlişkin Esaslar

1- Yapı kullanma izinlerine ilişkin başvurularda, başvuru sahibinin dilekçesi veya idare tarafından hazırlanmış matbu form ile yapının ruhsat ve eklerine uygun olduğuna, uygun malzeme kullanılıp kullanılmadığına ve yapının kullanılmasında fen ve sağlık bakımından mahsur görülmediğine ilişkin fenni mesul veya yapı denetim kuruluşu raporları ile birlikte enerji kimlik belgesi ve yapının fotoğrafları dışında herhangi bir belge istenmez.

2- Yapı kullanma izni vermeye yetkili idarenin görevi gereği kendisinde bulunan bilgi ve belgeler ile daha önce başvuru sahibinden alınarak kurum kayıtlarına aktarılan ve değişmediği başvuru sahibi tarafından beyan edilen belgeler yeniden istenmez.

3- Diğer idarelerin elektronik ortamda paylaşıma açtığı bilgi ve belgeler, başvuru sahibinden istenmez. Ancak, bu bilgi ve belgelere kolayca erişim için gerekli bilgiler istenebilir.

4- Yapı ruhsatına ilişkin bilgilerin Kimlik Paylaşım Sisteminde (KPS) bulunması halinde söz konusu bilgiler buradan temin edilir. KPS üzerinden erişilebilen bilgiler yapı sahipleri veya vekillerinden istenmez.

5- Yapı kullanma izin belgesi verilmesine ilişkin işlemler sırasında ilgili yapıya ait numarataj veya kanal bağlantısı yapılmasına ilişkin bilgilere ihtiyaç duyulması halinde bu bilgiler belediyelerin numarataj veya kanal işlemlerinden sorumlu birim veya kurumları tarafından ilgili idareye elektronik ortamda sunulur.

6- Başvuru sahiplerinden numarataj veya kanal işlemlerine ilişkin belge istenmez. Belediyelerin numarataj ve kanal işlemlerinden sorumlu birim veya kurumları söz konusu bilgileri elektronik ortamda kayıt altına almakla ve yapı kullanma izni vermeye yetkili idarelerle paylaşmakla yükümlüdür.

7- Yapı kullanma izni vermeye yetkili idarece, birinci fıkrada belirtilenler haricinde başvuru sahibinden; kullanılan malzemenin irsaliye ve faturası, doğalgaz uygunluk belgesi, yangın güvenlik (itfaiye) raporu, sığınak raporu, emlak alım vergisi ve ilişik kesme belgesi, yapı denetim kuruluşu tarafından gerçekleştirilen temel, toprak ve ısı yalıtım vizeleri başta olmak üzere herhangi bir vize işlemi için ilgili idarece hazırlanacak onay belgesi, çevre düzenine ilişkin yazı, işgaliye borcu olmadığına ilişkin yazı, vergi dairelerinden vergi borcu olmadığına ilişkin belge, belediye tarafından alınan vergi ve harçların makbuzları ve buna benzer belgeler de istenmez.

8- İlgili idareler, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 65'inci maddesinde yapı kullanma izin belgesi için öngörülen elektronik ortamda veri paylaşımına ilişkin tedbirleri almak ve bu verileri yapı kullanma izni vermeye yetkili idarelerin erişimine açmakla yükümlüdür.

2.1.4. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı

2.1.4.1. Genel

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı, yetkili idareler tarafından İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik kapsamındaki işyerlerinin açılıp faaliyet göstermesi için verilen izni ifade eder.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin tanımlar başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yetkili idareler, Belediye sınırları ve mücavir alanlar dışı ile kanunlarda münhasıran il özel idaresine yetki verilen hususlarda il özel idaresini, büyükşehir belediyesi sınırları içinde büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyesini, bunların dışında kalan hususlarda büyükşehir ilçe belediyesini, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeyi, organize sanayi bölgesi sınırları içinde organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğini, endüstri bölgesi sınırları içinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını ve teknoloji geliştirme bölgesi yönetici şirketi ile bölgede yer alan AR-GE ve tasarım faaliyetinde bulunan firmalar için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı il müdürlüklerini, şeklinde, (g) bendinde umuma açık istirahat ve eğlence yeri, kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathaneler; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet salonları, lunaparklar, sirkler ve benzeri yerleri, şeklinde tanımlanmıştır.

2.1.4.2. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Vermeye Yetkili Merciler

3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunda işyeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye yetkili merciler sayılmıştır. Bunlar;

- Belediye hudutları ve mücavir alan dışında kalan işyerleri ve işletmeler için il özel idareleri,
- Belediye hudutları ile mücavir alan içinde kalan tüm işyerleri ve işletmeler için belediyeler,
- Belediye hudutları ve mücavir alan içinde kalan işyeri ve işletmelerden büyükşehir belediyesi olan yerlerde ise işletmenin niteliğine göre büyükşehir belediyeleri veya ilçe belediyeleri,
- 2'nci ve 3'üncü sınıf gayrisıhhi müesseseler için büyükşehir belediye başkanlığı,
- Sıhhi ve sair işletmeler için ise büyükşehir belediyesi içinde kalan diğer belediye başkanlıkları,

olarak belirlenmiştir.

2.1.4.3. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatını Vermeye Yetkili Mercilerin İzin İşlemleri

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye yetkili merciler, iznin verilmesi için yapılacak beyan ve incelemelerde aşağıda öngörülen genel kriterlere göre düzenlenecek yönetmeliği esas alırlar.

- İnsan sağlığına zarar vermemek,
- Çevre kirliliğine yol açmamak,
- Yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemelere aykırı davranmamak.

İşyeri veya işletme açmak isteyen; işin özelliğine göre yukarıda belirtilen yönetmelikte öngörülen kriterlere uygun olarak işyerini düzenledikten sonra başvuru formunu doldurarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye yetkili mercilere ibraz ederler. Bu başvurunun İşyeri Açma Ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte öngörülen kriterlere uygun olarak doldurulduğunun tespiti halinde, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenerek ilgiliye verilir. İlgili, bu belgeye dayanarak işyeri açabilir.

2.1.4.4. İşyerlerinde Aranacak Genel Şartlar

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5'inci maddesinde işyerlerinde aranacak genel şartlar, 32'nci maddesinde ise "Umuma açık istirahat ve eğlence yeri" olarak tanımladığı otellerde aranacak özel şartlar düzenlenmektedir. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen konaklama tesisleri aşağıda belirtilen şartları taşımak zorundadır:

- İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak mevzuatta öngörülen tedbirlerin alınmış olması,
- Yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması,
- Genel asayiş ve güvenlik yönünden yetkili kolluk kuvvetinin görüşünün alınmış olması,
- Patlayıcı, parlayıcı, yanıcı ve benzeri tehlikeli maddeler üretilen, satılan, kullanılan, depolanan yerler ile gaz dolum tesislerine mevzuatın öngördüğü uzaklıkta bulunması,
- Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri olan konaklama tesislerinde yangına karşı gerekli önlemlerinin alındığını gösteren itfaiye raporunun alınması,

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri için bu hususlar işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmeden önce yerinde kontrol edilir.

Yetkili idareler, işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra yapacakları denetimlerde bu hususların yerine getirilip getirilmediğini kontrol eder.

2.1.4.5. İşyeri Açılması

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin işyeri açılması başlıklı 6'ncı maddesinin birinci fıkrası, yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmasını ve çalıştırılmasını yasaklamakta, işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerlerinin ise yetkili idareler tarafından kapatılacağını, yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemlerin aynı Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmayacağını hükme bağlamaktadır.

İşyeri açmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, işyerlerini İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğine uygun olarak tanzim ettikten sonra Yönetmeliğin ekinde yer alan uygun formu doldurarak yetkili idareye başvurur. Konaklama tesisleri için aranılan formda konaklama tesislerinde yangına karşı gerekli önlemlerin alındığına dair itfaiye raporu da başvuru dosyasında yer alması zorunlu olan belgelerden biri olarak aranmaktadır. Yukarıda ifade edildiği üzere, umuma açık istirahat ve eğlence yerleri için yangına karşı gerekli önlemlerin alınıp alınmadığı, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmeden önce yerinde kontrol edilir.

2.1.5. Turizm Belgesi ve Çeşitleri

2.1.5.1. Genel Bilgiler

Turizm belgesi; turizm yatırımı belgesi, kısmi turizm işletmesi belgesi veya turizm işletmesi belgesini ifade etmektedir.

2.1.5.2. Turizm Yatırımı Belgesi

Turizm yatırımı belgesi, Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelikte nitelikleri belirtilen turizm tesislerini gerçekleştirmek için turizm sektöründe yatırım yapana tespit edilen yatırım dönemi için Kültür ve Turizm Bakanlığınca verilen belgeyi ifade etmektedir.

Turizm yatırımı belgesi; yatırımın türü, sınıfı ve süresini gösteren, ibraz edilen belgelerle yatırımcının beyanı üzerine Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından düzenlenen belgedir. Bu belge, imar planı yapımına veya değişikliğine dayanak teşkil etmez.

Özel tesislere, gastronomi tesislerine, apart otellere, pansiyonlara, mobil evlere ve korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olan yapılarda yer almayan özel konaklama tesislerine turizm yatırımı belgesi verilmez.

Belgeli yatırımların, Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenen süreler içinde tamamlanarak işletmeye açılması zorunludur. Ancak, Kültür ve Turizm Bakanlığınca bu süre uzatılabilir. Turizm yatırımı belgeli tesislerin işletmeye açılma süresi, yatırım belgesi verilmesinden itibaren iki yıla kadar olmak üzere, yatırımın özellikleri ve yatırıma başlama koşulları dikkate alınarak Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından belirlenir. Bu süre, belge sahibinin talebi üzerine, başlangıçta verilen yatırım süresini geçmemek kaydıyla bir defaya mahsus uzatılabilir. Yatırımın kamu taşınmazı üzerinde yapılması durumunda, yatırım süresi ve bu sürenin uzatılması konusunda ilgili kurum veya kuruluşun görüşü doğrultusunda işlem tesis edilir.

Turizm yatırımı belgeli tesislere ilişkin, işletmeye açılma süresi uzatımı, kısmi turizm işletmesi belgesi veya turizm işletmesi belgesi düzenlenmesi veya yatırım belgesi iptal işlemleri devam ettiği sürece turizm yatırımı belgeli olarak kabul edilir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından kabul edilebilir, kamudan kaynaklanan fiili veya hukuki imkânsızlık durumunun veya mücbir sebeplerin ortaya çıkması halinde, yatırımcının talebi üzerine, bu sebeplerin ortadan kalkmasına kadar geçecek süre boyunca yatırım süreleri dondurulur.

İşletme faaliyeti gösteren tesisler için turizm yatırımı belgesi talebinde bulunulamaz.

Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ile Turizm Merkezlerinde yer alan konaklama tesisleri için planlarında belirtilen kullanım amacına aykırı başvurulara turizm yatırımı belgesi düzenlenmez.

Turizm sektöründe; 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ve diğer mevzuatta yer alan teşvik tedbirleri ile istisna, muafiyet ve haklardan yararlanabilmek için Kültür ve Turizm Bakanlığından turizm yatırımı belgesi veya turizm işletmesi belgesi alınması zorunludur.

Kültür ve Turizm Bakanlığınca, yatırım belgesi düzenlenen konaklama tesislerinin tapu kaydına; "turizm amaçlı kullanım dışında kullanılamayacağına veya konaklama birimleri üzerinde devre mülk, kat irtifakı veya kat mülkiyeti kurulamayacağına, yararlanma, kullanma ve yönetime ilişkin anlaşmaların tapu siciline şerh edilemeyeceğine" ilişkin belirtme yapılması ilgili Tapu Müdürlüğünden talep edilir.

2.1.5.3. Kısmi Turizm İşletmesi Belgesi

Kısmi turizm işletmesi belgesi, işletmeye açılan bölümü, Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelikte tür ve varsa sınıfı için tanımlanan asgari nitelikleri sağlayan, ayrıca sınıfı bulunması durumunda yapılacak belgelendirme denetiminde sınıfı için belirlenen puan barajını aşan turizm tesislerine, yapılacak olan diğer bölümü yatırım kapsamında tutularak işletme aşamasında verilen belgeyi ifade etmektedir.

Kısmi turizm işletmesi belgesi; turizm işletmelerinin Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelikte belirtilen nitelikleri sağladığını gösteren belgelerdir. Tesiste; fiziki ve işletmecilik bütünlüğünün sağlanması kaydıyla, fiilen işleticinin kullanımında bulunan ve müşteriye hizmet sunumu gerçekleştirilen tüm üniteler dikkate alınır. Tesis kapasitesi olarak değerlendirilen üniteler, hizmet sunumu yapılan alanların tespitinden ibaret olup, 3194 sayılı İmar Kanunu, 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine göre hak oluşturmaz.

Turizm yatırımı belgeli tesisin kısmen işletmeye açıldığının tespit edilmesi veya belge sahibi tarafından bildirilmesi halinde; belgede belirtilen süreye bakılmaksızın yatırım süresi sona erer. Bu durumda, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından tesise kısmi turizm işletmesi belgesi düzenlenmesine esas süreç başlatılır.

Turizm yatırımı belgesi alınmadan doğrudan kısmi turizm işletmesi belgesi başvurusu yapılabilir.

Kültür ve Turizm Bakanlığınca, kısmi turizm işletmesi düzenlenen konaklama tesislerinin tapu kaydına; "turizm amaçlı kullanım dışında kullanılamayacağına veya konaklama birimleri üzerinde devre mülk, kat irtifakı veya kat mülkiyeti kurulamayacağına, yararlanma, kullanma ve yönetime ilişkin anlaşmaların tapu siciline şerh edilemeyeceğine" ilişkin belirtme yapılması ilgili Tapu Müdürlüğünden talep edilir.

2.1.5.4. Turizm İşletmesi Belgesi

Turizm İşletmesi Belgesi, Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelikte nitelikleri belirtilen, basit konaklama tesisleri hariç olmak üzere, turizm sektöründe faaliyet gösteren turizm işletmelerine işletme aşamasında Kültür ve Turizm Bakanlığınca verilen belgeyi ifade etmektedir. Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin 5'inci maddesinde turizm işletmesi belgesinin nitelik belgesi olduğu vurgulanmıştır.

Turizm işletmesi belgesi; turizm işletmelerinin Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelikte belirtilen nitelikleri sağladığını gösteren belgelerdir. Tesiste; fiziki ve işletmecilik bütünlüğünün sağlanması kaydıyla, fiilen işleticinin kullanımında bulunan ve müşteriye hizmet

sunumu gerçekleştirilen tüm üniteler dikkate alınır. Tesis kapasitesi olarak değerlendirilen üniteler, hizmet sunumu yapılan alanların tespitinden ibaret olup, 3194 sayılı İmar Kanunu, 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine göre hak oluşturmaz.

Yetkili idaresinden (Belediye ya da İl Özel İdaresi) işyeri açma ve çalışma ruhsatı alamayan işletmelere, turizm işletmesi belgesi verilmez. Turizm işletmesi belgesi, tesisin teknik yeterliliğine (imar ve yangın güvenliği gibi) ilişkin bir belge olmayıp, "kalite" belgesi niteliğindedir ve tek başına bir otelin açılıp işletilmesi için yeterli değildir. Turizm işletmesi belgesi olmadan da bir otel işletilemez.

Turizm sektöründe; 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ve diğer mevzuatta yer alan teşvik tedbirleri ile istisna, muafiyet ve haklardan yararlanabilmek için Kültür ve Turizm Bakanlığından turizm yatırımı belgesi veya turizm işletmesi belgesi alınması zorunludur.

Turizm yatırımı belgeli tesisin kısmen veya tamamen işletmeye açıldığının tespit edilmesi veya belge sahibi tarafından bildirilmesi halinde; belgede belirtilen süreye bakılmaksızın yatırım süresi sona erer. Bu durumda, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından tesise kısmi turizm işletmesi belgesi veya turizm işletmesi belgesi düzenlenmesine esas süreç başlatılır.

Turizm yatırımı belgesi alınmadan doğrudan turizm işletmesi belgesi başvurusu yapılabilir.

Kültür ve Turizm Bakanlığınca, turizm işletmesi belgesi düzenlenen konaklama tesislerinin tapu kaydına; "turizm amaçlı kullanım dışında kullanılamayacağına veya konaklama birimleri üzerinde devre mülk, kat irtifakı veya kat mülkiyeti kurulamayacağına, yararlanma, kullanma ve yönetime ilişkin anlaşmaların tapu siciline şerh edilemeyeceğine" ilişkin belirtme yapılması ilgili Tapu Müdürlüğünden talep edilir.

2.1.6. Turizm Belgesi İşlemleri

2.1.6.1. Genel Bilgiler

1- Belgelendirilmeye ilişkin tüm başvurular ile tüzel kişilerin talep ve bildirimlerine ilişkin diğer başvurular e-Devlet üzerinden yapılır. Bu madde kapsamında olan ancak e-Devlet üzerinden yapılmayan fiziki başvurular değerlendirilmeye alınmadan başvuru sahibine iade edilir.

2- Başvurularda, Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenen tesisler için 2634 sayılı Kanun kapsamında alınması zorunlu tutulan sertifika ile Kültür ve Turizm Bakanlığınca zorunlu tutulan belgeler istenilebilir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından başvuru evrakı incelenerek uygun görülmeyen başvurular gerekçesi belirtilerek reddedilir.

2.1.6.2. Konaklama İşletmelerinin Belgelendirme Şartları

1- Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğe göre, bir otele turizm işletmesi belgesi düzenlenebilmesinin ön koşulu, yetkili idare tarafından o otele işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmiş olmasıdır. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından, işyeri açma ve çalışma ruhsatı bulunmayan hiçbir işletmeye turizm işletmesi belgesi verilmesi mümkün değildir. Bir otelin işyeri açma ve çalışma ruhsatı almış olması, devletin devamlılığı ilkesi gereğince, o otelin yürürlükteki tüm mevzuat kurallarına (imar, çevre, yangın, iş sağlığı ve güvenliği, gıda güvenliği vb.) uygun olarak inşa edilip işletmeye açıldığına ilişkin bir karine kabul edilmektedir. Yani işyeri açma ve çalışma ruhsatının varlığı, yetkili makamlar tarafından kendi mevzuatlarına göre gerekli inceleme ve denetimlerin yapıldığına ve sorun tespit edilmediğinin bir kanıtı olarak kabul edilmektedir.

2- Yetkili idare tarafından işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen konaklama işletmelerinin bu ruhsatı aldıkları tarihten itibaren altı ay içinde Kültür ve Turizm Bakanlığından turizm işletmesi belgesi almaları zorunludur.

3- Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından turizm işletmesi belgesi iptal edilen konaklama işletmelerinin, iptal kararının tebliğ tarihinden itibaren altı ay içinde yeniden turizm işletmesi belgesi almaları zorunludur.

4- 2634 sayılı Kanunun 5'inci maddesinde belirtilen süreler içerisinde turizm işletmesi belgesi alamayan konaklama işletmeleri, işletmeye açılamaz ve faaliyette bulunamaz. Bu işletmelerin işyeri açma ve çalışma ruhsatı Kültür ve Turizm Bakanlığınca yapılan bildirim üzerine yetkili idare tarafından bir ay içinde iptal edilir ve faaliyetlerine son verilir. Bu fıkra kapsamında işyeri açma ve çalışma ruhsatı iptal edilen işletmelere yetkili idarece yeniden işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmesi için tesisin belge alma koşullarını sağladığına dair Kültür ve Turizm Bakanlığından alınan uygun görüş yazısının yetkili idareye ibrazı zorunludur.

2.2. TÜRKİYE'DE KONAKLAMA TESİSLERİNİN DENETİMİ, İLGİLİ KURUM / KURULUŞLAR VE MEVZUAT

2.2.1. Genel Bilgiler

Bir konaklama tesisinin faaliyet gösterebilmesi için uyması gereken çok sayıda farklı mevzuat bulunmaktadır. Bu kapsamda; imar, çevre, yangın güvenliği, vergi, iş sağlığı ve güvenliği gibi birçok alana ilişkin düzenlemelerden doğan yükümlülükler söz konusudur. Her

bir mevzuat, uygulama ve denetim açısından yetkili kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülmektedir.

Otellere "işyeri açma ve çalışma ruhsatı" verilmesi, yangın güvenliği önlemlerinin kontrolü, tesisin turizm işletmesi vasfına sahip olup olmadığı ve otelin belediye sınırları içerisinde yer alıp almadığı gibi hususlar, denetim yetkisinin hangi kuruma ait olduğunu belirlemeyi güçleştirmektedir. Ayrıca, otellere ilişkin düzenlemelerin birçok farklı mevzuata dağılmış olması, bu karışıklığı artırmaktadır. Bu nedenle, denetim süreçleri ve kurumsal yetki dağılımına ilişkin meselelerin her birinin ayrı ayrı ve ayrıntılı biçimde değerlendirilmesi gerekmektedir.

2.2.2. Belediyeler

1- Nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir. İl ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur.

İçme ve kullanma suyu havzaları ile sit ve diğer koruma alanlarında ve meskûn sahası kurulu bir belediyenin sınırlarına 5.000 metreden daha yakın olan yerleşim yerlerinde belediye kurulamaz.

Köylerin veya muhtelif köy kısımlarının birleşerek belediye kurabilmeleri için meskûn sahalarının, merkez kabul edilecek yerleşim yerinin meskûn sahasına azami 5.000 metre mesafede bulunması ve nüfusları toplamının 5.000 ve üzerinde olması gerekir.

Bir veya birden fazla köyün köy ihtiyar meclisinin kararı veya seçmenlerinin en az yarısından bir fazlasının mahallin en büyük mülkî idare amirine yazılı başvurusu ya da valinin kendiliğinden buna gerek görmesi durumunda, valinin bildirimi üzerine, mahallî seçim kurulları, on beş gün içinde köyde veya köy kısımlarında kayıtlı seçmenlerin oylarını alır ve sonucu bir tutanakla valiliğe bildirir.

İşlem dosyası valinin görüşüyle birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına gönderilir ve o yerde belediye kurulabilir.

Yeni iskân nedeniyle oluşturulan ve nüfusu 5.000 ve üzerinde olan herhangi bir yerleşim yerinde belediye kurulabilir.

2- 5393 sayılı Belediye Kanunu

Madde 14 - Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; a) İmar, su ve kanalizasyon, ...zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans... hizmetlerini yapar veya yaptırır".

Madde 14: Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar. Belediye meclisinin kararı ile mücavir alanlara da belediye hizmetleri götürülebilir.

Madde 15- Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

a) Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak.

b) Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek.

c) Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek.

l) Gayrisıhhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek.

Madde 52: İtfaiye hizmetleri kesintisiz olarak yürütülür.

3- 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun

Madde 3 - İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatını vermeye aşağıdaki merciler yetkilidir:

a) (Değişik: 24/11/2004 - 5259/5 md.) Belediye hudutları ve mücavir alan dışında kalan işyerleri ve işletmelere il özel idareleri,

b) Belediye hudutları ile mücavir alan içinde kalan tüm işyerleri ve işletmelere belediyeler.

4- 2005 tarihli İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik

Madde 4- Bu Yönetmelikte geçen deyimlerden;

a) (Değişik:RG-17/4/2021-31457-C.K.-3835/1 md.) Yetkili idare: Belediye sınırları ve mücavir alanlar dışı ile kanunlarda münhasıran il özel idaresine yetki verilen hususlarda il özel idaresini, büyükşehir belediyesi sınırları içinde büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyesini, bunların dışında kalan hususlarda büyükşehir ilçe belediyesini, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeyi, ... ifade eder.

Madde 5- İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri aşağıda belirtilen şartları taşımak zorundadır:

a) İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak mevzuatta öngörülen tedbirlerin alınmış olması,

h) Umuma acık istirahat ve eğlence yerleri; patlayıcı, parlayıcı ve yanıcı maddelerin üretildiği, satıldığı ve depolandığı işyerleri; otuz kişiden fazla çalışanın bulunduğu her türlü işyerleri, ana giriş kapılan dışında cadde ve sokağa doğrudan bağlantısı olmayan ve birden fazla işyerinin bir arada bulunduğu iş hanı, çarşı ve benzeri işyerlerinde yangına karşı gerekli önlemlerinin alındığını gösteren itfaiye raporunun alınması, diğer işyerlerinde ise yangına karşı gerekli tedbirlerin alınmış olması..

Yetkili idareler, işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra yapacakları denetimlerde bu hususların yerine getirilip getirilmediğini kontrol eder.

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri için bu hususlar işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmeden önce yerinde kontrol edilir.

2.2.3. İl Özel İdareleri

İl özel idarelerinin kuruluş ve görevlerini düzenleyen İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanun-u Muvakkati 1913 tarihli geçici bir kanun olmasına rağmen Cumhuriyet döneminde de yürürlüğünü korumuş ve Kanunun adı 3360 sayılı Kanunla İl Özel İdaresi Kanunu olarak değiştirilmiştir. Bu Kanunu ek ve değişiklikleriyle birlikte yürürlükten kaldıran 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu 04/3/2005 tarih ve 25745 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kanunda daha sonra 5340, 5391, 5393, 5538, 5594, 5675, 5728, 5766 ve 5917 sayılı Kanunlarla değişiklikler yapılmıştır. Kanuna göre il özel idaresi; il halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliği olarak tanımlanmıştır. İl özel idaresi, ilin kurulmasına dair kanunla kurulur ve ilin kaldırılmasıyla tüzel kişiliği sona erer.

İl özel idaresi teşkilatı; genel sekreterlik, malî işler, sağlık, tarım, imar, insan kaynakları, hukuk işleri birimlerinden oluşur. İlin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal, kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak norm kadro sistemine ve ihtiyaca göre oluşturulacak diğer birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi il genel meclisinin kararıyla olur. Bu birimler büyükşehir belediyesi olan illerde daire başkanlığı ve müdürlük, diğer illerde müdürlük şeklinde kurulur.

İl Özel İdaresi Genel Sekreteri il Valisinin teklifi ve İçişleri Bakanlığının onayı ile atanır. Genel Sekreter, il özel idaresi hizmetlerini vali adına ve onun emirleri yönünde, mevzuat hükümlerine, il genel meclisi ve il encümeni kararlarına, il özel idaresinin amaç ve politikalarına, stratejik plan ve yıllık çalışma programına göre düzenler ve yürütür. Bu amaçla il özel idaresi kuruluşlarına gereken emirleri verir ve bunların uygulanmasını gözetir ve sağlar. Genel sekreter yukarıda belirtilen hizmetlerin yürütülmesinden valiye karşı sorumludur.

İl özel idaresi personeli, vali tarafından atanır ve ilk toplantıda il genel meclisinin bilgisine sunulur. İl özel idaresi personeli, 10/6/2007 tarih ve 26548 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik çerçevesinde il özel idaresince yapılan norm kadro çalışmasına göre istihdam edilir. İl özel idarelerinde sözleşmeli personel ile kısmi zamanlı sözleşmeli personel çalıştırılması hususunda Belediye

Kanunu'nun 49'uncu maddesi hükümleri uygulanır. Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilmekte olan memurlar, valinin talebi, kendilerinin isteği ve kurumlarının muvafakatiyle il özel idarelerinin birim müdürü ve üstü yönetici kadrolarında görevlendirilebilirler.[55]

1- 3194 sayılı İmar Kanunu

Madde 2 - Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak planlar ile inşa edilecek resmi ve özel bütün yapılar bu Kanun hükümlerine tabidir.

Madde 5 - İlgili idare; belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediye, dışında valiliktir.

Madde 8/g - Bakanlık; ilgili idareler, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılan mekânsal planlamaya, harita ve parselasyona, etüt ve projelendirmeye, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni düzenlemeye, enerji kimlik belgesi hazırlanmasına ilişkin iş ve işlemler ile yapı malzemelerini; denetlemeye, aykırılıklar hakkında işlem tesis etmeye, aykırılıkları gidererek mevzuata uygun hale getirmeye yönelik değişiklik yapmaya ve onaylamaya, yapı tatil tutanağı tanzim etmeye, mühürlemeye, yıkım kararı almaya ve yıkımı gerçekleştirmeye, ilgililer hakkında idari yaptırım kararı vermeye yetkilidir.

Madde 21 - Bu Kanun'un kapsamına giren bütün yapılar için 26'ncı maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatiyesi alınması mecburidir.

2- 2017 tarihli Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği

Madde 4 - (1) Bu Yönetmelikte geçen;

kk) ilgili idare: Yapı ruhsatı vermeye yetkili idareleri,

rrrr) (Değişik:RG-27/10/2018-30578) Yapı ruhsatı: Bir parselde, Ek-10'da yer alan forma uygun olarak bu Yönetmelikle öngörülen belgeler ile projelerin onaylanması sonrasında ilgili idaresince tanzim edilen, onaylı resmi izin belgesini,

öööö) (Değişik:RG-27/10/2018-30578) Yapı kullanma izin belgesi: Yapının ruhsat eki projelerine uygun olarak tamamlandığını gösteren, yapının kullanımına izin veren, Ek-9'da yer alan forma uygun olarak düzenlenen, onaylı belgeyi, ifade eder.

3- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu

Madde 1- Bu Kanun'un amacı; il özel idaresinin kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Madde 5- İl özel idaresinin görev alanı il sınırlarını kapsar.

Madde 7- İl özel idaresinin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

[55] https: //www.icisleri.gov.tr/illeridaresi/ozel-idare1. (Erişim Tarihi: 10.04.2025).

a) Kanunlarla verilen görev ve hizmetleri yerine getirebilmek için her türlü faaliyette bulunmak, gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri için kanunlarda belirtilen izin ve ruhsatları vermek ve denetlemek.

……

4- 3572 Sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun

Madde 3 - İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatını vermeye aşağıdaki merciler yetkilidir:

a) (Değişik: 24/11/2004 - 5259/5 md.) Belediye hudutları ve mücavir alan dışında kalan işyerleri ve işletmelere il özel idareleri.

b) Belediye hudutları ile mücavir alan içinde kalan tüm işyerleri ve işletmelere belediyeler.

Madde 4- 3'üncü maddede belirtilen merciler, iznin verilmesi için yapılacak beyan ve incelemelerde aşağıda öngörülen genel kriterlere göre düzenlenecek yönetmeliği esas alırlar.

a) İnsan sağlığına zarar vermemek,

b) Çevre kirliliğine yol açmamak,

c) Yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemelere aykırı davranmamak.

5- 14/7/2005 tarihli İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik

Madde 2- Bu Yönetmelik, sıhhî ve gayrisıhhî işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemleri kapsar.

Madde 4- Bu Yönetmelikte geçen deyimlerden;

a) (Değişik:RG-17/4/2021-31457-C.K.-3835/1 md.) Yetkili idare: Belediye sınırları ve mücavir alanlar dışı ile kanunlarda münhasıran il özel idaresine yetki verilen hususlarda il özel idaresini, büyükşehir belediyesi sınırları içinde büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyesini, bunların dışında kalan hususlarda büyükşehir ilçe belediyesini, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeyi, organize sanayi bölgesi sınırları içinde organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğini, endüstri bölgesi sınırları içinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını ve teknoloji geliştirme bölgesi yönetici şirketi ile bölgede yer alan AR-GE ve tasarım faaliyetinde bulunan firmalar için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı il müdürlüklerini, ifade eder.

g) Umuma açık istirahat ve eğlence yeri: Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri, ifade eder.

1) Yer seçimi ve tesis kurma izni: Birinci sınıf gayrisıhhî müesseselerde tesisin yapılmasından önce söz konusu yerde kurulup kurulamayacağı konusunda ve kurulacak yer, proje ve belgelerin uygun görülmesi durumunda müessesenin kurulması için yetkili idarece verilen izni, ifade eder.

Madde 5- İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri aşağıda belirtilen şartları taşımak zorundadır:

a) İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak mevzuatta öngörülen tedbirlerin alınmış olması,

h) Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri; patlayıcı, parlayıcı ve yanıcı maddelerin üretildiği, satıldığı ve depolandığı işyerleri; otuz kişiden fazla çalışanın bulunduğu her türlü işyerleri, ana giriş kapıları dışında cadde ve sokağa doğrudan bağlantısı olmayan ve birden fazla işyerinin bir arada bulunduğu iş hanı, çarşı ve benzeri işyerlerinde yangına karşı gerekli önlemlerinin alındığını gösteren itfaiye raporunun alınması, diğer işyerlerinde ise yangına karşı gerekli tedbirlerin alınmış olması.

Yetkili idareler, işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra yapacakları denetimlerde bu hususların yerine getirilip getirilmediğini kontrol eder.

Turizm işletme belgeli tesisler, işletme belgesinin düzenlenmesine esas hususlarla ilgili olarak sadece Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından denetlenir. Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ile turizm alan ve merkezlerinde Çevresel Etki Değerlendirmesi olumlu kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi gerekli değildir kararı verilen ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında yer alan yatırımlar için işyeri açma ve çalışma ruhsatı, yetkili idareler tarafından başka bir işleme gerek kalmaksızın on beş gün içinde verilir.

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri için bu hususlar işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmeden önce yerinde kontrol edilir.

Madde 6 - (Değişik birinci fıkra: 19/3/2007 - 2007/11882 K.) Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılamaz ve çalıştırılamaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.

İşyeri ruhsatları yetkili idarelerin en üst amiri veya görevlendireceği yetkili tarafından bu Yönetmelikte öngörülen sürede imzalanır; ruhsat için ayrıca, meclis veya encümen tarafından bir karar alınmaz.

6- 27.11.2007 tarihli Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik

Madde 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı; kamu kurum ve kuruluşları, özel kuruluşlar ve gerçek kişilerce kullanılan her türlü yapı, bina, tesis ve işletmenin, tasarımı, yapımı, işletimi, bakımı ve kullanımı safhalarında çıkabilecek yangınların en aza indirilmesini ve herhangi bir şekilde çıkabilecek yangının can ve mal kaybını en aza indirerek söndürülmesini sağlamak üzere, yangın öncesinde ve sırasında alınacak tedbirlerin, organizasyonun, eğitimin ve denetimin usul ve esaslarını belirlemektir.

Madde 2- (Değişik: 10/8/2009-2009/15316 K.) (1) Bu Yönetmelik;

a) Ülkedeki her türlü yapı, bina, tesis ile açık ve kapalı alan işletmelerinde alınacak yangın önleme ve söndürme tedbirlerini,

b) Yangının ısı, duman, zehirleyici gaz, boğucu gaz ve panik sebebiyle can ve mal güvenliği bakımından yol açabileceği tehlikeleri en aza indirebilmek için yapı, bina, tesis ve işletmelerin tasarım, yapım, kullanım, bakım ve işletim esaslarını, kapsar.

Madde 5- (Değişik: 10/8/2009-2009/15316 K.) (1) Projeler, kanuni düzenlemeler yanında, yangına karşı güvenlik bakımından bu Yönetmelikte öngörülen şartlara uygun değil ise yapı ruhsatı verilmez. Yeni yapılan veya proje tadilatı ile kullanım amacı değiştirilen yapılarda bu Yönetmelikte öngörülen esaslara göre imalat yapılmadığının tespiti hâlinde, bu eksiklikler giderilinceye kadar binaya yapı kullanma izin belgesi veya çalışma ruhsatı verilmez.

Görev, yetki ve sorumluluk

Madde 6 - (1) Bu Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasından; a) Yapı ruhsatı vermeye yetkili idareler, b) Yatırımcı kuruluşlar, c) Yapı sahipleri, ç) İşveren veya temsilcileri, d) Tasarım ve uygulamada görevli mimar ve mühendisler ile uygulayıcı yükleniciler ve imalatçılar, e) Yapı yapılmasında ve kullanımında görev alan müşavir, danışman, proje kontrol, yapı denetimi ve işletme yetkilileri, görevli, yetkili ve sorumludur.

(2) Yangın söndürme ve algılama, duyuru ve acil aydınlatma gibi aktif yangın güvenlik sistemlerinin yeterli olmamasından; projenin eksik veya hatalı olması veya standartlara uygun olmaması hâlinde proje müellifleri ve yapımın eksik veya hatalı olması veya standartlara uygun olmaması hâlinde ise müteahhit veya yapımcı firma sorumludur. Sistemin uygun çalışmaması işletmeden kaynaklanıyor ise, işletmeci kuruluş doğrudan sorumlu olur. Yangın güvenlik sistemlerinin yaptırılmasının gerekli olduğu yapı sahibine yazılı olarak bildirildiği hâlde, yapı sahibi tarafından yaptırılmamış veya standartlara uygun yaptırılmamış ise, yapı sahibi sorumlu olur.

(3) Bu Yönetmelik hükümlerine uyulmaması sebebiyle meydana gelen yangın hasarlarından dolayı;

a) Yapı inşasında yer alan yapı sahipleri, işveren ve işveren temsilcileri,

b) Tasarımda, uygulamada ve denetimde görevli mimar ve mühendisler,

c) Yapı denetimi kuruluşları,

ç) Müteahhitler, imalatçılar ve danışmanları, kusurlarına göre sorumludur.

(4) (Değişik: 12/3/2012-2012/2958 K.) Binaların yangın algılama ve söndürme projeleri, tesisat projelerinden ayrı olarak hazırlanır. Bir kat alanı 2000 m^2'den fazla olan katların tahliye projeleri, mimarî projelerden ayrı olarak hazırlanır. Tahliye projeleri diğer yapılarda mimarî projelerde gösterilir. Projeler; ruhsat vermeye yetkili merciler tarafından onaylanarak uygulanır.

(5) Yapı ruhsatı vermeye yetkili merciler; yangın söndürme, algılama ve tahliye projelerinin ve uygulamalarının bu Yönetmelik hükümlerine uygun olup olmadığını denetler.

(6) Sigorta şirketleri, yangına karşı sigorta ettirme talebi aldıkları binalarda, tesislerde ve işletmelerde, bu Yönetmelik hükümlerine uyulup uyulmadığını kontrol etmek mecburiyetindedir.

Denetim

Madde 131- (1) Bu Yönetmelik hükümlerinin uygulanıp uygulanmadığı aşağıdaki şekilde denetlenir:

a) Özel yapı, bina, tesis ve işletmeler, mahalli itfaiye teşkilatı ile bunların bağlı veya ilgili olduğu bakanlık ve kamu kurum ve kuruluşlarının müfettişi, kontrolör veya denetim elemanları tarafından denetlenir. Bina sahibi, yöneticisi ve sorumluları denetim elemanlarınca binaların arzu edilen bütün bölümlerini ve teçhizatını göstermek, istenilen bilgi ve belgeleri vermek zorundadır. Denetim sonunda eksik bulunan ve giderilmesi istenilen aksaklıklar ile talep edilen önlemlerin öngörülen uygun süre içerisinde ilgililerce yerine getirilmesi mecburidir.

b) (Değişik: 16/3/2015-2015/7401 K.) Kamu binaları, kurum amiri ve görevlendireceği kişi veya heyet, mülki amir veya görevlendireceği heyet, kurumun bağlı veya ilgili olduğu bakanlık, müsteşarlık, genel müdürlük veya başkanlık müfettişleri veya kontrolörleri tarafından denetlenir. Denetim yetkisini haiz kişiler, kurum, kuruluş ve müesseselerin denetim sonuç raporlarını: bağlı veya ilgili olduğu bakanlık, müsteşarlık, genel müdürlük veya başkanlıklarına gönderir.

2.2.4. Belediye İtfaiye Müdürlükleri/Büyükşehir İtfaiye Daire Başkanlıkları

Türk itfaiyeciliğinin kökeni, 1714 yılında Yeniçeri Ocağına bağlı olarak kurulan Tulumbacılar Ocağı ile başlamıştır. Bu teşkilat, askeri bir yapılanma içinde 210 yılı aşkın bir süre hizmet vermiştir.

Türk itfaiyeciliğinin tarihsel gelişimi incelendiğinde, eldeki bilgilerin büyük ölçüde İstanbul'da meydana gelen olaylara dayandığı görülmektedir. Özellikle büyük ölçekli afetler, kentteki yapılaşma biçimini ve malzeme tercihlerini önemli ölçüde etkilemiştir. Örneğin, 1509 yılında İstanbul'da yaşanan büyük depremin ardından, daha önce taş kullanılarak yapılan binalar yerini ahşap yapılara bırakmıştır.

Ancak ahşap yapıların yangına karşı dayanıklılığının düşük olması, bu dönemde yangın riskini artırmış ve yangınların hızla yayılmasına neden olmuştur. Bu tehlikeleri azaltmak amacıyla çeşitli önlemler alınmış; yangınları gözetlemek için kuleler inşa edilmiş, evlerde su dolu fıçılar ve merdiven bulundurulması zorunlu hale getirilmiştir. Ayrıca yangınlara etkin şekilde müdahale edilebilmesi amacıyla özel ekipler kurulmuş ve çeşitli müdahale teçhizatları kullanılmaya başlanmıştır..[56]

Belediye itfaiye teşkilatı; 22/2/2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik hükümleri çerçevesinde belediye meclisi kararı ile kurulur. Kuruluş sırasında kaynakların etkili ve verimli kullanılması, itfaiye hizmetlerinin kalitesinin artırılması, ihtiyaç duyulan nitelik, unvan ve sayıda personel istihdamı sağlanır.

Belediye itfaiye teşkilatında ihtiyaca göre birimler oluşturulabilir. Birimlerin kurulmasında; beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, yangın ve diğer afetlere hassasiyeti ile gelişme potansiyeli dikkate alınır. Belediye itfaiye teşkilatında ihtiyaca göre oluşturulabilecek birimlere aşağıda yer verilmiştir.

- Nüfusu 50.000'den fazla olan yerleşim yerlerinde kentsel arama ve kurtarma birimi oluşturulur.
- Birimler, büyükşehir olan illerde şube müdürlüğü, diğer il ve ilçelerde ise amirlikler şeklinde teşkilatlanır.
- Nüfusu 50.000-100.000 olan yerleşim yerlerinde hafif, 100.000-300.000 olan yerleşim yerlerinde orta, 300.000 üzeri yerleşim yerlerinde ise ağır arama ve kurtarma ekibi oluşturulur.

[56] https: //www.ankara.bel.tr/ankara-itfaiyesi/tfaiyenin-tarihcesi, (Erişim Tarihi: 05.04.2025).

- Nüfusu 3.000.000'u aşan yerleşim yerlerinde her 3.000.000 için bir ağır arama kurtarma ekibi oluşturulur.
- Kentsel arama ve kurtarma birimi oluşturulurken Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının görüşü alınır.
- Afet ve acil durumlara yönelik diğer hizmetler için, su üstü ve su altı ile köpekli arama ve kurtarma ekipleri oluşturulabilir. Oluşturulacak birimler ve standartlar için Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının görüşü alınır.

1- 2006 tarihli Belediye İtfaiye Yönetmeliği

Madde 1 - (1) Bu Yönetmeliğin amacı; belediye itfaiye teşkilâtının kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını, ... düzenlemektir.

Madde 5 - (1) Belediye itfaiye teşkilatı; ... belediye meclisi kararı ile kurulur.

Madde 6 - (1) İtfaiye teşkilatının görevleri şunlardır:

a) Yangınlara müdahale etmek ve söndürmek.

ğ) Belediye sınırları dışındaki olaylara müdahale etmek.

j) İşyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşlarını yangına karşı önlemler yönünden denetlemek, bu konularda mevzuatın öngördüğü raporları vermek ve görüş bildirmek.

Ek Madde 1- (1) Belediye itfaiye teşkilatına, Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmeliğin ilgili maddelerine göre yangına karşı alınan önlemleri gösteren itfaiye raporunun düzenlenmesi için EK-15 başvuru formu ile başvuru sahibinden, işyeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye yetkili idareden veya ilgili bakanlıklardan müracaat gelmesi halinde, belediye itfaiye teşkilatının ilgili görevlisi tarafından başvuruya konu işyeri yerinde incelenir ve itfaiye raporu yapılan tespitler esas alınarak hazırlanır.

(4) İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik ile Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin ilgili hükümleri gereği yangına karşı alınan önlemleri gösteren itfaiye raporlarına ilişkin bilgiler elektronik ortamda kayıt altında tutulur ve itfaiye raporunun düzenlendiği gün itfaiye raporuna ilişkin kayıtlar yetkili idareyle varsa elektronik ortamda paylaşılabilir.

2.2.5. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Kültür ve turizm alanında zengin değerlere sahip ülkemizde kültür ve turizme yönelik faaliyetler ve örgütlenmeler Cumhuriyet öncesi döneme dayanmaktadır.

İlk müzecilik faaliyetleri, 1846 yılında Harbiye Ambarı olarak kullanılan Aya İrini'nin, Ahmet Fethi Paşa tarafından müze olarak düzenlenerek "Müze-i Hümayun" adıyla ziyarete açılmasıyla başlamıştır. 1872 yılında Maarif Nezaretine bağlı olarak "Müze-i Hümayun

Müdürlüğü" kurulmuş ve Osman Hamdi Bey döneminde 1891 yılında İstanbul Arkeoloji Müzesi açılmıştır. "Tedrisati Aliye" yoluyla yürütülen müzecilik faaliyetleri, 1922 yılında "Asar-ı Atika ve Müzeler" adıyla teşkilatlanmış ve faaliyetler müdürlükçe yürütülmeye başlanmıştır. 1933 tarihinde "Maarif Vekâleti Merkez ve Taşra Teşkilatı Vazifelerine Ait Kanun" ile teşkilat, "Antikiteler ve Müzeler Direktörlüğü" olarak Maarif Vekâleti içerisinde yer almıştır. 1946 yılında Millî Eğitim Bakanlığının kuruluşu ile ilgili kanun gereğince "Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü" olarak kurulmuştur.

Müzecilik faaliyetlerinin yanında Türk kültür hayatında önemli bir yeri olan kütüphaneler ise, 1826 yılında Evkaf Nezaretinin kuruluşuna kadar yüzyıllar boyu çeşitli özel vakıfların yönetiminde gelişmiştir. 1869 yılında Maarif Nezaretinin kurulması ile kendi özel vakfiyelerindeki hükümlere göre yönetilen kütüphaneler, devletin yükümlülüğü altına alınmıştır. 1884 yılında ise devlet eliyle kurulan ilk kütüphane olan "Kütüphane-i Umumi-i Osmani", bugünkü adıyla Beyazıt Devlet Kütüphanesi hizmete açılmıştır. 1924 yılında yürürlüğe giren "Tevhid-i Tedrisat Kanunu" ile bütün vakıf kütüphaneleri, Maarif Vekâletine devredilerek yönetimleri Kütüphaneler Müdürlüğüne bırakılmıştır. 1960 yılında Kütüphaneler Genel Müdürlüğünün kurulması ile kütüphaneler, "Halk Kütüphanesi" olarak örgütlenmiştir.

Kültür alanındaki çalışmaların yanı sıra turizm ile ilgili ilk düzenlemeler Osmanlı İmparatorluğu döneminde yapılmıştır. 14 Şubat 1867 tarihli "Pasaport Odası Nizamnamesi", "Seyyahine Tercümanlık Edenler Hakkında Tatbik Edilecek 190 sayılı Nizamname", "Dersaadet ve Bilad-ı Selase'de Bulunan Otel ve Misafirhaneler Hakkında Talimat" ve "Ecnebilerin Memalik-i Osmaniye'de Seyahat ve İkametlerine Dair Kanun" gibi mevzuatla turizme ilişkin iş ve işlemlerin yasal çerçevesi çizilmiştir.

Turizmin kamu yönetimi içindeki örgütlenmesi ise 2450 sayılı "İktisat Vekâleti Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun" ile 1934 yılında İktisat Vekâleti Türk Ofis Reisliği olarak başlamış; 1939 yılında Ticaret Vekâleti Turizm Müdürlüğü, 1940 yılında Başvekâlete bağlı Matbuat Umum Müdürlüğü bünyesinde Turizm Müdürlüğü, 1943 yılında Başvekâlete bağlı Basın ve Yayın Umum Müdürlüğü Turizm Dairesi, 1949 yılında Basın Yayın Turizm Genel Müdürlüğü olarak çeşitli dönemlerde yapılanma değişiklikleri geçirmiştir. 4951 sayılı "Bakanlıkların Kuruluşu Hakkında Kanun"un; devlet dairelerinin Başbakanın teklifi ve Cumhurbaşkanının onamasıyla Bakanlıklara ayrılacağına dair hükmüne dayanarak 1957 yılında "Basın, Yayın ve Turizm Vekâleti" kurulmuştur. Daha sonra teşkilat yapısı, görev ve yetkilerini açıkça belirleyen 265 sayılı "Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Kanunu" ile 1963 yılında Turizm ve Tanıtma Bakanlığı kurulmuştur.

Cumhuriyet döneminde Kültür Bakanlığının temeli sayılabilecek ilk örgütlenme; 1920 yılında TBMM'nin kurulmasından sonra Maarif Vekâleti içerisinde yer alan Hars Dairesinin oluşturulması ile başlamıştır. 1926 yılında Hars Dairesi kaldırılarak; "Kütüphaneler", "Müzeler" ve "Güzel Sanatlar" olmak üzere üç ayrı müdürlüğe dönüştürülmüştür.

Kültür hizmetlerini yürüten birimler, 1965 yılında Kültür Müsteşarlığına bağlanmıştır. 1971 yılında Kültür Bakanlığının kurulması ile bu birimler Bakanlık teşkilatı içerisine alınmıştır. 1972 yılında Bakanlık Müsteşarlığa, 1974 yılında ise Müsteşarlık tekrar Bakanlığa dönüştürülmüştür. 1977 yılında Kültür Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ile birleşerek Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı olmuş ve aynı yıl iki bakanlık birbirinden ayrılmıştır.

1982 yılında Turizm ve Tanıtma Bakanlığı ile Kültür Bakanlığı birleştirilerek Kültür ve Turizm Bakanlığı oluşturulmuş, 1989 yılında tekrar iki ayrı Bakanlık olarak teşkilatlandırılmıştır.

25093 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4848 sayılı "Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun" ile iki Bakanlık ikinci kez birleştirilerek merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatıyla yeni bir Bakanlık kurulmuştur.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesiyle birlikte 4848 sayılı "Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun", 30473 sayılı 3. mükerrer Resmî Gazete'de yayımlanan "703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname"nin 21. maddesi ile ilga edilmiş, akabinde 10/07/2018 tarih ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "1 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi"nin 277 ila 300'üncü maddeleri arasında Bakanlığın teşkilat yapısı, görev ve yetkileri belirlenmiştir.[57]

Kültür ve Turizm Bakanlığı Merkez Teşkilatı; bir bakan, 4 bakan yardımcısı, Özel Kalem Müdürlüğü, Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği, Bakan Müşavirliği, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Yaşayan Miras ve Kültürel Etkinlikler Genel Müdürlüğü, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, Personel Genel Müdürlüğü, Sinema Genel Müdürlüğü, Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü, Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı, Kapadokya Alan Başkanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Tanıtma Genel Müdürlüğü, Telif Hakları Genel Müdürlüğü, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Uludağ Alan Başkanlığı, Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, İç Denetim

[57] T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı 2015-2019 Dönemi Stratejik Planı.

Birimi Başkanlığı, Alevi – Bektaşi Kültür ve Cemevi Başkanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, Yunus Emre Enstitüsü, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, AB ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğünden oluşmaktadır.[58]

1- 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu

Madde 1 - Bu Kanun'un amacı; turizm sektörünü düzenleyecek, geliştirecek, dinamik bir yapı ve işleyişe kavuşturacak tertip ve tedbirlerin alınmasını sağlamaktır.

Madde 2 - Bu Kanun, turizm hizmeti ile bu hizmetin gereği kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezlerinin tespiti ile geliştirilmelerine, turizm yatırım ve işletmelerinin teşvik edilmesine, düzenlenmesine ve denetlenmesine ilişkin hükümleri kapsar.

Madde 3- Bu Kanunda yer alan;

e) Turizm İşletmeleri: Türk veya yabancı uyruklu, gerçek veya tüzel kişilerce birlikte veya ayrı ayrı gerçekleştirilen ve turizm sektöründe faaliyet gösteren ticari işletmeleri,

f) Turizm Yatırım Belgesi: Turizm sektöründe yatırım yapana, tespit edilen yatırım dönemi için Bakanlıkça verilen belgeyi,

g) Turizm İşletmesi Belgesi: Basit konaklama tesisleri hariç olmak üzere, turizm sektöründe faaliyet gösteren turizm işletmelerine Bakanlıkça verilen belgeyi,

Madde 5 - Turizm sektöründe; bu Kanun ve diğer mevzuatta yer alan teşvik tedbirleri ile istisna, muafiyet ve haklardan yararlanabilmek için Bakanlıktan turizm yatırımı belgesi veya turizm işletmesi belgesi alınması zorunludur.

Yetkili idare tarafından işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen konaklama işletmelerinin bu ruhsatı aldıkları tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlıktan turizm işletmesi belgesi almaları zorunludur.

Bu maddede belirtilen süreler içerisinde turizm işletmesi belgesi alamayan konaklama ve plaj işletmeleri, işletmeye açılamaz ve faaliyette bulunamaz. Bu işletmelerin işyeri açma ve çalışma ruhsatı Bakanlıkça yapılan bildirim üzerine yetkili idare tarafından bir ay içinde iptal edilir ve faaliyetlerine son verilir.

Denetim

Madde 30-Belge talebinde bulunan işletmelerin belgelendirilmesine esas denetimleri, belgeli yatırım ve işletmelerin niteliklerine ilişkin denetimleri ve işletmeleri sınıflandırma yetkisi Bakanlığa aittir. Bakanlık gerek görmesi durumunda, denetim yetkisini sınırlarını belirlemek kaydıyla valilik vasıtasıyla da kullanabilir.

[58] https: //www.ktb.gov.tr/TR-96132/teskilat-semasi.html. (Erişim Tarihi: 18.05.2025).

Cezalar

Madde 31 - Bu Kanun'a ve bu Kanun'un uygulanmasına ilişkin yönetmeliklerde gösterilen koşullara uymayan belgeli yatırım, işletme ve deniz turizmi araçlarının belge sahiplerine, diğer mevzuattaki ceza hükümleri saklı kalmak kaydıyla, aşağıdaki maddelerde belirtilen cezalar uygulanır.

Madde 32 - Belge sahibine, aşağıda belirtilen durumlarda Bakanlıkça "uyarma" verilir.

a) Turizm yatırım ve işletmelerinin idare ve işletilmelerinde kusur, aksaklık ve eksikliklerin tespiti.

b) Tesisin isim değişikliğine ilişkin başvuruda bulunulmaması.

c) Tesis tür ve sınıfının yazı, reklam, afiş, broşür ve benzeri araçlarla tüketiciye yanıltıcı şekilde tanıtılması.

d) Belgeli işletmeler veya seyahat acentaları tarafından 7183 sayılı Kanun kapsamında turizm payının ödenmesine ilişkin belgenin on beş gün içerisinde Bakanlığa ibraz edilmemesi veya yapılacak denetimlerde bu belgenin sunulmaması.

Madde 33- Belge sahibine, aşağıda belirtilen durumlarda ve miktarlarda "idari para cezası" uygulanır.

a) 32'nci maddenin birinci fıkrasının (a) veya (b) bentlerine göre verilen uyarma ve eksikliğin giderilmesi için verilen süreye rağmen, bu süre içinde kusur, aksaklık veya eksikliklerin giderilmediğinin tespiti veya uyarmanın tebliği tarihinden itibaren bir yıl içinde aynı bentlere göre yeni uyarma gerektiren kusur, aksaklık veya eksikliklerin tespiti halinde sekiz bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

b) 32'nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendine göre verilen uyarmaya rağmen otuz gün içerisinde yanıltıcı tanıtıma son verilmemesi halinde on dört bin Türk lirası idari para cezası.

c) Bakanlıkça istenilen bilgi ve belgelerin verilen süre içerisinde gönderilmemesi veya eksik gönderilmesi veya yanıltıcı bilgi veya belge verilmesi hallerinde sekiz bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

d) Müşteriye taahhüt edilen hizmetin verilmemesi veya eksik verilmesi halinde sekiz bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

e) Konaklama tesislerinde, işletme tarafından taahhüt edilmesine rağmen müşterinin konaklatılmaması veya bu hizmetin yakın çevrede aynı konum, tür ve sınıfta bir işletmede verilmesinin sağlanmaması hallerinde hizmetin sağlanamadığı her bir oda için sekiz bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

f) Bakanlığa bilgi verilmeksizin yatırım veya işletmenin tümünün devredilmesi, kiraya veya işletmeciye verilmesi hallerinde sekiz bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

g) İşletme sahibi veya sorumlusu ya da personelin kastı veya ihmali nedeniyle müşteriye karşı suç işlendiğinin yargı kararı ile tespiti halinde sekiz bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

h) Deniz turizmi araçlarının belgesinde belirtilen tür ve/veya kapasiteye aykırı olarak faaliyette bulunması halinde on bin Türk lirası idari para cezası.

ı) Turizm amaçlı sportif faaliyet iznine sahip olan işletmenin Bakanlıkça belirlenen koşullara aykırı olarak faaliyette bulunması halinde on bin Türk lirası idari para cezası.

i) Onaylı fiyat tarifelerinin üzerinde fiyat uygulanması halinde fazladan alınan ücretin yirmi katı idari para cezası.

j) Salgın hastalık durumunda, Bakanlıkça belirlenecek usul ve esaslar kapsamında eksiklik tespit edilmesi halinde on üç bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

k) Usul ve esasları Bakanlıkça belirlenen sertifika programları çerçevesinde sertifikaların alınmaması halinde on üç bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

l) 32'nci maddenin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen uyarmayı takiben verilecek onbeş günlük süre içerisinde 7183 sayılı Kanun kapsamında turizm payının ödenmesine ilişkin belgenin ibraz edilmemesi halinde on üç bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

m) Deniz turizmi tesislerinin 26'ncı maddede belirtilen süresi içerisinde turizm işletmesi belgesi almaması halinde yirmi bin Türk lirası idari para cezası.

n) Basit konaklama turizm işletmesi belgeli tesislerin 34'üncü maddenin birinci fıkrasının (d), (f) ve (k) bentlerinde belirtilen aykırılıkların tespiti halinde, belge iptali yaptırımı yerine, ilk tespitte on üç bin beş yüz Türk lirası para cezası, bir yıl içinde her tespitinde ise bir önceki cezanın iki katı tutarında para cezası.

Madde 34 - Turizm belgesi, aşağıdaki durumlarda Bakanlıkça iptal edilir:

a) Turizm belgesinde belirtilen belge sahibinin ya da işletmecinin değişmesi halinde Bakanlıkça verilen sürede uygun evrakın sunulmaması veya bu bent kapsamında belge sahibi değişikliğinin uygun görülmesine rağmen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi.

b) Bakanlıkça verilen sürede işletme iznine esas belgenin gönderilmemesi.

c) İşletmeye açılan turizm yatırım belgeli tesise ilişkin işletme iznine esas belgenin Bakanlıkça verilen süre içerisinde gönderilmemesi veya bu tesislerde yapılan denetimde tespit edilen eksikliklerin Bakanlıkça verilen sürede giderilmemesi nedeniyle kısmi turizm işletmesi veya turizm işletmesi belgesi düzenlenememesi.

d) Tür, sınıf veya kapasite değişikliği nedeniyle tesisin turizm belgesinin yeniden düzenlenmesinin uygun görülmesi durumunda, belge düzenlenmesi için 33'üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi hükmü uygulanmasına rağmen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi.

e) Belgelendirilmeye esas olan ilgili kurum veya kuruluştan alınan işletme iznine esas belgenin geçerliliğini yitirmesi veya iptal edilmesi.

f) Yapılan denetim ya da sınıflandırma çalışması sonucunda niteliklerin önemli ölçüde kaybedilmiş olduğunun tespit edilmesi.

g) Kamu taşınmazı üzerinde gerçekleştirilen yatırım ve işletmelerde, taşınmazın kullanım hakkına esas iznin iptal edilmesi.

h) İşletme faaliyetine son verilmesi.

ı) Tesisin belgelendirildiği türdeki faaliyetine son verilerek belgelendirilebilecek türler dışında faaliyet gösterilmesi.

i) Belge sahibinin belge iptalini talep etmesi.

j) Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ile turizm merkezleri içinde bulunan ve yapılaşma koşulları ile projelendirilmelerine ilişkin 37'nci maddenin (c) fıkrasının (3) numaralı bendi uyarınca belirlenen usul ve esaslardan faydalanan belgeli turizm tesislerinin, belirlenen asgari tür ve sınıflarda kısmi turizm işletmesi belgesi veya turizm işletmesi belgesi alamaması.

k) İşletmelerde, sertifika programları çerçevesinde usul ve esasları Bakanlıkça belirlenen sertifikaların olmaması ve 33'üncü maddenin birinci fıkrasının (k) bendinin uygulanmasını müteakip Bakanlıkça verilecek otuz günlük süre içerisinde sertifika alınmaması.

l) 33'üncü maddenin dördüncü fıkrası uyarınca idari yaptırım uygulanmış işletmelerde aynı fıkralar kapsamında eksiklik tespit edilmesi.

2- 2019 tarihli Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik

Madde 2- (1) Bu Yönetmelik; turizm tesislerine turizm belgesi verilmesine, bu tesislerin yönetim, personel ve işletme özellikleri ile uymak zorunda oldukları fiziki şartların ve işletmecilik esaslarının belirlenmesine, tanıtım, bilgilendirme ve uygulanacak fiyat tarifelerinin onaylanmasına ilişkin usul ve esasları kapsar.

Madde 4- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

e) Belgelendirme denetimi: Turizm yatırımı belgesinin kısmi turizm işletmesi belgesine veya turizm işletmesi belgesine, kısmi turizm işletmesi belgesinin turizm işletmesi belgesine çevrilmesi ile doğrudan turizm işletmesi belgesi veya kısmi turizm işletmesi belgesi taleplerinin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen denetimi, (ifade eder).

n) Turizm işletmesi belgesi: Bu Yönetmelikte nitelikleri belirtilen turizm işletmelerine işletme aşamasında verilen belgeyi, (ifade eder).

p) Turizm yatırımı belgesi: Bu Yönetmelikte nitelikleri belirtilen tesisler için yatırım aşamasında verilen belgeyi, (ifade eder).

Madde 5- (1) Turizm yatırımı belgesi; yatırımın türü, sınıfı ve süresini gösteren, ibraz edilen belgelerle yatırımcının beyanı üzerine Bakanlık tarafından düzenlenen belgedir. Bu belge, imar planı yapımına veya değişikliğine dayanak teşkil etmez.

(2)... Tesiste; fiziki ve işletmecilik bütünlüğünün sağlanması kaydıyla, fiilen işleticinin kullanımında bulunan ve müşteriye hizmet sunumu gerçekleştirilen tüm üniteler dikkate alınır. Tesis kapasitesi olarak değerlendirilen üniteler, hizmet sunumu yapılan alanların tespitinden ibaret olup, 3194 sayılı İmar Kanunu, 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine göre hak oluşturmaz.

Turizm belgesi işlemleri

MADDE 9- (3) Başvuru evrakının incelenmesi sonucunda;

a) Yatırım belgesi talepleri ile turizm işletmesi belgesinden kısmi turizm işletmesi belgesine geçiş taleplerinde evrak üzerinden yapılan incelemede, başvurusu uygun görülenler belgelendirilir.

b) Turizm yatırımı belgeli tesislerin kısmi turizm işletmesi belgesi veya turizm işletmesi belgesine geçişlerinde, başvuru evrakı uygun görülenler denetim programına alınır. Yapılan belgelendirme denetimi sonucunda giderilebilir eksiklik tespit edilmesi halinde belge sahibine bir defaya mahsus olmak üzere süre verilir.

c) Doğrudan kısmi turizm işletmesi belgesi veya turizm işletmesi belgesi taleplerinde, başvuru evrakı uygun görülenler denetim programına alınır. Yapılan belgelendirme denetiminde sadece evrak eksikliğinin bulunması durumunda, eksik evrakın tamamlanması için bir defaya mahsus olmak üzere otuz gün süre verilir. Belgelendirme denetimi sonucunda uygun görülmeyen veya verilen sürede uygun evrak gönderilmeyen başvurular gerekçesi belirtilerek reddedilir.

(5) Kısmi turizm işletmesi belgesi veya turizm işletmesi belgesi düzenlendikten sonra, belge ile belgeye esas işyeri açma ve çalışma ruhsatının birer örneği ruhsatı düzenleyen kurum veya kuruluşa gönderilir.

(7) İşyeri açma ve çalışma ruhsatını düzenleyen kurum veya kuruluş, ruhsata ilişkin her türlü değişiklik veya iptal işlemini Bakanlığa bildirmekle yükümlüdür.

Belgelendirme denetimi ve sınıflandırma çalışması

Madde 11- (1) Turizm yatırımı belgesinin kısmi turizm işletmesi belgesine veya turizm işletmesi belgesine geçişi veya kısmi turizm işletmesi belgesinin turizm işletmesi belgesine geçişi ile doğrudan kısmi turizm işletmesi belgesi veya turizm işletmesi belgesi taleplerinde tesisler; asgari nitelikler, kapasite, fiziki özellikler, kullanılan malzeme standardı, işletme ve hizmet kalitesi, temizlik, bakım ve hijyen ile personelin nitelikleri ve eğitim düzeyi gibi ölçütler dikkate alınarak;

a) Bir, iki ve üç yıldızlı oteller hariç olmak üzere, bu Yönetmelikte sınıfı bulunan tesislerde, mahallinde belgelendirme heyeti tarafından puanlama sistemine dayalı değerlendirme formu uygulamak suretiyle denetim yapılarak,

b) Bu Yönetmelikte sınıfı bulunmayan tesisler ile bir, iki ve üç yıldızlı otellerde ise denetim yapılarak, değerlendirilir.

(2) Sınıflandırma talebinde bulunulması veya Bakanlık tarafından gerekli görülmesi halinde, bu Yönetmelikte sınıfı bulunan kısmi turizm işletmesi belgeli veya turizm işletmesi belgeli tesislerin sınıfı; asgari nitelikler, kapasite, fiziki özellikler, kullanılan malzeme standardı, işletme ve hizmet kalitesi, temizlik, bakım ve hijyen ile personelin nitelikleri ve eğitim düzeyi gibi ölçütler dikkate alınarak sınıflandırma komisyonunca puanlama sistemine dayalı değerlendirme formu uygulamak suretiyle belirlenir.

(3) Sınıflandırma çalışması ve bir, iki ve üç yıldızlı oteller hariç olmak üzere sınıfı bulunan tesislerde yapılan belgelendirme denetimi sonucunda tesislerin aldıkları puan ve aldıkları puana karşılık gelen tür ve sınıfın bu Yönetmelikte yer alan asgari nitelikleri esas alınır.

(4) Yapılan sınıflandırma çalışması sonucunda belge değişikliğinin gerekmesi durumunda, belgesi düzenlenmeden yeni sınıflandırma talepleri değerlendirilmez.

Yerleşme özellikleri ve konaklama birimlerinin düzenlenmesi

Madde 13- (1) Tesisler; bu Yönetmelikte öngörülen ve kullanım amacına uygun ölçülerde, kaliteli ve nitelikli tefriş ve donanım elemanları ile fonksiyonuna uygun dekore edilmiş ve kullanım amacına uygun büyüklüğe sahip mahallerde ve yapılarda gerçekleştirilir. Turizm tesisinin dış cephe, iç duvar, zemin, tavan, çatı kaplama malzemelerinin bakımlı ve nitelikli olması gerekir.

Mahallerin düzenlenmesi

Madde 14- (1) Mahallerin düzenlenmesinde, tesis türünün bu Yönetmelikte yer alan asgari niteliklerine ilişkin farklı düzenleme bulunmaması halinde, bu madde hükümleri uygulanır.

Personelin nitelikleri ve personele yönelik düzenlemeler

MADDE 15- (1) Bakanlık tarafından belgelendirilen veya belge talebinde bulunulan tesislerde turizm alanında tecrübeli, eğitimli veya sertifikalı personel istihdam edilir. Tesislerde sağlık, güzellik ve bakım, çocuk oyun merkezi veya ünitesi, masaj, su sporları ve eğlenceleri, okçuluk, atıcılık, binicilik gibi üniteler bulunması durumunda, bu ünitelerde alanında sertifikalı veya eğitimli personel çalıştırılır. Lunapark, eğlence havuzu gibi ünitelerde güvenlikten sorumlu personel bulundurulur. Tesislerin tesisat, mekanik, elektrik, elektronik sistemlerinin bakımı sertifikalı veya eğitimli kişilere yaptırılır veya bu niteliklere sahip personel istihdam edilir. Turizm işletmelerinde görevli personelin hizmet standardını yükseltmek amacıyla eğitim için gerekli önlemler işveren tarafından alınır ve uygulanır.

Tanıtım, bilgilendirme ve fiyat tarifeleri

MADDE 16- (1) Bakanlık tarafından düzenlenen plaket, tesis girişinde müşterinin kolayca görebileceği bir yerde bulundurulur.

(2) Tesis tanıtımı Bakanlıktan alınan belgeye uygun olarak yapılır. Belgeli tesislerin işyeri açma ve çalışma ruhsatında belirtilen isim ve türden farklı olarak belgelendirilmeleri halinde turizm belgesinde belirtilen isim ve tür esas alınarak tanıtım yapılması zorunludur. Tesis tanıtımında tüketici hakları açısından doğru bilgilere yer verilir; yanıltıcı olabilecek veya ülke turizmini zedeleyecek tanıtımlarda bulunulamaz. Tesis tanıtımında, belgelendirildiği sınıfın dışında algı yaratacak şekilde yıldız simgesini çağrıştıracak semboller kullanılamaz.

Madde 17- (1) Turizm tesislerinde, her türlü tesisatın tasarımında, kullanılan yapı malzemelerinin seçiminde, suyun temizliğinde ve dezenfekte edilmesinde, yiyecek ve içecek maddelerinin hazırlanmasında, depolanmasında ve saklanmasında insan ve çevre sağlığının korunması ve geliştirilmesine yönelik hijyen ve sağlık kurallarına uyulur. Yiyecek ve içecekler, saklama ve servis anında bozulmalarını önleyecek biçimde, uygun ısıda muhafaza edilir. Tesislerde insan sağlığını tehdit eden hastalıkların oluşmasını önleyecek gerekli önlemler alınır. Bulaşıcı hastalıkların tespit edilmesi halinde gerekli tedbirler alınarak yetkili makamlara derhal bilgi verilir.

(5) Turizm tesislerinin çevresinde, tesis girişlerinde ve genel kullanım alanlarında müşterilerin ve personelin güvenliğinin sağlanmasına yönelik elektronik ve fiziki güvenlik önlemleri alınır. Her türlü tesisat, elektrik ve mekanik donanımlarının standartlara uygun ve nitelikli olması ve ayrıca bakımının düzenli yapılması zorunludur. Teras, balkon, merdiven, açık koridorlar gibi dolaşım alanlarında; uygun malzeme ve ölçülerde korkuluk düzenlenir, pencerelerde düşmeyi önleyecek önlemler alınır. Cam ve kaygan yüzeyler ile kot farkı olan yerlerde uyarı işaretleri bulundurulur. (Mülga cümle:RG-22/12/2024-32760- CK-9287/4 md.)

Madde 18- (1) Konaklama tesislerinde aşağıdaki asgari nitelikler aranır:

a) Yatak odalarının düzenlenmesine ilişkin esaslar: 1) Yatak odaları; doğal ışık alacak şekilde ve banyolu olarak düzenlenir. Uygun tefriş elemanlarıyla rahat kullanım imkânı verebilecek şekilde dekore edilir...

Madde 19- (1) Oteller; asıl işleri müşterilerin konaklama ihtiyaçlarını sağlamak olan, bu hizmetin yanında yardımcı iş olarak yeme-içme, toplantı, kutlama etkinlikleri, spor ve eğlenceye yönelik üniteleri de bünyelerinde bulundurabilen tesislerdir. Oteller; bir, iki, üç, dört ve beş yıldızlı olarak sınıflandırılır.

Geçici Madde 1- (3) Mülga 5272 sayılı Belediye Kanunu ile 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen turizm işletmesi belgeleri, işyeri açma ve çalışma ruhsatı yerine geçer. Bu şekilde işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile belgelendirilmeyen tesislerde; ilave yapılaşma, belge sahibi değişikliği, ana faaliyet konusundaki işletmeci değişikliği durumunda işyeri açma ve çalışma ruhsatı istenir. (Ek cümle: RG-29/8/2023-32294-CK-7519/7 md.) Ayrıca turizm işletmesi belgesi işyeri açma ve çalışma ruhsatı yerine geçen ve sonradan işyeri açma ve çalışma ruhsatı almamış olan tesislerin, yangın önlemlerinin yeterli olduğuna dair ilgili kurumdan uygunluk yazısı alarak 30.04.2024 tarihine kadar Bakanlığa ibraz edilmesi zorunludur. Verilen sürede istenilen uygun evrakın Bakanlığa gönderilmemesi halinde Kanun'un 34'üncü maddesi uyarınca tesisin belgesi iptal edilir.

Not: Maddede geçen "31.12.2023" tarihi, 23/12/2023 tarihli ve 32408 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7979 sayılı Cumhurbaşkanlığı Yönetmeliğinin 1'inci maddesiyle "30/4/2024" tarihi olarak değiştirilmiştir.

3- 1983 tarihli Turizm Yatırım, İşletme ve Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Yönetmelik

Madde 2 - Bu Yönetmelik, insan ve çevre sağlığı ile can ve mal güvenliği de dâhil olmak üzere belgeli turizm yatırım ve işletmelerinin, belgeye esas olan vasıflarının, tarifelerinin, temizlik, intizam, servis, idare ve işletme tarzları ile diğer hususların denetlenmesine ilişkin hükümleri kapsar.

Madde 5 - Turizm yatırım ve işletmelerinin denetimi, Bakanlık kontrolörleri veya Bakan tarafından görev verilmesi halinde Bakanlık müfettişlerince yapılır.

Madde 18 - Belgeli turizm işletmelerinde temizlik, intizam, servis, fiyat, idare ve işletme, belge almaya esas olan vasıflarla, personel niteliklerinin tespit ve denetimi yetkisi Bakanlığa aittir.

Sağlık ve çevre kirliliği ile ilgili denetimler, görevli kamu kurum ve kuruluşlarının tabip ve sağlık elemanlarınca, işyeri açma ve çalışma ruhsatları ile ilgili denetimler, işyeri açma ve

çalışma ruhsatını veren kamu kurumu tarafından yapılır. İlgili mercilerin bu konularda yapacakları denetimlerde, denetim raporunun bir nüshası Bakanlığa gönderilir.

Madde 20 - Bu Yönetmelik uyarınca yapılacak denetimlerde yatırımın belgeye esas projeye uygunluğu, yatırımda kullanılan malzeme, eleman, tesisat, teçhizat, mefruşat, dekorasyon ve hizmet standardının niteliği ve sınıfı ile uyumu, yatırım ve işletmelerin " Turizm yatırım ve işletmeleri nitelikleri yönetmeliği" ne uygunluğu araştırılır.

Madde 22 - Belgeli işletmelerin veya işletme belgesi talebinin değerlendirilmesine esas olacak denetimde;

a) Tamamlanan yatırımın, yatırım belgesine esas fikir projesine ve işyeri açma ve çalışma ruhsatına veya doğrudan işletme belgesi talebinde, dosyasındaki işyeri açma ve çalışma ruhsatına uygunluğu,

b) Tesisin dış ve iç mekanları ile malzeme, teçhizat, tesisat, mefruşat ve dekorasyonunun sınıfı ile uyumu korunup korunmadığı,

c) Belge almaya esas vasıfların devam edip etmediği,

d) İşletme belgesi verilmesinde esas alınan veya alınacak olan nitelikleri belirleyen Yönetmelik hükümlerine uyum,

e) Mahallerin amaçlarına uygun kullanımlarının devamı,

f) İşletmenin, belgede belirtilen sahip ve/veya işletmecisinin mülkiyet ve/veya yönetiminin devamı,

g) Personelin niteliğinin sınıfına ve mevzuata uygunluğu,

h) Yabancı personelin nitelik ve izinlerinin ilgili Yönetmeliğe uyumu,

i) Tasdikli fiyat tarifelerinin uygulanması ve yönetmelik uyarınca teşhiri,

j) İşletmenin uluslararası turizm talebine yönelik çalışmaları ve doğrudan veya dolaylı olarak sağlanan döviz miktarı,

k) Yeme ve içme servisi yapılan tesislerde, yiyeceğin miktar, kalite ve takdiminin sınıfı ile uyumu,

l) Genel temizlik ve hizmet standardının sınıfı ile uyumu,

m) İşletmeye özel olarak tahsis edilen yatırım ve işletme mallarının amaca uygun değerlendirilmesi,

n) İşyerinin başka bir amaçla kullanılıp kullanılmadığı,

o) İnsan ve çevre sağlığı ile mal ve can güvenliğinin sağlanmasına, müşterinin haklarının korunmasına yönelik tedbirler, incelenir.

4- 2005 tarihli İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik

Madde 2 - Bu Yönetmelik, sıhhî ve gayrisıhhî işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemleri kapsar.

Madde 5 - İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri aşağıda belirtilen şartları taşımak zorundadır:

a) İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak mevzuatta öngörülen tedbirlerin alınmış olması,

h) Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri; patlayıcı, parlayıcı ve yanıcı maddelerin üretildiği, satıldığı ve depolandığı işyerleri; otuz kişiden fazla çalışanın bulunduğu her türlü işyerleri, ana giriş kapıları dışında cadde ve sokağa doğrudan bağlantısı olmayan ve birden fazla işyerinin bir arada bulunduğu iş hanı, çarşı ve benzeri işyerlerinde yangına karşı gerekli önlemlerinin alındığını gösteren itfaiye raporunun alınması, diğer işyerlerinde ise yangına karşı gerekli tedbirlerin alınmış olması,

Yetkili idareler, işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra yapacakları denetimlerde bu hususların yerine getirilip getirilmediğini kontrol eder.

Turizm işletme belgeli tesisler, işletme belgesinin düzenlenmesine esas hususlarla ilgili olarak sadece Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından denetlenir.

5-Kültür ve Turizm Bakanlığı Oteller İçin Değerlendirme Formu

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından, Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik gereğince, Yönetmeliğin 55'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine dayanılarak çıkarılan Sınıflandırma Çalışmalarına İlişkin Değerlendirme Formlarının Hazırlanmasına ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ ile konaklama tesislerinin (4 ve 5 yıldızlı oteller ve tatil köyleri) ilk belgelendirme aşamasında ve daha sonraki süreçlerde sınıf yükseltme taleplerinde kullanılmak üzere Oteller İçin Değerlendirme Formu oluşturulmuştur.

2005/8948 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik yürürlükten kaldırılmış; yerine 2019 tarihli Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Söz konusu yeni Yönetmeliğin Geçici 1'inci maddesiyle, daha önce belgelendirilmiş tesislerin bu Yönetmelik kapsamında nasıl değerlendirileceğine ve uygulanacak esaslara yer verilmiştir.

Oteller için Değerlendirme Formu'nda "Tesisin Çevresi ve Genel Görünümü", "Bahçe ve Açık Alan Düzenlemesi", "Kabul Holü", "Asansör", "Kat Koridor ve Merdivenleri", "Yatak Odaları", "Banyolar", "Oturma Salonu", "Barlar", "Kahvaltı, Oda Servisi ve Büfe Hizmeti", "Yemek Salonları ve Pastane", "Eğlence Üniteleri", Konferans, Toplantı – Çok Amaçlı Salonlar", "Yüzme Havuzları", "Diğer Üniteler ve Hizmetler", "Genel Tuvaletler", "Yönetim ve Personel", "Temizlik ve Bakım", "Tesisat Mahalleri", "Otopark, Garaj", "Yangın

Önlemleri", "Depolar", "Çöpler", "Sağlık ve Gıda Güvenliği", "Bedensel Engelli Düzenlemesi" başlıkları altında nelerin puanlanacağı ve her biri için kaç puan verileceği yer almaktadır.

TESİSİN ÇEVRESİ VE GENEL GÖRÜNÜMÜ

1- Bina veya binaların dış cephe kaplamaları ve görünümü;

- Özel malzeme (3 puan)
- Hazır sıva, mozaik vb. (2 puan)
- Boya, badana (1 puan)

2- Tesisin genel görünümü ve çevre ile uyumu (3 puan)

3- Tesis girişinde tanıtım levhası bulundurulması;

- Işıklı levhalar (2 puan)
- Diğerleri (1 puan)

4- Tesis girişinde genel güvenlik önlemlerinin alınması ve Bakanlık onaylı plaketin teşhiri (2 puan)

BAHÇE VE AÇIK ALAN DÜZENLEMESİ

5- Müşteri kullanımına açık bahçe düzenlemesi (3 puan)

6- Temizliği ve devamlı bakımı (3 puan)

7- Aydınlatması (2 puan)

8- Görünümü güzelleştirici açık alan düzenlemesi (2 puan)

KABUL HOLÜ

9- Giriş kapısı; (Fotoselli olması halinde 1 puan ilave edilir.)

- Dönen kapı veya rüzgarlık (3 puan)
- Normal kapı (1 puan)

10- Zemin kaplaması;

- Özel malzeme (6 puan)
- Granit, mermer, seramik, masif ahşap parke (4 puan)
- Karo, parke vb. (2 puan)

11- Dekorasyon;

- Özel düzenleme (5 puan)
- İyi düzenleme (3 puan)
- Normal düzenleme (1 puan)

12- Resepsiyonda fiyat teşhiri (2 puan)

(Uygulanan fiyatlar döviz ve/veya YTL cinsinden teşhir edilmelidir.)

13- Turizm işletmesi belgesinin resepsiyonda teşhiri (1 puan)

14- Müşterilerle ilişkiler ve danışmanlık hizmeti;

- Müstakil büroda (4 puan)
- Resepsiyondan ayrı bir mahalde (3 puan)
- Resepsiyonda ayrı bir mahalde (2 puan)
- Resepsiyonda (1 puan)

15- Emanet hizmeti verilen bagaj odası (2 puan)

16- Müşteri eşyasının, bagaj girişinden alınarak servis merdiveni veya servis asansörü ile odalara taşınması (2 puan)

17- Eşya taşıma görevlisi (1 puan)

(Bu hizmetin 24 saat ve üniformalı personel tarafından verilmesi halinde 2 puan ilave edilir.)

18- Müşteri emanet kasası (Kapasiteye yeterli) (2 puan)

19- Hesap çıkarma ve rezervasyon işlemleri ;

(Rezervasyonun internet aracılığıyla yapılabilmesi halinde 1 puan ilave edilir.)

- Tüm işlemlerin bilgisayarla yapılması (3 puan)
- Sadece hesap çıkarma veya rezervasyon işlemlerinin bilgisayarla yapılması (1 puan)

20- Odalara mesaj bırakma sistemi (2 puan)

21- Mücevherat, hediyelik eşya, parfümeri, butik, kırtasiye "gazete - mecmua - kartpostal" vb. satış yerleri (Her bir satış yeri 2 puan, toplam 10 puanı geçemez.)

22- Ulusal veya yöresel el sanatları ürünleri sergilenmesi ve/veya satışı (2 puan)

23- Berber-kuaför (2 puan)

(Ayrı mekanlarda düzenlenmeleri halinde 2 puan ilave edilir.)

24- Müşterilerin görüşürken rahatsız olmayacağı ve etrafı rahatsız etmeyeceği santral ve resepsiyon bağlantısı olmaksızın ulusal veya uluslararası telefon hizmeti (2 puan)

25- Ayakkabı boyama hizmeti (2 puan)

(Bu hizmetin verildiği otel dokümanında belirtilmelidir.)

26- Lobi ve/veya oturma salonunda internet hizmeti (2 puan)

27- Genel mahallerde müzik yayını (2 puan)

28- Otelin tanıtımının yapıldığı süreli basılı yayın (dergi vb.) (1 puan)

ASANSÖR

29- Kapasiteyle orantılı asansör;

- Tam otomatik (Fotoselli) (4 puan)
- Yarım otomatik (2 puan)

- Normal (1 puan)

30- Asansörün genel görünümü;

- Çok iyi (3 puan)

- İyi (2 puan)

- Normal (1 puan)

31- Servis asansörü ve merdiveni; (Yangın merdiveni, müşteri merdiveni ve müşteri asansörü hariç)

- Asansör ve merdiven (3 puan)

- Yalnız asansör (2 puan)

- Yalnız merdiven (1 puan)

KAT KORİDOR VE MERDİVENLERİ

32- Zemin kaplaması;

- Özel dokuma amblemli halı veya özel malzeme (6 puan)

- Granit, mermer, seramik, yün halı, masif ahşap parke (4 puan)

- Sentetik halı veya parke (2 puan)

- Mozaik vb. (1 puan)

33- Koridorlarda oda numaralarının rahatça okunabilmesini sağlayan aydınlatma (2 puan)

34- Asansör veya merdiven boşluklarında, gerektiğinde müşterilerin oturarak beklemelerine imkân sağlayan oturma grubu (2 puan)

35- Katlarda;

-Kat ofisi (2 puan) (Servis merdiveni veya asansörü ile doğrudan bağlantılı olması halinde 2 puan ilave edilir.)

-Temizlik gereçleri dolabı (1 puan)

36- Koridorlarda resepsiyonla irtibatlı telefon hizmeti (2 puan)

YATAK ODALARI

37- Kapı kilitleri;

- Şifreli kart sistemi (5 puan)

- Dışarıdan yalnızca anahtar, içeriden kapı kolu veya kapı tokmağı ile açılan (3 puan)

- Dışarıdan ve içeriden kapı kolu ile veya kapı tokmağı ile açılan (1 puan)

38- Zemin kaplaması;

- Özel dokuma amblemli halı veya özel malzeme (6 puan)

- Granit, mermer, seramik, yün halı, masif ahşap parke (4 puan)

- Sentetik halı veya parke (2 puan)

- Mozaik vb. (1 puan)

39- Koltuk, iyi kalite sandalye ve sehpa; (Balkonda kullanılan masa ve sandalyeler hariç)

- İki kişilik odalarda (French-bed dâhil), her yatak için bir koltuk veya iyi kalite sandalye ve bir sehpa (3 puan)

- Odada bir koltuk veya iyi kalite sandalye ve bir sehpa (1 puan)

40- Gece lambası / okuma lambası (1 puan)

41- Kıymetli eşya kasası;

(Diz üstü bilgisayarın konulabilmesi ve şarj imkânı bulunması halinde 2 puan ilave edilir.)

- Şifreli (3 puan)
- Anahtarlı (1 puan)

42- Tuvalet aynasının aydınlatılması (1 puan)

43- Boy aynası (2 puan)

44- Odanın genel aydınlatması (2 puan)

45- Odalarda telefon hizmeti (2 puan)

46- Odaların tefriş ve dekorasyonu;

- Özel tefriş (6 puan)
- Mobilya bütünü (4 puan)
- Ayrı elemanlarla tefriş (2 puan)

47- Odalarda çalışma masası (2 puan)

48- Odalarda valizlik (1 puan)

49- Yatak (Niteliğini kaybetmemiş);

- Özel nitelikli yatak (5 puan)
- Yaylı yatak (3 puan)

50- Yatak başında oda aydınlatmasını (banyo hariç) kumanda eden anahtar sistemi (2 puan)

51- Odanın dekorasyonuyla uyumlu yatak örtüsü (2 puan)

52- Yastık, çarşaf, nevresim, vb. malzemenin niteliği;

- Çok iyi kalite (3 puan)
- İyi kalite (2 puan)
- Normal kalite (1 puan)

53- Yastık veya yorgan mönüsünün bulunması ve bu hizmetin verilmesi (Her biri 2 puan)

54- Yastık kılıfları ve çarşafların değiştirilmesi;

- Her gün değişme (3 puan)
- 2 günde bir değişme (1 puan)

55- Oda ve yatağın kullanıma hazır hale getirilmesi hizmeti (Turn down) (2 puan)

56- Odanın dekorasyonu ile uyumlu perde;

(Güneş ışığını tutucu perdenin bulunması halinde 1 puan ilave edilir.)

- Kaliteli astarlı kalın perde ve tül (5 puan)
- Panjur veya stor ve tül (4 puan)
- Kaliteli kalın perde ve tül (3 puan)
- Yalnız kalın perde (1 puan)

57- Ayakkabı cilası, ayakkabı silme bezi, dikiş malzemesi, kirli çamaşır torbası, tek kullanımlık terlik, ütü, odada taşınabilir askılık, şemsiye, bloknot-kalem vb. malzemeler

(Her biri 1 puan, toplam 6 puanı geçemez.)

58- Odalarda internet hizmeti (2 puan)

59- Kapı dürbünü, kapı güvenlik kilidi (Her biri 1 puan)

60- Otel dokümanları;

(Çeşitli ünitelere ait fiyat listeleri, verilen hizmetlere ait bilgiler, tanıtıcı yayınlar)

- Otel dokümanının çok iyi kalite bir kit içinde sunulması (3 puan)
- Otel dokümanının normal kalite bir kit içinde sunulması (1 puan)

61- Odalar arası ses izolasyonu (2 puan)

62- Odalarda enerji tasarrufuna yönelik sistemler (3 puan)

63- Odalarda televizyon (4 puan)

(Ses kontrol ayarı sabitlenmişse 2 puan, televizyon kanalları hakkında bilgilendirme yapılmış ise1 puan ilave edilir.)

64- Oda televizyonlarında oteli tanıtıcı yayın yapılması (Her dil 1 puan 3 puanı geçemez)

65- Odalarda uydu yayını veya kablolu televizyon (2 puan)

66- İnteraktif televizyon sistemi (4 puan)

67- DVD oynatıcısı, VCD oynatıcısı, MP3 çalar, pay tv, vb. (1 puan)

(Tüm odalarda olması halinde değerlendirilir.)

68- Odalarda buzdolabı; (İçerisinde yiyecek ve içecek türleri ile bunlara ilişkin fiyat listesi ve mevcut yiyecek ve içecek türlerine ilişkin servis malzemeleri bulunması halinde minibar olarak değerlendirilir.)

- Her odada (Buzdolabı 2 puan, minibar 6 puan)
- Odaların en az%50'sinde (Buzdolabı 1 puan, minibar 3 puan)

69- Odalarda müşterinin kendi çayını ve kahvesini hazırlayacağı su ısıtıcı düzenek, bardak, çay, kahve vb. malzeme bulundurulması (2 puan)

70- Çevrede bulunan rahatsız edici etkenlere (tren, otogar, havaalanı, fabrika ve atölyeler, karayolu güzergahı vb.)karşı alınan önlemler (4 puan)

71-Sigara içilmeyen oda ve kat düzenlemesi;

(Oda kapısında veya katta özel işaretin bulunması, odalarda kül tablası, kibrit bulunmaması ve broşürde bilgilendirmenin yer alması halinde değerlendirilir, toplam oda kapasitesinin %5 inden az ise değerlendirilmeye alınmaz)

- Tesisin bir katının tümüyle ayrılması (4 puan)
- Sadece oda düzenlemesi (2 puan)

BANYOLAR

72- Zemin kaplaması;

- Özel malzeme (6 puan)
- Granit, mermer, seramik vb. (4 puan)
- Karo vb. (2 puan)

73-Yıkanma yeri (küvet, duş teknesi vb.);

- Çok iyi kalite (4 puan)
- İyi kalite (2 puan)
- Normal kalite (1 puan)

74- Aksesuarlar;

(Emniyet tutacağı, sabunluk, havlu asacağı, elbise asacağı, tuvalet kâğıdı yeri, üzerinde gerilimi yazılı priz) (Her biri 1 puandır.)

75- Büyüteçli ayna;

- Işıklı (2 puan)
- Normal (1 puan)

76- Banyonun yeterli aydınlatılması (2 puan)

77- Banyo ayak havlusu (1 puan)

78- Banyo perdesi veya aynı görevi yapan ayırıcı;

- Cam vb. özel malzeme (3 puan)

- Sert plastik vb. malzeme (2 puan)

- Diğerleri (1 puan)

79- Lavabo, aydınlatılmış aynası ve etajeri;

(Aynanın buhar tutmayı önleyici nitelikte olması halinde 1 puan ilave edilir.)

- Tezgâhlı lavabo ve büyük ayna (4 puan)

- Ayaklı lavabo, iyi kalite malzeme (3 puan)

- Normal lavabo, iyi kalite malzeme (1 puan)

80- Armatürler ve bataryalar;

- Ayarlı veya fotoselli (3 puan)

- İyi kalite (2 puan)

- Normal kalite (1 puan)

81- Rezervuarlar (3 puan)

(Su tasarruf sistemi bulunması halinde 1 puan ilave edilir.)

82- Banyoda telefon (2 puan)

83- Banyoda resepsiyonla bağlantılı alarm sistemi (1 puan)

84- Banyoda saç kurutma makinesi (2 puan)

(Isı ayar ve kontrol sistemi bulunması halinde 1 puan ilave edilir.)

85- Sabun, şampuan, hijyen torbası, duş başlığı, makyaj pamuğu, bornoz, diş bakım kiti, duş köpüğü, kâğıt mendil, tarak, lif, vücut losyonu, saç kremi, tartı, vb.

(Her biri 1 puan, toplam 10 puanı geçemez.)

86- Niteliğini kaybetmemiş el ve banyo havluları; (Amblemli olması halinde 1 puan ilave edilir.)

-Her gün değişme veya çevreye duyarlı sistem (Müşterinin bilgilendirilmesi şartıyla) (4 puan)

- 2 günde bir değişme (1 puan)

87- Banyoda televizyon ve/veya müzik yayınını dinleme sistemi (1 puan)

OTURMA SALONU

88-Zemin kaplaması;

- Özel dokuma amblemli halı veya özel malzeme (6 puan)

- Granit, mermer, seramik, yün halı, masif ahşap parke (4 puan)

- Sentetik halı veya parke (2 puan)

- Mozaik vb. (1 puan)

89- Dekorasyon;

- Özel düzenleme (5 puan)

- İyi düzenleme (3 puan)
- Normal düzenleme (1 puan)

90- Tefriş elemanları;

- Özel malzeme (5 puan)
- İyi malzeme (3 puan)
- Normal malzeme (1 puan)

91- Okuma odası veya uygun bir mahal (2 puan)

(En az 5 çeşit süreli yayın veya yabanca dile çevrilmiş Türk eserlerinin bulundurulması halinde 2 puan ilave edilir.)

92- Televizyon izleme olanağı; (Sinevizyon vb. hizmeti bulunması halinde 2 puan ilave edilir.)

- Ayrı bir televizyon odası veya mahalli (2 puan)
- Oturma salonunun uygun bir yerinde (1 puan)

93-Lobide veya oturma salonunda,program dâhilinde piyano, arp vb. eşliğinde yapılan müzik dinletisi; (Müşterinin bilgilendirilmesi ve geçmiş programın veya sanatçıyla yapılmış olan anlaşmanın bulunması halinde puan verilir.)

- Haftada 6 gün (6 puan)
- Haftada 4 gün (4 puan)
- Haftada 2 gün (2 puan)

BARLAR

94- Amerikan bar hizmetinin verildiği ayrı bir salon (4 puan) (Faal olması halinde değerlendirilir)

95- Puanlanan amerikan bar salonu dışında içki servisi yapılan barlar

(Faal olan barlar değerlendirilir) (Her biri 2 puan, toplam 6 puanı geçemez.)

96- Bar malzeme ve teçhizatı;

-İçecek cinsine uygun malzeme ve teçhizat kullanılması (3 puan)

- İçecek cinsine uygun malzeme ve teçhizatın tam olmamasına rağmen, hizmeti aksatmayacak düzeyde olması (1 puan)

97- Buz makinesi (3 puan)

KAHVALTI, ODA SERVİSİ VE BÜFE HİZMETİ

98- Kahvaltı salonu;

- Kahvaltıyı kahvaltı salonunda veren tesisler (6 puan)
- Kahvaltıyı lokantasında veren tesisler (4 puan)
- Kahvaltıyı oturma salonunda veren tesisler (2 puan)

99- Kahvaltıofisi (Kahvaltı hizmetinin verildiği salon ile bağlantılı);

- Müstakil kahvaltı ofisi (4 puan)

- Mutfağın içinde ayrı bir mahal veya büfe servisi ile beraber (2 puan)

100- Kahvaltı ofisinin donanımı;

- Yiyecek-içecek cinsine uygun malzeme ve donanım (3 puan)

- Yiyecek-içecek cinsine uygun malzeme ve donanımın tam olmamasına rağmen, hizmeti aksatmayacak düzeyde olması (1 puan)

101- Servis elemanları (Çatal, kaşık, bıçak, bardak vb.);

- Çok iyi kalite ve amblemli (3 puan)

- İyi kaliteli (2 puan)

- Normal kaliteli (1 puan)

102- Büfe hizmeti;

(Odalarda ve/veya en az bir mahalde müşterinin bilgilendirilmesi şartıyla değerlendirilir)

- 24 saat hizmet veriyor (4 puan)

- Saat 24:00'e kadar hizmet veriyor (2 puan)

103- Oda servisi;

(Otel dokümanında belirtilmesi, odalarda fiyat listesi bulunması ve bu servisin yapılabileceği servis merdiveni veya asansörü bulunması halinde değerlendirilir)

- 24 saat hizmet veriyor (4 puan)

- 06:00 - 24:00 saatleri arasında hizmet veriyor (2 puan)

104-Oda servisinde sunulan yiyeceklerin muhafazası için servis anında kullanılan soğuk ve sıcak düzenek (2 puan)

105- Türk kahvesi ve çayının geleneklere uygun olarak hazırlanması ve servisi (2 puan)

YEMEK SALONLARI VE PASTANE

106- Tesiste lokanta veya kafeterya bulunması (10 puan)

107- Lokantaya ilaveten mutfakla bağlantılı veya özel mutfaklı (Türk, Çin, İtalyan, Fransız, Meksika vb.)ayrı yemek salonları

(Her biri 5 puan, toplam 20 puanı geçemez.)

108- Yemek hizmetinin tümüyle servis personeli ile verilmesi (5 puan)

(Her şey dâhil sistemde çalışan tesislerde değerlendirilmez.)

109- Pastane;

- Ayrı bir salon (5 puan)

- Pasta servis arabası veya bir mahalde hizmet verilmesi (2 puan)

EĞLENCE ÜNİTELERİ

110- Gece kulübü veya diskotek;

- Yemekli olması halinde servis mutfağı (4 puan)
- Yemeksiz olması halinde büfe (2 puan)

111- Zemin kaplaması;

- Özel dokuma amblemli halı veya özel malzeme (6 puan)
- Granit, mermer, seramik, yün halı, masif ahşap parke (4 puan)
- Sentetik halı veya parke (2 puan)
- Mozaik vb. (1 puan)

112- Dekorasyon;

- Özel düzenleme (5 puan)
- İyi düzenleme (3 puan)
- Normal düzenleme (1 puan)

113- Tefriş elemanları;

- Özel malzeme (5 puan)
- İyi malzeme (3 puan)
- Normal malzeme (1 puan)

114- Gürültüyü engelleyici izolasyon (4 puan)

115- Servis elemanları; (Çatal, kaşık, bıçak, tabak, verilen içkiye uygun bardak, masa örtüleri, peçeteler vb.)

- Çok iyi kaliteli, amblemli (3 puan)
- İyi kaliteli (2 puan)
- Normal kaliteli (1 puan)

116- Sanatçı hazırlık odası (Duş, tuvalet ve makyaj masası bulunması halinde değerlendirilir.) veya diskjokey mahalli (3 puan)

KONFERANS, TOPLANTI -ÇOK AMAÇLI SALONLAR

117- Konferans salonu;

(En az 3 çalışma odası, tercüme odaları ile sekreter hizmetleri ve fuayeyi kapsaması, konferans oturma düzeninin bulunması halinde değerlendirilir.) (10 puan)

118- Konferans salonunda anında çeviri (simultane) hizmeti;

- Sabit sistem (4 puan)
- Bu hizmetin dışarıdan sağlanarak verilmesi (2 puan)

119- Sinema veya tiyatro salonu (4 puan)

120- Toplantı veya çok amaçlı salonlar; (Her salon 3 puan, toplam 15 puanı geçemez.)

(Puan verilen salonların dışında kalan salonlar değerlendirilir.)

121- Toplantı, seminer vb. etkinlikler için gerekli tesisat ve donanım; (Ses düzeni, projeksiyon, tepegöz, slayt makinesi, sinema makinesi, portatif sinema perdesi, kürsü, video kaset göstericisi vb.) (Her biri 1 puan, toplam 5 puanı geçemez.)

YÜZME HAVUZLARI

122- Yüzme havuzları;

(Yan üniteleri ve filitrasyon sistemi bulunması halinde değerlendirilir.)

(Değerlendirilen havuzların dışındaki genel kullanıma açık her bir havuz için 2 puan ilave edilir, toplam 6 puanı geçemez.)

- Kapalı ve açık yüzme havuzu birlikte (10 puan)
- Kapalı veya açık yüzme havuzu (5 puan)

123- Değerlendirilen havuzların dışında, kaydıraklı vb. su eğlencesi amaçlı havuz (3 puan)

124- Havuz çevresinde kaymayı önleyici zemin (1 puan)

125- Derinlik ölçülerinin belirtilmesi (1 puan)

126- Havuz kullanım saatlerinde ehliyetli cankurtaran görevlisi (2 puan)

127- Güvenlik önlemlerinin en az 3 dilde belirtildiği levhalar (1 puan)

128- Mayo değiştirme kabini ve dolap (2 puan)

129-Bay – bayan müşteri tuvaleti ve duş (2 puan)

130-Büfe hizmeti veya büfe hizmetini de kapsayan bar (2 puan)

131- Havuzun iç ve çevre aydınlatmasının yapılması (1 puan)

132- Havuz suyunun boşaltıldığı ağızlarda güvenlik önlemlerinin alındığı tesisat (1 puan)

DİĞER ÜNİTELER VE HİZMETLER

133- Terzi, müşteri çamaşırı yıkama, ütüleme ve kuru temizleme servisi;

(Odalarda çamaşır torbası bulundurulması ve otel dokümanında fiyat listesinin belirtilmesi halinde dikkate alınır.)

(Her biri 2 puan, toplam 8 puandır. Bu hizmetlerin tesis dışında yaptırılması halinde her biri1 puan, toplam 4 puandır)

134-Türk hamamı (3 puan)

(Geleneksel usullere göre düzenlenmesi halinde 1 puan ilave edilir.)

135- Sauna,buhar odası, aletli jimnastik salonu;

(Soyunma, duş, tuvalet ve dinlenme mahalli bulunması halinde değerlendirilir.)

(Her biri 3 puan, toplam 9 puanı geçemez.)

136- Sertifikalı personelle faaliyet gösteren masaj, su sporları, okçuluk, atıcılık, binicilik gibi üniteler (Her biri 3 puan, toplam 12 puanı geçemez.)

137- Boş zamanları değerlendirme imkânları (hobi çalışmaları, masa tenisi, bilardo, dart, satranç vb.) (Her biri 1 puan, toplam 5 puanı geçemez.)

138- Spor olanakları; voleybol sahası, basketbol sahası, futbol sahası, tenis kortu, golf sahası, duvar tenisi (squash), bowling vb.

(Her biri 3 puan, toplam 15 puanı geçemez.)

139- Sağlık, güzellik merkezleri,termal vb. üniteler

(Her biri 5 puan, toplam 10 puanı geçemez.)

140- İlkyardım hizmetine yönelik tefriş ve düzenleme;

- Revir (3 puan)
- İlkyardım hizmetini eksiksiz verebilecek araç ve gereçler (1 puan)

141- İlkyardım hizmeti verilmesi;

- Anlaşmalı doktor ile (iş yeri hekimliği hariç) (5 puan)
- Sağlık personeli ile (2 puan)
- İlkyardım sertifikası bulunan personel ile (1 puan)

GENEL TUVALETLER

142- Zemin ve duvar kaplaması;

- Özel malzeme (6 puan)
- Granit, mermer, seramik vb. (4 puan)
- Karo vb. (2 puan)

143- Duvar kaplamaları;

- Tavana kadar (3 puan)
- Yarım kaplama (2 puan)

144- Temizlik ve devamlı bakım;

- Çok temiz ve bakımlı (7 puan)
- Temiz ve bakımlı (2 puan)

145- Yeterli havalandırma (3 puan)

146- Rezervuarlar; (Su tasarruf sistemi bulunması halinde 1 puan ilave edilir.)

- Ankastre veya fotoselli (3 puan)
- Porselen, seramik (2 puan)
- Diğer (1 puan)

147- Hijyenik klozet kapak kâğıdı;

- Mekanik sistemli (3 puan)

- Diğerleri (2 puan)

148-Çöp kutusu;

- Fotoselli (3 puan)
- Pedallı (2 puan)
- Diğerleri (1 puan)

149- Lavabo ve etajerin niteliği ve birbirine uyumu;

- Tezgâhlı lavabo ve büyük ayna (4 puan)
- Ayaklı lavabo ve etajeri, iyi kalite (2 puan)
- Normal lavabo ve etajeri, iyi kalite (1 puan)

150- Aynanın görünümü ve niteliği (3 puan)

151- El kurulama olanağı;

- Fotoselli kâğıt havluluk ile (3 puan)
- Kâğıt havlu veya rulomatik havlu ile (2 puan)
- Makine ile (1 puan)

152- Armatürler;

- Ayarlı veya fotoselli (3 puan)
- İyi kalite (2 puan)
- Normal kalite (1 puan)

YÖNETİM VE PERSONEL

153- Müdür, muhasebe, personel müdürü vb. yönetici odaları

(Her biri 1 puan, toplam 5 puanı geçemez.)

154- İdari personelin mesleki bilgi ve görgü seviyesi (Konusunda eğitim görmüş ve deneyimli)

(3 puan)

155- Hizmet standardını yükseltmek amacıyla, yönetim tarafından belirli zamanlarda uygulanan, işbaşı eğitim programları ve uygulama örnekleri (3 puan)

156- Personel üniteleri;

- Soyunma yerleri
- Duş, tuvalet ve lavaboları
- Oturma ve yemek yeme mahalleri
- Yatakhaneleri

(Her biri 1 puan)

157- Personel mahallerinin temizlik ve devamlı bakımı;

- Çok temiz ve bakımlı (7 puan)

- Temiz ve bakımlı (2 puan)

158- Toplam personel sayısının tesis kapasitesine oranı;

- 1-2 yatak için 1 personel (10 puan)
- 3-4 yatak için 1 personel (6 puan)
- 5-6 yatak için 1 personel (3 puan)

159- İdari personel dışında kalan personelin mesleki bilgi ve görgü seviyesi ile müşteriye davranışları;

- Uzman personel ile üstün hizmet (5 puan)
- Bilgili personel ile iyi hizmet (3 puan)
- Normal personel ile iyi hizmet (1 puan)

160- Personelde işlerine ve görev yerlerine uygun, özel ve temiz kıyafet (4 puan)

(Personelin isimlerini gösterir yaka kartı taşımaları halinde 2 puan ilave edilir.)

161- Tesiste yabancı dil bilen ön büro ve servis personeli sayısının toplam ön büro ve servis personeli sayısına oranı;

- %50' si ve fazlası yabancı dil biliyor (3 puan)
- %50' den azı yabancı dil biliyor (1 puan)

162- Personelin dış görünümü, bakımı ve temizliği (4 puan)

163- Müşteri isteğinin karşılanma süresi (2 puan)

TEMİZLİK VE BAKIM

164- Çevre temizliği;

- Çok temiz (5 puan)
- Temiz (2 puan)

165- Müşteri mahallerinin temizliği;

(Müşterilerin sürekli hizmetinde olan ortak kullanım alanları değerlendirilir.)

- Çok temiz ve bakımlı (8 puan)
- Temiz ve bakımlı (3 puan)

166- Müşteri mahallerinin dışındaki ünitelerin temizliği;

- Çok temiz ve bakımlı (8 puan)
- Temiz ve bakımlı (3 puan)

TESİSAT MAHALLERİ

167- Klima; (Isıtma - soğutma sistemi)

- Tüm hacimlerde (10 puan) (Personel üniteleri, teknik bölüm vb. diğer bölümler dâhil.)
- Yalnız genel mahallerde ve yatak odalarında (7 puan)

- Yalnız genel mahallerde veya yatak odalarında (5 puan)

168- Devamlı ve yeterli basınçta sıcak ve soğuk su (2 puan)

169- Su kesilmesi halinde tesisin su ihtiyacını karşılayacak depo (2 puan)

170- Şebeke harici temin edilen müşteri kullanım suları için arıtma tesisatı (3 puan)

(Çıkış suyu arıtma raporu bulunması halinde değerlendirilir.)

171- Su yumuşatma sistemi (2 puan)

172- Jeneratör desteğinde devamlı ve yeterli elektrik sağlanması (4 puan)

173-Zemin ve duvar kaplamaları nitelikli, yeterli aydınlatması ve havalandırması olan tesisat mahalli (2 puan)

(Tesisat mahallinin müstakil bir binada düzenlenmesi halinde 1 puan ilave edilir.)

174- Tesisat mahallerinde konusunda diplomalı veya sertifikalı personel çalıştırılması (1 puan)

175- Tesisat mahallerinde mevcut tesisatın ve tesisat mahallinin kullanım yönergesinin ve güvenlik ikaz levhalarının görünür yerlerde bulundurulması (1 puan)

OTOPARK, GARAJ (Tesis bünyesinde ve faal olması halinde değerlendirilir.)

176- Garaj (6 puan)

(Tesis oda kapasitesinin %20' sini aşması halinde değerlendirilir.)

177- Otopark; (Üstü kapalı olması halinde 2 puan ilave edilir.)

- Tesis oda sayısının %50' si oranında zemini bakımlı (3 puan)
- Tesis oda sayısının %30' u oranında zemini bakımlı (2 puan)
- Tesis oda sayısının %15' i oranında zemini bakımlı (1 puan)

178- Garaj veya otoparkta görevli personel (1 puan)

(Bu hizmetin 24 saat verilmesi halinde 2 puan ilave edilir.)

YANGIN ÖNLEMLERİ

179- Yangın uyarı sistemi;

- Isıya ve dumana duyarlı merkezi kontrol panelli otomatik alarm sistemi (5 puan)
- Yalnız ısıya veya dumana duyarlı merkezi kontrol panelli otomatik alarm sistemi (3 puan)
- Isıya veya dumana duyarlı otomatik veya standart alarm sistemi (2 puan)

180- Uygun yerlerde yangın anında çıkış yollarını gösterir elektrik şebekesinden ayrı ışıklı işaretler (3 puan)

181- Yangın merdiveni kovasının elektrik şebekesinden ayrı aydınlatılması (3 puan)

(Tahliyeyi engelleyecek hususların bulunması halinde değerlendirilmez.)

182- Kat ve koridorlarda yangın tecrit sistemi (3 puan)

183- Yangın anında tahliyeyi kolaylaştırmak amacıyla, odalarda yangın merdiveninin yerini gösteren kat planının bulundurulması (1 puan)

184- Yangın konusunda personelin eğitimi, yangın esnasında haber verilecek kuruluşların irtibat bilgilerinin ilgili kişilerde bulundurulması, yangın anında görev dağılımı ve acil durum planı (2 puan)

185- Yangın çıkış kapılarında içeriden anahtar yardımı olmadan dışarıya açılabilmeyi sağlayan kapı kilit sistemi;

- Barlı kilit sistemi (4 puan)
- Diğerleri (2 puan)

186- Yangın söndürücüler;

- Merkezi kontrol sistemli otomatik söndürme sistemi (4 puan)

(Tüm ünitelerde bulunması halinde 2 puan ilave edilir.)

- Yangın vana ve hortumu (2 puan)
- Kimyevi söndürücüler (1 puan)

DEPOLAR

187- Tesis kapasitesine uygun teçhizat ve malzeme depolarında düzenleme

(Her depo 1 puan, toplam 5 puanı geçemez.)

188- Alkollü içkilerin saklanması;

- İçki kavı (3 puan) (Koleksiyon şarap bulunması ve satışı halinde 2 puan ilave edilir)
- İçki dolabı (1 puan)

ÇÖPLER

189- Çöplerin muhafazası;

- Çöplerin kapalı naylon torbalar içinde çöp bekletme odasında muhafazası (3 puan)

(Soğuk hava tertibatı olması halinde 1 puan ilave edilir.)

- Kapalı naylon torbaların kapalı bidonlar içinde muhafazası (1 puan)

190- Geri dönüşüm sağlamak amacıyla katı atıkların plastik, kâğıt, cam metal vb. olarak ayrıştırılması (3 puan)

SAĞLIK VE GIDA GÜVENLİĞİ

191- Yiyecek ve içecek maddelerinin hazırlanmasında sağlık ve hijyen kurallarına uygunluk

(2 puan)

192- Kullanım suyu ve iklimlendirilmiş havada, yüzme havuzunda sağlık güvenliğine ilişkin alınan önlemler (2 puan)

(Bakım sözleşmesi olması halinde değerlendirilir.)

193-Çalışan personelin iş ve görev yerlerine uygun olarak hijyen kurallarına uyması (2 puan)

194-Haşere ile düzenli mücadele yapılması (2 puan)

(Sözleşme veya ilaçlama programı bulunması halinde değerlendirilir.)

195- Açık büfelerde banket altı sabit soğutucu ve ısıtıcı tesisatın bulunması (2 puan)

BEDENSEL ENGELLİ DÜZENLEMESİ

196-Tesis girişinde bedensel engelliler için düzenleme (2 puan)

197- Müşteri kullanımına açık bahçede bedensel engelliler için yapılan düzenleme (2 puan)

198- Asansörde bedensel engelliler için düzenleme (2 puan)

199- Kapılar üzerinde bedensel engellilere ait olduğu belirtilen lavabo ve tuvalet düzenlemesi (2 puan)

(Genel tuvaletlerin dışında ayrı bir mahalde bay-bayan ortak kullanım olarak düzenlenmesi halinde 2 puan ilave edilir.)

200-Bedensel engelliler için yatak odası düzenlemesi (2 puan)

201- Bedensel engelliler için düzenlenen oda banyoları (2 puan)

202- Giriş ünitesi, oturma salonu, lokanta, yüzme havuzu, gece kulübü vb. ünitelerden en az 3 adedinin bedensel engellilerin ulaşımına ve kullanımına uygun düzenlenmesi (2 puan)

Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik'in 11/1-a maddesinde "Bir, iki ve üç yıldızlı oteller hariç olmak üzere, bu Yönetmelikte sınıfı bulunan tesislerde, mahallinde belgelendirme heyeti tarafından puanlama sistemine dayalı değerlendirme formu uygulamak suretiyle denetim yapılarak" ve 11/1-b maddesinde ise "Bu Yönetmelikte sınıfı bulunmayan tesisler ile bir, iki ve üç yıldızlı otellerde ise denetim yapılarak" değerlendirme yapılacağı hükmü yer almaktadır. Ayrıca, turizm işletmesi belgesi verilmiş olan otellerin mevcut sınıflarının yükseltilmesini (örneğin üç yıldızdan dört yıldıza çıkmayı) talep etmeleri durumunda söz konusu formlar "sınıflandırma çalışması" kapsamında kullanılmaktadır.

Turizmi Teşvik Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinde Sınıflandırma, "turizm işletmesi belgeli tesislerin asgari nitelikler, kapasite, fizikî özellikler, kullanılan malzeme standardı, işletme ve hizmet kalitesi ile personelinin nitelikleri ve eğitim düzeyi gibi ölçütlerinin, iki Bakanlık kontrolörü ile bir sektör temsilcisinin, sektör temsilcisinin bulunamadığı hallerde iki Bakanlık kontrolörünün yer aldığı Sınıflandırma Komisyonunca değerlendirilerek sınıfının Bakanlıkça belirlenmesi" olarak tanımlanmaktadır. Buradan da anlaşılacağı gibi, sınıflandırma çalışması bir "denetim" değil bir "değerlendirme" işlemidir.

Sınıflandırma formları uluslararası alanda yapılan sınıflandırma çalışmalarında esas alınan kriterler de dikkate alınarak hazırlanmıştır. Tesislerin yasal yükümlülüklerini değil, hizmet ve kalite standartlarını değerlendirmeyi amaçlayan sınıflandırma formlarında "zorunlu" ve "isteğe bağlı" kriter ayrımı bulunmamaktadır.

Sınıflandırma formu bu niteliği ile Bakanlıkça ilk belgelendirme aşamasında Bakanlıkça belirlenen sınıfını yükseltmek isteyen oteller için bir rehber işlevi görmektedir. Örneğin Bakanlıkça 4 yıldızlı otel olarak belgelendirilmiş olan bir otel, sınıflandırma formunda yer alan 202 kriteri değerlendirerek, halihazırda kendi bünyesinde bulunmayanları uygulamaya koyarak ilave puanlar alma ve bunun sonucunda da en üst sınıf olan 5 yıldızlı otel sınıfına yükselme imkânına sahiptir. Örneğin, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik kapsamında yangın merdiveni, otomatik yağmurlama sistemi vb. gibi ileri düzey tedbirleri almak zorunda olmayan bir işletme, sırf bir üst sınıfa yükselme amacı kapsamında daha fazla puan alabilmek amacıyla bu tedbirleri uygulama yoluna gidebilir. Bu da sınıflandırma formlarının "teşvik ve motivasyon" özelliğini göstermektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığınca sınıflandırma formlarına bu kriterler konularak ve puanları belirlenerek işletmecilerin daha fazla puan almak üzere bu kriterlerde de kendilerini geliştirmeye teşvik edilmesi amaçlanmaktadır.

Sınıflandırma formunda tesislerin yasal yükümlülükleri değil, hizmet ve kalite standartları değerlendirildiğinden, sınıflandırma çalışmasına sektör temsilcisi de (sınıflandırma yapılan otelin bulunduğu bölgedeki otelcilerin kurduğu dernek tarafından Bakanlığa bildirilen temsilci) katılmakta ve puanlama yapmaktadır, ancak denetim sadece Bakanlık kontrolörleri tarafından yapılmaktadır. Yapılan denetim sonucunda da ayrı bir denetim raporu düzenlenmekte, eğer belgelendirme için zorunlu olan niteliklerinde eksiklik varsa bu denetim raporunda belirtilmekte ve gerekirse belge iptali dâhil cezai işlem uygulanmaktadır.

2.2.6. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

O dönemdeki adıyla Çalışma Bakanlığı, Devlet Dairelerinin Bakanlıklara Ayrılması Hakkındaki 3271 sayılı Kanun'un 1. Maddesine dayanılarak, Başbakanın 6-376/6 sayılı teklifi üzerine 4/591 sayılı Cumhurbaşkanlığı tezkeresi ile kurulmuş hemen arkasından 4763 sayılı Çalışma Bakanlığı'nın Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun çıkarılmıştır.

4841 sayılı Çalışma Bakanlığı'nın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun 4763 sayılı Kanun'a göre daha geniş bir görev tanımı yapmış, merkez ve taşra teşkilatı ile ilgili düzenlemeler getirmiştir. Daha sonra, 4/1040 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi ile Sosyal

Güvenlik Bakanlığı kurulmuş, Sosyal Sigortalar Kurumu ile BAĞ-KUR bu Bakanlığa bağlanmıştır.

184 sayılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın Teşkilatı ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile her iki bakanlık birleştirilerek Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı adıyla yeniden teşkilatlandırılmıştır. 184 sayılı KHK, aynı zamanda 4841 sayılı Kanunu yürürlükten kaldırmıştır.

04.10.2000 tarihinde yürürlüğe giren 618 sayılı KHK ile Bakanlık yeniden yapılandırılarak Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü kurulmuş ve Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü yeniden yapılandırılmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş süreci kapsamında 2018 yılında 703 sayılı KHK ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı birleştirilerek Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı oluşturulmuş ve 1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Bakanlığın yetki, görev ve sorumlulukları belirlenmiştir.

21/4/2021 tarihli ve 31461 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Kurulması ile Kamu Personel İşlemlerinin Yürütülmesine İlişkin Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile iki bakanlık ayrılarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı kurulmuştur.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Merkez Teşkilatı; bir bakan ve 4 bakan yardımcısı altında teşkilatlanmış, Çalışma Genel Müdürlüğü, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü, Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, İç Denetim Başkanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Personel Dairesi Başkanlığı, Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği ve Özel Kalem Müdürlüğü'nden oluşmaktadır. Bakanlığa bağlı kuruluşlar; Ereğli Kömür Havzası Amelebirliği Biriktirme ve Yardımlaşma Sandığı Başkanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi'dir. Bakanlığın ilgili kuruluşları ise Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Mesleki Yeterlilik Kurumu Başkanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumu'dur.[59]

Çalışma hayatını düzenlemekle ve işçi - işveren ilişkilerinde çalışma barışını sağlamak ve korumakla görevli olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, çalışma hayatındaki mevcut ve muhtemel meseleleri ve çözüm yollarını araştırmakta, çalışma hayatını geliştirmek için

[59] https: //www.csgb.gov.tr/bakanlik/hakkinda/teskilat-semasi/. (Erişim Tarihi: 13.04.2025).

çalışanları koruyucu ve çalışmayı destekleyici tedbirleri almaktadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bu ödevlerini yerine getirirken, ekonominin gerektirdiği insan gücünü sağlamak için gerekli tedbirleri araştırmakta ve uygulanmasına yardımcı olmaktadır.

Çalışma hayatında, uygulanmasını izlemekle yükümlü olduğu 4857 sayılı İş Kanunu ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu başta olmak üzere; çalışma hayatını ilgilendiren mevzuatın kapsamı ve amacı dikkate alındığında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının görev, yetki ve sorumluluklarının çalışanlar için insana yakışır iş ve ücret sağlamaya yönelik olduğu görülmektedir.

İnsana yakışır iş, erkek ve kadınların özgürlük, eşitlik, güvenlik ve insan onuruna yakışır koşullarda üretken bir işte çalışma olanaklarını kapsamaktadır. Bu kavram aynı zamanda adil gelir, güvenli çalışma koşulları, sosyal güvenlik, kişisel gelişim olanakları, bireyin sesinin duyulması ve sosyal diyalog hakkını da içermektedir.[60] İnsana yakışır ücret ise, çalışan bireyin ve ailesinin temel ihtiyaçlarını karşılamaya, sosyal yaşama katılımını sağlamaya yetecek düzeyde ve adil çalışma koşullarını destekleyecek şekilde belirlenmiş bir ücrettir.[61]

Çalışanlar için bu iki temel hakkı sağlamak üzere Bakanlık çalışma hayatını izlemekte ve denetlemektedir. Bakanlık denetim görevini, bir uluslararası sözleşme olan ve 5690 sayılı Kanun'la onanan 81 Sayılı Sanayi ve Ticarette İş Teftişi Hakkındaki Sözleşme'den yetki alan iş müfettişleri marifetiyle yürütmektedir.

30/6/2012 tarihli ve 28339 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği konusundaki ilk müstakil düzenlemedir. Avrupa Konseyinin 1989 yılında onayladığı bir çerçeve direktif olan 89/391/EEC sayılı "Çalışanların işyerindeki güvenlik ve sağlıklarının iyileştirilmesini teşvik etmek için önlemlerin getirilmesine ilişkin direktif" esas alınarak düzenlenmiştir.[62]

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 2'nci maddesinde amacı '*işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülüklerini düzenlemektir.*' şeklinde tanımlanmıştır. Sürdürülebilir, sağlıklı ve güvenli çalışma ortamının en temel unsurunu oluşturan işverenin yükümlülüklerine ise mezkûr Kanun'un 4'üncü maddesinde yer verilmiştir. İlgili maddede ayrıca, işveren tarafından; "*mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve*

[60] International Labour Organization (ILO). "Decent Work", Report of the Director-General, International Labour Conference, 87th Session, Geneva, 1999.
[61] ILO, "Global Wage Report 2020–21: Wages and minimum wages in the time of COVID-19", Geneva, 2020.
[62] İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Tasarısı ile Erzincan Milletvekili Muharrem Işık'ın; Meslek Hastalıkları ve İşçi Sağlığı Kanun Teklifi ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporları, Haziran 2012.

bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve aynı zamanda işyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığının izlenmesi, denetlenmesi ve uygunsuzlukların giderilmesi" gerektiği hüküm altına alınmıştır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hükümlerinin uygulanmasının izlenmesi ve teftişi, iş sağlığı ve güvenliği yönünden teftiş yapmaya yetkili Bakanlık iş müfettişlerince yapılmaktadır. Teftişler sonucunda tespit edilen mevzuata aykırılıkların giderilmesinin sağlanması öncelikli olmakla birlikte giderilmeyen mevzuata aykırılıklar için idari para cezası uygulanmaktadır. Ayrıca çok tehlikeli sınıfta yer alan maden, metal ve yapı işleri ile tehlikeli kimyasallarla çalışılan işlerin yapıldığı veya büyük endüstriyel kazaların olabileceği işyerlerinde, risk değerlendirmesi yapılmamış olması durumunda iş durdurulur. Bununla birlikte; iş müfettişleri tarafından işyerinde çalışanlar için yakın bir hayati tehlikenin varlığı tespit edildiğinde; bu tehlike giderilinceye kadar, hayati tehlikenin niteliği ve bu tehlikeden doğabilecek riskin etkileyebileceği alan ile çalışanlar dikkate alınarak, işyerinin bir bölümünde veya tamamında iş durdurulur.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı mevzuatında yer alan yangın güvenliğiyle ilgili düzenlemeler, işyerinde yürütülen faaliyetten kaynaklı ortaya çıkabilecek yangın ve patlama risklerinin azaltılmasını, çalışanların yangın ve patlamaların olumsuz etkilerinden korunmasını ve ortaya çıkabilecek acil durumlara hazırlıklı olmalarının sağlanmasını amaçlamaktadır. İşyeri olarak faaliyet gösteren herhangi bir binanın yangına hazırlıklı olmasına yönelik hükümler mer'i mevzuatımızda ayrıntılı olarak Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'le ayrıca düzenlenmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı merkez teşkilatları arasında iş sağlığı ve güvenliği alanında düzenleyici ve denetleyici rol üstlenen birimler aşağıda belirtilmiştir.

2.2.6.1. İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı teşkilatı altında 1945 yılında kurulmuştur. Genel Müdürlük teşkilatında, Genel Müdür, üç Genel Müdür Yardımcısı ile yedi Daire Başkanlığı, bir Enstitü Başkanlığı ve altı Bölge Laboratuvar Müdürlüğü bulunmaktadır.

Genel Müdürlük; çalışanların iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı korunmaları amacıyla iş sağlığı ve güvenliği ile iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi konularında inceleme ve araştırma çalışmalarını planlamakta, kişisel koruyucu donanımların piyasa gözetimi ve denetimini yapmakta ve iş sağlığı ve güvenliği alanında faaliyet gösteren kişiler ve

kurumların yetkilendirme, belgelendirme ve denetim süreçlerini yürütmektedir. Bunlarla birlikte, iş sağlığı ve güvenliği alanında ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamakta, standart çalışmaları yapmakta, normlar hazırlamakta ve geliştirmektedir. İş sağlığı ve güvenliği alanında ayrıca; ölçüm, analiz, teknik kontrol, risk analizi ve değerlendirmesi, eğitim, danışmanlık, uzmanlık hizmetlerini yapmakta ve yapacak kurum ve kuruluşları yetkilendirerek, kontrol ve denetimini sağlamaktadır.[63]

2.2.6.2. Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Çalışma hayatının teftişine ilişkin temeller, 17.02.1923 – 04.03.1923 tarihlerinde yapılan İzmir İktisat Kongresi'nde atılmıştır. İlk İş Kanunu olan ve 1936 yılında yürürlüğe konulan 3008 sayılı İş Kanunuyla İş Dairesi kurulmuştur. İş Dairesi'nin omurgasını "Meslek Memurları" olarak nitelenen bugünkü İş Başmüfettişleri ve İş Müfettişleri oluşturmaktadır. Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı dayanağını Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanan uluslararası bir sözleşmeden alan tek denetim teşkilatıdır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 11.07.1947 tarihli ve 81 sayılı Sanayi ve Ticarette İş Teftişi Hakkındaki Sözleşmesi, iş denetiminin uluslararası dayanağını oluşturmaktadır. Türkiye, 5690 sayılı Kanunla bu sözleşmeyi onaylayarak yükümlülük altına girmiştir. 81 sayılı ILO Sözleşmesinin 4. maddesinde "*iş teftişinin merkezi bir makamın denetimi altında yapılacağı*" belirtilmiş olup söz konusu hükme uygun olarak 1979 yılında yayımlanan İş Teftiş Tüzüğü ile Çalışma Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı kurulmuştur. 02.11.2011 tarihinde yürürlüğe giren 665 sayılı KHK ile İş Teftiş Kurulu Başkanlığı, Türkiye İş Kurumu Teftiş Kurulu Başkanlığı ile Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı çatısı altında birleştirilmiştir. 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve 15 sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Aile ve Sosyal Hizmetleri Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının görev, yetki ve sorumluluklarının yeni kurulan Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına verilmesi üzerine İş Teftiş Kurulu Başkanlığı ile Denetim Hizmetleri Başkanlığının görev, yetki ve sorumlulukları yeni kurulan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına verilmiştir. Daha sonra 21/4/2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 73 sayılı

[63] İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü İbrahim ESENKAR'ın Meclis Araştırma Komisyonuna 04.03.2025 tarihinde yapmış olduğu sunum. TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı.

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile de her iki Bakanlığın tekrar ayrılması üzerine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı adı altında faaliyetine devam etmektedir.[64]

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının merkezi Ankara olup, beş ayrı ilde (Adana, Ankara, Bursa, İstanbul, İzmir) grup başkanlıkları kurulmuştur. Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca yürütülen teftişler; "İş Teftişi" ve "İdari Teftiş" olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.[65]

İş teftişi; çocuk ve gençlerin çalıştırılması, çalışma süreleri, ücretler, iş sağlığı ve güvenliği, kayıt dışılık ve işçilerin refahı gibi çalışma hayatına ilişkin mevzuat hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili olarak araştırma, inceleme ve denetlemeyi de kapsayan ve Devlet adına gerçekleştirilen teftiş faaliyetlerini ifade etmektedir.[66]

İdari teftiş ise, Bakanın emri veya onayı üzerine Bakanlık merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşların her türlü hesap, faaliyet ve işlemlerinin ilgili mevzuat çerçevesinde uygulanması ile buralardaki amir, memur ve diğer görevlilerin her türlü hal ve hareketlerinin incelenmesi, teftişi, soruşturulması ve ön incelemesini ifade eder.

İş Teftişi

Çocuk ve gençlerin çalıştırılması, çalışma süreleri, ücretler, iş sağlığı ve güvenliği ve işçilerin refahı gibi çalışma hayatına ilişkin mevzuat hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili olarak araştırma, inceleme ve denetlemeyi de kapsayan iş teftişi, Devlet adına gerçekleştirilen teftiş faaliyetlerini ifade etmektedir. Bu görev Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca; 5690 sayılı Kanun'la onanan Sanayi ve Ticarette İş Teftişi hakkındaki 81 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi, Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 4857 sayılı İş Kanunu ile 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun ilgili hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülükleri düzenlenmiştir. İşyerinde yürütülen işten kaynaklanan mesleki risklerin azaltılması ya da ortadan kaldırılmasına yönelik çalışanların korunmasını amaçlayan Kanun, kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlara faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanmaktadır.

---

[64] https: //www.csgb.gov.tr/rtb/baskanlik/tarihce/. (Erişim Tarihi: 17.06.2025).
[65] Rehberlik ve Teftiş Başkanı Bekir AKTÜRK'ÜN Meclis Araştırma Komisyonuna 04.03.2025 tarihinde yapmış olduğu sunum. TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı.
[66] Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Araştırma Komisyonuna bilgi vermek üzere sunduğu 27.03.2025 tarihli ve 1606314 sayılı yazı ve ekleri.

Ülkemizde iş teftişi kapsamında yaklaşık 2,5 milyon kamu ve özel sektör işyeri bulunmaktadır. Bahse konu işyerlerinde, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında yer alan 18 milyon civarında çalışan istihdam edilmektedir.

İş teftişi faaliyetleri kamu hizmeti niteliğinde olup Anayasa'mızın "Devletin iktisadi ve sosyal ödevlerinin sınırları" başlıklı 65'inci maddesinde de düzenlenen *"Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir."* hükmü kapsamında mevcut teşkilat yapısı ve kaynakları ölçüsünde yürütülmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde iş sağlığı ve güvenliği teftişleri ile görevli toplam 536 iş müfettişi bulunmaktadır. İdari görevde bulunan iş müfettişleri hariç tutulduğunda fiilen teftiş faaliyetlerine 435 iş müfettişi ile devam edilmektedir. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında yer alan işyerlerinin sayısı ve Bakanlık kaynakları dikkate alınarak, iş teftişinin etkinliğini arttırmaya yönelik önceliklendirme yaklaşımlarını temel alan politikalar ve stratejiler benimsenmektedir. Ülke uygulamalarına bakıldığında teftişlerin benzer şekilde gerçekleştirildiği görülmektedir.

Bu kapsamda, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından da iş teftişinin etkinliğini ve verimliliğini esas alan belirli ilkeler önerilmiş ve iş teftişinin önceliklerinin, sınırlı kaynaklar ve işyeri sayısı göz önünde bulundurularak en ciddi ve en yüksek riskleri taşıyan alanlara yönlendirilmesi gerektiğine yer verilmiştir. Ulusal mevzuatımızda konu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Yönetmeliği'nde ele alınmış olup anılan Yönetmelik'in "Kurulun görev ve yetkileri" başlıklı 8'inci maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendinde "*Çalışma şartları, çalışma ortamı, çalışma ilişkileri, iş kazaları ve meslek hastalıkları, kayıt dışılık, iş sağlığı ve güvenliğine yönelik ihlaller ve benzeri risk kriterlerine dayanarak işyerleri ve sektörler düzeyinde analizler yapmak; müfettiş sayısı ve Kurulun diğer kaynakları göz önünde bulundurularak denetlenecek sektörleri her yıl için belirlenecek esaslara göre sınıflandırmak suretiyle riskli sektörlerdeki işyerlerinin denetimine öncelik vermek.*" hükmü belirtilmiştir. Özetle, iş teftişi sisteminin ilkeleri arasında önceliklendirme yaklaşımlarına yer verilmekte ve iş teftişi otoriteleri tarafından çeşitli önceliklendirme yaklaşımları kabul edilerek uygulanmaktadır.

Ülke uygulamalarına bakıldığında; Almanya'da, risk bazlı, ihlal esaslı ve ihbar, şikâyet vb. kaynaklı yaklaşımlar benimsenirken İsveç'te, işyeri düzeyinde risk bazlı, şikâyet ve ihbar esaslı yaklaşımlar geliştirilmiştir. Polonya'da, iş kazası ve meslek hastalığı verilerine göre planlanan programlı teftişler ile şikâyet, ihbar kaynaklı program dışı teftişler gerçekleştirilirken Amerika Birleşik Devletleri'nde, iş kazası, meslek hastalığı ve Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği

Enstitüsü (NIOSH) verilerine dayanarak belirlenen yüksek riskli endüstriler ile daha önce ihlallerin olduğu tespit edilen işyerlerine öncelik verilmektedir. Finlandiya'da iş sağlığı ve güvenliği risklerinin fazla olduğu sektörlere öncelik verilirken Norveç'te ise işyeri düzeyinde geliştirilen risk düzeyi tahmin endeksi yaklaşımları uygulanmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütünün (ILO) çalışma hayatı istatistikleri sayfasında yer alan 2022 yılı verileri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca gerçekleştirilen teftiş sayılarının işyeri sayısına göre oranının, aşağıdaki tablodan görüleceği gibi diğer Dünya ülkelerinin iş teftişi birimleri ile benzer düzeyde olduğunu göstermektedir.[67]

Tablo 8. İş Teftişine Tabi Kayıtlı İşyerlerine Teftiş Ziyareti Verileri (2022)

	Toplam Ziyaret*/Yıl	**İşyeri Sayısı**	**Müfettiş Sayısı**
ABD	27.914	7.300.000	1.067
Birleşik Krallık	13.212	3.219.980	934
Kore	27.180	2.146.156	2.126
Türkiye	26.434	2.139.496	933
Polonya	59.570	1.064.164	1.539
İsveç	23.981	412.766	274
İsviçre	38.532	338.219	628
Portekiz	39.786	318.254	417
Norveç	10.586	250.000	346
Finlandiya	22.500	226.491	348

* **Toplam Ziyaret:** İş müfettişleri tarafından gerçekleştirilen bireysel işyeri ziyaretleri, aynı işyerine gerçekleştirilen takip ziyaretleri ve belge incelemelerine dair faaliyetlerle birlikte rehberlik veya önleyici hizmetler ve istişarelerin toplam sayısını ifade etmektedir (*Kaynak: ILO İş Teftişi İstatistiklerinin Toplanması ve Kullanımı).* Ülkemiz tarafından ILO ile paylaşılan toplam ziyaret sayısı, teftiş edilen tekil işyeri ziyaret sayılarını ifade etmekte olup teftiş edilen işyerlerinde gerçekleştirilen takip ziyaretlerini, belge incelemelerini, farkındalığı arttırmaya ve rehberliğe yönelik gerçekleştirilen toplantı vb. faaliyetlere ilişkin verileri içermemektedir.

Önceliklendirme yaklaşımları ile çalışma mevzuatına aykırılıklar sonucu iş kazası ve meslek hastalığı risklerinin ortaya çıkma ihtimalinin en fazla olduğu sektörlerde mümkün olan en etkin denetimlerin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda, Başkanlıkça çalışma hayatına ilişkin sorunların değerlendirilmesi ve önceliklendirilmesi amacıyla iş kazası, meslek hastalığı verileri analiz edilmektedir. Ayrıca geçmiş yıllarda gerçekleştirilen teftişler sonucu elde edilen geri bildirimler değerlendirilmekte ve ihbar, şikâyet vb. başvuruların dağılımları dikkate alınmaktadır. Başkanlıkça yapılan önceliklendirme çalışmalarında, uluslararası düzeyde kabul gören ve ESAW (European Statistics on Accidents at Work – Avrupa İş Kazası

[67] https: //ilostat.ilo.org/blog/safety-in-numbers-what-labour-inspection-data-tells-us/. (Erişim Tarihi: 16.05.2025).

İstatistikleri) metodolojisine göre hesaplanan iş kazası sıklık hızı[68], iş kazası ağırlık hızı[69]ve ölümlü/uzuv kayıplı iş kazası oranı[70]değerleri temel kriterler olarak kullanılmaktadır. İlgili kriterler, NACE faaliyet grubu bazında her sektör için hesaplanarak analiz edilmekte ve iş kazalarının sık yaşandığı ve aynı zamanda ciddi sonuçlar doğurduğu sektörler belirlenmektedir.

Belirlenen sektörler doğrultusunda; işyerlerinin illere göre dağılımı, çalışan sayısı, daha önce gerçekleştirilen teftişler ve iş kazası ve meslek hastalıklarının bölgesel dağılımı gibi kriterler dikkate alınarak denetim yapılacak işyerleri tespit edilmektedir. Özellikle iş kazası ve/veya meslek hastalığı oranlarının yüksek olduğu işyerlerine öncelik verilmektedir.

Programlı teftişlerin belirlenmesine dair yıllık olarak gerçekleştirilen önceliklendirme çalışmalarında; iş kazası sıklık hızı bakımından metal sektörünün, çalışan başına düşen ölümlü iş kazası sayısı bakımından maden sektörünün, ölümlü iş kazası oranları bakımından ise inşaat sektörünün ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına yapılan bildirimler üzerinden anılan yöntem kullanılarak gerçekleştirilen 2025 yılı önceliklendirme çalışmalarında, konaklama sektörünün iş kazası sıklık hızı, ağırlık hızı ve ölümlü / uzuv kayıplı kaza oranı bakımından sıralaması aşağıdaki tabloda sunulmuştur. 2024 yılında Konaklama Sektöründe 9 adet ölümlü iş kazası meydana gelmiş olup bu kazaların 5'inin sağlık problemleri ve 2'sinin intihar sebebiyle gerçekleştiği, 2'sinin ise iş ekipmanı kaynaklı kazalar olduğu görülmüştür.[71]

Tablo 9. Konaklama Sektörünün İş kazası Sıklık Hızı, Ağırlık Hızı ve Ölümlü / Uzuv Kayıplı Kaza Oranı Bakımından Sıralaması

Yıllar	İş Kazası Sıklık Hızı Bakımından Sıralama	İş Kazası Ağırlık Hızı Bakımından Sıralama	Ölümlü / Uzuv Kayıplı Kaza Oranı Bakımından Sıralama
2024	31	53	27
2023	32	52	24
2022	38	52	26

Ayrıca; 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 9'ncu maddesine dayanılarak 26/12/2012 tarihli ve 28509 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan İş Sağlığı

[68] İlgili faaliyet grubunda iş kazalarının gerçekleşme sıklığını ölçer. Belirli bir çalışma süresi boyunca meydana gelen iş kazası sayısı üzerinden formüle edilir. ESAW metodolojisine göre 4 gün ve üzeri iş göremezlik süresine sahip kazalar üzerinden değerlendirme yapılmaktadır.

[69] İlgili faaliyet grubunda meydana gelen iş kazaları sonucu ortaya çıkan iş göremezlik oranlarını ölçer. Belirli bir çalışma süresi boyunca meydana gelen iş kazalarının neden olduğu iş göremezlik gün sayısı üzerinden formüle edilir. ESAW metodolojisine göre 4 gün ve üzeri iş göremezlik süresine sahip kazalar üzerinden değerlendirme yapılmaktadır.

[70] Toplam ölümlü/uzuv kayıplı kaza sayısı içerisinde ilgili faaliyet grubunda meydana gelen ölümlü/uzuv kayıplı iş kazası oranını ifade etmektedir.

[71] Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Araştırma Komisyonuna bilgi vermek üzere sunduğu 27.03.2025 tarihli ve 1606314 sayılı yazı ve ekleri.

ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği, işyerlerinin iş sağlığı ve güvenliği açısından yer aldığı tehlike sınıflarını belirlemektedir. Anılan Tebliğ uyarınca oteller ve benzeri konaklama yerleri en düşük tehlike sınıfı olan "az tehlikeli" sınıfta yer almaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından 2024 yılı Genel Çalışma Planı kapsamında iş sağlığı ve güvenliği yönünden aşağıda belirtilen programlı teftişler gerçekleştirilmiştir.

Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik Kapsamında Programlı Teftiş

Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Depolama ve Destekleyici Faaliyetler Grubunda İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Geri Dönüşüm Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Gıda Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatında İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Mineral Ürünleri İmalatında İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Tekstil Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftiş

İş Sağlığı ve Güvenliği Organizasyonu Programlı Teftişi

Bununla birlikte, programlı teftişler dışında kalan ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında olan işyerlerine dair Bakanlığa intikal eden ihbar, şikâyet vb. başvurulara yönelik incelemelerden oluşan program dışı teftişler de yürütülmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı iş müfettişleri tarafından yürütülen denetimler neticesinde işyerleri için herhangi bir ruhsat, lisans veya işletme belgesi düzenlenmemektedir. İşyerlerinin ruhsatlandırılmasına ilişkin usul ve esaslar, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'te düzenlenmiştir. Anılan Yönetmelik'in 4'üncü maddesinde ruhsat vermeye yetkili olan idareler tanımlanmış olup söz konusu idarelere ruhsat sonrasında da işyerlerinin gereken şartları sağlayıp sağlamadıklarını tespit etmeye yönelik denetim yetkisi verilmiştir.

2.2.7. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)

Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında 4 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, afet ve acil durumlar ile sivil savunma konularında topluma yönelik eğitim faaliyetleri düzenleme görevini Afet ve Acil

Durum Yönetimi Başkanlığına (AFAD)vermektedir. AFAD, bu yasal sorumluluğuna binaen afet ve acil durumlar ile sivil savunma alanında afet farkındalık, arama ve kurtarma, kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer (KBRN) tehdidi, sivil savunma, afet ve acil durum ekipleri, psiko-sosyal, yangın ve gönüllülük temel branşlarında eğitimler vermektedir. Bu eğitimler toplumun farklı gruplarına, ilgililerin yaş, meslek ve yasal zorunluluklar gibi temel etkenler gözetilerek hazırlanan modüllerle, eğitim yöntem ve tekniklerle tatbik edilmektedir. AFAD, Türkiye'deki afet risklerinin azaltılması, afetlere hazırlık, müdahale ve iyileştirme süreçlerinin koordinasyonu görevini üstlenmiş resmi bir kuruluştur. Yangınlar da dahil olmak üzere çeşitli afet türlerine yönelik olarak halkın, kamu kurumlarının ve özel kuruluşların bilinçlendirilmesi, eğitilmesi ve gerekli önlemlerin alınması noktasında önemli bir rol oynamaktadır.

Mevzuat açısından bakıldığında, AFAD'ın yangınla ilgili görev ve yetkileri doğrudan müdahale ile ilgili olmayıp daha çok yangın öncesi hazırlık, eğitim, bilgilendirme ve kurumlar arası koordinasyonu sağlama şeklindedir. Bu durum, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, Sivil Savunma Kanunu ve İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik gibi yasal metinlerde açıkça belirtilmiştir.

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 99. maddesi gereğince, itfaiye eğitim birimi olmayan belediyelerde sivil savunma eğitimleri AFAD tarafından verilmektedir. Bu eğitimlerin amacı, belediye yöneticilerinin yangın ve diğer acil durumlara karşı hazırlıklı hale getirilmesidir. Bu belediyeler, gerekli eğitim giderlerini kendi bütçelerinden karşılamakla yükümlüdür. Ancak yangın birimine sahip kurumlar, kendi imkânlarıyla personel eğitimi gerçekleştirebilir, gerekli hallerde ise AFAD'ın il müdürlüklerinden destek alabilir.

Sivil Savunma Kanunu ve ilgili mevzuatlar kapsamında, AFAD'ın yangınla doğrudan mücadele etme görevi bulunmamaktadır. Bunun yerine, yangın öncesinde gerekli eğitimlerin verilmesi, risklerin azaltılması ve acil durum planlarının oluşturulması konularında görevli kılınmıştır. Yangın çıktığında ise müdahale görevi tamamen itfaiye teşkilatlarına bırakılmıştır.

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik de AFAD'ın eğitim rolünü pekiştiren bir diğer önemli düzenlemedir. Bu yönetmelik kapsamında; yangın, kurtarma, ilkyardım ve koruma gibi acil durum ekiplerine verilecek özel eğitimlerin bir bölümü doğrudan AFAD tarafından verilebilmekte ya da destek sağlanmaktadır. Böylece işyerlerinde oluşturulan acil durum ekiplerinin daha bilinçli, donanımlı ve afetlere karşı daha dirençli olması sağlanmaktadır.

AFAD'ın yangın özelinde uyguladığı eğitim programları:

1. Yangın Farkındalık Eğitimi:8 saat süren bu programda yangın öncesi alınması gereken önlemler, yangına ilk müdahale yöntemleri, doğru tahliye şekilleri, yangın sınıfları ve söndürme araçları gibi konular işlenir. Eğitim teorik ve uygulamalı olarak iki kısımdan oluşur.

2. Yangın Eğitmen Eğitimi: Kamu kurumları ve STK çalışanlarını hedefleyen bu eğitim toplam 120 saattir. Katılımcılara yangın eğitimi verebilme yetkinliği kazandırmak amaçlanır. Programda yangının kimyası, söndürme teknikleri, tahliye ve kurtarma yöntemleri, eğitim sunum becerileri gibi ileri düzey konular yer alır.

3. İtfaiye Temel Eğitimi: Belediye itfaiye personeline yönelik düzenlenen 80 saatlik bu eğitim, temel yangın bilgileri, müdahale yöntemleri, yangın araçları, KBRN olayları ve kurtarma uygulamalarını kapsamaktadır.

4. Acil Durum Ekipleri Eğitimi: 48 saat süren bu eğitimde AFAD personeline veya ilgili kurumların ekiplerine yönelik olarak arama-kurtarma, söndürme, ilkyardım ve koruma görevleriyle ilgili bilgiler ve uygulamalar aktarılır. Ayrıca mevzuat, tahliye uygulamaları ve olay yeri yönetimi konularında pratik bilgiler sunulmaktadır.

Bu eğitimlerin tamamı, afetlere karşı toplumsal dayanıklılığı artırmayı, yangın öncesi hazırlıkları güçlendirmeyi ve kurumların kendi personelini eğitebilme kapasitelerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Eğitim sonunda belgeler düzenlenir ve yasal geçerliliği olan sertifikalar katılımcılara verilir.

Afet farkındalığını artırmaya yönelik olarak yürütülen eğitim, bilgilendirme ve uygulama faaliyetlerine ilişkin olarak;

Afet Farkındalık Eğitimleri: Afet ve acil durumlara karşı bireylerin ve toplumun bilinçli, hazırlıklı ve dirençli hale gelmesi için gerçekleştirilen eğitimlerin ana amacı, toplumda farkındalık oluşturarak afet anı ve sonrasında doğru davranış şekillerinin kazandırılmasıdır. 'Afete Hazır Türkiye' projesi altında aile, okul, gençler ve işyerleri özelinde alt projeler yürütülmektedir.

Mobil Simülasyon Merkezleri: Bu merkezler, bireylerin depremi simülasyon ortamında deneyimlemelerini sağlar. Eğitimli gönüllü katılımcılar, deprem anında yapılması gereken doğru davranış biçimlerini uygulamalı olarak öğrenmektedir. Türkiye genelinde mobil tırlar aracılığıyla dolaşan merkezler, farkındalık faaliyetleri yürütmektedir.

"hazirim.gov.tr" Projesi: Toplumun her kesimi için erişilebilir olan bu web platformu, afetlere yönelik farkındalık sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. Çocuklara özel içerikler, engelli bireyler için erişilebilir tasarım ve yaşam alanlarına uygun rehberler sunar. Modern arayüzü ve interaktif yapısıyla afet hazırlığını teşvik etmektedir. Site; deprem, sel, yangın, heyelan gibi afet türleriyle ilgili bilgiler, afet öncesi/sırası/sonrası yapılması gerekenler, sığınaklar ve alarm

sistemleri gibi konuları kapsamaktadır. Ayrıca çocuklara ve özel ilgi gruplarına yönelik içerikler sunulmaktadır.

Görsel ve İşitsel Bilgilendirme Faaliyetleri: Deprem, yangın, çığ, tsunami gibi afet türleri hakkında toplumun bilgilendirilmesi için hazırlanan materyallerle, farkındalık artırılmaktadır. Hazırlanan broşür ve afişlerle doğru bilginin yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır. 3-5 dakikalık bölümlerden oluşan animasyon film serisiyle, başta çocuklar olmak üzere toplumun afetlere karşı bilinçlenmesi hedeflenmiştir. Görsel ve sözlü anlatımlar, karakter temsilleriyle desteklenmektedir.

Okulum Afete Hazırlanıyor: AFAD ve Milli Eğitim Bakanlığı iş birliğiyle yürütülen bu projede, öğrencilere ve okul personeline afet bilinci kazandırmak, tatbikatlar düzenlemek ve öğretmenleri eğitici olarak yetiştirmek amaçlanmaktadır. Proje, Düzce'de başlatılmış ve Marmara Bölgesi'nde yaygınlaştırılmaktadır.

Afet ve Acil Durum Eğitim Merkezi (AFADEM)Eğitimleri: AFADEM, afet yönetimi alanında teorik ve uygulamalı eğitimler sunarak nitelikli insan kaynağı yetiştirmeyi hedefler. Ulusal ve uluslararası düzeyde eğitim programları düzenler, materyaller geliştirir ve sürekli eğitimlerle toplumun bilgi düzeyini artırır.

AFADEM kapsamında verilen eğitimler arasında; Afet Farkındalık Eğitimi, Eğitmen Eğitimi, KBRN Temel ve Eğitmen Eğitimi, Yangın ve Sivil Savunma Eğitimleri ile Acil Durum Planlama yer almaktadır. Bu eğitimlerle afet yönetimi konusunda teorik bilgi ve uygulama becerisi kazandırılmaktadır.

2.2.8. İl Tarım ve Orman Müdürlükleri

Tarım ve Orman Bakanlığı 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu çerçevesinde; otellerde sunulan gıda ve içecek hizmetlerine yönelik denetimleri yürütmektedir. Bununla birlikte, gıda ve yem güvenilirliği, halk sağlığı, bitki ve hayvan sağlığı ile hayvan refahı ve ıslahı, tüketici menfaatlerinin korunması ve çevrenin korunmasına yönelik denetim yetkisine sahiptir. Bu doğrultuda, otel bünyesinde faaliyet gösteren restoran, pastane, bar, açık büfe ve benzeri alanlarda hijyen, gıda güvenliği ve ürün izlenebilirliğine ilişkin kontroller gerçekleştirilmektedir.

2.2.9. Kolluk Güçleri (Polis ve Jandarma)

1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu, Kimlik Bildirme Kanunu'nun Uygulanması İle İlgili Yönetmelik ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu hükümleri doğrultusunda otellerde çeşitli denetimler gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda, konaklayan kişilerin kimlik

bilgilerinin eksiksiz bir şekilde kayıt altına alınması ve ilgili birimlere zamanında bildirilmesi hususları denetlenmektedir. Kimlik Bildirme Kanunu'na göre, otellerin günlük olarak konaklayan kişilere ilişkin bilgileri, elektronik Kimlik Bildirim Sistemi (KBS) aracılığıyla kolluk kuvvetlerine iletmesi zorunludur.

Bunun yanı sıra, kamu düzeninin sağlanması, güvenlik tehditlerinin önlenmesi, suçların önlenmesi ve suçluların takibine yönelik kontroller de Emniyet ve Jandarma birimlerince yapılmaktadır. Tesiste genel asayişin korunması, şüpheli durumların izlenmesi ve olağan dışı olaylara anında müdahale edilmesi amacıyla düzenli ya da ihbar üzerine denetimler gerçekleştirilmektedir.

İçişleri Bakanlığı'na bağlı birimler tarafından yürütülen bu denetimler, otellerin hem misafir güvenliğini sağlama hem de kamu düzenine katkıda bulunma yükümlülüğünü yerine getirmesini temin etmektedir. Bu çerçevede, Kimlik Bildirme Kanunu hükümlerine aykırılık tespit edilmesi halinde, idari yaptırımlar uygulanabilmektedir.

2.2.10. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (Muayene Kuruluşları)

Otellerde bulunan asansörlerin güvenli bir şekilde hizmet verebilmesi amacıyla, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu çerçevesinde; hizmete sunulacak olan asansörlerin tescilini yapmak, ilgili teknik mevzuat çerçevesinde yıllık periyodik kontrollerini yapmak ya da yetkilendirilmiş muayene kuruluşları aracılığıyla yaptırmak, gerekli hâllerde asansörleri hizmet dışı bırakmak gibi görevler asansörün bulunduğu ilgili idareye (Belediye, İl Özel İdaresi vb.) verilmiştir.

Asansör periyodik kontrollerine ilişkin usul ve esaslar, yetkilendirilmiş muayene kuruluşlarının sahip olması gereken koşullar bünyesinde; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Vilayetler Birliği, Türkiye Belediyeler Birliği, Türk Standartları Enstitüsü ve Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği temsilcilerince oluşturulan komisyon tarafından belirlenmekte olup Asansör Periyodik Kontrol Yönetmeliğinde belirtilmiştir.

Asansör Periyodik Kontrol Yönetmeliğinde yer alan şartları sağlayan A tipi muayene kuruluşu Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına başvuru yapar ve Sanayi Genel Müdürlüğü tarafından yetkilendirilir. Yetkilendirme işlemi, yetki süresi verilerek tamamlanır. Yetki, TÜRKAK (Türk Akreditaston Kurumu) tarafından verilen akreditasyon belgesinin geçerlilik süresi boyunca devam eder, akreditasyon süresi sona eren ve akreditasyonu yenilenmeyen A tipi muayene kuruluşunun yetkisi iptal edilir.A tipi muayene kuruluşunun asansörler için TS EN ISO/IEC 17020 standardına göre akreditasyonu, elektrik ve hidrolik tahrikli asansörlerin periyodik kontrolünü kapsar.

Asansör Periyodik Kontrol Yönetmeliğine aykırı hareket ettiği belirlenen A tipi muayene kuruluşuna Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından gerekli idari tedbir/tedbirler uygulanır.

Akreditasyon ve mesleki sorumluluk sigortasına ilişkin aşağıda belirtilen hususlardan herhangi birinin sağlanmaması durumunda A tipi muayene kuruluşunun yetkisi Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından iptal edilir:

a) Akreditasyonun TÜRKAK tarafından iptal edilmesi.

b) Mesleki sorumluluk sigortasının yenilenmemesi, kesintiye uğratılması veya amacına uygun olmaması.

Muayene personeli, kontrol listesi, kontrol sayısı, ölçüm donanımı, rapor, bilgi etiketi, kontrol ücreti, takip kontrolü, asansör kimlik numarası, veri tabanı, verilerin Bakanlık ile paylaşımı, iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri, protokol duyurusu, protokol, bildirim ve tarama gibi bu Yönetmelikte belirlenmiş olan asgari şartların herhangi birini sağlamayan A tipi muayene kuruluşuna fiilin mahiyetine göre Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından idari para cezası uygulanır ve/veya yetkisi askıya alınır veya yetkisi iptal edilir.

Otel binasında/yapısında sürekli olarak kullanılan asansörün periyodik kontrolü, yılda en az bir defa, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yetkilendirilen ve ilgili idare ile protokol imzalayan A tipi muayene kuruluşuna yaptırılır.

Asansör Yönetmeliği (2014/33/AB) kapsamında piyasaya arz edilen asansörün tescil öncesi ilk periyodik kontrolü tescil başvurusundan önce, asansör yaptırıcısının müracaatı üzerine en geç on beş gün içerisinde ilgili A tipi muayene kuruluşu tarafından yapılır. Tescil öncesi ilk periyodik kontrolün yaptırılmasına ve ücretinin ödenmesine dair sorumluluk, asansör yaptırıcısındadır. Asansör Yönetmeliği (2014/33/AB) kapsamında asansörü piyasaya arz eden ve tescil öncesi ilk periyodik kontrole nezaret eden, asansör monte eden veya onun yetkili servisi, söz konusu periyodik kontrolün yapılabilmesi için aşağıdaki belgelerin bir suretini başvuru aşamasında ilgili A tipi muayene kuruluşuna iletir:

a) AB uygunluk beyanı.

b) Onaylanmış kuruluş tarafından düzenlenen uygunluk belgesi.

c) Onaylı asansör avan ve/veya uygulama projesi.

ç) Yük için kalibrasyon doğrulama raporu.

İlgili idare kendi sorumluluk alanı içerisinde bulunan asansörlerin periyodik kontrolü için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yetkilendirilen A tipi muayene kuruluşlarından bir tanesi ile protokol imzalar. Ayrıca A tipi muayene kuruluşu olarak akredite olan ilgili idare, Asansör Periyodik Kontrol Yönetmeliğinde belirtilen kriterleri sağlaması, Sanayi ve Teknoloji

Bakanlığınca yetkilendirilmesi ve ilgili idare ile protokol imzalaması durumunda periyodik kontrol yapar.

Periyodik kontrol sonuçları kusursuz, hafif kusurlu, kusurlu ve güvensiz olmak üzere dört grupta değerlendirilir.

İlgili idare adına periyodik kontrolü yapan A tipi muayene kuruluşu tarafından, hafif kusurlu olarak tanımlanan asansöre mavi renkli; kusurlu olarak tanımlanan asansöre sarı renkli; güvensiz olarak tanımlanan asansöre kırmızı renkli bilgi etiketi iliştirilir.

Kırmızı renkli bilgi etiketi iliştirilen ve güvensiz olarak tanımlanan asansörün kullanımına bina sorumlusu tarafından izin verilmez. Bu asansörde tespit edilen uygunsuzlukların en fazla altmış gün içerisinde giderilmesi bina sorumlusunca sağlanır. Bu sürenin bittiği tarih itibarıyla en fazla üç işgünü içerisinde A tipi muayene kuruluşu tarafından takip kontrolü yapılır. Takip kontrolü neticesinde kırmızı renkli bilgi etiketi iliştirilmesine neden olan uygunsuzlukların giderilmediği belirlenen asansör, ilgili idare tarafından ana besleme sisteminden elektriğinin kesilerek mühürlenmesi yoluyla hizmetten men edilir.

Güvensiz olarak tanımlanan asansörün Yönetmelikte belirtilen süre içerisinde güvenli hale getirilmeden kullandırılmasından doğabilecek can ve mal kaybından bina sorumlusu mesuldür.

Sarı renkli bilgi etiketi iliştirilmiş olan asansördeki uygunsuzlukların en fazla yüz yirmi gün içerisinde giderilmesi bina sorumlusunca sağlanır. Bu sürenin bittiği tarih itibarıyla en fazla üç işgünü içerisinde, A tipi muayene kuruluşu tarafından takip kontrolü yapılır. Takip kontrolü neticesinde sarı renkli bilgi etiketi iliştirilmesine neden olan uygunsuzlukların giderilmediği belirlenen asansörün kullanımına bina sorumlusu tarafından izin verilmez ve ilgili idare tarafından ana besleme sisteminden elektriğinin kesilerek mühürlenmesi yoluyla hizmetten men edilir.

Mavi renkli bilgi etiketi iliştirilmiş olan asansörde belirlenen uygunsuzlukların bir sonraki periyodik kontrole kadar giderilmesi bina sorumlusunca sağlanır.

Kırmızı renkli bilgi etiketi iliştirilen asansörün takip kontrolü neticesinde kusurlu duruma geçen ve periyodik kontrol tarihi başlangıç kabul edilerek yüz yirmi gün içerisinde hafif kusurlu veya kusursuz hale getirilmediği ikinci takip kontrolünde tespit edilen asansör, ilgili idare tarafından mühürlenerek hizmetten men edilir.

İlgili idarenin herhangi bir A tipi muayene kuruluşu ile protokol yapmaması veya yapamaması durumunda, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı gerekli tedbiri alır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yetkilendirilen A tipi muayene kuruluşunun, Asansör Periyodik Kontrol Yönetmeliği usul ve esaslarına uygun faaliyet sürdürüp

sürdürmediğine dair hizmet denetimi, Bakanlık Sanayi Genel Müdürlüğü ve Metroloji ve Sanayi Ürünleri Güvenliği Genel Müdürlüğü koordinasyonunda Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlükleri ile gerektiğinde müştereken yapılır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yetkilendirilen A tipi muayene kuruluşunun, asansörün periyodik kontrolüne ilişkin Asansör Periyodik Kontrol Yönetmeliği gerekliliklerini yerine getirip getirmediğine yönelik asansörün mahallindeki hizmet denetimi, asansörün bulunduğu ildeki Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü tarafından yapılır.

2.2.11. Sağlık Bakanlığı

1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ve Yüzme Havuzlarının Tabi Olacağı Sağlık Esasları Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda otellerde halk sağlığı ve hijyen denetimleri gerçekleştirmektedir. Denetimler kapsamında; konaklama tesislerinde içme ve kullanma suyunun kalitesi, yüzme havuzlarının su kalitesi, hijyen kurallarına uyum, gıda üretim ve sunum alanlarının sağlık koşulları gibi hususlar düzenli olarak kontrol edilmektedir.

Özellikle yüzme havuzları için suyun mikrobiyolojik ve kimyasal analizleri yapılarak sağlık standartlarına uygunluğu belirlenmekte, uygunsuzluk tespit edilmesi halinde gerekli yaptırımlar uygulanmaktadır. Ayrıca, otel bünyesinde bulunan restoran, mutfak ve genel kullanım alanlarının hijyen kurallarına uygunluğu da sağlık ekiplerince denetlenmektedir.

İl Sağlık Müdürlükleri tarafından yürütülen bu denetimler, otel müşterilerinin sağlıklı bir ortamda hizmet almasını sağlamak ve toplum sağlığını korumak amacıyla büyük önem taşımaktadır. Yapılan denetimler sonucunda eksiklik veya uygunsuzluk tespit edilmesi halinde ise, mevzuat çerçevesinde idari işlemler uygulanmaktadır.

2.3. KONAKLAMA TESİSLERİNİN RUHSATLANDIRILMASI VE DENETİMİ KONUSUNDA DÜNYA ÖRNEKLERİ

2.3.1. Genel Bilgiler

Turizm endüstrisi, birçok açıdan diğer ekonomik sektörlerden farklı ve kendine özgü dinamiklere sahiptir. Hizmet odaklı bir sektör olması ve tüketimin, bireylerin sürekli yaşadıkları yerlerden uzakta gerçekleşmesi gibi özellikler, turizmi benzersiz bir alan haline getirmiştir. Turistik çekim sisteminde yer alan üç temel unsur — turistler (insanlar), çekim merkezleri (destinasyonlar) ve bilgi verici unsurlar (reklam, tanıtım, rehberlik vb.) — arasındaki etkileşim, turistik hareketliliği şekillendirmektedir.

Turizm faaliyetleri yalnızca ekonomik büyümeyi teşvik etmekle kalmayıp; altyapı yatırımlarını hızlandırmakta, toplumsal kalkınmaya destek olmakta ve kültürel etkileşimi

artırmaktadır. Ancak turizm ürünlerinin soyut yapısı, hizmet kalitesinin ölçümünü ve standardizasyonunu güçleştirdiğinden, sektörde kalite standartlarının geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda, otel işletmeleri başta olmak üzere tüm turizm tesislerinde ortak kalite kriterlerinin benimsenmesi, tüketici memnuniyeti ve uluslararası rekabet açısından kritik bir rol oynamaktadır.

Konaklama hizmetleri açısından bakıldığında, otelcilik sektörünün kökeni oldukça eski dönemlere uzanmaktadır. İnsanların seyahat etme ihtiyacının ortaya çıkmasıyla birlikte, önce han ve kervansaray gibi temel konaklama yapıları gelişmiş, zamanla ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmelere paralel olarak modern otelcilik anlayışı şekillenmiştir. Özellikle 19. ve 20. yüzyıllarda otomobil ve havayolu ulaşımının yaygınlaşması, moteller, tatil köyleri ve uluslararası zincir oteller gibi farklı konaklama türlerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

Günümüzde turizm sektörü, sadece ekonomik büyümenin değil; kültürel etkileşimin, sosyal kalkınmanın ve uluslararası iş birliklerinin de güçlü bir aracı konumundadır. Bu nedenle dünya genelinde ülkeler, turizmin sunduğu fırsatları en iyi şekilde değerlendirebilmek amacıyla sektörel politikalarını güçlendirmekte, ürün çeşitliliğine gitmekte ve hizmet kalitesini artırmaya yönelik stratejiler uygulamaktadır. Özellikle uluslararası turist hareketliliğinin yoğun olduğu bölgelerde, sektördeki yasal altyapının modernize edilmesi, otel işletmeciliğinde profesyonelleşmenin artırılması ve sürdürülebilir büyümenin sağlanması ülkelerin öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır.

Bu çerçevede, sadece otelcilik hizmetlerinin geliştirilmesi yeterli görülmemekte; aynı zamanda işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlemeleri, turizm işletmesi belgelendirme süreçleri ve tesislerde yangın güvenliği gibi kritik unsurların mevzuata uygunluğunun sağlanması da sektörün rekabet gücünü belirleyen önemli faktörler haline gelmiştir. Bu bağlamda Türkiye dışında, ülkemizle benzerlik gösteren Akdeniz çanağında yer alan İtalya, İspanya, Fransa ve Yunanistan gibi ülkeler, yalnızca doğal ve kültürel zenginlikleriyle değil; geliştirdikleri güçlü yasal ve idari altyapılarla da uluslararası turizm piyasasında ön plana çıkmaktadır.

2.3.2. İtalya

2.3.2.1. Konaklama Tesislerinin Denetimi

İtalya'da Turizm Bakanlığı, konaklama tesislerinin açılış izinleri veya başlangıç denetimlerinden doğrudan sorumlu değildir. İtalya'da konaklama tesisleri için tek bir açılış izni veren merkezi otorite (Turizm Bakanlığı gibi) bulunmamaktadır. Faaliyet izni yerel düzeyde Bölgesel yönetimin çıkardığı bölgesel yönetmeliklerle düzenlenir.

İtalya'da konaklama tesislerinin sınıflandırılması bölgesel yönetimlerin yetkisindedir ve her bölge, tesis türüne göre kendi kriterlerini ve gereksinimlerini belirler. Her bölge kendi yönetmeliğini çıkararak oda boyutları, sunulan hizmetler, minimum donanım standartlarını belirler.

Ayrıca, Turizm Bakanlığı ve Devlet-Bölgeler Konferansı tarafından belirlenen bazı ulusal yönergelerle, farklı bölgeler arasında asgari düzeyde bir uyum sağlayarak oda kalitesi ve hizmet standartlarının minimum seviyede korunmasını garanti eder.

Bununla birlikte; oteller ve konaklama tesisleri için sınıflandırma zorunludur. Tesis, resmi olarak belirlenmiş bir kategori olmadan faaliyet gösteremez. Ancak, kısa süreli kiralamalar ve tatil evleri için sınıflandırma zorunlu değildir ve çoğu durumda bu tesisler yıldız derecelendirme sistemine dâhil edilmez. Bazı bölgeler, otel dışında kalan konaklama tesislerini düzenlemek amacıyla CIR (Bölgesel Kimlik Kodu) gibi zorunlu kimlik sistemleri getirmiştir.

2.3.2.2. Konaklama Tesislerinde Yangın Güvenlik Önlemleri

İtalya'daki konaklama tesislerinin (otel, motel, tatil köyü vb.) yasal olarak faaliyet gösterebilmesi için belirli izinler alması ve yasal prosedürleri tamamlaması zorunludur. Konaklama tesislerinin izin veya lisans alması, faaliyet gösterdikleri belediyenin yetki alanına girmektedir. Açılış izni veren ulusal bir otorite bulunmamakta, Bölgesel Yönetimler kendi sınıflandırma kriterleri ve idari düzenlemelerine dayanarak izin süreçlerini düzenlemektedir.

Bölgeler veya özerk iller otel normlarını ve kategorilerini tanımlarken, belediyeler işletme izinlerini vererek yapının mevcut tüm düzenlemelere uygunluğunu sağlar. Belediyeler tarafından verilen faaliyet izinleri; tesisin yapı kullanımı, sağlık, çevre koruma, hijyen, yangın güvenliği gibi farklı alanlarda mevcut düzenlemelere uygun olup olmadığı kontrol edilerek onaylanır.

İtalya'da turizm sektöründe faaliyet gösteren oteller ve diğer konaklama tesisleri açısından yangın güvenliğinin sağlanması zorunlu bir yükümlülük olarak düzenlenmiştir. Bu kapsamda, tesislerin İçişleri Bakanlığına bağlı Ulusal İtfaiye Teşkilatı (Corpo Nazionale dei Vigili del Fuoco) tarafından düzenlenen Yangın Önleme Sertifikası (Certificato di Prevenzione Incendi - CPI) almaları gerekmektedir. CPI, tesisin yangın güvenliği yönünden ilgili yasal düzenlemelere ve teknik standartlara uygunluğunu belgeleyen resmi bir doküman niteliğindedir ve her beş yılda bir yenilenmesi zorunludur. Sertifika başvurusu sürecinde, tesisler tarafından teknik proje raporu, kaçış yolları planı, yangın söndürme ve algılama sistemlerine ilişkin bilgiler, acil durum aydınlatmaları ve tahliye prosedürlerini içeren belgeler hazırlanarak yetkili itfaiye birimlerine sunulmaktadır. Yapılan inceleme ve yerinde denetim sonucunda yangın

güvenliği şartlarını sağlayan tesislere CPI belgesi düzenlenmekte ve tesislerin bu belgeye uygunluklarını gösterecek şekilde görünür bir alanda itfaiye uygunluk etiketi sergilemeleri zorunlu tutulmaktadır.

İtalya'da konaklama tesislerine ilişkin yangın güvenliği düzenlemeleri, tesisin yatak kapasitesine göre farklılık göstermektedir. Özellikle 99 yatak kapasitesini aşan tesisler için daha sıkı kurallar uygulanmakta olup, bu tür tesislerde acil durumlara hızlı müdahale edilebilmesi amacıyla acil durum müdahale odası bulundurulması zorunlu kılınmıştır. Bu kapsamlı uygulamalar, yalnızca müşteri güvenliğini sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda İtalya'nın uluslararası turizm piyasasında güvenli destinasyon kimliğini güçlendirmesine de önemli katkılar sunmaktadır.

2.3.3. İspanya

2.3.3.1. Konaklama Tesislerinin Denetimi

Konaklama tesisleri için (otel, hostel, pansiyon vb.) lisans verme yetkisi özerk topluluklara ve bazı durumlarda yerel yönetimlere yani her belediyenin belediye meclisine aittir. Bu yerel yönetimler, turistik faaliyet ruhsatları vermekten, kentsel düzenleme ile turizm için gerekli altyapının oluşturulmasına kadar çeşitli yetkilere sahiptir. İspanya'da konaklama tesisleri için lisans ve izin süreçleri aşağıda belirtilmiştir:

1- Genel Yasal Yetki Dağılımı

İspanya'da turizm sektörü ile ilgili yetkiler, anayasal olarak özerk yönetimlere (comunidades autónomas) devredilmiştir. Bu bağlamda, otel, pansiyon ve hostel gibi konaklama tesislerinin ruhsatlandırılması süreci, çoğunlukla bölgesel turizm otoriteleri ve yerel belediyeler tarafından yürütülmektedir. Her özerk bölge, kendi turizm yasalarına ve uygulama yönetmeliklerine sahip olmakla birlikte, belirli ulusal standartlara da uymakla yükümlüdür.

Her ne kadar lokasyona göre değişse de, tıpkı 5 yıldızlı otel yatırım projesi ile pansiyon açmak aynı olmadığı gibi, İspanya'da otel açmak için en sık başvurulan prosedürler; otel sahibinin sorumluluk beyanı, turistik işletme olarak faaliyet ve yetkilendirme başvurusu, sağlık ruhsatı, sınıflandırılmış faaliyet lisansı, açık hava reklamcılığı lisansı, yapı ruhsatı, ziyaretçi defterinin yasallaştırılması, ekonomik faaliyet vergisi tescilinin beyanıdır.

Bunlara ek olarak, otel personelinin yasal olarak işe alınmasını gerçekleştirebilmek için gerekli adımları da atmanız gerekmektedir. Bunlara vergilerin ödenmesi, yan haklar, devlete kayıt yaptırma vb. dâhildir.

2- Turizm Lisansı

Konaklama tesisleri açılmadan önce ilgili bölgenin bölgesel turizm otoritesinden turizm lisansı alınması zorunludur. Bu lisans, tesisin konaklama hizmeti sunmaya uygun olduğunu; bölgesel turizm düzenlemelerine uygun inşa edildiğini; belirtilen kategoriye (örneğin 3 yıldızlı otel) göre asgari nitelikleri sağladığını teyit eder.

3- Gıda İşleme Lisansı

Tesis içinde restoran, kafe ya da kahvaltı servisi sunulacaksa, ayrıca bir gıda işleme lisansı alınması gerekir. Bu izinler, yerel sağlık otoriteleri tarafından verilir.

4- İnşaat ve Tadilat İzinleri

Otel inşa etmek ya da mevcut bir binayı turistik tesise dönüştürmek isteyen yatırımcıların, belediye nezdinde belirli inşaat izinlerine başvurmaları gereklidir. Bu süreç aşağıdaki izinlerden oluşur:

Belediye Çalışma İzni: Yeni bina inşa edilecekse veya mevcut binada kapsamlı tadilat yapılacaksa alınması gereken izindir. Bina yıkımı da bu kapsamda değerlendirilir.

Belediye Faaliyet İzni: Tesisin kamuya açık bir faaliyet yürütmeye uygun olduğunu, sağlık, güvenlik ve çevresel standartları karşıladığını belgeleyen bir lisanstır. Bu izin, faaliyete başlamadan önce mutlaka alınmalıdır.

İlk Kullanım İzni: Yapının teknik olarak projeye uygun tamamlandığını ve yerel standartlara uygun olarak inşa edildiğini belgeleyen izin türüdür. Genellikle yerel belediyenin teknik incelemesi sonrasında verilir.

Açılış Ruhsatı: Tüm inşaat, çevre, sağlık ve teknik yükümlülükler yerine getirildikten sonra verilir ve otelin resmî olarak faaliyete geçmesini sağlar.

Bu izin süreçlerinde mimari projeler, inşaat raporları, yangın güvenliği planları ve çevresel etki değerlendirmeleri gibi belgeler talep edilebilir.

Ayrıca çevre mevzuatına ve iş sağlığı ile güvenliği yönetmeliklerine uyum da hem lisans hem de denetim süreçlerinde dikkate alınmaktadır.

İspanya'da konaklama tesislerinin yıldız derecelendirmesi, özerk yönetimler tarafından belirlenen objektif kriterlere dayanmaktadır. Bu sistem, her bölgenin kendi kriterlerini uygulaması nedeniyle ülke genelinde çeşitlilik göstermektedir. Ancak genel olarak, yıldız derecelendirmesi; oda büyüklüğü, tesis olanakları, sunulan hizmetler ve altyapı kalitesi gibi objektif unsurları içermektedir. Her özerk yönetim kendi düzenlemelerini belirlediğinden, kriterler bölgeler arasında farklılık gösterebilir. Genel sınıflandırma şu şekildedir:

- Oteller ve apart oteller: 1'den 5 yıldıza kadar,
- Hostel ve pansiyonlar: 1'den 3 yıldıza kadar,

- Albergues (gençlik yurtları ve konaklama tesisleri): Özel bir yıldız derecelendirmesi bulunmamaktadır.

İspanya'da konaklama tesislerinin yıldız sistemiyle sınıflandırılması, Özerk yönetimler tarafından belirlenen düzenlemelere tabidir; çünkü turizm düzenlemeleri bölgesel yönetimlerin yetkisindedir. Her Özerk yönetimler, oteller, kamp alanları ve diğer turistik konaklama tesisleri için kendi kriterlerini ve kategorilerini belirler. Örneğin, Madrid Özerk Yönetimi kamp alanları ve karavan bölgelerini düzenleyen yeni bir kararname hazırlamakta olup, bu alanlar için otellere benzer şekilde bir ila beş yıldız arasında bir sınıflandırma önermektedir.

Her ne kadar sınıflandırma sistemleri Özerk Yönetimler arasında farklılık gösterebilse de genel olarak, konaklama tesisleri, faaliyet gösterebilmek için bulundukları bölgedeki sınıflandırma sistemine dâhil olmak zorundadır ve her tesisin dış cephesinde ve tanıtım materyallerinde görünür şekilde belirtilmelidir. Özerk yönetimler, bu derecelendirme sistemini düzenlemekten ve denetlemekten sorumludur.

İspanya'daki turizm mevzuatının bölgesel yönetimlere devredilmiş olması nedeniyle, düzenlemeler bölgeden bölgeye farklılık gösterebilir.

2.3.3.2. Konaklama Tesislerinde Yangın Güvenlik Önlemleri

Konaklama tesislerindeki yangın önlemlerinin denetimi, öncelikle belediyelerin yetki alanına girmektedir. Belediyeler, kendi sınırları içindeki işletmelerin faaliyetlerini düzenlemekle sorumludur. Denetimler, açılış ruhsatının verilmesi sürecinde yapılır ve yürürlükteki mevzuata uygunluğun sağlanması için periyodik olarak tekrarlanabilir. Faaliyet ruhsatı alınma sürecinde yangın güvenliği planı içeren teknik bir projenin sunulması zorunludur.

Konaklama tesislerindeki yangın önleme tedbirlerinin sonraki denetimleri ise hem ulusal hem de bölgesel yönetmeliklerle düzenlenmekte ve birden fazla kurum tarafından yapılmaktadır. İspanya Ticaret ve Turizm Bakanlığı sorumluluk sahibi olmakla birlikte, yerel otoriteler ve itfaiye birimleri süreçte aktif rol alır.

Yönetmelikler, konaklama tesislerinin yangın güvenliği standartlarına uymasını ve periyodik olarak denetlenmesini zorunlu kılar. Denetimlerin sıklığı, tesisin büyüklüğü, kapasitesi ve bulunduğu otonom bölgenin (comunidad autónoma) belirlediği özel düzenlemelere bağlı olarak değişiklik gösterebilir.

Genel olarak, yangın güvenliği denetimleri yıllık olarak gerçekleştirilmekte, ancak bazı bölgelerde veya belirli koşullar altında bu süre farklılık gösterebilmektedir.

Ayrıca, İspanya'da turistik konaklama işletmelerinin yangın güvenliği konusunda sertifikalı ve periyodik eğitimler almış güvenlik personeli istihdam etmeleri gerekmektedir. Bu uygulama, yangın güvenliği standartlarının etkin bir şekilde uygulanmasını ve denetlenmesini sağlamaktadır.

2.3.4. Fransa

2.3.4.1. Konaklama Tesislerinin Denetimi

Otel işletmeciliğine başlamadan önce, uygun bir işletme yapısı seçilerek şirketin kurulması gerekmektedir. Bu süreç, yerel Ticaret ve Şirketler Sicili'ne kayıtla tamamlanır.

Otel binasında yapılacak inşaat veya tadilat çalışmalarına bağlı olarak aşağıdaki izinlerin alınması gerekebilir:

Arsa büyüklüğü 5 m²'den küçük ise önceden izin alınmasına gerek yoktur. Arsa büyüklüğü 5 m² ile 40 m² arasında ise belediyeye önceden bildirim yapılması gerekmektedir. Eğer arsa alanı 40 m²'yi geçiyorsa, işe başlamadan önce mutlaka yapı ruhsatı almanız gerekmektedir. İnşaat alanının büyüklüğü 20 m² ile 40 m² arasında olup, yapılan iş sonrası toplam taban alanı 150 m²'yi geçiyorsa ayrıca yapı ruhsatı alınması gerekmektedir. Bu izinler, otelin bulunduğu belediyenin ilgili birimlerinden alınmalıdır.

Otelin açılışından en az 15 gün önce, işletmenin yer aldığı bölgenin valiliğine (préfecture) yazılı bir bildirimde bulunulması gerekmektedir. Bu bildirimde, işletmeci ve otel hakkında detaylı bilgiler (oda sayısı ve özellikleri) sunulmalıdır.

Otelin, kamuya açık bir tesis olarak aşağıdaki standartlara uygun olması zorunludur:

Yangın Güvenliği: Acil çıkışlar, yangın alarm sistemleri ve yangın söndürücüler gibi önlemler alınmalıdır.

Engelli Erişimi: Otelin, hareket kısıtlılığı olan bireyler için erişilebilir olması gerekmektedir. Bu standartlara uyum, ilgili belediyenin yetkili birimleri tarafından denetlenir.

2.3.4.2. Fransa'da Turistik Otellerin Sınıflandırılması Sistemi

Fransa'da turistik otellerin sınıflandırılması, Fransa Turizm Geliştirme Ajansı (Atout France) tarafından yürütülmekte olup, bu uygulama isteğe bağlıdır ve yalnızca işletmecinin talebi üzerine gerçekleştirilmektedir. Yasal olarak otel işletmecilerinin sınıflandırma başvurusu yapma zorunluluğu bulunmamakla birlikte, sınıflandırma pazarlama, kalite güvencesi ve müşteri beklentilerini karşılama açısından önem taşımaktadır.

Fransa'da turistik oteller, konfor ve hizmet düzeyine göre 1 ila 5 yıldız arasında sınıflandırılmaktadır. Ayrıca, 5 yıldızlı oteller, belirli koşulları sağlamak suretiyle "Palace" (Saray) unvanı için başvuruda bulunabilirler.

Sınıflandırma, aşağıdaki dört ana kategoriye dayanan objektif kriterlere göre yapılır: Tesisin donanım ve konfor düzeyi, sunulan müşteri hizmetlerinin kalitesi, engelli bireylere yönelik erişilebilirlik uygulamaları, sürdürülebilir çevre politikaları ve iyi uygulamalar.

3- Yıldızlara Göre Otel Kategorileri

1 Yıldız – Ekonomik, 2 Yıldız- Orta Seviye, 3 Yıldız- Üst Orta Seviye, 4 Yıldız- Üst Düzey, 5 Yıldız- Çok Üst Düzey (Palace dâhil) şeklindedir.

Sınıflandırma başvurusu işletmeci tarafından Fransa Turizm Geliştirme Ajansı (Atout France) yapılır. İşletmeci, Fransız Akreditasyon Komitesi (COFRAC)tarafından akredite edilmiş veya eşdeğer Avrupa kuruluşlarından biri tarafından tanınmış bağımsız bir değerlendirme kuruluşunu görevlendirir.

Değerlendirme kuruluşu, tesisin yerinde incelenmesini yapar ve uygunluk durumunu belgeleyen bir rapor hazırlar. Atout France, değerlendirme raporunu esas alarak sınıflandırma kararını verir. Verilen sınıflandırma 5 yıl süreyle geçerlidir. Eğer 5 yıllık süre sonunda sınıflandırmanın yenilenmesine ilişkin başvuru henüz tamamlanmamışsa, yeni karar bildirilene kadar mevcut sınıflandırma geçici olarak korunur.

Yalnızca 5 yıldızlı oteller tarafından talep edilebilen "Palace" unvanı, otelin sunduğu hizmetin olağanüstü kalitesi, özgünlüğü ve uluslararası itibarı gibi unsurlar temelinde verilir.

Bu unvan, her 3 yılda bir yenilenmelidir. En son kriter güncellemeleri 2021–2024 dönemi için yapılmıştır. Yenileme başvuruları belirlenen takvime uygun olarak gerçekleştirilmelidir.

Sınıflandırılmış oteller, sınıflandırma belgelerini kamuya açık şekilde göstermekle yükümlüdür. Bu kapsamda: Otelin dış cephesine, sınıflandırma seviyesini ve veriliş yılını içeren resmi tabela asılması zorunludur. Bu tabelalar, Atout France tarafından onaylanmış standart tasarım formatlarına uygun olmalıdır. Her yıldız kategorisi için hem klasik hem de çevre dostu versiyonlar mevcuttur.

Sınıflandırılmış bir otelin bakımının yetersiz olduğu tespit edilirse, ilgili bölge valisi otelin sınıflandırmasını düşürebilir veya tamamen iptal edebilir.

Yanıltıcı bilgi verilmesi, belirlenen kriterlere aykırılıklar veya tespit edilen ağır ihlaller, hem idari hem de cezai yaptırımlarla sonuçlanabilir.

Otel işletmeleri, sınıflandırmanın yanı sıra aşağıdaki gibi gönüllü etiketleme sistemlerinden de yararlanabilir; bunlar Tourisme & Handicap (Turizm ve Engellilik Etiketi),

Écolabel Européen (Avrupa Eko-Etiketi)dir. Bu etiketler, otelin erişilebilirlik ve çevresel sürdürülebilirlik alanlarında belirli standartlara uygunluğunu belgelemektedir.[72]

2.3.4.3. Konaklama Tesislerinde Yangın Güvenlik Önlemleri

Konaklama tesisleri katı yangın güvenliği standartlarına uymak zorundadır. Denetimler Belediye yangın güvenliği hizmetleri tarafından Valilik ve itfaiye ekipleriyle iş birliği içinde gerçekleştirilmektedir. Bu denetimler tesisin inşaatı veya işletmeye alınması sırasında yapılır ve periyodik olarak iki yılda bir tekrarlanır.

Fransa'da konaklama tesisleri, özellikle oteller, kamuya açık binalar (Établissements Recevant du Public - ERP) kategorisinde değerlendirildiğinden, yangın güvenliği açısından sıkı düzenlemelere tabidir. Bu düzenlemeler, Fransız İnşaat ve Konut Kanunu (Code de la construction et de l'habitation - CCH) ve ilgili yönetmelikler çerçevesinde belirlenmiştir.

Oteller, ERP sınıflandırmasına göre 1'inci ila 5'inci kategori arasında yer alır. Bu sınıflandırma, ülkemizdeki sınıflandırma tasnifi gibi olmayıp tesisin kapasitesi ve özelliklerine bağlı olarak belirlenir. Yangın güvenliği açısından, özellikle 1'inci ila 4'üncü kategori oteller için daha sıkı denetimler ve önlemler öngörülmektedir.

Yangın güvenliği denetimleri, Güvenlik Komisyonu (Commission de sécurité) tarafından gerçekleştirilir. Bu komisyon, yerel yönetim temsilcileri, itfaiye yetkilileri ve diğer ilgili uzmanlardan oluşur. Denetimler sırasında, tesisin yangın güvenliği önlemleri, tahliye planları, alarm sistemleri ve personel eğitimi gibi unsurlar değerlendirilir.

Denetimlerin sıklığı, otelin ERP kategorisine göre değişiklik gösterir:

1'inci ila 4'üncü kategori oteller: Bu tesisler, her 3 ila 5 yılda bir periyodik denetimlere tabi tutulur. Denetim aralığı, tesisin faaliyet türüne ve risk seviyesine bağlı olarak belirlenir.

5'inci kategori oteller: Bu tesisler için periyodik denetimler sistematik değildir; ancak belirli durumlarda denetimler gerçekleştirilebilir.[73]

2.3.5. Yunanistan

2.3.5.1. Konaklama Tesislerinin Denetimi

Yunanistan'da konaklama tesislerine ilişkin turistik işletme ruhsatı başvuru şartları Turizm Bakanlığı tarafından belirlenmekte ve şartları sağlayan tesislere işletme ruhsatı yine Turizm Bakanlığınca verilmektedir.

[72] https: //www.service-public.fr/. (Erişim Tarihi: 08.04.2025).
[73] https: //entreprendre.service-public.fr/vosdroits/F31684?lang=en. (Erişim Tarihi: 06.04.2025).

Bir konaklama tesisisin Turizm bakanlığından işletme ruhsatı alabilmesi için tesisin bulunduğu yerel yönetimden inşaat yönetmeliklerine uygun olarak yapıldığını gösteren inşaat ruhsatı, bulunduğu bölgedeki itfaiye teşkilatından tarafından yangın güvenlik sertifikası ve Yunanistan Otelciler Birliği'nden uygunluk belgesi temin edildikten sonra;tüm bu belgelerle birlikte Vatandaşa Hizmet Merkezi (KEP) veya Tek Hizmet Merkezi (EKE) üzerinden, Maliye Bakanlığı; Reform ve Dijital Dönüşüm Bakanlığıile Turizm Bakanlığının ortak platformuna veya doğrudan bağlı olduğu bölgedeki Turizm Bakanlığının yerel birimine başvurulması gerekmektedir. Konaklama tesisi bütün şartları sağlamışsa başvurudan sonra 50 gün içinde ruhsat verilmektedir.

Konaklama tesislerinin işletme ruhsatı süresiz olarak verilmektedir. Ancak ruhsatla bağlantılı tesiste herhangi bir değişiklik yapılmak istediğinde, işletme ruhsatı harç bedeli ödenerek ve ruhsat için gerekli şartları sağlamak kaydıyla Turizm Bakanlığınca yenilenir.

Yunanistan'da Konaklama tesislerinin sınıflarının (yıldızlarının) belirlenmesi zorunludur. Sınıflandırmanın usulü, kriterleri ve derecelendirilmesiyle ilgili hususlar Turizm Bakanlığının yayınladığı yönetmeliğe göre yapılmaktadır. İlgili mevzuata göre Yunanistan Otelciler Birliği sınıflandırmaya yetkilidir. Sınıflandırma belgesi 5 yıl için geçerlidir.[74]

2.3.5.2. Konaklama Tesislerinde Yangın Güvenlik Önlemleri

Konaklama tesislerinin işletme ruhsatına başvurmadan önce bulunduğu bölgedeki İtfaiye Biriminden mutlaka yangın güveliği sertifikası almak zorundadır. Yangın güvenliği sertifikası için tesisin aktif ve pasif yangın güvenliği incelenir; itfaiye tarafından uygun bulunursa 5 yıl geçerliliği olan bir sertifika verilir. Pasif yangın güvenliği, bina inşaatı sırasında yapılması zorunlu olan yangın merdiveni, yangın çıkışları vb., aktif yangın güvenliği ise yangın önleyici teknik sistemler olarak tanımlanmaktadır.

Konaklama tesisinin yangın güvenliği 5 yıllık süre için verildiğinden, süre bittiğinde tekrar bulunduğu bölgedeki İtfaiye Birimi tarafından denetlenip, uygun bulunursa tekrar 5 yıllık süre için yangın güvenliği sertifikası verilir.

Konaklama tesisleri dâhil bütün tesislerin yangın güvenliği bakımından uygunluk sertifikası ve denetlenmesi Yunanistan'da itfaiye teşkilatının yetkisindedir. Yunanistan'da itfaiye teşkilatı merkezi bir kurum olup, Kamu Güvenliği ve Vatandaş Koruma Bakanlığına bağlıdır.

[74] https: //eugo.gov.gr/en. (Erişim Tarihi: 06.04.2025) ve https: //www.e-nomothesia.gr/kat-tourismos/n-4276-2014.html. (Erişim Tarihi: 06.04.2025).

Konaklama tesisleri; yatak sayısı, bina büyüklüğü, içinde sunduğu hizmetler, binanın yangına dayanıklılığı vb. kategorilere göre orta ve yüksek seviye sınıflandırmasına tâbidir. İlgili yönetmelikteki kriterlere göre Yüksek Risk seviyesindeyse her yıl, orta risk seviyesindeyse 3 yılda bir bulunduğu bölgedeki itfaiye birimi tarafından denetlenmek zorundadır.

Eğer denetleme sırasında olumsuzluk tespit edilirse, tesisisin büyüklüğüne göre olumsuzlukların giderilmesi için 15-20 günlük süre tanınmakta, süre sonunda olumsuzluk giderilmemişse, söz konusu işletme olumsuzluk giderilene kadar kapatılmakta ve para cezası uygulanmaktadır.[75]

[75] https: //en.mitos. gov.gr/. (Erişim Tarihi: 06.04.2025).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YANGIN VE İLGİLİ MEVZUAT

3.1. YANGINLA İLGİLİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE

3.1.1. Yanma ve Yangın Tanımı

Yanma temel bir oksitlenme reaksiyondur. Reaksiyonun büyüyerek kontrol edilemez seviyeye ulaşması ile oluşan termodinamik süreç ise yangın olarak tanımlanmaktadır. Yangının meydana gelmesi için gerekli koşullardan birisi yanıcı maddedir. Yanıcı maddeler genellikle karbon ve hidrojen atomları ihtiva eden bileşiklerdir (C_xH_y). Diğer koşul ise ortamda oksitleyici madde varlığıdır. Klasik yangınlarda oksitleyici madde havadaki oksijendir (O_2). Endüstriyel yangınlarda farklı oksitleyici bileşikler söz konusu olabilmektedir. Üçüncü ve son olarak da alev alma sıcaklığına ulaşmayı sağlayacak bir ısı kaynağı olarak sıralanabilir. Bu üç temel koşulun gerekli oranlarda bir araya gelmesi yangın üçgeni olarak ifade edilmekte olup bir yangının başlaması için yeterli görülmektedir (Şekil 4). Gerçek koşullarda yanıcı maddenin yüzey alanı ve parlaklık (yansıma) faktörleri de tutuşma için önemli değişkenlerdir.[76]

Yanma reaksiyonu farklı hızlarda meydana gelebilmektedir.[77]

3.1.1.1. Yavaş Yanma

Maddelerin havadaki oksijen ve ısı ile oksitlenmesi olayıdır. Yanmanın tüm belirtilerini görmemiz için gerekli olan yeterli ısı ve oksijenin olmadığı hallerdir. Buna örnek olarak; demirin veya bakırın oksitlenmesi, canlıların hücre solunum olayları gösterilebilir.

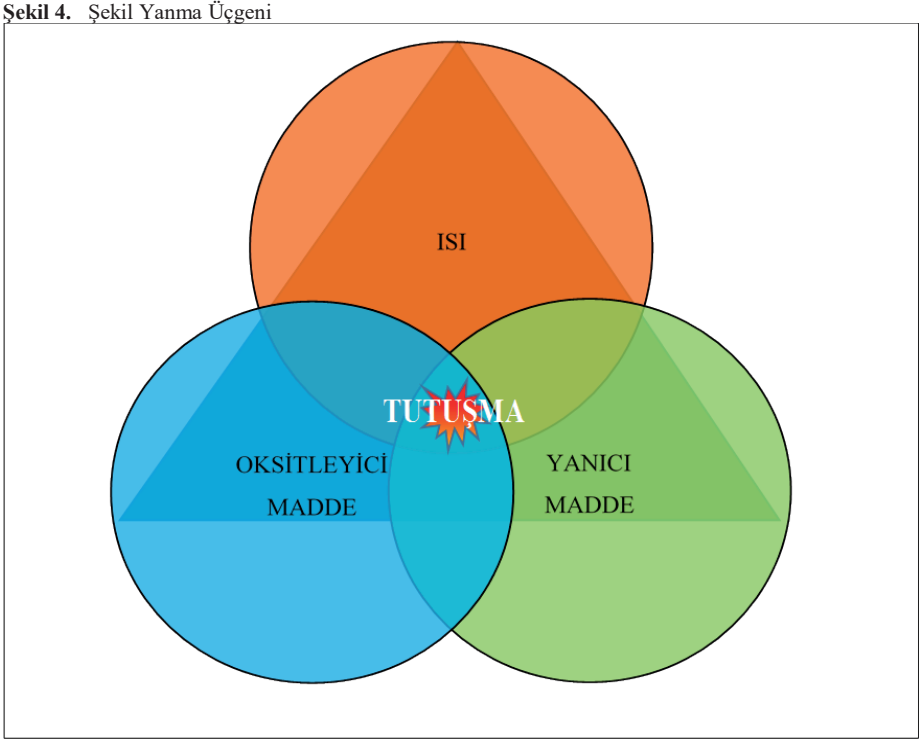
3.1.1.2. Kendi Kendine Yanma (İçten Yanma)

Yavaş yanmanın zamanla hızlı yanmaya dönüşmesi olayıdır. Özellikle bitkisel kökenli yağlı maddeler normal hava ısısı ve oksijeni içinde, kolaylıkla oksitlenmektedir. Bu oksitlenme sırasında gittikçe artan ısı zamanla doğru orantılı olarak bir süre sonra maddenin, kendi kendine tutuşmasına sebep olabilir. Buna örnek olarak, bezir yağına bir miktar benzin bulaştırılması sonucu yukarıda belirtilen şartların gerçekleşmesiyle alevli şekilde yanma meydana gelmesi gösterilebilir.

---

[76] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu.
[77] Sakarya Üniversitesi Yangın ve Yangın Güvenliği Bölüm Başkanı Prof. Dr. Hakan Serhad SOYHAN'IN Araştırma Komisyonu'na ibraz ettiği sunumu.

Şekil 4. Şekil Yanma Üçgeni

3.1.1.3. Hızlı Yanma

Yanmanın belirtileri olan alev, ısı, ışık ve korlaşmanın olduğu yanmadır.

3.1.2. Yanma Ürünleri

Yanabilir nitelikteki bir malzemenin yanması esnasında bulunduğu ortama çeşitli yanma ürünleri salınır. Duman ve zehirli gazlar yanma ürünleri içinde en tehlikeli içeriği oluşturur. Yangında meydana gelen ölümlerin yaklaşık % 80'i hava yoluyla yanma sonucunda değil özellikle zehirli gazların solunmasıyla meydana gelmektedir.[78]

Normal şartlarda karbondioksit (CO_2), karbonmonoksit (CO) ve su buharı (H_2O) gibi yanma ürünleri yanında, kritik sıcaklıklar aşılmaya başlandığı andan itibaren azot oksitler (NOx) oluşarak yangın kinetiğine ve üretilen ısı miktarına etki ederler. Yangın alanında bulunan kimyasal maddelerin özelliklerine bağlı olarak siyanür gazı da oluşmaktadır.

[78] El-Helbawy, R.H. Ghareeb, F.M. "Inhalation Injury as a Prognostic Factor for Mortality in Burn Patients", Ann Burns Fire Disasters, 2011 Jun 30; 24 (2). ss. 82-88.

Yangınlar tipik bir oksidasyon reaksiyonu olduğundan ve reaksiyon sonucu ısı oluştuğundan yanma, yanıcı madde ve oksitleyici madde olduğu sürece sürekli hızlanarak devam eder. Yanmanın devamı için gerekli O_2 sisteme transfer edildiğinde yanma şiddetlenir ve alev sıcaklığı artar, yanma sıcaklığı yüksek olursa reaksiyonlar sonucu daha fazla CO oluşur. Oluşan CO akut toksiktir ve yangınlarda hemoglobine bağlanarak ölümlere neden olan temel zehirli gaz bileşenidir.

Yüksek sıcaklıklarda CO oluşumu ile ilgili önemli bir kimyasal denge reaksiyonu olan Boudouard reaksiyonu uyarınca yanma sürecinde oluşan CO sıcaklığını kaybettiği zaman reaksiyon diğer tarafa yönlenir ve yangın bölgesinde is, yani karbon (C) oluşumu gözlemlenir. Bu is oluşumu yangın karakteristiğinin tanımlanması ve yangının yayılma hızı açısından önemlidir.

Yangın esnasında yün, ipek, polyester vb. malzemelerin (R = CxHyNz) yanması sonucu ikinci bir grup reaksiyon gerçekleşir. Bu malzemelerin yanması sonucunda CO_2, CO ve H_2O yanı sıra akut toksik siyanür gazı (HCN) da oluşabilir.

Yangınlarda tehlikeli gaz oluşumu anlamında diğer önemli bir kimyasal grubu da hidrojen klorür (HCI) oluşumudur. Özellikle kabloların yalıtımında, kapı ve pencere doğramalarında kullanılan polivinil klorürün (PVC) yanması sonucunda oluşan HCl buharlaşarak yanma gazlarının zehirlilik yükünü artırır.[79]

Yangın sırasında oluşan dumanın bir başka dezavantajı, yoğunluğuna bağlı olarak mekandaki görsel iletişimi azaltmasıdır. En iyi bilinen mekânda bile görsel iletişimin zayıflaması, kişilerin yön algılarını kaybetmelerine yol açacak ve bu da paniğe neden olabilecektir. Bu durum kişilerin mekândan tahliye edilmesi ile ilgili koşulları zorlaştıracağı gibi kaçış süresinin de uzamasına neden olacaktır.[80]

Bir diğer yanma ürünü ise sıcaklıktır. Yangınla birlikte mekânda sıcaklık çok kısa sürede yükselir. Yaklaşık 5 dk. içinde sıcaklığın 600 °C değerine ulaşması ve tam gelişmiş bir yangında bu değerin 900-1.200 °C seviyesine çıkması mümkündür. İnsan derisindeki hücrelerin 72 °C sıcaklıkta yanarak işlevini yitireceği ve yangın sırasında bu sıcaklık değerine birkaç dakikada erişilebileceği dikkate alınmalıdır.[81]

---

[79] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu

[80] Adana'nın Aladağ İlçesinde Kız Öğrenci Yurdunda Meydana Gelen Elim Yangın Vakasının Araştırılması ve Benzer Acıların Bir Kez Daha Yaşanmaması ve Kamusal Eğitim ve Barınma Haklarının Tüm Öğrencilerimiz İçin Güvence Altına Alınıp Yaygınlaştırılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Temmuz 2017

[81] https: //www.nist.gov/%3Cfront%3E/fire-dynamics. (Erişim Tarihi: 29.04.2025).

3.1.3. Yangın Türleri

3.1.3.1. Meydana Gelme Mekanizmalarına Göre Sınıflandırma

Yangınlar meydana gelme mekanizmalarına göre aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir.

1. Parlama: Yeterli sıcaklıktaki bir yanıcı sıvının yüzeyinde tutuşabilir buhar-hava karışımı oluşmaktadır. Bu karışımın bir tutuşturucu kaynakla teması sonucunda meydana gelen kısa süreli yanmadır. Parlamanın meydana geldiği sıcaklığa parlama noktası adı verilir.[82]

2. Tutuşma: Bir maddenin alevli biçimde yanmaya başladığı veya kendiliğinden devam eden bir yanma reaksiyonunun oluştuğu aşama olarak tanımlanır.[83]

3. Ani Yangın (Flash Fire): Kapalı veya yarı kapalı bir ortamda biriken buhar, gaz veya sis karışımının aniden alevlenerek bir anda tüm ortamı sarması şeklinde gerçekleşen yangın türüdür. Yanıcı maddenin hava ile yaptığı uygun aralıktaki karışımın tutuşturucu kaynakla tetiklenmesi sonucunda oluşmaktadır. Genellikle patlama sesi oluşmaz ve hasar oluşturacak seviyede yüksek basınç meydana gelmez ama çok yüksek sıcaklık değerlerine ulaşılır.[84]

4. Alevlenme (Flashover): Bir yangın esnasında, ortamın tavanında biriken sıcak gazların odadaki diğer yanıcı yüzeyleri tutuşturması sonucu, tüm yüzeylerin eş zamanlı ve kendiliğinden tutuştuğu ısıl bir olaydır. Alevlenme sırasında ortam tamamen alevlerle kaplanır ve sıcaklık dramatik bir şekilde artar.[85]

5. Patlama: Yüksek basınç ve termal radyasyon üreten ani ve hızlı bir enerji salımı olarak tanımlanmaktadır. Yangınla sonuçlanabilecek patlamalar aşağıda açıklanmıştır.

Patlayıcı Ortamlardan Kaynaklı Patlamalar: Yanıcı maddelerin gaz, buhar, sis veya tozlarının atmosferik şartlar altında hava ile oluşturduğu ve herhangi bir tutuşturucu kaynakla temasıyla meydana gelen patlamalardır.[86]Doğalgaz patlaması bu patlama türüne örnek olarak gösterilebilir.

Patlayıcı Maddelerden Kaynaklı Patlamalar: Bir madde veya karışımın; çevreye zarar verecek sıcaklıkta, basınçta ve hızda gaz üretme hususunda kendiliğinden veya bir tetikleyiciyle kimyasal tepkimeye sebep olması veya kendiliğinden devam eden ekzotermik kimyasal tepkimelerin sonucu olarak ısı, ışık, ses, gaz veya duman ya da bunların

[82] DiNenno, P. J. Drysdale, D. Beyler, C. L. Walton, W. D. Custer, R. P. Hall, J. R. Watts, J. M. (2002). SFPE handbook of fire protection engineering (3th ed.). Springer.
[83] Drysdale, D. (2011). An introduction to fire dynamics (3rd ed.). John Wiley & Sons.
[84] National Fire Protection Association (NFPA). (2007). NFPA 68: Standard on explosion protection by deflagration venting. National Fire Protection Assoc.
[85] Drysdale, D. (2011). An introduction to fire dynamics (3rd ed.). John Wiley & Sons.
[86] Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik.

kombinasyonu yoluyla bir etki oluşturmasıdır.[87] Nitroselüloz patlaması bu patlama türüne örnek olarak gösterilebilir.

Kaynayan Sıvı Genişleyen Buhar Patlaması (BLEVE): Basınçlı bir tankta depolanan sıvının, genellikle tankın doğrudan aleve maruz kalması sonucu aşırı ısınmasıyla meydana gelir. Basınç altında depolanan sıvı atmosferik koşullardaki kaynama noktasının çok üzerinde bir sıcaklığa ulaşır, tank içerisindeki iç basınç yükselir ve tankın cidarı zayıflayarak bütünlüğü bozulur. İçerisindeki basınçlı sıvı ve buharı aniden serbest kalarak alev topu oluşturur.[88] LPG depolama tanklarına etki eden yangınlar sonucu meydana gelen bütünlük kayıpları buna örnek olarak gösterilebilir.

6. Alev Topu Yangını (Fireball): Yanıcı sıvı/gaz sızıntısının aninden tutuşması sonucu oluşan büyük hacimli alev bulutu olarak tanımlanabilir. Özellikle LPG ve LNG gibi basınç altında sıvılaştırılmış gazların aniden serbest kalmasıyla meydana gelebilmektedir.[89]

7. Jet Yangını: Yüksek basınçla sızan yanıcı bir gaz veya buharın bir tutuşturucu kaynakla temas etmesi sonucu oluşan, genellikle yüksek sıcaklıkta ve yönlenmiş bir alev sütunu şeklindeki yangındır.

3.1.3.2. Yayılım Mekanizmalarına Göre Sınıflandırma

Yangınlar, yayılım mekanizmalarına göre aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir.[90]

1. Kondüksiyon: Isı iletimi yoluyla yangının yayılmasıdır. Isı, katı malzemelerin birbirleriyle olan temasıyla aktarılır.

2. Konveksiyon: Isı taşınması yoluyla yangının yayılmasıdır. Isınan havanın hareketiyle gerçekleşir.

3. Radyasyon: Işınım yoluyla yangının yayılmasıdır. Yangın alevlerinin yarattığı radyasyon yangının yayılmasına neden olur.

4. Alev Sıçraması: Alevlerin yangın sırasında yanıcı yüzeylerde ilerlemesiyle yangının yayılmasıdır. Alevlerin halı, perde vb. tekstil ürünleri üzerinde ilerlemesi buna örnek olarak gösterilebilir.

5. Dumanla Tutuşma: Yanıcı maddeler yanmadan önce veya yetersiz oksijenle yanarken uçucu parçacıklar ve gazlar üretebilirler. Havada biriken söz konusu parçacıklar ve gazlar, tutuşturucu bir kaynakla veya sıcak bir yüzeyle temas ederse tutuşabilir. Bu durum ani

[87] Maddelerin ve Karışımların Sınıflandırılması, Etiketlenmesi ve Ambalajlanması Hakkında Yönetmelik.
[88] DiNenno, P. J. Drysdale, D. Beyler, C. L. Walton, W. D. Custer, R. P. Hall, J. R. Watts, J. M. (2002). a.g.e.
[89] Center for Chemical Process Safety. (1999). Guidelines for consequence analysis of chemical releases. American Institute of Chemical Engineers.
[90] Karlsson, B. & Quintiere, J. G. (2000). Enclosure fire dynamics. CRC Press.

yangına sebebiyet verebilir.

Gerçek hayatta alışılagelmiş kullanımın aksine katılar (metaller ve tozları hariç) veya sıvılar gerçekte doğrudan yanmazlar. Yanmanın gerçekleşmesi ancak malzemenin kendisini oluşturan bileşenlerden yanıcı film tabakası oluşturması yani gaz fazı meydana getirmesi ve gaz fazının tutuşması ile mümkündür. Diğer bir ifade ile yanma reaksiyonu bir gaz - gaz reaksiyonudur. Pratik hayatta bu olgu basitçe alev alma sıcaklığı olarak bilinmektedir. Her malzemenin yüksek sıcaklıkla gaz film tabakası oluşturması kendine has tipik bir değerdir.

Yangının yayılması birçok unsura bağlıdır. Bunlar; yanan maddenin cinsi, miktarı, tutuşma şekli ve ortamda bulunan oksijen miktarı ile ilgilidir. Yanıcı madde miktarı;

Yangın potansiyeli,

Yangın yükü,

Yangın yük indeksi,

olarak üç kısımda ele alınır.

Yangın potansiyeli aslında bir arada bulunan maddelerin toplam değerini gösterir. Yangın potansiyelini hesaplamak için yanıcı maddelerin kütlesi ile yanma ısısı çarpılır ve sonuç kilojul (kJ) veya kilokalori (kcal) cinsinden verilir. Yanan malzemenin yanında farklı ve daha çok yanma ısısına sahip malzemeler yanıyorsa ortamdaki yangın potansiyeli daha yüksektir.[91] Yangın yükü; bir yapı bölümünün içinde bulunan yanıcı maddelerin kütleleri ile alt ısıl değerleri çarpımları toplamının, plandaki toplam alana bölünmesi ile elde edilen ve megajoule/metrekare (MJ/m^2) olarak ifade edilen büyüklük olarak tanımlanır.[92] Yangın yük indeksi ise bir binanın veya bölümünün yangın riskini ve potansiyel yangın şiddetini daha kolay anlaşılır ve karşılaştırılabilir bir ölçekte ifade etmek için kullanılan boyutsuz bir değerdir. Yangın yük indeksi ise, yangın yükünün belirli bir referans değere bölünmesiyle elde edilir.

3.1.3.3. Yanıcı Maddeye Göre Sınıflandırma

Yangınlar yanıcı maddeye göre aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir.[93]

1. A Sınıfı Yangınlar: Odun, kömür, kâğıt, ot, doküman ve plastik gibi yanıcı katı maddelerin yangınlarıdır.

2. B Sınıfı Yangınlar: Benzin, benzol, makine yağları, laklar, yağlı boyalar, katran ve asfalt gibi yanıcı sıvı maddelerin yangınlarıdır.

3. C Sınıfı Yangınlar: Metan, propan, bütan, LPG, asetilen, havagazı ve hidrojen gibi

[91] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu.
[92] Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, T.C. Resmi Gazete, 19.12.2007, Sayı: 26735.
[93] Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, T.C. Resmi Gazete, 19.12.2007, Sayı: 26735.

yanıcı gaz maddelerin yangınlarıdır.

4. D sınıfı yangınlar: Lityum, sodyum, potasyum, alüminyum ve magnezyum gibi yanabilen hafif ve aktif metaller ile radyoaktif maddeler gibi metallerin yangınlarıdır.

3.2. ULUSAL MEVZUAT

3.2.1. 7126 Sayılı Sivil Savunma Kanunu

13.06.1958 tarihli ve 9931 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Sivil Savunma Kanunu'na göre sivil savunma; düşman taarruzlarına, tabii afetlere ve büyük yangınlara karşı halkın can ve mal kaybının asgari hadde indirilmesi, hayati ehemmiyeti haiz her türlü resmi ve hususi tesis ve teşekküllerin korunması ve faaliyetlerinin idamesi için acil tamir ve ıslahı, savunma gayretlerinin sivil halk tarafından azami surette desteklenmesi ve cephe gerisi maneviyatının muhafazası maksadıyla alınacak her türlü silahsız koruyucu ve kurtarıcı tedbir ve faaliyetleri ihtiva etmektedir.

Kanun'un 5'inci maddesi uyarınca mülki idare amirleri, bu kanun hükümleri ve bunlara müsteniden İçişleri Bakanlığınca tespit ve tebliğ olunacak esaslar dâhilinde kendi mülki hudutları içindeki hassas bölgelerde sivil savunma teşkilat ve tesisatının kurulmasından, donatımından, sevk ve idaresinden, kontrolünden ve bölgelerine müteveccih düşman taarruzlarına, tabii afetlere ve büyük yangınlara karşı barıştan itibaren sivil savunmayı fiilen tahakkuk ettirmekten bizzat mesuldürler.

Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca tabii afetler ve büyük yangınlarda; 4373 sayılı Taşkın Sular ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Kanunu ile ve 4623 sayılı Yer Sarsıntısından Evvel ve Sonra Alınacak Tedbirler Hakkında Kanun hükümleri dairesinde yapılacak her türlü kurtarma ve yardım işlerine, mahalli mülki amirliklerce görülecek lüzum üzerine, bu bölgede bulunan Sivil Savunma teşkillerinin de katılması mecburidir.

Anılan Kanun Ek Madde 9 gereğince; kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlar; yangınla mücadele için mevcut personelden ekiplerini kurmak, yangın önleme ve söndürme planlarını hazırlamak, kuruluşun özelliğine göre gerekli araç, gereç ve malzemeyi hazır bulundurmak zorundadır. Gerçek kişiler de yangınla mücadele için gerekli önlemleri almalıdır.

3.2.1.1. Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik

19.12.2007 tarihli ve 26735 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Yönetmelik'in amacı; kamu kurum ve kuruluşları, özel kuruluşlar ve gerçek kişilerce kullanılan her türlü yapı, bina, tesis ve işletmenin, tasarımı, yapımı, işletimi, bakımı ve kullanımı safhalarında çıkabilecek yangınların en aza indirilmesini ve herhangi bir şekilde çıkabilecek

yangının can ve mal kaybını en aza indirerek söndürülmesini sağlamak üzere, yangın öncesinde ve sırasında alınacak tedbirlerin, organizasyonun, eğitimin ve denetimin usul ve esaslarını belirlemek olarak tanımlanmaktadır. Yönetmelik; ülkedeki her türlü yapı, bina, tesis ile açık ve kapalı alan işletmelerinde alınacak yangın önleme ve söndürme tedbirlerini ve yangının ısı, duman, zehirleyici gaz, boğucu gaz ve panik sebebiyle can ve mal güvenliği bakımından yol açabileceği tehlikeleri en aza indirebilmek için yapı, bina, tesis ve işletmelerin tasarım, yapım, kullanım, bakım ve işletim esaslarını kapsamaktadır.

Bu Yönetmelik, 09.06.1958 tarihli ve 7126 sayılı Sivil Savunma Kanunu'nun ek 9'uncu maddesi ile 10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 97'nci, 107'nci ve 508'inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Yönetmeliğin 6'ncı maddesinde görev, yetki ve sorumluluklar belirlenmiştir.

(1) Bu Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasından;

a) Yapı ruhsatı vermeye yetkili idareler,

b) Yatırımcı kuruluşlar,

c) Yapı sahipleri,

ç) İşveren veya temsilcileri,

d) Tasarım ve uygulamada görevli mimar ve mühendisler ile uygulayıcı yükleniciler ve imalatçılar,

e) Yapı yapılmasında ve kullanımında görev alan müşavir, danışman, proje kontrol, yapı denetimi ve işletme yetkilileri, görevli, yetkili ve sorumlu olduğu,

(2) Yangın söndürme ve algılama, duyuru ve acil aydınlatma gibi aktif yangın güvenlik sistemlerinin yeterli olmamasından; projenin eksik veya hatalı olması veya standartlara uygun olmaması hâlinde proje müellifleri ve yapımın eksik veya hatalı olması veya standartlara uygun olmaması hâlinde ise müteahhit veya yapımcı firma sorumludur. Sistemin uygun çalışmaması işletmeden kaynaklanıyor ise, işletmeci kuruluş doğrudan sorumlu olur. Yangın güvenlik sistemlerinin yaptırılmasının gerekli olduğu yapı sahibine yazılı olarak bildirildiği hâlde, yapı sahibi tarafından yaptırılmamış veya standartlara uygun yaptırılmamış ise, yapı sahibi sorumlu olduğu,

(3) Bu Yönetmelik hükümlerine uyulmaması sebebiyle meydana gelen yangın hasarlarından dolayı;

a) Yapı inşasında yer alan yapı sahipleri, işveren ve işveren temsilcileri,

b) Tasarımda, uygulamada ve denetimde görevli mimar ve mühendisler,

c) Yapı denetimi kuruluşları,

ç) Müteahhitler, imalatçılar ve danışmanları, kusurlarına göre sorumlu olduğu hükümleri yer almaktadır.

Yönetmelikte binalar, kullanım sınıflarına ve tehlike sınıflarına göre nitelendirilmiş ve özel düzenlemeler getirilmiştir. Ayrıca binaların; inşası, yerleşimi, ulaşım yolları, bina taşıyıcı sistemi stabilitesi, duvarları, döşemeleri, cepheleri, çatıları ve binalarda kullanılacak yapı malzemeleriyle ilgili hükümler yer almaktadır.

Yönetmeliğin 41'inci maddesinde kaçış merdiveni özellikleriyle ilgili ve 47'nci maddesinde kaçış yolu kapılarıyla ilgili hükümlere yer verilmiştir.

Yönetmeliğin Dördüncü Kısımında; kazan daireleri, yakıt depoları, mutfaklar ve çay ocakları, sığınaklar, otoparklar, çatılar gibi bina bölümlerine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

Yönetmeliğin Beşinci Kısımında; elektrik tesisatı ve sistemleri, acil durum aydınlatması ve yönlendirmesi, yangın algılama ve uyarı sistemleri ve kablolar ile ilgili düzenlemeler bulunmaktadır. Hangi bina tiplerinde, acil durum aydınlatması ve algılama ve uyarı sistemleri olması gerektiğiyle ilgili detaylar verilmiştir.

Binalarda duman kontrol sistemi olarak yapılan basınçlandırma, havalandırma ve duman tahliye tesisatının; binada bulunanlara zarar vermeyecek, panik çıkmasını önleyecek ve binanın emniyetli bir şekilde boşaltılmasını sağlayacak güvenli bir ortamı oluşturacak şekilde tasarlanması, tesis edilmesi ve çalışır durumda tutulmasıyla ilgili hükümler Yönetmeliğin Altıncı Kısımında yer almaktadır.

Bu Yönetmelik kapsamındaki bütün yapı ve binalar ile tünel, liman, dok, metro ve açık arazi işletmeleri gibi yapılarda yangın öncesinde ve sırasında kullanılan; yangın dolabı, hidrant sistemi ve yağmurlama sistemi ile köpüklü, gazlı ve kuru tozlu söndürme sistemlerinin tasarımı, kurulumu ve bakımıyla ilgili düzenlemeler Yönetmeliğin Yedinci Kısımında yer almaktadır.

Yönetmeliğin Sekizinci Kısmında; tehlikeli maddelerin sınıflandırılması, depolanması ve kullanılması ile ilgili hükümler yer almaktadır.

Yönetmeliğin Dokuzuncu Kısmında; yangın güvenliği sorumluluğu, ekiplerin kurulması, eğitim ve denetim ile ilgili düzenlemeler bulunmaktadır. Yönetmeliğin Denetim başlıklı 131'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, "Özel yapı, bina, tesis ve işletmeler, mahalli itfaiye teşkilatı ile bunların bağlı veya ilgili olduğu bakanlık ve kamu kurum ve kuruluşlarının müfettişi, kontrolör veya denetim elemanları tarafından denetlenir. Bina sahibi, yöneticisi ve sorumluları denetim elemanlarınca binaların arzu edilen bütün bölümlerini ve teçhizatını göstermek, istenilen bilgi ve belgeleri vermek zorundadır. Denetim sonunda

eksik bulunan ve giderilmesi istenilen aksaklıklar ile talep edilen önlemlerin öngörülen uygun süre içerisinde ilgililerce yerine getirilmesi mecburidir." hükmü yer almaktadır.

Mevcut binalar hakkında uygulanacak genel ve özel hükümler, Yönetmeliğin Onuncu Kısımında; tarihi yapılarla ilgili düzenlemeler On Birinci Kısımda yer almaktadır.

Yönetmeliğin On İkinci Kısmında; mevcut binalar hakkında alınacak tedbirler ile ilgili yapım süresini belirten Geçici Madde 1'in birinci fıkrasında, "Bu Yönetmeliğin Onuncu Kısmında belirtilen mevcut binalar için yangına karşı alınması gereken tedbirler, bina sahibi ve yöneticisi ile kurum amirleri tarafından 1 yıl içinde yerine getirilir. Bu süre içerisinde, alınacak tedbirlerin gerekli kıldığı tesisatın yapımına başlanılmış ise, yapım süresine bağlı olarak ilgili idare tarafından 1 yılı aşmamak üzere yapım süresi tanınabilir." hükmü yer almaktadır.

3.2.2. 2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu

Madde 1 - Bu Kanunun amacı; turizm sektörünü düzenleyecek, geliştirecek, dinamik bir yapı ve işleyişe kavuşturacak tertip ve tedbirlerin alınmasını sağlamaktır.

Madde 2 - Bu Kanun, turizm hizmeti ile bu hizmetin gereği kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezlerinin tespiti ile geliştirilmelerine, turizm yatırım ve işletmelerinin teşvik edilmesine, düzenlenmesine ve denetlenmesine ilişkin hükümleri kapsar.

Madde 3- Bu Kanunda yer alan;

e) Turizm İşletmeleri: Türk veya yabancı uyruklu, gerçek veya tüzel kişilerce birlikte veya ayrı ayrı gerçekleştirilen ve turizm sektöründe faaliyet gösteren ticari işletmeleri,

f) Turizm Yatırım Belgesi: Turizm sektöründe yatırım yapana, tespit edilen yatırım dönemi için Bakanlıkça verilen belgeyi,

g) Turizm İşletmesi Belgesi: Basit konaklama tesisleri hariç olmak üzere, turizm sektöründe faaliyet gösteren turizm işletmelerine Bakanlıkça verilen belgeyi,

Madde 5 - Turizm sektöründe; bu Kanun ve diğer mevzuatta yer alan teşvik tedbirleri ile istisna, muafiyet ve haklardan yararlanabilmek için Bakanlıktan turizm yatırımı belgesi veya turizm işletmesi belgesi alınması zorunludur.

Yetkili idare tarafından işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen konaklama işletmelerinin bu ruhsatı aldıkları tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlıktan turizm işletmesi belgesi almaları zorunludur.

Bu maddede belirtilen süreler içerisinde turizm işletmesi belgesi alamayan konaklama ve plaj işletmeleri, işletmeye açılamaz ve faaliyette bulunamaz. Bu işletmelerin işyeri açma ve çalışma ruhsatı Bakanlıkça yapılan bildirim üzerine yetkili idare tarafından bir ay içinde iptal edilir ve faaliyetlerine son verilir.

Denetim

Madde 30 -Belge talebinde bulunan işletmelerin belgelendirilmesine esas denetimleri, belgeli yatırım ve işletmelerin niteliklerine ilişkin denetimleri ve işletmeleri sınıflandırma yetkisi Bakanlığa aittir. Bakanlık gerek görmesi durumunda, denetim yetkisini sınırlarını belirlemek kaydıyla valilik vasıtasıyla da kullanabilir.

Cezalar

Madde 31 - Bu Kanuna ve bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmeliklerde gösterilen koşullara uymayan belgeli yatırım, işletme ve deniz turizmi araçlarının belge sahiplerine, diğer mevzuattaki ceza hükümleri saklı kalmak kaydıyla, aşağıdaki maddelerde belirtilen cezalar uygulanır.

Madde 32 - Belge sahibine, aşağıda belirtilen durumlarda Bakanlıkça "uyarma" verilir.

a) Turizm yatırım ve işletmelerinin idare ve işletilmelerinde kusur, aksaklık ve eksikliklerin tespiti.

b) Tesisin isim değişikliğine ilişkin başvuruda bulunulmaması.

c) Tesis tür ve sınıfının yazı, reklam, afiş, broşür ve benzeri araçlarla tüketiciye yanıltıcı şekilde tanıtılması.

d) Belgeli işletmeler veya seyahat acentaları tarafından 7183 sayılı Kanun kapsamında turizm payının ödenmesine ilişkin belgenin on beş gün içerisinde Bakanlığa ibraz edilmemesi veya yapılacak denetimlerde bu belgenin sunulmaması.

Madde 33- Belge sahibine, aşağıda belirtilen durumlarda ve miktarlarda "idari para cezası" uygulanır.

a) 32'nci maddenin birinci fıkrasının (a) veya (b) bentlerine göre verilen uyarma ve eksikliğin giderilmesi için verilen süreye rağmen, bu süre içinde kusur, aksaklık veya eksikliklerin giderilmediğinin tespiti veya uyarmanın tebliği tarihinden itibaren bir yıl içinde aynı bentlere göre yeni uyarma gerektiren kusur, aksaklık veya eksikliklerin tespiti halinde sekiz bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

b) 32'nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendine göre verilen uyarmaya rağmen otuz gün içerisinde yanıltıcı tanıtıma son verilmemesi halinde on dört bin Türk lirası idari para cezası.

c) Bakanlıkça istenilen bilgi ve belgelerin verilen süre içerisinde gönderilmemesi veya eksik gönderilmesi veya yanıltıcı bilgi veya belge verilmesi hallerinde sekiz bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

d) Müşteriye taahhüt edilen hizmetin verilmemesi veya eksik verilmesi halinde sekiz bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

e) Konaklama tesislerinde, işletme tarafından taahhüt edilmesine rağmen müşterinin konaklatılmaması veya bu hizmetin yakın çevrede aynı konum, tür ve sınıfta bir işletmede verilmesinin sağlanmaması hallerinde hizmetin sağlanamadığı her bir oda için sekiz bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

f) Bakanlığa bilgi verilmeksizin yatırım veya işletmenin tümünün devredilmesi, kiraya veya işletmeciye verilmesi hallerinde sekiz bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

g) İşletme sahibi veya sorumlusu ya da personelin kastı veya ihmali nedeniyle müşteriye karşı suç işlendiğinin yargı kararı ile tespiti halinde sekiz bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

h) Deniz turizmi araçlarının belgesinde belirtilen tür ve/veya kapasiteye aykırı olarak faaliyette bulunması halinde on bin Türk lirası idari para cezası.

ı) Turizm amaçlı sportif faaliyet iznine sahip olan işletmenin Bakanlıkça belirlenen koşullara aykırı olarak faaliyette bulunması halinde on bin Türk lirası idari para cezası.

i) Onaylı fiyat tarifelerinin üzerinde fiyat uygulanması halinde fazladan alınan ücretin yirmi katı idari para cezası.

j) Salgın hastalık durumunda, Bakanlıkça belirlenecek usul ve esaslar kapsamında eksiklik tespit edilmesi halinde on üç bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

k) Usul ve esasları Bakanlıkça belirlenen sertifika programları çerçevesinde sertifikaların alınmaması halinde on üç bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

l) 32’nci maddenin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen uyarmayı takiben verilecek on beş günlük süre içerisinde 7183 sayılı Kanun kapsamında turizm payının ödenmesine ilişkin belgenin ibraz edilmemesi halinde on üç bin beş yüz Türk lirası idari para cezası.

m) Deniz turizmi tesislerinin 26’ncı maddede belirtilen süresi içerisinde turizm işletmesi belgesi almaması halinde yirmi bin Türk lirası idari para cezası.

n) Basit konaklama turizm işletmesi belgeli tesislerin 34’üncü maddenin birinci fıkrasının (d), (f) ve (k) bentlerinde belirtilen aykırılıkların tespiti halinde, belge iptali yaptırımı yerine, ilk tespitte on üç bin beş yüz Türk lirası para cezası, bir yıl içinde her tespitinde ise bir önceki cezanın iki katı tutarında para cezası.

Madde 34 - Turizm belgesi, aşağıdaki durumlarda Bakanlıkça iptal edilir:

a) Turizm belgesinde belirtilen belge sahibinin ya da işletmecinin değişmesi halinde Bakanlıkça verilen sürede uygun evrakın sunulmaması veya bu bent kapsamında belge sahibi değişikliğinin uygun görülmesine rağmen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi.

b) Bakanlıkça verilen sürede işletme iznine esas belgenin gönderilmemesi.

c) İşletmeye açılan turizm yatırım belgeli tesise ilişkin işletme iznine esas belgenin Bakanlıkça verilen süre içerisinde gönderilmemesi veya bu tesislerde yapılan denetimde tespit edilen eksikliklerin Bakanlıkça verilen sürede giderilmemesi nedeniyle kısmi turizm işletmesi veya turizm işletmesi belgesi düzenlenememesi.

d) Tür, sınıf veya kapasite değişikliği nedeniyle tesisin turizm belgesinin yeniden düzenlenmesinin uygun görülmesi durumunda, belge düzenlenmesi için 33'üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi hükmü uygulanmasına rağmen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi.

e) Belgelendirilmeye esas olan ilgili kurum veya kuruluştan alınan işletme iznine esas belgenin geçerliliğini yitirmesi veya iptal edilmesi.

f) Yapılan denetim ya da sınıflandırma çalışması sonucunda niteliklerin önemli ölçüde kaybedilmiş olduğunun tespit edilmesi.

g) Kamu taşınmazı üzerinde gerçekleştirilen yatırım ve işletmelerde, taşınmazın kullanım hakkına esas iznin iptal edilmesi.

h) İşletme faaliyetine son verilmesi.

ı) Tesisin belgelendirildiği türdeki faaliyetine son verilerek belgelendirilebilecek türler dışında faaliyet gösterilmesi.

i) Belge sahibinin belge iptalini talep etmesi.

j) Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ile turizm merkezleri içinde bulunan ve yapılaşma koşulları ile projelendirilmelerine ilişkin 37'nci maddenin (c) fıkrasının (3) numaralı bendi uyarınca belirlenen usul ve esaslardan faydalanan belgeli turizm tesislerinin, belirlenen asgari tür ve sınıflarda kısmi turizm işletmesi belgesi veya turizm işletmesi belgesi alamaması.

k) İşletmelerde, sertifika programları çerçevesinde usul ve esasları Bakanlıkça belirlenen sertifikaların olmaması ve 33'üncü maddenin birinci fıkrasının (k) bendinin uygulanmasını müteakip Bakanlıkça verilecek otuz günlük süre içerisinde sertifika alınmaması.

l) 33'üncü maddenin dördüncü fıkrası uyarınca idari yaptırım uygulanmış işletmelerde aynı fıkralar kapsamında eksiklik tespit edilmesi.

3.2.2.1. Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik

Madde 2- (1) Bu Yönetmelik; turizm tesislerine turizm belgesi verilmesine, bu tesislerin yönetim, personel ve işletme özellikleri ile uymak zorunda oldukları fiziki şartların ve işletmecilik esaslarının belirlenmesine, tanıtım, bilgilendirme ve uygulanacak fiyat tarifelerinin onaylanmasına ilişkin usul ve esasları kapsar.

Madde 4- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

e) Belgelendirme denetimi: Turizm yatırımı belgesinin kısmi turizm işletmesi belgesine veya turizm işletmesi belgesine, kısmi turizm işletmesi belgesinin turizm işletmesi belgesine çevrilmesi ile doğrudan turizm işletmesi belgesi veya kısmi turizm işletmesi belgesi taleplerinin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen denetimi, (ifade eder).

n) Turizm işletmesi belgesi: Bu Yönetmelikte nitelikleri belirtilen turizm işletmelerine işletme aşamasında verilen belgeyi, (ifade eder).

p) Turizm yatırımı belgesi: Bu Yönetmelikte nitelikleri belirtilen tesisler için yatırım aşamasında verilen belgeyi, (ifade eder).

Madde 5- (1) Turizm yatırımı belgesi; yatırımın türü, sınıfı ve süresini gösteren, ibraz edilen belgelerle yatırımcının beyanı üzerine Bakanlık tarafından düzenlenen belgedir. Bu belge, imar planı yapımına veya değişikliğine dayanak teşkil etmez.

(2)... Tesiste; fiziki ve işletmecilik bütünlüğünün sağlanması kaydıyla, fiilen işleticinin kullanımında bulunan ve müşteriye hizmet sunumu gerçekleştirilen tüm üniteler dikkate alınır. Tesis kapasitesi olarak değerlendirilen üniteler, hizmet sunumu yapılan alanların tespitinden ibaret olup, 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu, 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine göre hak oluşturmaz.

Turizm belgesi işlemleri

MADDE 9- (3) Başvuru evrakının incelenmesi sonucunda;

a) Yatırım belgesi talepleri ile turizm işletmesi belgesinden kısmi turizm işletmesi belgesine geçiş taleplerinde evrak üzerinden yapılan incelemede, başvurusu uygun görülenler belgelendirilir.

b) Turizm yatırımı belgeli tesislerin kısmi turizm işletmesi belgesi veya turizm işletmesi belgesine geçişlerinde, başvuru evrakı uygun görülenler denetim programına alınır. Yapılan belgelendirme denetimi sonucunda giderilebilir eksiklik tespit edilmesi halinde belge sahibine bir defaya mahsus olmak üzere süre verilir.

c) Doğrudan kısmi turizm işletmesi belgesi veya turizm işletmesi belgesi taleplerinde, başvuru evrakı uygun görülenler denetim programına alınır. Yapılan belgelendirme denetiminde sadece evrak eksikliğinin bulunması durumunda, eksik evrakın tamamlanması için bir defaya mahsus olmak üzere otuz gün süre verilir. Belgelendirme denetimi sonucunda uygun görülmeyen veya verilen sürede uygun evrak gönderilmeyen başvurular gerekçesi belirtilerek reddedilir.

(5) Kısmi turizm işletmesi belgesi veya turizm işletmesi belgesi düzenlendikten sonra, belge ile belgeye esas işyeri açma ve çalışma ruhsatının birer örneği ruhsatı düzenleyen kurum veya kuruluşa gönderilir.

(7) İşyeri açma ve çalışma ruhsatını düzenleyen kurum veya kuruluş, ruhsata ilişkin her türlü değişiklik veya iptal işlemini Bakanlığa bildirmekle yükümlüdür.

Belgelendirme denetimi ve sınıflandırma çalışması

Madde 11- (1) Turizm yatırımı belgesinin kısmi turizm işletmesi belgesine veya turizm işletmesi belgesine geçişi veya kısmi turizm işletmesi belgesinin turizm işletmesi belgesine geçişi ile doğrudan kısmi turizm işletmesi belgesi veya turizm işletmesi belgesi taleplerinde tesisler; asgari nitelikler, kapasite, fiziki özellikler, kullanılan malzeme standardı, işletme ve hizmet kalitesi, temizlik, bakım ve hijyen ile personelin nitelikleri ve eğitim düzeyi gibi ölçütler dikkate alınarak;

a) Bir, iki ve üç yıldızlı oteller hariç olmak üzere, bu Yönetmelikte sınıfı bulunan tesislerde, mahallinde belgelendirme heyeti tarafından puanlama sistemine dayalı değerlendirme formu uygulamak suretiyle denetim yapılarak,

b) Bu Yönetmelikte sınıfı bulunmayan tesisler ile bir, iki ve üç yıldızlı otellerde ise denetim yapılarak, değerlendirilir.

(2) Sınıflandırma talebinde bulunulması veya Bakanlık tarafından gerekli görülmesi halinde, bu Yönetmelikte sınıfı bulunan kısmi turizm işletmesi belgeli veya turizm işletmesi belgeli tesislerin sınıfı; asgari nitelikler, kapasite, fiziki özellikler, kullanılan malzeme standardı, işletme ve hizmet kalitesi, temizlik, bakım ve hijyen ile personelin nitelikleri ve eğitim düzeyi gibi ölçütler dikkate alınarak sınıflandırma komisyonunca puanlama sistemine dayalı değerlendirme formu uygulamak suretiyle belirlenir.

(3) Sınıflandırma çalışması ve bir, iki ve üç yıldızlı oteller hariç olmak üzere sınıfı bulunan tesislerde yapılan belgelendirme denetimi sonucunda tesislerin aldıkları puan ve aldıkları puana karşılık gelen tür ve sınıfın bu Yönetmelikte yer alan asgari nitelikleri esas alınır.

(4) Yapılan sınıflandırma çalışması sonucunda belge değişikliğinin gerekmesi durumunda, belgesi düzenlenmeden yeni sınıflandırma talepleri değerlendirilmez.

Yerleşme özellikleri ve konaklama birimlerinin düzenlenmesi

Madde 13- (1) Tesisler; bu Yönetmelikte öngörülen ve kullanım amacına uygun ölçülerde, kaliteli ve nitelikli tefriş ve donanım elemanları ile fonksiyonuna uygun dekore edilmiş ve kullanım amacına uygun büyüklüğe sahip mahallerde ve yapılarda gerçekleştirilir. Turizm tesisinin dış cephe, iç duvar, zemin, tavan, çatı kaplama malzemelerinin bakımlı ve nitelikli olması gerekir.

Mahallerin düzenlenmesi

Madde 14- (1) Mahallerin düzenlenmesinde, tesis türünün bu Yönetmelikte yer alan asgari niteliklerine ilişkin farklı düzenleme bulunmaması halinde, bu madde hükümleri uygulanır.

Personelin nitelikleri ve personele yönelik düzenlemeler

MADDE 15- (1) Bakanlık tarafından belgelendirilen veya belge talebinde bulunulan tesislerde turizm alanında tecrübeli, eğitimli veya sertifikalı personel istihdam edilir. Tesislerde sağlık, güzellik ve bakım, çocuk oyun merkezi veya ünitesi, masaj, su sporları ve eğlenceleri, okçuluk, atıcılık, binicilik gibi üniteler bulunması durumunda, bu ünitelerde alanında sertifikalı veya eğitimli personel çalıştırılır. Lunapark, eğlence havuzu gibi ünitelerde güvenlikten sorumlu personel bulundurulur. Tesislerin tesisat, mekanik, elektrik, elektronik sistemlerinin bakımı sertifikalı veya eğitimli kişilere yaptırılır veya bu niteliklere sahip personel istihdam edilir. Turizm işletmelerinde görevli personelin hizmet standardını yükseltmek amacıyla eğitim için gerekli önlemler işveren tarafından alınır ve uygulanır.

Tanıtım, bilgilendirme ve fiyat tarifeleri

MADDE 16- (1) Bakanlık tarafından düzenlenen plaket, tesis girişinde müşterinin kolayca görebileceği bir yerde bulundurulur.

(2) Tesis tanıtımı Bakanlıktan alınan belgeye uygun olarak yapılır. Belgeli tesislerin işyeri açma ve çalışma ruhsatında belirtilen isim ve türden farklı olarak belgelendirilmeleri halinde turizm belgesinde belirtilen isim ve tür esas alınarak tanıtım yapılması zorunludur. Tesis tanıtımında tüketici hakları açısından doğru bilgilere yer verilir; yanıltıcı olabilecek veya ülke turizmini zedeleyecek tanıtımlarda bulunulamaz. Tesis tanıtımında, belgelendirildiği sınıfın dışında algı yaratacak şekilde yıldız simgesini çağrıştıracak semboller kullanılamaz.

Madde 17- (1) Turizm tesislerinde, her türlü tesisatın tasarımında, kullanılan yapı malzemelerinin seçiminde, suyun temizliğinde ve dezenfekte edilmesinde, yiyecek ve içecek maddelerinin hazırlanmasında, depolanmasında ve saklanmasında insan ve çevre sağlığının korunması ve geliştirilmesine yönelik hijyen ve sağlık kurallarına uyulur. Yiyecek ve içecekler, saklama ve servis anında bozulmalarını önleyecek biçimde, uygun ısıda muhafaza edilir. Tesislerde insan sağlığını tehdit eden hastalıkların oluşmasını önleyecek gerekli önlemler alınır. Bulaşıcı hastalıkların tespit edilmesi halinde gerekli tedbirler alınarak yetkili makamlara derhal bilgi verilir.

(5) Turizm tesislerinin çevresinde, tesis girişlerinde ve genel kullanım alanlarında müşterilerin ve personelin güvenliğinin sağlanmasına yönelik elektronik ve fiziki güvenlik önlemleri alınır. Her türlü tesisat, elektrik ve mekanik donanımlarının standartlara uygun ve nitelikli olması ve ayrıca bakımının düzenli yapılması zorunludur. Teras, balkon, merdiven,

açık koridorlar gibi dolaşım alanlarında; uygun malzeme ve ölçülerde korkuluk düzenlenir, pencerelerde düşmeyi önleyecek önlemler alınır. Cam ve kaygan yüzeyler ile kot farkı olan yerlerde uyarı işaretleri bulundurulur. (Mülga cümle: RG-22/12/2024-32760- CK-9287/4 md.)

Madde 18- (1) Konaklama tesislerinde aşağıdaki asgari nitelikler aranır:

a) Yatak odalarının düzenlenmesine ilişkin esaslar: 1) Yatak odaları; doğal ışık alacak şekilde ve banyolu olarak düzenlenir. Uygun tefriş elemanlarıyla rahat kullanım imkânı verebilecek şekilde dekore edilir...

Madde 19- (1) Oteller; asıl işleri müşterilerin konaklama ihtiyaçlarını sağlamak olan, bu hizmetin yanında yardımcı iş olarak yeme-içme, toplantı, kutlama etkinlikleri, spor ve eğlenceye yönelik üniteleri de bünyelerinde bulundurabilen tesislerdir. Oteller; bir, iki, üç, dört ve beş yıldızlı olarak sınıflandırılır.

Geçici Madde 1- (3) Mülga 7/12/2004 tarihli ve 5272 sayılı Belediye Kanunu ile 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen turizm işletmesi belgeleri, işyeri açma ve çalışma ruhsatı yerine geçer. Bu şekilde işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile belgelendirilmeyen tesislerde; ilave yapılaşma, belge sahibi değişikliği, ana faaliyet konusundaki işletmeci değişikliği durumunda işyeri açma ve çalışma ruhsatı istenir. (Ek cümle: RG-29/8/2023-32294-CK-7519/7 md.) Ayrıca turizm işletmesi belgesi işyeri açma ve çalışma ruhsatı yerine geçen ve sonradan işyeri açma ve çalışma ruhsatı almamış olan tesislerin, yangın önlemlerinin yeterli olduğuna dair ilgili kurumdan uygunluk yazısı alarak 30.04.2024[94] tarihine kadar Bakanlığa ibraz edilmesi zorunludur. Verilen sürede istenilen uygun evrakın Bakanlığa gönderilmemesi halinde Kanun'un 34'üncü maddesi uyarınca tesisin belgesi iptal edilir.

3.2.3. 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu

04.03.2005 tarihli ve 25745 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Kanun'un amacı; il özel idaresinin kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kanun'un 3'üncü maddesine göre il özel idaresi; il halkının mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir. İl özel idaresinin organları ise il genel meclisi, il encümeni ve vali olarak tanımlanmıştır.

[94]Maddede geçen "31.12.2023" tarihi, 23/12/2023 tarihli ve 32408 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7979 sayılı Cumhurbaşkanlığı Yönetmeliğinin 1'inci maddesiyle "30/4/2024" tarihi olarak değiştirilmiştir.

İl özel idaresinin görev ve sorumlulukları Kanun'un 6'ncı maddesinde düzenlenmiş olup il özel idaresi mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) Gençlik ve spor sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç ilin çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde,
b) İmar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma; orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışında,
c) Bisiklet yollarının ve şeritlerinin, bisiklet ve elektrikli skuter park ve şarj istasyonlarının, yaya yollarının ve gürültü bariyerlerinin planlanması, projelendirilmesi, yapımı, bakımı ve onarımıyla ilgili işleri,

yapmakla görevli ve yetkilidir.

Kanun'un 7'nci maddesine göre il özel idaresinin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

a) Kanunlarla verilen görev ve hizmetleri yerine getirebilmek için her türlü faaliyette bulunmak, gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri için kanunlarda belirtilen izin ve ruhsatları vermek ve denetlemek.
b) Kanunların il özel idaresine verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, emir vermek, yasak koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek.
c) Hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, taşınır ve taşınmaz malları almak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, takas etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek.
d) Borç almak ve bağış kabul etmek.
e) Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı yirmi beş milyar Türk Lirasına kadar olan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek.
f) Özel kanunları gereğince il özel idaresine ait vergi, resim ve harçların tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak.
g) Belediye sınırları dışındaki gayri sıhhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerine ruhsat vermek ve denetlemek. Ancak, sivil hava ulaşımına açık havaalanları bünyesinde yer alan tüm tesislere işyeri açma ve çalışma ruhsatı dâhil her türlü ruhsat, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından verilir. Bu konuya ilişkin usul ve esaslar Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünce hazırlanacak bir

yönetmelikle düzenlenir.

h) Belediye sınırları dışında, yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni hangi idare tarafından verilmiş olursa olsun, hizmete sunulacak olan asansörlerin tescilini yapmak, ilgili teknik mevzuat çerçevesinde yıllık periyodik kontrollerini yapmak ya da yetkilendirilmiş muayene kuruluşları aracılığıyla yaptırmak, gerekli hâllerde asansörleri hizmet dışı bırakmak.

İl özel idaresi, hizmetleri ile ilgili olarak, halkın görüş ve düşüncelerini belirlemek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapabilir.

Birinci fıkranın (h) bendinde düzenlenen yetkinin usulüne uygun kullanılmaması sonucu oluşacak yaralanma ve ölüm olaylarından dolayı, ilgili il özel idaresi yetkilileri 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre sorumludur.

Kanun'un 35'inci maddesi uyarınca il özel idaresi teşkilatı; genel sekreterlik, malî işler, sağlık, tarım, imar, insan kaynakları, hukuk işleri birimlerinden oluşur. İlin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal, kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak norm kadro sistemine ve ihtiyaca göre oluşturulacak diğer birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi il genel meclisinin kararıyla olur. Bu birimler büyükşehir belediyesi olan illerde daire başkanlığı ve müdürlük, diğer illerde müdürlük şeklinde kurulur.

Genel sekreter, il özel idaresi hizmetlerini vali adına ve onun emirleri yönünde, mevzuat hükümlerine, il genel meclisi ve il encümeni kararlarına, il özel idaresinin amaç ve politikalarına, stratejik plan ve yıllık çalışma programına göre düzenler ve yürütür. Bu amaçla il özel idaresi kuruluşlarına gereken emirleri verir ve bunların uygulanmasını gözetir ve sağlar. Genel sekreter yukarıda belirtilen hizmetlerin yürütülmesinden valiye karşı sorumludur. Toplam nüfusu 3.000.000'a kadar olan illerde, ihtiyaca göre en fazla iki, nüfusu bunun üzerinde olan illerde en fazla dört genel sekreter yardımcılığı kadrosu ihdas edilebilir.

İlçelerde, özel idare işlerini yürütmek amacıyla kaymakama bağlı ilçe özel idare teşkilâtı oluşturulabilir.

Kanun'un 55'inci maddesi gereğince, il özel idaresinin görev ve yetki alanına giren konularda, kanunların verdiği yetkiye dayanarak il genel meclisi tarafından alınan ve usulüne uygun olarak ilân edilen kararlara aykırı davrananlara; fiilleri suç oluşturmadığı takdirde, üç yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. Fiilin bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, bu tüzel kişiye verilecek idarî para cezası bir kat artırılır.

55'inci maddede belirtilen fiillerin yeme, içme, eğlenme, dinlenme, yatma, bakım ve temizlenme gibi ihtiyaçlarla ilgili ticaret, sanat ve meslekleri yapanlar tarafından işlenmesi durumunda, ayrıca üç günden yedi güne kadar işyerinin kapatılmasına karar verilir.

Kanun'un 60'ıncı maddesine göre işyeri kapatma yaptırımı, yaptırım süresince işyerinin mühürlenmesi suretiyle uygulanır.

Kanun'un 69'uncu maddesi gereğince il özel idaresi; yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla ilin özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum plânlarını yapar, ekip ve donanımı hazırlar.

Acil durum plânlarının hazırlanmasında varsa il ölçeğindeki diğer acil durum plânlarıyla da koordinasyon sağlanır ve ilgili bakanlık, kamu kuruluşları, meslek teşekkülleriyle üniversitelerin ve diğer mahallî idarelerin görüşleri alınır.

Plânlar doğrultusunda halkın eğitimi için gerekli önlemler alınarak 69'uncu maddede sayılan idareler, kurumlar ve örgütlerle ortak programlar yapılabilir. İl özel idaresi, il dışında yangın ve doğal afetler meydana gelmesi durumunda, bu bölgelere gerekli yardım ve destek sağlayabilir.

3.2.4. 5393 Sayılı Belediye Kanunu

13.07.2005 tarihli ve 25874 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Belediye Kanunu'nun amacı belediyenin kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kanun'un 3'üncü maddesine göre belediye, belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir. Belediye organları ise belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanı olarak tanımlanmaktadır.

Kanun'un 14'üncü maddesinde belediyenin görev ve sorumlulukları belirtilmiş olup belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafî ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yükseköğrenim öğrenci yurtları (Bu Kanunun 75'inci maddesinin son fıkrası, belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler tarafından, orta ve yükseköğrenim öğrenci yurtları ile Devlete ait her derecedeki okul binalarının yapım, bakım ve onarımı ile tefrişinde uygulanmaz.); sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır.

Kanun'un 15'inci maddesine göre belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

a) Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her

türlü faaliyet ve girişimde bulunmak.

b) Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek.

c) Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek.

d) Özel kanunları gereğince belediyeye ait vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarının tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak; vergi, resim ve harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğal gaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların tahsilini yapmak veya yaptırmak.

e) Müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek; kaynak sularını işletmek veya işlettirmek.

f) Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek.

g) Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak.

h) Mahallî müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek.

i) Borç almak, bağış kabul etmek.

j) Toptancı ve perakendeci hâlleri, otobüs terminali, fuar alanı, mezbaha, ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak, işletmek, işlettirmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek.

k) Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek.

l) Gayrisıhhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek.

m) Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek, izinsiz satış yapan seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi sonucu, cezası ödenmeyerek iki gün içinde geri alınmayan gıda maddelerini gıda bankalarına, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde

geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara vermek.

n) Reklam panoları ve tanıtıcı tabelalar konusunda standartlar getirmek.

o) Gayrisıhhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını, sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) depolama sahalarını; inşaat malzemeleri, odun, kömür ve hurda depolama alanları ve satış yerlerini belirlemek; bu alan ve yerler ile taşımalarda çevre kirliliği oluşmaması için gereken tedbirleri almak.

p) Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.

r) Belediye mücavir alan sınırları içerisinde 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, 26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve ilgili diğer mevzuata göre kuruluş izni verilen alanda tesis edilecek elektronik haberleşme istasyonlarına kent ve yapı estetiği ile elektronik haberleşme hizmetinin gerekleri dikkate alınarak ücret karşılığında yer seçim belgesi vermek,

s) Belediye sınırları içerisinde, yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni hangi idare tarafından verilmiş olursa olsun, hizmete sunulacak olan asansörlerin tescilini yapmak, ilgili teknik mevzuat çerçevesinde yıllık periyodik kontrollerini yapmak ya da yetkilendirilmiş muayene kuruluşları aracılığıyla yaptırmak, gerekli hâllerde asansörleri hizmet dışı bırakmak.

ş) Bisiklet yollarının ve şeritlerinin, bisiklet ve elektrikli skuter park ve şarj istasyonlarının, yaya yollarının ve gürültü bariyerlerinin planlanması, projelendirilmesi, yapımı, bakımı ve onarımıyla ilgili işleri yürütmek.

(l) bendinde belirtilen gayrisıhhî müesseselerden birinci sınıf olanların ruhsatlandırılması ve denetlenmesi, büyükşehir ve il merkez belediyeleri dışındaki yerlerde il özel idaresi tarafından yapılır.

Belediye, belde sakinlerinin belediye hizmetleriyle ilgili görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapabilir.

Kanun'un 52'nci maddesine göre; itfaiye teşkilâtının çalışma usul ve esasları, çalışanların görev ve yetkileri, memurluğa alınması için taşımaları gereken nitelikler, alacakları

meslek içi eğitim, görevde yükselme, meslekten çıkarılma, giyecekleri kıyafet ve savunma amaçlı olarak kullanacakları aletler ile itfaiye teşkilâtında hizmet gereklerine göre oluşturulacak birimler, İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. Belediye bu yönetmeliğe aykırı olmamak üzere ek düzenlemeler yapabilir.

İtfaiye hizmetleri kesintisiz olarak yürütülür. İtfaiye personelinin çalışma süresi ve saatleri 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın, hizmetin aksatılmadan yürütülmesini sağlayacak şekilde düzenlenir. Belediye itfaiye teşkilâtında fiilen çalışanlara fazla mesai ücreti olarak yılı bütçe kanununda belirlenen üst sınırı aşmamak kaydıyla belediye meclisi kararı ile tespit edilen maktu tutar ödenir.

Kanun'un 53'üncü maddesi uyarınca belediye; yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla beldenin özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum plânlarını yapar, ekip ve donanımı hazırlar. Acil durum plânlarının hazırlanmasında varsa il ölçeğindeki diğer acil durum plânlarıyla da koordinasyon sağlanır ve ilgili bakanlık, kamu kuruluşları, meslek teşekkülleriyle üniversitelerin ve diğer mahallî idarelerin görüşleri alınır.

Plânlar doğrultusunda halkın eğitimi için gerekli önlemler alınarak 53'üncü maddede sayılan idareler, kurumlar ve örgütlerle ortak programlar yapılabilir. Belediye, belediye sınırları dışında yangın ve doğal afetler meydana gelmesi durumunda, bu bölgelere gerekli yardım ve destek sağlayabilir.

3.2.4.1. Belediye İtfaiye Yönetmeliği

21.10.2006 tarihli ve 26326 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Yönetmeliğin amacı; belediye itfaiye teşkilâtının kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını, itfaiye personelinin niteliklerini, görevde yükselme ve mesleki eğitimlerini, kıyafetlerini, kullanacakları araç, teçhizat ve malzeme ile denetim usul ve esaslarını düzenlemektir. 03.07.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 52'nci maddesi ile 10.07.2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7'nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Yönetmelik'in 6'ncı maddesi uyarınca itfaiye teşkilatının görevleri;

Yangınlara müdahale etmek ve söndürmek,

Her türlü kaza, çökme, patlama, mahsur kalma ve benzeri durumlarda teknik kurtarma gerektiren olaylara müdahale etmek ve ilk yardım hizmetlerini yürütmek; arazide, su üstü ve su altında her türlü arama ve kurtarma çalışmalarını yapmak,

Su baskınlarına müdahale etmek,

Afet ve acil durumlarda arama ve kurtarma çalışmalarına katılmak,

27/11/2007 tarihli ve 2007/12937 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik ile verilen görevleri yapmak,

30/9/2020 tarihli ve 3033 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile yürürlüğe konulan Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik, Nükleer Tehdit ve Tehlikelere Dair Görev Yönetmeliği kapsamında kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer olaylara yangın durumunda ilk müdahalede bulunmak, keşif-tespit, arama/kurtarma faaliyetlerinde 3/1/2014 tarihli ve 28871 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) kapsamında ilgili çalışma grubuna destek vermek, dekontaminasyon görevlerini valilik ile iş birliği içerisinde yerine getirmek,

Halkı, kurum ve kuruluşları itfaiye hizmetleri ile ilgili olarak bilgilendirmek, alınacak önlemler konusunda eğitmek ve bu konuda tatbikatlar yapmak,

Kamu ve özel kuruluşlara ait itfaiye birimleri ile gönüllü itfaiye personelinin eğitim ve yetiştirilmesine yardım etmek; bunların bina, araç-gereç ve donanımlarının itfaiye standartlarına uygunluğunu denetlemek ve bu birimlere yangın yeterlilik belgesi vermek ve gerektiğinde bu birimlerle iş birliği yapmak,

Belediye sınırları dışındaki olaylara müdahale etmek,

Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmelik hükümlerine göre belediye meclisince tespit edilecek ücret karşılığında baca temizliği yapmak ya da belediye tarafından yetkilendirilmiş kişi ve kuruluşlara yaptırmak ve bacaları yangına karşı önlemler yönünden denetlemek,

Talep edilmesi halinde orman yangınlarının söndürülmesi çalışmalarına katılmak,

İmar planlarına göre parlayıcı, patlayıcı ve yanıcı madde depolama yerlerinin tespiti için ilgili birimlere görüş bildirmek,

İşyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşlarını yangına karşı önlemler yönünden denetlemek, bu konularda mevzuatın öngördüğü raporları vermek ve görüş bildirmek,

Belediye başkanının verdiği diğer görevleri yapmak,

olarak sıralanmıştır.

İtfaiye teşkilatları, afet ve acil durumlar ile ilgili görevlerini 26.08.2013 tarihli ve 2013/5703 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği ile Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) kapsamında yürütür.

Yönetmelik'in 7'nci maddesi gereğince itfaiye hizmetleri resmi tatil günleri de dâhil olmak üzere, 24 saat esasına göre yürütülür. İtfaiye personelinin çalışma süresi ve saatleri 14.07.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen çalışma süre ve

saatlerine bağlı olmaksızın, hizmetin aksatılmadan yürütülmesini sağlayacak şekilde 24 saat iş 48 saat istirahat şeklindedir. Ancak zorunlu hallerde çalışma şekli belediye tarafından belirlenebilir.

Yönetmelik'in 8'inci maddesi gereğince belediye itfaiye teşkilatı personel kadro ve unvanları, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik'e göre belirlenmekte olup itfaiye personeli; itfaiye daire başkanı, itfaiye müdürü, itfaiye şube müdürü, itfaiye amiri, itfaiye çavuşu ve itfaiye eri kadroları ile diğer kadrolardan oluşur. Yönetmelik'in 15'inci maddesine göre itfaiye eri sınavına katılabilmek için adayların;

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48'inci maddesinde belirtilen genel şartları taşımaları,

En az lise veya dengi okul mezunu olmaları,

Tartılma ve ölçülme aç karnına, soyunuk ve çıplak ayakla olmak kaydıyla erkeklerde en az 1,67 metre, kadınlarda en az 1,60 metre boyunda olmak ve boyun 1 metreden fazla olan kısmı ile kilosu arasında (+,-) 10 kilogramdan fazla fark olmaması,

Sınavın yapıldığı tarihte 30 yaşını doldurmamış olmaları,

Geçerlilik süresi dolmamış KPSS puan türünden, sınav duyurusunda belirtilmiş olan asgari puanı almış olmaları,

Sağlık açısından kapalı mekân, dar alan ve yükseklik gibi fobisi olmamak kaydıyla itfaiye teşkilatının çalışma şartlarına uygun olmaları,

İtfaiye teşkilatının ihtiyacına göre belirlenen, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu hükümlerince verilen sürücü belgesine sahip olmaları,

gerekmektedir.

Yönetmelik Ek Madde 1'de belediye itfaiye raporlarının verilmesine ilişkin uyulacak usul ve esaslar ile önlemler belirtilmiştir. Belediye itfaiye teşkilatına, Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmeliğin ilgili maddelerine göre yangına karşı alınan önlemleri gösteren itfaiye raporunun düzenlenmesi için Yönetmelik'in EK-15'inde yer alan başvuru formu ile başvuru sahibinden, işyeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye yetkili idareden veya ilgili bakanlıklardan müracaat gelmesi halinde, belediye itfaiye teşkilatının ilgili görevlisi tarafından başvuruya konu işyeri yerinde incelenir ve itfaiye raporu yapılan tespitler esas alınarak hazırlanır. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in ilgili hükümlerine göre itfaiye raporu gerektirmeyen işyeri kapsamında yer alan işyerleri için belediye itfaiye teşkilatınca itfaiye raporu düzenlenmez. İtfaiye raporu gerektirmeyen işyerleri için itfaiye raporu alınmak üzere başvurulması halinde başvuru sahibine itfaiye raporu

düzenlenmeyeceği hususu yazılı olarak bildirilir. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik ile Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin ilgili hükümleri gereği yangına karşı alınan önlemleri gösteren itfaiye raporlarına ilişkin bilgiler elektronik ortamda kayıt altında tutulur ve itfaiye raporunun düzenlendiği gün itfaiye raporuna ilişkin kayıtlar yetkili idareyle varsa elektronik ortamda paylaşılabilir.

Mezkûr Yönetmelik hükümleri Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı tarafından yürütülür.

3.2.5. 3572 Sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun

17.06.1989 tarihli ve 20198 sayılı Resmi Gazete ‘de yayımlanarak yürürlüğe konulan Kanun’un amacı sanayi, tarım ve diğer işyerleri ile her türlü işletmeleri, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesi işlerinin basitleştirilmesi ve kolaylaştırılmasıdır.

Kanun’un 4’üncü maddesi gereğince yetkili merciler iznin verilmesi için yapılacak beyan ve incelemelerde aşağıda öngörülen genel kriterlere göre düzenlenecek yönetmeliği esas alırlar.

a) İnsan sağlığına zarar vermemek,

b) Çevre kirliliğine yol açmamak,

c) Yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemelere aykırı davranmamak.

3.2.5.1. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik

10.08.2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konulan Yönetmelik’in amacı, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde uygulanacak esas ve usulleri düzenlemektir. Yönetmelik, sıhhî ve gayrisıhhî işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemleri kapsamaktadır. Anılan Yönetmelik, 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 15/5/1930 tarihli ve 1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkâmı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 Tarih ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil Kanun, 4/7/1934 tarihli 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 14/6/1989 tarihli ve 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun, 12/4/2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu, 9/1/2002 tarihli ve 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu, 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi

Kanunu, 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır.

Yönetmelik'in 4'üncü maddesinde yetkili idare; "*belediye sınırları ve mücavir alanlar dışı ile kanunlarda münhasıran il özel idaresine yetki verilen hususlarda il özel idaresini, büyükşehir belediyesi sınırları içinde büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyesini, bunların dışında kalan hususlarda büyükşehir ilçe belediyesini, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeyi, organize sanayi bölgesi sınırları içinde organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğini, endüstri bölgesi sınırları içinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını ve teknoloji geliştirme bölgesi yönetici şirketi ile bölgede yer alan AR-GE ve tasarım faaliyetinde bulunan firmalar için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı il müdürlükleri"* olarak tanımlanmıştır. Aynı maddede işyeri açma ve çalışma ruhsatı ise "*yetkili idareler tarafından bu Yönetmelik kapsamındaki işyerlerinin açılıp faaliyet göstermesi için verilen izin"* olarak tanımlanmaktadır.

Yönetmelik'in 4'üncü maddesinde umuma açık istirahat ve eğlence yeri ise; "*kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathaneler; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zekâ geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet salonları, lunaparklar, sirkler ve benzeri yerler"* olarak tanımlanmaktadır.

Yönetmelik 5'inci maddesinde işyerlerinde aranacak genel şartlar sıralanmış olup "h" bendinde*; "umuma açık istirahat ve eğlence yerleri; patlayıcı, parlayıcı ve yanıcı maddelerin üretildiği, satıldığı ve depolandığı işyerleri; otuz kişiden fazla çalışanın bulunduğu her türlü işyerleri, ana giriş kapıları dışında cadde ve sokağa doğrudan bağlantısı olmayan ve birden fazla işyerinin bir arada bulunduğu iş hanı, çarşı ve benzeri işyerlerinde yangına karşı gerekli önlemlerinin alındığını gösteren itfaiye raporunun alınması, diğer işyerlerinde ise yangına karşı gerekli tedbirlerin alınmış olması"* gerektiği hüküm altına alınmıştır. Aynı madde gereğince yetkili idareler, işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra yapacakları denetimlerde bu hususların yerine getirilip getirilmediğini kontrol eder.

Yönetmelik'in 5'inci maddesine göre, turizm işletme belgeli tesisler, işletme belgesinin düzenlenmesine esas hususlarla ilgili olarak sadece Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından denetlenir. Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ile turizm alan ve merkezlerinde Çevresel Etki Değerlendirmesi olumlu kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi gerekli

değildir kararı verilen ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında yer alan yatırımlar için işyeri açma ve çalışma ruhsatı, yetkili idareler tarafından başka bir işleme gerek kalmaksızın on beş gün içinde verilir.

Yönetmelik'in 6'ncı maddesi uyarınca, yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılamaz ve çalıştırılamaz.

Yönetmelik'in 13'üncü maddesi gereğince, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri, yetkili idareler tarafından ruhsatın verildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde kontrol edilir. İşyerinin bu süre içinde kontrol edilmemesi halinde ruhsat kesinleşir. Kontrol görevini yerine getirmeyen yetkili idare görevlileri hakkında kanunî işlem yapılır. İşyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra yapılacak denetimlerde mevzuata uygun olmayan unsurların ve noksanlıkların tespiti halinde, işyerine bu noksanlık ve hatalarını gidermesi için bir defaya mahsus olmak üzere on beş günlük süre verilir. Verilen süre içinde tespit edilen noksanlık ve aykırılıklar giderilmediği takdirde, ruhsat iptal edilerek işyeri kapatılır. Ayrıca ilgililerin yalan, yanlış ve yanıltıcı beyanı varsa haklarında kanunî işlem yapılır.

3.2.6. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu

30.06.2012 tarihli ve 28339 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun amacı işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülüklerini düzenlemektir. Kanun; kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanmaktadır.

Kanunun 4'üncü maddesinde işverenin çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olduğu belirtilmiş olup bu çerçevede;

Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapmak,

İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izlemek, denetlemek ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlamak,

Risk değerlendirmesi yapmak veya yaptırmak,

Çalışana görev verirken, çalışanın sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu göz önüne almak,

Yeterli bilgi ve talimat verilenler dışındaki çalışanların hayati ve özel tehlike bulunan yerlere girmemesi için gerekli tedbirleri almak,

işverenin genel yükümlülükleri olarak sayılmaktadır. Kanun'a göre işyeri dışındaki uzman kişi ve kuruluşlardan hizmet alınması, işverenin sorumluluklarını ortadan kaldırmamaktadır. Bununla birlikte çalışanların iş sağlığı ve güvenliği alanındaki yükümlülükleri, işverenin sorumluluklarını etkilememektedir. İşveren, iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin maliyetini çalışanlara yansıtamaz.

Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca; mesleki risklerin önlenmesi ve bu risklerden korunulmasına yönelik çalışmaları da kapsayan iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunulması için işveren çalışanları arasından iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve on ve daha fazla çalışanı olan çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde diğer sağlık personeli görevlendirmekle yükümlüdür. Çalışanları arasında belirlenen niteliklere sahip personel bulunmaması hâlinde, bu hizmetin tamamını veya bir kısmını ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden veya ÇASMER'lerden hizmet alarak yerine getirebilir. Eğer işveren belirlenen niteliklere ve gerekli belgeye sahipse, işyeri tehlike sınıfı ve çalışan sayısı dikkate alınarak, bu hizmetin yerine getirilmesini kendisi de üstlenebilir. 50'den az çalışanı bulunan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyeri işverenleri veya işveren vekilleri belirlenen niteliklere ve gerekli belgeye sahip olmasa dahi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından ilan edilen eğitimleri tamamlamak şartıyla işe giriş ve periyodik muayeneler ve tetkikler hariç iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütebilirler.

Kanun'un 8'inci maddesine göre işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda işverene rehberlik ve danışmanlık yapmak üzere görevlendirilmektedir. İşyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanları görev aldıkları işyerinde görevleriyle ilgili mevzuat ve teknik gelişmeleri göz önünde bulundurarak iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eksiklik ve aksaklıkları, tedbir ve tavsiyeleri belirlemek ve işverene yazılı olarak bildirmekle yükümlüdür. Buna karşın eksiklik ve aksaklıkların düzeltilmesinden, tedbir ve tavsiyelerin yerine getirilmesinden işveren sorumludur. Bildirilen eksiklik ve aksaklıkların acil durdurmayı gerektirmesi veya yangın, patlama, göçme, kimyasal sızıntı ve benzeri acil ve hayati tehlike arz etmesi, meslek hastalığına sebep olabilecek ortamların bulunmasına rağmen işveren tarafından gerekli tedbirlerin alınmaması hâlinde, bu durum işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve/veya ortak sağlık ve güvenlik birimi yönetimi tarafından Bakanlığın yetkili birimine, varsa yetkili sendika temsilcisine, yoksa çalışan temsilcisine bildirilir. Bildirim yapmadığı tespit edilen işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının belgesi üç ay, tekrarında ise altı ay

süreyle; ortak sağlık ve güvenlik biriminin yetki belgesi altı ay, tekrarında ise bir yıl süreyle askıya alınır.

Kanun'un 10'uncu maddesi gereği işveren iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapmak veya yaptırmakla yükümlüdür.

Kanun'un 11'inci maddesine göre işveren; çalışma ortamı, kullanılan maddeler, iş ekipmanı ile çevre şartlarını dikkate alarak meydana gelebilecek acil durumları önceden değerlendirerek, çalışanları ve çalışma çevresini etkilemesi mümkün ve muhtemel acil durumları belirlemeli ve bunların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri almalıdır. Bu kapsamda, acil durumların olumsuz etkilerinden korunmak üzere gerekli ölçüm ve değerlendirmeleri yapmalı ve acil durum planlarını hazırlamalıdır. İşyerinde; önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda uygun donanıma sahip ve bu konularda eğitimli yeterli sayıda kişiyi görevlendirmeli, araç ve gereçleri sağlayarak eğitim ve tatbikatları yaptırmalı ve ekiplerin her zaman hazır bulunmalarını sağlamalıdır.

Gerekli hallerde tahliyenin gerçekleştirilmesi Kanun'un 12'nci maddesine göre düzenlenmiş olup ciddi, yakın ve önlenemeyen tehlikenin meydana gelmesi durumunda işveren çalışanların işi bırakarak derhal çalışma yerlerinden ayrılıp güvenli bir yere gidebilmeleri için, önceden gerekli düzenlemeleri yapmalı ve çalışanlara gerekli talimatları vermelidir. Durumun devam etmesi hâlinde işveren, zorunluluk olmadıkça, gerekli donanıma sahip ve özel olarak görevlendirilenler dışındaki çalışanlardan işlerine devam etmelerini isteyemez. İşveren, çalışanların kendileri veya diğer kişilerin güvenliği için ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıkları ve amirine hemen haber veremedikleri durumlarda; istenmeyen sonuçların önlenmesi için, bilgileri ve mevcut teknik donanımları çerçevesinde müdahale edebilmelerine imkân sağlamalıdır. Böyle bir durumda çalışanlar, ihmal veya dikkatsiz davranışları olmadıkça yaptıkları müdahaleden dolayı sorumlu tutulamazlar.

Kanun'un 17'nci maddesine göre işveren, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini almasını sağlamalıdır. Bu eğitimler özellikle; işe başlamadan önce, çalışma yeri veya iş değişikliğinde, iş ekipmanının değişmesi hâlinde veya yeni teknoloji uygulanması hâlinde verilmelidir. Eğitimler, değişen ve ortaya çıkan yeni risklere uygun olarak yenilenmeli, gerektiğinde ve düzenli aralıklarla tekrarlanmalıdır.

Kanun'un 19'uncu maddesinde çalışanların yükümlülükleri düzenlenmiş olup çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili aldıkları eğitim ve işverenin bu konudaki talimatları doğrultusunda, kendilerinin ve hareketlerinden veya yaptıkları işten etkilenen diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmemekle yükümlüdür.

Kanun'un 24'üncü maddesi uyarınca; kanun hükümlerinin uygulanmasının izlenmesi ve teftişi, iş sağlığı ve güvenliği yönünden teftiş yapmaya yetkili Bakanlık iş müfettişlerince yapılır. Bu Kanun kapsamında yapılacak teftiş ve incelemelerde, 4857 sayılı Kanunun 92, 93, 96, 97 ve 107'nci maddeleri uygulanır.

Kanun'un 24/A maddesi gereğince; kanun kapsamındaki eğitim kurumları, ortak sağlık ve güvenlik birimleri, ekipman muayene kuruluşları, iş hijyeni ölçüm, test ve analiz laboratuvarlarında inceleme, yetkilendirme, kontrol ve denetim yapmaya yetkilidir. Bakanlık adına inceleme, kontrol ve denetim İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünde görevli çalışma uzmanı ve çalışma uzman yardımcısı, mühendis, fizikçi, kimyager, biyolog ve tabip unvanlı personel tarafından yerine getirilir.

Kanun'un 25'inci maddesi uyarınca; işyerindeki bina ve eklentilerde, çalışma yöntem ve şekillerinde veya iş ekipmanlarında çalışanlar için hayati tehlike oluşturan bir husus tespit edildiğinde; bu tehlike giderilinceye kadar, hayati tehlikenin niteliği ve bu tehlikeden doğabilecek riskin etkileyebileceği alan ile çalışanlar dikkate alınarak, işyerinin bir bölümünde veya tamamında iş durdurulur. Ayrıca çok tehlikeli sınıfta yer alan maden, metal ve yapı işleri ile tehlikeli kimyasallarla çalışılan işlerin yapıldığı veya büyük endüstriyel kazaların olabileceği işyerlerinde, risk değerlendirmesi yapılmamış olması durumunda iş durdurulur.

İş sağlığı ve güvenliği bakımından teftişe yetkili üç iş müfettişinden oluşan heyet, iş sağlığı ve güvenliği bakımından teftişe yetkili iş müfettişinin tespiti üzerine gerekli incelemeleri yaparak, tespit tarihinden itibaren iki gün içerisinde işin durdurulmasına karar verebilir. Ancak tespit edilen hususun acil müdahaleyi gerektirmesi hâlinde; tespiti yapan iş müfettişi, heyet tarafından karar alınıncaya kadar geçerli olmak kaydıyla işi durdurur.

İşin durdurulması kararı, ilgili mülki idare amirine ve işyeri dosyasının bulunduğu Çalışma ve İş Kurumu il müdürlüğüne bir gün içinde gönderilir. İşin durdurulması kararı, mülki idare amiri tarafından kolluk kuvvetleri marifetiyle yirmi dört saat içinde yerine getirilir. Ancak, tespit edilen hususun acil müdahaleyi gerektirmesi nedeniyle verilen işin durdurulması kararı, mülki idare amiri tarafından kolluk kuvvetleri marifetiyle aynı gün yerine getirilir.

İdari para cezaları ve uygulanması Kanun'un 26'ncı maddesinde düzenlenmiştir.

3.2.6.1. İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği

29.12.2012 tarihli ve 28512 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Yönetmeliğin amacı, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden yapılacak risk değerlendirmesinin usul ve esaslarını düzenlemektir. Yönetmelik'in 4'üncü maddesine göre risk değerlendirmesi, işyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi,

bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gerekli çalışmalar olarak tanımlanmış olup yine aynı madde içerisinde tehlike ise, işyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek, çalışanı veya işyerini etkileyebilecek zarar veya hasar verme potansiyeli olarak tanımlanmaktadır.

İşveren; çalışma ortamının ve çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlama, sürdürme ve geliştirme amacı ile iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapmak veya yaptırmakla yükümlüdür. Yönetmelik'in 7'nci maddesine göre risk değerlendirmesi; tüm işyerleri için tasarım veya kuruluş aşamasından başlamak üzere tehlikeleri tanımlama, riskleri belirleme ve analiz etme, risk kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması, dokümantasyon, yapılan çalışmaların güncellenmesi ve gerektiğinde yenileme aşamaları izlenerek gerçekleştirilmelidir.

Risk değerlendirmesi sürecinde tehlikelerin tanımlanması önemli bir aşama olup bu aşamada çalışma ortamı, çalışanlar ve işyerine ilişkin ilgisine göre çeşitli bilgiler toplanmalıdır. Toplanan bilgiler ışığında; iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili mevzuatta yer alan hükümler de dikkate alınarak, çalışma ortamında bulunan fiziksel, kimyasal, biyolojik, psikososyal, ergonomik ve benzeri tehlike kaynaklarından oluşan veya bunların etkileşimi sonucu ortaya çıkabilecek tehlikeler belirlenmeli ve kayda alınmalıdır. Tehlike belirlemesi gerçekleştirilirken; kuvvetli akım, aydınlatma, paratoner, topraklama gibi elektrik tesisatının bileşenleri ile ısıtma, havalandırma, atmosferik ve çevresel şartlardan korunma, drenaj, arıtma, yangın önleme ve mücadele ekipmanı ile benzeri yardımcı tesisat ve donanımlardan kaynaklanabilecek tehlikeler ile işyerinde yanma, parlama veya patlama ihtimali olan maddelerin işlenmesi, kullanılması, taşınması, depolanması ya da imha edilmesinden kaynaklanabilecek tehlikeler dikkate alınmalıdır.

Tespit edilmiş olan tehlikelerin her biri ayrı ayrı dikkate alınarak bu tehlikelerden kaynaklanabilecek risklerin hangi sıklıkta oluşabileceği ile bu risklerden kimlerin, nelerin, ne şekilde ve hangi şiddette zarar görebileceği belirlenmelidir. Toplanan bilgi ve veriler ışığında belirlenen riskler; işletmenin faaliyetine ilişkin özellikleri, işyerindeki tehlike veya risklerin nitelikleri ve işyerinin kısıtları gibi faktörler ya da ulusal veya uluslararası standartlar esas alınarak seçilen yöntemlerden biri veya birkaçı bir arada kullanılarak analiz edilmelidir.

İşyerinde gerçekleştirilmiş olan risk değerlendirmesi işyerinin tehlike sınıfına göre;

Az tehlikeli sınıfta en geç altı,

Tehlikeli sınıfta en geç dört,

Çok tehlikeli sınıfta en geç iki,

yılda bir yenilenmelidir. Yönetmelik'in 16'ncı maddesine göre işyerinde çalışanlar, çalışan temsilcileri ve başka işyerlerinden çalışmak üzere gelen çalışanlar ve bunların işverenleri; işyerinde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri ile düzeltici ve önleyici tedbirler hakkında bilgilendirilmelidir. Mezkûr Yönetmelik hükümleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından yürütülür.

3.2.6.2. İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik

17.07.2013 tarihli ve 28710 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Yönetmelik'in amacı, işyeri bina ve eklentilerinde bulunması gereken asgari sağlık ve güvenlik şartlarını belirlemektir. Yönetmelik'e göre işyeri bina ve eklentileri; işyerine bağlı çalışılan alanlar, çalışanların girip çıkılabileceği bina, tesis vb. ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve mesleki eğitim yerleri ve avlu gibi diğer eklentiler olarak tanımlanmaktadır. Yönetmelik'in 5'inci maddesinde işverenin genel yükümlülükleri tanımlanmış olup bu yükümlülükler arasında acil durumları ve yangını önleyici ve bunların olumsuz sonuçlarını sınırlandırıcı gerekli tedbirleri almak da yer almaktadır. Aynı madde uyarınca Yönetmelik Ek 'inde işyeri bina ve eklentilerinde uygulanacak asgari sağlık ve güvenlik şartları sıralanmıştır. Buna göre yangınla mücadele özelinde aşağıdaki hükümler bulunmaktadır.

İşyerinin büyüklüğüne, yapılan işin özelliğine, işyerinde bulunan ekipmanlara, kullanılan maddelerin fiziksel ve kimyasal özelliklerine ve işyerinde bulunabilecek azami kişi sayısına göre, işyerinde etkili ve yeterli yangın söndürme ekipmanı ile gerektiğinde yangın dedektörleri ve alarm sistemleri bulundurulmalıdır.

Yangın söndürme ekipmanları her zaman kullanıma hazır bulundurularak, bu ekipmanların mevzuatın öngördüğü periyotlarda bakımı ve kontrolü yapılmalıdır. Yangın söndürme ekipmanları kolay kullanılır nitelikte olmalı, görünür ve kolay erişilir yerlere konulmalı ve bu ekipmanların önlerinde engel bulundurulmamalıdır.

Yangın söndürme ekipmanı ve bulunduğu yerler Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliğine uygun şekilde işaretlenmelidir. İşaretler uygun yerlere konulmalı ve bu işaretlerin kalıcı ve görünür olması sağlanmalıdır.

İşyerlerinde bağımsız kaçış, çıkış ve merdivenler ile yangınla ilgili bütün özel düzenlemelerin Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olması esastır.

Çalışanların barındıkları yerlere yönelik olarak özel bir düzenleme yapılmış olup aşağıdaki hüküm bulunmaktadır.

Barınma, dinlenme ve sosyal amaçlı kullanılan tesisler, yanıcı olmayan ve kolay tutuşmayan malzemeden inşa edilmelidir. Barınma amacıyla çadır ve branda kullanılmaz. Barınma yerlerinin ısıtılmasında, duman, gaz ve yangın tehlikesine karşı gerekli tedbirler alınır, mangal, maltız, açık ateş vb. kullanılmaz.

Yönetmelik'te işyerlerindeki acil çıkış yolları ve kapılarına yönelik aşağıdaki hükümler bulunmaktadır. İşyerlerindeki bütün acil çıkış yolları ve kapılarının;

Doğrudan dışarıya veya güvenli bir alana açılması sağlanır ve önlerinde ya da arkalarında çıkışı önleyecek hiçbir engel bulunmaz.

Herhangi bir tehlike durumunda, bütün çalışanların işyerini derhal ve güvenli bir şekilde terk etmelerini mümkün kılacak şekilde tesisi sağlanır. Gerekli durumlarda bu konuyla ilgili planlar hazırlanarak düzenli tatbikatlar yapılır.

Sayısı, nitelikleri, boyutları ve yerleri; yapılan işin niteliğine, işyerinin büyüklüğüne, kullanım şekline, işyerinde bulunan ekipmana ve bulunabilecek azami kişi sayısına göre belirlenir. Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olması sağlanır.

Acil çıkış kapılarının, acil durumlarda çalışanların hemen ve kolayca açabilecekleri şekilde olması sağlanır. Bu kapılar dışarıya doğru açılır. Acil çıkış kapısı olarak raylı veya döner kapılar kullanılmaz.

Acil çıkış yolları ve kapıları ile buralara açılan yol ve kapılarda çıkışı zorlaştıracak hiçbir engel bulunmaması, acil çıkış kapılarının kilitli veya bağlı olmaması sağlanır.

Acil çıkış yolları ve kapıları Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği'ne uygun şekilde işaretlenir. İşaretlerin uygun yerlere konulması ve kalıcı olması sağlanır.

Aydınlatılması gereken acil çıkış yolları ve kapılarında, elektrik kesilmesi halinde yeterli aydınlatmayı sağlayacak ayrı bir enerji kaynağına bağlı acil aydınlatma sistemi bulundurulur.

Mezkûr Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütmektedir.

3.2.6.3. İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği

25.04.2013 tarihli ve 28628 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Yönetmelik'in amacı, işyerinde iş ekipmanlarının kullanımı ile ilgili sağlık ve güvenlik yönünden uyulması gerekli asgari şartları belirlemektir. Yönetmelik'in 4'üncü maddesine göre iş ekipmanı; işin yapılmasında kullanılan herhangi bir makine, alet, cihaz, teçhizat, tesis ve

tesisat olarak tanımlanmakta olup 5'inci maddesine göre işveren, işyerinde kullanılacak iş ekipmanının yapılacak işe uygun olması ve bu ekipmanın çalışanlara sağlık ve güvenlik yönünden zarar vermemesi için gerekli tüm tedbirleri almakla yükümlüdür.

Yönetmelik'e göre iş ekipmanları; ekipmanın aşırı ısınması veya yanmasına veya ekipmandan gaz, toz, sıvı, buhar veya üretilen, kullanılan veya depolanan diğer maddelerin yayılması riskine karşı çalışanların korunmasını sağlamalıdır. Bununla birlikte Yönetmelik'in 7'nci maddesinde iş ekipmanlarının doğru kurulup kurulmadığı ve güvenli bir şekilde kullanılıp kullanılamayacağını ortaya koyabilmek adına periyodik kontrole tabi tutulması gerektiği belirtilmektedir. Asgari olarak periyodik kontrole tabi olan iş ekipmanları veya ekipman grupları Yönetmelik Ek'inde mevcuttur. İşyerlerinde yangın güvenliği özelinde; elektrik ve topraklama tesisatları, yıldırımdan korunma tesisatları, yangın söndürme sistemleri, portatif yangın söndürücüler, kaçış yolu basınçlandırma sistemleri ve duman tahliye sistemleri ile yangın algılama ve uyarı sistemlerinin ilgili standartlarda süre belirtilmemişse bir yılı aşmayan aralıklarla periyodik kontrollerinin gerçekleştirilmesi Yönetmelik'teki ilgili hükümler uyarınca zorunludur.

Mezkûr Yönetmelik Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından yürütülmektedir.

3.2.6.4. İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik

18.06.2013 tarihli ve 28681 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Yönetmelik'in amacı, işyerlerinde acil durum planlarının hazırlanması, önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda yapılması gereken çalışmalar ile bu durumların güvenli olarak yönetilmesi ve bu konularda görevlendirilecek çalışanların belirlenmesi ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir. Yönetmelik'in 4'üncü maddesine göre acil durum, işyerinin tamamında veya bir kısmında meydana gelebilecek veya işyerini dışarıdan etkileyebilecek yangın, patlama, tehlikeli kimyasal maddelerden kaynaklanan yayılım, zehirlenme, salgın hastalık, radyoaktif sızıntı, sabotaj ve doğal afet gibi ivedilikle müdahale gerektiren olaylar olarak tanımlanmıştır.

Yönetmelik'in 5'inci maddesinde sıralanan işveren yükümlülükleri arasında;

Çalışma ortamı, kullanılan maddeler, iş ekipmanı ile çevre şartlarını dikkate alarak meydana gelebilecek ve çalışan ile çalışma çevresini etkileyecek acil durumları önceden değerlendirerek muhtemel acil durumları belirlemek,

Acil durumların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri almak,

Acil durumların olumsuz etkilerinden korunmak üzere gerekli ölçüm ve değerlendirmeleri yapmak,

Acil durum planlarını hazırlamak ve tatbikatların yapılmasını sağlamak,

Acil durumlarla mücadele için işyerinin büyüklüğü ve taşıdığı özel tehlikeler, yapılan işin niteliği, çalışan sayısı ile işyerinde bulunan diğer kişileri dikkate alarak; önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda uygun donanıma sahip ve bu konularda eğitimli yeterli sayıda çalışanı görevlendirmek ve her zaman hazır bulunmalarını sağlamak,

Özellikle ilk yardım, acil tıbbi müdahale, kurtarma ve yangınla mücadele konularında, işyeri dışındaki kuruluşlarla irtibatı sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapmak,

Acil durumlarda enerji kaynaklarının ve tehlike yaratabilecek sistemlerin olumsuz durumlar yaratmayacak ve koruyucu sistemleri etkilemeyecek şekilde devre dışı bırakılması ile ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak,

Varsa alt işveren ve geçici iş ilişkisi kurulan işverenin çalışanları, müşteri ve ziyaretçiler ile işyerinde toplantı, seminer, konferans ve eğitim gibi toplu halde gerçekleştirilen faaliyetler için bulunan katılımcılar ve diğer kişilerin acil durumlar, tahliye planı, kaçış yolları, toplanma yerleri ve acil durum ekipleri hakkında bilgilendirilmesini sağlamak,

Acil durumlarda kullanılacak kişisel koruyucu donanımların ve müdahale ekipmanlarının işyerinde belirlenmiş acil durumlara ve acil durum ekiplerinin görevlerine uygun olmasını sağlamak,

hususları yer almaktadır. Acil durumlarla ilgili özel görevlendirilen çalışanların sorumlulukları işverenlerin konuya ilişkin yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır.

Yönetmelik 4'üncü maddesine göre işyerlerinde meydana gelebilecek acil durumlarda yapılacak iş ve işlemler ile uygulamaya yönelik eylemlerin yer aldığı plan olarak tanımlanan acil durum planları, 7'nci madde gereğince tüm işyerleri için tasarım veya kuruluş aşamasından başlamak üzere acil durumların belirlenmesi, bunların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirlerin alınması, görevlendirilecek kişilerin belirlenmesi, acil durum müdahale ve tahliye yöntemlerinin oluşturulması, dokümantasyon, tatbikat ve acil durum planının yenilenmesi aşamaları izlenerek hazırlanmalıdır. Acil durum planlarını hazırlarken işveren, Yönetmelik'in 8'inci maddesine göre acil durumları belirlemek ve bu aşamada işyerindeki yangın ve patlama ihtimalini de dikkate almak zorundadır. İşyerinde veya yakın çevresinde, belirlenmiş olan acil durumları etkileyebilecek veya yeni acil durumların ortaya çıkmasına neden olacak değişikliklerin meydana gelmesi halinde acil durum planı tamamen veya kısmen yenilenmelidir. Bununla birlikte hazırlanmış olan acil durum planları; tehlike sınıfına göre çok

tehlikeli, tehlikeli ve az tehlikeli işyerlerinde sırasıyla en geç iki, dört ve altı yılda bir yenilenmelidir.

Hazırlanan acil durum planının uygulama adımlarının düzenli olarak takip edilebilmesi ve uygulanabilirliğinden emin olunması için işyerlerinde, Yönetmelik'in 13'üncü maddesinde belirtilen süreleri aşmamak kaydıyla belirlenen periyotlarla tatbikat yapılmalı, denetlenmeli ve gözden geçirilerek gerekli düzeltici ve önleyici tedbirler alınmalıdır. Gerçekleştirilen tatbikatın tarihi, görülen eksiklikler ve bu eksiklikler doğrultusunda yapılacak düzenlemeleri içeren tatbikat formu hazırlanmalıdır. Gerçekleştirilen tatbikat neticesinde varsa aksayan yönler ve kazanılan deneyimlere göre acil durum planları gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılmalıdır.

Acil durum müdahale ve tahliye yöntemlerinin oluşturulması da işverene verilmiş olan diğer bir yükümlülüktür. Bu yükümlülüğün yerine getirilmesi için işverence acil durumların meydana gelmesi halinde uyarı verme, arama, kurtarma, tahliye, haberleşme, ilk yardım ve yangınla mücadele gibi uygulanması gereken acil durum müdahale yöntemleri belirlenmeli ve yazılı hale getirilmelidir. Tahliye sonrası, işyeri dâhilinde kalmış olabilecek çalışanların belirlenmesi için sayım da dâhil olmak üzere gerekli kontroller yapılmalıdır. İşveren, işyerinde acil durumların meydana gelmesi halinde çalışanların bu durumun olumsuz etkilerinden korunması için bulundukları yerden güvenli bir yere gidebilmeleri amacıyla izlenebilecek uygun tahliye düzenlemelerini acil durum planında belirtmeli ve çalışanlara önceden gerekli talimatları vermelidir. Özellikle; yaşlı, engelli, gebe çalışanlar ile kreşteki çocuklara tahliye esnasında refakat edilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır. Acil durum müdahale ve tahliye yöntemleri oluşturulurken çalışanlar dışında müşteri, ziyaretçi gibi işyerinde bulunması muhtemel diğer kişiler de göz önünde bulundurulmalıdır. Acil durum müdahale ve tahliye yöntemlerinin, yakındaki işyerleri ve çevreden gelebilecek olumsuz etkiler de dikkate alınarak belirlenmesi gerekmektedir. Acil durum planı kapsamında hazırlanması gereken tahliye planı, işyeri bina ve eklentilerinin giriş ve çıkışları ile katlarda, çalışanların görüş seviyesine uygun yükseklikte ve görünür bir şekilde asılmalıdır.

Yönetmelik'in 11'inci maddesine göre işveren işyerlerinde aşağıda yer alan acil durum ekiplerini oluşturmakla yükümlüdür.

Söndürme ekibi

Kurtarma ekibi

Koruma ekibi

İlk yardım ekibi

Ekiplerde görevlendirilecek destek elemanlarının sayıları işyeri tehlike sınıfına göre aynı madde dâhilinde tanımlanmıştır. Ekiplerde görevlendirilecek destek elemanları ve varsa yedekleri belirlenirken işyerindeki vardiya düzeni dikkate alınmalıdır. Acil durum ekiplerinde görevlendirilen destek elemanlarının işyerinden ayrılma, yer değişikliği ve benzeri durumlarda yerine yeniden görevlendirmesi yapılmalıdır.

İşyerindeki tüm çalışanlar acil durum planları ile söndürme, kurtarma, koruma ve ilk yardım ekiplerinde görevlendirilen destek elemanları hakkında işveren tarafından bilgilendirilmelidir. Acil durum konularıyla ilgili özel olarak görevlendirilenler, yürütecekleri faaliyetler ile ilgili özel olarak eğitilmelidir. Söndürme, kurtarma ve koruma ekiplerine verilecek özel eğitimler Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmelik hükümleri saklı kalmak kaydıyla işyerinde sağlık ve güvenlik hizmetini yürüten iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi veya iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin işverence yürütülmesi halinde işveren tarafından verilebilir.

Mezkûr Yönetmelik hükümleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından yürütülmektedir.

3.2.6.5. Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

15.05.2013 tarihli ve 28648 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Yönetmelik'in amacı; çalışanlara verilecek iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin usul ve esaslarını düzenlemektir. Yönetmelik'in 5'inci maddesine göre işverenler, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ile ilgili olarak; programların hazırlanması ve uygulanmasını, eğitimler için uygun yer, araç ve gereçlerin temin edilmesini, çalışanların bu programlara katılmasını ve katılımların eğitim katılım tutanağı ile kayıt altına alınmasını ve program sonunda katılanlar için eğitim belgesi düzenlenmesini sağlamakla yükümlüdür. Çalışanların, işveren tarafından işe başladıktan sonra en kısa sürede asgari olarak Yönetmelik'in Ek'inde belirtilen konuları içeren temel eğitime tabi tutulmaları sağlanmalı ve söz konusu eğitimler işyerinin tehlike sınıfına bağlı olarak Yönetmelik'in 6'ncı maddesinde belirtilen aralıklarla tekrarlanmalıdır. Buna göre eğitimler değişen ve ortaya çıkan yeni riskler de dikkate alınarak;

Çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde yılda en az bir defa,

Tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde iki yılda en az bir defa,

Az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde üç yılda en az bir defa,

tekrarlanmalıdır. Yönetmelik'in 11'inci maddesinde eğitim sürelerine yer verilmiş olup eğitimlerin;

Az tehlikeli işyerleri için en az sekiz saat,

Tehlikeli işyerleri için en az on iki saat,

Çok tehlikeli işyerleri için en az on altı saat,

olarak düzenlenmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Yönetmelik Ek'inde yer alan eğitim konuları dikkate alındığında ise çalışanlara; parlama, patlama, yangın ve yangından korunma ile tahliye ve kurtarma konularını içerecek şekilde eğitimler verilmesi gerektiği görülmektedir.

Mezkûr Yönetmelik Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından yürütülmektedir.

3.2.6.6. Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik

12.08.2013 tarihli ve 28733 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Yönetmelik'in amacı; işyerinde bulunan, kullanılan veya herhangi bir şekilde işlem gören kimyasal maddelerin etkilerinden kaynaklanan mevcut veya ortaya çıkması muhtemel risklerden çalışanların sağlığını korumak ve güvenli bir çalışma ortamı sağlamak için asgari şartları belirlemektir. Yönetmelik'in 4'üncü maddesine göre kimyasal madde, doğal halde bulunan, üretilen, herhangi bir işlem sırasında kullanılan veya atıklar da dâhil olmak üzere ortaya çıkan, bizzat üretilmiş olup olmadığına veya piyasaya arz olunup olunmadığına bakılmaksızın her türlü element, bileşik veya karışım olarak tanımlanmaktadır.

Yönetmelik'e göre işveren kimyasal maddelerle çalışmalarda, çalışanların bu maddelere maruziyetini önlemek, bunun mümkün olmadığı hallerde en aza indirmek ve çalışanların bu maddelerin tehlikelerinden korunması için gerekli tüm önlemleri almakla yükümlüdür.

Tehlikeli kimyasal maddelerle çalışmalarda alınması gereken önlemler Yönetmelik'in 7'nci maddesinde sayılmış olup bunlar arasında sırasıyla;

1. İşyerinde parlayıcı ve patlayıcı maddelerin tehlikeli konsantrasyonlara ulaşmasının ve kimyasal olarak kararsız maddelerin tehlikeli miktarlarda bulunmasının önlenmesi,
2. İşyerinde yangın veya patlamaya sebep olabilecek tutuşturucu kaynakların bulunmasının önlenmesi ve kimyasal olarak kararsız madde ve karışımların zararlı etki göstermesine sebep olabilecek şartların ortadan kaldırılması,
3. Parlayıcı ve/veya patlayıcı maddelerden kaynaklanan yangın veya patlama halinde veya kimyasal olarak kararsız madde ve karışımlarının zararlı fiziksel etkilerinden çalışanların zarar görmesini önlenmesi veya en aza indirmek için gerekli önlemlerin alınması,

yer almaktadır.

Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütmektedir.

3.2.6.7. Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik

30.04.2013 tarihli ve 28633 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Yönetmelik'in amacı, çalışanları sağlık ve güvenlik yönünden işyerlerinde oluşabilecek patlayıcı ortamların tehlikelerinden korumak için alınması gereken önlemlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. Yönetmelik'in 4'üncü maddesine göre patlayıcı ortam, yanıcı maddelerin gaz, buhar, sis ve tozlarının atmosferik şartlar altında hava ile oluşturduğu ve herhangi bir tutuşturucu kaynakla temasında tümüyle yanabilen karışım olarak tanımlanmaktadır.

İşveren, patlamaların önlenmesi ve bunlardan korunmayı sağlamak amacıyla, yapılan işlemlerin doğasına uygun olan teknik ve organizasyona yönelik önlemleri almakla yükümlüdür. Bu önlemler alınırken aşağıda belirtilen temel ilkelere ve verilen öncelik sırasına uyulmalıdır.

1. Patlayıcı ortam oluşmasının önlenmesi
2. Yapılan işlemlerin doğası gereği patlayıcı ortam oluşmasının önlenmesi mümkün değilse patlayıcı ortamın tutuşmasının önlenmesi
3. Çalışanların sağlık ve güvenliklerini sağlayacak şekilde patlamanın zararlı etkilerini azaltacak önlemlerin alınması

Bu önlemler, gerektiğinde patlamanın yayılmasını önleyecek tedbirlerle birlikte alınır. Alınan bu tedbirler düzenli aralıklarla ve işyerindeki önemli değişikliklerden sonra yeniden gözden geçirilmelidir.

Bu Yönetmelik hükümleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından yürütülmektedir.

3.2.6.8. Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik

02.03.2019 tarihli ve 30702 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Yönetmelik'in amacı, tehlikeli maddeler bulunduran kuruluşlarda büyük endüstriyel kazaların önlenmesi ve muhtemel kazaların insanlara ve çevreye olan zararlarının en aza indirilmesi amacıyla, yüksek seviyede, etkili ve sürekli korumayı sağlamak için alınması gerekli önlemler ile ilgili usul ve esasları belirlemektir. Bu Yönetmelik sadece; Ek'inde belirtilmiş olan tehlikeli

maddeleri, yine aynı Ek'te belirtilen sınır değerlere eşit veya sınır değerlerin üzerindeki miktarlarda bulunduran, bulundurması muhtemel olan veya içerisindeki endüstriyel bir kimyasal prosesin kontrol kaybı esnasında bu miktarlarda tehlikeli madde oluşması beklenen, alt veya üst seviyeli kuruluş olarak tanımlanmış olan işyerlerine uygulanır. Yönetmelik'in 5'inci maddesine göre büyük endüstriyel kaza, Yönetmelik kapsamındaki herhangi bir kuruluşun işletilmesi esnasında, kontrolsüz gelişmelerden kaynaklanan ve kuruluş içinde veya dışında insan ve/veya çevre sağlığı için anında veya daha sonra ciddi tehlikeye yol açabilen bir veya birden fazla tehlikeli maddenin sebep olduğu büyük bir yayılım, yangın veya patlama olayı olarak tanımlanmaktadır.

İşletmeci, büyük endüstriyel kazaları önlemek ve büyük bir kazanın meydana gelmesi durumunda, bunların etkilerini insana ve çevreye en az zarar verecek şekilde sınırlamak için güvenlik yönetim sistemi ile ilgili asgari olarak Yönetmelik Ek'inde ve ilgili mevzuatta belirtilen yükümlülüklere ilişkin gerekli tüm tedbirleri almakla yükümlüdür.

Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı ve İçişleri Bakanı müştereken yürütür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BOLU KARTALKAYA MEVKİİNDE MEYDANA GELEN OTEL YANGINI VAKASI

4.1. YANGIN ÖNCESİ GENEL DURUM

4.1.1. Otelin Genel Özellikleri

Adli soruşturma makamınca görevlendirilen Bilirkişi Heyetince gerek otel mahallinde gerekse evrak üzerinde yapılan detaylı incelemeler neticesinde otelin genel fiziksel durumuna ve bunun projelere uygunluğuna dair tespit edilen hususlar aşağıda belirtilmiştir.

A) Yapım Süreci

Grand Kartal Otelin bulunduğu alan, toplam 67.200 m^2 büyüklüğündedir. Bu alan içinde otel inşası için mülga Bolu Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü tarafından 22.07.1997 tarih ve 73 ruhsat numarası ile yapı ruhsatı verilmiştir. Söz konusu ruhsat, yol seviyesinin altında 4 kat, yol seviyesinin üzerinde 8 kat olmak üzere toplam 12 katlı ve 12.960 m^2 kapalı alana sahip bir otel binasını kapsamaktadır.

Daha sonra, 04.01.1999 tarih ve 1 ruhsat numarası ile verilmiş olan tadilat ruhsatı kapsamında, mülga Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü tarafından ek olarak 3.224 m^2 kapalı alan ilavesi onaylanmıştır. Sonrasında, IV-C yapı sınıfı ve grubunda toplam 16.192 m^2 kapalı alan ile 06.01.1999 tarih ve 2 numaralı yapı kullanma izin belgesinin düzenlendiği tespit edilmiştir.

B) Projeler ve Proje Müellifleri

1997 yılına ait bina statik projesi H.İ.-U.S. firması tarafından yapılmıştır. Proje antetinde statik hesap ve çizimlerin İnş. Müh. Haluk İnceler tarafından yapılmış olduğu ancak hem 22.07.1997 tarihli hem 04.01.1999 tarihli yapı ruhsatlarında statik mühendisi olarak İnş. Müh. U.S.'nin görevlendirildiği tespit edilmiştir. Bu ruhsatlara göre fenni mesul İnş. Müh. H.İ.'dir. Proje mülga Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü Müdürü S.F. tarafından tasdik edilmiştir.

C) Eklemeler ve Tadilatlar

Otelin ilk inşaatının tamamlanmasının ardından, 04.01.1999 tarihinde, mevcut mevzi imar planına ve 3194 sayılı İmar Kanunu kapsamında onaylanan tadilat projelerine uygun olarak ilave tadilat ruhsatı verilmiştir. Bu süreçte, bina yapısına çeşitli eklemeler yapılmış ve tadilat çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Otelle ilgili resmi evrakların ve projelerin Bilirkişi heyetince talep edilmesi üzerine, ilgili kurumlardan iletilen bilgiler doğrultusunda, mülga Bolu Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü'nün, 10.04.2009 tarihinde otele ait arşiv dosyasını tutanakla Bolu İl Özel İdaresi'ne teslim ettiği anlaşılmıştır. Bolu İl Özel idaresi tarafından yapılan inceleme sonucunda, bu dosya içerisinde 22.07.1997 tarih ve 73 numaralı yapı ruhsatına esas mimari, statik ve sıhhi tesisat

projelerinin bulunduğu, ancak 04.01.1999 tarih ve 1 numaralı ilave tadilat ruhsatına ilişkin herhangi bir projeye rastlanmadığı belirtilmiştir. Bununla birlikte, bilirkişi tarafından yapılan incelemelere göre 73 numaralı yapı ruhsatına esas projelerin eksiksiz olup olmadığı konusunda da kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Zira 1997 yılına ait statik projeler incelendiğinde, ana binadan dilatasyon ile ayrılmış yan bölümlere ve ana binanın bazı katlarına ait çizimlerin eksik olduğu belirtilmiştir.

D) Otelin Fiziksel Durumu

Söz konusu otelin yangın öncesinde 138 müşteri odası ve 294 müşteri yatağı, 36 personel odası ve 72 personel yatağı, 15 kayak pisti ile 9 lifte sahip olduğu, üç yıldızlı otel statüsünde bulunduğu bilinmektedir.

Dört bodrum ve zemin seviyesi üzerinde sekiz kattan (zemin ve 7 kat) oluşan otel binası, betonarme perde, kolon, ağırlıklı olarak yassı kirişler ve dolgulu dişli döşemelerden oluşan taşıyıcı sisteme sahiptir.

Döşemeler, 7'nci kat ve ek yan kısımlar hariç genellikle tek doğrultuda çalışan tuğla dolgu bloklu dişli döşeme sisteminden oluşmaktadır. Yapının inşasında B225 (C18) beton ve ST3 donatı çeliği kullanılmıştır. Bilirkişi heyetince yerinde yapılan ölçümler kolon ve perde boyutları ile kiriş açıklıklarının genel olarak statik proje ile uyumlu olduğunu göstermiştir.

1997 yılına ait statik projeye göre, bodrum ve zemin katlar yapı boyunca soldan sağa 1-1 ile 21-21 aksları, binanın arka cephesinden ön cephesine ise A1-A1 ile G1-G1 aksları arasında yer almaktadır. İş bu ruhsata göre ana yapının ana girişe göre sol ve sağ taraflarında 1-1 ile 21-21 aksları dışında kalan ilave yapıların 2 katlı olması gerektiği görülmektedir. Ancak yapılan saha incelemelerinde, bu yapıların toplam 5 katlı olarak inşa edildiği tespit edilmiştir. Bu yapıların 04.01.1999 tarihli tadilat (ilave) yapı ruhsatına tabi olabileceği düşünülmektedir. Ancak bu ruhsata ait projelere bilirkişi heyetince ulaşılamadığı için kesin bir değerlendirme yapılamamıştır.

Öte yandan, otelin arka tarafında, 4'üncü bodrum katın yamaç tarafına çıkarken bulunan tek katlı eğik çatılı yapıya ait herhangi bir mimari kat planı çizimi bulunmamaktadır. Ancak, kesin olmamakla birlikte, mimari yan görünüş çizimlerinde bu yapıyı temsil edebilecek bir unsur gözlemlenmiştir. 1997 yılına ait ruhsata ve mimari plana uygun olmayan diğer bir aykırılık ise otelin en üst katıdır. Bu kat, projede asansör katı olarak belirtilmesine rağmen fiili olarak 'kral dairesi' olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Ek yan bölümlerin çatı döşemeleri betonarme kirişsiz plaklardan, 7'nci kat tavan döşemeleri eğik betonarme kirişli plaklardan oluşmakta olup, çatı kaplama malzemesi olarak sandviç paneller kullanılmıştır. Bunların yanı sıra ana otel yapısının zemin kat ile 1'inci kat

arasında projede tesisat katı olarak değerlendirilen asma kat, çelik kirişler tarafından taşınmaktadır. Bu katın da projedeki kullanım amacından (tesisat katı) farklı olarak oyun ve dinlenme alanları olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

E) Asansörler ile İlgili Yapılan İnceleme

1997 yılına ait mevcut mimari plana göre, otel binasının zemin katı ana giriş katı olup, binanın tüm katlarına hizmet verecek şekilde karşılıklı konumlandırılmış 4 adet makine daireli misafir (yolcu) asansörü ve girişi arka koridora bakan 1 adet makine daireli servis (yük) asansörü bulunmaktadır. Mevcut durumda ise, otel içinde ana koridora açılan 3 yolcu asansörü, arka koridora açılan 1 yük asansörü ve ek olarak projede görünmeyen ve merdiven boşluğunda oluşturulmuş 1 MRL panoramik yolcu asansörü olmak üzere toplam 5 adet asansör olduğu belirlenmiştir.

Merdiven boşluğuna komşu tarafta, projeye göre 2 adet olması gereken asansör sayısının 1'e düşürüldüğü ve bunun yerine daha büyük boyutlu bir asansör kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu değişiklik nedeniyle projede yer alan iki asansörü birbirinden ayıran betonarme perdenin mevcut yapıda bulunmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, koridorun karşı tarafında bitişik konumda bulunan iki yolcu asansörü arasında projede yer alan betonarme perde kolu da mevcut yapıda bulunmamaktadır. Bilirkişi heyetince yapılan ölçümlere göre, genel olarak merdiven boşlukları ve asansör kovalarına ait ölçülerin projeyle uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

4.1.2. Otelin İdari ve Hukuksal Durumu

a. Bolu ili, Merkez İlçe, Sebenardı Köyü 144 ada 1 no'lu parselde bulunan ve yangın felaketine maruz kalan Grand Kartal Otel isimli tesis, Orman Bakanlığının 30.09.1971 tarih ve 101418 sayılı oluru ile 3.552.500,00 m^2 alanda, 1.270,00 m^2'si otel inşası için kullanılmak üzere M. M adına 49 yıl süreyle, 3.sınıf otel olarak kurulması maksadıyla tahsis edilmiştir. Turizm Bakanlığının tek kişiye ve çok düşük kapasiteli otel için tahsis edilen alanın fazla olduğuna ilişkin görüşü üzerine alanın metrekaresi 67.200,00 m^2'ye düşürülmüştür.

b. Tahsis edilen alanda yatırım yapılmak üzere Turizm Bakanlığınca 24.1.1973 tarih ve 1181 sayılı yazıyla Turizm İşletmesi Belgesi verilmiştir.

c. Orman Bakanlığınca M.M.'ye verilen izin, Bakanlığın 05.02.1976 tarih ve 547 sayılı Oluru ile Kar İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. adına devredilmiştir. 1998 yılında ise izin sahibi Kartal Otel Turizm Ticaret ve Sanayi A.Ş olarak değiştirilmiştir.

d. 1998 yılında, 67.200,00 m^2 alanın 40.000,00 m^2'lik kısmı üzerinde 783 yataklı 3 yıldızlı otel, 27.200,00 m^2'li kısmında teleski ve telesiyej izni olarak devam ettirilmiştir.

e. Bolu 3'üncü Noterliğince 06.01.1998 tarih ve 335 numarayla tasdikli Turizm Kesin

İzin Taahhüt Senedinde 67.200,00 m^2'lik alan içinde 260 yatak kapasiteli ek otel (Grand Kartal Otel) yapılmak üzere 49 yıl süreyle adı geçen şirkete Orman Bakanlığı (Orman Genel Müdürlüğü) tarafından kesin izin verilmiştir.

f. Bolu İl Özel İdaresi Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü'nün 25.01.2025 tarih ve 42252 sayılı yazısında belirtildiğine göre; söz konusu 49 yılın başlangıç tarihi belirtilmemekle beraber, Bakanlıkların 30.09.1971 tarihli iznine atıfta bulunulduğundan iznin bitiş tarihi 29.09.2020'dir. Bu izin (r) maddesinde ayrıntılı olarak belirtileceği üzere 2018 yılında uzatılmıştır.

g. Söz konusu alanda hak lehtarı Kartal Otel Turizm Ticaret ve Sanayi A.Ş. olup, bu çatı şirketin altında iki farklı şirket, tahsis edilen alanda 2 adet otel işletmesi olarak alt kiracı şeklinde faaliyet göstermektedir.

(1) Kartal Otel (Kartalkaya Tur. İnş. Gıda San. Dış. Tic. A.Ş): Yangından etkilenmeyen bu otel M.M.'nin oğlu tarafından işletilmektedir.

(2) Grand Kartal Otel (Grand Kartal Tur. ve Tic. A.Ş). Yangından etkilenen bu otel M.M.'nin kızı ve damadı H.E. tarafından işletilmektedir.

ı. Yangına maruz kalan Grand Kartal Otel, 67.200,00 m^2'lik alan içinde mülga Bolu Bayındırlık ve İskân Müdürlüğünün 22.07.1997 tarih ve 73 sayılı işlemi ile 12.960 m^2 kapalı alan, yol seviyesinin altında 4 kat, yol seviyesinin üstünde 8 kat olmak üzere 12 kat III-C yapı sınıfında otel için yapı ruhsatı verilmiştir.

k. Mülga Bolu Bayındırlık ve İskân Müdürlüğünce 04.01.1999 tarih ve 1 numaralı ruhsat işlemiyle, bahsi geçen yapıya ilave tadilat ruhsatı verilerek 3224 m^2 kapalı alanla birlikte IV-C yapı sınıfı ve grubunda toplamda 16.192 m^2 alana sahip yapı kullanım izni verilmiştir.

l. Söz konusu tesis, yukarıda belirtilen tahsis, ruhsat ve izinler ve 1973 tarihli Turizm İşletmesi Belgesiyle faaliyetini devam ettirirken, 22.02.2005 tarih ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile birlikte, bahse konu otel ile ilgili belgeler mülga Bolu Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü'nce 10.04.2009 tarihinde Bolu İl Özel İdaresi'ne teslim edilmiştir.

m. 22.02.2005 tarih ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun yürürlüğe girmesi sonrasında, 2005/8948 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe giren (RG.21.6.2005, Sayı.25852) Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik'in Geçici Madde 6'da yer alan *"7/12/2004 tarihli 5272 sayılı Belediyeler Kanunu ve 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun yayımından önce verilmiş olan turizm belgeleri işyeri açma ve çalıştırma ruhsatı verine geçer. Ancak bu kanunların yayımından sonra verilen turizm belgeleri işyeri açma ve çalışma ruhsatı olarak kullanılamaz ve bu*

Yönetmeliğin yayımı tarihinden sonra yapılacak her türlü belge devri işlemlerinde bu Yönetmelik hükümleri uygulanır" hükmü uyarınca, 2005 tarih ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce söz konusu otel için alınan Turizm İşletmesi Belgesi, İş Yeri Açma ve Çalışma Ruhsatı yerine geçmiştir.

n. Grand Kartal Tur. ve Tic. A.Ş. (Grand Kartal Otel) 22.11.2007 tarihinde Bolu İl Özel İdaresine müracaat ederek İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı talebinde bulunmuştur.

o. Gerekli incelemeler yapıldıktan sonra, 26.11.2007 tarih ve 16 no'lu İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı tanzim edilmiş ve ruhsat düzenlendikten sonra 2005 tarihli İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik (RG.10.8.2005, Sayı 25902) uyarınca 26.11.2007 tarihinde mahallinde denetim yapılıp rapor düzenlenerek ruhsat kesinleştirilmiştir.

ö. Grand Kartal Turizm Ticaret Limited Şirketi, Bolu İl Özel İdaresine verdiği 03.03.2008 tarihli dilekçe ile 2007 tarihli ruhsatta bulunan "Kartalkaya Mevkii/BOLU" adresinin, Turizm İşletmesi Belgesindeki adresin "İmampınarı Mevkii Kartalkaya/BOLU" olması sebebiyle düzeltilmesini talep etmiştir.

Bolu İl Özel İdaresi Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü'nün 25.01.2025 tarih ve 42252 sayılı yazısına göre, 2005 tarihli İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in 8'inci maddesinde yer alan *"Mahalle, cadde, sokak ve benzeri yerlerin isim veya numaralarının değişmesi nedeniyle aynı işyeri için yeni ruhsat düzenlenmez. Ruhsatta yer alan bilgiler güncellenir'* hükmü uyarınca, belgeler üzerinde düzeltmeler yapılarak, 03.03.2008 tarih ve 23 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı düzenlenmiş, önceki ruhsat geri alınmıştır.

p. Grand Kartal Turizm Ticaret Limited Şirketi, Bolu İl Özel idaresine verdiği 29.12.2015 tarihli dilekçe ile şirket unvanının "anonim şirket" olarak değiştirildiği gerekçesiyle ruhsattaki bilgilerin düzeltilmesini talep etmiştir.

2005 tarihli işyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına ilişkin Yönetmelik'in 8.maddesinde yer alan *"İşyerine yeni ortak alınması veya ortaklardan birinin ayrılması durumunda yeni ruhsat düzenlenmez"* hükmüne istinaden belgelere üzerinde düzeltmeler yapılarak, 29.12.2015 tarihinde Grand Kartal Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi olarak ruhsat güncellenmiş ve önceki ruhsat geri alınmıştır.

r. 28.12.2018 tarihinde Tarım ve Orman Bakanlığının Oluru ile, soruşturmaya konu otelin bulunduğu alana ilişkin yerin, 49 yıllığına aynı şirket (Kartal Otel Turizm Ticaret ve Sanayi A.Ş) tarafından kullanılmasına dair izin süresinin uzatılmasına karar verilmiştir.

s. 13.01.2025 tarihli dilekçe ile Mudurnu Enerji San. ve Tic. A.Ş tarafından Bolu İl Özel İdaresine başvurularak Grand Kartal Otel binası içinde 1'inci katta bulunan içkili restoran için İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı talebinde bulunulmuştur. Söz konusu restoranın Mudurnu

Enerji San. ve Tic. A.Ş tarafından işletilmesi istenilmiş ve kira sözleşmesi de ibraz edilmiştir.

Başvuru dosyasında Bolu Belediyesi İtfaiye Müdürlüğü tarafından düzenlenmiş 02.01.2025 tarih ve E-41675447-951.04.14-1552890/01 sayılı itfaiye uygunluk raporu bulunmasına rağmen, belgelerin geçerliliği/uygunluğu değerlendirme aşamasında iken soruşturmaya konu yangın olayı gerçekleştiğinden söz konusu İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı düzenlenmemiştir.

Ayrıca Bolu Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturma kapsamında tespit edilen beyanlardan Mudurnu Enerji A.Ş'nin otelin birinci katındaki kafe restoran için Bolu İl Özel İdaresine iş yeri açma ve çalışma ruhsatı hususundaki ilk başvurusunun 13.01.2025 tarihinde olmadığı, bu tarihten önce de aynı yer için Bolu İl Özel İdaresine başvuruda bulunulduğu anlaşılmaktadır. Bu sürece detaylı olarak bakıldığında;

Söz konusu otelin içerisinde yer alan (70 m^2'lik) kafe alanının 28.11.2024 - 27.10.2025 tarihleri arasında bir yıl süre ile işletilebilmesi maksadıyla Grand Kartal Otel yönetimi tarafından Mudurnu Enerji A.Ş'ne kiralandığı,

Söz konusu yeri işletmeye başladıktan sonra işyeri açma ve çalışma ruhsatı alabilmek maksadıyla;

12.12.2024 tarihinde Otel Muhasebe Müdürü K.Ö. tarafından Bolu Belediyesi İtfaiye Müdürlüğüne yangın denetim raporunun alınması için başvuruda bulunulduğu, (Talep formunda adres olarak "Grand Kartal Otel Kartalkaya Mevkii/BOLU" ve işyeri metrekaresinin 3224 m^2 olarak gösterildiği)

16.12.2024 tarihinde Bolu Belediyesi İtfaiye görevlisi tarafından söz konusu otelin yangına uygunluğu yönünden yapılan denetim sonucunda;

- Otel tahliye çıkışlarının,
- Işıklı yönlendirme levhalarının,
- Binadaki acil aydınlatmanın,
- Elektrik tesisatının,
- Söndürme gereçleri talimatlarının,
- Paratonerin,
- Duman kontrolü sisteminin yetersiz olduğunun,
- Yağmurlama sisteminin (Sprinkler) bulunmadığının,
- Yangın algılama sisteminin ve yangın alarmının mevcut olduğu ancak faal durumda olmadığının,
- Havuz ve SPA bölgesine ve restoran odasına ikinci acil çıkış kapısı ve yangın kapılarının mevzuata uygun olmadığının rapor edildiği,

24.12.2024 tarihinde Grand Kartal Tur A.Ş adına K.Ö. tarafından söz konusu İtfaiye Denetim Raporu talebinin geri çekildiği ve Bolu Belediyesi İtfaiye Müdürlüğünce 25.12.2024 tarihinde Bolu Belediyesi Başkan Yardımcısı S.G. imzasıyla başvurunun iptal edildiğinin ilgili tarafa bildirildiği,

24.12.2024 tarihinde (talebin geri çekildiği tarihte) Mudurnu A.Ş. Başkan Vekili İ.K. tarafından otelin müştemilatında yer alan 70 m^2'lik yerin kafe-restoran yapılması için, Mudurnu Enerji A.Ş adına Bolu Belediyesi İtfaiye Müdürlüğüne yangın inceleme ve denetleme başvurusunda bulunulduğu, (Talep formunda adres olarak bu kez "Grand Kartal Otel İçi Kartalkaya Mevkii/BOLU" ve işyeri metrekaresinin 70 m^2 olarak gösterildiği)

28.12.2024 tarihinde Bolu Belediyesi İtfaiye Müdürlüğünce yapılan denetimde sadece kafeler yönünden aranan şartlara bakılarak uygunluk raporunun hazırlandığı, 16.12.2024 tarihli denetimi yapan itfaiye görevlisi tarafından yapılan inceleme sonucu düzenlenen 28.12.2024 tarihli raporda;

- İnceleme yapılan alanın (70 m^2'lik yer) otelden bağımsız alan şeklinde olduğu,
- Binadaki acil aydınlatmanın,
- Elektrik tesisatının uygunluğunun,
- Söndürme gereçleri talimatlarının yeterli olduğunun belirtildiği,

02.01.2025 tarihinde Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmeliğe uygun olduğunun Bolu Belediye Başkan Yardımcısı S.G. imzasıyla ilgili şirkete rapor edildiği, raporun K.Ö.'ye elden teslim edildiği ve İl Özel İdaresine ruhsat için gönderildiği,

13.01.2025 tarihinde İl Özel İdaresine iş yeri açma ve çalışma ruhsatı başvurusunda bulunulduğu, İl Özel İdaresince belgeler ruhsat yönünden değerlendirme aşamasında iken 21.01.2025 saat 03.20 sularında otelin dördüncü katındaki genel restoran içerisinde bulunan ısıtma ızgarasından yangın çıktığı anlaşılmıştır.

4.2. OLAYIN GELİŞİMİNE İLİŞKİN RESMİ BELGELERDE ORTAYA KONAN BULGU VE TESPİTLER

Bolu ili Kıbrısçık ilçesi, Kartalkaya Mevkii, 14200 adresinde faaliyet gösteren Grand Kartal otelinde 21.01.2025 tarihinde sabah saat 03.20 sularında otelin dördüncü katında bulunan restoranın show kısmında başlayarak tüm otele yayılan yangın olayı neticesinde 78 kişi hayatını kaybetmiş ve 137 kişi çeşitli yerlerinden yaralanmıştır.

Bunun üzerine;

1- Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından görevlendirilen Bilirkişi Heyeti 2025/962 sayılı soruşturma dosyası kapsamında değerlendirilmek üzere, 24-25.01.2025, 04.02.2025 ve

27-28.02.2025 tarihlerinde Bilirkişi Heyeti ve Teknik Destek Ekibi ile olay yerinde keşif yaparak, yangın orijininden ve otelin muhtelif bölgelerinden alınan yangın tanımlayıcı numuneler ile olayla ilgili tüm kurum ve kuruluşlardan temin edilen belgeler ve bilgileri inceleyerek:

Yangının çıkış merkezi (orijini),

Yangının gelişmesine ve yayılmasına, can kaybının yüksek olmasına neden olan hususları,

Yangın olayına sebebiyet veren kişi ve/veya kişiler ile kurum ve kuruluşların yangının oluşmasındaki eksiklik ve yetersizlikleri irdelenmiş;

sonucunda 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Raporu Bolu Cumhuriyet Başsavcılığına sunulmuştur.

Raporun sonuç ve kanaat bölümünde yer verilen tespitlere göre; " (…) *Olay yerinde yapılan keşif sırasındaki gözlemler neticesinde ve yangının gelişimi hakkında Başsavcılık yetkililerinden sağlanan bilgiler ve görseller ışığında, itfaiyenin söndürme faaliyetleri sırasındaki davranışları da değerlendirilmiş, söz konusu yangının tesisin 4. kat olarak bilinen (girişe göre 1. bodrum kat) ile resepsiyon ve müdüriyetin bulunduğu 5. kat (zemin giriş kat), toplam 12.960 m^2'lik bir alana sahip kısımda, (raporumuzda personel ve görgü tanıkları ile misafirler tarafından ifadelerde kullanılan ve mahkeme sürecinde de benzer tanımlamanın devam edeceği dikkate alınarak, karmaşaya neden olmaması için personel tarafından kullanılan tanım ve isimlendirmeye sadık kalınarak kullanılmıştır) restoran ve show alanı bölgesi olarak belirtilen, bina zemin kat girişinin tam altında bulunan ve restoran/mutfak olarak tanımlı 4. katta elektrikli mutfak cihazlarından biri kaynaklı olacak şekilde başladığı, o bölgede yayıldığı, devamında ortamda bulunan diğer yangın hızlandırıcı unsurlar sebebi ile şiddetlendiği ve yayılmasının hızlandığı, binanın çok camlı pencereler ve mimari yapısından dolayı mevcut olan şaftların/boşlukların yanı sıra yangın alanındaki/bina yapısından kaynaklı aerodinamik faktörlerin de etkisi ile binanın üst kısımlarına doğru genişlediği, bina içinde bulunan muhtelif dekorasyon malzemeleri ile bina dışında bulunan dış kaplama ve izolasyon malzemelerinin yanmasıyla özellikle doğu cephesinde hızla geliştiği, yangının binadaki tüm katları (hava akış yönünde özellikle merkez ve hava akım yolu üzerinde olan bölgelerde) ve arka tarafta bulunan ek bina ile girişteki ana holü etkilediği, aşırı hasar verdiği anlaşılmıştır.*

Yangında 78 can kaybı yaşanmış ve bir otel yangınında yaşanabilecek can kaybı sayısı ile dünyada kayıt altına alınmış 6. büyük otel yangını trajedisi olmuştur. Bu özelliği ile gelecek dönemlerde benzer hataların engellenmesi ve yangın gelişiminin ileride yapılacak otel tasarım ve tahliye planlarına da ışık tutması, bu alanda çalışan ve çalışacak kişilere de ışık tutması

açısından alışılagelmiş bilirkişi değerlendirmelerinden daha detaylı ve mümkün olduğunca kolay anlaşılır, kolay izlenebilir detaylarla ele alınarak değerlendirilmiştir.

Temel anlamda bir otelde can ve mal güvenliği açısından olmazsa olmaz Afet Yönetim Planlaması (Önleme- Zarar Azaltma- Hazırlıklı Olma - Müdahale) bu otelde yangın öncesi ve yangın sürecinde yaşanılanlar dikkate alındığında temel aşamaları kapsamaktan bile uzaktır. Otel için olası acil durumlar arasında yangın da belirlenmiştir. Ancak oluşturulan yangın ekibi ve yangın durumundaki ilk yardım ekibi yetersiz, tecrübesiz ve afet yönetimi için temel organizasyon ve sorumluluk tanımlarını karşılamaktan uzak kişilerden oluşturulmuştur.

Yangının başladığı Restoran/Show kısmında yerleşik bulunan elektrikli Grill Plate ızgaranın ilave mutfak pişirme ve sıcaklık koruma sistemleri ile beraber işletilmekte olup bu bölgeye gelen ve elektrikli cihazları besleyen elektrik hattı Restoran tarafından mutfak bölgesine girilirken sağ tarafta kurulu sigorta paneli bölgesine bağlı durumdadır. Bu bölgeye gelen ana besleme hattında bir kısa devre olduğu somut olduğundan, kamera görüntülerinden o bölgede yerleşik Grill Plate ızgaradan ilk alevlenme görüldüğünden ve bu bölgede elektrikli ızgarayı besleyen kabloda ve buna bağlı ızgarada bir kısa devrenin oluştuğu somut şekilde anlaşılmaktadır.

<u>İnceleme konusu yangın olayında;</u>

Yangın Grill Plate olarak tanımlanan elektrikli bir ızgaranın açık bırakılması, bozuk termostatının görevini yapmaması nedeniyle cihazda aşırı ısınmanın gerçekleştiği, bu ısınmanın ızgara iletkenlerinde var olan aşınma ve/veya yaralanma ve/veya yaşlanma vb. etkilerle arklanmaya ve kısa devreye sebep olduğu, ızgaranın yüzeyini ısıtan rezistans tabir edilen dirençlerin iletkenlerinin yapılan yerinde incelemede delil vasfını kaybedecek şekilde söküldüğü ve vasfının değiştiği, ızgara üzerinden kalan ısıtma kablolarından alınan iletken numunelerinde kısa devre akımı gibi yüksek değerli akım taşıma durumunun mevcut olmadığı, ancak heyetimizin yerinde inceleme sırasında numune olarak aldığı ve bölgeyi besleyen ana kabloda kısa devrenin mikroskobik etkilerinin (mikroyapısal değişimler) gözlemlendiği, bu kısa devrenin akım kesici koruyucu elamanlar tarafından giderilemediği, bu durumda ızgara içerisinde gerçekleştiği somut olan arklanmanın cihazın besleme kablosunun cihaza bağlandığı noktaya yakın olan ancak ısıtıcı dirençlere henüz ulaşmamış iletkenler kısmında meydana geldiğinin anlaşıldığı, oluşan arklanma sebebi ile ızgara içerisinde var olan ve Grill Plate yağ haznesinde bulunan temizlenmemiş hayvansal yağların buharlaşması - yanması ile başlamak suretiyle zincirleme yanmalarla devam ettiği görülmektedir.

Yangına söz konusu elektrikli Grill Plate ızgaranın bağlı olduğu hattın sigortasının tutuşma gerçekleşene kadar geçen akımı kesmekte geç kaldığı, oysa bölgede var olan yüklerin

kaçak akım rölesi destekli korunması durumunda tutuşma ihtimalinin azaltılmış olacağı anlaşılmıştır.

Grill Plate'te başlayan yanma, yanan yağların zeminde yaklaşık 90-100 cm ilerleyerek çöp bidonunu yakması ve alevlerin çöp bidonu bölgesinde bulunan LPG bağlantı hortumlarını ergitmesi ile hızlanmıştır

Restoran katında Show olarak tanımlanan bölgede bulunan gazlı ocaklara LPG sağlanan hatlarda kullanılan fleksi (esnek) bağlantı hortumları (2 bağlantı tek gaz hattı) yanarak ortama yüksek basınçla ve aşırı miktarda yanıcı gaz gelmesine neden olmuştur. Yanma alanına yüksek kalorifik güce sahip bütan/propan takviyesi, ortamın ve gazların kısa sürede aşırı ısınmasına ve özellikle tavanda kullanılan vernikli OSB ve ahşap dekorasyonun hızla gazlaşmasına, aşırı dumanlanmaya ve hızla yanmaya neden olmuştur.

Restoran katında aşırı kullanılan ahşap bazlı malzemeler ile muhtelif ekipmanların plastik aksamlarının yanması neticesinde bu maddelerin kimyasal yapıları gereği oksijen gereksinimi yüksek yanma reaksiyonlarının meydana geldiği,

LPG hattından ortama yüksek kalorifik güce sahip bütan/propan takviyesi,

Gece mutfakta çalışan personelin kaçış için kullandıkları kapalı otoparka açılan kapıyı açık bırakmaları yanı sıra yangın nedeni ile kaldıkları bölümden kapalı otoparka ulaşan otel personelinin otopark ana kapısını açmaları ile de düşük kottan soğuk ve oksijence zengin havanın aşırı ısınmış, yoğunluğu düşük ve yanıcı yükü fazla gazlarla restaurantta buluşmalarına neden olmuş ve gaz-gaz reaksiyon esaslı yanma aşırı hızlanmıştır.

Bu süreçte merdiven ve asansör yapıları yetersiz ve hatalı olduğundan dolayı yanıcı ve zehirli bu gazlar hızla otelin üst katlarına yükselerek tüm koridorların zehirli duman ve yanıcı gazlarla dolmasına neden olmuştur.

Binanın yapısal elemanlarının, özellikle ahşap lambri ve kaplamaların yangın sonucu oluşan yüksek sıcaklıktan ve ısıdan etkilendiği, cam pencere camları ani artan ortam sıcaklığının etkisiyle patlayarak yangın gazlarını bina dışına taşımıştır.

Patlayan camdan yüksek enerjili ve aşırı ısınmış olarak tahliye olan yanma gazları bina dış yüzeyinde bulunan ahşap giydirme XPS malzemeyi tutuşturarak alevlerin dış cephede süratle yükselmesine neden olmuştur, (oda camlarından görünen bu yanma müşterilerin uyandıkları anda paniklemelerine neden olarak gelişimleri negatif yönde etkilemiştir).

Yanma kinetiği neticesinde oluşan diğer yanma ürünü gazların bozunarak, nispeten daha düşük ısıtma değeri (LHV) 16.7 [MJ/kg] olan malzemelerin, 2.7 misli LHV değerine sahip muhtelif plastik malzemelerle birlikte yanması sonucu (polietilen ve polipropilen temelli plastikler için LHV değeri ortalama 46 [MJ/kg]'dır), yüksek alev sıcaklıklarına ulaşıldığı

anlaşılmıştır. Değerlendirme sürecinde kamera kayıt zamanları baz alınarak gelişmeler ve yaşanılan gelişimler gerçek zamanlı olarak değerlendirilmek için azami çaba harcanmıştır. Bazı kamera kayıtlarında teknik nedenlerle zaman göstergelerinde değişimler mevcuttur ve bu hatalar bazen bir süre sonra kendiliğinden düzelirken bazen de yeni hali ile kalmaktadır. Bazı kamera kayıt saatlerinde ise başlangıç ayarlamasına bağlı olarak diğer kamera zamanlarından farklı saat ayarlarının olabileceği dikkate alınarak, dosya içinde kullanılan zaman verilerinde olayların seyrini değiştirmeyecek seviyede ± 30 saniyelik bir sapma olabileceği kabulü gereksiz tartışmaların oluşmaması açıdan göz ardı edilmemelidir."

4.2.1. Yangın Öncesi ve Sürecinde Yaşananlar ve Zamansal Gelişim

Temel anlamda bir otelde can ve mal güvenliği açısından olmazsa olmaz Afet Yönetim Planlamasıdır (Önleme - Zarar Azaltma - Hazırlıklı Olma - Müdahale). Grand Kartal otelde yangın öncesi ve yangın sürecinde yaşanılanlar dikkate alındığında temel aşamaları kapsamaktan bile uzaktır. Otel için olası acil durumlar arasında yangın da belirlenmiştir. Ancak oluşturulan yangın ekibi ve yangın durumundaki ilk yardım ekibi yetersiz, tecrübesiz ve afet yönetimi için temel organizasyon ve sorumluluk tanımlarını karşılamaktan uzak kişilerden oluşturulmuştur.

Afet Yönetim Planlaması içerik açısından yetersizdir ve gerçek yangın durumunda da otelde bulunmayan en basit/temel yangın mücadele altyapısı, olmayan sprinkler, yetersiz ve kapalı sensörler, hatalı merdiven ve asansör yapısı, gaz tahliye sistemi gibi unsurlar yangın eğitimi olmayan personel ile birleşince daha yangın başlangıç fazında hayati/kritik dakikalar boşuna harcanarak felaketin boyutunun büyümesine neden olunmuştur.

4.2.1.1. Mutfak ve Restoran Katı

Yangının başlangıcı otelin girişe göre bir alt katı ama zemine göre de otelin 4. katında başlamıştır. Restoran ve mutfak olarak kullanılan bu katta restoran bölümünde "Show Alanı" olarak tanımlanan kısmında müşterilere yemek teşhiri ve servisi gerçekleştirilmektedir Video görüntülerinde ilk alevlenme ve tutuşmanın elektrikli Grill Plate ızgarada gerçekleştiği somut olduğundan ve ana bölge iletkenlerinde kısa devre ve/veya yüksek ve uzun süreli akıma maruz kalma tespit edildiğinden, Grill Plate ızgarada mevcut hayvani yağların ve bunların buharının tutuşmasının elektriksel arıza ve/veya olaylar ile ilişkili olduğu da somuttur. Grill Plate ısıtma dirençlerinden alınan kablo örneklerinin yüksek akım taşıma belirtileri göstermemesi dikkate alındığında, gerçekleşen arklanmanın ızgaraya ana besleme iletkenlerinin bağlandığı nokta ile ısıtma dirençleri bağlantıları arasında yer alan iletken/iletkenler arasında gerçekleştiği

anlaşılmaktadır.

Yalıtım hatasının gerçekleştiği iletken gruplarında yaşanan olayın;

Elektriksel yaşlanma ve/veya

Kabloların yer aldığı sıcaklık ve nem gibi atmosferik koşullar ve/veya

Uzun süreli sıcak bölgelere yakın konumlanma, termostat hataları vb. gibi sebeplerle yalıtım özelliklerinin azalması ve/veya

Ezilme, kesilme, aşınma, sürtünme gibi fiziki etkiler ve/veya

Temizlik vb. işlemlerde kullanılan kimyasalların aşındırması gibi kimyasal etkiler vb. koşullarla oluşması mümkündür. Burada gerçekleşen arklanma olayının grill plate tabir edilen elektrikli ızgaranın tasarımı ve devreye bağlı olan sigortanın tasarımı ile doğrudan ilişkilendirilebilecek bir unsura rastlanılmamıştır.

Bir an için bölgedeki elektrikli cihazları besleyen kabloda başka bir elektrikli cihazda kısa devre olduğu düşünülse dahi, başka cihazda gerçekleşen kısa devre ve ikincil etkilerin videolarda gözlemlenmediği, oluşan alevlenmenin elektrikli Grill Plate ızgarada gerçekleştiğinin somut olduğu, bu sebeple bölgede bulunan başkaca bir elektrikli cihazda yangınla ve/veya yangının başlangıcı ile ilişkilendirilebilecek kısa devre veya yalıtım hatası gerçekleşmiş olmasının imkânsız olduğu, bölgede yer alan diğer iletkenlerde yüksek akım taşıma izlerine rastlanılmadığı görülmüştür.

Soruşturma konusu yangın olayının başlangıcının gerçekleşmesi ile elektriksel yalıtım hatası arasında illiyet bağı oluşmaktadır. Bu sebeple bu elektrikli Grill Plate ızgaranın güvenli işletiminin sağlanmasından sorumlu olan kişilerin olayın başlaması ve gerçekleşmesi ile doğrudan ve birinci dereceden sorumlulukları mevcuttur.

<u>Yerinde yapılan incelemelerde elde edilen bulgular</u>,

Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından sağlanan ve resmi olarak iletilen kamera kayıtları, görsel ve diğer yazılı belgelerin incelenmesi sonucunda;

<u>Grill Plate-Benmarie ve Show alanında tespit edilen eksiklikler ve/veya hatalar</u>

Davlumbazda otomatik yangın söndürme sistemi yoktur

Tavanda duman ve/veya sıcaklık sensörü yoktur

Yangın bölgesi restoran giriş kapısını kaydeden kameradan görülmektedir

Restoran alanında otomatik söndürme tesisatı (sprinkler), duman ve/veya sıcaklık algılayıcısı yoktur

Show alanında görünür alanlarda yangın söndürme cihazı yoktur ve sadece iç tarafta sol kolon dibinde bir adet tüp mevcuttur

Show alanında yangın tüpü var, ancak hiçbir personel verdiği ifadede bunu hatırlamıyor

İfadelerde de belirtildiği üzere bazen elektrikli cihazlar cihaz açık unutulmaktadır

Grill Plate kontrolü, kapatma ve temizlik için tanımlı bir prosedürü yoktur

Grill Plate cihazının alt haznesi temizlenmemiş ve yağ haznesi dolu

Aşırı ısınmaya bağlı olarak yağın buharlaşması

Grill Plate alt dolabında temizlik amaçlı kullanılan 750 ml hacimli D9 yağ ve yanmış yüzey temizleme için profesyonel temizlik malzemesi var (SDS'e göre parlama sıcaklığı 105 °C ve azami 80 °C ta kullanılabilir, % 1 kostik (NaOH) ve solvent içeriyor)

Plate ısınmasına karşın termostatlardan bir tanesi devreye girmiyor, ilgili bölümde verilen fotoğraflarda bozuk termostat açıkça görülmektedir

Yanma başladıktan sonra kolay söndürülebilir veya kontrol edilebilir büyüklükte yaklaşık 6 dakika devam ediyor

Basit algılayıcılar ile yangının belirlenmesi ve yangın uyarı sistemlerinin tüm otelde devreye girmesi saat 03:23:00-03:24:00 aralığından itibaren mümkündür

Yangın, personel tarafından saat 03:24:10'da fark edilmiştir

Yangın bölgesinde alevlenmenin başlangıcından, bireysel olarak söndürülemez aşamaya (03:25:20) gelene kadar olay bölgesinde ve bölgeyi doğrudan gören alanlarda hiç kimse yoktur

Yangın büyüme aşamasında resepsiyon personeline ulaşan sesli veya görsel bir otomatik uyarı yoktur.

Heyetin raporu hazırladığı süreçte bina içinde bulunan, özellikle mutfak ve restoran/show kısmında tesis edilmiş olan LPG hattına ait gerek mühendislik tasarımına, imalatına ve montajına yönelik ilgili işlemleri yapan kişi/kişileri ve/veya firma/firmaları belirten belgeler tarafımıza sunulamamıştır. Bu nedenle otelde bulunan LPG tesisatına ait mevcut durum, heyetimizin olay yeri keşfi sırasında yaptığı fiziksel tespitlere ve gözlemlere dayanmaktadır. LPG hattının güncel mevzuata, yasal koşullara uyumlu olup olmadığı belgelenememektedir.

Ayrıca; bu tip sistemlerde kullanılması gerekli olan emniyet vanaları, gaz dedektörleri, otomatik davlumbaz yangın söndürme sistemleri, otomatik sprinkler (yağmurlama) sistemleri, alarm/ikaz sistemleri gibi önleyici ve koruyucu yangın tedbirlerinin alındığına dair herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

Soruşturma dosyası kapsamında heyetimize iletilen Otel Acil Durum Eylem Planında olası bir LPG kaçağı ve LPG'ye bağlı yangın olaylarında yapılması gereken acil durum

eylemleri tanımlanmamıştır, dolayısıyla risk oluşması anında hangi vananın kim tarafından nasıl kapatılacağı ne tür yangın söndürme cihazları ile ne şekilde müdahale edileceği bilinmemektedir bu haliyle de otelde kullanılan Acil Durum Eylem Planı oldukça yetersizdir. Söz konusu Acil Durum Eylem Planlarını güncel mevzuata uygun şekilde, otelin tüm yapısal ve yapısal olmayan özelliklerini de göz önüne alarak, eksiksiz ve uygulanabilir bir şekilde hazırlatma ve hazırlama sorumluluğu olan kişilerin de kusurları açıktır.

Grill Plate İle İlgili Tespitler

Savcılık Makamı tarafından teslim edilen görüntü kayıtlarında önceki bölümlerde de detaylı olarak ele alındığı üzere, yangının başlangıç noktası Grill Plate'tir.

Jandarma olay yeri inceleme, yangının başlangıç yerinde inceleme yaparken sadece yangına neden olduğundan şüphelenilen Grill Plate'i emanete almış, Grill Plate'in sehpa kısmı olay yerinde kalmıştır. Bilirkişi Heyetince, yangının başlaması ve gelişiminde önemli bir delil olduğu değerlendirilen sehpanın da adli emanete alınması Bolu Cumhuriyet Başsavcılığından talep edilmiş ve emanete alınmıştır.

Jandarma olay yeri inceleme videosundan tespit edildiği üzere, kablo numuneleri alınmadan önce Grill Plate üzerinde görsel olarak kablolar yalıtkan kaplı (yanmış makaron) ve çıplak gözle görülür durumdadır ve görsele göre kısa devre söz konusu değildir.

Laboratuvarda yapılan incelemelerde ancak cihaz üzerinde kalan kısıtlı teller kullanılabilmiştir.

Jandarma olay yeri inceleme tarafından cihaza kumanda eden 3 plastik aksamın (düğme) tamamen erimiş ve kumanda konumları da açık olarak belirtilmiştir. Heyetimiz düğme konumlarının inceleme süreçlerinde değiştirilmiş olabileceği olasılığı nedeni ile bu konuda görüş belirtmekten imtina etmiştir. Değerlendirmelerde jandarma kriminal ekibinin tespiti kullanılmıştır.

3 termostatlı olan Grill Plate'in ortasında yer alan termostatın diğer ikisinden farklı olduğu ve aşırı korozyona uğramış olduğu tespit edilmiştir

Jandarma video kayıtlarından yapılan görsel incelemeye göre Grill Plate alt tarafında yer alan tellerde çıplak gözle gözlenir hasar veya anomali yoktur.

Olayın sorumlularının ve kusur durumlarının tespitine yönelik olarak raporda;

a- Mutfak ve Mutfak Personelinin Yangında Davranışları

Kamera görüntülerine göre olay esnasında mutfakta çalışan 4 personel vardır. Bunlar mutfak bölgesinin farklı yerlerinde sabah kahvaltısı hazırlamaya yönelik çalışmaktadırlar.

Mutfak alanını kayda alan kameranın saati diğer kameralar ile senkronize değildir. Diğer taraftan kameranın yazı stili de farklıdır. Raporun bu bölümünde kullanılan görseller ve

olay gelişim değerlendirilmesinde kamera saati ile diğer kameralardan tespit edilen süreç devamlarından hareketle zamansal düzeltme yapılmıştır.

Yangını ilk fark eden personel beyaz iş elbiseli Y.K.'dir. Pişmiş poğaça benzeri bir malzemeyi kamera açısının sol tarafta bulunan alana götürdükten sonra koşarak geri gelerek (21:05:43 düzeltilmiş zaman 03:24:10) ve diğer personele seslenerek uyarmıştır.

Kamera görüş alanına ikinci gelen F.K. ve 3. gelen fırıncı M.G. ve son gelen ise F.Y.'dir. Mehmet Gündüz tel kapı ile restoran arasında bulunan alandan yangının büyüklüğünü gördükten sonra herkesi dışarı göndermekte ve kendisi de onlarla çıkmaktadır (Bu esnada kamera saati 21:05:55 ten aniden 21:02:58 olarak değişmektedir) düzeltilmiş gerçek zaman ise 03:24:20 ± 10 saniyedir.

Personelin mutfağı terk etmesinden yaklaşık 8 saniye sonra ızgara çelik kapıdan restaurantta yangının anormal hızla arttığı görülmekte ve yaklaşık saat 03:27:10'da kamera tamamen siyah duman altında kalarak kayıt kapanmaktadır. Bu hızlı gelişim, mutfak personelinin yangını fark ettikleri zaman diliminde büyümüş olan yangının artık kişisel çabalarla söndürme olanağının olmadığını açıkça ortaya koymaktadır.

Diğer taraftan olay esnasında mutfakta bulunan 4 personelin de işleri gereği her an karşı karşıya oldukları yanma ve yangın riskine yönelik olarak mutlaka almış olmaları gereken acil durum ve yangın eğitimini almadıkları ifade kayıtlarında da mevcuttur. Belgelerde otel personelinin acil durum eylem planı ve yangın söndürme eğitimli oldukları farklı kaynaklarda beyan edilmesine karşın, eğitim belgeleri, eğitim tarihleri, eğitmen gibi veriler otel kayıtlarında (Savcılığa teslim edilen) tespit edilememiştir.

Mutfak kısmına ait görüntüler dikkatlice incelendiğinde lavabonun altında bir yangın tüpü bulunduğu görülmektedir. Ancak personel herhangi bir yangın eğitimi almadığından dolayı bu tüpü kullanmayı yangın anında denememiştir. Hatta personel ifadelerinde bu tüpün yerini bile hatırlamadığını belirtmiştir.

Olay yerinde yapılan keşif esnasında ifadelerde yer alan bu yangın tüpünün kesinlikle yangın sonrası yerinden alındığı belirlenmiştir. Yakın bölgede (mutfak, restoran vb.) yapılan araştırmada da yangında kullanılmamış ve dolu olması gereken bu tüpe rastlanılmamıştır. Mutfak kısmında hava akımının olmaması nedeni ile bu alanda yangın gelişmemiş sadece gaz fazdan karbon kaplanması gerçekleşmiştir. Bu nedenle mutfakta mevcut tüm malzeme üzerinde karbon (is) kalıntı tabakası mevcuttur. Yangından sonra yerinden alınan yangın tüpünün izi net ve kesin olarak yangın tüpünün yangın esnasında kesinlikle kullanılmadığını ve sonradan yerinden alındığını göstermektedir.

4.2.1.2. Resepsiyon ve Giriş Katı (Lobi)

Tüm otel genelinde gözlemlenen yetersiz ve/veya olmayan acil çıkış yönlendirme levhaları, yangın tüpü, uyarı sistemi, alev veya duman dedektörü veya otomatik yangın söndürme sistemi bu alanda da tespit edilememiştir.

Bir otelde can ve mal güvenliği açısından hayati öneme sahip yangın uyarı sistemi bu katta kolaylıkla ulaşılamaz bir alanda (resepsiyon sağ arka tarafta küçük bir oda) konumlandırılmıştır. Bu alanla ilgili raporun ilerleyen bölümlerinde detaylı bilgi verilmektedir. Resepsiyon görevlisi Y.B.Ç. restoran katından (4. kat) merdiven boşluklarına duman gelmeye başlamış olmasına karşın ilk kez saat 03:24:02 de alt kattan gelen seslenme kaynaklı olarak tepki vermekte ve otelde bir gariplik olduğunu fark etmiştir ve saat 03:24:10 da mutfak personeli Y.K. resepsiyon katına gelerek Show alanında yangın olduğunu haber vermiştir.

Resepsiyonda görevli Y.B.Ç. yangın alarmı, sesli uyarı vb. sistemlerini etkinleştirmek, otel konaklayanlarını uyarmak için herhangi bir faaliyette bulunmadan panikle sadece cep telefonundan birilerini aramıştır.

Resepsiyon görevlisi (kesinlikle temel yangın eğitimi almamış olduğundan dolayı) lobi katına dolan dumanı tahliye etmek için ana giriş kapısını açık tutmayı denemiş, başaramayınca da mutfaktan gelen Y.K.'den yardım isteyerek ikisi beraber giriş kapısı önüne koltuk çekerek kapıları açmış ve dışarı çıkmıştır (03:29:32). Ana giriş kapısının açılması otel içinde hava akımlarının değişimine neden olmuştur.

Resepsiyon görevlisi dışarı çıktıktan sonra telefon görüşmelerine devam ederken mutfaktan gelen mutfak personeli Y.K.'yi birilerine haber vermek üzere göndermiştir. Yangında, otelde görevli personelin bazı misafirlere öncelik tanıdıkları ithamı açısından bu süreç detaylı incelemeye muhtaçtır,

Gelişen bu süreç, bahsi geçen kişilerin tanımlanması vb. detaylar görevlendirmemiz kapsamında olmadığından tarafımızdan ilave bir araştırma yapılmamıştır. Ancak görevli personelin "yangında kurtarma açısından altın zaman" olarak tanımlanabilecek bir süreçte otelde kalan tüm müşterilerin uyarılması/uyandırılması, haberdar edilmesi yerine bu kritik zaman aralığını bireysel tercihleri doğrultusunda kullanması, can kayıplarını artıracak sonuçlar doğurmuştur.

Yangın otelin 4. katında başlamış olmasına ve hidrokarbon yüklü yanıcı gazlar saat 03:24:10'da hızla otel lobisine ulaşmasına karşın, otel ana giriş kapısından taze hava girişi nedeni ile otel içinde hava akımlarının doğal akış yönü değiştirilmiştir.

Otel girişi ve lobi kısmında yangın, merdivenler baca görevi görerek hidrokarbon yüklü zehirli ve sıcak gazları yukarı katlara taşıdığından dolayı gecikmeli olarak gerçekleşmiştir.

Giriş katta yaşanılan bu gecikmeli yanma süresince resepsiyon görevlilerinin yangın uyarı sistemlerini devreye almak, misafirleri uyarmak için yeterli zamana fazlasıyla sahip olduğu, ancak otelde en basit aktif bir yangın uyarı sisteminin bile olmaması nedeniyle bu sorumluluğun yerine getirilemediği görülmüştür. Uyarının gecikmesi, geçmiş tadilatlarda yapılan kritik tasarım hataları ve diğer etmenler birleşerek sonuçları felaket boyutuna gelen yangında sorumlu kişi/kişilerin sorumluluğu da göz ardı edilemez.

Otel yönetiminin sorumluluklarını yerine getirmemesi, yetersiz veya hiç olmayan en temel önlemlere yönelik altyapı (sprinkler, yangın kapıları, alev kapanları, otomatik söndürme, duman ve sıcaklık algılayıcı vd.) ve yetkin ve eğitimli personel çalıştırmamaları ölüm sayısını artıran önemli etmenlerdir.

Personele yangın ve acil durum eğitimi verilmemesi, acil durumda hatalı ve yetkin olmayan ekipler kurulması, bu ekip arasında riskin en yüksek olduğu gece saatlerinde çalışan personele yer verilmemesi, yangın anında uyarı sistemini aktifleştirme sorumluluğu bulunan personelin yangın eğitimi dahi almamış olması, İSG denetimlerinde eksikleri tespit ederek gidermek yerine, her şeyin idealize edilmesi, gerçek durumun yansıtılmaması ve fazla yatak kapasitesi yaratmak için yangın emniyetinin göz ardı edilerek tadilat ile asansör ve merdiven şaftlarını atmosfere çıkışının kapatılması yüksek sayıda ölümlerle sonuçlanmıştır.

Heyetimiz, yerinde yapılan incelemelerde sadece otel katlarında asansör kapı üstlerinde bulunan uyarı cihazlarının elektrik bağlantılarının olduğu ve dolayısı ile cihazların acil durumu bildirmek, misafirleri uyandırmak için kullanılmamış olmasının ancak elektrik devrelerinin yangın öncesi bilinçli olarak kapatılmış olmaları ile açıklanabileceği sonucuna varmıştır.

Elimizde mevcut belge ve kayıtlar incelendiğinde;

Geçmiş yıllardan beri otelde görevli İSG uzmanları ve yerinde denetim yapan FQC gibi güvenlik belge sağlayıcı firmalar, farklı kamu kurumları adına denetim için gelen denetçiler otelde sürdürülebilir risk analizi yapıldığını, yangın ihbar ve uyarı sisteminin aktif, yeterli ve tüm yasal mevzuatlara uygun olduğunu belirtmişlerdir. Buna karşın sanık ifadelerinde otel personeli farklı zamanlarda çeşitli nedenlerle devreye giren duman ve yangın ihbar sistemlerinin rahatsızlık verdiği için yönetim tarafından kapatıldığı belirtilmektedir. Otel alanında bu iddiayı destekleyen sigara izmaritleri, personel lojman bölgesinde, otel odalarında ve lobi katında tespit edilmiştir.

4.2.1.3. Yangın Uyarı Sistemi (Fire Track) ve Bulunduğu Alan

Jandarma Kriminal yerinde yaptığı incelemede; yangın uyarı sisteminin (Fire Track)

konumlandırıldığı odada tamamen kömürleşerek yandığını belirtmiştir, ancak yerinde yapılan incelemede olay yerinde cihazın gövde kalıntısına dair herhangi bir bulgu ve kalıntıya rastlanmamıştır.

Oda duvarında cihazın bulunduğu yerde temiz, yangın ortamından korunmuş kablo kanal izleri ile kanalların ulaştığı bir panelin (cihazın) izleri tespit edilmiştir. Yerinde yanmış kalıntıları bulunmayan yangın uyarı cihazının aksine, odada yanmış olan bilgisayar kasası, küçük bir monitör kalıntısı, yarı yanmış defter ve yarı yanmış kâğıt havlular gibi unsurlar kolaylıkla tespit edilebilmiştir. Odada duvardan gelen ve 12 kablodan oluşan ve bağlantı uçları dikkate alındığında yangın uyarı sistemine ait olması mümkün olan kablolar tespit edilmiştir. Yangın uyarı sisteminin ise yangından sonra duvara hasar verilmeden özenle dübellerinden ve yerinden sökülerek alındığı görülmüştür. Oda duvarında dübel yuvaları, cihazın kapladığı alan ile kablo kanal izleri (yangından sonrası söküldükleri için) temiz ve herhangi bir yanma izi veya lekelenmesi içermeden durmaktadır.

Sonuç olarak, yangın uyarı cihazının bulunduğu odada yangın sonrasında duvardan söküm işleminin yapıldığı ve odada yangın alarmı ve/veya benzeri sistemin veya bu sistem ve bileşenlerinin kalıntısı olduğuna kanaat getirilebilecek herhangi bir parça veya yanmış maddeye rastlanmamıştır.

4.2.1.4. Kapalı Otopark

Restoran ile otopark arasında asansör ve yangın merdiveni holü vardır. Bu küçük holden de kapalı otopark kısmına doğrudan çıkış vardır. Kapalı otoparka çıkış kapısı alüminyum doğrama ve camlıdır. Restoran bölümüne giriş kapısı ise ahşap ve camlıdır. Bu ana çıkışa ilaveten kapalı otoparka sağ taraftan personel tarafından kullanılan ikinci bir çıkış kapısı daha mevcuttur. Otopark aynı zamanda komşu otel ile bir tünel ile bağlantılıdır. Yerinde keşif esnasında bu tünel kullanılarak diğer otele ve diğer otelden Grand Kartal Oteline ulaşımın problemsiz ve kolay olduğu tespit edilmiştir. İki otel, kapalı otopark ve bazı teknik birimleri ortak olarak kullanmıştır.

Kamera görüntülerine göre otoparka ilk duman girişi ana kapı bölgesinden ve sağ tarafta kalan personel tarafından kullanılan tali kapı bölgesinden saat 03:26:18 de başlamıştır. Mutfak personeli ve diğer personelin otoparka saat 03:26:40'ta yan tarafta bulunan mutfak/depo kapısını kullanarak çıkmışlardır.

Otopark alanından alınan kamera kayıtları ile önceki bölümlerde restoran tarafında gelişen yangın aşamaları karşılaştırıldığında hidrokarbon yüklü sıcak gazların oksijen bularak yandıkları ve artık yangının kontrol aşamasının aşıldığını teyit etmektedir.

Yan tarafta bulunan personel kapısından kapalı otoparka gelen M.G. ve F.Y. saat 03:28:05 te otoparktan ana girişi kapısını kullanarak tekrar otele girmeyi denemelerine karşın yangının büyüklüğü, aşırı duman ve şiddetli yanmadan dolayı hemen geri çıkmışlardır.

Otoparktan alınan kayıtlarda bağlantı bölgesini kullanarak yan otelden (Kartal Otel) gelen bir kişinin sol tarafta bulunan elektrik panosunun olduğu bölgeye gittiği görülmektedir, ifadelerden anlaşıldığı üzere, görüntülerde olan kişi resmi olarak Kartal Otel personeli olan ancak Grand Kartal elektrikçileri ile telesiyejlerde ve diğer alanlarda ortak çalışan B.Ü. adlı elektrik teknisyenidir. Bayram ÜTKÜ yazılı beyanında kendisine verilen direktif doğrultusunda tedbir olarak mutfak cihazlarının bağlı olduğu panodan elektrikleri kapattığını ifade etmektedir.

Kapalı otoparka çıkan personelin muhtemelen kendilerine ait araçları otoparktan çıkarma görüntüleri, bu alanı kayıt altında alan yan otelin (Kartal Otel) kamera kayıtlarından ve Grand Kartal oteline ait kamera kayıtlarından tespit edilebilmektedir. Personelin yardım etmek, yardımcı olmayı denemek yerine kapalı otoparktan araçlarını dışarı çıkarmak için otopark ana giriş kapısını (bölge panosundan şalterlerin kapatılmış olması kapının elektrik bağlantısını da kesmiş olduğundan) bir araya gelerek zorla açmaları teknik açıdan yangının gelişimi ile de ilgilidir. Sadece kendileri çıkmak için kapıyı aralamaları bile yeterli olacakken, araçlarını çıkarabilmek için kapıyı tam açmaları sonucunda dışarıdan soğuk (0°C ve 1.29 kg/m^3) ve iç bölgede yanma gazlarına (700 °C ve 0,36 kg/m^3) göre çok daha yoğun olan havanın yangın alanına taşınımına ve oksijen kaynağının sürekliliğine neden olmuştur.

Bahsi geçen pano heyetimizin keşif sürecinde kapalı olarak bulunmuş, kapak açıldığında da panonun yakın zamanda yenilendiği ve tüm sigortalar ile ana şalterin kapalı olduğu tespit edilmiştir.

Personelin ifadelerinde de bahsettikleri, topluca zorla ana giriş kapısını açma süreci kamera görüş alanında olmamasına karşın saat 03:29:38 de aniden gazların yön değiştirmesi ve dumanın hızla tahliyesinden anlaşılmaktadır.

Bu kapının açılması yangın bölgesine taze hava akışını sağlarken otoparkta, ihmal edilecek kadar tavan ve duvarlarda is olması da hava akış yönünün otoparktan otel içine doğru gerçekleştiğini göstermektedir.

4.2.1.5. Kat (Personel Odaları)

Otelde yangının gelişiminin izlenmesi açısından önemli bir indikatör de otelin ikinci katında gözlenmektedir. 2. kat koridor kameralarında 03:27:15 de tesisat kapağı kendiliğinden açılarak içeriye gaz gelmeye başlamıştır. Bu oluşum tesisat boşluklarının kapalı olmadığı, gaz

hareketlerine izin verdiği ve ayrıca 2 kat yukarıda olan restoran bölümünde LPG ve hidrokarbon yüklü gazların aktif yanmaya başladığının (yaklaşık 700 °C sıcaklık artışına bağlı gaz hacminde 2,5 kat genleşme) ve restaurantta artık alev boyunun uzadığının göstergesidir. Benzer gelişimler otelin diğer kameralarında da gözlemlenebilmektedir.

Personelin kaldığı ikinci kat, yangın esnasında yanmadığından ve personel çıkış merdivenlerini bildiği için tüm odalar herhangi bir can kaybı oluşmadan terk edilmiştir. Diğer bölümlerde ele alındığı üzere personel kapalı otopark veya zemin katta kayak odası olarak tanımlanan bölgede mevcut kapıyı kullanarak dışarı çıkmışlardır.

4.2.1.6. Lobi Sol

Giriş katında sol tarafta lobiden yapılan gözlemlerde yangın bir alt katta ve binanın diğer tarafında olmasına karşın merdiven boşluklarından gelen dumanın saat 03:28:03'te tüm giriş katını sardığını ve yaklaşık 30 saniye sonrasında da alt katta yer alan restoran bölümünde parlamalı yanmanın başladığı ve dolayısı ile yangının tüm restaurantta yayıldığı görülebilmektedir.

4.2.1.7. Restoran İçinde Yer Alan Bar

Yangın başlangıç bölgesinin solunda yer alan bar kısmında iç bölümde bulunan kameralarda yangın gelişimi dikkate alındığında ilk dumanın saat 03:23:21' de bu alana ulaştığı ve saat 03:24:03'te ise alev uzunluğunun bu alana kadar geldiği ve artık yanmanın parlamalarla ve şiddetli geliştiği görülmektedir. Yanmanın bu kadar hızla ilerlemesi, başlangıç alanında yeterli yakıt olmadığı (Grill Plate içinde hayvansal yağ, kısıtlı dekoratif ahşap ve vernik kaplama) dikkate alındığında, esas yangını hızlandıran etmenin LPG yayınımından olduğu teyit edilebilmektedir.

4.2.1.8. Arka Cephe

Binanın yapısı ve restoran otoparkından taze hava girişi ve LPG takviyesi, iç mekanlarda aşırı yanıcı XPS malzemenin izolasyon ve dekorasyon amacıyla kullanımına bağlı olarak yanma gazlarının aşırı yanıcı bileşen içermesi, alev sıcaklığının hızla artmasına ve süratle özellikle arka cephede yayılmasına neden olmuştur. Cephelerde dekoratif ahşap giydirme XPS kaplama nedeniyle alevlerin dış cephede yükselmesi oldukça hızlanmıştır.

Yangın başlangıç zamanları dikkate alındığında restaurantta başlayan yangın, iç bölmelerde en az 6 dakika sonra görülebilir formda izlenirken arka cephede ise saat 03:34:38 'te bile 9-10-11 ve 12. katlara ve ana merkez şaftta ulaşmıştır. Sadece 2 dakika sonra da alev çapını ve şiddetini artırarak 7. kat da dâhil çatıya kadar tüm merkez şafta hâkim olmuştur.

Görsellerde dikkatten kaçmaması gerek konu, alevin parlaklığı ve dışa doğru yayınımıdır. Arka yüzey iç bölgeden sürekli sıcak yanıcı gaz transferi yanı sıra dış cephede kullanılmış olan yanıcı yalıtım malzemelerinin de yanması yangının hızlanmasına ve ilerleyen süreçlerde aşağı düşen (akan) yanıcı malzemelerin (XPS) White Fox isimli bar kısmının da yanmasına neden olmuştur.

Cephe izolasyon malzemeleri eriyerek aşağı aktıkça aşağıda bulunan White Fox isimli alanın ve bu alanın duvar komşusu kayak malzemesi satılan dükkânın da yanmasına neden olmuştur. White Fox ve duvar komşusu alanda gerçeklesen sıcak hidrokarbon buharlaşması White Fox çatısının yanması ile taze oksijen bularak otelde süratle üst katlara yükselerek başta giriş katı olmak üzere ayrıca en üst katlarda ikinci bir yangına neden olmuştur.

4.2.1.9. Arka Cepheden İkinci Kat

Arka cephede saat 03:25:04' te kar üzerinde ilk kez üst katlarda başlayan yangından dolayı renk değişimleri görülmektedir. Yine bu kamera görsellerinde personel yatakhanelerinin bulunduğu ikinci katta saat 03:26:03'te tüm odaların ışıklarının yandığı ve ne olduğunu anlamaya çalışan personelin cama çıktığı görülmektedir.

Binanın farklı kesitlerinden alınan yangın başlangıç görselleri, restoranttan alınan ve olay gelişimini gösteren kamera kayıtlarının tümü, yangın başlangıç yeri, yayınım doğrultuları ve gelişimini teyit etmektedir. Olayda en son yanan yer otel ile bütünleşik White Fox isimli bardır. Bu alanda yangın gelişimi ikincil bir yangın süreci başlattığından dolayı genel yayınım bölümünde ele alınmıştır.

4.2.1.10. White Fox

Otelin arka tarafında bulunan ve otele kapısı bulunan White Fox isimli içkili mekânın kameralarından net olarak saat 03:37:07 itibariyle personel ve bazı misafirlerin kayak odası çıkışından oteli terk ettikleri görülmektedir.

White Fox isimli bar alanı zemin katta olduğundan dolayı 4. katta başlayan yangından başlangıç sürecinde etkilenmemiştir. Ancak otel dış cephesinde kullanılan ahşap baskılı XPS malzemeler yanarak çatı üzerine akması/düşmesi ile çatıdan başlayarak bu alanın da yanmasına neden olmuştur.

White Fox, isimli alanla duvar bitişik olan ve sentetik ve genellikle kolay yanıcı kıyafetler ve kayak malzemeleri bulunan alanda ikinci yangına neden olmuştur. Bu yangın gelişimi öncelikle yetersiz oksijenli yanma ve yanıcı sentetik kıyafet bileşenlerinin buharlaşması yolu ile gerçekleştiğinden dolayı çatının yanması ile sıcak bölgeye sağlanan oksijen ani ve hızlı

yanmaya sebep olarak itfaiye görevlilerinin binada çalıştıkları süreçte backdraft olarak tanımlanan ani yanma oluşturmuştur.

4.2.1.11. Arka Cephe Teleski Çıkışı ve Kayak Malzemeleri Satılan Alan

Otelin zemin katında yer alan ve teleski alanına geçişi sağlayan bu dükkân, kayak malzemeleri satılan aynı zamanda yangın merdiveni olarak tanımlı merdivenin son bulduğu alandadır. Bu alanda (zemin katta) personel ve müşteriler tarafından teleskiye giderken kullanılan çıkış kapısı ve turnikeler mevcuttur. Bu alan zemin katta olduğundan dolayı normal koşullarda 2. ve 3. katlarda olduğu gibi yanmaması en azından tamamen yanmaması beklenirdi. Konumu gereği zaten yangının ilk saatinde yanmayarak çıkışlara da olanak sağlamıştır. Otelin yanan çatısından ve yüzeyinden düşen yanan malzemelerle tutuşan White Fox içkili mekânı tamamen yanmış, komşusu olan dükkândaki çoğunluğu sentetik malzeme, polyester esaslı giysiler ve kayak malzemeleri olan yangın yükü yüksek malzemelerin yanarak gazlaşmasına sebep olmuş, otelin çatısının yanmasından sonra ikincil bir yangını başlatmıştır.

Olay yeri, yangın kimyası açısından incelendiğinde karbon kalıntıları pencere kenarlarında az, iç duvarlarda ise aşırı seviyededir. Yanmadan önce aşırı kızgın duman birikimi gerçekleşen bu alana oksijen gelmesi ile yanma aşırı hızlı ve yüksek şiddette gerçekleşmiştir.

Yanıcı malzeme yükü fazlalığından dolayı alanda oluşan ısı ve dolayısı ile sıcaklık yüksek seviyelere ulaştığından cam önünde olmayan kalorifer peteğinde bile kısmi ergimeler gerçekleşmiştir. Yüksek sıcaklık etkisiyle ayrıca kapı camı yumuşaması ve tavana yakın çelik konstrüksiyonlarda uzama ve sehim gerçekleşmiştir. Bu alandan merdiven boşlukları ile yükselen sıcak duman ve yanıcı gazlar otel girişinde ve restoran alanında şiddetli bir yangın başlatmıştır.

4.2.1.12. Merdiven Boşlukları, Asansör ve Koridorlarda Duman Yayınımı

Otel içinde bulunan merdivenlerin konumları, yangın sürecinde yangın büyümesine ve yangının yayılmasına etkileri kendi ilgili bölümlerinde detaylı olarak ele alınmıştır. Bu bölümde merdivenlerin durumu ve yangın kimyası açısından değerlendirmeleri ele alınmıştır.

Yangın esnasında merdiven ve asansörler otelde sonradan yapılan tadilat esnasında çatıdan doğal atmosfere çıkışları kapatılarak 11 ve 12. kat yerleşim yeri olarak düzenlendiğinden dolayı, yangın gazları merdivenleri baca olarak kullanmış ancak dış atmosfere tahliye edilemedikleri için kısa sürede tüm oda katlarının (koridorlar ve odalar dâhil) süratle zehirli ve yanma gücü yüksek gazlarla dolmasına ve ölü sayısının artmasına

neden olmuştur.

Yangın merdiveni olarak tanımlanmış merdivenler koruyucu duvarlara (merdiven kovası/asansör kovası) sahip değillerdir. Bu nedenle yangından etkilenmeleri fazla olmuştur. Baca görevi gören boşluklar olarak çalışan merdiven alanları 4. katta sıcak ve yanıcı madde yükü fazla gazları hızla üst katlara taşımıştır.

Otelin 7. katından sonraki katlara ait kamera görüntülerine ulaşılamadığından, duman yayınım süresi üst katlarda sadece 5, 6 ve 7. kat kameralarında kesin zaman olarak belirlenebilmektedir.

Otel misafir ifadeleri ve sıcak havanın yoğunluğunun düşük olması nedeni ile 4. kattan yayınımını tamamlayan yanma gazları sadece 6. kata değil aynı zamanda daha üst katlara da benzer sürelerde ulaşmıştır. Katlara yayınım hızları dikkate alındığında 4. kattan 5. kata yaklaşık 2 dakika, 6. kata 6 dakika ve 7. kata 8 dakika sürmektedir. 5. katta yayınım alanının dükkân, lobi, oyun alanları gibi açık yüzeyler ve ilave çıkma alanlar nedeni ile büyük olması dumanla dolma süresini uzatırken 6 ve 7. katlarda gaz yayınımı aralığı 2 dakikadan daha azdır.

Ancak ilkesel olarak 7. kata duman ulaşım süresi baz alındığında resepsiyon görevlisinin yangını haber almasından sonra altın 10 dakika zaman vardır ve minimum standartları sağlayan (yangın uyarı sistemi, ikaz düzeneği ve yangın merdivenleri) bir otelden bile bu kadar sürede herkesin çıkması mümkündür. Sosyal medyadan ulaşılabilen kayıtlarda çok geç haberleri olmasına karşın 8. kattan dahi otel merdivenlerini kullanarak dışarı çıkmayı başaran mağdurlar vardır.

Otel içinde ana merdiven dışında yangın merdiveni olarak tanımlı olanlarda kesinlikle ortamdan ve ısıdan koruma önlemi alınmamıştır ve merdivenlerinde acil durum aydınlatma düzeneği yoktur. Merdiven boşlukları farklı amaçlar için de kullanılmıştır.

Otel yangın merdivenleri doğrudan dış mekâna veya geniş bir alana açılmamaktadır. Merdivenler farklı amaçlara yönelik kullanılan odalara, ticari alanlara veya giriş hollerine açılmaktadır. Merdivenlerin kapıları ahşaptandır ve yangın engelleme özelliklerine sahip değildir.

Merdiven boşlukları yanma yükü fazla gazlara maruz kaldığından dolayı tüm kat boşluklar is ile kaplıdır. Özellikle yangın merdivenine açılan personel dinlenme alanında gözlemlenen kalın is tabakası, merdivenin baca görevi görerek tüm gazları yukarı taşımasını net olarak ortaya koymaktadır. Bu alanda yanma gerçekleşmemiştir ve is tabakası merdivenden taşınan gaz kaynaklıdır.

Merdivenlerin özellikle yangın merdiveni olarak tanımlanmış alanlarda ilkesel olarak

herhangi bir malzeme veya tesisat bulunmaması gerekirken, merdiven boşluklarında telekomünikasyon sistemleri, elektrik iletim kabloları da bulunmaktadır.

Binanın 11. katında ise yangın merdiveni önünde asma kilitli demir kapı mevcuttur.

4.2.2. Otel Tesisatı Hakkında Genel Değerlendirme

Yangına konu Grand Kartal Otel'de yangının oluşumu ve gelişimi ile ilgili detaylı değerlendirme raporun önceki kısımlarında yapılmıştır. Yangının elektrik tesisatı kaynaklı başlamadığı, elektrikli Grill Plate ızgarada başladığının ve başlangıç sebebinin elektriksel arklanma olduğunun somut olduğu, ancak elektrik tesisatı kaynaklı başlamamış olsa bile Restoran/Show bölgesini besleyen kabloların bağlı olduğu sigorta panosundaki koruyucu elemanların arklanmayı engelleyemediği, yangın bölgesinin kaçak akım rölesi ile korunmadığı, 3 fazlı, C tipi, 63 A'lik sigorta ile bölgedeki tüm elektrikli cihazların beslenmesinin tercih edildiği, topraklama direncinin durumu ve güncel ölçüm değeri hakkında bilgi olmadığı anlaşılmış ve açıklanmıştır. Elektrikli cihazların bakım ve onarımı ile ilgili gerekli özen yükümlülüğünün yerine getirilmemesi sonucunda yangın çıkmış ve ortamdaki diğer hızlandırıcı unsurlarla yukarıda anlatılan akış ile yangın büyümüştür.

Yapılan değerlendirmelerde,

Otel ile ilgili elektrik tesisat projelerinin heyetimizin hazırladığı bu raporun teslimine kadar heyetimize ulaştırılmadığı,

Otelin, dağıtım şebekesi üzerinden beslenen transformatöründe sorun teşkil edecek bir unsura rastlanılmadığı,

Acil durumda devreye giren dizel jeneratör gruplarının çalışmaya elverişli halde bulunduğu,

Otelin elektrik tesisatında gerek görsel tespitlerde, gerekse çalışan ifadelerinde elektrik tesisatında iyileştirmeler yapıldığının anlaşıldığı,

Ancak bu iyileştirme tabir edilen değişikliklere ait elektrik tesisat projesinin çizildiği ve/veya bu projelerin mevzuat gereği bölge elektrik dağıtım şirketine onaylatılıp onaylatılmadığının belirsiz olduğu, böyle bir bilginin soruşturma evraklarında mevcut olmadığı, normal şartlarda tesisatta değişiklik yapılmasının dağıtım şirketi onayına tabi olduğu, yapılan değişiklikler sonrasında tesisatta kablo kesitlerinin ve kullanılan akım kesici ve koruyucu elemanların uygun seçilip seçilmediğinin belirsiz olduğu.

Yangın başlangıcının elektriksel olarak engellenemediği,

Yangın başlangıç bölgesi olan Restaurant/Show bölgesinde elektrik tesisatının, oluşan yüksek sıcaklık sebebi ile neredeyse tamamen yok olduğu, sadece bakır iletkenlerin kaldığı,

Restaurant/Show bölgesi elektrik tesisatının bağlı olduğu sigorta panosunun heyetimizce kayıt altına alınarak söküldüğü, İTÜ Laboratuvarlarında incelendiği, olay başlangıç bölgesinde farklı yerlerden iletkenler toplandığı, bu iletkenlerin hepsinin mikroskobik yapı analizine tabi tutulduğu, sonucunun raporun muhtelif yerlerinde dile getirildiği ve detaylarının verildiği,

Olay bölgesinde yangın sonrasında ilk incelemeleri yapan kişilerin, yukarıda da belirtildiği gibi, olay mahallinde tespitte bulunurken yangın bölgesinde bazı değişikliklerin oluştuğu, heyetimizin yangına söz konu elektrikli Grill Plate ızgaranın ve bunu besleyen iletken gruplarının olay sonrası ilk halini ancak bu esnada çekilen videolardan izleyebildiği, Grill Plate ızgaranın mevcut konumunda hangi iletken grubundan beslendiğinin ancak analizler sonucunda anlaşılabildiği ve yorumlanabildiği,

Yangının elektriksel kökenli bir etkenle başladığının video görüntülerinden sabit olduğu, yapılan mikroskobik incelemeler sonrasında iletkenlerin durumunun başlangıç noktası ve ilk tutuşma konusunu destekler nitelikte olduğu, bu konuda herhangi bir şüphe kalmadığı,

Yangın başlangıç mahalli başta olmak üzere tüm otel topraklama tesisatında güncel durumun ne olduğunun belirsiz olduğu, yapılan ve soruşturma dosyasına konulan topraklama ölçüm direnci ölçüm raporunun eski tarihli otel yönetiminin bu konudaki işletme özen yükümlülüğünü taşıdığına ve gösterdiğine dair somut verinin dava dosyasında olmadığı, otel yönetiminin işletme özen yükümlülüğünü gerçekleştirmediği,

Yangının olduğu kat dışındaki elektrik tesisatlarının durumunun yangının başlangıcı ve yayılması ile doğrudan ilintili olmadığı,

Yanmamış veya az zarar görmüş gerek müşterilere ait gerekse personele ait konaklama odalarında yapılan incelemede odaların elektrik tesisatlarının bir otel odası için gerekli asgari güvenlik şartlarını sağladığının görüldüğü, iletken kesitlerinin otel odalarında var olan temel elektrikli cihaz ve sistemlerin güçlerini kaldırabilecek nitelikte olduğu izlenimi verdiği, elektrik tesisat projelerinin heyetimize ulaşmaması sebebi ile proje uygunluk durumunun değerlendirilemediği,

Otel odalarında kaçak akım rölesinin ve sigortaların mevcut olduğu, topraklama iletkeni olma ihtimali yüksek olan iletkenlerin mevcut olduğu, ancak bağlantı durumları ve topraklama direnci değerlerinin değerlendirilemediği, oda elektrik tesisatlarında birincil sorun teşkil edecek probleme veya belirtiye rastlanılmadığı, yangının başlangıç bölgesi somut şekilde belli olduğundan otel odalarında mevcut olabilecek ve yangın sonrası tespit edilemeyecek duruma gelen olumsuzlukların yangın olayı ile illiyet bağının kurulu olmadığı,

Otelde yaşanılan elektriksel teknik aksaklıklar sonrası bazı iyileştirmelerin yapıldığının beyan edildiği, bu iyileştirmelerin otel personelince gerçekleştirildiğinin anlaşıldığı, elektrik tesisatındaki eksikliklerin yangının başlamasında temel rol oynadığı, bu teknik senaryonun raporun ilgili bölümlerinde açıklandığı, bu sebeple elektrik tesisatındaki teknik eksikliklerin giderilmemesinin olayın gerçekleşmesi ile ilişkili olduğu ve illiyet bağının kurulduğu, ancak bu kusurun yangının başlaması ile ilişkili olduğu, yangının hızla yayılması hususunda elektrik teknik personelinin bir kusurunun olmadığı, bu sebeple elektrikle ilgili sorumlu teknik personelin tali derecede kusurlu olduğu,

Zayıf akım ve kuvvetli akım tesisat panolarından bazılarının yangın ve personel merdiveni boşluklarına kurulmuş olduğu,

Otelde zayıf akım tesisatının yangının otel şaftlarından yayılması sebebi ile çokça yerde zarar gördüğü ve vasfını kaybettiği,

Oda katlarında yangın tesisatına ait kablolamaların mevcut olduğu, yangın sensörlerinin bağlı olduğu, farklı katlarda farklı şekillerde görsel ve işitsel uyarı sistemlerinin ve devreye alma sistemlerinin mevcut olduğu, yangın panelinin varlığına dair resepsiyonun arka bölümünde bulunan odanın duvarında izlerin mevcut olduğu ancak yangın panosunun kalıntılarının heyetimizce yapılan incelemelerde tespit edilemediği,

Kamera görüntülerinden yangın esnasında otelde kalan kişilerin davranışlarından ve yangından haberdar olma anlarından yola çıkarak yangın ihbar sistemlerinin çalışmadığının anlaşıldığı, otelde kalan müşteri ve personelin kendi dikkat ve imkânları ile olaydan haberdar olabildikleri, yangın alarmı sesli ve görsel bildirimlerinin çalışmaması sebebi ile kurtulma ve tahliye için kendi imkânlarını kullanmaya çalıştıkları, uyarı eksiklikleri sebebi ile olaydan özellikle müşteri katında kalan kişilerin geç haberdar olmasından dolayı yangında ölen kişi sayısının katlanarak arttığı, bu sebeple yangın alarm sistemini doğru şekilde kurmayan ve işletmeyen otel yönetiminin ihmalinin bulunduğu, bu ihmalin olayda yaşanılan kayıplarla doğrudan illiyet bağının kurulduğu,

Yangın sisteminin çalışıp çalışmadığının, çalışıyor ise elle kapatılıp kapatılmadığının belirsiz olduğu, her koşulda yangın sisteminin gerekli şekilde işletilememesi sebebi ile otel yönetiminin ve sorumlu çalışanların sıralı şekilde sorumluluklarının bulunduğu ve asli derecede kusurlu oldukları,

Bir an için yangın sisteminin çalışır vaziyette olduğu ve olay anında elle kapatıldığı düşünülürse bile yangın alarm panelinin resepsiyonun arkasındaki odada kurulu olduğu, böyle bir koşulda dahi elle devreye alınarak yapılacak sesli panik uyarısı ile müşterilerin haberdar edilebileceği, bunun için resepsiyondaki görevlinin bu konuda eğitilmiş olması gerektiği, eğitim

görmüş olması durumunda bu eylemi gerçekleştirmeyen resepsiyon görevlisinin asli derecede ihmalinin bulunduğu, görmemiş ise bu sistemin eğitim görmemiş bir personelin sorumluluğuna bırakılmasının ağır kusur oluşturduğu ve olayın büyümesi ile doğrudan illiyet bağının kurulduğu, bu görevlendirmeyi yapan otel yönetiminin asli derecede kusurlu olduğu,

Otelde özellikle müşteri katlarında odaların kapısının arkasında yer alan yangın tahliye planı krokisinde belirtilen yangın kaçış kapılarını koridorda işaretlemesi gereken ve yangın anında çalışması zorunlu olan aydınlatmalı görsel yönlendirme işaretlerinin mevcut olduğunun gözlemlendiği, ancak yangın esnasında yerleştirilmiş oldukları yükseklik gereği duman seviyesinin üstünde kaldığı, bu sebeple gerekli ve hayati yönlendirmenin yapılmadığının anlaşıldığı, bazı katlarda görsel uyarı sistemlerinin yüksek sıcaklık sebebi ile eridiği ve işlevini yitirdiği, görsel uyarı sistemlerinin her birinin kendi bataryasına sahip olması ve bir tehlike durumunda kendi enerjisini sağlaması gerektiği, her durumda katlarda yoğun duman altında kalan müşterilerin bu görsel işaretlerle doğru şekilde yönlendirilemediği, otelin yapısına aşina olmayan müşterileri koruyacak acil durumda uygulanması gereken eylem planının uygulanamadığı,

Yangın sistemindeki görsel yönlendirmelerin işlevini yeteri kadar yapamamasının yangına ve yoğun dumana maruz kalan kişilerin ölümü ve yaralanması ile doğrudan ilişkili olduğu ve bu sistemi kurması gereken otel yönetiminin ihmallerinin olayın büyümesi ve sonuçlarının artması ile illiyet bağını oluşturduğu, bu sebeple ihmali bulunan otel yöneticileri ve yönetim kurulu üyelerinin asli derecede kusurlu oldukları,

tespit edilmiştir.

4.2.3. İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Değerlendirme

Yaşanılan bu şiddetli yangın olayında otel yönetiminin bu raporun farklı bölümlerinde açıklandığı şekilde ihmalleri olması sebebiyle;

- *Yangının başladığının, söndürülemediğinin, yayılmasının engellenemediğinin, otelde bulunan insanların zamanında haberdar edilemediğinin, sağlıklı ve eşitlikçi bir tahliyenin uygulanamadığının somut olduğu,*
- *Ayrıca otel yöneticilerine ve otelde bulunan insanlara haber verme açısından herkese eşit şekilde davranılmadığının görüldüğü ve video kayıtlarında ve telefon HTS incelemelerinde önceliğin otel yöneticileri ve yakınlarına verildiğinin anlaşıldığı,*
- Kimliği belirlenemeyen bazı kişilere ayrıcalıklı davranıldığının video kayıtlarında mevcut olduğu, *hatta yangından haberdar olunması sonrasında görsel ve işitsel*

uyarı sistemlerinin çalıştırılması yerine yüksek katlardan yapılacak tahliye sırasında izdiham olması durumunda tahliye şansları düşük olan ayrıcalıklı kişiler için bireysel kurtarma eyleminin gerçekleştirildiğinin görüldüğü, aşağıdan otele doğru gelen plakası tespit edilemeyen siyah binek araç ile bazı kişilerin öncelikli olarak kurtarılmak istendiği,

- *Otelin az tehlikeli işletme sınıfına girdiği ve çalışan sayısı sebebi ile otel işletmesinin İSG hizmeti almasının zorunlu olduğu,*
- *İSG KATİP uygulamasında yapılan sorgulamada bu SGK/DETSIS numarasında yangın döneminde kayıtlı bir iş güvenliği uzmanına rastlanılmadığı, bu numaraya kayıtlı son İSG uzmanının 13.11.2022 tarihinde mevcut olduğu, bu İSG uzmanının Ece Kayacan olduğu, sözleşmesinin 18.10.2021'de başladığı, ancak toplam çalışma süresinin yaklaşık 13 ayda 10 dakika olarak girildiği, bu tarihten sonra yangına konu Grand Kartal Otel'de herhangi bir İSG uzmanının resmi olarak çalıştırılmadığının anlaşıldığı,*
- *Görevli ve sözleşmeli bir İSG uzmanı bulundurma zorunluluğu olan otel yönetiminin bu konuda ihmalinin olduğunun görüldüğü, İSG uzmanının gerçekleştirmesi gereken mevzuata göre zorunlu eylemlerin yapılmamış olduğu, gerçekleşmemiş zorunlu İSG faaliyetlerinin eksikliğinin olayın oluşumu, engellenememesi, hızlı yayılması, insanların doğru ve hızlı şekilde tahliye edilememesi ile doğrudan ilintili olduğu ve bu eylemlerin eksikliğinin olayın oluşumu ile illiyet bağını kurduğu, bu konudaki ihmalin varsa İSG uzmanına, İSG uzmanı görevlendirilmemişse otel yönetimine ait olduğu ve ilgililerin birden fazla asli kusurunun bulunduğu,*
- *Otelde İSG uzmanı olarak şüpheli K.D.'nin 2014-2021 yılları arasında görev yaptığı, ancak olay tarihi ve yakın zaman öncesinde resmi bir görevinin olmadığı,*
- *Otelde İSG uzmanı olarak şüpheli E.K.'nin 2021-2022 yılları arasında görev yaptığı, ancak olay tarihi ve yakın zaman öncesinde resmi bir görevinin olmadığı,*
- *Yangına konu otelde mevzuata göre yapılması zorunlu olan Risk Değerlendirme Dokümanının en son hazırlandığı tarihin heyetimize sunulan belgelerde 19.04.2020 olarak görüldüğü, geçerlilik tarihinin 19.04.2025 olduğu, bu belgeyi hazırlayanın E.K. olarak yazıldığı, hazırlayan İSG uzmanı belge numarasının 25148 olarak girildiği, ancak İSG KATİP (İş sağlığı ve Güvenliği Kayıt, Takip ve İzleme Programı) uygulamasında Ece Kayacan'ın 92375 sicil numarasına sahip olduğunun anlaşıldığı, işveren vekili olarak Z.Y.'nin genel müdür olarak girildiği, raporun*

tamamında herhangi bir kişiye ait imza bulunmadığı, bu sebeple hazırlanan raporun gerçekliğinin ve uygunluğunun sorgulanması gerektiği, raporun kim veya kimler tarafından hazırlandığının araştırılması gerektiği, E.K.'nin rapor hazırlandığı dönemde İSG KATİP uygulamasına göre Grand Kartal Otel'de sözleşmeli olarak görev yaptığının görünmediği, otel yönetiminin görevli olmayan bir İSG çalışanına rapor imzalatmasının hukuken mümkün olmadığı, İSG uzmanının da kayıtlı olmadığı bir işletmede böyle bir evrakın hazırlanması işine girişmesinin hukuken mümkün olmadığı, raporun nasıl hazırlandığı hususunda açıklama yapma yükümlülüğünün otel yönetiminde olduğu,

- *Kim tarafından hazırlandığı somut olmayan Acil Durum Eylem Planı'nın da yetersiz olduğunun görüldüğü, özellikle soruşturmaya konu yangın olayı ile ilgili olarak LPG kullanımı vb. gibi risklerin belirtilmediği, otele ait risklerin doğru şekilde öngörülmediğinin anlaşıldığı,*
- *Otelin güncel şekilde Risk Değerlendirme Dokümanı'nın hazırlanmaması sebebi ile otelin oluşabilecek tehlikelere ve bunların fiziki sonuçlarına hazırlıksız olduğunun anlaşıldığı, personelin hazır bulunmuşluğunun yetersiz olduğu,*
- *Ancak her durumda otelin uzun yıllardır aynı şekilde mimari, mekanik ve inşai yapısını koruduğu, var olan ve süregelen bu özelliklerin her durumda mevzuatta belirtilen asgari teknik güvenlik sınırlarını sağlamadığı, bu özelliklerin heyetimizce hazırlanan bu raporun ilgili kısımlarında detaylı olarak belirtildiği, bu mimari, mekanik ve inşai eksiklik ve yoklukların olayın başlaması ile doğrudan ilişkisi olmasa bile yangının hızla yayılması ve üst katlara ulaştıktan sonra insanların kaçamamasının birincil sebebi olduğu, bu yüzden mimari, mekanik ve inşai eksikliklerin ve risklerin varlığının olayın sonuçlarının büyümesi ve ölü sayısının artması ile doğrudan ilişkili olduğu ve illiyet bağının kurulduğu, bu sebeple bu riskleri doğru şekilde öngöremeyen, İSG uzmanı çalıştırmayan, kim tarafından hazırlandığı belli olmayan risk değerlendirmesini doğru ve olması gerektiği şekilde hazırlatmayan otel yöneticileri ve yönetiminin asli derecede kusurlu olduğu,*
- *Yangın olayına konu otelde mimari, mekanik ve inşai risklerin doğru şekilde belirlenmesinin İSG uzmanının sorumluluğu olduğu, Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmelik'in 19.12.2007'de yürürlüğe girdiği, en son değişikliğin 20.11.2021'de yapıldığı, yönetmeliğin ana hatlarının korunduğu, yönetmelikte yapılan bu değişikliklerin ikincil öneme sahip değişiklikler olduğu,*

binanın bu hali ile de ilgili yönetmeliğin asgari şartlarını sağlamadığı, sağlanmayan bu koşulların heyetimizce hazırlanan bu raporun diğer kısımlarında detaylıca açıklandığı, açıklanan uygunsuzluk ve risklerin 2007 yönetmeliği ile de uyumsuz olduğu, süregelen yönetmelik değerlendirmesine göre bu süreçteki resmi olarak görevli İSG uzmanlarının süregelen ve görev yaptıkları dönemdeki yönetmelik hükümlerine aykırı bu eksiklikleri değerlendirmesi gerektiği, buna göre 2014 yılından bu yana görev yapmış olan ancak yangın sırasında resmi olarak görevli olmayan İSG uzmanlarının da 2007 yılında yürürlüğe giren yönetmeliğe aykırı süregelen bu eksiklikleri raporlamış olması gerektiği, ilgili İSG uzmanlarının görev sürelerinde heyetimizce tespit edilen ve 2007 dâhil yönetmeliğin değişen tüm sürümlerine aykırı hususları bildirdiklerine dair somut verinin soruşturma dosyasında ve şüpheli ifadelerinde mevcut olmadığı,

- *Bu sebeple, görevleri süresince güncel yangın olayının binanın 2007 yılından bu yana süregelen yönetmeliğe aykırı hususlarını raporlamayan, tespit ettikleri hususlarda otel yöntemini uyardıklarına dair veri sağlayamayan, giderilmeyen eksiklikler konusunda üst makamlara ihbarda bulunmayan ve süregelen eksikliklerle yangın olayının sonuçları ile doğrudan irtibatlı davranışlarda bulunan, Risk Değerlendirmesi Dokümanı'nın hazırlamayan İSG uzmanlarının sorumluluğu ve kusurlarının bulunduğu, risklerin doğru öngörülmemesi ve gerekli önlemlerin zamanında alınmamasının ve iyileştirme ve düzeltmelerin yapılmamasının, üst makamlara bildirimde bulunulmamasının olayın gerçekleşmesi ve sonuçlarının vahimleşmesi ile doğrudan ilişkisinin olduğu, her ne kadar görev süreleri yangın olayına denk gelmemiş olsa da İSG uzmanlarının görev süreleri boyunca gerçekleştirmedikleri eylemlerinin olayın oluşumu ve sonuçlarının büyümesi ile illiyet bağını kurduğu, bu sebeple İSG KATİP uygulamasında kayıtlı ve görev yapmış İSG uzmanlarının asli derecede kusurlu oldukları,*
- *Yangının başladığı bölgede elektrik tesisatındaki eksikliklerin ve elektrikli cihazlardaki işletme güvenliğinin doğru şekilde öngörülmediği ve risklerin tespit edilemediğinin anlaşıldığı,*
- *Elektrikli cihaz ile ilgili temizlik iş akışının doğru şekilde işletilmesi ile ilgili risklerin doğru öngörülemediği, kullanılan temizlik maddelerinin risklerinin öngörülmediği,*
- *Otelde başlayan yangının meydana geldiği restoran/show kısmının müşterilere açık ve insan yoğun bir alan olduğu, bu alanda asgari koruyucu tedbir ve önlemleri*

almadan kullanılmaması gereken LPG gazı ve tesisatının mevcut olduğu, bu durumun basit şekilde başlayan ve yavaş şekilde gelişmesi beklenen yangının yayılmasını hızlandırdığı, dolayısıyla risklerin doğru şekilde öngörülmediğinin anlaşıldığı,

- *LPG tesisatının müşterilerin var ve yoğun olduğu restoran bölümünde tesis edilmesinin ancak uygun şekilde projelendirilmesi ve projenin onaylanması sonrasında yapılabileceği, böyle bir proje ve onayın heyet tarafından talep edilmesi ve Cumhuriyet Başsavcılık Makamı'nca istenilmesine rağmen Bilirkişi Raporunun teslim tarihine kadar heyete iletilmediği, LPG'nin boru tesisatı ile restoran bölümüne taşındığı, burada vana ile bölgede kurulu LPG ile çalışan teçhizatı besleyen boruya bağlandığı, bu borudan esnek boru ile ocaklara bağlandığı, gaz akışını kontrol eden vanaların kolay ulaşılabilir olmadığı, LPG hattında otomatik kapatma sisteminin mevcut olmadığı, LPG hattının ancak otel personeli tarafından yangının yayılmasından sonra elle kapatılabildiği, bu süre boyunca depoda ve hatta bulunan gaz ile yangının sürekli beslendiği, yavaş şekilde başlayan, yavaş şekilde yayılan ve hatta etrafında kısıtlı yanma yükü barındırması sebebi ile kendiliğinden sönümlenmesi bile beklenebilecek yangının LPG esnek bağlantı hattına ulaşması ile hızlandığı ve sonrasında borudan gelen gazla beslenerek şiddetini önlenemeyecek şekilde arttırdığı, yaşanan çok sayıdaki can kayıplarının asıl sebebinin bu hızlanma etkisi olduğu, bu İSG riskinin herhangi bir şekilde öngörülmediği,*
- *Bu sebeple, onaylı olmadığı anlaşılan LPG tesisatını projelendiren, tesis eden, bu sisteme denetlemeden gaz tedarik eden tüm unsurların ihmallerinin olayın gerçekleşmesinde rolü olmasa bile hızla yayılması ve sonuçlarının artması konusunda ihmallerinin olduğu, bu ihmallerin gerçekleşen ölüm ve hasar ile doğrudan ilişkili olduğu,*
- *Dolayısıyla, yukarıda belirtilen gerçek/tüzel kişi ya da kişilerin ihmalleri ile olayın gerçekleşmesi arasında illiyet bağının kurulduğu, bu kişi ve/veya kişilerin asli oranda kusurlu oldukları,*
- *Yangının başlaması sırasında görevli personelin yangın çıkan bölgeyi uzun süre denetimsiz ve başıboş bıraktığı, gece vardiyasında çalışan mutfak personelinin bu konuda ihmali olduğu, mutfak personelinin bu risk konusunda eğitilmemiş olduğunun anlaşıldığı, bu ihmalin olayın gerçekleşmesi ile illiyet bağını kurduğu, ancak gerçekleşen olayın başkaca ihmaller olmaması durumunda sonuçlarının bu kadar*

vahim olmayacağı ve kolayca söndürülebilecek bir yangınla karşılaşılacağı, yangının hızlı yayılmasının LPG varlığı ile ilintili olduğu,

- *Bu sebeple gece vardiyasında görevli olan mutfak personelinin yangının başlamasına engel olacak pozisyonda bulunmamaları ve müdahalede geç kalmaları sebebi ve yangının hızlı yayılması konusunda ihmallerinin olmaması sebebi ile tali derecede kusurlu oldukları,*
- *Yangın fark edildikten sonra restoran alanının risklerinin doğru öngörülmemesi sebebi ile yangının büyümesini ve körüklenmesini sağlayan LPG beslemesinin kesilmesi yoluna gidilmediği, buna yönelik risklerin doğru şekilde öngörülmediği, bu konuda personelin eğitiminin ve düşünsel alt yapısının oluşturulmadığı, öncelikli olarak LPG bağlantısının kesilmesi gerektiği, ancak bu eylemin gerçekleştirilmediği, gerçekleşen hızlı yayılımın basitçe vananın kapatılması ile yavaşlatabileceği, can kayıplarının azalabileceği, gazı kapatma eyleminin erken yapılmasına bağlı olarak hiçbir ölüm olayının yaşanmayabileceği,*
- *Yangını fark eden personelin yangına müdahale konusunda yeterli zihinsel hazırlığının olmadığı, personelin hazır bulunuşluk anlamında yeterli olmadığı, riskler konusunda eğitilmediklerinin anlaşıldığı, Mutfak ve Show bölgesinde yangın tüplerinin mevcut olduğunun video görüntülerinde somut şekilde görülebildiği, Restaurant/Show bölgesinde yangın söndürme cihazlarının bazılarının kolay ulaşılabilir bölgede olmadığı, özellikle mutfağa giriş bölgesindeki yangın musluğu, hortumu ve yangın tüpünün bulunduğu dolabın önünde tezgah bulunduğu, yangını fark ettikten sonra kaçmayı tercih eden personelin mevcut yangın söndürme sistemlerini kullanmayı düşünmüş olsalar bile tezgahın yangın dolabının kapağının açılmasını engellediği, yangın dolabı içindeki yangın tüpünün tarihinin geçmiş olduğu,*
- *LPG sayesinde şiddetle büyüyen ve hızla yayılan yangının hava koridorlarını kullanarak hızla üst katlara yayıldığı, aslen yangında kurtarma görevi olması gereken boşlukların aksine yangının hızla yayılmasına sebep olduğu,*
- *Yangından haberdar olan mutfak personelinin resepsiyon görevlisi ile irtibata geçtiği, ancak otelde görevli personelin doğru uyarı ve tahliye kurallarını işletemediği, kendisinin ve bilgilendirdiği kişilerin ayrıcalıklı bir kurtarma eylemine giriştikleri, kendileri kaçarken resepsiyon görevlisinin otel ana giriş kapısını önüne engel koymak kaydı ile açık bıraktığı, bunu insanlara yardımcı olmak için yaptığını*

beyan ettiği, ancak bu eylemin yangının taze hava ile beslenmesine sebep olduğu, mimari, mekanik ve inşai hatalarla birleştiğinde bina içinde dolaşan şiddetli hava akımına sebep olduğu,

- *Resepsiyon personelinin ihmallerinin ve eksik davranışlarının yangının sonuçlarının büyümesine sebep olduğu, bu sebeple davranışlarında bir kasıt unsuru olmasa da gerçekleştirdiği eylem sıralamasının ve tercihlerinin yanlışlığının olayın büyümesi ile illiyet bağını kurduğu ve kendisinin tali derecede kusurlu olduğu,*
- *Aynı şekilde mutfak tarafından garaj tarafına kaçan ve garaj kapısını zorlayarak açan, binanın garaja açılan kapısını da özellikle açık kalmasını sağlayan görevli personelin de aynı şekilde yangının şiddetli şekilde taze hava ile beslenmesine yol açtığı, bu eylemin yine mimari, mekanik ve inşai hatalarla birleştiğinde bina içinde dolaşan şiddetli hava akımına sebep olduğu,*
- *Bütün bunlardan otel personelinin İSG anlamında, özellikle de yangından sakınma, önleme, müdahale ve tahliye konularında yetersiz olduğunun, gerekli eğitimleri almadıklarının ve zorunlu periyodik tatbikatları yapmadıklarının anlaşıldığı ve bu durumun yangının yayılması ile doğrudan illiyet bağını kurduğu,*
- *Yangın anında asansörün işletmesinin durdurulmasının öngörülmediği, asansörün yangın anında çalışmasının yangının yayılımında piston ve vakumlama etkisi yaratacağı ve ayrıca yangın anında müşterilerin de asansörleri kullanarak tehlike altında kaldıkları,*
- *Bina dış kaplamasının ve altında yerleşik yalıtım malzemesinin yangında risk oluşturacak ve riski arttıracak şekilde olduğu, bu riskin öngörülmediği, bu sayede yangının hızla dış yüzeyden yukarı katlara ulaştığı ve özellikle üst katlardaki insanları alev kapanına aldığının anlaşıldığı,*
- *Yangın anında kullanılması gereken merdivenlerin kapılarının ısıya ve yangına dayanıklı olmadıkları, bunun risk analizinde değerlendirilmediği, duman girmemesi ve tahliye koridoru olması gereken yangın merdiveni olarak tanımlanan bölgede yoğun duman altında kalan merdivenlerden kaçamayan insanların gerek bina içindeki dikey boşluklardan (şaftlardan), gerekse bina dış kaplaması üzerinden üst katlara hızla çıkan yangınla aşağıdan yayılan yangın arasında kalarak kapana kısıldıkları, kaçış planı ve tahliye senaryosunda bunun doğru öngörülmediğinin ve mimari eksikliklerle birleşen bu aksaklıkların olayının sonuçlarını fazlası ile büyüttüğü,*

- *Otel odalarının kapılarının en az 1 saat yangına dayanıklı olmaları gerekirken kapıların bu koşulu sağlamadığı, otelde bulunanların yangının ulaşmadığı bölgelerde kendilerini korumak için odalara kapandıkları ve kapının sınırlarını ıslak havlu, çarşaf ve nevresimlerle tıkamaya çalıştıkları, ancak kapıların yönetmeliğe uygun olmaması sebebi ile bir müddet sonra özellikle kapıların üst bölgelerinden duman girişinin başladığının islenme şeklinden anlaşıldığı, bu koşullar altında odada sıkışan insanların pencereyi açmaları sonucunda içeri giren taze hava ile yangının beslenmesinin de arttığı,*
- *Yangın merdivenlerinin geometrik boyutlarının uygunsuzluğu dışında yangın merdivenleri bölgesinde başkaca dağıtım panosu, kablolama ve riski arttırıcı unsurun kurulu ve yerleşik olduğu, bu merdivenlerin personel tarafından servis vb. amaçlarla da kullanıldığının anlaşıldığı,*
- *Yangın uyarı sistemlerinin uygun şekilde kurulu olmadığı ve işletilmediği, yangın anında oteldeki insanların uyarılması ve tahliyesi hakkında yeterli planın mevcut olmadığı, yangın uyarı sistemlerinin faal şekilde bulundurulmadığı, bunu işletecek personelin gerekli eğitimi aldığına dair bir verinin soruşturma dosyasında mevcut olmadığı,*

Tüm bunlardan yola çıkarak otel yöneticilerinin ve yönetiminin İSG açısından birçok konuda olayın gerçekleşmesi ile yıllardır süregelen seri ihmallerde bulunduklarının anlaşıldığı,

- *Asıl olarak gerçekleşen olayın öngörülebilir, basit önlemlerle engellenebilir ve sonuçları yok edilebilir bir yangın olduğu, yukarıda açıklanan ihmaller zincirinin olayın gerçekleşmesi, engellenememesi, yayılması ve çok fazla kişinin hayatını kaybetmesi ile doğrudan ilişkili olduğu ve illiyet bağının birçok noktadan, birden fazla kere kurulduğu tespit edilmiştir."*

Şeklinde tespit, bulgu ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

4.2.3.1. Yangın Güvenliğine İlişkin Sistemsel ve Yapısal Tespitler

Bolu ili Kartalkaya mevkiinde faaliyet gösteren Grand Kartal Otel için mülga Bolu Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü tarafından 22.07.1997 tarihli ve 73 numaralı yapı ruhsatı verilmiştir. Söz konusu ruhsat; yol seviyesinin altında dört kat, yol seviyesinin üzerinde sekiz kat olmak üzere toplam on iki katlı ve 12.960 m^2 kapalı alana sahip bir otel binasını kapsamaktadır. Daha sonra, 04.01.1999 tarihli ve 1 numaralı tadilat ruhsatı kapsamında, mülga

Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü tarafından ek olarak 3.224 m^2 kapalı alan ilavesi onaylanmıştır.[95] Yangın öncesinde faaliyet gösterdiği son haliyle Grand Kartal Otel'e ait binanın; çatı ile birlikte 29,84 m bina yüksekliğine ve 43,84 m yapı yüksekliğine sahip olduğu tespit edilmiştir.[96] Ayrıca Grand Kartal Otel'de 294 yatak bulunmaktadır.[97]

Yukarıda verilen bilgiler ışığında yangının meydana geldiği Grand Kartal Otel'e ait bina, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 4'üncü maddesi uyarınca "Mevcut Yapı" statüsünde ve "Yüksek Bina" niteliğindedir. Aynı Yönetmelik'in 8'inci ve 10' uncu maddeleri uyarınca da "Konaklama Amaçlı Binalar" kullanım sınıfındadır.

Grand Kartal Otel'de meydana gelmiş olan yangınla ilgili olarak yangın güvenliğine ilişkin sistemsel ve yapısal tespitler aşağıda sıralanmıştır.

1. Grand Kartal Otel binasının katlarında, kaçış yolları üzerine yerleştirilmiş yangın uyarı butonlarının yer aldığı ancak bazı butonların eski teknolojiye sahip olduğu tespit edilmiştir.[98]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 161'inci maddesinin birinci fıkrası ve 75'inci maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca binaya; bir kattaki herhangi bir noktadan yatay erişim uzaklığı 60 m'yi geçmeyecek şekilde yangın uyarı butonları yerleştirilmesi gerekmektedir.

2. Grand Kartal Otel binasının belirli kısımlarında, daha çok çatıya yakın katlardaki yatak odalarında, dumanla etkin hale gelmesi beklenen otomatik yangın algılayıcıların bulunduğu tespit edilmiş olup diğer ortak alanlarda otomatik yangın algılayıcılara rastlanmamıştır. Ancak mevcut cihazların çalışır durumda olduğuna ilişkin kanıt elde edilmemiştir.[99]

Grand Kartal Otel'e ait bina, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 161'inci maddesinin 2'nci fıkrası ve 75'inci maddesinin 3'üncü fıkrası uyarınca anılan Yönetmelik Ek-7' de yer alan hükümlere tabidir. Bu sebeple, yapı yüksekliği 6,5 m'den fazla ve toplam kapalı alanı 1.000 m^2'den büyük olan Grand Kartal Otel'e ait binada, otomatik yangın algılama sistemi bulunması gerekmektedir. Ayrıca, aynı Yönetmelik'in 84'üncü maddesi uyarınca yangın algılama ve uyarı sistemlerinin çalışır durumda olması; bina sahibinin ve yöneticinin veya bunların yazılı olarak sorumluluklarını devrettiği bina yetkilisinin sorumluluğu altında olup ilgili standartlarda belirtilen sistemin gerektirdiği

[95] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 77.
[96] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 92.
[97] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 103.
[98] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 107.
[99] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 107.

periyodik kontrole, teste ve bakıma tabi tutulması gerekmektedir.

3. Grand Kartal Otel binasına ait katlarda muhtelif yerlerde sesli uyarı cihazları bulunmaktadır. Ancak yangın sırasında sesli uyarı cihazlarının alarm vermiş olduğuna dair kanıt elde edilmemiştir. Binada ışıklı uyarı cihazına rastlanmamıştır. Tanık ifadeleri sesli veya ışıklı herhangi bir uyarı olmadığı yönündedir[100]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 161'inci, 75'inci ve 76'ncı maddeleri uyarınca binalarda; el ile, otomatik olarak veya bir söndürme sisteminden aldığı uyarılardan biri veya birkaçı ile devreye giren ve binanın kullanılan bütün bölümlerinde yaşayanları yangın veya benzeri bir acil durumdan haberdar eden sesli ve ışıklı uyarı cihazları tesis edilmelidir. Ayrıca aynı Yönetmelik'in 84'üncü maddesi uyarınca yangın algılama ve uyarı sistemlerinin çalışır durumda olması; bina sahibinin ve yöneticinin veya bunların yazılı olarak sorumluluklarını devrettiği bina yetkilisinin sorumluluğu altında olup ilgili standartlarda belirtilen sistemin gerektirdiği periyodik kontrole, teste ve bakıma tabi tutulması gerekmektedir.

4. Grand Kartal Otel'de acil durumların anonsunun yapılabileceği bir anons sistemi bulunmamaktadır.[101]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 81'inci maddesinin 7'nci fıkrası gereğince; yatak sayısı 200'den fazla olan otel, motel ve yatakhanelerde otomatik olarak yayınlanan ses mesajları ve yangın merkezinden mikrofonla yayınlanan canlı ses mesajları ile binada yaşayanların tahliyesini veya bina içerisinde yer değiştirmelerini sağlayacak şekilde anons sistemleri kurulması mecburidir.

5. Grand Kartal Otel'e ait binada yapılan incelemelerde itfaiye su alma ağzına rastlanılmamıştır.[102]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 164'üncü, 142'nci ve 94'üncü maddeleri gereğince; yüksek binalar ile kat alanı 1.000 m^2'den fazla olan alışveriş merkezlerinde, otoparklarda ve benzeri yerlerde ıslak veya kuru sabit boru sistemi üzerinde, itfaiye personelinin ve eğitilmiş personelin kullanımına imkân sağlayan bağlantı ağızları bırakılması ve bu bağlantı ağızlarının kaçış merdiveni veya yangın güvenlik holü gibi korunmuş mekânlarda olması gerekmektedir. Bir boyutu 60 m'yi geçen katlarda yangın dolabı ve itfaiye su alma ağzı yapılması gerekir. Yönetmelik hükümlerine göre binaya yağmurlama sistemi, yangın dolabı veya itfaiye su alma ağzı

[100] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 108.
[101] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 109.
[102] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 110.

gibi sistemlerin yapılmasının şart olduğu hâllerde, su girişi ana hattı ve ana kolonlar bina sahibi veya kat malikleri tarafından yaptırılır.

6. Grand Kartal Otel'e ait binada yangın dolapları bulunmaktadır. Dolapların çoğu, içerisinde bir taşınabilir söndürme cihazını da içeren bir kabin tasarımına sahiptir. Bu dolapların büyük bölümünde eğitimli personelin olmadığı binalarda kullanılmaya uygun yuvarlak yarı-sert türde hortumlar ve fıskiye yapmaya uygun nozullar yer almaktadır. Ancak bazı dolaplarda yetişmiş yangın söndürme personelinin kullanabileceği yassı hortuma da rastlanmıştır. [103]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 164'üncü ve 94'üncü maddeleri gereğince; yüksek binalar ile toplam kapalı kullanım alanı 2.000 m2'den büyük imalathane, atölye, depo, konaklama, sağlık ve toplanma amaçlı binalar ile eğitim binalarında yangın dolabı yapılması zorunludur.

7. Grand Kartal Otel'e ait ana mutfakta yer alan bir yangın dolabının yangın sonrası görüntülerinden, dolabın içindeki hortumun ve taşınabilir söndürme cihazının kullanılmadığı ancak dolabın önünü kapatan bir mutfak tezgâhının izine rastlanmış olduğu, bu sebeple dolabın kullanılmasının zorlaştığı anlaşılmış olup bunun önemli bir tasarım ve uygulama hatası olduğu düşünülmektedir.[104]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 164'üncü ve 94'üncü maddeleri gereğince; hortumların saklandığı dolabın ve kabinlerin gerekli cihazların döşenmesine izin verecek büyüklükte olması şarttır. Bunların yangın sırasında hortum ve cihazların kullanılmasını zorlaştırmayacak şekilde tasarlanması ve sadece yangın söndürme amacı için kullanılması gerekmektedir.

8. Grand Kartal Otel'e ait bina dışında hidrant sistemine rastlanılmamıştır.[105]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 95'inci maddesi gereğince, içerisinde her türlü kullanım alanı bulunan ve genel yerleşme alanlarından ayrı olarak planlanan yerleşim alanlarında yapılacak binaların taban alanları toplamının 5.000 m^2'den büyük olması halinde dış hidrant sistemi yapılması mecburîdir.Yapıların yangından korunmasında, ilk müdahalede söndürülemeyen yangınlara dışarıdan müdahale edebilmek için mümkün olduğunca yapının veya binanın bütün çevresini kapsayacak şekilde tesis edilecek hidrant sistemi bünyesinde yerleştirilecek hidrantların, itfaiye ve araçlarının kolay yanaşabileceği ve bağlantı yapabileceği şekilde düzenlenmesi

[103] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 110.
[104] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 110.
[105] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 111.

gerekmektedir.

9. Grand Kartal Otel'e ait binada yağmurlama sistemi bulunmamaktadır.[106]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 165'inci ve 96'ncı maddeleri gereğince; mevcut binalarda yağmurlama sistemi, 96'ncı maddenin diğer hükümleri saklı kalmak şartıyla; bina yüksekliği 30,5 m'den fazla olan konut ve büro haricindeki bütün binalarda, ikiden fazla katlı bir bina içerisindeki yatak sayısı 200'ü geçen otellerde, pansiyonlarda, misafirhanelerde zorunludur. Yağmurlama sisteminin amacı; yangına erken tepki verilmesinin sağlanması ve yangının kontrol altına alınması ve söndürülmesi için belirli bir süre içerisinde tasarım alanı üzerine belirlenen miktarda suyun boşaltılmasıdır. Yağmurlama sistemi, aynı zamanda bina içindekilere alarm verilmesi ve itfaiyenin çağrılması gibi çeşitli acil durum fonksiyonlarını da aktif hâle getirebilir. Yağmurlama sistemi; yağmurlama başlıkları, borular, bağlantı parçaları ve askılar, tesisat kontrol vanaları, alarm zilleri, akış göstergeleri, su pompaları ve acil durum güç kaynağı gibi elemanlardan meydana gelmektedir.

10. Grand Kartal Otel'e ait binada itfaiyenin binadaki sulu söndürme sistemlerine su basabileceği itfaiye su verme bağlantısı tespit edilmemiştir.[107]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 166'ncı ve 97'nci maddeleri gereğince; mevcut binalardan, konut ve büro haricindeki yüksek binalar ile yangın dolabı mecburiyeti bulunan ve bina kat alanı 2.000 m^2'den büyük olan binalara, itfaiyenin sisteme dışarıdan su basabilmesi için sulu yangın söndürme sistemlerine en az 100 mm nominal çapında itfaiye su verme bağlantısı yapılması gerekmektedir.

11. Grand Kartal Otel'e ait bina içerisinde çoğunluğu yangın dolaplarındaki kabinlerde yer alan 6 kg'lık taşınabilir söndürme cihazları tespit edilmiştir. Ancak bunlar dışında yangın öncesi duruma ait çeşitli görsellerden taşınabilir cihazların gelişigüzel konumlandırıldığı da belirlenmiştir.[108]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 99'uncu maddesi gereğince; düşük tehlike sınıfında her 500 m^2, orta tehlike ve yüksek tehlike sınıfında her 250 m^2 yapı inşaat alanı için 1 adet olmak üzere, uygun tipte 6 kg'lık kuru kimyevî tozlu veya eşdeğeri gazlı yangın söndürme cihazları bulundurulması gerekmektedir. Konaklama tesisleri ilgili Yönetmelik Ek-1/B'ye göre orta tehlike sınıfında yer almaktadır.

12. Yangının başladığı show alanı olarak ifade edilen bölümde yer alan elektrikli ızgara

[106] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 111.
[107] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 111.
[108] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 111.

(Grill Plate) ve yanındaki benmari tezgâhı üzerinde bulunan davlumbazda otomatik yangın söndürme sisteminin bulunmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca LPG kullanıldığı anlaşılan alanda gaz algılayıcı ve otomatik gaz kesme vanası bulunmadığı tespit edilmiştir.[109]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 57'nci maddesi gereğince; konutlar hariç olmak üzere, alışveriş merkezleri, yüksek binalar içinde bulunan mutfaklar ve yemek fabrikaları ile bir anda 100'den fazla kişiye hizmet veren mutfakların davlumbazlarına otomatik söndürme sistemi yapılması ve ocaklarda kullanılan gazın özelliklerine göre gaz algılama, gaz kesme ve uyarı tesisatının kurulması şarttır.

13. Grand Kartal Otel yangınında olay yerine gelen itfaiye araçlarının binanın yan ve arka cephe bölümüne erişemediği, bunun nedeninin de binanın yan tarafında ve arka tarafında itfaiye araçlarının geçişine uygun iç yol olmayışı olduğu tespit edilmiştir. Özellikle binanın arka bölümünün eğimli bir arazinin bitişiğinde ve toprak olduğu, itfaiye aracının ağır tonajı ve araç merdiveninin hareket ettirilebilmesi için aracın zemine sabitlenmesi gerekliliği dikkate alındığında, söz konusu alanın ıslak ve çamurlu halde olması sebebiyle itfaiyenin yan ve arka cephelerde etkin müdahalede bulunamadığı anlaşılmaktadır. [110]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 22'nci maddesi gereğince, itfaiye araçlarının yaklaşabildiği son noktadan binanın dış cephesindeki herhangi bir noktasına olan yatay uzaklık en çok 45 m olabilir. İç ulaşım yolları, herhangi bir binaya ana yoldan erişimi sağlayan yollardır. İç ulaşım yollarında olağan genişlik en az 4 m ve çıkmaz sokak bulunması hâlinde en az 8 m olur. Dönemeçte iç yarıçap en az 11 m, dış yarıçap en az 15 m, eğim en çok% 6 ve düşey kurp en az R=100 m yarıçaplı olmalıdır. Serbest yükseklik, en az 4 m ve taşıma yükü 10 tonluk arka dingil yükü düşünülerek en az 15 ton alınmalıdır.

14. Yangın, Grand Kartal Otel binası içerisinde katlar arasında hızla yayılmıştır. Bu duruma neden olan en önemli faktör; katları birbirine bağlayan bina ana merdiveni, asansör kuyuları, tesisat şaftları ve kaçış merdiveni özelliğinde korunumlu olması gereken diğer merdivenlerdir. Bu düşey boşlukların tamamı katları birbirine kesintisiz olarak bağladığı için duman ve zehirli gazlar özellikle ana merdivenin bulunduğu kat sahanlıklarından üst katlara doğru yoğun biçimde hareket ederek yatak katlarındaki koridorları kısa sürede doldurmuştur. Duman ve zehirli gazlar koridor tavanından itibaren döşemeye doğru

[109] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 116.
[110] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 93.

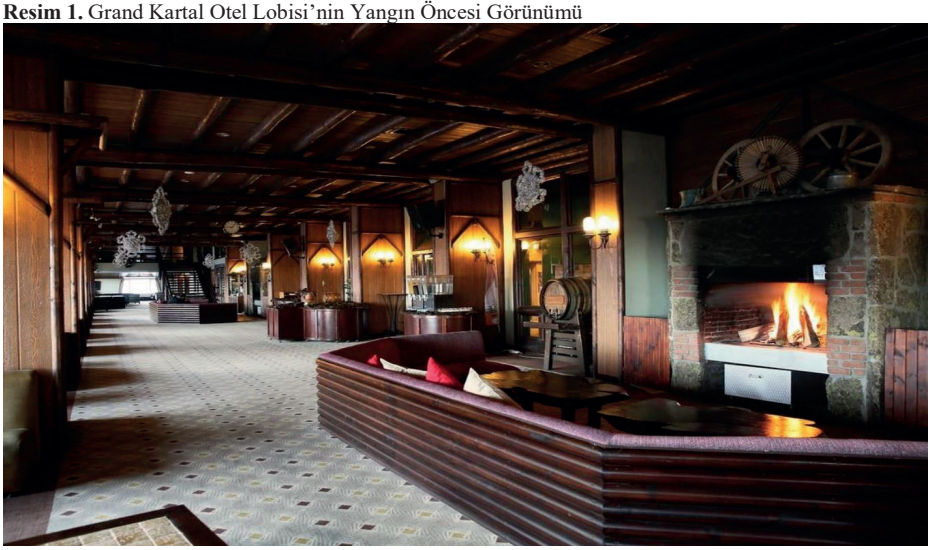
dolarak hem görüş kaybına hem de zehirli bileşiklerin solunması neticesinde can kayıplarına neden olmuştur. Bununla birlikte koridor üzerinde yer alan tesisat şaftlarının kapaklarının ahşap olması, yangın esnasında bu kapakların yanarak şaftın tamamen açık hale gelmesinin veya sıcak gazların meydana getirdiği basınç farkıyla açılarak katların dumanla dolmasının en önemli nedenidir.[111]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 25'inci, 30'uncu, 36'ncı, 38'inci ve 160'ıncı maddeleri gereğince; her yapının, yangın veya diğer acil durumlarda yapıdan kaçış sırasında kullanıcıları, ısı, duman veya panikten doğan tehlikelerden koruyacak şekilde yapılması, donatılması, bakım görmesi ve işlevini sürdürmesi gerekmektedir. Bir binada veya bina katında, kaçış yolu olarak hizmet veren korunumlu koridorların veya korunumlu hollerin yangına dayanım sürelerinin mezkûr Yönetmelik'in Ek-3/B ve Ek-3/C bölümlerinde belirtilen sürelere uygun olması mecburidir. Kaçış merdivenlerinin duvar, tavan ve tabanında hiçbir yanıcı malzeme kullanılmamalı ve bu merdivenler, yangına en az 120 dakika dayanıklı duvar ve en az 90 dakika dayanıklı duman sızdırmaz kapı ile diğer bölümlerden ayrılmalıdır. Asansör makine dairesinin yangına en az 60 dakika dayanıklı ve yanıcı olmayan malzemeden yapılması şarttır. Bunlara ek olarak yüksek binalarda; çöp, haberleşme, evrak ve teknik donanım gibi, düşey tesisat şaft ve baca duvarlarının yangına en az 120 dakika ve kapaklarının en az 90 dakika dayanıklı ve duman sızdırmaz olması gerekmektedir.

15. Grand Kartal Otel'e ait binanın genel kullanıma açık lobi, restoran vb. alanlarında kolon, kiriş ve tavanlarda ağırlıklı olarak yanıcı ahşap kaplamaya yer verilmiştir. Döşeme üstünde yatak odası katları da dâhil olmak üzere pek çok alanda halı kaplama kullanılmıştır. Yanıcı niteliği yüksek bu malzemelerin varlığı, mekânın yangın yükünü artırmış ve yangının hızlı yayılmasına katkı sağlamıştır. [112]

[111] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 113.
[112] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 100.

Resim 1. Grand Kartal Otel Lobisi'nin Yangın Öncesi Görünümü

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 26'ncı maddesi gereğince, bütün döşemelerin yangın duvarı niteliğinde olması gerekmektedir. Döşemelerin yangına dayanım sürelerine Yönetmelik'in Ek-3/B bölümünde yer verilmiştir. Döşeme kaplamaları en az normal alevlenici, yüksek binalarda ise en az zor alevlenici malzemeden yapılmalıdır. Ayrık nizamda müstakil konutlar dışındaki binaların tavan kaplamaları ve asma tavanlarının malzemesinin en az zor alevlenici olması gerekmektedir.

16. Grand Kartal Otel'de yangının katlar arasında yayılması bina dış cephesi yoluyla da gerçekleşmiştir. Binanın dış cephesinde, yanıcı ahşap türevi dış kaplama, arkasındaki taşıyıcı ahşap latalar ve bunların arasında yer alan yanıcı özellikteki XPS izolasyon malzemesi bulunduğu tespit edilmiştir. XPS yanma sırasında yanıcı damlacık ve zehirli bileşikleri açığa çıkaran bir malzemedir. Bu durum hem damlacıkların düştüğü yerde yeni bir yangının başlamasına hem de bu bileşiklerin solunması sonucunda hayati risklerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. [113]

[113] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 115.

Resim 2. Yangından Etkilenen Dış Cephe Kaplaması

Kaynak: Araştırma Komisyonu'nun 27.02.2025 tarihli Kartalkaya Ziyareti

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 27'nci maddesi gereğince, dış cephelerin, bina yüksekliği 28,50 m'den fazla olan binalarda zor yanıcı malzemeden ve diğer binalarda ise en az zor alevlenici malzemeden olması gerekmektedir. Alevlerin bir kattan diğer bir kata geçmesini engellemek için iki katın pencere gibi korumasız boşlukları arasında, düşeyde en az 100 cm yüksekliğinde yangına dayanıklı cephe elamanıyla dolu yüzey oluşturulmalı veya cephe iç kısmına en çok 2 m aralıklarla cepheye en fazla 1.5 m mesafede yağmurlama başlıkları yerleştirilerek cephe otomatik yağmurlama sistemi ile korunmalıdır.

17. Grand Kartal Otel binasında gerekli niteliklere sahip kaçış merdiveni yer almamaktadır. Merdivenler; yangına dayanıklı, duman sızdırmaz ve kendiliğinden kapanan kaçış yolu kapılarıyla korunmamıştır. Merdivenler kat ofisi mutfak gibi kullanım alanlarına doğrudan açılmaktadır. Merdivenler bazı katlarda ara sahanlıksız ve yelpaze formlu basamaklardan oluşmaktadır. Merdivenlerde doğal veya mekanik havalandırma sağlanmamaktadır. Tahliye katı olan zemin katta, merdivenin indiği noktadan dışarı çıkışın engelsiz olarak görülebildiği uzaklık yeterli değildir. [114]

[114] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 96, 97.

Resim 3. Grand Kartal Otel İçerisindeki Merdivenin Yangın Sonrası Görünümü

Kaynak: Araştırma Komisyonu'nun 27.02.2025 tarihli Kartalkaya Ziyareti

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 147'nci, 149'uncu, 152'nci, 155'inci ve 157'nci maddeleri gereğince mevcut yapılarda kaçış merdivenlerine ait kapıların; yapı yüksekliği 30,5 m'den az ise en az 60 dakika ve 30,5 m ve daha yüksek yapılarda, en az 90 dakika yangına dayanıklı ve duman sızdırmaz özellikte olması gerekir. Kapıların kendiliğinden kapatır düzenekler ile donatılması ve itfaiyeci veya görevlilerin gerektiğinde dışarıdan içeriye girebilmelerine imkân sağlanması gerekmektedir. Yapı yüksekliği 30,5 m'den fazla olan konut harici mevcut binalarda,

lobi, koridor ve hol gibi bir kullanım alanından geçilmeden kaçış merdivenine doğrudan girildiği takdirde merdiven içinde basınçlandırma yok ise yangın güvenlik holü bakımından Yönetmelik'in 34'üncü maddesindeki yangın güvenlik holüne ait düzenlemeler uygulanmalıdır. Aksi belirtilmedikçe, kaçış merdivenlerinde sahanlık olması ve sahanlığın genişliğinin ve uzunluğunun merdivenin genişliğinden az olmaması gerekir. Mevcut yapılarda, yüksekliği 30,5 m'den fazla olan bütün kaçış merdivenleri, doğal yolla veya Yönetmelik Altıncı Kısımdaki gereklere uygun olarak mekanik yolla havalandırılmalı veya basınçlandırılmalıdır. Kaçış uzaklığı, kullanım sınıfına göre Yönetmelik Ek-14'de verilen değerlerden daha büyük olamaz.

18. Grand Kartal Otel binasında 1. bodrum kattaki restoran, plandaki ölçülerine göre yaklaşık 300 kişiyi ağırlayabilecek kapasitededir. Bu kadar kişinin tahliye edilebilmesi için en az 2 acil çıkış kapısı gereklidir. Yağmurlama tesisatı olmayan binalarda, kapıların birbirine olan uzaklığı en az mekânın köşegen uzunluğunun 1/3'ü kadar olmalıdır. Restoran için köşegen uzunluğu yaklaşık 43 m olduğundan bunun 1/3'ü 14,4 m'dir. Dolayısıyla İki kapı arasında en az 14,4 m mesafe olmalıdır. Ancak mevcut durumda iki kapı arasındaki uzaklık 2 m'dir. Buradan çıkışların birbirine alternatif oluşturmayacak oranda yakın yerleştirildiği anlaşılmaktadır. Zemin katta yer alan lobi alanı da 1. bodrum kattaki restoran ile aynı ölçülere sahip olmasına karşın bitişiğindeki koridora 3 çift kanatlı kapı ile bağlanmaktadır. Tıpkı 1. bodrum kat restoran bölümünde olduğu gibi bu alandan çıkış için kullanılacak iki çift kanatlı kapı mesafeleri de 14 m'nin altında ve yetersiz durumdadır.[115]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 150'nci maddesi gereğince mevcut yapılarda, acil çıkış zorunluluğu için bir katta veya katın bir bölümünde, Yönetmelik'in ilgili maddelerine göre hesaplanan değerden az olmamak üzere; 25 kişinin aşıldığı yüksek tehlikeli yerlerde ve 60 kişinin aşıldığı yerlerde en az 2 çıkış, 600 kişinin aşıldığı yerlerde en az 3 çıkış ve 1.000 kişinin aşıldığı yerlerde en az 4 çıkış olması şarttır. Kapıların birbirinden olabildiğince uzakta olması gerekmektedir. Bölünmemiş mekânlarda kapılar arasındaki mesafe, en uzun köşegenin 1/3'ünden, yağmurlama sistemli yapılarda ise, 1/4'ünden az olamaz.

19. Grand Kartal Otel binasının 5'inci katına kadar olan tüm yatak odası katlarındaki koridor uzunluklarının Yönetmelik'te izin verilen kaçış uzaklıklarını sağlamadığı

[115] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 98.

anlaşılmaktadır.[116]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 147'nci maddesi gereğince kaçış uzaklığı, kullanım sınıfına göre Yönetmelik'in Ek-14 bölümünde verilen değerlerden daha büyük olamaz. Oda, koridor ve benzeri alt bölümlere ayrılmış büyük alanlı bir katta, odanın en uzak bir noktasından odanın çıkış kapısına kadar ölçülen uzaklığın 15 m'yi aşmaması şartıyla, kaçış uzaklığı, odanın çıkış kapısından başlayarak bir kaçış merdivenine, kaçış geçidine veya dış açık alana açılan çıkış kapısına kadar olan ölçüdür.

20. Grand Kartal Otel binasında 1. bodrum kat ve zemin kattaki restoran ve lobi bölümlerindeki kaçış kapıları içeri yönlü açılmaktadır. Yangın gibi acil bir durumda bu mekanların kullanımda olması halinde mekan kullanıcılarının aynı yönde hareketi sebebiyle izdiham yaşanması muhtemeldir. [117]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 157'nci maddesi gereğince; kaçış yolu kapılarının kanatlarının, kullanıcıların hareketini engellememesi ve kullanıcı sayısı 50 kişiyi aşan mekânlardaki çıkış kapılarının kaçış yönüne doğru açılması şarttır. Kaçış yolu kapılarının, el ile açılabilmesi ve kilitli tutulmaması gerekmektedir.

21. Grand Kartal Otel binasında 1. bodrum katta yer alan ve otopark bölümü ile binayı ayıran kapının, jeneratör odası kapısının, kaçış yolu olarak belirlenen merdivenlerin kapılarının ahşap kapı olduğu ve kaçış yolu kapısı özelliğini taşımadığı tespit edilmiştir.[118]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 157'nci maddesi gereğince mevcut yapılarda kaçış merdivenlerinin kapılarının; yapı yüksekliği 30,5 m'den az ise en az 60 dakika ve 30,5 m ve daha yüksek yapılarda, en az 90 dakika yangına dayanıklı ve duman sızdırmaz özellikte olması gerekir. Kaçış yolu kapılarının genişliği 70 cm'den ve yüksekliği 190 cm'den az olamaz. Kapıların kendiliğinden kapatır düzenekler ile donatılması ve itfaiyeci veya görevlilerin gerektiğinde dışarıdan içeriye girebilmelerine imkân sağlanması gerekir.

22. Grand Kartal Otel'e ait binada yapılan incelemelerde yangın durumunda doğal veya mekanik yolla duman tahliyesini sağlayan bir sistem bulunmadığı görülmüştür. Mevcut iklimlendirme sisteminin de bu amaca uygun bir düzenleme içermediği tespit edilmiştir. Ayrıca binada kaçış merdiveni özelliklerine sahip bir merdiven bulunmamakla birlikte bina içerisinde kaçış merdiveni olarak düzenlenmesi ve kaçış merdiveni özelliklerine

[116] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 115.
[117] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 98.
[118] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 98, 99.

sahip olması gereken mevcut iki merdivenin de bodrum katlarla birlikte kova yüksekliklerinin 30,5 m'nin üzerinde olduğu tespit edilmiştir.[119]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 155'inci ve 86'ncı maddeleri gereğince; binalarda doğal duman tahliyesi yapılabilecek yerlerde duman çekiş bacaları, duman kesicileri ve duman bölmeleri kullanılmalıdır. Mekanik duman kontrol sistemleri olarak iklimlendirme sistemleri özel düzenlemeler yapılarak kullanılmalı veya ayrı mekanik havalandırma veya duman kontrol sistemleri kurulmalıdır. Mevcut yapılarda, yüksekliği 30,5 m'den fazla olan bütün kaçış merdivenleri, doğal yolla veya Yönetmelik Altıncı Kısımdaki gereklere uygun olarak mekanik yolla havalandırılmalı veya basınçlandırılmalıdır.

23. Grand Kartal Otel'e ait binada bulunan asansör boşluklarının baca vazifesi gördüğü, bu durumun yangının ve dumanın diğer katlara yayılmasında etkili olduğu, binadaki tüm asansörlerin ve özellikle makina dairesiz asansörlerin yeterli havalandırma ve dumandan arındırma bacası bulunmadığı, dumanın katlara yayılmasını engelleyecek şekilde asansör kuyularının basınçlandırılmadığı, dosya kapsamında asansör basınçlandırma hesaplarının yer almadığı ve asansör kuyularında basınçlandırma yapıldığına dair emareye rastlanılmadığı anlaşılmaktadır. Yangın uyarısı alındığında asansörlerin tüm çağrıları iptal etmesi ve acil çıkış katına dönerek kapıları açık vaziyette beklemesi gerekirken, olay sonrası asansör kapılarının kapalı vaziyette olması ve yangın uyarısının asansör kumanda panosuyla iletişimi olmaması hususları birlikte değerlendirildiğinde asansörlerin yangın anında aktif olarak çalışmaya devam ettikleri sonucuna varılmıştır.[120]

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 160'ıncı maddesi gereğince; asansör makine dairesinin yangına en az 60 dakika dayanıklı ve yanıcı olmayan malzemeden yapılması gerekmektedir. Asansör kuyusunda en az 0.1 m^2 olmak üzere, kuyu alanının 0.025 katı kadar bir havalandırma ve dumandan arındırma bacası bulundurulması veya kuyuların basınçlandırılması gerekmektedir.

Bina yüksekliği 30,5 m'den yüksek konut harici bütün kullanılan asansörlerde; asansörlerin, yangın uyarısı aldıklarında kapılarını açmadan doğrultuları ne olursa olsun otomatik olarak acil çıkış katına dönmesi, kapıları açık beklemesi ve gerektiğinde yetkililer tarafından kullanılabilecek elektriksel sisteme sahip olması şarttır. Asansörlerin, yangın uyarısı aldıklarında kat ve koridor çağrılarını kabul etmemesi gerekir.

[119] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 109.
[120] Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu, Sayfa 131.

4.3. KAMU GÖREVLİLERİNE İLİŞKİN SORUŞTURMA İZİN SÜREÇLERİ

4.3.1. Bolu Valiliği İl Özel İdaresi

a) Ön İnceleme Raporu

"*1- Bolu ili Kartalkaya mevkiinde Grand Kartal Turizm ve Tic. A.Ş. tarafından konaklama ve kış turizmi hizmeti verilen Grand Kartal Otel'de 21.01.2025 tarihinde yangın felaketi gerçekleşmiş olup, söz konusu otelin işyeri açma ve çalışma ruhsatı 26/11/2007 tarihinde Bolu İl Özel İdaresi tarafından düzenlendiği, İl Özel İdaresince yapılan denetimlerde ihmalin bulunabileceği,*

2- Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğünce Bolu İl Özel İdaresine gönderilen 27.05.2021 tarihli ve 1412944 sayılı yazısı ekinde yer alan Turizm İşletmesi Belgesinin dayanağı olan Grand Kartal Otel adına düzenlenen 29.12.2015 tarihli İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı ile ilgili olarak ilgili mevzuat çerçevesinde İl Özel İdaresince herhangi bir değişiklik yapılması veya iptal işlemi söz konusu olması halinde Bakanlıklarına bildirilmesi istendiği halde, bu yazı doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılmadığı," iddialarının araştırılması amacıyla İçişleri Bakanlık Makamının 27.01.2025 tarihli ve (14-4)14 sayılı Onayı ve Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığının 28.01.2025 tarihli ve 22185 sayılı görev emri gereğince mahallinde inceleme yapmak üzere Mülkiye Başmüfettişi A.E. ve Mülkiye Müfettişi E.Y.'nin görevlendirildikleri,

Bolu İl Özel İdaresi Genel Sekreteri S.K., İl Özel İdaresi Genel Sekreter Yardımcısı B.B., İl Özel İdaresi Ruhsat ve Denetim Müdürü Y.E., Eski İl Özel İdaresi Ruhsat ve Denetim Müdürü M.Ö., İl Özel İdaresi Ruhsat ve Denetim Müdürlüğünde şef A.K., İl Özel İdaresi Ruhsat ve Denetim Müdürlüğünde Gıda Mühendisi M.Y., İl Özel İdaresi Ruhsat ve Denetim Müdürlüğünde görevli Çevre Sağlığı Teknisyeni C.Y., Ruhsat ve Denetim Müdürlüğünde görevli eski memur D.A. hakkında düzenlenen 30.01.2025 tarih ve A.E. 126/2, E.Y 97/2 sayılı Ön İnceleme Raporunun;

Genel Sonuç Bölümünde;

Bolu Kartalkaya kayak merkezinde bulunan Grand Kartal Otel'de 21.01.2025 tarihinde meydana gelen yangın felaketinin tüm yönleriyle araştırılmasına havi Bakanlık Makamının 21.01.2025 tarihli ve (14-4)10 sayılı onayı ile bu kapsamda yürütülen ön inceleme görevleri sırasında, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının görev ve sorumluluk alanlarına ilişkin hususlar, ilgili bakanlık müfettişleri tarafından mahallinde incelendiği ve raporlama süreçleri devam ettiğinden, her iki bakanlığın görev ve sorumluluk alanlarıyla ilgili Müfettişliğimizce iş bu raporda değerlendirme yapılmamıştır.

Ayrıca, İçişleri Bakanlık Makamının 24.01.2025 tarihli ve (14-7)12 sayılı ön inceleme onayı gereğince Bolu Belediye Başkanlığı yetkilileri hakkında Müfettişliğimizce yürütülen ön inceleme sonucunda, Bolu Belediye Başkan Yardımcısı S.G., İtfaiye Müdür Vekili K.C. ve İtfaiye Eri İ.A. hakkında soruşturma izni verilmesi önerilen 28/01/2025 tarihli ve 126/1, 97/1 sayılı Ön İnceleme Raporu düzenlenerek yetkili mercilere intikal ettirilmiştir.

1-*"Bolu ili Kartalkaya mevkiinde Grand Kartal Turizm ve Tic. A.Ş. tarafından konaklama ve kış turizmi hizmeti verilen Grand Kartal Otel'de 21/01/2025 tarihinde yangın felaketi gerçekleşmiş olup, söz konusu otelin işyeri açma ve çalışma ruhsatı 26/11/2007 tarihinde Bolu İl Özel İdaresi tarafından düzenlenmiştir.*

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun "İl özel idaresinin yetkileri ve imtiyazları" kenar başlıklı 7'nci maddesinde yer alan; " (...) g) Belediye sınırları dışındaki gayri sıhhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerine ruhsat vermek ve denetlemek. (...)" hükmü ile İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in Ek 3'üncü maddesinde yer alan (Ek: RG- 9/6/2020-31150-C.K-2626/6 md.); "75'inci maddenin birinci fıkrası, 21'inci maddenin ikinci fıkrası ve 23'üncü maddenin beşinci fıkrası uyarınca yapılacak ilk denetimden sonra yetkili idarelerce yapılacak denetimlerde, işletmecinin kusurlu fiili sebebiyle iş yerinde oluşmuş, mer'i mevzuata aykırılıkların ve noksanlıkların tespiti halinde, bu aykırılıkların ve noksanlıkların giderilmesi için işletmeciye bir defaya mahsus on beş günlük süre verilir. Verilen süre içinde tespit edilen aykırılıkların ve noksanlıkların giderilmemesi halinde 1608 sayılı Kanun'un 1'inci maddesi gereğince işletmeciye idari para cezası verilir. Ayrıca gayrisıhhî müesseselerde aykırılık ve noksanlıklar giderilinceye kadar, sıhhi müesseselerde ise yetkili idarenin öngördüğü ve on beş günden fazla olmayan bir süre kadar faaliyetin menine karar verilir. Aykırılıkların ve noksanlıkların giderildiğinin tespiti halinde iş yeri hakkında verilmiş olan men kararı derhal kaldırılır. Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri bakımından 2559 sayılı Kanun'un 6'ncı ve 8'inci madde hükümleri saklıdır." hükmü ve aynı Yönetmeliğin Ek-1'inde yer alan "Sıhhî Müesseseler İçin Sınıflarına ve Özelliklerine Göre Aranacak Nitelikler" başlığı altında "İşyerlerinde Aranacak Asgarî Ortak Şartlar"ın A/8'inci maddesinin "Umuma açık istirahat ve eğlence yerleriyle, kişilerin yoğun olarak giriş-çıkış yaptığı diğer işyerlerinde giriş ve çıkışlar ayrı kapıdan olacak ve yangına karşı ayrıca tahliye çıkışı bulunacak, yangın çıkışları ışıklı tabela ile gösterilecektir " hükmü çerçevesinde, İl Özel İdaresince yapılan denetimlerde ihmalin bulunabileceği," iddiası ile ilgili olarak yapılan incelemede,

Bolu İl Özel İdaresince Grand Kartal Otel 17/03/2011, 28/01/2016, 21/01/2019, 08/02/2021 ve 14/02/2024 tarihlerinde olmak üzere toplam 5 kez denetlenmiştir. Bu

denetimlerde İl Özel İdaresi personeli tarafından oluşturulan "Turistik Tesisler Denetim Formu" kullanılmıştır. Denetimler komisyon marifetiyle yapılmış ve denetim formunun altı komisyon üyeleri tarafından imzalanmıştır. Bu denetimlerde mutfak bölümleri, gıda hazırlama bölümleri, gıda muhafazası, içme ve kullanma suyu temin şekli analiz raporu, havalandırma sistemi, personel hijyeni gibi hijyen ve gıda güvenliğini ilgilendiren alanlar denetlenmeye çalışılmıştır. Denetim yapan personelin çevre sağlık teknisyeni ve gıda mühendisi olması sebebiyle kendi alanları ile ilgili denetim gerçekleştirmişlerdir. "Turistik Tesisler Denetim Formu" daha önce Sağlık Müdürlüğünde çalışan ve mevcut durumda İl Özel İdaresi Ruhsat ve Denetim Müdürlüğünde görevli Çevre Sağlık Teknisyeni C.Y. tarafından oluşturulan Denetim Formudur. Yapılan denetimlerin çerçevesi bu formda belirlenen kriterler ölçüsündedir. Bu denetimler için her yıl denetleme yapacak komisyonun oluşturulması için Ruhsat Denetim Müdürlüğünce İl Özel İdaresi Genel Sekreterinden "Olur" alınmakta, ayrıca her denetleme öncesinde "Taşıt Görev Emri ve Görevlendirme Oluru" düzenlenmektedir. Taşıt Görev Emri ve Görevlendirme emrinde; görevlendiren birim amirinin, katılacak personelin adları, gidilecek yerin ve görevlendirilecek aracın belirlendiği ve İl Özel İdaresi Genel Sekreter Yardımcısından Olur alındığı anlaşılmaktadır.

5302 sayılı İl Özel idaresi Kanunu'nun 7'nci maddesinde İl Özel İdaresinin yetki ve imtiyazları sayılmıştır. Bu yetkilerden birisi de maddenin (g) bendinde düzenlendiği üzere belediye sınırları dışındaki gayri sıhhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerine işyeri açma ve çalışma ruhsatı vermek ve bu işyerlerini denetlemektir.

Yangın felaketinin gerçekleştiği Grand Kartal Otel, İl Belediyesi sınırları dışında İl Özel İdaresinin yetki alnında olduğundan, 2007 yılında otelin sahibi firma yetkilisi tarafından yapılan başvuru üzerine, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'te umuma açık istirahat ve eğlence yeri olarak kabul edilen otel ruhsatı için zorunlu bilgi ve belgeler alınarak ana faaliyet konusu otel tali faaliyet konusu içkili lokanta olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmiştir.

Bu ruhsattan sonra 2008 yılında adres, 2015 yılında unvan değişikliği nedenleriyle, Yönetmelikteki hüküm gereği başkaca belge istenmeden ilk verilen işyeri açma ve çalışma ruhsatı yenilenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 35'inci maddesinde İl Özel İdaresi teşkilatının hangi birimlerden oluştuğu düzenlenmiştir. Bu birimlerin en üstünde Genel Sekreterlik bulunmaktadır. Aynı maddede Genel Sekreterin görevleri "il özel idaresi hizmetlerini vali adına ve onun emirleri yönünde, mevzuat hükümlerine, il genel meclisi ve il encümeni kararlarına, il özel idaresinin amaç ve politikalarına, stratejik plan ve yıllık çalışma

programına göre düzenler ve yürütür. Bu amaçla il özel idaresi kuruluşlarına gereken emirleri verir ve bunların uygulanmasını gözetir ve sağlar." şeklinde tanımlanmıştır.

Bolu Valilik Makamının 30/09/2022 tarihli onayıyla yürürlüğe giren Bolu İl Özel İdaresi Görev, Yetki ve Çalışma Yönergesinin 10'uncu maddesinde Kanunun 35'inci maddesi çerçevesinde Genel Sekreterin görevi tanımlandıktan sonra, aynı Yönergenin 12'nci maddesinde Genel Sekreter yardımcılarının görevleri "Genel Sekreter tarafından verilen görevler ile Birim Müdürleri ve İlçe Özel İdare Müdürleri arasındaki koordinasyonu, işlerin etkinlik, ekonomiklik ve verimlilik ilkelerine göre yürütülmesinin takibini yapar ve sağlar. Genel Sekreter adına tüm iş ve işlemlerin düzenli bir şekilde yürütülmesini sağlar. Genel Sekreter Yardımcıları 6 ayda bir kendilerine bağlı birimlerin iç denetimlerinin gerçekleştirerek, hazırladıkları denetim raporlarını Genel Sekretere sunmak ve yapılan iş ve işlemlerle ilgili Genel Sekreterliğe haftada bir bilgi sunmakla görevlidir. Genel Sekreter tarafından Genel Sekreter Yardımcılarına havale edilen evrakların ilgili birim müdürlerine havalesinden ve takibinden sorumludur." şeklinde tanımlanmıştır.

İl Özel İdaresinin yapmakla görevli olduğu kamu hizmetleri açısından Genel Sekreterlik makamının asli görevlerinden birisi de bu hizmetlerin kötü, geç veya hiç işlememesi halleri meydana gelmeden, kamu yararını gözeterek kurumu sevk ve idare etmektir. Sevk ve idare, personelin yetiştirilmesinden, verilen görevlerin mevzuata uygun bir şekilde yerine getirilmesini de içerecek kadar geniş kapsamlıdır. Buna paralel olarak Yönergede, Genel Sekreter yardımcılarına, Genel Sekreter adına idari iş ve işlemlerin etkin yürütülmesi için görev ve yetki paylaşımı yapılarak sorumluluk verilmiştir. Ayrıca, Genel Sekreter tarafından Genel Sekreter Yardımcılarına havale edilen evrakların ilgili birime havalesi ve 6 ayda bir kendilerine bağlı birimi denetleyerek bilgi verme sorumluluğu yüklenmiştir.

2007 yılından sonrasında Grand Kartal Otel, İl Özel İdaresi tarafından belirli bir plan dâhilinde olmadan 17.03.2011, 28.01.2016, 21.01.2019, 08.02.2021 ve 14.02.2024 tarihlerinde olmak üzere toplamda beş kez denetlenmiş olup, "Turistik Tesis Denetim Formu" olarak adlandırılan formdaki sorulardan ve denetime katılan özel idare personelinin unvanlarından anlaşılacağı üzere, teknik hizmetler sınıfına dâhil olan personelin uzmanlığı doğrultusunda ağırlıklı olarak hijyen, sağlık ve çevre düzeni ile ilgili konularda denetimler yaptırıldığı, bu denetimlerde tespit edilen eksikliklerin denetim formuna yazıldığı anlaşılmıştır.

Bu kısmi olarak doğru bir uygulama olsa da 5302 sayılı İl Özel idaresi Kanunu'nun 7'nci maddesinin (g) bendinden de anlaşılacağı üzere yapılması gereken denetim, işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmesi sonrasında, ruhsat düzenlenmesine esas yapılan işlemler ile ruhsat düzenlenirken aranan bilgi ve belgelerin güncel geçerlilikleri üzerinden olması ve bu

şekilde yapılması, verilen ruhsatın geçerliliğine ilişkin denetimin asıl içeriğini oluşturması izahtan varestedir.

Nihayetinde İl Özel İdaresinin, Kanunla verilen yetki doğrultusunda yaptığı esas işlem işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlemesi işleminin kendisi olup; "Denetim" ise idarece ruhsatın düzenlenmesi ile doğan ve takdir hakkı bulunmadan bağlı bir yetki gibi yapılması zorunlu bir idari işlem olarak, ruhsatın varlığına etki edecek içerikte olması gereklidir.

Ruhsat düzenlenirken işletmenin faaliyetlerini yürüteceği yapının iskânı ile ilgili belge bir zorunluluk olup, Grand Kartal Otelin bulunduğu yer gereği imar işlemleri İl Özel İdaresi tarafından yürütülmektedir. İl Özel İdaresi işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlerken, aranan şartlardan olan yapının iskân durumu hakkında güncel bir imar durum incelemesi gibi bir araştırma yapması, yapılan denetimin amacına uygun bir işlem olacaktır. İl Özel İdaresi, denetimin içeriğinin yangın güvenlik önlemleri gibi doğrudan denetleme yetkisi ve uzmanlık gerektiren konularda ise, ruhsat sahibinden daha öncede istendiği gibi yangın güvenlik önlemlerinin güncelliğini koruyup korumadığının anlaşılabilmesi için yeni bir belge isteyebileceği gibi, resen harekete geçerek bu belgeyi düzenleme yetkisi olan kurum ile yazışma yapmasına engel bir durum da bulunmamaktadır.

Denetim şekli, neredeyse Bolu İl Özel idaresinin kuruluşundan bu yana, alışılagelmiş bir uygulama olarak yapılmakta, bunun nedenlerinden birisini ise teknik personel ağırlıklı olarak oluşturulan birim personeline yönelik işyeri açma ve çalışma ruhsatları kapsamında yapılacak denetimlere esas hizmet içi eğitim programı planlanmamış olmasıdır.

Bu açılardan, İl Özel İdaresi yaptığı işyeri açma ve çalışma ruhsat denetimlerinin içeriğini doğru ve etkin, diğer bir anlatımla sonuç verici şekilde düzenlenmesini sağlamak, bunun için yeteri kadar personel görevlendirerek, teknik personel için İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri konusunda detaylı hizmet içi eğitimler düzenlenerek yapılması gereken iş ve işlemler hususunda daima asgari düzeyde yeterli olmaların sağlanması; Genel Sekreterin Kurumun tamamı, Genel Sekreter Yardımcılarının ise kendilerine bağlı birimler üzerinde gerek personel gerekse yapılan işlerde ki gözetim ve kontrol yetkilerini isabetli bir şekilde kullanmaları beklenir.

Grand Kartal Otelde gerçekleşen yangın özelinde, bahsi geçen otelin umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin denetimi kapsamında zaman zaman denetiminin yapıldığı anlaşılmakla birlikte yapılan denetimlerin içeriğinin doğru ve etkin bir şekilde planlanmasının sağlanmadığı, bu durumun uzun süredir aynı kurumda Genel Sekreterlik görevini yürütüyor olmasına rağmen gözetim, sevk ve idare yetkisini etkin bir şekilde kullanmayarak, denetime

ilişkin eksikliklerin zamanında tespit edilmesi için gerekli kararları almadığından Genel Sekreter S.K.'nin,

İl Özel İdaresi görev, yetki ve çalışma yönergesinde uzunca bir süreden beri kendisine bağlı birim olarak çalışan ruhsat ve denetim müdürlüğünün yaptığı iş ve işlemlerinden olan işyeri açma ve çalışma ruhsatı denetimlerinden kendi yaptığı evrak sevk işlemleri ile haberi olmasına rağmen, içerikleri konusunda asgari özeni göstermediği, 6 ay aralıklarla yaptığı müdürlük denetimlerinde sadece istatistiki verilere bağlı kalarak, iş ve işlemlerin esasına girmeden denetime ilişkin eksikliklerin zamanında tespit edilmesi için gerekli kararları almadığından Genel Sekreter Yardımcısı B.B.'nin,

Hukuken sorumluluklarının bulunduğu değerlendirildiğinden,

*Bolu İl Özel İdaresi Genel Sekreteri S.K. ve Bolu İl Özel İdaresi Genel Sekreter Yardımcısı B.B. hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca **"Soruşturma İzni Verilmesi"** gerektiği,*

Ruhsat biriminde görevlendirilerek denetimlere katılan personeller Y.E. Maden Mühendisi-Ruhsat ve Denetim Müdürü, M.Ö. Ruhsat ve Denetim Müdürü (Eski), A.K.-Şef, M.Y.-Gıda Mühendisi, C.Y.-Sağlık Teknisyeni ve D.A.-Maden Mühendisi kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili konular kapsamında denetim yaptığı, denetime esas mevzuat anlamında özel bir hizmet içi eğitime tabi tutulmadıklarından hukuki sorumluluklarının bulunmadığı değerlendirildiğinden,

*Ruhsat biriminde görevlendirilerek denetimlere katılan personeller Y.E. Maden Mühendisi-Ruhsat ve Denetim Müdürü, M.Ö. Ruhsat ve Denetim Müdürü (Eski), A.K.-Şef, M.Y.-Gıda Mühendisi, C.Y.-Sağlık Teknisyeni ve D.A.-Maden Mühendisi hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca **"Soruşturma İzni Verilmemesi"** gerektiği,*

***2-** "Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğünce Bolu İl Özel İdaresine gönderilen 27.05.2021 tarihli ve 1412944 sayılı yazısı ekinde yer alan Turizm İşletme Belgesinin dayanağı olan Grand Kartal Otel adına düzenlenen 29.12.2015 tarihli İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı ile ilgili olarak ilgili mevzuat çerçevesinde İl Özel İdaresince herhangi bir değişiklik yapılması veya iptal işlemi söz konusu olması halinde Bakanlıklarına bildirilmesi istendiği halde, bu yazı doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılmadığı" iddiası ile ilgili olarak yapılan incelemede,*

Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğünün 27.05.2021 tarihli ve 1412944 sayılı yazısı ve eki, Bolu Valiliğince gereği için İl Özel İdaresine havale

edilmiş, yapılan havale ile yazıdan İl Özel İdaresi Genel Sekreterinin haberdar olduğu halde, yazı ile ilgili herhangi bir talimat vermediği gibi akıbetini de takip etmemiştir.

Konusu Grand Kartal Otel olan ilgili yazının son paragrafında, Grand Kartal Otel açısından İl Özel İdaresince yapılması gereken bir işlem varsa işlemlerin sonucundan bilgi verilmesi istenmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığının söz konusu belgeyi turizm işletme belgesi düzenlediği her işlem sonrası, işyeri açma ve çalışma ruhsatını düzenleyen idareye gönderdiği anlaşılmıştır. Bu belgeyi gönderme amacı yazının son paragrafında da söylendiği gibi "belgelendirme aşamasında sunulan işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile ilgili olarak ilgili mevzuat çerçevesinde İl Özel İdarenizce herhangi bir değişiklik yapılması veya iptal işleminin söz konusu olması halinde ivedi olarak Bakanlığımızın bilgilendirilmesi" talebidir.

Alınan ifadelerden anlaşıldığı üzere, yazının içeriği konusunda yanlış yorum yapıldığı anlaşılmıştır. İfadelerde, işyeri açma ve çalışma ruhsatının varlığı ya da ruhsatta bir değişiklik olması durumunda işlem yapılması gerektiği şeklinde bir yorum yapılarak, son ruhsat sonrasında bir değişiklik bulunmadığından arşivlendiği beyan edilmiştir.

Ancak, Bakanlığın yazının tarafı ilgili kurum olan İl Özel İdaresinden talep ettiği şey, belgeye esas bir değişikliğin olup olmadığı konusunda bir araştırma yapılmasıdır.

İdari süreçlerin bir parçası olan resmi yazışmalarda amaç kimi zaman bilgi vermek olabileceği gibi icrai bir işlemin yapılması talebi de olabilir. Yazışmaların takibinin sadece işlemin bir şekilde sonuçlandırılması değil, istenen sonuca yönelik doğru işlemlerin yapılmasını da içerir. Ancak her halükarda, yazıdaki hususların öncelikle doğru şekilde anlaşılması esastır. İdarenin kurumlar arası bir yazışmadaki hususları anlayamamış olması ve söz konusu yazıya ilişkin hareketsiz kalması beklenemeyeceği gibi yanlış anlaşılma ihtimali yüksek yazı içerikleri ile ilgili kurumdan yazının amacının sorularak talebin doğru bir şekilde cevaplanması elzemdir.

Netice İtibariyle;

Grand Kartal Otel açısından olası bir ruhsat denetiminde ağır sonuçları olabilecek bir yazının ne anlama geldiği konusunda asgari araştırma yapılmadan arşivlendiği anlaşılmaktadır. Kurumlar arası bir yazının gereğinin doğru ve zamanında yapılması için havale edilen makam Genel Sekreterlik makamıdır.

Bundan dolayı, kurumlar arası bir yazının gereğinin doğru ve zamanında yapılması hususunda takibini yapmayarak görevinin gereklerine aykırı hareket eden İl Özel İdaresi Genel Sekreteri S.K.'nin hukuki sorumluluğunun bulunduğu değerlendirildiğinden,

Bolu İl Özel İdaresi Genel Sekreteri S.K. hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca ***"Soruşturma İzni Verilmesi"*** *gerektiği,*

Kanaat ve sonucuna varılmıştır." denilerek bu yönde öneride bulunulmuştur.

b) Karar

Mülkiye Müfettişlerince düzenlenen 30.01.2025 tarih ve A.E. 126/2, E.Y 97/2 sayılı Ön İnceleme Raporu üzerine;

Bolu Valiliği İl İdare Kurulu tarafından;

1-Bolu ili Kartalkaya mevkiinde Grand Kartal Turizm ve Tic. A.Ş. tarafından konaklama ve kış turizmi hizmeti verilen Grand Kartal Otel'de 21.01.2025 tarihinde yangın felaketi gerçekleşmiş olup, söz konusu otelin işyeri açma ve çalışma ruhsatı 26.11.2007 tarihinde Bolu İl Özel İdaresi tarafından düzenlenmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun "İl özel idaresinin yetkileri ve imtiyazları" kenar başlıklı 7'nci maddesinde yer alan; " (...) (g) Belediye sınırları dışındaki gayri sıhhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerine ruhsat vermek ve denetlemek. (...)" hükmü ile İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in Ek 3'üncü maddesinde yer alan (Ek: RG- 9/6/2020-31150-C.K-2626/6 md.); "75'inci maddenin birinci fıkrası, 21'inci maddenin ikinci fıkrası ve 23'üncü maddenin beşinci fıkrası uyarınca yapılacak ilk denetimden sonra yetkili idarelerce yapılacak denetimlerde, işletmecinin kusurlu fiili sebebiyle iş yerinde oluşmuş, mer'i mevzuata aykırılıkların ve noksanlıkların tespiti halinde, bu aykırılıkların ve noksanlıkların giderilmesi için işletmeciye bir defaya mahsus on beş günlük süre verilir. Verilen süre içinde tespit edilen aykırılıkların ve noksanlıkların giderilmemesi halinde 1608 sayılı Kanun'un 1'inci maddesi gereğince işletmeciye idari para cezası verilir. Ayrıca gayrisıhhî müesseselerde aykırılık ve noksanlıklar giderilinceye kadar, sıhhi müesseselerde ise yetkili idarenin öngördüğü ve on beş günden fazla olmayan bir süre kadar faaliyetin menine karar verilir. Aykırılıkların ve noksanlıkların giderildiğinin tespiti halinde iş yeri hakkında verilmiş olan men kararı derhal kaldırılır. Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri bakımından 2559 sayılı Kanun'un 6'ncı ve 8'inci madde hükümleri saklıdır." hükmü ve aynı Yönetmeliğin Ek-1 inde yer alan "Sıhhî Müesseseler İçin Sınıf arına ve Özelliklerine Göre Aranacak Nitelikler" başlığı altında "İşyerlerinde Aranacak Asgarî Ortak Şartlar"ın A/8'inci maddesinin "Umuma açık istirahat ve eğlence yerleriyle, kişilerin yoğun olarak giriş-çıkış yaptığı diğer işyerlerinde giriş ve çıkışlar ayrı kapıdan olacak ve yangına karşı ayrıca tahliye çıkışı bulunacak, yangın çıkışları ışıklı tabela ile gösterilecektir " hükmü çerçevesinde, İl Özel İdaresince yapılan denetimlerde ihmalin bulunabileceği," iddiası ile ilgili olarak

Bolu İl Özel İdaresi Genel Sekreteri S.K. ve Bolu İl Özel İdaresi Genel Sekreter Yardımcısı B.B. hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca **Soruşturma İzni Verilmesine,**

Ruhsat biriminde görevlendirilerek denetimlere katılan personeller Y.E. Maden Mühendisi-Ruhsat ve Denetim Müdürü, M.Ö. Ruhsat ve Denetim Müdürü (Eski), A.K.-Şef, M.Y.-Gıda Mühendisi, C.Y.-Sağlık Teknisyeni ve D.A.-Maden Mühendisi hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca **Soruşturma İzni Verilmemesine**,

2-"*Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğünce Bolu İl Özel İdaresine gönderilen 27/05/2021 tarihli ve 1412944 sayılı yazısı ekinde yer alan Turizm İşletme Belgesinin dayanağı olan Grand Kartal Otel adına düzenlenen 29/12/2015 tarihli İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı ile ilgili olarak ilgili mevzuat çerçevesinde İl Özel İdaresince herhangi bir değişiklik yapılması veya iptal işlemi söz konusu olması halinde Bakanlıklarına bildirilmesi istendiği halde, bu yazı doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılmadığı*" iddiası ile ilgili olarak ise, Bolu İl Özel İdaresi Genel Sekreteri S.K. hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca Vali Abdulaziz AYDIN'ın imzasıyla 03.02.2025 tarih ve 9 sayılı **Soruşturma İzni Verilmesine,**

Karar verilmiştir.

c) İtiraz Süreci

Soruşturma izin sürecine ilişkin itirazlar sonucunda ise;

Haklarında soruşturma izni verilen S.K. ve B.B.'ye kararın tebliğ edilmesinin ardından avukatları tarafından 'soruşturma izninin verilmesi' kararının kaldırılmasına yönelik yapılan itiraz üzerine Ankara Bölge İdare Mahkemesi 3.İdari Dava Dairesinin 05.03.2025 tarihli kararı ile **itirazların reddine,**

Haklarında soruşturma izni verilmeyen Y.E., M.Ö., A.K., M.Y., C.Y. ve D.A. hakkında, Başsavcılık ile bir kısım müşteki ve vekillerince yapılan 'soruşturma izni verilmemesi' kararının kaldırılarak soruşturma izni verilmesine ilişkin itiraz üzerine Ankara Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesinin 05.03.2025 tarihli kararı ile **itirazların kabulüne ve adı geçenler haklarında soruşturma izni verilmesine,**

Oybirliği ile (kesin olarak) karar verilmiştir.

4.3.2. Bolu Belediye Başkanlığı

a) Ön İnceleme Raporu

İçişleri Bakanlık Makamının 24.01.2025 tarihli ve (14-7)12 sayılı Onayı ve Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığının 24.01.2025 tarihli ve 22169 sayılı görev emri gereğince Bolu Belediye Başkanlığında görevli Başkan Yardımcısı S.G., İtfaiye Müdür V. K.C., İtfaiye Eri İ.A. hakkında Mülkiye Başmüfettişi A.E. ve Mülkiye Müfettişi E.Y. tarafından düzenlenen 28.01.2025 tarih ve A.E.126/1, E.Y 97/1 sayılı Ön İnceleme Raporunda;

Bolu Belediye Başkanlığı Görevlilerinin Sorumluluğunun Değerlendirilmesinde;

***"1-** Grand Kartal Oteli hakkında, 16/12/2024 tarihinde İtfaiye Yönetmeliği gereğince denetim raporu düzenlemeye yetkili bir kamu görevlisi olan Bolu Belediyesi itfaiye eri tarafından 2007 yılında yürürlüğe giren Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde yapılan denetim sonucunda konaklama hizmetinin verilmesini tehlikeye düşürecek şekilde eksiklikler tespit edilmiştir. Alınan ifadelerden de anlaşılacağı üzere, birçok eksikliğin tespit edildiği denetim sonucundan gerek İtfaiye Müdür Vekili gerekse de Müdürlüğün bağlı olduğu Belediye Başkan Yardımcısı bilgi sahibi olmuştur.*

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin "Yönetmeliğe aykırılık hâlleri" kenar başlıklı 168'inci maddesi; "Bu Yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında, aykırı hareketin suç veya kabahat teşkil etmesine göre 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve 5236 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uyarınca işlem yapılır." hükmünden de açıkça anlaşılacağı üzere; Yönetmelik hükümlerine aykırı olduğu kabul edilen "binanın yangın güvenliği önlemelerinin gerektiği şekilde alınmaması" ilgililer açısından suç teşkil etmektedir. Gerçekleşen olaydaki ilgililerden, aynı Yönetmeliğin 6'ncı maddesi gereği yapı maliki ile 131'inci maddesi gereği, otelin yetkilisinin talebi doğrultusunda Yönetmelik çerçevesinde İtfaiye Yangın Uygunluk Raporu düzenlenmesine esas yerinde yapılan denetimi yapan kişiler ve dolayısıyla bu kişilerin çalıştığı kurumdur.

İtfaiye Yönetmeliğinin Ek-1'inci maddesinde düzenlendiği üzere, işyeri açma ve çalışma ruhsatı için talepte bulunulması üzerine itfaiye raporu düzenlemek Belediyenin yetki ve sorumluluğundadır. Yasalarla idareye verilen ve yerine getirmekle yükümlü olduğu kamu hizmetleri açısından; idarenin gerekli teşkilatı kurmak, bu teşkilatın ayni, şahsi ve mali imkân ve araçlarını hizmete hazır tutmak, hizmetin ifası sırasında hizmetin zamanında ve gereği gibi işlemesine devamlı olarak nezaret etmek ve hizmetin işleyişini kontrol etmekle sorumlu olduğu Danıştay'ın yerleşik içtihatlarında da yer almaktadır. İtfaiye Yönetmeliğinde Belediyeye verilen görev ve yetkinin kullanımı ile düzenlenen rapora esas yerinde yapılan denetimi yapacakların niteliksel ve niceliksel yeterliliğinin bulunması Belediyenin sorumluluğundadır. Belediyenin

itfaiye raporu düzenlerken ki bu denetiminin kapsamı ve sorumluluğu Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin 131. maddesinde düzenlenen "Denetim" hükmüne göre belirlenecek olup, olaydaki itfaiye raporu tek bir itfaiye eri tarafından ve ilgili Yönetmelik hükümleri çerçevesinde düzenlenmiştir.

Belediye tarafından Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik kapsamındaki denetim sonucunda yapılan tespitlerin giderilmesi için 15 günlük süre verilmekle birlikte, eksikliklerin bu süre içerisinde giderilemeyeceği, alınan Cumhuriyet Savcılığı ifadelerinde yapı maliki tarafından da kabul edildiği anlaşılmakta, dolayısıyla 15 günlük sürenin kullanılıp kullanılmadığının hukuki olarak bir önemi de bulunmamaktadır.

Otel yönetimince Belediyeden itfaiye raporu talep edilmesi üzerine yapılan idari işlem sonucunda tespit edilen eksiklerin üçüncü kişiler açısından can ve mal kaybına neden olma ihtimalinin bulunduğu ve yasal süresi içerisinde bu eksikliklerin giderilemeyeceği açıkça belli olmasına rağmen; söz konusu itfaiye rapor talebi işleminin Belediyece salt bireysel bir idari işlem gibi değerlendirilerek yine başvurucunun talebi doğrultusunda iptal edilmesi; bir kamu tüzel kişisi olarak sorumluluğu kamunun yararı doğrultusunda yaptığı işlemin içeriği ve ilerideki sonuçlarını gözetmek olan ve kendisine verilen yasal bir zorunluluk olarak yangın güvenlik önlemlerine ilişkin tespitlerde bulunan Belediyece öğrenilmesinden sonra kendisi açısından yok hükmünde olamayacak ve suç olarak tanımlanan hususların varlığını ortadan kaldırmayacaktır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 279'uncu maddesinde yer alan "Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi" hükmü doğrultusunda, umuma açık bir istirahat ve eğlence yeri olan Grand Kartal Otel açısından kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suç olarak kabul edilen binanın yangından korunmasına ilişkin önlemlerin alınmadığı ve yasal süresi içerisinde de tamamlanamayacağı belli olduğundan,

Yapılan denetim ile kamu göreviyle bağlantılı olarak can ve mal kaybına neden olma ihtimali yüksek olan ve söz konusu otelin faaliyetlerinin durdurulmasını gerektiren eksiklikleri tespit eden ve sonrasında yapılan başvurunun geri alındığının uygun bulunduğu yazıda imzası bulunan ve suç içeren hususları yetkili kurumlara bildirmeyen İtfaiye Eri İ.A.'nın,

Yapılan denetimle kamu göreviyle bağlantılı olarak can ve mal kaybına neden olma ihtimali yüksek olan ve otelin faaliyetlerinin durdurulmasını gerektiren eksiklikler tespit edilmesine rağmen, başvurunun geri alınması üzerine suç unsuru içeren tespitleri yok hükmünde sayacak şekilde işlem tesis ederek, suç içeren hususları yetkili kurumlara bildirmeyen İtfaiye Müdür Vekili K.C'nin,

Yapılan denetimle kamu göreviyle bağlantılı olarak can ve mal kaybına neden olma ihtimali yüksek olan ve otelin faaliyetlerinin durdurulmasını gerektiren eksiklikleri tespit eden birimin bağlı olduğu ve başvurunun geri alınmasıyla suç unsuru içeren tespitleri yok hükmünde sayacak şekilde işlem tesis ederek suç içeren hususları yetkili kurumlara bildirmeyen Belediye Başkan Yardımcısı S.G.'nin,

Hukuken sorumluluklarının bulunduğu değerlendirildiğinden,

*Bolu Belediye Başkan Yardımcısı S.G., İtfaiye Müdür Vekili K.C. ve İtfaiye Eri İ.A. hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca **"Soruşturma İzni Verilmesi"** gerektiği,*

***2-** "Mudurnu Enerji Ticaret A.Ş. tarafından Grand Kartal Otelin itfaiye raporu talebini geri çektiği başvuru tarihi ile aynı tarihte yapılan başvurusuna istinaden, 1999 tarihli yapı kullanma izin belgesinde tek bir ünite olarak tanımlanan ve özel yapı statüsünde olan otelin, imar mevzuatı açısından ayrı bir bağımsız bölüm olarak değerlendirilmemesi gereken bölümüne, yapının imar durumu konusunda yapılması gereken asgari araştırmayı yapmadan tamamen gözleme dayalı bir yorumla bağımsız bir bölüm gibi değerlendirme yaparak, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın 17.04.2020 tarihli ve 88249 sayılı görüş yazısındaki görüşü doğrultusunda tüm bina açısından itfaiye raporu düzenlenmesi gerekirken, kısa bir zaman önce olumsuz görüş bildirdiği binanın bir bölümü için denetimde olumlu görüş veren İtfaiye Eri İ.A. ile bu denetim sonucuna göre düzenlenen olumlu görüş yazısında uygun görüş teklifinde bulunan İtfaiye Müdür Vekili K.C. ve olumlu görüş yazısını imzalayan Belediye Başkan Yardımcısı S.G.'nin hukuken sorumluluklarının bulunduğu değerlendirildiğinden,*

*Bolu Belediye Başkan Yardımcısı S.G., İtfaiye Müdür Vekili K.C. ve İtfaiye Eri İ.A. hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca **"Soruşturma İzni Verilmesi"** gerektiği,*

Kanaat ve sonucuna varılmıştır." denilerek bu yönde öneride bulunulmuştur.

b) Karar

Mülkiye Müfettişlerince düzenlenen 28.01.2025 tarih ve A.E.126/1, E.Y 97/1 sayılı Ön İnceleme Raporun üzerine;

Bolu Valiliği İl İdare Kurulu tarafından;

Bolu Cumhuriyet Başsavcılığının 24.01.2025 tarihli ve 2025/962 sayılı yazısı ve ekinde yer alan hususlar ile ilgili olarak elde edilen bilgi, belge, ifadeler ve mevzuat birlikte değerlendirildiğinde;

1- Grand Kartal Oteli hakkında, 16/12/2024 tarihinde İtfaiye Yönetmeliği gereğince denetim raporu düzenlemeye yetkili bir kamu görevlisi olan Bolu Belediyesi İtfaiye Eri

tarafından 2007 yılında yürürlüğe giren Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde yapılan denetim sonucunda konaklama hizmetinin verilmesini tehlikeye düşürecek şekilde eksiklikler tespit edildiği, birçok eksikliğin tespit edildiği denetim sonucundan gerek İtfaiye Müdür Vekili gerekse Müdürlüğün bağlı olduğu Belediye Başkan Yardımcısının bilgi sahibi olduğu, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin "Yönetmeliğe aykırılık hâlleri" başlıklı 168'inci maddesinde yer alan "Bu Yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında, aykırı hareketin suç veya kabahat teşkil etmesine göre 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve 5236 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uyarınca işlem yapılır." hükmünden de açıkça anlaşılacağı üzere; Yönetmelik hükümlerine aykırı olduğu kabul edilen "binanın yangın güvenliği önlemelerinin gerektiği şekilde alınmamasının" ilgililer açısından suç teşkil ettiği, gerçekleşen olaydaki ilgililerden, aynı Yönetmeliğin 6'ncı maddesi gereği yapı maliki ile 131'inci maddesi gereği, otelin yetkilisinin talebi doğrultusunda Yönetmelik çerçevesinde İtfaiye Yangın Uygunluk Raporu düzenlenmesine esas yerinde yapılan denetimi yapan kişiler ve dolayısıyla bu kişilerin çalıştığı kurum olduğu, İtfaiye Yönetmeliğinin Ek-1'inci maddesinde düzenlendiği üzere, işyeri açma ve çalışma ruhsatı için talepte bulunulması üzerine itfaiye raporu düzenlenmesinin Belediyenin yetki ve sorumluluğunda olduğu, yasalarla idareye verilen ve yerine getirmekle yükümlü olduğu kamu hizmetleri açısından; idarenin gerekli teşkilatı kurmak, bu teşkilatın ayni, şahsi ve mali imkan ve araçlarını hizmete hazır tutmak, hizmetin ifası sırasında hizmetin zamanında ve gereği gibi işlemesine devamlı olarak nezaret etmek ve hizmetin işleyişini kontrol etmekle sorumlu olduğunun Danıştay'ın yerleşik içtihatlarında da yer aldığı, İtfaiye Yönetmeliğinde Belediyeye verilen görev ve yetkinin kullanımı ile düzenlenen rapora esas yerinde yapılan denetimi yapacakların niteliksel ve niceliksel yeterliliğinin bulunmasının Belediyenin sorumluluğunda olduğu, Belediyenin itfaiye raporu düzenlerken gerçekleştirdiği bu denetimin kapsamı ve sorumluluğunun Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin 131. maddesinde düzenlenen "Denetim" hükmüne göre belirlenecek olduğu, olaydaki itfaiye raporunun tek bir itfaiye eri tarafından ve ilgili Yönetmelik hükümleri çerçevesinde düzenlendiği, Belediye tarafından Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik kapsamındaki denetim sonucunda yapılan tespitlerin giderilmesi için 15 günlük süre verilmekle birlikte, eksikliklerin bu süre içerisinde giderilemeyeceğinin, alınan Cumhuriyet Savcılığı ifadelerinde yapı maliki tarafından da kabul edildiğinin anlaşıldığı, dolayısıyla 15 günlük sürenin kullanılıp kullanılmadığının hukuki olarak bir öneminin de bulunmadığı, Otel yönetimince Belediyeden itfaiye raporu talep edilmesi üzerine yapılan idari işlem sonucunda tespit edilen eksiklerin üçüncü kişiler açısından can ve mal kaybına neden olma ihtimalinin bulunduğu ve yasal süresi

içerisinde bu eksikliklerin giderilemeyeceğinin açıkça belli olmasına rağmen; söz konusu itfaiye rapor talebi işleminin Belediyece salt bireysel bir idari işlem gibi değerlendirilerek yine başvurucunun talebi doğrultusunda iptal edilmesinin; bir kamu tüzel kişisi olarak sorumluluğu kamunun yararı doğrultusunda yaptığı işlemin içeriği ve ilerideki sonuçlarını gözetmek olan ve kendisine verilen yasal bir zorunluluk olarak yangın güvenlik önlemlerine ilişkin tespitlerde bulunan Belediyece öğrenilmesinden sonra kendisi açısından yok hükmünde olamayacağı ve suç olarak tanımlanan hususların varlığını ortadan kaldırmayacağı, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 279'uncu maddesinde yer alan "Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi" hükmü doğrultusunda, umuma açık bir istirahat ve eğlence yeri olan Grand Kartal Otel açısından kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suç olarak kabul edilen binanın yangından korunmasına ilişkin önlemlerin alınmadığı ve yasal süresi içerisinde de tamamlanamayacağının belli olduğu,

Yapılan denetim ile kamu göreviyle bağlantılı olarak can ve mal kaybına neden olma ihtimali yüksek olan ve söz konusu otelin faaliyetlerinin durdurulmasını gerektiren eksiklikleri tespit eden ve sonrasında yapılan başvurunun geri alındığının uygun bulunduğu yazıda imzası bulunan ve suç içeren hususları yetkili kurumlara bildirmeyen İtfaiye Eri İrfan ACAR'ın,

Yapılan denetimle kamu göreviyle bağlantılı olarak can ve mal kaybına neden olma ihtimali yüksek olan otelin faaliyetlerinin durdurulmasını gerektiren eksiklikler tespit edilmesine rağmen, başvurunun geri alınması üzerine suç unsuru içeren tespitleri yok hükmünde sayacak şekilde işlem tesis ederek, suç içeren hususları yetkili kurumlara bildirmeyen İtfaiye Müdür Vekili K.C'nin, yapılan denetimle kamu göreviyle bağlantılı olarak can ve mal kaybına neden olma ihtimali yüksek olan ve otelin faaliyetlerinin durdurulmasını gerektiren eksiklikleri tespit eden birimin bağlı olduğu ve başvurunun geri alınmasıyla suç unsuru içeren tespitleri yok hükmünde sayacak şekilde işlem tesis ederek suç içeren hususları yetkili kurumlara bildirmeyen Belediye Başkan Yardımcısı S, G'nin hukuken sorumluluklarının bulunduğu anlaşıldığından Bolu Belediye Başkan Yardımcısı S, G, İtfaiye Müdür Vekili K. C. ve İtfaiye Eri İ.A. hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun 3. ve 6. maddeleri gereğince "SORUŞTURMA İZNİ VERİLMESİNE",

2- Mudurnu Enerji Ticaret A.Ş. tarafından Grand Kartal Otelin itfaiye raporu talebini geri çektiği başvuru tarihi ile aynı tarihte yapılan başvurusuna istinaden, 1999 tarihli yapı kullanma izin belgesinde tek bir ünite olarak tanımlanan ve özel yapı statüsünde olan otelin, imar mevzuatı açısından ayrı bir bağımsız bölüm olarak değerlendirilmemesi gereken bölümüne, yapının imar durumu konusunda yapılması gereken asgari araştırmayı yapmadan

tamamen gözleme dayalı bir yorumla bağımsız bir bölüm gibi değerlendirme yaparak, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın 17/04/2020 tarihli ve 88249 sayılı görüş yazısındaki görüşü doğrultusunda tüm bina açısından itfaiye raporu düzenlenmesi gerekirken, kısa bir zaman önce olumsuz görüş bildirdiği binanın bir bölümü için yapılan denetimde olumlu görüş veren İtfaiye Eri İ.A. ile bu denetim sonucuna göre düzenlenen olumlu görüş yazısında uygun görüş teklifinde bulunan İtfaiye Müdür Vekili K. C. ve olumlu görüş yazısını imzalayan Belediye Başkan Yardımcısı S.G'nin hukuken sorumluluklarının bulunduğu anlaşıldığından Bolu Belediye Başkan Yardımcısı S. G., İtfaiye Müdür Vekili K. C ve İtfaiye Eri İ.A. hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun 3. ve 6. maddeleri gereğince "SORUŞTURMA İZNİ VERİLMESİNE" yönünde,

Bolu Valiliği İl İdare Kurulu Müdürlüğü tarafından Vali Abdülaziz AYDIN'ın imzasıyla 28.01.2025 tarih ve 8 sayılı karar verilmiştir.

c) İtiraz Süreci

Soruşturma izni verilmesine ilişkin kararın Bolu Belediye Başkan Yardımcısı S.G., İtfaiye Müdür Vekili K.C. ve İtfaiye Eri İ.A.'ya 28.01.2025 tarihinde tebliğ edildiği ve avukatları tarafından 'soruşturma izni verilmesi' kararının kaldırılmasına yönelik yapılan itiraz üzerine Ankara Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesinin 05.03.2025 tarihli kararı ile itirazların reddine oybirliği ile (kesin olarak) karar verilmiştir.

Ayrıca, haklarında Ön İnceleme Raporu düzenlenerek soruşturma izni verilen Bolu Valiliği İl Özel İdaresi görevlileri hakkında ön incelemeye esas konuların, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun disipline ilişkin hükümleri doğrultusunda incelenmesi gerektiği kanaati oluştuğundan, gereğinin yapılması amacıyla 31.01.2025 tarihli ve 126/3, 97/3 sayılı **Mahalli Makamlara Tevdi Raporu** düzenlenmiştir.

4.3.3. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Kültür ve Turizm Bakanlığınca, ilk etapta Bakanlık görevlilerinden dönemin Kontrolörler Kurulu Başkan Vekili L.K. ile son denetimi yapan Başkontrolör B.B. ve Stajyer Kontrolör A.E. haklarında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerin Yargılanması Hakkında Kanun kapsamında 18.07.2025 tarih ve 4 sayılı "Soruşturma İzni Verilmesi" yönünde karar verilmiştir.

Sürecin devamında aralarında, N.Ç. (Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürü), Ş.A.D. (Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürü), B.Ç.Ç. (Yatırım ve İşletmeler Genel Müdür Yardımcısı), E.Ş.Ö. (Yatırım ve İşletmeler Genel Müdür Yardımcısı), L.K. (Kontrolörler Kurulu Başkan Vekili-Genel Müdür Yardımcısı), R.A.-(Başkontrolör), M.A. (Başkontrolör),

Ş.A.A. (Başkontrolör) ve B.B.'nin (Başkontrolör) olduğu 13 kişi hakkında "*Denetim, kontrol ve inceleme görevlerini gereği gibi yerine getirmeyerek 21.01.2025 tarihinde Bolu İli, Kartalkaya Mevkiinde bulunan Grand Kartal Otelde yaşanan yangında 78 kişinin ölümüne, çok sayıda kişinin yaralanmasına neden olmak*" nedeniyle yürütülen ön inceleme sonucunda;

Kültür ve Turizm Bakanının 16.04.2025 tarih ve 1 sayılı "Soruşturma İzni Verilmemesi" kararına karşı Yargıtay Başkanlığı, Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı ile bir kısım şikâyetçiler ve vekilleri tarafından yapılan itiraz üzerine Danıştay 1'inci Dairesinin 25.09.2025 tarihli kararında aynen;

"*Dosyada bulunan bilgi ve belgelere göre, Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı N.A. ile aynı Bakanlıkta Stajyer Kontrolörler E.D. ve A.E.'ye isnat edilen eylemlerin, haklarında soruşturma yapılmasını gerektirecek nitelikte bulunmadığı anlaşıldığından, Kültür ve Turizm Bakanının 16.04.2025 tarih ve 1 sayılı kararının; belirtilen eylemlerden N.A., E.D. ve A.E. için soruşturma izni verilmemesine ilişkin kısımlarına yapılan itirazların reddine oybirliğiyle,*

Diğer taraftan, ön inceleme konusu olaya ilişkin Bolu Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturma kapsamında alınan bilirkişi raporundaki tespitlerden hareketle N.A., E.D. ve A.E. dışındaki ilgililere isnat edilen eylemlerin, haklarında soruşturma yapılmasını gerektirecek nitelikte bulunduğu anlaşıldığından, itirazların kabulüyle Kültür ve Turizm Bakanının 16.04.2025 tarih ve 1 sayılı kararının; belirtilen eylemlerden N.Ç., Ş.A.A., B.Ç.Ç., E.Ş.Ö., L.K., R.A., M.A., Ş.A.A. ve B.B. için soruşturma izni verilmemesine ilişkin kısmının kaldırılmasına, B.Ç.B, E.Ş.Ö., R.A., M.A., Ş.A.A. ve B.B. yönünden oyçokluğuyla, diğerleri yönünden oybirliğiyle" şeklinde kesin olarak karar verildiği,

Anlaşılmıştır.

4.3.4. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı görevlilerince düzenlenen ön inceleme raporunda özetle;

Bolu Cumhuriyet Başsavcılığının söz konusu soruşturması kapsamında dosyaya sunulan bilirkişi raporunda; bakanlık yetkililerinin yangın olayında birinci derecede etkili olduklarının belirtilmesine karşın, hangi eylem fillerinden dolayı etkili oldukları yönünde somut bir eylen ve fiilden bahsedilmediği, kamu görevlilerinin cezai sorumluluğundan söz edilebilmesi için dikkat ve özen yükümlülüklerine aykırı hareket etmek ya da görevlerinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstermek suretiyle Türk Ceza Kanununda atfedilen ilgili suçların maddi ve manevi unsurlarının oluştuğunun ortaya konulması gerektiği bu bağlamda belirtilen bilirkişi raporunda Bakanlık yetkililerine yönelik yapılan değerlendirmede ilgili mevzuattan

kaynaklanan somut bir sorumluluk ve yükümlülükten bahsedilmediği, meydana gelen yangın ile Bakanlık yetkililerinin fiilleri arasında uygun, doğru ve geçerli bir illiyet bağının bulunmadığı, dolayısıyla Bakanlık yetkililerinin gerekli denetimleri zamanında ve gereği gibi yapmadıkları gerekçesiyle Türk Ceza Kanunun yönünden sorumlu tutulmalarının mümkün olmadığı, meydana gelen olaya ilişkin Bakanlık yetkililerinin herhangi bir kasıt, kusur ve ihmalinin bulunmadığı, belirtilen gerekçelerle talep edilen soruşturma izniyle ilgili olarak 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun Hükümleri uyarınca "**Soruşturma İzni Verilmemesi**" önerilmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 25.07.2025 tarih ve 08 sayılı kararında, özetle;

Konunun adli makamlar tarafından değerlendirilmesini teminen Bolu ilinin Ankara Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığı görev alanında olduğu dikkate alınarak (eski) Ankara Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanı İş Başmüfettişi C.C.A. hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun 3 ve 6'ncı maddeleri uyarınca "Soruşturma İzni Verilmesine" karar verilmiştir.

Adı geçenin bu karara yönelik yaptığı itiraz, raporumuzun yazıldığı tarih itibariyle Danıştay ilgili dairesinde inceleme aşamasındadır.

4.4. OLAYIN YARGISAL SÜRECİ

4.4.1. Olay

Bolu ili Kıbrısçık ilçesi, Kartalkaya Mevkii, 14200 adresinde faaliyet gösteren Grand Kartal isimli otelde 21.01.2025 Salı günü sabah 03.20 sıralarında başlayıp 78 kişinin vefatı ve 137 kişinin yaralanması ile neticelenen yangın olayı ile ilgili olarak Bolu Cumhuriyet Başsavcılığınca aynı gün saat 04.00 sıralarında re'sen soruşturma başlatılarak 6 Cumhuriyet Savcısı görevlendirilmiştir.

23.01.2025 tarihi itibariyle Bolu Adli Tıp Şube Müdürlüğünce yapılan otopsi ve kimliklendirme işlemleri sonrası 78 kişinin cenazesi yakınlarına teslim edilmiş olup soruşturma kapsamında;

- 22 kişinin karbonmonoksit zehirlenmesi ve duman gazı inhalasyonu sebebiyle,
- 32 kişinin doğrudan karbonmonoksit zehirlenmesi sebebiyle,
- 4 kişinin oda penceresinden atlayarak yüksekten düşmesi neticesinde genel beden travmasına bağlı vücut kemik kırıkları ile beraber iç organ yaralanmasından dolayı gelişen iç kanama sebebiyle vefat ettikleri,
- Ayrıca 20 kişinin karbonizasyona uğramaları nedeniyle DNA incelemeleri neticesinde

kimliklendirmeleri tespit edilmiştir.

Bolu Cumhuriyet Başsavcılığınca yangının çıkış nedeninin ve olayda kusur veya sorumlulukları bulunanların tespiti konularında rapor hazırlanması için 1'i Hacı Bayram Veli Üniversitesi, 7'si İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) akademisyenlerinden oluşan 8 kişilik bilirkişi heyeti görevlendirilmiştir. (İTÜ Afet Yönetimi Enstitüsü YK Üyesi, İTÜ İnşaat Mühendisi, İTÜ Makine Mühendisi (2), İTÜ Kimya Mühendisi, İTÜ Elektrik Elektronik Mühendisi, İTÜ Mimarlık Fakültesi öğretim üyesi ile Hacı Bayram Veli Hukuk Fakültesi öğretim üyesi).

4.4.2. Cumhuriyet Başsavcılığınca Görevlendirilen Bilirkişi Heyeti Raporu

Bilirkişi heyetinin soruşturma makamına sunduğu 18.03.2025 tarihli raporunda özetle; gerçekleşen olayın öngörülebilir, basit önlemlerle engellenebilir ve sonuçları yok edilebilir bir yangın olduğu, raporda belirtilen ihmaller zincirinin olayın gerçekleşmesi, engellenememesi, yayılması ve çok fazla kişinin hayatını kaybetmesi ile doğrudan ilişkili olduğu ve illiyet bağının birçok noktadan, birden fazla kere kurulduğu belirtilmiştir.

- Adli Bilirkişi Heyetince Kurumlar Yönünden Yapılan Değerlendirmede;

• Otelin işletme belgesini veren ve onaylayan Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkililerinin inceleme konusu olayda denetim süreçlerinde yetersiz kaldıklarından,

• Bolu İl Özel İdaresi yetkililerinin gerekli denetimleri zamanında ve gereği gibi yapmadıklarından,

• Bolu Belediyesi İtfaiye Müdürlüğü yetkililerinin gerekli tüm denetimleri özensiz ve yetersiz yaptıkları, mevcut eksiklikleri gereği gibi işlemediklerinden,

• Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkililerinin gerekli denetimleri zamanında ve gereği gibi yapmadıklarından dolayı **birinci derecede etkili oldukları belirtilmiştir.**

- Adli Bilirkişi Heyetince Gerçek ve Tüzel Kişiler Yönünden Yapılan Değerlendirmede;

Birinci Derece Asli Kusurlular;

Bildikleri eksiklikleri gidermemeleri ve birden fazla sayıda gerçekleştirdikleri ihmaller sebebi ile otel sahipleri ve yönetim kurulu üyeleri,

Otelin işletmesinden sorumlu olup bildikleri eksiklikleri gidermemeleri ve birden fazla sayıda gerçekleştirdikleri ihmaller sebebi ile Genel Müdür ve sıralı yetkili yöneticiler,

Binanın tasarımındaki yanlışlıklar sebebi ile mimari proje sorumluları,

Otelde görev yapmış, riskleri doğru öngörmeyen, gerekli önlemlerin alınmasını sağlamayan, iyileştirme ve düzeltmeleri yapmayıp ilgili makamlara bildirimde bulunmayan İSG Uzmanları,

Otelde kurulu LPG tesisatında belirtilen ihmalleri gerçekleştiren yetkili ve sorumluları,

Birinci Derece Tali Kusurlular;

Mutfakta yangın sırasında görevli mutfak personeli,

Otelin sorumlu teknik personeli,

Yangın sırasında çalışan resepsiyon görevlisi,

İkinci Derece Asli Kusurlular;

Otelin asansörlerindeki ihmalleri gerçekleştiren yetkili ve sorumlular,

Tasarımı yanlışlıklar içeren projeyi dahi projeye uygun şekilde imal etmeyen proje müteahhidi ve sorumluları,

Otelde sonradan yapılan tadilatlarda merdiven ve asansör tepe noktalarını konaklama alanına dâhil eden projeyi tasarlayan, uygulayan gerçek ve/veya tüzel kişiler,

Otele Sürdürülebilirlik ve Güvenli Turizm Sertifikası veren ve otel yönetimini doğru yönlendirmeyen denetim kuruluşu FQC firması yetkilileri,

İkinci Derece Tali Kusurlular;

Sorumlu/Yetkili Teknik Personelin sorumluluğu altında çalışan alt teknik personel, olduğu belirtilmiştir.

4.4.3. İddianame ve Hüküm Özeti

Bolu Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturma neticesinde 16.05.2025 tarihli iddianame ile;

Otel sahipleri/hissedarları, otel yöneticileri ve bunların yardımcıları ile Bolu Belediye görevlilerinden (Başkan Yardımcısı, İtfaiye Müdür Vekili ve İtfaiye Eri) oluşan 13 şüpheli hakkında Olası Kast ile Öldürme, Olası Kast ile Yaralama ve Olası Kast ile Mala Zarar Verme suçlarından,

Bolu İl Özel İdaresi personeli, otel resepsiyon görevlisi ile mutfak ve teknik personeli, iş sağlığı ve güvenliği uzmanları, FQC Danışmanlık yetkilileri, LPG tesisat bakım sorumluları ve kafe işleten kiracı şirketin yetkililerinden oluşan 19 şüpheli hakkında Bilinçli Taksirle Birden Fazla İnsanın Ölümüne ya da Bir veya Birden Fazla Kişinin Ölümü ile Birlikte Bir veya Birden Fazla Kişinin Yaralanmasına Neden Olma suçundan cezalandırılmaları istemiyle kamu davası açılmıştır.

Bolu 1'inci Ağır Ceza Mahkemesinin 2025/309 esasına kayden görülen davanın 31.10.2025 tarihli karar duruşmasında;

- 11 sanığın (Otel sahipleri/yönetim kurulu üyeleri/işletmecisi, muhasebe müdürü ve Belediye görevlileri) Olası Kast ile Öldürme suçundan 34 kez (vefat eden çocuklar yönünden)

müebbet hapis cezası ve 44 kez (vefat eden yetişkinler yönünden) 24 yıl 11 ay hapis cezası ile cezalandırılmalarına,

- 17 sanığın (İl Özel İdaresi görevlileri, Danışmanlık şirketi görevlileri, Otelin muhasebe-mutfak-teknik personeli ile Mudurnu A.Ş Yetkilileri ve İSG uzmanlarından biri) Bilinçli Taksirle Birden Fazla İnsanın Ölümüne ya da Bir veya Birden Fazla Kişinin Ölümü ile Birlikte Bir veya Birden Fazla Kişinin Yaralanmasına Neden Olma suçundan 18 yıl ile 22 yıl 3 ay arasında değişen sürelerde hapis cezası ile cezalandırılmalarına,

- 1 sanığın (Resepsiyon Görevlisi) Taksirle Birden Fazla Kişinin Ölümüne ve Yaralanmasına Neden Olma suçundan 12 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına,

- 3 sanığın (Otelin aşçıları ile İSG uzmanlarından biri) beraatlarına,

oy birliğiyle karar verilmiştir.

İlgili Başsavcılıkça ve taraflarca istinaf kanun yoluna başvurulmuş olup raporumuzun kaleme alındığı tarih itibarıyla dosya istinaf incelemesindedir.

Raporumuzun soruşturma izin süreçleri kısmında detayları ile belirtilen Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda görevli 9 bürokrat hakkında Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülmekte olan soruşturma, raporumuzun kaleme alındığı tarih itibarıyla devam etmekte olup Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında görevli 1 bürokrat hakkındaki soruşturma izni süreci ise henüz neticelenmemiştir.

4.4.4. Yangında Hayatını Kaybeden Kişiler

Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı kayıtlarına göre Grand Kartal Otel yangınında 34'ü çocuk ve 44'ü yetişkin olmak üzere 78 kişi hayatını kaybetmiştir. Hayatını kaybedenlerin isimleri aşağıda yer almaktadır.

A- ÇOCUKLAR

1. **Alican BODUROĞLU;** Mete Tunç ve Ebru oğlu, Beşiktaş-22.07.2010 doğumlu, İstanbul/Beşiktaş Vişnezade nüfusuna kayıtlı.
2. **Alya ALTIN;** Hilmi ve Kübra kızı, Ataşehir-19.11.2014 doğumlu, Isparta Merkez Yayla nüfusuna kayıtlı.
3. **Alya TURAN;** Tolga ve Seha Müge kızı, Sarıyer-11.11.2011 doğumlu, İstanbul/Küçükçekmece Fatih nüfusuna kayıtlı.
4. **Atlas Kaan TOKCAN;** Atıl Enis ve Bahar oğlu, Çankaya-18.12.2018 doğumlu, İstanbul/Sarıyer Rumelihisarı nüfusuna kayıtlı.
5. **Ayşe Maya DOĞAN;** Mehmet Cem ve Ayşemin Elif kızı, Yenimahalle-29.08.2013 doğumlu, Ankara/ Çankaya Anıttepe nüfusuna kayıtlı.
6. **Bekir Sadık GÜLTEKİN;** Bilal ve Zehra Sena kızı, Sarıyer-29.03.2022 doğumlu,

Bolu/Dörtdivan Ortaköy nüfusuna kayıtlı.

7. **Buse DAYI;** Süleyman ve Seden Nurgül kızı, Şişli-04.09.2012 doğumlu, Rize/Çayeli Şairler nüfusuna kayıtlı.
8. **Demir TÜZGİRAY;** Erhan ve Yasemen oğlu, Çankaya-17.02.2017 doğumlu, Samsun/İlkadım Ulugazi nüfusuna kayıtlı.
9. **Dila İNAL;** Burak Lütfü ve Defne kızı, Şişli-03.10.2018 doğumlu, İstanbul/Beşiktaş Kültür nüfusuna kayıtlı.
10. **Doğa DOĞAN;** Mert ve Duygu kızı, Seyhan/20.03.2015 doğumlu, Mersin/Tarsus Çağlayan nüfusuna kayıtlı.
11. **Doruk SARITAŞ;** Yılmaz ve Duygu oğlu, Çankaya-01.12.2011 doğumlu, Ankara/Mamak Kartaltepe nüfusuna kayıtlı.
12. **Ela DAYI;** Süleyman ve Seden Nurgül kızı, Şişli-23.07.2009 doğumlu, Rize/Çayeli Şairler nüfusuna kayıtlı.
13. **Ela İNAL;** Burak Lütfü ve Defne kızı, Beşiktaş-11.08.2016 doğumlu, İstanbul/Beşiktaş Kültür nüfusuna kayıtlı.
14. **Elif Derin YALÇIN;** Atakan ve Yaprak kızı, Şişli-08.02.2014 doğumlu, Balıkesir/Edremit Akçay nüfusuna kayıtlı.
15. **Elif Nas BODUROĞLU;** Mete Tunç ve Ebru kızı, Beşiktaş-11.06.2013 doğumlu, İstanbul/Beşiktaş Vişnezade nüfusuna kayıtlı.
16. **Eren BAĞCI;** Rıza Eray ve Gözde Ezgi oğlu, Yenimahalle-29.10.2009 doğumlu, Kahramanmaraş/Onikişubat Yürükselim nüfusuna kayıtlı.
17. **Esat ÇETİZ;** Ahmet ve Habibe oğlu, Çankaya-23.03.2015 doğumlu, Adıyaman/Kahta Büyükbağ nüfusuna kayıtlı.
18. **Kemal TOKCAN;** Can ve Cana oğlu, Çankaya-03.11.2015 doğumlu, İstanbul/Sarıyer Rumelihisarı nüfusuna kayıtlı.
19. **Kerem GÜNGÖR;** Kıvanç ve Burcu oğlu, Beşiktaş-29.01.2020 doğumlu, Samsun/İlkadım Selahiye nüfusuna kayıtlı.
20. **Lalin DOĞAN;** Rifat ve Ceren kızı, Yenimahalle-08.10.2008 doğumlu, Adana/Seyhan Mithatpaşa nüfusuna kayıtlı.
21. **Mavi DOĞAN;** Mert ve Duygu kızı, Seyhan-06.02.2017 doğumlu, Mersin/Tarsus Çağlayan nüfusuna kayıtlı.
22. **Mina AKİŞLİ;** Şenol ve Mesude kızı, Pendik-10.06.2014 doğumlu, Erzurum/Yakutiye Yukarı Hasanibasri nüfusuna kayıtlı.
23. **Nehir SARITAŞ;** Yılmaz ve Duygu kızı, Çankaya-14.04.2009 doğumlu, Ankara/Mamak Kartaltepe nüfusuna kayıtlı.
24. **Oya KANPOLAT;** Nogay ve Feray kızı, Şişli-09.12.2010 doğumlu, Sivas/ Merkez Küçükminare nüfusuna kayıtlı.

25. **Özüm KARATAŞLI;** Macit ve Nilgün Hikmet kızı, Kadıköy-20.12.2008 doğumlu, Konya/Akşehir Kızılca nüfusuna kayıtlı.
26. **Pelin GÜNGÖR;** Kıvanç ve Burcu kızı, Şişli-09.04.2012 doğumlu, Samsun/İlkadım Selahiye nüfusuna kayıtlı.
27. **Pera SUYOLCU;** Yavuz ve Müge kızı, Şişli-14.08.2015 doğumlu, Kayseri/Develi Abdülbaki nüfusuna kayıtlı.
28. **Sedat ÇETİZ;** Ahmet ve Habibe oğlu, Çankaya-17.07.2013 doğumlu, Adıyaman/Kahta Büyükbağ nüfusuna kayıtlı.
29. **Sümeyye GÜNER;** İbrahim ve Kailibinuer kızı, Hotan/Çin-03.03.2014 doğumlu, İstanbul/Başakşehir Başak nüfusuna kayıtlı.
30. **Vedat ÇETİZ;** Ahmet ve Habibe oğlu, Çankaya-17.07.2013 doğumlu, Adıyaman/Kahta Büyükbağ nüfusuna kayıtlı.
31. **Vedia Nil APAK;** Mehmet ve Ferda kızı, Şişli-12.09.2014 doğumlu, Afyonkarahisar/Merkez Kayadibi nüfusuna kayıtlı.
32. **Yusuf Sinaneddin GÜLTEKİN;** Bilal ve Zehra Sena oğlu, Şişli-05.05.2017 doğumlu, Bolu/Dörtdivan Ortaköy nüfusuna kayıtlı.
33. **Muhammed Selim GÜLTEKİN;** Bilal ve Zehra Sena oğlu, Sarıyer-17.12.2019 doğumlu, Bolu/Dörtdivan Ortaköy nüfusuna kayıtlı.
34. **Defne TÜZGİRAY;** Erhan ve Yasemen kızı, Çankaya-16.06.2014 doğumlu, Samsun/İlkadım Ulugazi nüfusuna kayıtlı.

B- YETİŞKİNLER

35. **Ahmet ÇETİZ;** Necati ve Sabiha Güler oğlu, Şanlıurfa-23.12.1980 doğumlu, Adıyaman/Kâhta Büyükbağ nüfusuna kayıtlı.
36. **Ala Dora TÜRKMEN;** Nedim ve Ayşe Neva kızı, Kadıköy/12.07.2006 doğumlu, Ordu/Altınordu Eyüplü nüfusuna kayıtlı.
37. **Alp MERCAN**; Eray ve Ceyhan oğlu, Çankaya-16.09.2000 doğumlu, Kahramanmaraş/Elbistan Köprübaşı nüfusuna kayıtlı.
38. **Atakan YALÇIN;** Ali ve Süheyla oğlu, İstanbul-16.06.1971 doğumlu, Balıkesir/Edremit Akçay nüfusuna kayıtlı.
39. **Atıl Enis TOKCAN;** Murad ve Deborahsue oğlu, Gainesville Florida (USA)-14.08.1981 doğumlu, İstanbul/Sarıyer Rumelihisarı nüfusuna kayıtlı.
40. **Ayşe Neva TÜRKMEN;** Nejat ve Meral Seher kızı, Konya-18.05.1969 doğumlu, Ordu/Altınordu Eyüple nüfusuna kayıtlı.
41. **Ayşemin Elif DOĞAN;** Atam Alper ve Güngör kızı, Trabzon-11.08.1975 doğumlu, Ankara/Çankaya Anıttepe nüfusuna kayıtlı.

42. Bilal GÜLTEKİN; Yüksel ve Azize oğlu, Gerede-28.03.1987 doğumlu, Bolu/Dörtdivan Ortaköy nüfusuna kayıtlı.

43. Burcu GÜNGÖR; Şaban ve Ayla kızı, Şişli-28.04.1982 doğumlu, Samsun/İlkadım Selahiye nüfusuna kayıtlı.

44. Can TOKCAN; Murad ve Deborahsue oğlu, Texas Eyaleti Sherman-06.05.1983 doğumlu, İstanbul/Sarıyer Rumelihisarı nüfusuna kayıtlı.

45. Ceren YAMAN DOĞAN; Yusuf ve Türkan kızı, Bolu-25.06.1979 doğumlu, Adana/Seyhan Mithatpaşa nüfusuna kayıtlı.

46. Defne ARKADAŞ; Sermed ve Gülin kızı, İstanbul-10.12.1980 doğumlu, İstanbul/Fatih Yavuzsinan nüfusuna kayıtlı.

47. Dilara ERMANOĞLU; Hasan ve Nofe kızı, Mardin-14.03.2003 doğumlu, Mardin/Artuklu Gül nüfusuna kayıtlı.

48. Duygu DOĞAN; Adnan ve Ülkü kızı, Karataş-25.10.1985 doğumlu, Mersin/Tarsus Çağlayan nüfusuna kayıtlı.

49. Ebru BODUROĞLU; Kemal ve Meral kızı, İstanbul-21.05.1975 doğumlu, İstanbul/Beşiktaş Vişnezade nüfusuna kayıtlı.

50. Enes GÜLTEKİN; Yüksel ve Azize oğlu, Dörtdivan-01.10.1993 doğumlu, Bolu/Dörtdivan Ortaköy nüfusuna kayıtlı.

51. Erhan TÜZGİRAY; Coşkun ve Ayten oğlu, Samsun-03.02.1977 doğumlu, Samsun/İlkadım Ulugazi nüfusuna kayıtlı.

52. Eslem UYANIK; Orhan ve Hatice kızı, Melikgazi-01.09.1998 doğumlu, Kayseri/Kocasinan Sahabiye nüfusuna kayıtlı.

53. Esra NAZİK; Süleyman ve Şerife kızı, Konak-25.05.2000 doğumlu, Konya/Hüyük İmrenler nüfusuna kayıtlı.

54. Ferda APAK; Mehmet ve Asiye kızı, Trabzon-17.06.1985 doğumlu, Afyonkarahisar/Merkez Kayadibi nüfusuna kayıtlı.

55. Feray KANPOLAT; Nuri ve Sema kızı, Bornova-18.11.1981 doğumlu, Sivas/Merkez Küçükminare nüfusuna kayıtlı.

56. Gülçin AKİŞLİ; Ali ve Nazire kızı, Aşkale-20.07.1959 doğumlu, Erzurum/Yakutiye Yukarı Hasanibasri nüfusuna kayıtlı.

57. Habibe ÇETİZ; Abdullah ve Safure kızı, Anamur-09.04.1985 doğumlu, Adıyaman/Kahta Büyükbağ nüfusuna kayıtlı.

58. Kıvanç GÜNGÖR; Atilla ve Dilek oğlu, Kadıköy-21.06.1982 doğumlu, Samsun/İlkadım Selahiye nüfusuna kayıtlı.

59. Kübra TONGUÇ ALTIN; Ergin ve Fatma kızı, İzmir-15.05.1983 doğumlu, Isparta/Merkez Yayla nüfusuna kayıtlı.

60. Kürşat YILDIZ; Fahrettin ve Nahile oğlu, Ardahan-28.08.1976 doğumlu, Ardahan/Merkez Çatalköprü nüfusuna kayıtlı.

61. Laura KURTANIDZE; Enriko ve Mediko kızı, Gürcistan-05.02.1967 doğumlu.

62. Mehmet Cem DOĞAN; Alpaslan ve Leyla oğlu, Ankara-11.05.1977 doğumlu, Ankara/Çankaya Anıttepe nüfusuna kayıtlı.

63. Mert DOĞAN; Uğurtan ve Sıdıka Ersin oğlu, Ankara-16.03.1984 doğumlu, Mersin/Tarsus Çağlayan nüfusuna kayıtlı.

64. Müge SUYOLCU; Mehmet Aydın ve Müfide kızı, İzmir-17.03.1984 doğumlu, Kayseri/Develi Abdulbaki nüfusuna kayıtlı.

65. Nedim TÜRKMEN; Şevket ve Helime oğlu, Ordu-01.05.1966 doğumlu, Ordu/Altınordu Eyüplü nüfusuna kayıtlı.

66. Nergiz YILDIZ; Atilla ve Nuray kızı, Ankara-02.08.1982 doğumlu, Ardahan/Merkez Çatalköprü nüfusuna kayıtlı.

67. Ömür KOTAN; Vahap Ozan ve Zeynep oğlu, Osmangazi-02.01.2007 doğumlu, Malatya/Arapgir Osmanpaşa nüfusuna kayıtlı.

68. Rumeysa GÜLTEKİN; Yüksel ve Azize kızı, Bolu-06.09.1989 doğumlu, Bolu/Dörtdivan Ortaköy nüfusuna kayıtlı.

69. Seden Nurgül DAYI; Refik ve Ayşe kızı, İstanbul-02.04.1976 doğumlu, Rize/Çayeli Şairler nüfusuna kayıtlı.

70. Seha Müge TURAN; Tufan Haluk ve Sevim kızı, İstanbul-17.10.1978 doğumlu, İstanbul/Küçükçekmece Fatih nüfusuna kayıtlı.

71. Süleyman DAYI; İsmail Hakkı ve Saniye oğlu, Rize-20.04.1974 doğumlu, Rize/Çayeli Şairler nüfusuna kayıtlı.

72. Şenol AKİŞLİ; Cevat ve Gülçin oğlu, Kadıköy-23.08.1979 doğumlu, Erzurum/Yakutiye Yukarı Hasanibasri nüfusuna kayıtlı.

73. Şevval ŞAHİN; Erdal ve Bilhan kızı, Bartın-26.09.1998 doğumlu, Bartın/Merkez Topluca nüfusuna kayıtlı.

74. Yasemen BONCUK TÜZGİRAY; İsmail ve Gülşen kızı, Bursa-25.05.1984 doğumlu, Samsun/İlkadım Ulugazi nüfusuna kayıtlı.

75. Yılmaz SARITAŞ; Ali ve Gülüzar oğlu, Ankara-29.08.1974 doğumlu, Ankara/Mamak Kartaltepe nüfusuna kayıtlı.

76. Yiğit GENÇBAY; Abdurrahman ve Serpil oğlu, Çankaya-08.03.2000 doğumlu, Trabzon/Sürmene Küçükdere nüfusuna kayıtlı.

77. Yüce Ata TÜRKMEN; Nedim ve Ayşe Neva oğlu, Kadıköy-02.05.2001 doğumlu, Ordu/Altınordu Eyüplü nüfusuna kayıtlı.

78. Zehra Sena GÜLTEKİN; Mehmet ve Habibe kızı, Bolu-30.07.1987 doğumlu, Bolu/Dörtdivan Ortaköy nüfusuna kayıtlı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BOLU KARTALKAYA MEVKİİNDE MEYDANA GELEN OTEL YANGINI VAKASININ ORTAYA ÇIKARDIĞI SORUN ALANLARI İLE BUNLARA İLİŞKİN TESPİTLER VE ÖNERİLER

Bolu ili Kartalkaya mevkiinde bulunan bir otelde 21.01.2025 tarihinde saat 03.20 sıralarında meydana gelen yangın felaketi ülkemizi derin bir üzüntüye sevk etmiştir. Toplumsal vicdanda geniş yankı uyandıran bu hadise sonrası ülkemizde ulusal yas ilan edilmiştir. Elim olayda, 34'ü çocuk olmak üzere 78 insanımız hayatını kaybetmiş ve 137 vatandaşımız yaralanmıştır.

Komisyonumuz, çalışmaları kapsamında söz konusu **otelin idari ve hukuksal durumuna** ilişkin, Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 16.05.2025 tarihli iddianamesi ve bilirkişi heyetinin 18.03.2025 tarihli bilirkişi raporunda da yer alan şu tespitlere ulaşmıştır:

Yangın olayının meydana geldiği Grand Kartal Otel için 30.09.1971 tarih 101418 sayılı Olur ile M.M adına 3 yıldızlı otel tesisi kurabilmesi için Orman Bakanlık Makamı tarafından 49 yıl süre ile kesin iznin verildiği, 08.05.1974 tarih 1792 sayılı yazı ile izin alanının 67.200 m²'ye düşürüldüğü, Orman Bakanlık Makamının 05.02.1976 tarih 547 sayılı Oluru ile izin sahibinin (67.200 m² alan için) Kar İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. olarak belirlendiği, 1998 yılından itibaren izin sahibi olan şirketin Kartal Otel Turizm Ticaret ve Sanayi A.Ş. olarak değiştirildiği, izin içeriğinin 40.000 m²'lik alanda 783 yataklı 3 yıldızlı Otel inşaatı ve 27.200 m²'lik ormanlık alanda teleski - telesiyej inşaatı olarak belirlendiği, sonrasında bu izne ilaveten 260 yatak kapasiteli Grand Kartal Otel (Ek Otel) yapılmak üzere 49 yıl süreyle Orman Bakanlığı tarafından şirkete kesin iznin verildiği, bu doğrultuda tesisin izin sahibinin Kartal Otel Turizm Ticaret ve Sanayi A.Ş. isimli şirket olduğu, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından 49 yıllık tahsis süresinin 28.12.2018 tarihinde uzatıldığı,

22.07.1997 tarih 73 numaralı ruhsat ile Bolu İl Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü tarafından Kartal Otel Turizm A.Ş'ne yapı ruhsatının verildiği, 04.01.1999 tarih 1 numaralı ruhsat ile Kartal Otel Turizm A.Ş'ne Bolu İl Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü tarafından Otel (ilave) tadilat ruhsatı ve 06.01.1999 tarihinde yapı kullanma izin belgesi verildiği, izin belgesinde yol seviyesi altında 4 kat ve toplam 12 katlı otel olarak belirtildiği, 2002 yılında işletmenin Turizm İşletmesi Belgesi aldığı, 19.11.2007 tarihinde Kartal Otel Turizm ve Sanayi A.Ş ile Grand Kartal Turizm ve Ticaret A.Ş (Grand Kartal Otel) ve Kartalkaya Turizm İnşaat Gıda Sanayi Dış Ticaret A.Ş (Kartal Otel) şirketleri arasında kira sözleşmesinin yapıldığı, bu

sözleşmeler ile Grand Kartal ve Kartal Otel isimli işletmelerin izin sahibi olan Kartal Otel Turizm ve Sanayi A.Ş isimli şirketin alt kiracıları oldukları, Grand Kartal Otel isimli işletmenin 22.11.2007 tarihinde İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı için Bolu İl Özel İdaresine başvuruda bulunduğu, 26.11.2007 tarihinde 16 numaralı iş yeri açma ve çalışma ruhsatının verildiği,

03.03.2008 tarihinde Bolu İl Özel İdaresine dilekçe verilerek adres değişikliği nedeniyle ruhsatta düzeltme talep edildiği, bu sebeple aynı tarihte 23 numaralı ruhsatın verildiği, 23.12.2015 tarihinde anonim şirket unvanının alınması nedeniyle tekrar ruhsatın düzeltilmesinin talep edildiği, Bolu İl Özel İdaresi tarafından 29.12.2015 tarihinde 23 numaralı ruhsatın verildiği,

Grand Kartal Otelin bodrum 1'inci katında kafe işletmesinin bulunduğu, kafenin 22.12.2023 - 22.03.2024 tarihleri arasında Grand Kartal Turizm ve Ticaret A.Ş tarafından Mazı Restoran isimli işletme sahibi H.Ö. isimli kişiye kiralandığı, kafenin belirtilen tarihler arasında Mazı Restoran işletmesi sahibi H.Ö. tarafından Paşa Kafe ismi ile alkolsüz olarak işletildiği, bu döneme ilişkin kafe olarak kiralanan bölümün iş yeri açma ve çalışma ruhsatının olmadığı, belirtilen 70 metrekarelik alanın 28.11.2024 - 27.10.2025 tarihleri arasında 1 yıl süre ile Grand Kartal Turizm ve Ticaret A.Ş tarafından Mudurnu Enerji Sanayi ve Ticaret A.Ş'ne Restoran İşletmesi olarak kiralandığı, Mudurnu Enerji Sanayi ve Ticaret A.Ş tarafından söz konusu iş yeri işletmeye başlandıktan sonra iş yeri açma ve çalışma ruhsatı almak için gerekli olan yangın raporunun temin edilmesi maksadıyla 12.12.2024 tarihli dilekçe ile Bolu Belediye Başkanlığı İtfaiye Müdürlüğüne başvuru yapıldığı, Bolu Belediyesi İtfaiye Müdürlüğünce 16.12.2024 tarihinde Grand Kartal Otelde (yapılan başvuru doğrultusunda otelin tamamında) yangın güvenliği yönünden inceleme ve denetleme yapıldığı, yapılan inceleme ve denetleme neticesinde;

- Otelin tahliye çıkışlarının yetersiz olduğu,

- Işıklı yönlendirme levhalarının yetersiz olduğu,

- Binadaki acil aydınlatmanın yetersiz olduğu,

- Elektrik tesisatının yetersiz olduğu,

- Söndürme gereçlerinin talimatlarının yetersiz olduğu,

- Sprinklerin (yağmurlama sistemi) bulunmadığı,

- Algılama sistemleri ve yangın alarmlarının mevcut olduğu ancak faal durumda bulunmadığı,

- Paratonerin yetersiz olduğu,

- Duman kontrolü (duman havalandırma ve tahliye) sisteminin yetersiz olduğu,

- Havuz ve spa bölgesine ve restoran odasına 2'nci (ikinci) acil çıkış kapısı ve yangın kapılarının mevzuata uygun olmadığı hususlarının tespit edilmesine rağmen **Belediyeye verilen 24.12.2024 tarihli dilekçe ile yapılan denetimin iptalinin talep edildiği,** Belediyenin ilgili birimi tarafından 25.12.2024 tarih ve E-41675447-951.04.14-1551199/569 sayılı yazı ile eksikliklerin belirtildiği 16.12.2024 tarihli denetimin iptal edildiği,

24.12.2024 tarihinde bu kez Grand Kartal Otel içi kafe/restoran için dilekçe ile Bolu Belediyesi İtfaiye Müdürlüğüne başvurularak yangın güvenlik tedbirlerinin incelenip yangın uygunluk raporunun verilmesinin talep edildiği,

İlk denetimi yapan ve kritik eksiklikleri tespit eden itfaiye görevlisi tarafından 28.12.2024 tarihinde, bu kez yalnızca söz konusu kafede yapılan denetleme üzerine kafe alanının yangın mevzuatı kapsamında uygun ve yeterli olduğu yönünde inceleme ve denetleme formunun düzenlendiği,

02.01.2025 tarihinde Bolu Belediyesi İtfaiye Müdürlüğünce Mudurnu Enerji San. ve Tic. A.Ş. isimli şirketin işletmekte olduğu kafe/restoranın (70 m^2 alan) Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğe uygun olduğu yönündeki yangın uygunluk raporunun verildiği,

13.01.2025 tarihinde, temin edilen yangın güvenlik raporu ve diğer belgelerle birlikte İl Özel İdaresine iş yeri açma ve çalışma ruhsatı başvurusunda bulunulduğu, söz konusu başvuru İl Özel İdaresince ruhsat yönünden değerlendirme aşamasında iken 21.01.2025 tarihinde saat 03.20 sıralarında otelin dördüncü katındaki genel restoran içerisinde bulunan ısıtma ızgarasından yangının çıktığı anlaşılmıştır.

Komisyonumuz çalışmaları kapsamında (Bolu 1'inci Ağır Ceza Mahkemesinin 31.10.2025 tarihli gerekçeli kararında ulaşılan kanaatler ve tespitler ışığında) **yangının çıkışı, seyri ve yayılma nedenleri** hususunda şu tespitlere ulaşmıştır:

"21.01.2025 tarihinde tespit edilemeyen şahıs tarafından Grand Kartal Otelin 4'üncü katında bulunan restoranda show alanı diye tabir edilen bölümde bulunan grill plate isimli elektrikli ızgaranın açık bırakıldığı, cihazın yangın başlangıç anına kadar açık kaldığı, üç termostatlı olan cihazın ortasında yer alan termostatın aşırı korozyona uğraması nedeniyle görevini yapmadığı ve bu sebeple cihazda aşırı ısınmanın gerçekleştiği, bu ısınmanın ızgara

iletkenlerinde var olan aşınma ve/veya yaşlanma ve/veya yaralanma vb. etkilerle arklanmaya ve kısa devreye sebep olduğu, bu kısa devrenin akımı kesici koruyucu elemanlar tarafından giderilemediği *(yangın olayının başlangıcının gerçekleşmesi ile elektriksel yalıtım hatası arasında illiyet bağı bulunduğu, grill plate ızgaranın güvenli işletiminin sağlanamadığı, termostatların birisinin devreye girmediği, bu durum kısa devrenin de elektriksel güvenliğin olmadığını gösterdiği)* oluşan arklanma sebebi ile grill plate isimli ızgaranın yağ haznesinde bulunan temizlenmemiş hayvansal yağların *(cihazın alt haznesinin yangın öncesi temizlenmemiş olduğu ve yağ toplama haznesinde pişirilen omlet, köfte vb. hayvansal gıda kaynaklı hayvansal/bitkisel yağ esaslı malzeme olduğu)* buharlaşması-yanması ile yangının başladığı), saat 03:17.00 itibarıyla taşıyıcı sehpa ile ahşap dekorasyon arasında küçük bir parlama ile yağ buharının iç haznede alev aldığı, grill plate sehpası içinde bulunan ve D9 isimli solvent içeren endüstriyel yağlı yüzey temizleme malzeme kabını, toplama kabında yanarak akan yağların erittiği, bu erimenin akışkan D9 malzemesinin yağla karışık olarak zeminde akmasını sağladığı, yanan yağlar ve temizlik malzeme kabının eriyerek zeminde yaklaşık 90-100 cm ilerleyerek çöp bidonuna ulaşarak çöp bidonunu yaktığı,

Yangın esnasında sızdırmazlık tabakası tamamen yanan LPG bağlantısının son gaz çıkışının gereğinden daha uzun tutulması ve gazlı ocak yanında bulunan benmari sehpasını da aşarak çöp kovası konulan boşluğa kadar uzatılması neticesinde LPG bağlantı hortumlarını ergitmesi, borulardan sızan gazın çıkışını engelleyecek otomatik vananın mutfakta bulunmaması, hat üzerinde bulunan tek vananın da pratik olarak kullanılamaz ve acil durumda müdahale edilemez durumda olması nedeniyle gaz sızıntısının engellenemediği ve yangının saat 03:24:00 itibariyle hızlandığı, bu şekilde LPG sağlanan hatlarda kullanılan fleksi (esnek) bağlantı hortumlarının yanması ile ortama yüksek basınçla ve aşırı miktarda yanıcı gaz gelmesine neden olduğu, bu nedenle yanma alanına yüksek kaloritik güce sahip bütan/propan takviyesi, ortamın ve gazların kısa sürede aşırı ısınmasına ve özellikle tavanda kullanılan vernikli OSB ve ahşap dekorasyonun hızla gazlaşmasına, aşırı dumanlanmaya ve hızla yanmaya neden olduğu ve 03:24:40 itibari ile yangının parlamalı hale dönüştüğü, yangın alanına gelen yanıcı gaz beslemesinin 03:26:20'de yanmayı aşırı hızlandırarak kontrol edilebilir sınırların üstüne çıkarırken alev renginin de mavileşerek devam ettiği,

Restoran katında aşırı kullanılan ahşap bazlı malzemeler ile muhtelif ekipmanların plastik aksamlarının yanması neticesinde bu maddelerin kimyasal yapıları gereği oksijen gereksinimi yüksek yanma reaksiyonlarının meydana gelmesine neden olduğu, malzemelerin yapısı ve LPG yanında mutfak personelinin kaçış için kullandıkları kapalı otoparka açılan kapıyı açık

bırakmaları yanı sıra yangın nedeni ile kaldıkları bölümden kapalı otoparka ulaşan personelin otopark ana kapısını açmaları ile de düşük kottan soğuk ve oksijence zengin havanın aşırı ısınmış yoğunluğu düşük ve yanıcı yükü fazla gazlarla restoranda buluşmalarına neden olarak yanmayı hızlandırdığı,

Merdiven ve asansör yapılarının yetersiz ve hatalı olması ve gaz tahliyesi sisteminin bulunmaması nedeniyle yanıcı ve zehirli gazların hızla Otelin üst katlarına yükselerek tüm koridorların zehirli duman ve yanıcı gazlarla dolmasına neden olduğu, binanın yapısal elemanlarının, özellikle ahşap lambri ve kaplamaların yangın sonucu oluşan yüksek sıcaklıktan ve ısıdan etkilendiği, cam pencere camları ani artan ortam sıcaklığının etkisiyle patlayarak gazlarını bina dışına taşıdığı, patlayan camdan yüksek enerjili ve aşırı ısınmış olarak tahliye olan yanma gazlarının bina dış yüzeyinde bulunan ahşap giydirme XPS malzemesini tutuşturarak alevlerin dış cephede süratle yükselmesine neden olduğu,

Otel için acil durumlar arasında yangın hususunun da belirlendiği ancak düzenlenen acil durum eylem planının yetersiz olduğu, oluşturulan afet yönetim planında belirlenen yangın ekibi ve yangın durumundaki ilk yardım ekibinin yetersiz, tecrübesiz, eğitimsiz kişilerden oluşturulduğu, acil durum eylem planının içerik olarak da yetersiz olduğu, personele Otelde yangın eğitimi verilmemesi nedeniyle personelin ne yapacaklarını bilemedikleri aksine otopark ana kapılarını açmaları nedeniyle yangın hızlanmasına neden oldukları, yangın büyüme aşamasında resepsiyon görevlisine ulaşan sesli veya görsel bir otomatik uyarının olmadığı, bu nedenle yangına görevli personelin müdahale edemediği gibi farkında olmadan yangının hızlanmasına neden olacak davranışlarda bulundukları,"

anlaşılmıştır.

Resim 4. Otelin Ön Taraftan Giriş Katında Bulunan Resepsiyon Bölümü

Komisyonumuzca söz konusu otelde yapılan çok yönlü incelemeler, Komisyonumuza ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca, meslek örgütlerince, sivil toplum kuruluşlarınca, turizm sektörünün profesyonelleri ile meslek birliklerince, üniversitelerimizde akademisyenlik yapan hocalarımızca ve adli soruşturmada görevlendirilen bilirkişi heyetince yapılan sunumlar, hayatını kaybeden vatandaşlarımızın yakınları ile yaralı vatandaşlarımızın anlatımları, ayrıca Bolu Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen iddianame ile esas hakkındaki mütalaada ve yerel Mahkemenin gerekçeli kararında yapılan tespitler ve ulaşılan kanaatler ışığında, yaşanan bu elim olayda Komisyonumuzun ulaştığı ilk sonuç; yangınların doğru risk analizleriyle öngörülebileceği, zamanında alınacak önlemlerle tamamen önlenebileceği ve etkili müdahalelerle yayılmasının engellenebileceği olmuştur. Bu gerçek, geleceğe dönük tedbirler için en somut uyarıdır.

Bu elim olayda vatandaşın can güvenliğini tehdit eden somut eksiklikler karşısında öncelikli olarak otel sahipleri/yönetim kurulu/işletmecisi ve otelin ilgili çalışanları tarafından gerekli tedbirlerin alınması gerektiği, bu kişilerce otelin yangın güvenliğine ilişkin giderilmeyen somut eksiklikler zincirinin, yangının engellenemeyerek hızla yayılmasına ve tahliyelerin gerçekleştirilememesine sebebiyet verdiği anlaşılmaktadır.

Bu kapsamda, otelin yönetim ve karar alma süreçlerinden sorumlu olanların yangın güvenliği bakımından gerekli yükümlülükleri yerine getirmedikleri, öncelikle yangın güvenliği

açısından gerekli teknik altyapının oluşturulmadığı ve acil bir durumda bina içerisindeki kişilerin bilgilendirilmesini sağlayacak otomatik ve canlı-sesli anons sistemlerinin kurulmadığı, yangın algılama ve uyarı sistemlerinin mevzuata uygun biçimde işletilmediği, bunun yanında otel personeline yangın ve acil durum konularında eğitim verilmediği, çalışanların yangın tatbikatlarına tabi tutulmadığı,

Kaçış merdivenleri, merdiven kapıları ve tahliye kapılarının mevzuatın öngördüğü niteliklere kavuşturulmadığı, yağmurlama sisteminin tesis edilmediği, merdivenlerde duman tahliyesini sağlayacak doğal veya mekanik düzeneklerin bulunmadığı, acil durum aydınlatma sistemlerinin ve yönlendirme levhalarının eksik bırakıldığı, otelde kalanlara alternatif tahliye imkânı sunulmadığı, ayrıca 2022 yılından itibaren iş güvenliği uzmanı görevlendirilmediği, asansörlerin mevzuat gereklerine uygun hale getirilmediği, yangının hızla büyümesine yol açan LPG tesisatının ise gerekli proje ve onay süreçleri tamamlanmaksızın bina içinde kullanıldığı,

Bilinen bütün bu eksikliklere rağmen, otelin 2024-2025 sezonunda faaliyete geçirildiği ve müşteri kabul edildiği, kiracı şirket tarafından işletilmekte olan kafe için temin edilmesi gereken yangın uygunluk raporu nedeniyle 16.12.2024 tarihinde Bolu Belediyesi İtfaiye Müdürlüğü tarafından yapılan denetimde yangın güvenliği bakımından ciddi eksiklikler tespit edilmesine rağmen bu hususlarda herhangi bir tedbir alınmadığı, aksine, yapılan denetimin iptal edilerek otelin işletilmesine devam edildiği, birkaç gün sonra ise söz konusu felaketin yaşandığı anlaşılmıştır.

Ayrıca binaların yangından korunmasıyla ilgili mevzuat çerçevesinde tesis edilen idari işlemlerde ve denetim süreçlerinde yer alan ilgili kurumların da, kendi görev alanlarına dair gözetim/denetim sorumluluklarının bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak; 21.01.2025 tarihinde Bolu Kartalkaya'da yaşanan otel yangını ülke tarihimizin en acı felaketlerinden biri olarak kayda geçmiştir. Bu elim olay, yalnızca alevlerin yol açtığı bir yıkım değil, aynı zamanda yerine getirilmeyen sorumlulukların ve eksik kalan denetimlerin ortaya çıkardığı ağır bir toplumsal kayıptır.

Toplumsal hafızada derin izler bırakan söz konusu otel yangını, bize şu gerçeği hatırlatmıştır: İhmalin olduğu yerde güvenlik yoktur. Bundan sonra atılacak her adımda, yapılacak her düzenlemede, yürütülecek her denetimde, bu acı olaydan çıkartılacak dersler yol gösterici olacaktır.

Komisyonumuz diğer konulara ilişkin olarak, 5 ana konuda, 18 başlık altında tespitler yapılmış ve tüm tespitlere ilişkin önerilerde bulunmuştur:

5.1. DENETİM VE MEVZUATA İLİŞKİN

5.1.1. Periyodik Yangın Denetimleri ve İtfaiye Raporlarının Geçerlilik Süresi

TESPİT 1: Konaklama amaçlı tesislerde, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilerek kullanıma başlanmasından itibaren pasif yangın önlemlerinin ve yangın esnasında aktif hale gelecek yangın sistemlerinin çalışabilir durumda olduğunun periyodik olarak kontrol edileceği bir denetim/kontrol süreci bulunmadığı gibi, hâlihazırda düzenlenen itfaiye raporları için de bir geçerlilik veya yenilenme süresi bulunmamaktadır.

ÖNERİLER :

- İtfaiye raporları için makul bir geçerlilik ve yenilenme süresi belirlenmeli,
- Binalar yangın tehlike ve kullanım sınıfına göre düzenli aralıklarla yangın güvenliği açısından kontrol edilmeli,
- Bakım zorunluluğu olan binalar belirlenerek, özellikle otomatik algılama ve uyarı, sprinkler, hidrant, basınçlandırma ve duman tahliye sistemleri ile duman kontrolü zorunlu olan binaların periyodik muayenesini yapacak akredite firmalar belgelendirilmeli,
- Muayene firması bünyesinde bulunan farklı mühendislik disiplinlerinin eğitimi ve periyodik kontrol süreçlerinin belirlenmesi amacıyla ilgili meslek kuruluşlarının da katılımıyla gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılmalıdır.

5.1.2. Yangın Projeleri ve İskân Kontrollerinde İtfaiyenin Sürece Dahil Edilmesi

TESPİT 2: Mevcut uygulamada binaların yangın algılama, söndürme ve tahliye projelerinin onaylanması aşamasında belediye itfaiye birimlerinin uygun görüşünün alınması zorunluluğu bulunmamakta olup, bu durum yangın mevzuatına uygun olmayan projelere göre binaların inşa edilme riskini ortaya çıkarmaktadır. Uygun olmayan projelere göre inşası tamamlanan binaların sonradan mevzuata uygun hale getirilmesi oldukça zor ve maliyetli olmaktadır.

ÖNERİ: Proje aşamasında itfaiye denetimini etkin hale getirmek amacıyla mevzuatta düzenlemeler yapılmalıdır.

5.1.3. Yüksek Yangın Riski Barındıran Tesisatın Denetimi

TESPİT 3: Doğalgaz aboneliği bulunmayan ve haricen LPG, LNG tank ve tesisatı montajı yapılan konaklama tesislerinde ilgili tesisatın proje, montaj, bakım ve periyodik kontrol süreçlerine yönelik yeterli mevzuat düzenlemesinin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Doğalgaz aboneliği bulunan ve/veya haricen LPG, LNG kullanan konaklama tesisleri için ise; gaz iç

tesisatının, projeye ve standartlara uygunluk yönünden periyodik kontrolünün gerçekleştirilmesini zorunlu kılan bir mevzuat hükmü bulunmamaktadır.

ÖNERİLER:

- Konaklama tesislerinde yangın riski arz eden LPG ve LNG tank ve tesisatlarına ilişkin proje, montaj, bakım ve periyodik kontrol süreçlerine dair açık düzenlemeler yapılmalıdır.
- Mevcut binalara sonradan eklenecek bu türden tesisatın yetkili idarelerin bilgisi ve onayı üzerine montajı gerçekleştirilmeli ve gaz iç tesisatı bulunan binalar için tesisatın periyodik olarak kontrolünü zorunlu hale getiren mevzuat düzenlemesi yapılmalıdır.

5.1.4. Denetim Konusunda Yetki Karmaşası

TESPİT 4: Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in "Denetim" başlıklı 131'inci maddesinde; "özel yapı, bina, tesis ve işletmeler, mahalli itfaiye teşkilatı ile bunların bağlı veya ilgili olduğu bakanlık ve kamu kurum ve kuruluşlarının müfettişi, kontrolör veya denetim elemanları tarafından denetlenir" hükmü yer almaktadır. Söz konusu hükümdeki "ilgili olduğu bakanlık ve kamu kurumu" ifadesinin detaylandırılmaması, kamu kurumları arasında yetki karmaşası oluşturmaktadır.

ÖNERİ: İlgili madde, kamu kurum ve kuruluşlarının denetim yetki ve sorumluluğu konusunda tereddüde yer vermeyecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

5.1.5. Konaklama Tesislerine İlişkin Yangın Güvenliği Düzenlemelerinde Kriter Uyuşmazlığı

TESPİT 5: Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'te, konaklama amaçlı tesisler bakımından yatak sayısına göre belirlenen bazı özel yangın güvenliği hükümleri bulunmaktadır. Ancak, bazı kurum ve kuruluşların konaklama tesislerinde uyguladığı yangın güvenliği kriterlerinin, anılan Yönetmelik'te öngörülen kriterlerle tam olarak örtüşmemesi nedeniyle uygulamada farklılıklar ve tereddütler ortaya çıkmaktadır. Bu durum, konaklama tesislerinin yangın güvenliği tedbirlerinin değerlendirilmesinde yeknesaklığın sağlanmasını güçleştirmektedir.

ÖNERİ: Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'te yer alan kriterler oda sayısı esaslı olarak yeniden düzenlenmelidir.

5.1.6. İtfaiye Denetimlerinde Tespit Edilen Eksikliklere İlişkin Sürecin Belirsizliği

TESPİT 6: İtfaiye teşkilatları, işyerlerinde yürüttükleri denetim faaliyetlerini Belediye İtfaiye

Yönetmeliği hükümleri uyarınca ve Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'te yer alan esaslar çerçevesinde gerçekleştirmektedir. Ancak her iki Yönetmelik'te de, denetimler sonucunda tespit edilen mevzuata aykırılıkların giderilmesine ilişkin izlenecek usul ve esaslar açık biçimde düzenlenmemiştir. Bu kapsamda; işyerlerine, aykırılıkların giderilmesi için süre verilip verilmeyeceği, süre verilmesi hâlinde bu sürenin hangi ölçütlere göre belirleneceği, aykırılıklar giderilinceye kadar işyerinin faaliyetinin geçici olarak durdurulup durdurulamayacağı ve giderilmeyen aykırılıklardan hangilerine ilişkin yetkili idarelere ruhsat iptali için bildirim yapılacağı hususlarında mevzuatta somut bir çerçeve bulunmamaktadır.

ÖNERİ: İtfaiye teşkilatlarının işyerlerinde yürüttükleri denetimler sonucunda tespit edilen mevzuata aykırılıkların hangi usul ve esaslar çerçevesinde giderileceği ile giderilmeyen aykırılıklar karşısında uygulanacak idari yaptırımların kapsam ve yöntemine ilişkin hükümlerin de ilgili mevzuatta düzenlenmesi gerekmektedir.

5.1.7. Konut Amaçlı Binaların Zemin Katlarının İşyeri Olarak Kullanılması Durumunda Bu Binalarla Alakalı Olarak Yangın Yönetmeliğinde Özel Düzenlemeler Yapılması

TESPİT 7: Ülkemizde konut amaçlı binalardaki zemin katların işyeri olarak kullanımı oldukça yaygın bir uygulama olup söz konusu işyerleri için aranan yangın önlemleri konutlardan ayrışabilmekte ve buralarda yürütülen faaliyetin niteliğine göre söz konusu mahaller daha kapsamlı hükümlere tabi olabilmektedir. Bu ve benzeri durumlar için işyerinde yürütülen faaliyet dikkate alınarak binanın bütünü için ilave yangın önlemi talep edilip edilmeyeceği konusunda itfaiye teşkilatlarında tereddütler yaşandığı anlaşılmaktadır.

ÖNERİ: Konut amaçlı binaların zemin katlarına binanın yangın yükünü ve riskini artırmayacak nitelikteki işyerlerinin açılmasına izin verilmeli ve bu amaca uygun mevzuat düzenlemesi hayata geçirilmelidir.

5.2. RAPORLAMA VE ANALİZLERE İLİŞKİN

5.2.1. Bina Risk Analizlerinin Kapsamının Genişletilmesi

TESPİT 8: İllerde bina yangın risklerinin değerlendirildiği planların mevcut olmadığı; tehlike ve kullanım sınıfına göre bina özelinde yangın risk analizlerinin yapılmadığı anlaşılmaktadır.

ÖNERİLER:

- Bütün iller için AFAD koordinasyonunda İl Risk Azaltma Planı (İRAP) bünyesinde veya

bağımsız olarak, insanların toplu halde bulunduğu oteller, okullar, yurtlar, hastaneler, alışveriş merkezleri ve endüstriyel tesisler başta olmak üzere riskli olduğu belirlenen diğer binaları da kapsayacak biçimde planlar hazırlanmalıdır.

- Yangınların çoğunun elektrik kontağı, jeneratör, soba, doğalgaz, akü, pil veya LPG kaynaklı olduğu gerçeğinden hareketle; ilgili binalar için enerji kaynaklı yangınlara yönelik risk analizleri zorunlu hale getirilmeli, yürürlükteki mevzuata göre düzenlenen elektrik tesisatı kontrol raporlarının periyodik yangın kontrolleri esnasında sorgulanması sağlanmalıdır.

5.2.2. İtfaiye Raporlarında ve İstatistiklerinde Standart Sağlanması

TESPİT 9: Mer'i mevzuat uyarınca, itfaiye raporları belediye itfaiye teşkilatları tarafından düzenlenmektedir. Ancak bu raporları hazırlayan denetim personelinin kullanacağı standart kontrol listeleri (check-list) bulunmadığı gibi, rapor içeriklerine ilişkin ortak bir format veya standardizasyon da mevcut değildir.

- Benzer şekilde, Komisyonumuzun büyükşehir ve il belediyelerinden talep ettiği raporlar incelendiğinde, itfaiye teşkilatlarının kendi yetki alanlarında meydana gelen olaylara ilişkin çeşitli istatistikler tuttukları görülmüştür. Ancak bu istatistiklere ilişkin kriter ve başlıkların standart biçimde belirlenmemesi nedeniyle, elde edilen veriler arasında bütünlük ve karşılaştırılabilirlik bulunmadığı anlaşılmaktadır.
- Ayrıca yangınların meydana geldiği binalar için düzenlenen ve yangın nedenlerini ortaya koyan raporların, ayrıntılı biçimde kamuoyu ve ilgili kurumlarla paylaşılmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, denetim faaliyetlerinde ortak bir standardın oluşmasını ve elde edilen bulguların kurumsal düzeyde değerlendirilmesini güçleştirmektedir.

ÖNERİLER:

- İtfaiye raporlarının ve yangın istatistiklerinin standart hale getirilmesine yönelik düzenleme yapılmalı,
- Söz konusu istatistikler elektronik ortamda bir araya getirilmeli,
- Yangın vakalarında düzenlenen ve yangının çıkış nedenlerini ortaya koyan raporlar kamuoyu ve ilgili kurumlar ile paylaşılmalı; benzer yangınların tekrar yaşanmaması adına vatandaşların bilgilendirilmesini ve işletmelerin mevcut yangın önlemlerini gözden geçirmelerini sağlayacak tedbirler alınmalıdır.

5.3. UYGULAMAYA İLİŞKİN

5.3.1. Otellerde Sigara İçilen Oda Uygulamasının Kaldırılması

TESPİT 10: Otelcilik hizmeti sunan birçok işletmede hâlen tütün ürünleri tüketilen oda uygulamasının bulunduğu, söz konusu uygulamanın odalardaki duman detektörlerinin devre dışı bırakılmasının başlıca nedeni olduğu anlaşılmaktadır.

ÖNERİ: Otelcilik hizmeti sunan işletmelerde, sigaralı ve sigarasız oda ayrımına son verilerek, otel yönetimince belirlenen alanlar dışında tütün ürünleri kullanımının tamamen önlenmesine yönelik tedbirler alınmalıdır. Bu çerçevede, 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun'un 2'nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan, otelcilik hizmeti sunulan işletmelerde tütün ürünleri tüketen müşteriler için özel odalar oluşturulabileceğine ilişkin düzenleme değiştirilmelidir.

5.3.2. Konaklama Tesislerindeki Yangın İhbar Sistemine İlişkin Uygulama Sorunları

TESPİT 11: Konaklama tesislerinde meydana gelen yangın vakalarında, bazı durumlarda otel yönetimi veya personel tarafından ilgili itfaiye teşkilatına yangın ihbarının yapılmasında gecikmeler yaşandığı anlaşılmıştır. Bu durum, yangına ilk müdahale süresinin uzamasına ve olası can ve mal kayıplarının artmasına neden olabilecek bir risk unsuru oluşturmaktadır.

ÖNERİLER:

- Belirli kriterler özelinde belirlenecek binalarda, yangın ikaz sistem panoları / yangın panelleri itfaiye teşkilatına bağlanarak, herhangi bir yangın ihbar ve ikazının kullanıcının onayına bağlı olmadan, itfaiyeye doğrudan, en kısa sürede ulaşması sağlanmalı,
- Bu sistemin devre dışı bırakılması engellenmeli ve aktif durumda olup olmadığı izlenebilmelidir.

5.3.3. Yangın Ekipmanlarının Standardizasyonu

TESPİT 12: Türk Standartları Enstitüsü tarafından yayımlanan TS EN standartlarına uygun olmayan yangınla mücadele ekipmanları ile yangın algılama ve uyarı sistemlerinin piyasaya arz edilebildiği anlaşılmaktadır.

ÖNERİ: Tüm yangınla mücadele ekipmanları ile yangın algılama ve uyarı sistemlerine ilgili TS/EN standartlarına uyumlu olma zorunluluğu getirilmeli, aksi halde ürünlerin satışına izin verilmemeli, kamu kurum ve kuruluşlarının yapacağı alımlara yönelik şartnamelerde bu hususa

özellikle yer verilmelidir.

5.3.4. Yangın Sigortası

TESPİT 13: Konaklama tesisleri için yangın sigortasının ihtiyari olduğu, sigorta şirketlerinin yerinde inceleme yapmadan sigorta poliçesi düzenleyebildikleri; belediyeler tarafından yangın sigorta vergisinin tahsilâtının yeterince önemsenmediği anlaşılmaktadır.

ÖNERİLER:

- Konaklama tesisleri için yaptırılması zorunlu yangın sigortası hayata geçirilmeli ve poliçeler düzenlenmeden önce sigorta eksperlerince zorunlu olarak yerinde inceleme gerçekleştirilmelidir.
- 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 40'ncı maddesindeki *"Belediye sınırları ve mücavir alanlar içindeki menkul ve gayrimenkul mallar için yapılan yangın sigortaları dolayısıyla alınan primler; Yangın Sigortası Vergisine tabidir."* hükmü gereğince alınması gereken Yangın Sigortası Vergisinin tahsil ve tahakkukuna gereken önem ve özen gösterilmeli, bu şekilde elde edilen gelirler itfaiye teşkilatının güçlendirilmesi amacıyla kullanılmalıdır.

5.4. KURUMSAL YAPI, PERSONEL VE ORGANİZASYONA İLİŞKİN

5.4.1. Dönemsel Nüfus Yoğunluğu Yaşanan Yerlerde İtfaiye Birimi Kurulması

TESPİT 14: Turizm bölgeleri başta olmak üzere, dönemsel nüfus yoğunluğu yaşanan yerlerde, sezon boyunca görevli olacak bölgesel itfaiye birimleri kurulmasına imkân sağlayacak mevzuat düzenlemesi bulunmamaktadır.

ÖNERİ: Turizm bölgelerinde, otel veya nüfus yoğunluğunun fazla olduğu alanlarda dönemsel itfaiye ve acil sağlık birimleri oluşturulmalıdır.

5.4.2. İtfaiye Teşkilatlarının Güçlendirilmesi ile Personelin Eğitim ve İstihdamı

TESPİT 15: İtfaiye teşkilatları bünyesinde, denetim faaliyetlerini etkin biçimde yürütebilecek ve yangın raporu düzenleyebilecek nitelikte teknik personel sayısının yetersiz olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca, mevcut durumda itfaiye erleri ile diğer kademe personel için ilgili teknik bölümlerden mezun olma zorunluluğunun bulunmadığı görülmüştür.

- İtfaiye personelinin meslek içi eğitimlerle niteliklerinin artırılması gerektiği ve bu personelin belediyelerin başka birimlerinde görevlendirilmesini engelleyen bir düzenlemenin olmadığı anlaşılmıştır.
- Ayrıca itfaiye personeli için yangınla mücadele, arama-kurtarma ve tahliye konularında

standartlaştırılmış bir eğitim programı bulunmamakta olup, bu personelin farklı eğitim programlarına tabi tutuldukları anlaşılmıştır.

- İtfaiye teşkilatlarının kullandıkları araç, gereç, donanım ve koruyucu ekipmanlara ilişkin ulusal veya kurumsal düzeyde bir standart belirlenmediği tespit edilmiştir. Buna ilaveten, bazı teşkilatlarda kullanılan araçların teknik yeterliliklerinin düşük ve ekipmanların eski olduğu, bu durumun ise yangınlara müdahale performansını olumsuz etkilediği anlaşılmıştır.

ÖNERİLER:

- Yangına müdahale aşamasında kritik öneme sahip itfaiye personelinin geçerli bir sebep olmadıkça başka birimlerde görevlendirilmesi engellenmelidir.
- Mevzuatta yapılacak değişiklik ile itfaiye raporu düzenleme ve periyodik kontrol yetkisi verilen itfaiye teşkilatlarına, söz konusu raporlama ve denetimlerin yeterli eğitim ve tecrübeye sahip personel tarafından yapılması zorunluluğu getirilmelidir.
- İtfaiye erlerine ilgili mesleki ve teknik liselerin veya meslek yüksekokullarının sivil savunma veya itfaiyecilik bölümünden, diğer kademelerdeki personele ise ilgili bölümlerden mezun olma zorunluluğu getirilmelidir.
- İtfaiye teşkilatlarının kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi, personelin yetkinliğinin artırılması ve olası hatalı müdahalelerin/raporlamaların önüne geçilmesi amacıyla; itfaiye teşkilatlarında görevli (kıdemli/kıdemsiz) tüm personele uygulanmak üzere standart bir eğitim içeriği belirlenmeli, bu eğitimlere ve tatbikatlara belirli periyotlarla katılım zorunlu olmalıdır.
- İtfaiye teşkilatlarının görev alanlarına uygun teçhizat ve donanımlara sahip olmalarını sağlayacak düzenlemenin yapılması; yerli ve son teknolojiye adapte itfaiye araçlarının üretimi için ilgili sektörlere teşvikler verilerek üretimin özendirilmesi gerekmektedir.

5.4.3. İtfaiye Teşkilatlarının Ulusal Düzeyde Bir Kurum Çatısı Altında Yapılandırılması

TESPİT 16: Ülkemizde itfaiye teşkilatlarını organize edecek ulusal bir çatı kuruluşunun bulunmadığı,

- Bu nedenle –yukarıdaki maddelerde de belirtildiği gibi- farklı belediyeler altında faaliyet gösteren itfaiye teşkilatlarının koordinasyonunun yeterli düzeyde sağlanamadığı,
- İtfaiye hizmetlerinde gerek donanım gerekse de personel anlamında yeknesaklığın bulunmadığı,
- Merkezi idare ile yerel yönetimler arasında itfaiye hizmetleri bağlamında sağlıklı bir ilişki kurulamamış olduğu,

- Ruhsat vermeye yetkili tüm idarelerin ve itfaiyelerin hizmetine sunulan ve yangın raporları, denetleme raporları ve binaların acil durum planları gibi belgelerin yer aldığı merkezi bir yazılımın olmadığı anlaşılmaktadır.

ÖNERİLER:

- İtfaiye hizmetlerinin bağlı olacağı düzenleyici ve denetleyici bir çatı kuruluşu oluşturulmalı veya mevcut bir kuruluş bünyesine alınmalı,
- İtfaiye teşkilatlarının gerek donanım gerekse de personel ihtiyaçlarının takip edilmesi, çalışma usul ve esaslarının belirlenmesi, denetimlerin gerçekleştirilmesi ve itfaiye hizmetlerine yönelik istatistiklerin tutularak iyileştirici faaliyetlere karar verilmesi, merkezi bir yazılım oluşturularak ilgili kurum ve kuruluşların erişimine açılması gibi süreçler bu çatı kuruluş tarafından yönetilmelidir.

5.5. EĞİTİM, BİLİNÇLENDİRME VE İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN

5.5.1. Toplumun Bilinçlendirilmesi ve Eğitim

TESPİT 17: Toplum yangın konusunda bilinçlendirilmeli; yangın ve iş sağlığı güvenliği kültürü geliştirilmelidir.

- Ülkemizdeki üniversitelerde, lisans düzeyinde eğitim veren 'Yangından Korunma Mühendisliği' bölümleri olmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum, yangın güvenliği konusunda akademik düzeyde araştırma yapacak ve bu alanda Ar-Ge faaliyetleri yürütecek insan kaynağına erişimi kısıtlamaktadır.

ÖNERİLER:

- Toplumda yangın ve iş sağlığı güvenliği bilincini arttırmaya yönelik projeler gerçekleştirilmeli, bu konuda kamu spotları hazırlanmalıdır.
- İlköğretim çağındaki çocuklardan başlamak üzere, Milli Eğitim müfredatına yangın güvenliği ile iş sağlığı güvenliği konularının kapsamının artırılması gerekmektedir. Bu sayede toplumdaki bilinç eksikliğinin giderilmesi ve yangına karşı reflekslerin zayıflamasının önlenmesi hedeflenmelidir.
- Turizm Meslek Liselerinde yangın ve acil durum eğitimine yönelik dersler zorunlu olmalı ve eğitimlerin uygulamalı olması sağlanmalıdır.
- Üniversitelerde lisans düzeyinde eğitim veren yangından korunma mühendisliği bölümleri teşvik edilmeli ve belirlenen mühendislik dalları için yangın güvenliğine yönelik dersler zorunlu hale getirilmelidir.

5.5.2. İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinde Denetim Fonksiyonunun Etkinleştirilmesi

TESPİT 18: 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 6'ncı maddesi uyarınca işverenlerin sağlamakla yükümlü olduğu, iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personelinden oluşan iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin; bir denetim mekanizmasından çok, işverene rehberlik ve danışmanlık sağlamak üzere kurgulanan bir sistem olduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, işverenler hizmet alacakları ortak sağlık ve güvenlik birimlerini (OSGB) serbestçe seçebilmekte, herhangi bir gerekçe göstermeksizin sözleşmeleri feshedebilmekte ve yeni sözleşmeler yapabilmektedir. Bu durum, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin işyerindeki etkinliğini ve bağımsızlığını olumsuz etkilemektedir.

- Bir E-Devlet uygulaması olan İSG-KATİP'in, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin denetimine ilişkin bir sistem olmadığı; iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi, ortak sağlık ve güvenlik birimleri ile eğitim kurumlarına ilişkin belgelendirme, kayıt, ilan ve bildirim gibi İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü ile hizmet veren kişi ve kurumlar tarafından iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerine dair yapılan iş ve işlemlerin gerçekleştirilmesi amacıyla kullanıldığı anlaşılmaktadır.

ÖNERİLER:

- 6331 sayılı Kanun'da değişiklik yapılarak iş sağlığı güvenliği hizmetlerinin inceleme ve denetim yönü güçlendirilmeli, OSGB'lerin bulunduğu bir havuz oluşturularak hizmet alan işyeri ile hizmet veren OSGB'nin Bakanlığın İSG-KATİP sistemi üzerinden otomatik olarak eşleştirilmesi sağlanmalıdır.
- İSG-KATİP uygulaması; işverenlerin sağlamakla yükümlü olduğu iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerine yönelik sözleşmelerin Bakanlık tarafından eş zamanlı olarak takip edilmesine imkân tanıyacak, mevzuat ihlali halinde öncelikle işverenlere bildirim yapılmasını sağlayacak, yükümlülüklerini yerine getirmeyen işyerlerine idari yaptırımların otomatik olarak uygulanmasını mümkün kılacak bir yapıya kavuşturulmalı ve buna imkân tanıyacak yasal düzenleme gerçekleştirilmelidir.

RAPORA İLİŞKİN KARAR İMZA CETVELİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Bolu Kartalkaya Mevkiinde Bulunan Bir Otelde Meydana Gelen Yangın Faciasının Tüm Boyutlarıyla Araştırılarak İlgili Kurum ve Kuruluşların Sorumluluklarının Tespit Edilmesi ve Benzer Olayların Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu
(10/2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267)

Karar No : 3 19.01.2026

KARAR

Bolu Kartalkaya Mevkiinde Bulunan Bir Otelde Meydana Gelen Yangın Faciasının Tüm Boyutlarıyla Araştırılarak İlgili Kurum ve Kuruluşların Sorumluluklarının Tespit Edilmesi ve Benzer Olayların Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun (10/2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267) yaptığı araştırma ve incelemeler sonucu düzenlemiş olduğu bu Rapor, Genel Kurula sunulmak üzere Yüce Başkanlığa saygıyla arz olunur.

BAŞKAN **Selami ALTINOK** **Erzurum Milletvekili**	**BAŞKANVEKİLİ** **Derya BAKBAK** **Gaziantep Milletvekili**	**SÖZCÜ** **Semih IŞIKVER** **Elazığ Milletvekili**	**KÂTİP** **Nurettin ALAN** **İstanbul Milletvekili**
ÜYE **Resul KURT** **Adıyaman Milletvekili**	**ÜYE** **Cavit ARI** **Antalya Milletvekili**	**ÜYE** **Sururi ÇORABATIR** Muhalefet şerhim var. **Antalya Milletvekili**	**ÜYE** **Ömer Faruk HÜLAKÜ** Muhalefet şerhimi verdim. **Bingöl Milletvekili**
ÜYE **Türker ATEŞ** İmzalıdır. Şerhi verdim. **Bolu Milletvekili**	**ÜYE** **Yüksel ÇOŞKUNYÜREK** **Bolu Milletvekili**	**ÜYE** **Rıdvan UZ** Muhalefet şerhi var. **Çanakkale Milletvekili**	**ÜYE** **İsmail ERDEM** **İstanbul Milletvekili**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

Bolu Kartalkaya Mevkiinde Bulunan Bir Otelde Meydana Gelen Yangın Faciasının Tüm Boyutlarıyla Araştırılarak İlgili Kurum ve Kuruluşların Sorumluluklarının Tespit Edilmesi ve Benzer Olayların Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu

(10/2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267)

ÜYE Kezban KONUKCU İstanbul Milletvekili	ÜYE Ednan ARSLAN İzmir Milletvekili	ÜYE Tuba KÖKSAL Kahramanmaraş Milletvekili	ÜYE Murat Cahid CINGI Kayseri Milletvekili
ÜYE Tahir AKYÜREK Konya Milletvekili	ÜYE Kadem METE Muğla Milletvekili	ÜYE Süreyya ÖNEŞ DERİCİ Muğla Milletvekili	ÜYE Cevahir UZKURT Niğde Milletvekili
ÜYE Naci ŞANLITÜRK Ordu Milletvekili	ÜYE Cem AVŞAR Tekirdağ Milletvekili		

RAPORA EK GÖRÜŞ VE MUHALEFET ŞERHLERİ

İYİ PARTİ GRUBU EK GÖRÜŞÜ

"Bu rapor, sessiz çığlıkların, yarım kalan cümlelerin, adalet arayışının belgesidir."

İYİ PARTİ / BOLU KARTALKAYA OTEL YANGINI KOMİSYON RAPORU KASIM 2025

"Yanan sadece bir bina değildi; bir milletin vicdanı da kül oldu."

Kartalkaya Grand Kartal Otel Yangını Araştırma Komisyonu – İYİ Parti Grubu Değerlendirme Raporu

1. GİRİŞ 293

2. OLAYIN GELİŞİMİ 294

3. KOMİSYONUN GÖREV VE YETKİ ÇERÇEVESİ 295

3.1. Kuruluş Gerekçesi ve TBMM Kararı 295
3.2. Anayasal ve Hukukî Dayanaklar 295
3.3. Bilgi ve Belge Talep Yetkisi 296
3.4. Tanık Dinleme ve Kurum Ziyaret Yetkisi 296
3.5. Komisyonun Yetki Alanı ve Sınırlamaları 296
3.6. Komisyonun Çalışma Yöntemleri 297
3.7. Komisyonda Yer Alan Resmî Yazıların Dağılımı ve Konuları 297

4. KOMİSYON TOPLANTILARI 299

4.1. 18 Şubat 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı 299
4.1.1. Komisyon Başkanlık Divanı Seçimi 299
4.1.2. AFAD Başkanı Ali Hamza Pehlivan'ın Kurumsal Görev Tanımı Sunumu 299
4.1.3. AFAD Afetlere Müdahale Genel Müdürü Sadi Ergin'in Kartalkaya Yangınına Müdahale Sunumu 300
4.1.4. Siyasi ve Toplumsal Atmosfer 300
4.2. 25 Şubat 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı 300
4.2.1. AFAD'ın Yangınla İlgili Faaliyet Sunumu 301
4.2.2. Komisyonun Çalışma Usulünün Belirlenmesi 302
4.3. 26 Şubat 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı 302
4.3.1. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Denetim Mevzuatı ve Uygulama Raporu 303
4.3.2. Yangından Önceki Denetim Zafiyetleri 303
4.3.3. Konaklama Tesislerinde Denetim Sorumluluğu Tartışması 303
4.3.4. Mevzuat Boşlukları ve Yönetmelik Eksiklikleri 303
4.3.5. Denetim Personeli Sayısı ve Eğitim Durumu 304
4.3.6. Komisyonun Sonuç Değerlendirmesi 304
4.4. 27 Şubat 2025 Tarihli Basın Açıklaması: Grand Kartal Otel 304
4.4.1. Basın Açıklamasının Amacı 304
4.4.2. Açıklamada Ele Alınan Ana Başlıklar 305
4.4.3. Ailelerle Temas ve Duygusal Yük 305
4.4.4. Medya Yansımaları ve Siyasi Etkiler 305
4.5. 4 Mart 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı 306
4.5.1. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Sunumu (ÇSGB) 306
4.5.2. Rehberlik ve Teftiş Başkanı Bekir Aktürk'ün Sunumu 306
4.5.3. İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü İbrahim Esenkar'ın Sunumu 307
4.6. 5 Mart 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı 307
4.6.1. TÜYAK – Türkiye Yangından Korunma ve Eğitim Vakfı – Kazım Beceran Sunumu 307
4.6.2. İMSAD – Türkiye İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği – İlker İbik, Aygen Erkal Sunumu 308
4.6.3. İZODER – Isı Su Ses ve Yangın Yalıtımcıları Derneği – Timur Diz Sunumu 309
4.7. 11 Mart 2025 – Teknik Standartlar, Belgelendirme ve Akreditasyon Günü 310
4.7.1. TSE Başkanı Mahmut Sami Şahin'in Sunumu 310
4.7.2. TSE Genel Sekreteri Aykut Kırbaş'ın Teknik Açıklamaları 311
4.7.3. TÜRKAK Genel Sekreteri Gülden Banu Müderrisoğlu'nun Sunumu 311
4.7.4. Toplantı Sonu Genel Değerlendirme 312
4.8. 12 Mart 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı – Konaklama ve Turizm Sektörünün Temsilî 312
4.8.1. TÜRSAB – Hasan Eker ve Ferhat İlker Ünsever 313
4.8.2. TÜROB – Ayşe Müberra Eresin ve Armin Zerunyan 313
4.8.3. TÜROFED – Erkan Yağcı 314
4.8.4. TTYD – Oya Narin 314
4.8.5. Toplantı Sonrası Genel Değerlendirme 314
4.9. 18 Mart 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı 314
4.9.1. Toplantının Gündemi ve Önemi 315
4.9.2. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakan Yardımcısı Hasan Suver'in Sunumu ve Yanıtları 315
4.9.3. Banu Aslan ve Yasin Yıldırım'ın Değerlendirmeleri 316

4.9.4. Toplantı Sonrası Genel Değerlendirme 316
4.10. 19 Mart 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı – Gündem Yetersizliği Nedeniyle Toplantı Yapılamamıştır 317
4.11. 08 Nisan 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sunumu 317
4.11.1. Dr. Uğur Emre Temelli'nin Sunumu: Yangın Ortamlarında Toksik Etki ve Duman Zehirlenmesi 317
4.11.2. Dr. Ali Serdar Gürlek'in Sunumu: Termal Hasar, Yanık Dereceleri ve Kurtarma Eşik Süresi318
4.11.3. Komisyon Üyelerinin Değerlendirmeleri ve Rıdvan Uz'un Tepkisi 318
4.11.4. Sunumların Raporlanması ve Takip Kararları 318
4.11.5. Dr. Hikmet İskender'in Sunumu: Yangının Kaynağı, Yayılımı ve Önlenebilirliği 318
4.11.6. Prof. Dr. Servet İbrahim Timur'un Sunumu: Mevzuat Açıkları, Denetim Zinciri ve Hukuki İhlaller 320
4.11.7. Komisyon Tartışmaları ve Rıdvan Uz'un Eleştirileri 322
4.11.8. Toplantının Sonuçları ve Kararları 323
4.12. 16 Nisan 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı 324
4.12.1. Ankara Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Daire Başkanı Ali Levent Çeri'nin Sunumu: Yangın Müdahale Süreci ve Kurumsal Yetersizlikler 324
4.12.2. Konya Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Daire Başkanı Latif Erdoğan'ın Sunumu: Eğitim, Koordinasyon ve Tatbikat Eksiklikleri 325
4.12.3. TİBDER (Tüm İtfaiyeciler Birliği Derneği) – Mehmet Olcay Bal'ın Sunumu: Yasal Düzenleme ve Mesleki Standardizasyon 325
4.12.4. Toplantı Sonuçları 326
4.13. 30 Nisan 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı 326
4.13.1. Hayatını Kaybeden 78 Vatandaşımızın Yakınlarıyla Yapılan Görüşmeler 326
4.13.2. Ailelerin İfadelerinden Notlar ve Tanıklıklar 326
4.14. 07 Mayıs 2025 – Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan'ın Sunumu 326
4.14.1. Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan'ın Açıklamaları 327
4.14.2. Komisyon Üyelerinden Gelen Eleştiriler ve Soru-Cevap Bölümü 327
4.14.3. Kurumsal Çelişkiler ve Kamu Vicdanı 328
4.14.4. Toplantıdan Çıkan Genel İzlenim 328
4.14.5. Raporlama ve Sonuç 328
4.15. 14 Mayıs 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı – Bolu Valiliği'nin Sunumu 328
4.15.1. Sunumun Stratejik Önemi 328
4.15.2. Sunum Katılımcıları ve Yapısı 329
4.15.3. İl Özel İdaresi'nin Rolü ve Yapı Denetim Süreci 329
4.15.4. Denetim Açıkları ve Saha Zafiyetleri 329
4.15.5. Kriz Anında Valilik Eylem Planı 330
4.15.6. Kurumsal İtiraflar ve Zafiyet Kabulü 330
4.15.7. Raporlama ve Komisyonun Notları 330
4.15.8. Sonuç ve Komisyonun Gelecek Adımı 330
4.16. 22 Mayıs 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı – Türkiye Sigorta Birliği ve SEDDK Sunumları 331
4.16.1. Toplantının Bağlamı ve Önemi 331
4.16.2. Türkiye Sigorta Birliği (TSB) Sunumu 331
4.16.3. SEDDK Sunumu – Sigortacılık ve Özel Emeklilik Denetleme Kurumu 332
4.16.4. Komisyonun Değerlendirmesi 332
4.16.5. Sonuç ve Öneriler 333

5. SUNUM VE RAPOR ARŞİVLERİ 333

5.1. Yangın Güvenliği Alanında Kurumsal ve STK Sunumları 333
5.2. Bilirkişi Raporları ve Teknik Özet Analizler 334
5.3. Türkiye İtfaiye Modeli Önerisi 335
5.4. TBMM Bilgi ve Belge Talepleri Sunumu 335
5.5. Soru Önergeleri ve Eleştiriler 335
5.5.1. Soru Önergelerinin Kapsamı 335
5.5.2. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na Yöneltilen Sorular 336
5.5.3. AFAD Başkanlığı'na Yöneltilen Sorular 336
5.5.4. Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne Yöneltilen Sorular 337
5.5.5. Dernekler Dairesi ve STK Bağlantılı Sorular 337

5.5.6. Genel Eleştiriler ... 337

6. İDARİ BELGELER VE İDDİANAMELER ... 338

6.1. Bilirkişi Ön Raporu ... 338
6.2. Grand Kartal Otel İddianamesi ... 338
6.3. Bolu Belediyesi ve İl Özel İdaresi İnceleme Belgeleri ... 339
6.4. İçişleri Bakanlığı Denetim Raporları ... 340

7. GRAND KARTALKAYA OTEL YANGINI DAVA SÜRECİ ... 340

7.1. Birinci duruşma (7 -17 Temmuz 2025) ... 340
7.2. İkinci duruşma (22 Eylül 2025) ... 346

8. ULUSLARARASI KARŞILAŞTIRMALAR VE MODELLEME ... 346

8.1. Küresel Standartlarla Ulusal Gerçeklik Arasındaki Uçurum ... 346
8.2. Avrupa İtfaiye Sistemlerinin Yapısal Özellikleri ... 347
8.2.1. Almanya: Merkezi Yasa, Yerel Yetki, Profesyonel Koordinasyon ... 347
8.2.2. Fransa: Sivil Koruma Sistemi ile Entegre İtfaiye Modeli ... 347
8.2.3. İngiltere: "Fire Safety Order 2005" ve Sorumluluk Matriksi ... 347
8.3. Türkiye'nin İtfaiye Sisteminin Ana Sorunları ... 347
8.4. Model Öneri: Türkiye İçin "Ulusal Yangın Güvenliği Ajansı" Kurulmalı ... 348
8.5. Sonuç: Uluslararası Standartlara Uyum, İnsan Hayatının Güvencesidir ... 348

9. KOMİSYONUN GENEL DEĞERLENDİRMESİ VE ÖNERİLER ... 348

9.1. 18 Şubat 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler ... 348
9.2. 25 Şubat 2025 tarihli toplantı- İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler ... 350
9.3. 26 Şubat 2025 Tarihli Toplantı- İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler ... 352
9.4. 27 Şubat 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler ... 355
9.5. 04 Mart 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler ... 357
9.6. 05 Mart 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler ... 361
9.7. 11 Mart 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler ... 365
9.8. 12 Mart 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Grubu Adına Tespit ve Öneriler ... 368
9.9. 18 Mart 2025 Tarihli Toplantı - İYİ Parti Grubu Adına Tespit ve Öneriler ... 372
9.10. 19 Mart 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler ... 377
9.11. 8 Nisan 2025 Tarihli Toplantı - İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler ... 378
9.12. 9 Nisan 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler ... 380
9.13. 16 Nisan 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler ... 382
9.14. 30 Nisan 2025 Tarihli Toplantı ... 384
9.14.1. Aile Görüşmelerine Dair Tespitler: ... 384
9.14.2. Kartalkaya mevkisinde bulunan bir otelde meydana gelen yangın faciasında yakınlarını kaybeden ailelerle görüşme ... 384
9.14.3. 30 Nisan 2025 Aile Görüşmeleri Üzerine Genel Değerlendirme ... 439
9.15. 7 Mayıs 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler ... 440
Toplantı Başlığı: Grand Kartal Otel Yangını Kapsamında Yerel Yönetim Sorumluluklarının Değerlendirilmesi ... 440
9.16. 14 Mayıs 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler ... 443
9.17. 22 Mayıs 2025 Tarihli Toplantı ... 445

10. TBMM KARTALKAYA ARAŞTIRMA KOMİSYONU GENEL DEĞERLENDİRME ... 476

1. GİRİŞ

Bolu'da her yıl on binlerce kişiyi ağırlayan Kartalkaya kayak merkezindeki Grand Kartal Otel'de 21 Ocak 2025'te çıkan yangınla Türkiye'deki en büyük sivil felaketlerden biri yaşandı. Bu yangın Türkiye tarihindeki en ölümcül otel yangını olarak kayıtlara geçti.

İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'nın açıklamalarına göre, 12 katlı otelde kayıtlı 238 misafir bulunuyordu. Sömestr tatili olması nedeniyle çocuklarıyla birlikte kış tatili yapan 78 kişi hayatını kaybetti. Hayatını kaybedenlerden 36'sı ise çocuktu. Çok sayıda kişi ağır yaralandı.

Facianın yaşandığı Grand Kartal Otel'in kuruluş tarihi 1978. Otelin kurucusu Rizeli iş insanı Mazhar Murtezaoğlu. Facianın yaşandığı tarihte resmi kayıtlara göre, Grand Kartal Oteli'nin ana ortakları ise Halit Ergül ve Emine Murtezaoğlu Ergül.

2019 yılında hayatını kaybeden Mazhar Murtezoğlu, Emine Murtezaoğlu Ergül'ün babası. Olayın yaşandığı tarihte otelin yönetiminden sorumlu isim ise damadı Halit Ergül.

Halit Ergül aynı zamanda Batı Karadeniz Otelciler Derneği Başkanı, Bolu Ticaret ve Sanayi odası Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA) Karadeniz Bölge Temsilcisi.

Yangınla ilgili ilk tespitlere göre, facia göz göre göre gelen bir ihmaller zinciri barındırmaktadır. Otelin yangın alarm sistemlerinin devre dışı olduğu, yangın merdivenlerinin standartlara uygun olmadığı, çalışanların yangın eğitimi almadığı ve yangına ilk müdahalede büyük koordinasyon eksikliklerinin yaşandığı saptanmıştır.

Bu tespitler, daha sonra bilirkişi raporları, teknik incelemeler, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ve İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) verileriyle desteklenmiştir. Ayrıca otelin işletmecilerine yönelik açılan dava sürecinde ortaya çıkan iddianamede; ruhsatlandırmadan denetime kadar birçok kamu kurumunun sürece dair sorumluluğuna işaret edilmiştir.

Facianın ardından toplumda oluşan büyük tepki, sosyal medyada yürütülen adalet çağrıları ve muhalefet partilerinin konuyu Meclis gündemine taşıması ile TBMM Başkanlığı ivedilikle harekete geçmiş ve tüm partilerin ortak mutabakatıyla Kartalkaya Yangını Araştırma Komisyonu kurulmuştur. Komisyonun kurulması; geçmişte yaşanan Soma, Ermenek, Çorlu Tren kazası gibi facialarda olduğu gibi, yalnızca olayın faillerini değil; sistemin kendisini de sorgulamak amacı taşımıştır.

Komisyon, 18 Şubat 2025'te çalışmalarına başlamıştır. İlk oturumda Komisyon Başkanlık Divanı seçilmiş, AFAD Başkanı Ali Hamza Pehlivan ve Afetlere Müdahale Genel Müdürü Sadi Ergin tarafından kurumsal yapı ve yangına müdahale süreci hakkında bilgi verilmiştir. Bu toplantıdan itibaren, her hafta düzenli olarak devam eden oturumlarla birlikte, 20'yi aşkın resmi kurum, 15'ten fazla sivil toplum temsilcisi, 10'u aşkın akademisyen ve bilirkişi, sekiz belediye ve üç bakanlık doğrudan ya da dolaylı şekilde komisyon önünde dinlenmiştir.

Toplantılar yalnızca kurum sunumlarından ibaret olmamış; aynı zamanda Grand Kartal Otel önünde düzenlenen yerinde inceleme ziyaretleri, otelin mağdur aileleriyle yapılan yüz

yüze görüşmeler, bilirkişi raporlarının kamuya açıklanması ve yerel yöneticilerin ifadeleri ile derinleştirilmiştir.

Çalışmaların seyri boyunca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı gibi sorumluluğu bulunan tüm bakanlıklar komisyona bilgi vermeye davet edilmiş; eksiklikleri doğrudan sorularla yüzleştirilmiştir. İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü'nün (AFAD) müdahale süresi, Bolu Belediyesi'nin ruhsatlandırma ve denetim sorumluluğu, İl Özel İdaresi'nin denetim eksiklikleri, SGK'nın kayıt dışı çalışmaya göz yumması, Türk Standartları Enstitüsü (TSE) ve Türk Akreditasyon Kurumu'nun (TURKAK) standart üretme sorumluluğu, Türkiye Otelciler Birliği (TÜROB), Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB) gibi turizm paydaşlarının bilinçlendirme eksiklikleri; bu raporda belgelerle analiz edilmiştir.

Komisyonda İYİ Parti Çanakkale Milletvekili Rıdvan Uz yer almış, konuyla ilgili tüm detayların belirlenmesinde, konunun kamuoyunda şeffaflıkla paylaşılmasında aktif rol oynamıştır.

İYİ Parti olarak, bu komisyonun her adımında milli vicdanı temsil ettik. Her sorunun üzerine gittik, belirsizlikleri sorduk, kâğıt üzerindeki gerçekler ile sahadaki gerçeklikle kıyasladık. Çünkü bizim için bu mesele, sadece bir yangın değil; bu devletin kendini sınama anıydı. Bu sınamada kim samimiyse, tarih onu yazacaktır.

2. OLAYIN GELİŞİMİ

21 Ocak 2025 tarihinde Bolu'nun Kartalkaya kayak merkezinde bulunan 12 katlı Grand Kartal Otel'de çıkan yangın, Türkiye'nin son yıllardaki en büyük toplu can kayıplarından birine yol açmıştır.

Yangın, sabaha karşı otelin dördüncü katındaki restoran/mutfak bölümünde başlamıştır. Görgü tanıkları yangından yaklaşık bir saat önce, sabaha karşı 02.30 sularında duman kokusu aldıklarını, ancak alarm sistemlerinin devreye girmediğini belirtmiştir.

Binanın dış kaplamasının yanıcı malzeme içermesi ve sulu yangın söndürme (sprinkler) sisteminin bulunmaması nedeniyle yangın kısa sürede üst katlara sıçramış, duman ve alevler koridorları doldurmuştur.

Misafirler panik halinde kaçmaya çalışmış, bazıları pencerelerden çarşaf ve battaniye bağlayarak aşağı inmeyi denemiş, bazıları doğrudan atlamış ve ağır yaralanmıştır.

Bölgedeki soğuk hava, dağlık konum ve gece vakti ulaşım koşulları, kurtarma ekiplerinin müdahalesini zorlaştırmış; itfaiye araçları olay yerine ulaşmakta gecikmiştir. Yangının hızla yayılması nedeniyle, yangın söndürme ve arama-kurtarma çalışmaları yetersiz kalmıştır.

Yangının hemen ardından otel sahibi, işletmeciler ve bazı çalışanlar dahil olmak üzere en az dokuz kişi gözaltına alınmıştır. Cumhuriyet Savcılığı, yangın güvenliği tedbirlerindeki eksiklikler, ruhsatlandırma süreçlerindeki usulsüzlükler ve denetimlerdeki ihmal iddiaları üzerine geniş kapsamlı bir soruşturma başlatmıştır.

Soruşturma kısa sürede davaya dönmüş ve çok sayıda sanık hakkında **"taksirle ölüme sebebiyet"** suçlaması yöneltilmiştir. İlk etapta otel yetkilileri ile bazı belediye/denetim sorumlularına yönelik tutuklamalar yapılmış; takip eden günlerde otel sahibi, yöneticiler ve çalışanlara ilişkin adli işlemler başlatılmıştır.

Soruşturma sonrasında açılan dava, mağdur yakınları ve kamuoyu tarafından yakından takip edilmiştir. Savcılık, sanıkların gerekli yangın güvenliği önlemlerini almadığını ve denetim mercilerinin görevlerini yerine getirmediğini ileri sürerken; savunma tarafı, otelin mevzuata uygun işletildiğini ve yangının teknik sebeplerden çıktığını iddia etmiştir.

Bilirkişi raporları, yangının çıkış sebeplerini ve ihmaller zincirini incelemiş; güvenlik standartlarındaki açıkların bu felaketi büyüttüğünü ortaya koymuştur. Duruşmalar, ulusal ve uluslararası basında geniş yer bulmuş, süreç boyunca sorumluluk zinciri ve denetim mekanizmaları tartışmaya açılmıştır.

Faciadan kısa süre sonra, 12 Şubat 2025'te TBMM Genel Kurulunda, Kartalkaya Kayak Merkezi'ndeki Grand Kartal Otel'de çıkan yangının araştırılması amacıyla kurulan Meclis Araştırması Komisyonu'nun üyeleri belirlenmiş, 18 Şubat'ta ilk toplantı yapılmıştır.

İYİ Parti Çanakkale Milletvekili Rıdvan Uz, komisyon üyesi olarak görev almıştır.

3. KOMİSYONUN GÖREV VE YETKİ ÇERÇEVESİ

Kartalkaya Grand Kartal Otel yangını, sadece bir bina yangını değil; mevzuat, denetim, kamu güvenliği, yapı güvenliği ve kamu hizmeti anlayışında çok katmanlı sorunları açığa çıkaran sistemik bir faciadır. Bu nedenle, Şubat 2025'te Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından kurulan Araştırma Komisyonu'nun görev ve yetki çerçevesi; yalnızca olayın nedenlerinin araştırılmasıyla sınırlı olmayıp, idari sorumlulukların tespiti, mevzuat önerileri, kurumsal yetersizliklerin giderilmesi ve kamu vicdanının tesisi gibi çok yönlü bir işlev üstlenmiştir.

3.1. Kuruluş Gerekçesi ve TBMM Kararı

Kartalkaya Grand Kartal Otel'de 78 kişinin hayatını kaybettiği yangın felaketi sonrasında oluşan toplumsal öfke, medya baskısı ve kamuoyu talepleri, TBMM'yi derhal harekete geçirmiştir. TBMM Genel Kurulu'nda alınan kararla kurulan Araştırma Komisyonu, Anayasa'nın 98. ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca çalışmalarına başlamıştır.

Bu yetkiyle kurulan komisyon, "Kartalkaya Grand Kartal Otel yangınının nedenlerinin, sorumlularının, denetim eksikliklerinin, yasal boşlukların ve alınması gereken önlemlerin araştırılması" amacıyla görevlendirilmiş; buna ek olarak Türkiye'deki konaklama tesislerinin yangın güvenliği başta olmak üzere iş sağlığı ve güvenliği konularında ne ölçüde denetlendiğini incelemekle de sorumlu kılınmıştır.

3.2. Anayasal ve Hukuki Dayanaklar

Komisyonun görev ve yetki çerçevesi, 1982 Anayasası'nın 98. maddesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün 104 ve 105. maddelerine dayanmaktadır. Bu maddeler,

Meclis'e araştırma komisyonu kurma, ilgili kurumlardan her türlü bilgi ve belgeyi isteme, kamu ve özel sektör yetkililerini dinleme ve gerektiğinde yeminli uzmanlardan görüş alma yetkisi vermektedir. Komisyonun bütün çalışmaları TBMM Başkanı'na bağlı olarak yürütülür ve tüm kurumlar bilgi taleplerine yasal olarak yanıt vermekle yükümlüdür.

3.3. Bilgi ve Belge Talep Yetkisi

Komisyon, 2025 yılı boyunca birçok resmi kuruma yazılı ve sözlü bilgi ve belge talebinde bulunmuştur. Bu talepler kapsamında;

• AFAD, olayın ilk müdahale süreci, koordinasyon eksiklikleri ve yangına ilişkin teknik değerlendirmeleri paylaşmıştır.

• Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, iş sağlığı ve güvenliği denetim verilerini ve Bolu'daki müfettiş raporlarını iletmiştir.

• Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, otel yapı ruhsatı, iskân belgeleri ve yapı denetim sürecine dair verileri aktarmıştır.

• TÜYAK, TÜROFED, TSE, TÜRKAK gibi teknik ve sektörel kurumlar, yangın güvenliği ve denetim standartlarına ilişkin hem sunumlar hem de yazılı bilgi notları göndermiştir.

• Bolu Valiliği, Bolu Belediyesi, İl Özel İdaresi, kendilerine ait denetim, izin ve yapı kullanma belgelerini komisyona iletmiştir.

Bu belgelerin analiziyle hem kamu hem özel sektöre ait ciddi eksiklikler ve denetim boşlukları ortaya çıkarılmıştır.

3.4. Tanık Dinleme ve Kurum Ziyaret Yetkisi

Komisyon, İçtüzüğe uygun şekilde birçok kurum yetkilisini Meclis'te dinlemiş; bazı toplantılar ise doğrudan saha ziyaretleri ile desteklenmiştir. Bu bağlamda:

• Otel yangınına ilk müdahaleyi yapan itfaiyeciler, AFAD personeli ve sağlık ekipleri, doğrudan ifadeye çağrılmıştır.

• İlgili bakanlıkların genel müdür ve daire başkanları, Meclis'te sunum yapmış ve milletvekillerinin sorularına cevap vermiştir.

• Bilim insanları, bilirkişiler, meslek örgütü temsilcileri ve sektör liderleri hem yazılı rapor sunmuş hem de yüz yüze komisyon üyelerine bilgi vermiştir.

Bu süreçlerde her bir katılımcının ifadeleri tutanak altına alınmış ve Meclis kayıtlarına geçirilmiştir.

3.5. Komisyonun Yetki Alanı ve Sınırlamaları

Komisyon, yasama yetkisi dışında doğrudan yürütme veya yargı alanına müdahale yetkisine sahip değildir. Bu nedenle, tespit ettiği hukuki sorumlulukları ve yargı süreci gerektiren dosyaları, savcılıklara, İçişleri Bakanlığı'na veya ilgili kamu kurumlarına

yönlendirmiştir. Komisyonun en güçlü silahı, kamuoyu baskısı yaratmak ve sistemsel reformlar için TBMM'ye önerilerde bulunmaktır.

Ayrıca Komisyon, doğrudan denetim yetkisine sahip olmasa da tespit ettiği her bir idari zaafı raporlaştırarak yürütme organlarına tavsiye niteliğinde rapor sunmuştur.

3.6. Komisyonun Çalışma Yöntemleri

Komisyon çalışmalarını üç temel eksende yürütmüştür:

A. Toplantılar ve Sunumlar: Her toplantıda farklı bir kurumun sunumu alınmış, ilgili raporlar incelenmiş ve milletvekilleri soru-cevap yöntemiyle süreci yönlendirmiştir. Toplam 17 ana toplantı gerçekleştirilmiş, 30'dan fazla kurum ve uzman görüşü alınmıştır.

B. Bilgi ve Belge Derleme: Komisyon, farklı formatlardaki sunumlar, Word belgeleri, PDF raporlar ve Excel analiz tabloları üzerinden geniş bir veri yığını oluşturmuştur.

C. Saha Ziyaretleri ve Görüşmeler: Bolu'da ailelerle görüşmeler yapılmış, otel yangınının gerçekleştiği alan incelenmiş, yerel yöneticilerle toplantılar tertip edilmiştir.

Komisyonun görevi sadece teknik ve hukuki sınırlarda kalmamış; aynı zamanda kamu vicdanını temsil eden bir "ahlaki muhasebe" işlevi de üstlenmiştir. Ailelerin yaşadığı acı, kaybedilen canlar, geleceği karartılan çocuklar bu komisyonun çalışmasının merkezine yerleşmiş, raporun her satırında "bir daha yaşanmasın" ilkesi yer almıştır.

Millet adına yetki kullanan bu komisyonun nihai amacı, yalnızca Kartalkaya'da yaşanan felaketin sorumlularını tespit etmek değil; benzer facialarının önlenmesi için yasama organına yol göstermektir.

TBMM Kartalkaya Grand Kartal Otel Yangını Araştırma Komisyonu, kuruluş kararında yer alan ifadeler doğrultusunda, sadece tanıklıkları dinlemekle değil, aynı zamanda kamu kurumları, yerel idareler, meslek örgütleri, özel sektör kuruluşları ve bilirkişilerden **resmî yazılar aracılığıyla bilgi ve belge talep etme yetkisiyle** donatılmıştır.

Komisyon'un görev tanımında özellikle şu vurgu yer almıştır:

"Komisyon, ilgili tüm gerçek ve tüzel kişilerden belge, rapor, dijital kayıt ve resmî tutanak talep edebilir. Bu taleplerin karşılanması zorunludur."

Bu ifade, komisyonun yürütme organları üzerinde oluşturduğu denetim baskısını artırmış, bazı kurumlar tarafından gelen belgelerin gecikmeli gönderilmesi tartışmalara neden olmuştur.

3.7. Komisyonda Yer Alan Resmî Yazıların Dağılımı ve Konuları

Komisyonun kurulmasından hemen sonra 18 Şubat 2025 ile 22 Mayıs 2025 tarihleri arasında aşağıdaki kurumlara bilgi ve belge taleplerini içeren toplam **43 adet resmî yazı** gönderilmiştir:

- AFAD Başkanlığı

- İçişleri Bakanlığı
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
- Kültür ve Turizm Bakanlığı
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
- Bolu Valiliği
- Bolu Belediyesi
- İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa
- TÜYAK, İMSAD, İZODER, TİBDER, TSE, TÜRKAK gibi teknik STK'lar
- TÜRSAB, TÜROB, TÜROFED, TTYD gibi turizm meslek birlikleri
- Türkiye Sigorta Birliği ve SEDDK

Bu yazıların kapsamı aşağıdaki ana başlıklar altında toplanmıştır:

- **Yangına Müdahale Süreci ve Koordinasyon Belgeleri**

AFAD'a ve Bolu Valiliği'ne gönderilen yazılarda, yangına müdahale takvimi, araç sayısı, personel görevlendirme listesi, iletişim protokolleri ve koordinasyon karar defterleri talep edilmiştir.

• Denetim Belgeleri

Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan otelin yıldız belgesi ve son beş yıl içindeki denetim raporları; Bolu Belediyesi'nden ruhsat, iskân ve yapı denetim raporları; TSE ve TÜRKAK'tan ilgili standartlara dair sertifika ve tetkik sonuçları istenmiştir.

• Teknik ve Bilimsel Raporlar

İstanbul Üniversitesi, TİBDER, TÜYAK ve İMSAD gibi kurumlardan yangının yayılımı, bina malzemeleri ve mevzuatla uyumluluk konularında teknik analiz raporları talep edilmiştir.

• İş Sağlığı ve Güvenliği Belgeleri

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan, otelde görev yapan çalışanlara yönelik alınmış İSG eğitim belgeleri, risk analiz raporları, teftiş kayıtları ve işyeri güvenliği protokolleri istenmiştir.

• Sigorta Poliçeleri ve Sigorta Bilgilendirme Belgeleri

SEDDK ve Türkiye Sigorta Birliği'nden, Grand Kartal Otel'in sigorta geçmişi, poliçe detayları ve tazminat başvuru kayıtları talep edilmiştir.

- **Belgelerin Teslim Süreci ve Gecikmeler**

Komisyon'un yazılı olarak talep ettiği bilgi ve belgelerin Meclis'e teslim sürecinde birçok gecikme yaşanmıştır. Komisyon Sekreteryası tarafından tutulan teslim çizelgesine göre:

- İlk 10 gün içinde yanıt veren kurumlar: **AFAD**, **TÜYAK**, **İstanbul Üniversitesi**

- 20 gün sonra belge sunan kurumlar: **Bolu Valiliği**, **İZODER**, **Çalışma Bakanlığı**
- 30 günün üzerinde gecikmeyle belge iletenler: **Bolu Belediyesi**, **TSE**, **TÜRSAB**, **SEDDK**

Bu durum, Komisyon içerisinde eleştirilere yol açmış, özellikle bazı milletvekilleri gecikmeleri "bürokratik sabotaj" olarak nitelendirmiştir.

4. KOMİSYON TOPLANTILARI

4.1. 18 Şubat 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı

TBMM Genel Kurulu'nun 13 Şubat 2025 tarihli kararıyla kurulan "Kartalkaya Grand Kartal Otel Yangınına İlişkin Araştırma Komisyonu", ilk toplantısını 18 Şubat 2025 Salı günü gerçekleştirmiştir. Bu toplantı hem idari yapılanmanın oluşturulması hem de çalışmalara yön verecek çerçevenin belirlenmesi bakımından önemli bir başlangıç noktası olmuştur.

4.1.1. Komisyon Başkanlık Divanı Seçimi

Komisyonun ilk oturumunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü uyarınca Başkanlık Divanı oluşturulmuştur. Bu kapsamda, Komisyon Başkanlığına en yaşlı üye sıfatıyla geçici olarak oturumu yöneten milletvekili tarafından seçim süreci başlatılmıştır. Yapılan oylama sonucunda Komisyon Başkanı, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtip üyeler belirlenmiş; böylece komisyonun iç işleyişi sağlanmış ve resmi karar alma mekanizması tesis edilmiştir.

Bu seçimlerin ardından, toplantının ikinci aşamasına geçilmiştir: AFAD'ın davet edilerek kamuoyunun en çok merak ettiği konu olan olay anına dair ilk resmi sunumların yapılması.

4.1.2. AFAD Başkanı Ali Hamza Pehlivan'ın Kurumsal Görev Tanımı Sunumu

AFAD Başkanı Sayın Ali Hamza Pehlivan, sunumunda AFAD'ın kurumsal yapısını, yasal görev alanlarını ve yangınlar özelinde taşıdığı yetki ve sorumlulukları kapsamlı bir biçimde açıklamıştır. Özellikle aşağıdaki başlıklara dikkat çekilmiştir:

- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın kuruluş amacı, 5902 sayılı Kanun gereği afet öncesi hazırlık, afet sırası müdahale ve afet sonrası iyileştirme faaliyetlerini yürütmek olduğu vurgulanmıştır.
- AFAD'ın yangınlara müdahaledeki rolü, esas olarak koordinasyon görevi üstlenmek ve illerdeki valiliklerle eşgüdüm sağlamaktan ibarettir. Dolayısıyla doğrudan yangın söndürme değil, ilgili birimleri bir araya getirerek müdahalenin verimliliğini artırmakla yükümlüdür.
- Olay günü Bolu'daki müdahale planlaması, UMKE, 112 Acil, İl AFAD Müdürlüğü ve Jandarma ile yapılan eşgüdümlü çalışmalara değinilmiştir.

Sayın Pehlivan, AFAD'ın bu olayda ilk ihbarı aldıktan sonra 8 dakika içinde koordinasyon masası kurduğunu, olay yerine 11 dakika içinde ilk birimlerin sevk edildiğini ifade etmiştir. Ancak şunu da vurgulamıştır: "Biz koordinasyonumuzu hızlı kurduk ancak olay yeri, coğrafi olarak dar ve zorlu bir alandaydı."

4.1.3. AFAD Afetlere Müdahale Genel Müdürü Sadi Ergin'in Kartalkaya Yangınına Müdahale Sunumu

AFAD Afetlere Müdahale Genel Müdürü Sadi Ergin, yangının ilk anından itibaren geçen süreci, dakikası dakikasına paylaştığı sunumuyla teknik detayları ortaya koymuştur. Sunum şu başlıklar altında yapılandırılmıştır:

• Yangının başlangıç saati: 04.12

• 112'ye ilk ihbarın geliş saati: 04.16

• AFAD Kriz Yönetim Masası kurulumu: 04.24

• İlk AFAD biriminin olay yerine ulaşma saati: 04.31

Bu bilgiler doğrultusunda, AFAD'ın olay günü itibariyle teorik müdahale sürelerine uygun hareket ettiği, ancak bazı saha engelleri nedeniyle etkili organizasyonun geciktiği anlaşılmaktadır. Müdahale sırasında karşılaşılan zorluklar şu şekilde özetlenmiştir:

- Yoğun kar yağışı ve gece saatinin getirdiği görüş zayıflığı,
- Oteller bölgesine ulaşan tek yolun buzla kaplı olması,
- Yangın merdiveni ve yangın dolabı eksiklikleri nedeniyle içeriye güvenli giriş sağlanamaması,
- Otelde yeterli yangın tahliye planının uygulanmaması.

Sayın Ergin'in ifadesine göre, bina içerisindeki panik hali ve yangın alarmının devreye girmemesi, kayıpların artmasında etkili olmuştur. Ayrıca AFAD'ın müdahale ettiği olaylar arasında ilk defa bir "turizm tesisinde toplu can kaybı" yaşandığı için bu olayın öneminin ayrı bir yerde durduğunu belirtmiştir.

4.1.4. Siyasi ve Toplumsal Atmosfer

Bu ilk toplantı, sadece teknik bilgi sunumlarıyla değil; aynı zamanda TBMM üyelerinin konuyu nasıl değerlendireceği ve hangi yönde bir yol haritası çizileceğinin de belirlendiği bir çerçeve sunmuştur. Bazı milletvekilleri, AFAD'ın teknik müdahalesinin yeterli olsa da önleyici denetim ve yapı güvenliği konularında eksik kaldığını, bu nedenle "sorumluluk sadece olay anı değil, öncesine dair hazırlık eksikliklerinde de aranmalıdır" diyerek kamu yönetimini daha geniş bir çerçevede sorumlu tutmuştur.

Bu toplantının sonunda kamuoyu açısından önemli bir gelişme daha yaşanmıştır: Komisyonun sadece Kartalkaya yangınıyla sınırlı kalmayacağı, benzer potansiyele sahip tüm konaklama tesislerinde alınması gereken önlemleri ve mevzuat düzenlemelerini kapsayan geniş ölçekli bir rapor hazırlayacağı ilan edilmiştir.

4.2. 25 Şubat 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı

25 Şubat 2025 tarihinde TBMM Yangın Araştırma Komisyonu, ilk toplantısında aldığı karar doğrultusunda hem teknik detayların hem de kurumsal işleyişin temellerini oluşturmak amacıyla ikinci toplantısını gerçekleştirmiştir. Toplantının iki temel odağı bulunmaktaydı:

Birincisi, AFAD'ın Grand Kartal Otel yangınına ilişkin sunduğu teknik ve operasyonel rapor, ikincisi ise Komisyon'un çalışma usulünün resmi biçimde belirlenmesidir.

4.2.1. AFAD'ın Yangınla İlgili Faaliyet Sunumu

AFAD Başkanı Ali Hamza Pehlivan ve Afetlere Müdahale Genel Müdürü Sadi Ergin'in öncülüğünde gerçekleştirilen sunumda, Grand Kartal Otel yangınına dair AFAD'ın operasyonel yaklaşımı, saha koordinasyonu ve eksik görülen alanlar detaylı bir biçimde ele alınmıştır.

Başlıca sunum içerikleri şunlardır:

- **İlk müdahale zamanı ve görev paylaşımı:** AFAD ilk alarmın Bolu Valiliği üzerinden saat 03:48'de geldiğini belirtmiş, saat 04:15'te Bolu AFAD personelinin intikal için yola çıktığını ve 04:43 itibariyle olay yerine ulaşıldığını ifade etmiştir. Yangına dair ilk kriz merkezi, saat 05:00 itibariyle otelin alt otopark bölgesine kurulmuştur.

- **Koordinasyon Zafiyetleri:** Sunumda en dikkat çekici detaylardan biri, ilk müdahalede Bolu Belediyesi İtfaiyesi ile koordinasyonun sağlanmasında gecikmeler yaşandığına dair vurgudur. AFAD, kendi koordinasyon merkezi kurulana kadar geçen sürede, olay yerinde tam bir kaos yaşandığını ve yönlendirici hiçbir yapı bulunmadığını belirtmiştir.

- **Tahliye Süreçleri:** Otelde konaklayan toplam 198 kişinin 3 farklı koridor ve yangın merdiveniyle tahliye edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ancak yapılan değerlendirmelere göre, yangın çıkış kapılarının kilitli olması, alarm sisteminin devre dışı kalması ve duman dedektörlerinin çalışmaması nedeniyle tahliyenin tamamı bireysel çabalarla gerçekleşmiştir. Bu noktada AFAD, **otel yönetimini "büyük sorumsuzlukla hareket etmek"**le suçlamıştır.

- **Zehirlenme Vakaları ve Müdahale Eksiklikleri:** Sunumda, dumandan etkilenerek hastaneye kaldırılan 34 kişiden 9'unun yoğun bakımda kaldığı, 7 vatandaşın ise olay yerinde hayatını kaybettiği belirtilmiştir. Bu sonuç, binada yangın tahliye senaryosu bulunmamasına ve basınçlandırma sistemlerinin aktif olmamasına bağlanmıştır.

AFAD'ın bu sunumu, komisyon üyeleri arasında derin bir rahatsızlık yaratmış, bazı milletvekilleri olayın sadece teknik bir facia değil, aynı zamanda yönetsel bir fiyasko olduğunu vurgulamıştır. Sadece anlık müdahale değil, hazırlık eksikliği ve denetim ihmalleri üzerine yoğun bir sorgulama başlatılmıştır.

Komisyon Üyesi Sn. Rıdvan Uz, sunum sonrası şu ifadeyi kullanmıştır:

"Bir kurumun olay yerine birkaç saat içinde ulaşabiliyor olması elbette önemlidir, ancak biz yangını konuşmadan önce yangının çıkmamasını nasıl sağlarız, onu konuşmalıyız. Bu milletin canı sizin refleks sürenize bağlı olmamalı!"

4.2.2. Komisyonun Çalışma Usulünün Belirlenmesi

Toplantının ikinci kısmı, Komisyon'un ileriki oturumlarını yönetecek olan iç tüzük yapısının oluşturulmasına ayrılmıştır. Komisyon Başkanlık Divanı, bir öneri metni sunmuş ve bu öneri üzerine yapılan müzakereler sonucunda şu ilkeler kabul edilmiştir:

- **Toplantı Frekansı:** Her hafta en az iki oturum yapılması ve gerekli hallerde haftada üç oturuma kadar çıkılabilmesi kabul edilmiştir. Saha ziyaretleri ve keşif çalışmaları ise toplantılar dışında özel takvimlerle belirlenecektir.

- **Belge Yönetimi ve Arşiv:** Sunum yapan tüm kurum ve kişilerin Komisyon'a önceden sunum dosyası iletmesi zorunlu hale getirilmiş, bu belgelerin Komisyon Sekretaryası tarafından arşivlenerek TBMM Başkanlığı'na sunulacak nihai rapora dahil edilmesi kararlaştırılmıştır.

- **Bilgi ve Belge Talep Yetkisi:** Tüm resmi kurum ve kuruluşlardan istenecek bilgi ve belgeler için yazılı talep yetkisinin yalnızca Komisyon Başkanlık Divanı'na ait olacağı bildirilmiştir. Böylece bilgi kirliliğinin önüne geçilmesi hedeflenmiştir.

- **Şeffaflık İlkesi:** Her oturumun kayıt altına alınması, tüm toplantıların tutanaklarının hazırlanması ve gerektiğinde kamuoyuyla paylaşılması kararı alınmıştır.

- **Katılımcı Kurum Listesi Belirlendi:** İleriki toplantılarda çağrılacak kurumların listesi görüşülmüş ve öncelik sırasına göre AFAD, İçişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, TSE, TÜRKAK, sigorta ve turizm sektör temsilcilerinin davet edilmesine karar verilmiştir.

Bu kararların alınmasıyla Komisyon sadece bir inceleme birimi değil, aynı zamanda kurumsal denetim yapısı inşa eden bir organ niteliğine kavuşmuştur. Meclis adına yapılan bu denetimin sadece bu olayla sınırlı kalmayıp Türkiye genelindeki tüm konaklama tesislerine yönelik bir mevzuat denetimi dalgasını tetiklemesi hedeflenmiştir.

4.3. 26 Şubat 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı

Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Nadir Alpaslan'ın Sunumu: Konaklama Tesislerinin Denetimi

78 vatandaşımızın hayatını kaybettiği ve ülkemizin vicdanında derin bir yara açan Kartalkaya Grand Kartal Otel Yangınının ardından oluşturulan TBMM Araştırma Komisyonu'nun 26 Şubat 2025 tarihli oturumunda, Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Sayın Nadir Alpaslan'ın sunumu ve Komisyon üyeleriyle gerçekleştirdiği teknik değerlendirme önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu toplantı, özellikle turistik tesislerdeki denetim sistematiği ve mevzuat düzeninin sorgulandığı bir oturum olarak tarihe geçmiştir.

4.3.1. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Denetim Mevzuatı ve Uygulama Raporu

Bakan Yardımcısı Alpaslan, sunumunun başında mevcut mevzuat çerçevesini özetlemiş ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'na dayalı olarak yapılan otel denetimlerinin kapsamını açıklamıştır. Bakanlığın yılda ortalama 5.000 konaklama tesisi denetimi gerçekleştirdiğini, bu denetimlerin ağırlıklı olarak sınıflandırma kriterleri ve işletme belgelerine yönelik olduğunu belirtmiştir. Ancak yangın güvenliği, acil tahliye, yalıtım ve alarm sistemleri gibi kritik konuların yalnızca "gözleme dayalı" şekilde değerlendirildiği, teknik ölçüm veya bağımsız uzman kontrolüne bırakılmadığı ortaya konmuştur.

4.3.2. Yangından Önceki Denetim Zafiyetleri

Sunumda, Grand Kartal Otel'in en son 2021 yılında denetlendiği, denetim sırasında yangın çıkış kapıları ve acil kaçış yönlendirmelerine dair gözlemler yapıldığı, ancak herhangi bir "mevzuata aykırılık" tespit edilmediği ifade edilmiştir. Bakan Yardımcısı, denetim ekiplerinde uzman mühendis bulunmadığını ve güvenlik sistemlerinin yalnızca görsel olarak kontrol edildiğini açıkça dile getirmiştir. Bu açıklama, Komisyon üyelerinde büyük infial yaratmış; özellikle Rıdvan Uz, bu noktada şu değerlendirmeyi yapmıştır:

"Denetimlerin 'gözlem' temelli olması, felaketin zeminini hazırlamıştır. Eğer siz bir otelin yangın kapılarını sadece bakarak denetliyorsanız, bu sadece görev ihmali değil, aynı zamanda kurumsal bir gaflettir."

4.3.3. Konaklama Tesislerinde Denetim Sorumluluğu Tartışması

Komisyon toplantısında, Bakan Yardımcısına yöneltilen soruların önemli bir kısmı, denetim görev alanının netliğine ilişkindir. Belediyelerin ruhsat verme sürecinden sonra denetim görevlerini ne ölçüde yerine getirdiği, İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri ile koordinasyonun hangi seviyede olduğu sorgulanmıştır. Bu kapsamda, birçok otelin hem belediye hem de bakanlık ruhsatı taşımasına rağmen hiçbir kurumun yangın güvenliğiyle ilgili sorumluluk üstlenmediği vurgulanmıştır.

Rıdvan Uz, bu konuda yaptığı müdahalede şu eleştiride bulunmuştur:

"Ortada bir yangın var ve ortada onlarca hayat yitmiş. Fakat tüm kurumlar 'sorumluluk bizde değil' diyerek geri çekiliyor. Milletin aklıyla alay etmeyin! Sorumluluk sizdedir, çünkü siz denetimi yapmadınız. O kapılar kilitliyse, o yalıtım eksikse, siz görmediniz değil, bakmadınız!"

4.3.4. Mevzuat Boşlukları ve Yönetmelik Eksiklikleri

Toplantıda yapılan tartışmaların öne çıkan noktalarından biri de mevzuatın güncelliği ve uygulama araçlarının eksikliğidir. Özellikle yangın yönetmeliklerinin Turizm Teşvik Kanunu ile doğrudan entegre edilmemesi, denetimlerde teknik ekipman zorunluluğu olmaması, her ilin denetim standartlarının farklı olması gibi sorunlar dile getirilmiştir. Bakanlık temsilcileri, bu eksikliklerin bir kısmını kabul etmiş, ancak mevzuat değişikliği için TBMM'ye ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir.

4.3.5. Denetim Personeli Sayısı ve Eğitim Durumu

Komisyon üyeleri tarafından yöneltilen sorular neticesinde, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın denetim birimlerinde çalışan personel sayısının yeterli olmadığı ortaya çıkmıştır. Bakan Yardımcısı Alpaslan, 81 ilde toplam 300 civarında denetim personelinin görev yaptığını, bunların önemli kısmının turizm lisansiyerleri olduğunu, inşaat mühendisi, elektrik uzmanı veya yangın güvenliği teknikeri bulunmadığını belirtmiştir.

Bu durum, özellikle teknik içerikli denetimlerin hiçbir şekilde yapılamadığını gözler önüne sermiştir.

4.3.6. Komisyonun Sonuç Değerlendirmesi

26 Şubat toplantısı, TBMM Araştırma Komisyonu'nun olayın "yönetimsel kusur" boyutuna yönelmesini sağlayan kritik bir oturum olmuştur.

Toplantı sonunda Rıdvan Uz'un şu sözleri, tutanaklara geçmiştir:

"Yangın sadece alevle değil, denetimsizlikle büyür. Bu yangının büyümesine göz yuman herkes sorumludur. Denetim dediğiniz şey, sadece prosedür değil, hayat kurtarmaktır!"

Komisyon, toplantı sonunda oybirliğiyle şu hususları rapora geçirme kararı almıştır:

- Kültür ve Turizm Bakanlığı denetim sisteminin yeniden yapılandırılması,
- Teknik denetim ekiplerinin oluşturulması,
- Denetimlerde yangın güvenliği kriterlerinin zorunlu hale getirilmesi,
- Denetim raporlarının şeffaf biçimde kamuoyuyla paylaşılması,
- Tüm konaklama tesislerinin yılda en az bir kez yangın güvenliği denetiminden geçirilmesi.

4.4. 27 Şubat 2025 Tarihli Basın Açıklaması: Grand Kartal Otel

Bu toplantı, Komisyon'un Ankara dışındaki ilk saha ziyareti ve kamuoyuna yönelik ilk açık beyanıdır. Grand Kartal Otel yangınında yaşamını yitiren 78 vatandaşın anısına saygı duruşuyla başlayan basın açıklaması, yerel medya, ulusal basın mensupları, hayatını kaybeden vatandaşların yakınları ve bölge halkının katılımıyla geniş yankı uyandırmıştır.

4.4.1. Basın Açıklamasının Amacı

Komisyon Başkanı ve üyeleri, basın mensuplarının önünde birer açıklama yaparak olayın sadece teknik ya da idari bir mesele değil, aynı zamanda "kamu vicdanını derinden yaralayan, göz göre göre gelmiş bir felaket" olduğunun altını çizmişlerdir. Açıklamada Komisyon'un şu amaçlara odaklandığı ifade edilmiştir:

- Olayın bütün boyutlarıyla araştırılması,
- Sorumluların tespit edilmesi ve yargı önüne çıkarılması,
- Yapısal ve mevzuat kaynaklı eksikliklerin belirlenmesi,
- Kamuoyunun sürece dair bilgilendirilmesi,

- TBMM'nin denetim gücünün etkin kullanılması.

Komisyon adına söz alan ve açıklamasında sert eleştiriler yönelten İYİ Parti Çanakkale Milletvekili Rıdvan Uz, şu ifadeleri kullanmıştır:

"Burada yanan sadece bir otel binası değil, devletin denetim mekanizmasıdır. Yanan sadece katlar, odalar değil; güvenlik zafiyetine kurban giden 78 canın hayalleridir! Bu Komisyon, kim neyi örtmeye çalışırsa çalışsın, gerçeğin üzerindeki külü üflemekle mükelleftir."

Bu sözler, basın açıklamasının kamuoyundaki etkisini artırmış; özellikle bölgedeki vatandaşlar ve hayatını kaybedenlerin yakınları tarafından yoğun destek görmüştür.

4.4.2. Açıklamada Ele Alınan Ana Başlıklar

Basın açıklamasında yer verilen ana hususlar aşağıdaki gibi özetlenmiştir:

- Otelin ruhsatlandırma sürecinde ciddi belgesel eksikler ve denetim ihmalleri olduğu,
- Tüm katlarda aktif yangın alarmı ve söndürme sistemlerinin bulunmadığı,
- Yangın merdivenlerinin kapalı olduğu ve tahliye yönlendirme sistemlerinin yetersiz olduğu,
- Personelin yangın anında eğitimli müdahale gerçekleştiremediği ve birçok çalışanın kaçtığı,
- Acil durum planının işletme tarafından uygulanmadığı gibi denetlenmediği.

Komisyon üyeleri, yaptıkları açıklamada kamuoyuna şu sözü vermiştir: *"Bu felaketi sadece kâğıda dökmeyeceğiz, sorumluları tek tek ortaya çıkaracağız."*

4.4.3. Ailelerle Temas ve Duygusal Yük

Basın açıklamasının ardından Komisyon üyeleri, yangında hayatını kaybeden vatandaşların bazı yakınlarıyla görüşmüş hem hukuki süreç hem de TBMM'de yürütülen çalışmalar hakkında bilgi vermiştir. Görüşmelerde sık sık dile getirilen ortak beklenti şuydu:

"Devlet, bu faciayı örtmeye çalışmasın! Gerçek sorumlular cezasız kalmasın!"

4.4.4. Medya Yansımaları ve Siyasi Etkiler

Basın açıklaması sonrası ulusal gazetelerde yer alan haberlerde Komisyon'un sahada oluşu, TBMM tarihinde nadir görülen ciddiyette bir inceleme yürüttüğünün işareti olarak yorumlanmıştır. Özellikle yangın sonrası basında sıkça yer alan şu ifadeler kamuoyunun dikkatini çekmiştir:

- "TBMM ilk kez bir yangın dosyasını bu kadar detaylı ve kararlı biçimde ele alıyor."
- "Komisyon sahada, gerçeğin peşinde!"

Ayrıca, basın açıklaması sadece teknik değil, sembolik anlamlar da taşıyan bir adım olmuştur. Komisyon'un bir enkazın önünde kamuoyuna hesap verme kararlılığı, kurumsal meşruiyetin ve halkla temasın en somut örneklerinden biri olarak tarihe geçmiştir.

4.5. 4 Mart 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı

4.5.1. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Sunumu (ÇSGB)

2025 yılının 4 Mart günü TBMM Yangın Araştırma Komisyonu'nda gerçekleşen oturum, sistemsel ihmallerin görünür kılındığı en önemli günlerden biri oldu. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) yetkililerinin sunduğu belgeler, Grand Kartal Otel yangınına giden süreçte iş sağlığı ve güvenliği konusundaki zafiyetleri ifşa etmekle kalmadı; aynı zamanda kamu idaresinin denetimsel sorumluluğu ile ilgili büyük bir sorgulamayı tetikledi.

Bakanlık yetkilileri, Komisyona sundukları sunumda, "Çalışanların sağlık ve güvenliğini temin etmekle yükümlü olan işverenlerin, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na uymalarının sağlanmasının" birincil amaç olduğunu vurguladı. Ancak Grand Kartal Otel örneğinde görüldüğü üzere, bu yükümlülüğün yalnızca teoride kaldığı, pratikte ise denetimlerin göstermelik yapıldığı kamuoyunun gözleri önüne serildi.

Sunumda yer alan veriler arasında, 2023 yılı içerisinde Bolu ilinde turizm tesislerine yönelik yapılan toplam denetim sayısının yalnızca 4 olduğu, bu 4 denetimde ise hiçbir cezai işlem uygulanmadığı bilgisi, Komisyon üyeleri tarafından hayretle karşılandı.

ÇSGB yetkilileri, Grand Kartal Otel'in geçmiş denetim geçmişine dair net bir bilgi sunamadı. Otele özel herhangi bir raporlama yapılmadığı, dolayısıyla risk analizlerinin bulunmadığı belirtildi. Komisyon üyeleri, bunun "ölümcül bir boşluk" olduğuna vurgu yaptı.

Bakanlık temsilcileri ayrıca, "Özellikle sezonluk çalışan personelin eğitimlerinin otel yönetimleri tarafından belgelenmediği, iş kazaları ve acil durum eğitimlerinin ise mevzuat gereği yapılması gerekirken uygulanmadığı" yönündeki iddiaları kabul ederek, bu eksikliklerin "yerel denetim eksikliğinden kaynaklandığını" dile getirdi.

Komisyon toplantısında Yangın Eğitimi, Acil Durum Planları, Risk Değerlendirme Raporları gibi başlıklarda herhangi bir somut belge sunulamaması, özellikle kamuoyu vicdanını derinden yaralayan 78 vatandaşımızın ölümü ile ilgili, "kurumsal kayıtsızlığın" somut bir göstergesi olarak değerlendirildi.

4.5.2. Rehberlik ve Teftiş Başkanı Bekir Aktürk'ün Sunumu

Toplantının ikinci bölümünde söz alan Rehberlik ve Teftiş Başkanı Bekir Aktürk, denetim mekanizmasının çalışma prensiplerini açıklarken, aynı zamanda sistematik sorunlara da dikkat çekti.

Aktürk, sunumunda "turizm işletmelerinde iş sağlığı ve güvenliği denetimlerinin rutin değil, şikâyet ve ihbara bağlı olarak yürütüldüğünü" belirtti. Bu ifade, Komisyon salonunda adeta bir şok etkisi yarattı.

Aktürk'ün sunumu sırasında, Grand Kartal Otel'e yönelik herhangi bir re'sen denetim yapılmadığı, tesisin geçmişinde sadece 2017 yılında genel bir SGK denetiminde evrak kontrolüne tabi tutulduğu ortaya çıktı. Yangın güvenliğine dair özel hiçbir raporun bulunmadığı, yangın eğitimi ve tatbikat kayıtlarının bakanlık nezdinde mevcut olmadığı belirtildi.

Sunumun en çarpıcı bölümü, "sektörel denetim önceliklerinin belirlenmesinde, yangın riski taşıyan turizm tesislerinin öncelikli kategoride yer almadığı" ifadesi oldu. Bu yaklaşımın yarattığı denetimsel körlük, Komisyon tarafından ağır eleştirildi.

Bekir Aktürk, yapısal sorunların farkında olduklarını, ancak denetim kadrolarının yetersizliği ve mevzuattaki ikincil düzenlemelerin eksikliği nedeniyle sistemin aksadığını ifade etti. Ancak bu açıklama, Komisyon'da "mazeret değil çözüm üretilmeli" eleştirileriyle karşılandı.

4.5.3. İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü İbrahim Esenkar'ın Sunumu

Toplantının son konuşmacısı olan İSG Genel Müdürü İbrahim Esenkar, sunumunu daha çok mevzuat çerçevesinde yürüttü. 6331 sayılı kanunun genel yükümlülüklerini sıralayan Esenkar, Komisyon'un beklentisi olan olaya özgü teknik analizleri sunmakta yetersiz kaldı.

Sunumda yer alan bazı kritik noktalar:

- Grand Kartal Otel'in "çok tehlikeli işyeri" kategorisinde yer almadığı,
- Bu nedenle periyodik denetimlere tabi tutulmadığı,
- Yangın risk analizinin yalnızca otel işletmesinin beyanına dayalı olarak yürütüldüğü,
- İşverenin İSG hizmetlerini dışarıdan bir firmaya havale ettiği, ancak firmanın teknik yeterliliğinin denetlenmediği.

Esenkar, ayrıca yangın **sonrasında Bakanlık olarak herhangi bir ön rapor ya da iç soruşturma başlatmadıklarını, adli sürecin bitmesini beklediklerini belirtti.** Bu yaklaşım, **Komisyon üyeleri tarafından "pasiflik" ve "kamusal sorumluluğun ertelenmesi" olarak tanımlandı.**

Sunumun sonunda İSG Genel Müdürlüğü'nün 2024-2025 dönemi için yangın güvenliği özel denetim birimi kurmayı planladığı, bu alandaki rehberlik mekanizmalarının güncellenmesi hedeflendiği ifade edildi. Ancak bu vaatler, Grand Kartal Otel'deki ihmallerin yol açtığı felaketin büyüklüğü karşısında yetersiz bulundu.

4.6. 5 Mart 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı

4.6.1. TÜYAK – Türkiye Yangından Korunma ve Eğitim Vakfı – Kazım Beceran Sunumu

5 Mart 2025 tarihli TBMM Yangın Araştırma Komisyonu toplantısı, yangın güvenliği alanında Türkiye'deki en yetkin sivil yapıların katılımıyla derinlemesine bir teknik değerlendirme günü olmuştur. Bu oturumun ilk konuşmacısı, TÜYAK Başkanı

Kazım Beceran olmuştur. TÜYAK, yangın mühendisliği, eğitim, denetim ve mevzuat oluşturulması alanlarında Türkiye'nin en köklü kuruluşlarından biri olup, yangın güvenliği kültürünün gelişimine yaptığı katkılarla bilinmektedir.

Beceran sunumuna, "Yangın artık kader değildir. Ancak ülkemizde bu kaderi doğuran sistem boşlukları hâlâ giderilmemiştir," diyerek başlamıştır. TÜYAK'ın hazırladığı sunumda; özellikle yangın yönetmelikleri, yapısal standartlar, denetim prosedürleri ve mühendislik eksiklikleri başlıklarında çok sayıda somut veri sunulmuştur.

Ana Başlıkları şu şekildedir:

- **Mevzuat ve Yönetmelik Açmazı:** TÜYAK, Türkiye'de mevcut yangın yönetmeliklerinin 2007 tarihli olmasına rağmen pratikte yeterince uygulanmadığını, denetim süreçlerinin kâğıt üzerinde kaldığını belirtmiştir. Türkiye'de konaklama tesislerinin büyük çoğunluğunun yangın simülasyonu, tahliye tatbikatı ve sistem testlerini yıllardır yapmadığı ifade edilmiştir.
- **Denetim Mekanizmalarının Zayıflığı:** Kazım Beceran, "İtfaiye raporu almak için verilen belge fotokopilerinin dahi kontrol edilmediği vakalar var," demiştir. Otel gibi toplu kullanım alanlarında dahi, yangın söndürme sistemlerinin senelik bakımlarının yapılmadığı, tavan altı algılama sistemlerinin devre dışı olduğu örneklerle açıklanmıştır.

- **Eğitim ve Farkındalık Eksikliği**: Sunumda en çarpıcı bölümlerden biri, otel yöneticilerinin yangın sırasında hangi çıkışı kullanacaklarını dahi bilmemesidir. Bu bağlamda, yangın eğitiminin yalnızca bina sahiplerine değil, tüm çalışanlara periyodik olarak verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

- **Uluslararası Standartlara Uyumsuzluk:** TÜYAK'ın uluslararası örneklerle yaptığı karşılaştırmalarda, Türkiye'nin özellikle Avrupa'daki yangın yönetimi standartlarından çok geri olduğu gösterilmiştir. "Yangın çıkmadan önce alınacak önlemler yangın çıktığında yapılan kahramanlıktan değerlidir," denmiştir.

Kazım Beceran bu soruya, denetimlerin büyük kısmının yalnızca belge incelemesine dayandığını, fiziki kontrol ve cihaz testlerinin çoğu zaman yapılmadığını söyleyerek yanıt vermiştir.

Bu sunum sonrası Komisyon, TÜYAK'ın önerdiği şu dört temel reform başlığını not etmiştir:

- Yangın mühendisliği alanında lisansüstü eğitim zorunluluğu,
- Kamu binaları ve otellerde zorunlu yangın senaryoları,
- Bağımsız yangın denetim şirketlerinin kurulması,
- Tüm yangın sistemlerinin yazılım destekli izlenmesi.

4.6.2. İMSAD – Türkiye İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği – İlker İbik, Aygen Erkal Sunumu

İMSAD heyeti, inşaat malzemeleri sektörünün yangın güvenliği açısından taşıdığı riskleri ve fırsatları analiz etmek üzere Komisyona kapsamlı bir sunum gerçekleştirmiştir. İlker İbik ve Aygen Erkal'ın ortaklaşa yürüttüğü bu sunumda özellikle yapı elemanlarının yangın performansı ele alınmıştır.

Temel Vurgular şu şekildedir:

- **Yanıcı Malzeme Kullanımı:** İMSAD, Grand Kartal Otel yangınında kullanılan dış cephe kaplamalarının EN13501 standardına uygun olmadığını, yanıcılığı yüksek ve alev ilerleme katsayısı düşük malzemelerin kullanıldığını ortaya koymuştur. Bu durumun yangının dikey yayılımını hızlandırdığı belirtilmiştir.

- **Standart Uygulama Eksikliği:** Türkiye'de yapı malzemelerinin sertifikalandırılmasında TSE belgelerinin kullanıldığı, ancak bu belgelerin çoğu zaman güncellenmeden üretim yapıldığı ifade edilmiştir. Örneğin, "B1 sınıfı" yalıtım malzemesi üretiminde kullanılan hammaddenin piyasada farklılaştırıldığı tespit edilmiştir.

- **Denetim ve Yaptırım Zayıflığı:** Aygen Erkal, "Yapı denetim firmaları çoğu zaman mimari projeyi bile incelemeden onay veriyor," demiştir. Özellikle küçük şehirlerde yapı denetim sürecinin müteahhit kontrolüne bırakıldığı vurgulanmıştır.

- **Yangına Dayanıklı Malzeme Üretimi ve Ekonomi:** İlker İbik, yangına dayanıklı yapı malzemelerinin ithalata dayalı olmadığını, ancak maliyetlerinin daha yüksek olması sebebiyle tercih edilmediğini belirtmiştir. Bu durum, yangın güvenliği yatırımlarının ticari kaygılarla ötelenmesine neden olmaktadır.

İbik, ellerinde 2020'den bu yana 17 vakada dış cephe malzemesinin yangın yayılımına doğrudan etki ettiğine dair bilimsel rapor bulunduğunu söylemiştir. Ancak bu vakaların çoğunun kamuoyuna yansımadığı, çünkü yangın nedenlerinin üzerine gidilmediği ifade edilmiştir.

İMSAD heyetinin önerileri şunlardır:

- Yangın riskine göre cephe kaplaması sınıflandırması,
- Malzeme etiketleme sisteminin şeffaflaştırılması,
- İmalatçı firmaların periyodik kontrol sistemiyle izlenmesi,
- Denetim dışı yapıların ruhsatsız sayılması.

4.6.3. İZODER – Isı Su Ses ve Yangın Yalıtımcıları Derneği – Timur Diz Sunumu

Toplantının son bölümünde söz alan Timur Diz, Türkiye'de yalıtım alanındaki en büyük eksikliklerden birinin "yangın yalıtımı" olduğunu, kamuoyunun genellikle sadece "ısı yalıtımı" konusuna odaklandığını vurgulamıştır.

Sunumun Ana Başlıkları şu şekildedir:

- **Yalıtım ile Yangın Arasındaki İlişki:** Diz, "Yangına karşı yalıtım demek; yangının yayılma hızını yarı yarıya azaltmak demektir," diyerek sunumuna başlamıştır. Grand Kartal Otel yangınında yangının katlar arası geçişini hızlandıran temel unsurun, yetersiz yangın yalıtımı olduğu ifade edilmiştir.

- **Sektörel Denetimsizlik:** Türkiye'de yangın yalıtımı malzemesi üreten 300'den fazla firmanın yalnızca 47'sinin akredite sertifikaya sahip olduğunu ifade eden Diz, sahte belgeli ürünlerin piyasada yaygın olduğunu söylemiştir.

- **Farkındalık Sorunu:** Diz'in sunumunda çarpıcı bir an, bir otel işletmecisinin yangın yalıtımının "ekstra masraf" olduğunu belirttiği vakayla ilgili paylaştığı anekdot olmuştur. Bu yaklaşımın, aslında sektör genelindeki zihniyetin tehlikeli bir özetidir.

- **Mevzuat ve Uygulama:** İZODER, mevcut yapı denetim sisteminin yalıtım kalınlığı ve malzeme türünü kontrol etmediğini, sadece projede "var" yazmasının yeterli sayıldığını ortaya koymuştur.

Timur Diz, çözümün ancak kamu-özel sektör iş birliğiyle, zorunlu uygulamalar ve ekonomik teşvik sistemleriyle mümkün olacağını belirtmiştir.

4.7. 11 Mart 2025 – Teknik Standartlar, Belgelendirme ve Akreditasyon Günü

Komisyonun 11 Mart 2025 tarihli toplantısı, Türkiye'de yangın güvenliği standartlarının belirlenmesinde doğrudan sorumluluğu bulunan iki önemli kurumsal yapıyı Meclis kürsüsüne taşımıştır: Türk Standartları Enstitüsü (TSE) ve Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK). Bu toplantı, Grand Kartal Otel yangını özelinde kullanılan malzeme kalitesi, belgelendirme süreçleri, standardizasyon açıkları ve denetim yetersizliklerinin ilk kez doğrudan kurum temsilcileri tarafından sorgulandığı kritik bir dönüm noktası olmuştur.

4.7.1. TSE Başkanı Mahmut Sami Şahin'in Sunumu

TSE Başkanı Mahmut Sami Şahin, sunumuna TSE'nin Türkiye'deki teknik düzenleme, ürün standardizasyonu, test ve belgelendirme sorumluluklarını özetleyerek başlamıştır. Şahin, yangın yönetmeliklerinde TSE'nin referans gösterildiği birçok standardın mevcut olduğunu, ancak bu standartların uygulamada sıklıkla ihlal edildiğini şu ifadelerle belirtmiştir:

"Enstitü olarak standart belirlemekle yükümlüyüz, fakat uygulayıcı değiliz. Ne yazık ki bu ülkede yönetmeliğe uygunluk kâğıt üzerinde kalmakta, yapı ruhsatı verilen binaların yüzde 60'ında yangın güvenliğiyle ilgili sertifikasyon süreçleri kısmen ya da tamamen atlanmaktadır."

Şahin'in sunumunda dikkat çeken başlıklar şu şekildedir:

- **Standartların Güncellenme Sıklığı:** Mevcut yangınla ilgili yapı malzemesi standartlarının 2015 tarihli versiyonlarının hâlâ yürürlükte olduğu, Avrupa Birliği normlarının ise en az iki kez yenilendiği belirtildi. Yangın dayanımı, duman geçirmezlik, alev yayılımı gibi kriterlerde kullanılan test metodolojilerinin Türkiye'de güncel uluslararası normlara uymadığı ifade edildi.

- **Test ve Sertifikasyon Merkezlerinin Durumu:** TSE'ye bağlı laboratuvarlarda yapılan yangın testlerinin kapasite sorunu yaşadığı, başvuru yoğunluğu sebebiyle test randevularının aylarca gecikebildiği açıklandı. Bu gecikmelerin bazı üreticileri "belgesiz piyasaya mal vermeye" ittiği belirtildi.

- **Sahte Belgeler ve Etiketleme Sorunu:** Şahin, piyasada TSE logosu taşıyan sahte ürün sertifikaları tespit ettiklerini, bu konuda suç duyurularının yapıldığını ve enstitü olarak denetim yetkileri olmamasından ötürü yalnızca bildirici bir rol üstlenebildiklerini itiraf etti.

Toplantı sonunda TSE Başkanı şu önerilerde bulunmuştur:

- TSE belgelerinin QR kod ile dijital doğrulama sistemine geçirilmesi,

- Standartların üç yılda bir güncellenmesi ve Avrupa normlarıyla eşgüdüm sağlanması,
- Her kamu yapısında yangın standardı zorunluluğunun mevzuatla belirlenmesi,
- Ürün testlerinin bağımsız üçüncü taraf laboratuvarlarla desteklenmesi.

4.7.2. TSE Genel Sekreteri Aykut Kırbaş'ın Teknik Açıklamaları

TSE Genel Sekreteri Aykut Kırbaş, başkanın genel çerçeve çiziminin ardından daha teknik ve operasyonel ayrıntılara odaklanmıştır. Sunumunda şu noktalara değinmiştir:

- **Yangın Test Standartları:** TS EN 13501 ve TS EN 13823 gibi yangın davranışı standartlarının Türkiye'de yalnızca bazı malzeme türleri için uygulandığını, örneğin iç mekân zemin kaplamaları ve dış cephe panellerinin büyük kısmında bu testin zorunlu tutulmadığını belirtmiştir.

- **Üretici Denetimi:** Bir üreticinin aldığı sertifikanın genellikle "bir defaya mahsus" olduğunu, süreli izleme veya üretim denetimi gibi uygulamaların yaygın olmadığını vurgulamıştır. Kırbaş'a göre bu durum, belgelendirilmiş ilk ürün ile piyasaya sürülen sonraki ürünler arasında ciddi kalite farkları doğurmakta ve büyük riskler oluşturmaktadır.

- **İtfaiye Raporlarıyla Çelişki:** TSE'nin bazı raporlarıyla yerel itfaiye raporlarının çeliştiğini, itfaiyenin "yangına dayanıklıdır" dediği bazı ürünlerin TSE testinden geçemediğini belirtmiştir. Bu da denetim mekanizmalarının kendi içinde tutarsızlaştığını ortaya koymaktadır.

- **Cihaz Kalibrasyon Problemleri:** Test laboratuvarlarında kullanılan bazı cihazların kalibrasyonunun güncel olmadığını, bu nedenle bazı test sonuçlarının teknik geçerliliğinin sorgulanabileceğini ifade etmiştir.

Komisyonda dikkat çeken bölümlerden biri, Kırbaş'ın *"Standart belirlemek yetmez, bunları sahaya uygulatmak devletin asli görevidir"* sözleri olmuştur.

4.7.3. TÜRKAK Genel Sekreteri Gülden Banu Müderrisoğlu'nun Sunumu

TÜRKAK, akreditasyon alanında Türkiye'nin tek yetkili kurumu olarak, belgelendirme ve test kuruluşlarının denetlenmesinden sorumludur. Genel Sekreter Gülen Banu Müderrisoğlu'nun sunumu, yangın güvenliği alanında faaliyet gösteren test laboratuvarları ve belgelendirme kuruluşlarının performansını analiz eden çarpıcı veriler içermiştir.

Sunum başlıkları ve detayları şu şekildedir:

- **Yangın Alanında Akredite Kurum Azlığı:** Türkiye'de yangınla ilgili test yapabilen yalnızca sekiz kurumun TÜRKAK akreditasyonuna sahip olduğu, bu sayının Avrupa Birliği (AB) ortalamasının çok altında olduğu belirtildi.
- **Denetimsiz Belgelendirme Sorunu:** Özellikle "ürün belgelendirme" yetkisi olan bazı firmaların yeterli uzmanlığa sahip olmadan sertifika verdiği, bu durumun tüketiciyi yanıltıcı sonuçlar doğurduğu ifade edilmiştir.

- **Personel Eksikliği:** Akreditasyon denetçilerinin sayısının yetersiz olduğu, her yıl binin üzerinde akreditasyon kontrolü yapıldığı halde personel sayısının yalnızca 87 olduğu açıklanmıştır. Bu durum, denetimlerde yüzeysel değerlendirme yapılmasına yol açmaktadır.

Bu eleştiriye karşılık Müderrisoğlu, TÜRKAK'ın asli görevinin "denetleyicileri denetlemek" olduğunu, ancak bu zincirin sonunda sahadaki uygulayıcıların da sorumluluk taşıması gerektiğini söylemiştir.

TÜRKAK'ın Önerileri:

- Yangın test laboratuvarlarının sayısının artırılması ve bölgesel dağılımın sağlanması,
- Tüm belgelendirme kuruluşlarının bağımsızlık testine tabi tutulması,
- Laboratuvar sonuçlarının çevrimiçi doğrulanabilir bir platformda yayınlanması,
- TÜRKAK akreditasyonu olmayan hiçbir belgelendiricinin kamu ihalelerine kabul edilmemesi.

4.7.4. Toplantı Sonu Genel Değerlendirme

11 Mart 2025 tarihli toplantı, Komisyonun "belgelendirme zinciri"ni ilk kez bu denli sistematik biçimde sorguladığı bir gün olmuştur. Özellikle Rıdvan Uz'un yönelttiği net ve hesap soran sorularla kurumların açıklamaları derinleştirilmiş, eksiklikler kayıt altına alınmıştır.

TSE ve TÜRKAK yetkililerinin açık beyanları, Grand Kartal Otel faciasının sadece ihmal değil; denetimsizlik, sahte belgeler, uygulama boşlukları ve kurumsal yetersizliklerin trajik bir birleşimi olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Bu toplantıdan sonra Komisyon üyeleri, teknik standartların zorunlu hale getirilmesi ve belgelendirme mekanizmasının Meclis denetimine açılması konusunda ortak görüş bildirmiştir. Türkiye'de yangın güvenliği sadece yangın söndürme ekiplerinin değil, standardı koyanların ve belgeyi verenlerin de sorumluluğu altındadır.

4.8. 12 Mart 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı – Konaklama ve Turizm Sektörünün Temsili

12 Mart 2025 tarihli Komisyon oturumu, Grand Kartal Otel yangını özelinde en fazla sorumluluğun sorgulandığı sektörlerden biri olan turizm ve konaklama işletmeleri için önemli bir hesaplaşma günü olmuştur. TÜRSAB, TÜROB, TÜROFED ve TTYD gibi sektörel çatı kuruluşlar, Komisyon huzuruna çıkarak hem kendi pozisyonlarını hem de sektörel yapıyı savunmak zorunda kalmıştır.

Bu oturum, yalnızca otelcilik sektörünün değil, aynı zamanda denetim mekanizmalarının, sertifika süreçlerinin ve kamu-özel sektör ilişkisinin sorgulandığı bir dönüm noktası olmuş hem kamu vicdanını rahatlatacak itiraflar hem de sorumluluktan kaçan söylemler aynı çatı altında toplanmıştır.

4.8.1. TÜRSAB – Hasan Eker ve Ferhat İlker Ünsever

Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB) adına Yönetim Kurulu Üyesi Hasan Eker ve Hukuk Başdanışmanı Ferhat İlker Ünsever, tur operatörlerinin ve seyahat acentelerinin Grand Kartal Otel ile ilişkisini anlatarak sunumlarına başlamışlardır.

Hasan Eker, TÜRSAB'ın doğrudan otel denetim yetkisi olmadığını, buna rağmen acente sözleşmelerinde yangın güvenliği başta olmak üzere çeşitli güvenlik kriterlerinin "formel" olarak yer aldığını, ancak bu kriterlerin fiili denetimle desteklenmediğini kabul etmiştir.

Sunumdan öne çıkanlar başlıklar şu şekildedir:

- **Yangın Güvenliği Formlarının Kâğıt Üzerinde Kaldı:** TÜRSAB acentelerinin otellerle yaptığı sözleşmelerde "yangın çıkışları açık olacak", "yangın tüpleri dolu olacak" gibi maddelerin yer aldığı fakat bunların yalnızca imzalanmakla kaldığı, hiçbir denetim mekanizması olmadığı belirtilmiştir.

- **TÜRSAB Üyelerinin Sorumluluğu:** Eker, Grand Kartal Otel yangınında bazı TÜRSAB üyelerinin müşterileri bu otele yönlendirdiğini, ancak acentelerin "yangın güvenliği belgesi" ya da "tahliye planı" isteme gibi bir alışkanlığının bulunmadığını söylemiştir.

Ardından sözü alan Ferhat İlker Ünsever, TÜRSAB'ın tur operatörlerine yangın güvenliği eğitimi verilmesi için 2020'de bir protokol hazırladığını, fakat pandemi nedeniyle uygulanamadığını ifade etmiştir. Ünsever ayrıca, sektöre yönelik yeni bir yasal düzenleme ihtiyacı olduğunun altını çizmiştir.

4.8.2. TÜROB – Ayşe Müberra Eresin ve Armin Zerunyan

Türkiye Otelciler Birliği Başkanı Ayşe Müberra Eresin, Grand Kartal Otel'in TÜROB üyesi olmadığını vurgulayarak sunumuna başlamıştır. Ancak, bu açıklama Meclis üyeleri nezdinde "sorumluluk atma" girişimi olarak yorumlanmıştır.

Sunum öne çıkan noktalar şu şekildedir:

- **Üyelik Sistemi ve Denetim:** TÜROB'un yalnızca kendi üyelerini etik ve teknik açıdan denetleyebildiği, bu üyeliklerin gönüllülük esasına dayandığı, dolayısıyla piyasadaki otellerin büyük kısmının dernek dışında olduğu belirtildi.

- **Yangın Eğitimi Eksikliği:** Eresin, TÜROB üyeleri arasında yapılan bir ankete göre personelin yalnızca yüzde 14'ünün yangın anında ne yapacağına dair eğitilmiş olduğunu söylemiş; bu verinin sektördeki yetersizliğe işaret ettiğini kabul etmiştir.

TÜROB Başkan Yardımcısı Armin Zerunyan ise daha teknik bir sunum yaparak şunları belirtmiştir:

- **Bina Yaşının Tehlikesi:** Türkiye'deki turistik otellerin yüzde 40'ının 20 yaşından büyük olduğunu ve bu binaların birçoğunda yangın tesisatının güncellenmediğini ifade etmiştir.

- **Yangın Tatbikatlarının Yapılmadığı:** TÜROB anketlerine göre son 2 yıl içinde yalnızca yüzde 8'lik otelin yangın tatbikatı yaptığı ortaya konmuştur.

4.8.3. TÜROFED – Erkan Yağcı

TÜROFED Başkanı Erkan Yağcı, otellerin yangın güvenliğiyle ilgili temel sorununun "yüksek maliyet" olduğunu belirtmiş ve sözlerine şu şekilde devam etmiştir:

- **Yatırım Maliyetleri Sorunu:** "Yangına dayanıklı malzeme, alarm sistemi, sprinkler ve duman tahliye sistemleri çok pahalı. KOBİ ölçeğindeki oteller için bu maliyetleri karşılamak çok zor."

- **Eğitim Eksikliği:** TÜROFED'in 2022'de hazırladığı "Konaklama Güvenliği Kılavuzu'nun" sektörde yaygınlaştırılamadığını, çünkü birçok küçük otelin personel sirkülasyonu ve eğitim yatırımı yapma alışkanlığının olmadığını ifade etmiştir.

4.8.4. TTYD – Oya Narin

Türkiye Turizm Yatırımcıları Derneği (TTYD) Başkanı Oya Narin, daha çok sektörel regülasyonların eksikliği üzerine odaklanmıştır.

Narin'in sunumunda öne çıkan başlıklar şu şekildedir:

- **Yatırım Teşvikleri Yangın Güvenliği İçermiyor:** Devlet destekli otel yatırımlarında yangın güvenliği altyapısının ayrı bir teşvik kalemi olarak tanımlanmadığı belirtildi.

- **Turizm Belgesi Verme Yetkisi:** Narin, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın turizm işletme belgeleri verirken yangın güvenliğini sadece "beyanname" üzerinden kontrol ettiğini vurgulamış ve bu sistemin baştan aşağı değişmesi gerektiğini ifade etmiştir.

4.8.5. Toplantı Sonrası Genel Değerlendirme

12 Mart 2025 tarihli oturum, turizm sektörünün "kendini temize çekme" çabalarının kamu vicdanında nasıl karşılık bulduğunu net biçimde ortaya koymuştur. TÜROB, TÜROFED ve TÜRSAB gibi yapıların ya üye dışı bırakma ya da yetki sorumluluğu devretme stratejileri; Komisyon üyeleri, özellikle Rıdvan Uz tarafından ciddiyetle sorgulanmıştır.

Sunumların her birinde sektörel denetim eksikliği, mevzuat yetersizliği, maliyet kaygıları ve vicdani duyarsızlık ortak payda olarak öne çıkmıştır. Komisyon üyeleri bu sunum sonrası, turizm sektöründe yangın güvenliği denetiminin bağımsız kurumlara devredilmesi, teşvik sistemlerinin yangın altyapısıyla şartlandırılması ve kamu otoritesinin daha sıkı gözetim yapması yönünde ortak görüş bildirmiştir.

4.9. 18 Mart 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı

18 Mart 2025 tarihinde yapılan komisyon toplantısına;

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakan Yardımcısı Hasan Suver,
- Mesleki Hizmetler Genel Müdürü Banu Aslan,

- Yerel Yönetimler Mevzuat Daire Başkanı Yasin Yıldırım katılmıştır.

4.9.1. Toplantının Gündemi ve Önemi

Kartalkaya Grand Kartal Otel Yangınında yaşanan 78 can kaybının ardından Meclis'te oluşturulan Araştırma Komisyonu, 18 Mart 2025 tarihli toplantısında, konunun en kritik ayaklarından biri olan imar, yapı ruhsatlandırma, denetim, yangın yönetmeliği uygulamaları ve yerel idarelerin sorumluluğu başlıklarını ele almıştır. Bu kapsamda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın üst düzey temsilcileri, Meclis'e bilgi sunmak üzere davet edilmiştir.

Toplantının başında Komisyon Başkanı, bu görüşmenin özellikle yasal düzenlemelerdeki boşlukların, mevzuat karmaşasının ve denetim eksikliklerinin netleştirilmesi için kritik önemde olduğunu belirtmiştir. Zira Grand Kartal Otel'in yapı kullanım izin sürecinden, periyodik denetim eksikliklerine; yangın yönetmeliğine uyum açısından mimari uygulama problemlerinden, tesisin ruhsat geçmişine kadar pek çok konu bu bakanlığın görev sahasına girmektedir.

4.9.2. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakan Yardımcısı Hasan Suver'in Sunumu ve Yanıtları

Bakan Yardımcısı Hasan Suver, Komisyon'a yaptığı sunumda, "yapı ruhsatları, yangın yönetmeliği ve yerel denetim zinciri" başlıkları altında üç temel meseleye değinmiştir:

- Yapı ruhsatı ve yapı kullanım izni sürecinin belediyelere devredilmiş olduğunu, Bakanlık olarak sadece rehberlik ve mevzuat geliştirme görevleri üstlendiklerini belirtmiştir.

- Yangınla ilgili mevzuatın Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik üzerinden yürüdüğünü, bu yönetmeliğin ise son on yılda toplamda beş kez güncellendiğini ifade etmiştir.

- Otelin mimari projesine bakıldığında, yangın kaçış merdivenlerinin yönetmelik standartlarına uygun görünse de uygulamada çok ciddi sapmalar yaşandığını, bu denetimlerin ise belediyelerin sorumluluğunda olduğunu dile getirmiştir.

Ancak sunum boyunca verilen yanıtlar, milletvekillerini tatmin etmemiştir. Özellikle Rıdvan Uz, Bakan Yardımcısı Suver'e şu sert soruları yöneltmiştir:

"Sayın Suver, Grand Kartal Otel 2009 yılında yapı kullanım izni almış. Peki 2010'dan sonra yapılan onca revizyon, kapasite artırımı, dış cephe giydirme uygulamaları hangi belediye tarafından kontrol edildi? Bakanlık bunları hiç denetlemedi mi? 78 vatandaşımızı kaybettik. Bu bir deprem değil, bir sabotaj da değil. Bu düpedüz bir ihmal zinciri! Bakanlık olarak kaç kez Grand Kartal Otel'de ya da benzeri tesislerde saha denetimi yaptınız? Bana somut tarih verin."

Suver'in "doğrudan sahaya inme gibi bir yetkimiz yok" cevabı üzerine Komisyon'daki hava iyice sertleşmiştir. **Rıdvan Uz sözlerini şu ifadeyle sürdürmüştür:**

"Sahaya inmiyorsanız, masa başında ölümleri mi seyrediyorsunuz? Bu kadar kritik bir bölgede faaliyet gösteren turistik tesisin, hele ki dağlık alanda yer alan bir otelin, nasıl olur da 10 yıl boyunca bir kez bile bakanlık teftişinden geçmediğini savunursunuz? Bu kamu vicdanına sığmaz!"

4.9.3. Banu Aslan ve Yasin Yıldırım'ın Değerlendirmeleri

Mesleki Hizmetler Genel Müdürü Banu Aslan, yaptığı teknik sunumda aşağıdaki bilgilere yer vermiştir:

- Grand Kartal Otel'in ilk yapı ruhsatı 2008 yılında verilmiş, 2011 ve 2016 yıllarında iki kez kapasite artışı başvurusu yapılmıştır.

- Otelin yangın tesisat projeleri ise sadece 2011 yılında güncellenmiş, daha sonra herhangi bir değişiklik Bakanlığa veya il müdürlüğüne bildirilmemiştir.

- "Binaların Yangından Korunması Yönetmeliği" çerçevesinde mekanik projeler ve yangın dolap sistemlerinin tasarımı, belediyelerin teknik birimlerinin onayına tabi olduğunu ve Bakanlığın bu onay süreçlerine müdahil olmadığını söylemiştir.

Yerel Yönetimler Mevzuat Daire Başkanı Yasin Yıldırım ise sunumunda:

- Belediyelerin, denetim yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğinin ancak "şikâyet üzerine" ya da "rutin bakanlık denetimleri" esnasında tespit edilebildiğini vurgulamıştır.
-
- Bolu Belediyesi'nin Grand Kartal Otel ile ilgili en son 2017 yılında bir yapı kullanma ruhsat yenileme işlemi yaptığı tespit edilmiştir.

Bu açıklama üzerine Rıdvan Uz şu değerlendirmeyi yapmıştır:

"Yangın yönetmeliği, kâğıt üzerinde kalırsa kimseyi koruyamaz. Belediyeler denetim yapmaz, Bakanlık sahaya inmez, otel sahibi de parayı bastırıp kat çıkar! Olan 78 vatandaşımıza olur!"

4.9.4. Toplantı Sonrası Genel Değerlendirme

Bu toplantıda Komisyon'un önüne konulan en çarpıcı gerçeklerden biri, kurumlar arası sorumluluk dağılımının büyük ölçüde mevzuat karmaşasına ve yetki parçalanmasına yol açtığıdır. Otelin kapasite artırımlarının, yangın yönetmeliklerine aykırı cephe uygulamalarının ve acil kaçış düzenlemelerindeki aksaklıkların neden sistemli biçimde gözden kaçtığı, bu toplantıda tam olarak aydınlığa kavuşturulamamıştır.

Bakanlık yetkilileri, her ne kadar teknik sorumluluğun yerel yönetimlerde olduğunu ifade etseler de Komisyon üyeleri arasında, özellikle Rıdvan Uz'un yoğun ısrarıyla, merkezi otoritenin de yeterince rehberlik yapmadığı, proaktif denetim kültüründen uzak durduğu tespiti ortak kanaate dönüşmüştür.

Bu toplantının ardından Komisyon, yangın yönetmeliğinin güncellenmesi, belediyelere daha fazla teftiş yetkisi verilmesi ve merkezi denetim zincirinin yeniden yapılandırılması gibi önerilerin nihai rapora dahil edilmesi yönünde mutabakata varmıştır.

4.10. 19 Mart 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı – Gündem Yetersizliği Nedeniyle Toplantı Yapılamamıştır

19 Mart 2025 tarihinde TBMM Kartalkaya Yangını Araştırma Komisyonu'nun planlanan oturumu, ilgili kamu kurumlarından beklenen bilgi ve belgelerin henüz iletilmemiş olması ve sunum yapacak konukların teyit edilememesi nedeniyle gündem yetersizliği gerekçesiyle iptal edilmiştir.

Komisyon Başkanlık Divanı tarafından yapılan açıklamada, "Yeterli teknik altlık ve sunum bulunmadığı için verimli bir çalışma yürütülemeyeceği" değerlendirmesi yapılmış; bir sonraki oturumun 8 Nisan 2025 tarihinde yapılacağı ilan edilmiştir.

Komisyon üyeleri, bu gecikmenin kamuoyuna açıklanabilir şekilde belgelenmesi gerektiğini belirtmiş, özellikle bazı kurumların belge taleplerine zamanında dönüş yapmamasının Meclis çalışmaları açısından kabul edilemez olduğunu vurgulamıştır.

4.11. 08 Nisan 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sunumu

TBMM Kartalkaya Yangını Araştırma Komisyonu'nun 08 Nisan 2025 tarihli oturumu, teknik bilimsel verilerle zenginleştirilmiş bir çerçevede gerçekleşmiştir. Toplantıya davet edilen **İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Tıp Fakültesi** öğretim üyeleri, yangınlarda ölüm nedenleri, dumanın fizyolojik etkileri ve yangına maruz kalma süresine göre insan vücudunda ortaya çıkan reaksiyonlar üzerine son derece çarpıcı bir sunum gerçekleştirmiştir. Bu sunum, yangın olaylarının yalnızca mühendislik ya da yapı denetimi yönüyle değil, aynı zamanda **tıbbi ve insan sağlığı boyutuyla** da ele alınmasının gerekliliğini ortaya koymuştur.

4.11.1. Dr. Uğur Emre Temelli'nin Sunumu: Yangın Ortamlarında Toksik Etki ve Duman Zehirlenmesi

Dr. Uğur Emre Temelli'nin sunumu, yangınlarda **karbon monoksit (CO)**, **hidrojen siyanür (HCN)** ve **karbon dioksit (CO_2)** gibi gazların etkileri üzerine temellendirilmiştir. Dr. Temelli, Grand Kartal Otel yangınında hayatını kaybedenlerin çok büyük bir bölümünün doğrudan yanma sonucu değil, **duman zehirlenmesi nedeniyle** öldüğünü vurgulamıştır.

Dr. Temelli sunumunda şu ifadeleri kullanmıştır:

"Solunum yoluyla alınan karbon monoksit, hemoglobine oksijenden 240 kat daha fazla bağlanma kapasitesine sahiptir. Bu da kısa sürede bilinç kaybı ve ardından ölümle sonuçlanan hipoksik durumlara neden olur. Yangın alanında yoğun duman içinde kalmak yalnızca birkaç dakikada telafisi olmayan beyin hasarlarına yol açabilir."

Dr. Temelli ayrıca, **yangın alarm sistemlerinin zamanında devreye girmemesi** ve **yangın merdivenlerinin kilitli olması nedeniyle** birçok kişinin panik içinde yönünü bulamadan zehirli gazlara maruz kaldığını aktarmıştır. Bu duruma ilişkin, komisyon üyeleri, yapı standartlarının

yalnızca inşaat öncesinde değil, yapı kullanımı süresince de denetlenmesi gerektiğine dair görüş birliği sağlamıştır.

4.11.2. Dr. Ali Serdar Gürlek'in Sunumu: Termal Hasar, Yanık Dereceleri ve Kurtarma Eşik Süresi

Dr. Ali Serdar Gürlek'in sunumu ise olay yerinde maruz kalınan **yüksek ısıya bağlı termal hasarlar**, **yanık dereceleri**, **ilk yardım müdahale sürelerinin etkisi** ve **yangın sonrası kurtarma başarısı** üzerine bilimsel analizlere dayanmaktadır.

Dr. Gürlek, sunumunda şunlara dikkat çekmiştir:

"Yangın ortamında yalnızca 3-5 dakikalık gecikme bile, hastane ortamında tedavi edilemeyecek seviyede doku tahribatına neden olabilir. Bilhassa üçüncü derece yanıklarda hücre yenilenmesi mümkün olmadığından, birçok vatandaşımızın olay yerinde kaybedildiği anlaşılmaktadır."

Ayrıca, olay günü olay yerine ulaşan ilk sağlık ekiplerinin **kişisel koruyucu donanım eksikliği** ve **yanan binaya girmede yaşadığı kararsızlıklar**, bazı kurtarma girişimlerinin başarısız olmasına sebebiyet vermiştir. Bu tespit üzerine milletvekilleri, sağlık personeline yönelik yangın eğitiminin standart hale getirilmesini gündeme getirmiştir.

4.11.3. Komisyon Üyelerinin Değerlendirmeleri ve Rıdvan Uz'un Tepkisi

Komisyon üyesi ve Çanakkale Milletvekili Rıdvan Uz, sunumların ardından söz alarak şu ifadeleri kullanmıştır:

"Bir otelde alarm sisteminin çalışmaması, merdivenlerin kilitli olması, yangın tüplerinin tarihi geçmiş olması kabul edilemez. 78 vatandaşımızın canı, bu ülkenin ihmaller zincirine kurban edilmiştir. Bilim insanları diyor ki; duman birkaç dakikada öldürür. Peki biz bu dakikaların hesabını kimden soracağız?"

Rıdvan Uz'un bu çıkışı, Komisyon'da ciddi yankı bulmuş ve bazı üyeler tarafından da desteklenmiştir. Sunumlar, yalnızca teknik değil, insani yönüyle de Komisyon üyelerinde derin bir etki bırakmıştır.

4.11.4. Sunumların Raporlanması ve Takip Kararları

Toplantının sonunda, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa tarafından yapılan sunumlar, Komisyon raportörlüğünce **ayrıntılı biçimde kayıt altına alınmış** ve bu sunumların Meclis raporuna tam metin olarak eklenmesi kararlaştırılmıştır. Özellikle yangın sırasında karbon monoksit, karbon dioksit ve hidrojen siyanür gazlarının etkilerine dair elde edilen bilimsel bulguların, Komisyon'un nihai raporunda **"sağlık ve kurtarma stratejileri"** başlığı altında detaylı yer bulacağı belirtilmiştir.

4.11.5. Dr. Hikmet İskender'in Sunumu: Yangının Kaynağı, Yayılımı ve Önlenebilirliği

TBMM Komisyonu'nun en kritik oturumlarından biri olan 09 Nisan 2025 tarihli toplantı, bilimsel verilerle donatılmış bilirkişi sunumlarına sahne olmuştur. Bu kapsamda söz alan Dr.

Hikmet İskender, Grand Kartal Otel yangınına ilişkin yaptığı teknik ve bağımsız analizlerle Komisyon üyelerine çarpıcı bulgular sunmuştur.

- **Yangının Çıkış Noktası ve İlk Yayılım**

İskender'in sunumunda ilk dikkat çeken nokta, yangının başladığı bölgenin net ve bilimsel olarak belirlenmiş olmasıdır. Yangın, otelin zemin katında, mutfağın yan tarafında bulunan ve yalıtım malzemesiyle kaplanmış bir elektrik panosu alanından başlamıştır. Bu bölümde bulunan enerji kablolarının, aşırı yüklenme ve termal kaçaklar nedeniyle ısınarak tutuştuğu ifade edilmiştir.

Dr. Hikmet İskender konuyla ilgili şu ifadeleri kullanmıştır:

"Yangın ilk kıvılcımını enerji kontrol panosu içindeki eski tip termik şalter sisteminden almıştır. Bu tür sistemler, modern kaçak akım rölelerine sahip değildir ve termal izleme sistemi bulunmamaktadır."

İskender'in teknik sunumuna göre, ilk 7 dakika içinde yangın kablo tavası içinden yatay olarak üç ayrı bölgeye sıçramış ve ardından tavandaki plastik asma tavan yüzeyleri boyunca yayılarak koridor hattına ulaşmıştır. 15'inci dakikaya gelindiğinde dumanlar otelin 3 ve 4'üncü katına ulaşmış, 20'nci dakikada ise çatı katına doğru yönelmiştir.

- **Yalıtım Malzemesi ve Yangının Yayılma Hızı**

İskender, binada kullanılan yalıtım malzemelerinin yangının seyrini doğrudan etkilediğini ve bu malzemelerin yangına karşı dirençli olmadığına dikkat çekmiştir.

Bilirkişi raporuna göre:

- Kullanılan yalıtım malzemesi, AB standartlarında olan TS EN 13501'e **uygun değildir**.
- Malzeme içinde **yangın geciktirici katkı maddeleri** yer almamaktadır.
- Isı iletkenliği ve parlama noktası değerleri kritik sınırın altındadır.
- Cephe sisteminde kullanılan malzeme, alevi ileten "kapalı gözenekli poliüretan köpük" olup, alevi yüzey boyunca yaymıştır.

İskender, "Bu tür yalıtım malzemesi Avrupa ülkelerinde kullanılsa yapı ruhsatı dahi verilmez, Türkiye'de ise sadece beyanla geçiliyor," diyerek uygulanan denetim sistemlerini ve malzeme politikalarını doğrudan eleştirmiştir.

- **Mimari Yetersizlikler ve Yangın Güvenliği Projesi**

Dr. İskender'in en dikkat çekici bulgularından biri de binaya ait resmi projelerde **yangın güvenliği planlarının bulunmamasıdır**. Komisyona sunulan örnek yapı ruhsatlarında, sadece mimari projenin yer aldığı, yangın kaçış planlarının ise "sembolik düzeyde" çizildiği ve ciddi anlamda bir uygulama projesi bulunmadığı belirtilmiştir.

Bu bağlamda İskender, şu uyarıyı yapmıştır:

"Bina, yangın kaçış planına sahipmiş gibi gösterilmiştir. Ancak kaçış yolları üzerinde engelleyici unsurlar ve kilitli kapılar, yangın anında insanların tahliyesini imkânsız kılmıştır."

Ruhsatta belirtilen yangın merdivenleri ile fiili durumda bulunanlar arasında ciddi farklar olduğu, bazı merdivenlerin kilitli ya da kullanılmaz durumda olduğu, acil aydınlatma sistemlerinin devre dışı kaldığı da raporda yer almaktadır.

- **Alarm Sistemleri ve İlk Müdahale Sorunu**

Dr. Hikmet İskender, otelde kurulu bulunan yangın algılama sisteminin devre dışı olduğunu ve ilk alarmın hiçbir şekilde çalmadığını vurgulamıştır. Ayrıca:

- Otel personelinin yangına ilk müdahalesi **eğitim yetersizliği** ve **yangın söndürme cihazlarının işlevsizliği** nedeniyle başarısız olmuştur.
- Yangın tüplerinin dolum tarihleri incelenmiş ve bazılarının **4 yılı aşkın süredir kontrol edilmediği** ortaya çıkmıştır.

İskender bu konuda şu çarpıcı ifadeyi kullanmıştır:

"Birçok vatandaşımızın yangın alarmı olmadan uyanması ve kendini dışarı atması, sistemsel bir çöküşün göstergesidir. Bu sadece teknik bir arıza değil, yönetimsel bir ihmaldir."

- **Bilimsel Yorum ve Önlenebilirlik Değerlendirmesi**

Dr. İskender, Grand Kartal Otel yangınının teknik olarak **yüzde 90 oranında önlenebilir** olduğunu ifade etmiştir. Özellikle pasif yangın önleme tedbirlerinin alınmaması, bina içi yangın tahliye rotalarının kontrolsüz olması ve personelin eğitimsizliği, yangının faciaya dönüşmesinde belirleyici olmuştur.

Yangına müdahale sürecinde ise AFAD, belediye ve itfaiye ekipleri arasındaki koordinasyon eksikliği, müdahalenin geç başlamasına neden olmuştur. Binanın dış cephesi boyunca alevlerin 11 dakikada çatıya ulaşması ise yangının ne kadar hızlı yayıldığının bilimsel göstergesidir.

- **Komisyon Üyelerinin Tepkisi**

Dr. İskender'in sunumu sırasında Komisyon üyeleri sık sık söz alarak tepkilerini dile getirmiştir. Konuyla ilgili **İYİ Parti Çanakkale Milletvekili Rıdvan Uz şu ifadeyi kullanmıştır:**

"Bakanlıklar hangi gerekçeyle bu tesise göz yumdu? Yangın tüpü bitmiş, merdiven kilitli, alarm suskun… Bu yalnızca işletmeci hatası değil, devletin denetim zaafıdır!"

Bu sert çıkış, toplantı tutanaklarına da yansımış ve kamuoyuna açıklanan özetlerde yer bulmuştur.

4.11.6. Prof. Dr. Servet İbrahim Timur'un Sunumu: Mevzuat Açıkları, Denetim Zinciri ve Hukuki İhlaller

TBMM Yangın Araştırma Komisyonu'nun en çarpıcı oturumlarından biri olan 09 Nisan 2025 tarihli toplantıda, yangına ilişkin yalnızca teknik boyutlar değil, **hukuki sorumluluklar ve mevzuat açıkları** da kapsamlı şekilde ele alınmıştır. Bu bağlamda söz alan Prof. Dr. Servet İbrahim Timur, **hukukî bakış açısıyla** yangının oluşumu, yayılımı ve sonuçlarına dair ihmalleri ortaya koymuş, mevcut idari sistemin çok boyutlu bir çöküş yaşadığını bilimsel verilerle kanıtlamıştır.

- **Denetim Zincirindeki Kopukluk**

Prof. Timur'un sunumunun merkezinde, **denetim süreçlerinin sistematik zaafı** yer almıştır. Komisyon üyelerine sunulan bilirkişi raporunda şu ifadeler dikkat çekmiştir:

- **Grand Kartal Otel'in yangın raporu** en son 2018 yılında alınmış ve bu tarihten sonra **hiçbir periyodik denetim yapılmamıştır.**
- Belediye İtfaiye Denetim Birimi, **yasal zorunluluk** olmasına rağmen otelin **yangın güvenlik sistemleri, yangın tüpleri, acil yönlendirme işaretleri ve alarm donanımlarını** denetlememiştir.
- Otelin bağlı bulunduğu belediyenin **İmar ve Yapı Kontrol Müdürlüğü**, binaya verilen ruhsatın ardından **yerinde uygulama denetimi gerçekleştirmemiş**, yalnızca evrak üzerinde yapılan bir kontrolle süreci tamamlamıştır.

Prof. Dr. Servet İbrahim Timur Komisyon sunumunda şu ifadeyi kullanmıştır:

"Denetim, yalnızca masa başında tutulan bir defterdeki imzadan ibaret olamaz. Denetim, can güvenliğidir, devlete ait bir sorumluluktur."

- **Mevzuat ve Yönetmelik Açıkları**

Prof. Dr. Timur'un dikkat çektiği bir diğer konu, Türkiye'deki **Yangın Yönetmeliği'nin pratikte uygulanma biçimidir.** Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği kadar ciddiyetle ele alınmayan Yangın Yönetmeliği, birçok kurum tarafından **"tavsiye niteliğinde"** görülmekte; uygulamada zorunluluk doğuracak yaptırımlar ya hiç işletilmemekte ya da kâğıt üzerinde geçiştirilmektedir.

- Otele ait **yangın güvenlik projesi**, yalnızca mimari paftalar içinde bir ek olarak yer almakta, bağımsız bir disiplin olarak değerlendirilmemektedir.
- **Meslek odaları** (Mimarlar Odası, İnşaat Mühendisleri Odası vb.) ruhsatlandırma sürecinde yalnızca mimari projeyi onaylamış, yangın güvenliği hiçbir noktada bu uzman kuruluşlarca incelenmemiştir.
- Yapı Denetim Firması'nın yangınla ilgili herhangi bir analiz yapmadığı, bu konunun **proje dışında bir detay olarak ele alındığı** anlaşılmıştır.

Prof. Dr. Timur, bu noktada şu tespiti yapmıştır:

"Bir bina ruhsatı alırken nasıl statik proje, zemin etüdü, enerji performansı raporu isteniyorsa, yangın güvenlik raporu da aynı ciddiyetle istenmelidir. Bu olayda ise yangın güvenliği sadece matbu bir evrak olarak kalmış; binada fiilen hiçbir güvenlik altyapısı bulunmamaktadır."

- **Mimari Yetersizlikler ve Kaçış Rotaları**

Timur'un bilirkişi raporunda yangın anında en büyük can kayıplarına yol açan bir başka faktör olarak **kaçış yolları ve yangın merdiveni sistemleri** öne çıkmaktadır:

- Bina içerisindeki **koridor genişlikleri**, **TS EN 81-70** ve **Yangın Yönetmeliği Ek-4'e** göre olması gereken **140 cm yerine ortalama 85 cm** olarak inşa edilmiştir.

- Asansör boşlukları ve şaft sistemlerinin yangın yalıtımı yapılmamış, bu boşluklardan yukarıya doğru duman ve alev hızlıca taşınmıştır.
- Kaçış koridorlarının **yüzde 40 daha dar** olması, özellikle üst katlarda kalan vatandaşların tahliye süresini uzatmış, ortalama 3 dakikalık gecikme yaratmıştır.

Bu bulgular doğrultusunda, yangının başladığı andan itibaren **ilk 15 dakikada** dumanın 3'üncü kata ulaşması ile ölümcül durumların başladığı, **17'nci dakikada ise ilk can kayıplarının yaşandığı** belirlenmiştir.

Prof. Dr. Timur'un bu bulgulara ilişkin değerlendirmesi:

"Bir yangın ortamında üç dakikalık gecikme, ölüm ile yaşam arasındaki en net çizgidir. Ancak burada sadece gecikme değil, yönlendirme levhası bile olmayan bir binadan söz ediyoruz. Yangın anında rehberlik edecek hiçbir unsur yoktu."

- **Hukuki Sorumluluk Zinciri**

Prof. Dr. Timur, otelin bağlı olduğu tüm kamu kurumlarını ve yetkili kuruluşları içeren bir **sorumluluk zinciri şeması** sunarak, olası hukuki yaptırımlar ve idari ihmal zincirini detaylandırmıştır.

Şema içerisinde yer alan kurumlar şunlardır:

- **Belediye Başkanlığı – Ruhsat Veren Makam**
- **İtfaiye Müdürlüğü – Denetim Sorumlusu**
- **İl Özel İdaresi – Mülki Denetim**
- **Valilik – Koordinasyon Makamı**
- **TSE – Malzeme Uygunluğu ve Sertifikasyon**
- **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı – Yönetmelik ve Yapı Ruhsat Sistemi Sorumlusu**

Tüm bu kurumların yangın öncesi ve sonrasındaki tutumları **hukuki sorumluluk alanına girmektedir.** Özellikle belge ve mühür yetkisi bulunan kamu görevlilerinin, görev ihmali ve sorumluluk alanlarını aşma durumları, olası bir ceza davası sürecinde **görevi kötüye kullanma**, **taksirle ölüme sebebiyet verme** gibi suçlamalarla karşı karşıya kalabilecekleri ifade edilmiştir.

4.11.7. Komisyon Tartışmaları ve Rıdvan Uz'un Eleştirileri

09 Nisan 2025 tarihli oturumun son bölümünde, iki önemli bilirkişinin aktardığı bulgular, Komisyon üyeleri arasında ciddi bir **vicdani ve siyasi gerilim** yaratmıştır. Özellikle **kamu görevlilerinin ihmali**, denetim süreçlerindeki boşluklar ve yangın yönetmeliğinin sadece kâğıt üstünde kalmış olması, birçok milletvekilini doğrudan sorumluluk mekanizmalarının devreye alınması yönünde harekete geçirmiştir.

Bu çerçevede ilk ve en güçlü çıkış, **İYİ Parti Çanakkale Milletvekili Rıdvan Uz** tarafından gerçekleştirilmiştir. Tüm toplantı boyunca sessiz bir şekilde not alan Rıdvan Uz, söz aldığında sert, duygusal ve toplum vicdanına seslenen bir konuşma yapmıştır.

Konuşmasında denetimsizlik zincirini, kurumsal kayıtsızlığı ve hukuki boşlukları hedef alan Uz, şu ifadeleri kullanmıştır:

"78 vatandaşımızı kaybettik. Ve bugün burada öğreniyoruz ki bu otel, önce kâğıt üzerinde yanmış! Projesi eksik, denetimi yok, malzemesi yasak... Peki bu otele ruhsatı kim verdi? Göz yumanlar kim? Milletin vergisiyle görev yapan hangi kamu görevlisi, bu binanın güvenli olduğunu söyledi?"

Rıdvan Uz'un bu çıkışı, Komisyon üyeleri arasında ciddi yankı bulmuştur. Özellikle sunumlarda ortaya konan teknik detayların sadece birer mühendislik sorunu değil, **hukuki sorumluluğa konu olacak belgeler** niteliğinde olduğu düşünülmeye başlanmıştır.

Uz konuşmasının devamında, Komisyon'un bu noktada sadece belge toplayan değil, **harekete geçen bir yapı** olması gerektiğini vurgulamış, ilgili savcılıklara derhal suç duyurusunda bulunulması çağrısında bulunmuştur. **Şu ifadeleri, toplantı tutanaklarına da yansımıştır:**

"Biz burada bilim insanlarını dinleyip not almak için toplanmadık. Bu raporları mahkeme salonlarında görmek istiyoruz. Komisyon olarak ilk işimiz, bu sunumları derhal savcılıkla paylaşmak olmalıdır. Aksi takdirde biz de suskun kalırsak, bu vebalin bir parçası oluruz!"

Bu çıkış üzerine, bazı Komisyon üyeleri, özellikle **Belediye Başkanlığı** ve **İl Valiliği** başta olmak üzere tüm ilgili kurumlara yazılı olarak **2018 sonrası denetim faaliyetlerinin ve ruhsat süreçlerinin** belgelerle açıklanması yönünde resmî bir talebin gönderilmesini desteklemiştir.

4.11.8. Toplantının Sonuçları ve Kararları

Rıdvan Uz'un eleştirileri ve bilirkişi sunumlarının etkisiyle toplantının son bölümü oldukça dinamik geçmiştir. Komisyon üyeleri, yapılan sunumların içerdiği teknik, hukuki ve idari tespitlerin artık **bir sonraki aşamaya taşınması gerektiği** konusunda fikir birliğine varmıştır.

Toplantının sonunda Komisyon oy birliğiyle aşağıdaki kararları almıştır:

- **Bilirkişi Raporlarının Rapor Ekine Dahil Edilmesi**

Dr. Hikmet İskender ve Prof. Dr. Servet İbrahim Timur tarafından sunulan **bilimsel ve teknik raporların** tamamı, TBMM'ye sunulacak **nihai Komisyon Raporu'na tam metin olarak** eklenmek üzere karara bağlanmıştır. Bu karar ile, söz konusu raporlar **resmi Meclis belgesi** statüsü kazanmış ve hukuki süreçlerde kullanılabilir niteliğe kavuşmuştur.

- **Mevzuat Boşluklarının Tespiti İçin Alt Komisyon Kurulması**

Yangın yönetmeliği, yapı ruhsatı prosedürleri, kamu denetim sistemi ve yapı malzemeleriyle ilgili yasal boşlukların tespiti için **özel bir alt komisyon** kurulması kararlaştırılmıştır. Bu alt komisyonun görevi; farklı mevzuatların birbiriyle çelişen yönlerini belirlemek, denetim mekanizmalarının zayıf kaldığı alanları tespit etmek ve Komisyona mevzuat önerileri sunmaktır.

- **Resmî Yazışmaların Talep Edilmesi**

Komisyon tarafından, şu kurumlardan **resmi yazı ile bilgi ve belge talebi** yapılmasına karar verilmiştir:

- Grand Kartal Otel'e ait yapı ruhsatı, iskân belgesi ve yangın güvenliği raporları
- İlgili belediyenin 2018-2025 arası tüm denetim kayıtları ve yazışmaları
- Valilik tarafından gönderilen denetim raporları ve koordinasyon kayıtları
- İtfaiye Müdürlüğü'nün yıllık raporları, kontrol formları ve risk analiz belgeleri

Bu belgelerin Komisyona ulaştırılması için **15 günlük bir süre** verilmiştir. Gecikme halinde, TBMM Başkanlığı aracılığıyla uyarı yazısı gönderilmesi ve gerekirse hukuki işlem başlatılması da gündeme alınmıştır.

- **Teknik Kuruluşlardan Ek Sunum Talebi**

Yangın malzemelerinin uygunluk belgelerini düzenleyen ve piyasaya arz edilen malzemeleri denetleyen kuruluşlardan, özellikle **TSE**, **İMSAD** ve **İZODER**'den ek sunum alınmasına karar verilmiştir. Bu sunumlarda özellikle şu sorulara yanıt istenecektir:

- Grand Kartal Otel'de kullanılan ısı yalıtım malzemeleri hangi standartlara göre onaylanmıştır?
- Kullanılan malzemeler piyasaya arz edilirken hangi testlerden geçirilmiştir?
- Ürün sertifikasyon sürecinde sahada denetim yapılmakta mıdır?

Bu toplantı, Komisyon açısından sadece bir "rapor dinleme oturumu" değil; aynı zamanda bir **yön değiştirme noktası** olmuştur. Rıdvan Uz'un net, kararlı ve vicdani çıkışı ile Komisyon ilk kez açık bir şekilde **"soruşturma talebi"** ifadesini tutanaklara geçirmiştir. Aynı zamanda, devlet kurumlarının sorumluluk alanlarının belirlenmesi ve **kurumsal hesap verebilirlik ilkesinin işletilmesi** gerektiği gerçeği, tüm üyelerce kabul edilmiştir.

4.12. 16 Nisan 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı

4.12.1. Ankara Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Daire Başkanı Ali Levent Çeri'nin Sunumu: Yangın Müdahale Süreci ve Kurumsal Yetersizlikler

Ankara Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Daire Başkanı **Ali Levent Çeri**, Kartalkaya'daki Grand Kartal Otel yangınını tüm yönleriyle ele alan bir **yangına müdahale stratejisi** sunmuştur. Ankara İtfaiyesi'nin yangınlara müdahalede esas aldığı algoritmalar, mevcut yönetmelikler ve teçhizat donanımı detaylandırılmış; Kartalkaya yangınında yaşanan temel eksiklikler ise kıyaslama yöntemiyle ortaya konmuştur.

Başkan Çeri, yangına müdahale sürecinde **ilk 5 dakikanın hayati önem taşıdığını**, ancak Kartalkaya'daki olayda bu sürecin neredeyse 20 dakikaya kadar uzadığını belirtmiş, şu tespitte bulunmuştur:

"Yangına ilk müdahale yapılmadan geçen her dakika, alevlerin geometrik hızda yayılmasına neden olur. Ancak burada geç gelen ihbar, yapının tahliye eksikliği ve tesis içi ilk müdahale yetersizliği felaketi büyütmüştür."

Ayrıca yapı içinde **yangın dolaplarının paslı**, **hortumların eksik**, **alarm sistemlerinin çalışmaz** olduğu da teknik incelemeler sonucunda Ankara İtfaiyesince tespit edilmiştir. Bu durumun, yangının başlangıçta otel personeli tarafından kontrol altına alınamamasına neden olduğu vurgulanmıştır.

4.12.2. Konya Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Daire Başkanı Latif Erdoğan'ın Sunumu: Eğitim, Koordinasyon ve Tatbikat Eksiklikleri

Konya İtfaiyesi adına konuşan Daire Başkanı **Latif Erdoğan**, Kartalkaya yangınını yalnızca bir olay olarak değil, **sistemsel zafiyetin bir sonucu** olarak değerlendirmiştir. Yangın güvenliği konusunda Türkiye genelinde görülen en büyük üç sorunu şöyle özetlemiştir:

- **Zorunlu yangın tatbikatlarının kâğıt üzerinde kalması**
- **Konaklama tesislerinde İtfaiye ile koordinasyon kurulmadan ruhsat verilmesi**
- **Yangın söndürme sistemlerinin ve kaçış yollarının İtfaiye ile denetlenmemesi**

Başkan Erdoğan, Grand Kartal Otel'de daha önce gerçekleştirilen tatbikatların bulunmadığını ve otel personelinin **yangın sırasında hangi acil çıkışın aktif olduğunu bile bilmediğini** belirtmiştir. Bu çarpıcı ifadeler toplantı tutanaklarına da geçmiştir.

"Konaklama tesislerinde 'görünür güvenlik' var ama 'işlevsel güvenlik' yok. Kaçış merdiveni varsa da kilitli, yangın tüpü varsa da boş. Bu tablo, ihmali değil; ihanet derecesinde bir kayıtsızlığı gösteriyor."

4.12.3. TİBDER (Tüm İtfaiyeciler Birliği Derneği) – Mehmet Olcay Bal'ın Sunumu: Yasal Düzenleme ve Mesleki Standardizasyon

Yangın ve kurtarma alanında önemli bir sivil uzmanlık kurumu olan **TİBDER** adına söz alan **Mehmet Olcay Bal**, sunumunda doğrudan mevzuat zafiyetlerine odaklanmıştır. Özellikle belediyelere bağlı İtfaiye teşkilatlarının kurumsal yapılarında yaşanan **personel eksikliği, eğitim standartlarının yetersizliği** ve **yerel yönetim baskısı nedeniyle bağımsız denetim yapamama** sorunlarına dikkat çekmiştir.

Bal'ın sunumunda dikkat çeken bazı somut veriler şunlardır:

- Türkiye genelindeki **bin 198 belediyeden** sadece yüzde 27'sinin **yeterli donanıma ve müdahale kapasitesine** sahip olduğu,
- Belediyelerde görev yapan itfaiyecilerin yüzde 43'ünün **İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği eğitimi almamış** olduğu,
- Otel, AVM, hastane gibi riskli yapılarda **itfaiye görüşü alınmadan ruhsatlandırma yapıldığı** bilgisi paylaşılmıştır.

Ayrıca TİBDER tarafından hazırlanan **"Yangın Tehlikesi Yüksek Yapılar Rehberi"** adlı çalışma Komisyon'a sunulmuş, bu rehberde yer alan önerilerin ulusal yangın yönetmeliğine eklenmesi talep edilmiştir.

4.12.4. Toplantı Sonuçları

- **Ankara ve Konya İtfaiye Başkanlıklarının raporları**, Komisyon nihai raporuna **teknik değerlendirme eki** olarak eklenmesine karar verilmiştir.
- **TİBDER tarafından sunulan 43 sayfalık mevzuat önerisi**, Mevzuat Alt Komisyonu'na detaylı analiz için sevk edilmiştir.
- Komisyon Başkanı, **önümüzdeki toplantıda İçişleri Bakanlığı'na bağlı İtfaiye Teşkilatlarının bağlılık yapısının merkezi hâle getirilmesi** yönünde önerilerin sunulacağını belirtmiştir.

4.13. 30 Nisan 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı

4.13.1. Hayatını Kaybeden 78 Vatandaşımızın Yakınlarıyla Yapılan Görüşmeler

Kartalkaya Grand Kartal Otel yangınında **78 vatandaşımızı kaybetmemizin ardından** ilk kez Komisyon üyeleri, **hayatını kaybedenlerin yakınlarıyla doğrudan yüz yüze görüşmeler gerçekleştirmiştir**. Bu görüşmelerde sadece acılar değil, aynı zamanda **hukuki, idari, vicdani ve adli beklentiler** de yüksek sesle dile getirilmiştir.

Toplantı salonunda bulunan aileler sırayla söz almış, konuşmalar boyunca duygu yoğunluğu son derece yüksek olmuş; birçok aile mensubu konuşmalarına gözyaşlarıyla başlamış ve bitirmiştir.

4.13.2. Ailelerin İfadelerinden Notlar ve Tanıklıklar

Ailelerin ifadeleri, Komisyon'un yürüttüğü çalışmaların hem kapsam hem içerik olarak genişletilmesini zorunlu kılmıştır. Komisyon üyeleri, bu toplantı sonunda alınan karar doğrultusunda TBMM Başkanlığı'na **resmi ek süre talebi** sunmuştur.

Gerekçe olarak şu hususlar vurgulanmıştır:

- Yangına ilişkin kamu kurumlarından gelen belgelerin henüz tamamının iletilmemiş olması,
- Teknik raporların sayıca artması ve analiz sürelerinin uzaması,
- Ailelerin tamamının dinlenebilmesi için ek oturumlara ihtiyaç duyulması,
- Raporlama ve öneri bölümlerinin kapsamlı ve detaylı hazırlanması zorunluluğu,
- Sivil toplum kuruluşlarının katkılarının hâlâ tamamlanmamış olması.

TBMM Başkanlığı'na sunulan resmi talepte, **komisyon çalışmalarının 45 gün süreyle uzatılması** istenmiştir. Bu talep, Meclis Başkanlık Divanı tarafından olumlu karşılanmış ve 02 Mayıs 2025 tarihinde resmî yazıyla Komisyona bildirilmiştir.

4.14. 07 Mayıs 2025 – Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan'ın Sunumu

Giriş: Kritik Bir Eşik

Komisyonun en dikkatle beklenen oturumlarından biri, şüphesiz Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan'ın ifade vereceği **07 Mayıs 2025 tarihli toplantı**ydı. Grand Kartal Otel yangını

sonrası kamuoyunda "ihmal zinciri"nin en önemli halkalarından biri olarak görülen yerel yönetimlerin, özellikle de Bolu Belediyesi'nin rolü bu toplantıda masaya yatırıldı.

Başkan Özcan, Komisyon'un önünde yaptığı açıklamada "vicdani sorumluluk hissettiğini" ifade etse de konuşması boyunca **hukuki sorumluluğu sınırlama çabası dikkat çekti**.

4.14.1. Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan'ın Açıklamaları

a) Mücavir Alan ve Sınır Tartışması

Başkan Özcan, sunumunun başında otelin bulunduğu alanın **belediye sınırlarının dışında, İl Özel İdaresi yetki alanında** olduğunu söyledi:

*"Grand Kartal Otel'in bulunduğu yer Bolu merkez değil, **mücavir alan dışında**. Dolayısıyla imar planı, yapı ruhsatı, yapı kullanma izni ve denetim yetkisi Bolu İl Özel İdaresi'ne aittir."*

Ancak Komisyon üyeleri bu ifadeye ciddi itirazlarda bulundu. **Yapı ruhsatı işlemlerinde belediyenin dolaylı olarak sorumluluğu bulunduğu**, ayrıca **AFAD ve itfaiye birimlerinin koordinasyonunda Bolu Belediyesi'nin rol aldığı** yönündeki belgeler toplantı sırasında Komisyon Divanı tarafından ortaya kondu.

b) Yangın Denetimi ve İtfaiye Raporları

Tanju Özcan, **2019-2024 yılları arasında otelin Bolu Belediyesi tarafından denetlenmediğini** açıkça beyan etti. Bunun gerekçesi olarak, otelin "belediye yetki sahasında olmadığını" tekrar dile getirdi.

Ancak **Komisyon Başkanı**, 2023 yılına ait bir denetim formunun Bolu Belediyesi İtfaiye Müdürlüğü tarafından düzenlendiğini gösteren belgeyi okudu. Bu çelişki üzerine kısa süreli bir tartışma yaşandı. Özcan şu savunmayı yaptı:

"Bahsi geçen rapor, yangın söndürme tatbikatı kapsamında hazırlanmış bir tutanaktır. Resmi denetim değil, bilgilendirme mahiyetindedir."

c) Yangın Projesi ve Ruhsat Süreci

Tanju Özcan, otelin geçmişte aldığı ruhsatlara ilişkin belediyenin bir arşivinin olmadığını belirtti. Yapı ruhsatı ve yapı kullanım izninin **1980'li yıllara dayandığını**, bu süreçte belediyenin bir müdahalesi bulunmadığını söyledi.

Komisyon Üyeleri tarafından yöneltilen "neden arşiv kaydı tutulmadı?" sorusuna ise şu şekilde yanıt verdi:

"Belediyemizde o dönemlere ait evrakların dijital arşivleme sistemine geçilmemesi nedeniyle bazı belgelere ulaşılamamıştır. Sorumluluk makamı, o dönemlerde İl Özel İdaresi'dir."

4.14.2. Komisyon Üyelerinden Gelen Eleştiriler ve Soru-Cevap Bölümü

Komisyon toplantısında milletvekilleri tarafından yöneltilen eleştirilerin ortak noktası şuydu: **Her kurum kendi sorumluluğunu başkasına atarken, 78 vatandaş hayatını kaybetti.**

Komisyon üyesi vekiller şunları sorguladı:

- Bolu Belediyesi, otelin en yakın yerel idaresi olmasına rağmen neden yıllardır yangın yönetmeliği uygulamalarını denetlememiştir?
- Otelin yangın tahliye planı, yangın merdiveni ve acil aydınlatma sistemlerine dair bilgisi var mıydı?
- Yangın alarm sistemlerinin ve yangın tüplerinin tarihi geçmesine rağmen neden zabıt tutulmadı?

Bu sorulara Tanju Özcan'ın verdiği yanıtlar sıklıkla **"yetki dışı"** gerekçesine dayandırıldı.

4.14.3. Kurumsal Çelişkiler ve Kamu Vicdanı

Toplantının ilerleyen saatlerinde Başkan Tanju Özcan, daha savunmacı bir tutum sergilemeye başladı. "Kurumlar arası koordinasyon eksikliği", "yetersiz mevzuat", "tarihi sorumlulukların belirsizliği" gibi ifadelerle, olayın sadece Bolu Belediyesi'ne yıkılmaması gerektiğini savundu.

Ancak Komisyon üyeleri, özellikle **binanın yangın riski taşıyan yapısal eksiklerinin** Bolu Belediyesi tarafından "en azından gözlemlenmiş olması" gerektiğini ifade etti. Yerel yöneticilerin vatandaş güvenliğini sadece mevzuatla değil, vicdanla da ele alması gerektiği yönünde eleştiriler yapıldı.

4.14.4. Toplantıdan Çıkan Genel İzlenim

Bu oturum, Komisyon'un en gergin toplantılarından biri oldu. Tanju Özcan'ın açıklamaları, **olayın idari sorumluluğunun parçalı yapısını gözler önüne serdi**. Ancak kamuoyunun en çok beklediği şey, tüm bu parçaların bütünleşerek bir "hesap verme süreci"ne dönüşmesiydi.

Komisyon'un bazı üyeleri, toplantı sonrası değerlendirmelerinde şunu vurguladı:

"Ortada sadece eksik belgeler yok; eksik duyarlılık, eksik denetim ve eksik sahiplenme var."

4.14.5. Raporlama ve Sonuç

Komisyon'un bu oturumda elde ettiği bilgiler, **Bolu Belediyesi'nin dolaylı fakat ihmale dayalı sorumluluğu** olduğu yönündeki kanaati güçlendirdi. Özellikle arşiv eksiklikleri, denetim yokluğu ve sınır tartışmaları; mevzuatın yeniden düzenlenmesini gerektiren açık bir tablo sundu.

Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan'ın Komisyon'daki beyanları, ilerleyen günlerde hazırlanacak olan nihai TBMM raporunda "yerel yönetimlerin yapısal sorumluluğu" başlığı altında ayrıca değerlendirilecektir.

4.15. 14 Mayıs 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı – Bolu Valiliği'nin Sunumu

4.15.1. Sunumun Stratejik Önemi

Komisyon'un bugüne dek dinlediği en kritik kurumlardan biri kuşkusuz Bolu Valiliği olmuştur. Çünkü 78 vatandaşımızın hayatını kaybettiği bu vahim yangında, Bolu Valiliği hem

koordinasyonun merkezi hem de denetim, izleme, onay ve yaptırım mekanizmalarının yerel uygulayıcısı konumundadır. Komisyon, bu oturumda, valilik düzeyinde yürütülen denetim süreçlerinin işleyip işlemediğini, mülki idarenin sorumluluk zincirine ne ölçüde dahil olduğunu ve özellikle İl Özel İdaresi'nin konaklama tesisi üzerindeki rolünü detaylarıyla irdelemiştir.

4.15.2. Sunum Katılımcıları ve Yapısı

Toplantıya Bolu Valiliği adına katılan heyetin başında Vali Yardımcısı **Ali Osman Erdem** yer almıştır. Kendisine Bolu İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü (AFAD) yetkilileri, İl Özel İdaresi'nden teknik personel, İl Yazı İşleri Müdürlüğü ve Hukuk İşleri Bürosu'ndan uzmanlar eşlik etmiştir. Sunum iki ana bölümden oluşmuştur:

a) İdari süreçler ve yetki alanları
b) Yangın öncesi, sırası ve sonrası yürütülen işlemler

4.15.3. İl Özel İdaresi'nin Rolü ve Yapı Denetim Süreci

Valilik heyeti, yangının meydana geldiği Grand Kartal Otel'in **Bolu merkez belediye sınırları dışında, İl Özel İdaresi yetki alanı içinde** olduğunu belirtmiştir. Yapı ruhsatı, iskân ve yapı kullanım izinleri 1987-1992 yılları arasında İl Özel İdaresi tarafından verilmiş, sonrasında bu belgelere ilişkin güncellemeler yapılmamıştır.

Valilik temsilcileri, şunları vurgulamıştır:

"1985 tarihli İmar Kanunu'nun geçici hükümleri gereği, o tarihte ruhsat almış binalarda tekrar yapı denetimi yapılması zorunlu değildir. Ancak bu, yerel idarenin idari takibini engellememektedir."

Bu açıklama, Komisyon üyeleri arasında tartışmaya neden olmuş, **binanın fiziki değişiklik geçirmiş olabileceği** ve **yangın yönetmeliklerine aykırılıklar taşıdığı** ifade edilmiştir.

4.15.4. Denetim Açıkları ve Saha Zafiyetleri

Valilik sunumu, **yangın güvenliği açısından hiçbir resmi denetimin yapılmadığını** net biçimde ortaya koymuştur. Özellikle 2018 yılından sonra otelin hiç denetlenmemesi büyük tepki çekmiştir. Rıdvan Uz, Komisyon'da bu durumu şöyle ifade etmiştir:

"Biz burada kurumların görevlerini birbirine devretmesini değil, sorumluluğu sahiplenmesini bekliyoruz. Herkes 'bizim alanımız değil' dediği için 78 vatandaşımızı toprağa verdik. Bu kabul edilemez."

Valilik heyeti ayrıca şunları belirtmiştir:

- 2019 yılında yangın güvenlik tedbirlerinin "şifahen" otel yönetimine hatırlatıldığı,
- Ancak resmi bir uyarı yazısı ya da cezai işlem yapılmadığı,
- Denetim mekanizmasının yetersiz insan kaynağı ve mevzuat boşlukları nedeniyle etkin işletilemediği.

4.15.5. Kriz Anında Valilik Eylem Planı

Yangının başladığı 06:23 saatinden itibaren Bolu Valiliği Kriz Koordinasyon Merkezi kurulmuştur. Vali Yardımcısı Erdem'in açıklamalarına göre:

- Olay yerine ilk intikal eden ekip Bolu AFAD olmuştur.
- Saat 07:45 itibarıyla Bolu Valiliği Koordinasyon Merkezi'nde ilk kriz toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- 08:10 itibarıyla Bolu'daki tüm kamu kurumları kriz moduna geçirilmiş, bilgi akışı Ankara'ya ulaştırılmıştır.
- Ancak **yangının kontrol altına alınması ve tahliye faaliyetlerinde koordinasyon eksikliği** yaşandığı kabul edilmiştir.

Bu süreçte, tahliye sırasında hayatını kaybedenlerin büyük çoğunluğunun **üst katlarda mahsur kaldığı**, **yangın alarm sistemlerinin çalışmadığı** ve **yangın merdivenlerinin kilitli olduğu** bilgileri doğrulanmıştır.

4.15.6. Kurumsal İtiraflar ve Zafiyet Kabulü

Belki de Komisyon'un en çarpıcı anlarından biri, Vali Yardımcısı Ali Osman Erdem'in şu ifadesi olmuştur:

"Sayın Başkan, kamuoyuna da açıkça ifade etmeliyiz ki; İl Özel İdaresi'nin, bu tesisi son beş yılda denetlememiş olması bir idari zafiyettir. Bunu gizlemiyoruz."

Bu itiraf, Komisyon'un ilerleyen aşamalarında yapılacak önerilere ciddi zemin oluşturmuştur. Özellikle **yerel idarelerin yeniden yapılandırılması**, **denetimlerin merkezi yazılım ve bağımsız denetimle yapılması**, **yetki karmaşasının giderilmesi** konularının TBMM gündemine taşınacağı anlaşılmıştır.

4.15.7. Raporlama ve Komisyonun Notları

Komisyon üyeleri, bu oturumda **valilik makamının olayın ciddiyetini kavradığını**, ancak geçmişteki sorumluluklardan kaçınma eğilimi gösterdiğini gözlemlemiştir. **Tüm toplantı resmi tutanağa geçirilmiş**, valilik sunumu ek belgeleriyle birlikte Komisyon arşivine alınmıştır.

Ayrıca, Bolu Valiliği'ne şu konularda yazılı bilgi ve belge gönderilmesi talep edilmiştir:

- 2010-2025 yılları arasında Grand Kartal Otel'e dair yapılan tüm idari işlemler
- Yangın sonrası yürütülen soruşturma süreçleri
- Otel hakkında açılmış idari soruşturma ve ceza süreci bilgileri
- Kriz yönetimi protokolleri ve uygulama raporları

4.15.8. Sonuç ve Komisyonun Gelecek Adımı

Bu oturum, Komisyon açısından şu üç temel sonucun netleşmesine neden olmuştur:

a) **İdari denetim zinciri kırılmıştır.** Valilik ve İl Özel İdaresi, otelin rutin kontrolünü yapmamıştır.
b) **Mevzuat zafiyeti ciddi boyuttadır.** Denetim zorunluluğu hukuki olarak belirsizdir.
c) **Kamu vicdanı, yalnızca yasal değil ahlaki sorumluluk da beklemektedir.**

Bolu Valiliği'nin bu sunumu, TBMM Araştırma Komisyonu'nun hazırlayacağı nihai raporda **"idari zafiyet ve sistemsel ihmal başlığı"** altında ayrıca işlenecektir.

4.16. 22 Mayıs 2025 Tarihli Komisyon Toplantısı – Türkiye Sigorta Birliği ve SEDDK Sunumları

4.16.1. Toplantının Bağlamı ve Önemi

Kartalkaya Grand Kartal Otel yangınında 78 vatandaşımızı yitirmemizin ardından yalnızca kamu idareleri değil, sigorta sektörü de eleştiri oklarının hedefi olmuştur. Yangından etkilenen ailelerin ve kamuoyunun en temel sorularından biri şudur: **Bu bina sigortalı mıydı? Sigorta şirketleri nerede? Tazminatlar ne oldu?**

Bu bağlamda, Komisyon'un 22 Mayıs tarihli toplantısı büyük önem arz etmiştir. Çünkü bu oturumda, sigorta sektörünün yangın öncesi, sırası ve sonrası rolü, denetim sorumluluğu ve tazminat yükümlülükleri net biçimde sorgulanmıştır.

4.16.2. Türkiye Sigorta Birliği (TSB) Sunumu

Toplantının ilk bölümünde Türkiye Sigorta Birliği temsilcileri, Komisyon'a kapsamlı bir sektör raporu sunmuştur. Sunumda yer alan kritik noktalar aşağıdaki başlıklarla öne çıkmıştır:

- **Otelin Sigorta Durumu**

Türkiye Sigorta Birliği'nin verilerine göre, **Grand Kartal Otel, yangın tarihinde geçerli bir yangın sigortasına sahip değildi**. Bu çarpıcı bilgi, Komisyon üyelerinde büyük şaşkınlık yaratmıştır. TSB temsilcisi, otelin en son yangın sigorta poliçesinin **2020 yılında sona erdiğini**, sonrasında yenilenmediğini ifade etmiştir.

Komisyon üyeleri, bu durumu sert bir dille eleştirmiş; özellikle birinci sınıf turizm tesislerinin bu denli temel bir güvenceyi ihmal etmiş olmasının **sistemsel boşluklara** işaret ettiğini dile getirmiştir.

- **Sektörel Sigorta Yaygınlığı ve Sorunlar**

TSB temsilcileri, Türkiye genelinde konaklama sektöründe sigorta yaptırma oranının yalnızca yüzde 38 seviyesinde olduğunu açıklamıştır. Bu oran, Avrupa ortalamasının oldukça altındadır.

Bunun temel nedenleri şunlar olarak sıralanmıştır:

- Sigorta poliçelerinin maliyetli bulunması
- Denetim zorunluluğunun olmaması
- Kamu otoritelerinin zorlayıcı bir rol üstlenmemesi
- İşletmelerin "riskin gerçekleşmeyeceği" algısıyla hareket etmesi

TSB, bu tespitlerle birlikte, kamu kurumlarının yangın sigortasını zorunlu hale getirecek bir düzenleme yapmasını tavsiye etmiştir.

- **Mevzuat ve Bilgilendirme Eksiklikleri**

Birliğin açıklamalarına göre, Türkiye'de **yangın sigortası için herhangi bir yasal zorunluluk bulunmamaktadır**. TSB temsilcileri, birçok işletmenin yalnızca DASK (Zorunlu Deprem Sigortası) poliçesi yaptırdığını, yangına dair sigorta bilincinin düşük olduğunu belirtmiştir.

Ayrıca TSB, sektörün bilgilendirme ve denetim kapasitesinin artırılması gerektiğini; bu kapsamda Hazine ve Maliye Bakanlığı ile SEDDK iş birliğinde yeni kampanyalar planlandığını ifade etmiştir.

4.16.3. SEDDK Sunumu – Sigortacılık ve Özel Emeklilik Denetleme Kurumu

Toplantının ikinci bölümünde SEDDK heyeti, sektörün düzenleyici kurumu olarak hem Komisyon'un sorularını yanıtlamış hem de sistemin işleyişine dair teknik bilgiler sunmuştur.

- **SEDDK'nın Görev Alanı**

SEDDK Genel Müdür Yardımcısı, kurumun esasen poliçe süreçlerini denetlediğini, bireysel mağduriyetleri ise doğrudan düzenlemek yerine, sistemsel denge ve standartları korumakla yükümlü olduğunu açıklamıştır. Ancak bu görev tanımının, Grand Kartal Otel benzeri olaylarda kamuoyu beklentisini karşılamadığı ifade edilmiştir.

Komisyon'un doğrudan sorduğu sorulardan biri şu olmuştur:

"SEDDK'nın denetim yetkisi varsa, sigortasız hizmet veren konaklama tesislerini neden kamuoyuna açıklamadınız? Sektörün kara kutusu musunuz yoksa denetim makamı mı?"

Bu soru karşısında SEDDK heyeti, özel mülkiyet kapsamında olan tesislerin sigorta yaptırıp yaptırmamasının **mevzuat dışı bir sorumluluk alanı** olduğunu belirtmiştir. Bu yanıt, Komisyon'da tatmin edici bulunmamıştır.

- **Poliçe Denetimi ve Kayıt Sistemi**

SEDDK yetkilileri, Türkiye'de sigorta poliçelerinin kayıt altına alındığı merkezi bir veri sistemi bulunduğunu, ancak bu sistemin yalnızca gönüllü bildirime dayalı çalıştığını belirtmiştir. Grand Kartal Otel'in poliçe kaydının da 2020'de sona erdiği, herhangi bir yenileme bildirilmediği ifade edilmiştir.

Bu açıklama üzerine Komisyon üyeleri, sistemin **bildirimsiz kalan poliçeleri denetlemekte yetersiz kaldığını**, dolayısıyla **sigortasız faaliyet yürüten işletmelerin sistem dışında kaldığını** eleştirmiştir.

4.16.4. Komisyonun Değerlendirmesi

22 Mayıs tarihli bu oturumda, sigorta sistemine dair şu temel gerçekler açığa çıkmıştır:

- Grand Kartal Otel yangını sırasında aktif bir yangın poliçesi bulunmamaktadır.
- Türkiye'de yangın sigortası yaptırma oranı konaklama sektöründe düşüktür.

- Mevzuat, bu konuda işletmelere herhangi bir yaptırım getirmemektedir.
- SEDDK'nın denetim rolü sistemsel boşlukları doldurmaya yetmemektedir.

Komisyon üyeleri, bu sunumların ardından şunu net şekilde ortaya koymuştur: **Sigortasız işletme çalıştırmak, sadece mali risk değil, toplumsal güvenlik tehdidi dir.**

4.16.5. Sonuç ve Öneriler

Bu toplantının sonunda Komisyon tarafından oluşturulan geçici öneriler şu şekilde özetlenmiştir:

a) Yangın sigortasının konaklama sektörü için zorunlu hale getirilmesi.
b) Sigortasız tesislerin faaliyet ruhsatlarının askıya alınması.
c) SEDDK'nın veri sisteminin zorunlu bildirime dayalı olarak yeniden yapılandırılması.
d) TSB'nin kamu spotları ve bilgilendirme kampanyalarıyla sektör bilincini artırması.
e) TBMM tarafından hazırlanacak olan nihai raporda bu önerilerin yasal düzenlemeye dönüşmesi.

5. SUNUM VE RAPOR ARŞİVLERİ

5.1. Yangın Güvenliği Alanında Kurumsal ve STK Sunumları

Komisyon çalışmaları süresince, yangın güvenliği alanında faaliyet gösteren birçok kamu kurumu, sivil toplum kuruluşu ve sektörel birlik, teknik sunumlarıyla Komisyonun veri tabanına katkı sağlamıştır. Bu sunumlar hem teknik hem de uygulama alanında detaylı bilgiler içermiş, Komisyonun öneri çerçevesinin somut temellere dayanmasını mümkün kılmıştır.

a) TÜYAK (Türkiye Yangından Korunma ve Eğitim Vakfı)

- Sunumu yapan: Kazım Beceran
- Konular: Aktif-pasif yangın güvenlik sistemleri, Türkiye'de yangın standartları, bina yalıtım ve alarm sistemleri uygulamaları.
- Eleştiri: Tescil belgesiyle çalışmayan, kayıt dışı uygulamaların sayısının fazla olduğu, teknik personel yetersizliği.

b) TÜROFED, TÜROB, TÜRSAB, TTYD

- Temsilciler: Erkan Yağcı (TÜROFED), Ayşe Müberra Eresin (TÜROB), Hasan Eker ve Ferhat İlker Ünsever (TÜRSAB), Oya Narin (TTYD)
- Konular: Turizm sektöründe konaklama tesislerinin denetim süreçleri, otel ruhsatları, yangın tatbikat zorunluluğu, rehberlik hizmetleri.
- Öne çıkan tespit: Denetimlerin çoğunlukla "evrak üzerinden" yapıldığı ve sahaya inmeden yıldız derecelendirmesi verildiği.

c) İMSAD (İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği)

- Sunumu yapanlar: İlker İbik, Aygen Erkal

- İçerik: Binalarda kullanılan yalıtım malzemelerinin yanıcılık sınıfları, TS EN 13501 standardı uyumsuzlukları, beyan usulüyle yapılan sertifikasyon eksiklikleri.

d) İZODER (Isı, Su, Ses ve Yangın Yalıtımcıları Derneği)

- Sunumu yapan: Timur Diz
- Eleştiriler: Ülke genelinde kullanılan yalıtım malzemelerinin büyük kısmı yanıcı grupta yer almakta; kamu alımlarında yanmazlık kriteri aranmadığı için piyasa denetimi zayıf kalmakta.

e) TÜRKAK (Türk Akreditasyon Kurumu)

- Sunumu yapan: Genel Sekreter Gülden Banu Müderrisoğlu
- Açıklama: Akreditasyon süreçlerinin sadece laboratuvarlara değil, ürün sertifikasyon hizmeti sunan kuruluşlara da genişletilmesi gerektiği vurgulandı.

f) TSE (Türk Standartları Enstitüsü)

- Sunumu yapan: Başkan Mahmut Sami Şahin
- Öne çıkan veri: Türkiye'de "yangın algılama ve önleme sistemleri" başlığı altında yürürlükte olan 23 farklı TS standardı bulunduğu, ancak sadece 4'ünün zorunlu hale getirildiği belirtildi.

g) İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa

- Sunumu yapan: Dr. Uğur Emre Temelli ve Dr. Ali Serdar Gürlek
- Bilimsel analiz: Yangının çıkış noktası, duman hareketliliği, yatay yayılım karakteristiği ve mimari engeller detaylı biçimde incelenmiş, bilgisayar simülasyonları Komisyon'a sunulmuştur.

h) Bireysel Uzman Sunumları

- **Gültekin Temelli**: Uluslararası yangın mevzuatı ile Türk mevzuatı karşılaştırması, İBB İtfaiye Teşkilatı geçmişi.
- **Hakan Soyhan**: Yangın güvenlik kültürü eksikliği, itfaiye eğitim müfredatının yenilenmesi.

5.2. Bilirkişi Raporları ve Teknik Özet Analizler

Bilirkişi olarak dinlenen Prof. Dr. Servet İbrahim Timur ve Dr. Hikmet İskender tarafından sunulan raporlar, Komisyonun çalışmaları içinde en yüksek teknik içerikli belgeler olarak değerlendirildi. Bu raporların içeriğinden öne çıkan noktalar:

- Yangının çıkış kaynağı, bina malzemesi yayılımına dair TS EN 13501 uyumsuzlukları.
- Binanın mimari yapısında bulunan şaft sistemlerinin yüzde 40 dar olması nedeniyle tahliye sürecinin gecikmesi.
- Otelin ruhsatlandırma sürecinde yangın güvenliği projesinin olmaması.
- Mevzuatın teknik denetim yerine beyana dayalı işlemesi.
- İtfaiye denetimlerinin ve belediye kontrol süreçlerinin yılda en az bir defa dahi yapılmaması.

Bu raporlar daha sonra Meclis Araştırma Komisyonu nihai raporunun "Bilimsel Dayanaklar" kısmında özetle yer alacak şekilde ek yapılmıştır.

5.3. Türkiye İtfaiye Modeli Önerisi

Komisyon çalışmalarının sonunda oluşturulan bir öneri modeli olarak öne çıkan "Türkiye İtfaiye Modeli", aşağıdaki ilkeleri içermektedir:

- İtfaiye teşkilatlarının tek bir koordinasyon merkezi altında toplanması (yerel yönetimler değil, AFAD çatısı).
- Personel eğitimlerinin standardize edilmesi ve merkezi yeterlilik belgesi zorunluluğu.
- Yangın müdahale simülasyon merkezlerinin her ilde kurulması.
- Yapı ruhsatı ve iskân belgeleri içinde yangın projesi onayının bağımsız denetçiler tarafından yapılması.
- İtfaiye raporlarının e-Devlet üzerinden kamuya açık hale getirilmesi.

Model önerisi, 2025 yılı sonuna kadar bir yasa teklifi ile TBMM gündemine taşınması amacıyla Meclis Başkanlığı'na sunulacaktır.

5.4. TBMM Bilgi ve Belge Talepleri Sunumu

Komisyonun gönderdiği bilgi taleplerine ilişkin tüm resmi yazışmalar, gelen evraklar ve sunumlar Meclis Bilgi İşlem Daire Başkanlığı tarafından dijitalleştirilmiş ve TBMM Bilgi Sistemi'ne yüklenmiştir. Bu sistemde yer alan başlıca belgeler:

- 43 adet resmî yazı örneği
- 27 adet kurum sunumu
- 18 adet teknik rapor ve analiz
- 9 adet bilirkişi mütalaası
- Bir adet kurumsal model önerisi (Türkiye İtfaiye Modeli)

Komisyon Raporunun dijital eklerinde bu belgeler "Ekler" başlığı altında kodlanarak kamuya açık hale getirilecektir.

5.5. Soru Önergeleri ve Eleştiriler

5.5.1. Soru Önergelerinin Kapsamı

Komisyon çalışmaları boyunca, üyeler tarafından ilgili bakanlık ve bağlı kurumlara toplam **78 yazılı soru** yöneltilmiş, bu sorular TBMM kayıt sistemine geçirilmiş ve resmi yanıt süreçleri başlatılmıştır. Bu süreç, Komisyonun bilgiye ulaşım hakkının bir gereği olmakla birlikte; aynı zamanda idari şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkesinin de bir testi niteliğindedir.

Önergeler, dört temel başlıkta toplanmıştır:

a) **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı** – İş sağlığı ve güvenliği (İSG) uygulamaları, denetim sayıları, işveren sorumlulukları.

b) **AFAD Başkanlığı** – Müdahale planları, acil tahliye yönetmeliği, afet hazırlık tatbikatları.

c) **Vakıflar Genel Müdürlüğü** – Otele ait vakıf ilişkileri, yapı tahsis süreçleri.

d) **Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü** – Otel ile ilişkili derneklerin faaliyet izinleri, STK'ların yangın güvenliğine katkısı.

5.5.2. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na Yöneltilen Sorular

Komisyona ulaşan İSG kayıtlarında, Grand Kartal Otel'in 2017 yılından bu yana herhangi bir **iş sağlığı ve güvenliği teftişine** tabi tutulmadığı ortaya çıkmıştır. Bu durum üzerine milletvekilleri tarafından yöneltilen sorular şunlardır:

- Otel işletmesine yönelik son 10 yıl içinde yapılan İSG teftiş sayısı nedir?
- İSG Uzmanı ve İş Yeri Hekimi bulundurma zorunluluğu işletme tarafından yerine getirilmiş midir?
- Bakanlık müfettişleri tarafından verilen ceza veya uyarı var mıdır?
- Yangın öncesi yapılan herhangi bir tatbikat, eğitim ya da bilgilendirme faaliyeti var mıdır?

Bakanlığın cevabı, yalnızca sistem üzerinde kayıtlı eğitimlerin sayısını içerirken, olayın gerçekleştiği binaya özel hiçbir fiziksel denetim veya yerinde kontrol yapılmadığını dolaylı olarak kabul etmiştir.

Bu cevap, Komisyon üyeleri tarafından **"bürokrasinin sorumluluktan kaçma refleksi"** olarak yorumlanmış; özellikle caydırıcı denetimlerin eksikliği nedeniyle bakanlık ağır eleştirilmiştir.

5.5.3. AFAD Başkanlığı'na Yöneltilen Sorular

AFAD'a yöneltilen sorular, özellikle olay günü yapılan müdahalenin şeffaflığı ve kriz planlarının etkinliği üzerine yoğunlaşmıştır:

- Otel için önceden hazırlanmış bir yangın veya afet senaryosu var mıydı?
- Bolu'daki İl Afet Risk Planı bu bölgeyi kapsıyor muydu?
- Müdahaleye hangi birimler ne zaman dâhil oldu, zaman çizelgesi nedir?
- AFAD'ın yangın sonrası ailelerle yürüttüğü psikososyal destek çalışmaları nelerdir?

AFAD'ın verdiği cevapta, **"bölge genelinde tatbikat yapılmadığı"**, "otel özelinde herhangi bir risk senaryosu bulunmadığı" ve "psikososyal destek personelinin olaydan 6 gün sonra bölgeye gönderildiği" bilgileri yer aldı.

Komisyon, bu durumu "devletin refleks eksikliği" olarak değerlendirmiştir. Bir üye şu ifadeyi kullanmıştır:

"Bu ülkenin afet kurumu, ancak yangın olduktan sonra refleks gösteriyorsa, ortada sadece bir kurum değil, bir anlayış problemi var demektir."

5.5.4. Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne Yöneltilen Sorular

Yangının yaşandığı yapının **vakıf tahsisli** olduğu iddiası üzerine, Komisyon aşağıdaki soruları Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne yöneltmiştir:

- Otel binasının mülkiyeti veya kullanım hakkı bir vakfa ait midir?
- Yapı tahsis protokolü varsa içeriği nedir?
- Bina üzerinde ticari işletme izni hangi tarihte verilmiştir?
- Vakıf kontrol süreci ya da yıllık denetim yapılmış mıdır?

Verilen cevapta, söz konusu otelin **"özel mülkiyette olduğu, herhangi bir vakıfla ilişkili olmadığı"** beyan edilmiştir. Ancak Komisyon, mülkiyet kayıtları üzerinden bu beyanı sorgulayan ek belge taleplerinde bulunmuştur.

Açıklamalardaki çelişkiler ve "sorumluluk atma" eğilimi, Komisyon tarafından not altına alınmıştır.

5.5.5. Dernekler Dairesi ve STK Bağlantılı Sorular

Otelin geçmişte bazı **turizm ve tanıtım dernekleriyle** ortak projelere ev sahipliği yaptığı gerekçesiyle şu sorular yöneltilmiştir:

- Otel ile irtibatlı faaliyet yürüten derneklerin isimleri ve izin belgeleri nelerdir?
- Bu dernekler Bakanlık nezdinde denetlenmiş midir?
- Otelde gerçekleştirilen etkinliklerde yangın tahliye planı var mıydı?

Cevaplarda, söz konusu derneklerin bazılarının halen faal olduğu ancak otele ilişkin doğrudan bir iş birliği kaydı bulunmadığı belirtilmiştir.

Ancak Komisyon bu beyanın yetersiz olduğunu, kayıt dışı etkinliklerin özellikle turizm sezonlarında yapıldığını ve bu durumun "resmi kayıtlarla ispat edilemeyecek bir denetimsizlik alanı" yarattığını vurgulamıştır.

5.5.6. Genel Eleştiriler

Komisyon'un tüm bakanlık ve kurumsal yanıtları değerlendirmesi sonucunda şu başlıklar ön plana çıkmıştır:

- **Cevapların yüzeysel olması**: Çoğu resmi cevap, yalnızca genel mevzuat hatırlatması içerirken, olayın özeline dair bilgi içermemektedir.
- **Denetim sorumluluğunun aktarılması**: Kurumlar, yetki alanlarını başka kuruma havale etme eğilimi göstermiştir.
- **Veri eksikliği**: Yangın öncesi döneme ilişkin bilgi istenmesine rağmen çoğu cevapta veri "mevcut değil" ya da "bulunamadı" ibaresiyle geçiştirilmiştir.
- **Psikososyal destek ve aile koordinasyonu yetersizliği**: Ailelerin birçok kurumsal destekten ancak olaydan günler sonra haberdar olduğu ortaya çıkmıştır.

- **Kurumlararası koordinasyon eksikliği**: AFAD, İtfaiye, Bakanlıklar ve Valilikler arasında öncesinde kurulu hiçbir senkron mekanizmanın olmadığı anlaşılmıştır.

6. İDARİ BELGELER VE İDDİANAMELER

Kartalkaya Grand Kartal Otel'de yaşanan ve 78 yurttaşımızın hayatını kaybetmesine neden olan yangın felaketine ilişkin TBMM Araştırma Komisyonu'nun çalışmalarının en kritik ayağını; **resmi bilirkişi raporları, savcılık iddianameleri, idari denetim belgeleri ve soruşturma dosyaları** oluşturmuştur. Bu belgeler yalnızca olayın teknik altyapısını değil, aynı zamanda kamu görevlilerinin ve yerel yönetimlerin **ihmal zincirini** ve **hukuki sorumluluğunu** da ifşa etmiştir.

6.1. Bilirkişi Ön Raporu

Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talebiyle görevlendirilen teknik bilirkişi heyeti, yangın sonrası ilk üç hafta içinde yerinde incelemelerde bulunmuş, olay yerinden numuneler almış ve video görüntülerini analiz ederek "**Bilirkişi Ön Değerlendirme Raporu**"nu hazırlamıştır.

Raporda yer alan başlıca tespitler şunlardır:

- Yangının çıkış noktası **zemin kat mutfak çıkışına bitişik elektrik panosu** olarak belirlenmiştir.
- Otelin yangın **algılama ve alarm sistemleri çalışmamış**, sistemin aküleri bitmiş ve bakım kaydı tutulmamıştır.
- Yangına en yakın yerlerdeki **yangın söndürücüler ya boş, ya da tarihi geçmiş durumdadır**.
- **Yangın merdiveni kapıları kilitli**, yangın kaçış koridorları ise eşyalarla doludur.
- Binanın 3. ve 4. katlarında yer alan odalarda yaşamını yitiren vatandaşların neredeyse tamamı, **duman ve karbonmonoksit zehirlenmesine bağlı** olarak hayatlarını kaybetmiştir.

Raporun çarpıcı ifadelerinden biri şudur:

"Binadaki yangın önleme sistemlerinin herhangi birinin çalışır durumda olması hâlinde, can kaybı bu denli yüksek olmayacak; olay önlenebilir bir trajedi olarak kalabilecekti."

Bu tespit, TBMM Komisyonu tarafından "ihmalin teknik değil, **sistemsel bir çöküş** olduğu" şeklinde yorumlanmıştır.

6.2. Grand Kartal Otel İddianamesi

Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, otel sahibi A.Y., otel genel müdürü N.K. ve teknik müdür M.T. hakkında **"taksirle birden fazla kişinin ölümüne ve yaralanmasına sebebiyet vermek"** suçlamasıyla dava açılmıştır.

İddianamenin dikkat çeken yönleri şunlardır:

- **Otelin acil eylem planı, tatbikat kayıtları ve eğitim belgeleri** bulunmamaktadır.

- Otelde **İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu** oluşturulmamıştır.
- Yangın algılama sistemi, **en son 2015 yılında bakıma alınmış**, sonrasında periyodik kontrol yapılmamıştır.
- **Yangın tahliye planı** sadece girişte çerçevelenmiş bir görsel olarak asılmış, personel hiçbir zaman eğitim almamıştır.
- Otelin teknik sorumlusu olan M.T.'nin, **yangın sistemleri konusunda hiçbir mesleki yetkinliği olmadığı** ortaya çıkmıştır.

İddianamede geçen ifadelere göre:

"İşletme sahiplerinin ve yöneticilerinin, can güvenliği yerine ekonomik kazanç önceliğiyle hareket ettikleri, gerekli sistemlerin bakım ve onarımlarını maliyet gerekçesiyle ihmal ettikleri anlaşılmıştır."

Bu ifade, sadece adli değil, ahlaki bir ihmalin de altını çizmiştir. Komisyon, söz konusu iddianameyi, tüm kamu kurumlarının rehber olarak değerlendirmesi gerektiğini ifade etmiştir.

6.3. Bolu Belediyesi ve İl Özel İdaresi İnceleme Belgeleri

Yangının meydana geldiği yapı, **Bolu Belediyesi sınırları içinde olmasa da** turizm ve yapı ruhsatı süreçlerinin **İl Özel İdaresi ve Valilik koordinasyonuyla yürütüldüğü** belgelerden anlaşılmıştır.

Bolu İl Özel İdaresi tarafından Komisyon'a gönderilen belgelerde şu başlıklar öne çıkmıştır:

- Otelin **2012'de aldığı yapı kullanma izin belgesinde**, yangın güvenlik onayı bölümü boş bırakılmıştır.
- **2018 ve 2021 yıllarında yapılan iki şikâyete** rağmen yapı denetimi yapılmamış, "yerinde gözlem yapılmıştır" notuyla işlem geçiştirilmiştir.
- İl Özel İdaresi Yapı Kontrol Şubesi'nde çalışan üç personelin, aynı anda 300'den fazla dosyaya bakmak zorunda bırakıldığı ve bu nedenle denetimlerin yüzeysel yapıldığı savunulmuştur.

Belediye cephesinden gelen belgeler ise şu noktaları aydınlatmıştır:

- **Otelin iç tesisat projeleri Bolu Belediyesi İmar Müdürlüğü arşivinde mevcut değildir.**
- Yangın öncesi dönemde otele **belediye itfaiyesi tarafından herhangi bir denetim yapılmadığı** görülmektedir.
- Belediye ve İl Özel İdaresi arasında "sınır ve yetki karmaşası" bulunduğu ifade edilmiş, bu durum sorumluluk paylaşımını belirsiz hâle getirmiştir.

Komisyon, bu belgeler ışığında **"idari sorumluluk zincirinin parçalı ve denetimsiz"** olduğunu vurgulamıştır.

6.4. İçişleri Bakanlığı Denetim Raporları

Komisyonun resmi yazısı üzerine **İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu** tarafından hazırlanan özel rapor, olayın kamu yönetimi açısından da bir çöküş olduğunu ortaya koymuştur.

Bakanlık raporunda şu ifadeler yer almaktadır:

- Otelin bulunduğu bölge, **turizm imar alanı** içinde olmasına rağmen, yangın güvenliği açısından **hiçbir merkezi veri sistemine kayıtlı değildir.**
- **İl Jandarma Komutanlığı**, otelin güvenlik prosedürlerini en son 2014 yılında denetlemiştir.
- **Valiliğin risk haritalarında** otelin bulunduğu bölgede "orman yangını" riski görünmekte, **kapalı alanda yangın riski yok sayılmıştır.**
- Otele ilişkin denetimlerin **ilçe düzeyinde bırakıldığı**, merkezi denetim birimlerinin devreye hiç girmediği tespit edilmiştir.

Raporda yer alan en çarpıcı cümlelerden biri şudur:

"Türkiye'de yangın güvenliği, sadece belediye yangın tüpü kontrolüyle sınırlı değildir. Merkezi denetim mekanizmalarının bu derece dışarda bırakılması, sistemsel bir zafiyettir."

TBMM Komisyonu, bu raporu **"merkezi sorumluluğun açık beyanı"** olarak değerlendirmiş, ilerleyen rapor bölümlerinde bu ifadelere referansla sistem önerilerinde bulunmuştur.

İdari belgeler, bilirkişi analizleri ve iddianameler birlikte değerlendirildiğinde şu gerçek netleşmiştir:

- Bu yangın, teknik bir olay değil; **kurumsal çöküş, denetim zafiyeti ve ahlaki ihmalin birleşimidir**.
- Tüm kurumlar sorumluluk alanlarının dışına itilmeye çalışılmış; ortaya çıkan boşlukta **78 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir**.
- TBMM Komisyonu'nun amacı, yalnızca geçmişi irdelemek değil; geleceğin yangınlarında bu ihmal zincirinin tekrar etmesini önlemektir.

7. GRAND KARTALKAYA OTEL YANGINI DAVA SÜRECİ

7.1. Birinci duruşma (7 -17 Temmuz 2025)

21 Ocak 2025'te Kartalkaya'daki Grand Kartal otelde 78 kişinin hayatını kaybettiği yangının ilk davası 7 Temmuz 2025'te başladı. İlk duruşma 10 gün boyunca sürerken, duruşmada müşteki beyanları dinlendi.

Dava, Bolu Sosyal Bilimler Lisesi'nde hazırlanan duruşma salonunda görüldü. Bolu 1'inci Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davanın ilk duruşmasına otel sahipleri, şirket yönetim kurulu üyeleri, teknik ve idari personel, iş güvenliği uzmanları ve Bolu İl Özel İdaresi yetkililerinin de aralarında olduğu 32 sanık hakim karşısına çıktı.

İYİ Parti Çanakkale Milletvekili ve Kartalkaya Komisyonu üyesi Rıdvan Uz da dava sürecinin tamamını duruşma salonunda takip etti. Uz, bu süreçte ana akım medyada dava süreciyle ilgili bilgilendirmelerde bulundu.

İYİ Parti Çanakkale Milletvekili, Kartalkaya komisyonu üyesi Rıdvan Uz, Bolu'daki davayı mahkeme salonunda takip etti.

Uz'un davayla ilgili açıklamaları ulusal basında da geniş yankı uyandırdı.

BAŞKENT POSTASI

ANKARA GÜNDEM SİYASET EKONOMİ DÜNYA TÜRK DÜNYASI SAĞ

Anasayfa / Siyaset / İYİ Parti'li Rıdvan Uz: "78 Kişi Hayatını Kaybetti, Bakanlar Yargıdan Kaçtı; Bu Meclisin Gücü Yetmiyor, Bu Sistem Çöktü"

Siyaset

İYİ Parti'li Rıdvan Uz: "78 Kişi Hayatını Kaybetti, Bakanlar Yargıdan Kaçtı; Bu Meclisin Gücü Yetmiyor, Bu Sistem Çöktü"

İYİ Parti Çanakkale Milletvekili Rıdvan Uz, TBMM Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmada Kartalkaya faciasında 78 kişinin hayatını kaybetmesine rağmen hiçbir Bakan'ın Meclis Komisyonuna gelip hesap vermediğini belirtti. Uz, "İtfaiyeciler tutuklu ama asli sorumlular yargıya hesap vermiyor. Bu tablo tek adam sisteminin nasıl bir adalet felcine yol açtığını gösteriyor" dedi.

İYİ Parti Çanakkale Milletvekili Rıdvan Uz'un Halk TV yayını (16 Temmuz 2025)

Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı'nın hazırladığı iddianameyi kabul eden mahkeme, sanıkların bir kısmını **"olası kastla öldürme"** ve bir kısmını **"olası kastla kasten yaralama"** suçlamaları ile yargılıyor.

Bu kapsamda yargılanan isimler şu şekilde:

Halit Ergül, Emine Murtezaoğlu Ergül, Ceyda Hacıbekiroğlu, Elif Aras, Emir Aras, Zeki Yılmaz, Ahmet Demir, Kadir Özdemir, Cemal Özer, Mehmet Salun, Bolu Belediyesi Başkan Yardımcısı Sedat Gülener, İtfaiye Müdür Vekili Kenan Coşkun ve İtfaiye Eri İrfan Acar.

"Bilinçli taksirle birden fazla kişinin ölümüne ve yaralanmasına neden olma" suçundan yargılanan sanıklar ise;

Otelin teknik görevlileri Tahsin Pekcan, Hüseyin Özer ve Bayram Ütkü, mutfak personeli Reşat Bölük, Enver Öztürk ve Faysal Yaver, iş güvenliği uzmanları Kübra Demir ile Ece Kayacan, resepsiyon görevlisi Yiğithan Burak Çetin, Mudurnu Enerji Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi yetkilileri İbrahim Polat ile İsmail Karagöz, FQC Global Sertifikasyon Anonim Şirketi yetkilisi Ali Ağaoğlu ile çalışanı Aleyna Beşinci Erdoğan, LPG tesisatı bakım görevlileri Doğan Aydın ile Muharrem Şen, Bolu İl Özel İdaresi Genel Sekreteri Sırrı Köstereli, İl Özel İdaresi Genel Sekreter Yardımcısı Bünyamin Bal, İl Özel İdaresi Ruhsat ve Denetim Müdürü Yeliz Erdoğan ve eski İl Özel İdaresi Ruhsat ve Denetim Müdürü Mehmet Özel.

İddianameye göre Turizm ve Çalışma Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan hangi yetkililerin sorumlu olduğunun tespiti ve ilgili kişilerin soruşturulması için başsavcılık tarafından izin talep edildi.

Bu talep İYİ Parti Çanakkale Milletvekili Rıdvan Uz tarafından da hem komisyon hem de dava sürecinde sık sık dile getirildi.

“Gücümüzün yetmediği bir ortam oluştu”

Mecliste Komisyon olarak güçlerinin yetmediği bir ortam oluştuğunu vurgulayan Uz, “Turizm Bakanlığı ve Çalışma Bakanlığı, Komisyona gelip ifade vermediği gibi, Bakanlar gelmedikleri gibi kendisine bağlı memurların da yargılanmasına müsaade etmediler. Yani Meclis Komisyonu, Meclis ve yargının gücü yetmedi çünkü Bakanlar dedi ki: ‘Biz bir seçmene tabiyiz, bizi seçen bir kişi, o da Sayın Recep Tayyip Erdoğan.’ Ama unutmayın ki Sayın Cumhurbaşkanını da seçen 86 milyon; Türkiye Büyük Millet Meclisindeki her bir vekili, her birimizi seçen de bu millet, 86 milyon kişi. Eğer siz Bakanın Komisyona gelmesine ‘Ben seçtim’ diyerek müsaade etmiyorsanız, eğer ‘Onu seçen benim’ diyorsanız, sizi seçen Türk milletine onların bir şekilde gelip orada aydınlatma görevini yapmasını arzu etmiyorsanız oraya Sayın Cumhurbaşkanı olarak, Sayın Recep Tayyip Erdoğan olarak sizin gelip bunu açıklamanız lazım. Çünkü orada 78 can kaybettik, aileler kayboldu; orada Alp'i, Yiğit'i kaybettik; orada 16 yaşında ve 13 yaşında çocuklarımızı kaybettik” dedi.

Rıdvan Uz’un Bakanların komisyona gelip ifade vermemesi ve Bakanlık personellerinin yargılanmasına müsaade edilmemesi hakkındaki açıklaması.

Müşteki avukatları duruşmanın ilk gününde bakanlıkların da soruşturmaya dahil edilmesi konusunda talepte bulundu.

İlk duruşmada sanıkların tamamı, kendilerine atılan olası kastla öldürme ve olası kastla yaralama suçlamalarını reddetti.

Birinci duruşmanın ilk celsesi, Gazelle Otel Genel Müdürü Ahmet Demir'in savunmasıyla başladı. Ahmet Demir'e bilirkişi raporu kapsamında otelin muhasebe müdürü Kadir Özdemir ve Bolu Belediyesi Başkan Yardımcısı Sedat Gülener ile yaptığı görüşmeler soruldu.

Demir, Sedat Gülener'i arayarak itfaiye raporunun hazırlanma süreci için ricacı olduğunu söyledi. Demir savunmasında raporun içeriğini bilmediğini, Kadir Özdemir'den gelen rica ile Gülener'e ulaştığını belirtti.

Celsenin devamında Grand Kartal Otel'e "Sürdürülebilir Turizm Sertifikası" veren FQC Global Sertifikasyon Anonim Şirketi çalışanı Aleyna Beşinci ve şirket yöneticisi Ali Ağaoğlu kürsüdeydi.

Beşinci ve Ağaoğlu, Grand Kartal Otel'deki fiziki denetimlerinin sürdürülebilirlik ile sınırlı olduğunu, yangın önlemleri ve acil durum planlarına yönelik denetleme yetkilerinin kendilerinde olmadığını savundu.

Ancak müşteki avukatları, denetim raporları kapsamında müştekilerin sorumluluklarını yerine getirmediğini, eksik denetim yaptığını iddia etti.

Bolu Genel Sekreter Yardımcısı Bünyamin Bal da duruşmanın ilk celsesinde savunmasını yaparak, kendisine yöneltilen sorulara "yetkim ve sorumluluğum yok" yanıtını verdi.

Bolu İl Özel İdaresi Genel Sekreteri Sırrı Köstereli, yasa gereği Grand Kartal Otel'e ruhsat verme yetkisinin İl Özel İdaresi'nde olduğunu söyledi. Köstereli, ruhsatın 2021'de alındığını, alanında uzman personel eksikliğinden dolayı otelde yangın denetimi yapılmadığını kaydetti.

Duruşmanın ilk gününde sanıkların verdiği ifadelerden, facianın göz göre göre geldiği, yetki karmaşaları ve ihmaller zinciri sonunda bu yangının çıktığı açıkça ortaya çıkmıştır.

Duruşmanın ikinci gününde, otel sahibi Halit Ergül'ün damadı Emir Aras hakim karşısındaydı. Emir Aras, otelin genel müdürü olarak kayıtlarda yer alıyor. Ancak Aras, savunmasında genel müdür sıfatını yalnızca silah ruhsatı almak için kullandığını, fiilen genel müdürlük görevi olmadığını belirtti. Aras, yangın gecesini anlatırken; "Bilerek ve isteyerek, olası kastla suç işlediğimi kabul etmiyorum" ifadelerini kullandı.

Aras, olay günü 7'nci katta 727 numaralı odada eşi ve çocuğuyla kaldığını, saat 03.32'de eşinin "Dışarıdan sesler geliyor" demesiyle uyandığını belirtmişti.

Aras ifadesinde, "Odanın kapısını açtım, karşıdan merdiven tarafından dumanlar geliyordu. O sırada eşime 'Koş, kızı al yangın var' galiba dedim. Bir dakika içinde eşim geldi, ağzımızı ve burnumuzu kapatarak 'Yangın var' diye bağırarak koşarak indik" cümleleriyle kendini savundu.

Ancak 14 Temmuz'da görülen celsede, Bolu Barosu Başkanı Sinan Barut tutuklu Emir Aras ve ailesinin otelden çıkışının yer aldığı kamera kayıtlarını izletti.

Emir Aras ve ailesinin 03.34'te odadan koşarak çıktıkları güvenlik kamerasına yansıyan görüntüsü.

Güvenlik kamerası görüntülerinde, bilirkişi raporuna göre saat 03.16'da başlayan yangında Aras odadan çıkarak koridorun sonuna doğru gittikten sonra odaya geri dönüyor. 03.34'te ise Aras ailesi ile kaldığı yedinci kattaki odadan koşarak çıkıyorlar.

Bolu Barosu Başkanı Barut, genel müdür Emir Aras'ın savunmasında beyan ettiğinin aksine, kattaki diğer misafirleri uyarmak için "herhangi bir fiili müdahalede bulunmadığını" bu sebeple olası kasttan yargılandığını ifade etti.

Davanın 12 Temmuz'da yapılan ilk duruşmasının 6'ncı celsesinde Bolu 1'inci Ağır Ceza Mahkemesi, tutuksuz yargılanan dört sanığa dört ay ev hapsi adli kontrol tedbiri uygulanmasına karar verdi.

Ayrıca tutuklu sanıklardan 13'ü için 78'er kez "Olası kastla öldürme" suçu ile "Olası kastla kasten yaralama" suçlarından toplam yaklaşık 2 bin yıla kadar hapis cezası isteniyor.

Diğer sanıkların ise "Bilinçli taksirle birden fazla kişinin ölümüne ve yaralanmasına neden olma" suçundan 22 yıl 6'şar aya kadar hapisle cezalandırılmaları talep ediliyor.

Yanı sıra, mahkeme heyeti, tutuksuz sanıklar Mudurnu Enerji Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi yetkilileri İbrahim Polat ile İsmail Karagöz, FQC Global Sertifikasyon Anonim Şirketi yetkilisi Ali Ağaoğlu, resepsiyon görevlisi Yiğithan Burak Çetin için ev hapsi şartını içeren adli kontrol hükümleri uygulanmasına, itfaiye eri İrfan Acar hakkında "konutu terk etmeme" şeklinde adli kontrol kararının uzatılmasına karar verdi.

Müştekiler ise soruşturma izni verilmeyen Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkililerinin tespiti ve davaya dahil edilmeleri için mahkemeye talepte bulundu.

Davanın dokuzuncu gününde ise savcı ilk celseyle ilgili taleplerini sundu. Savcı, tutuksuz yargılanan sanıklardan İbrahim Polat, İsmail Karagöz, Yiğithan Burak Çetin, İrfan Acar ve Ali Ağaoğlu'na uygulanan ev hapsi tedbirinin devamını talep etti.

Savcılık tutuksuz yargılanan sanıklardan LPG teknisyeni Doğan Aydın ve denetleme firması çalışanı Kübra Demir'i ise ağır kusurlu bularak tutuklu yargılanmaları talebinde bulundu.

Kartalkaya yangını duruşmasının onuncu gününde ise, mahkeme ara kararını açıkladı. Mahkeme heyeti, otelde denetim yapan tutuksuz sanık itfaiye eri İrfan Acar'ın tutuklanmasına hükmetti. Tutuklu sanıklardan mutfak çalışanı Faysal Yaver'in ise yurt dışı çıkış yasağıyla tahliyesine karar verildi.

Diğer sanıkların tutukluluk halleri ise devam edilmesine hükmedildi.

7.2. İkinci duruşma (22 Eylül 2025)

Bolu Kartalkaya'daki Grand Kartal Otel'de 21 Ocak 2025'te 78 kişinin yaşamını yitirdiği, 133 kişinin yaralandığı yangın faciasına ilişkin, 19'u tutuklu toplam 32 sanığın yargılandığı davaya 22 Eylül 2025'te Bolu 1. Ağır Ceza Mahkemesinde devam edildi.

İkinci duruşma da ilk duruşmada olduğu gibi Bolu Sosyal Bilimler Lisesi spor salonunda yapıldı.

İlk duruşmada açıklanan ara kararda, itfaiye eri İrfan Acar'ın tutuklanmasına, mutfak çalışanı Faysal Yaver'in adli kontrol şartıyla tahliye edilmesine hükmedilmişti.

İkinci duruşma sürecinde, olayda sorumlulukları bulunan her iki bakanlık için de görevlilerin soruşturulmasının önü açıldı.

Yangın sırasında otelden dışarı çıkarak kurtulan ancak sonrasında ise mahsur kalanları kurtarmak için otele tekrar girerek, yaşamlarını yitiren Yiğit Gençbay'ın babası Abdurrahman Gençbay ile Alp Mercan'ın babası Eray Mercan, 27 Şubat 2025'te İçişleri Bakanlığı ve Çalışma Bakanlığı yetkilileri hakkında soruşturma izni verilmesini talep etmişti.

Her iki bakanlık da söz konusu taleplere ilişkin aylarca yanıt vermemiş, bunun üzerine Gençbay ve Mercan, "zımni ret" yönündeki kararların iptali için Ankara idare mahkemelerinde iptal davası açmıştı.

İtiraz üzerine, Ankara 7. ve 27. İdare Mahkemeleri, her iki bakanlık için de "zımni ret" işlemlerinin iptaline karar verdi. Bu karar sayesinde davada sorumluluğu bulunan bakanlık görevlileri hakkında soruşturma açılmasını önü açılmış oldu.

8. ULUSLARARASI KARŞILAŞTIRMALAR VE MODELLEME

8.1. Küresel Standartlarla Ulusal Gerçeklik Arasındaki Uçurum

Kartalkaya Grand Kartal Otel yangını, yalnızca bir yapı yangını değil; Türkiye'nin yangınla mücadele kapasitesinin, kurumsal reflekslerinin ve yerel yönetim sistematiğinin derin bir sorgulanmasını da beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, Avrupa'daki gelişmiş ülkelerin yangınla mücadele sistematiğiyle Türkiye'deki durum karşılaştırıldığında, aradaki mesafenin yalnızca bütçesel değil, kültürel ve kurumsal temelli olduğu açıkça görülmektedir.

TBMM Komisyonu'nun yürüttüğü çalışmalarda, **Avrupa Yangın Güvenliği Enstitüsü (European Fire Safety Alliance), Almanya Federal Teknik Yardım Kurumu (THW), İngiltere Ulusal Yangın Şefi Konferansı (NFCC)** ve **Fransa Sivil Güvenlik Müdürlüğü** gibi kuruluşların raporları da karşılaştırmalı analizde kaynak olarak kullanılmıştır.

8.2. Avrupa İtfaiye Sistemlerinin Yapısal Özellikleri

8.2.1. Almanya: Merkezi Yasa, Yerel Yetki, Profesyonel Koordinasyon

Almanya'da her belediye yangın güvenliğinden doğrudan sorumludur; ancak bu görev, **Federal İtfaiye Yasası** ile standartlaştırılmıştır. Belediyelerin teşkilat yapısı, araç parkı, eğitim seviyesi ve yıllık denetimleri, eyalet içişleri bakanlıkları tarafından kontrol edilir. Gönüllü itfaiyeler sistemin ana omurgası olmakla birlikte, tüm gönüllüler profesyonel eğitim almak zorundadır.

- Her 1.000 kişiye bir eğitimli yangın personeli düşmektedir.
- Her yeni yapı ruhsatı öncesi bağımsız bir "yangın güvenliği danışmanı" raporu zorunludur.
- Yangın tatbikatları yılda 2 kez zorunlu, 1 kez sürpriz denetimle yapılmaktadır.

8.2.2. Fransa: Sivil Koruma Sistemi ile Entegre İtfaiye Modeli

Fransa'da itfaiye teşkilatları, **Sivil Koruma ve Acil Müdahale Genel Müdürlüğü** çatısı altında faaliyet gösterir. Hem doğal afetlerde hem de kentsel yangınlarda görev alan itfaiyeciler, aynı zamanda tıbbi ilk müdahale eğitimi alır.

- Tüm itfaiye araçları GPS ve termal harita sistemleriyle donatılmıştır.
- Sivil Koruma Planı kapsamında turizm bölgelerinde yaz sezonu öncesi yangın risk analizleri yapılır.
- Otel işletmeleri, **yangın sigortası alabilmek için ulusal denetim puanı** elde etmek zorundadır.

8.2.3. İngiltere: "Fire Safety Order 2005" ve Sorumluluk Matriksi

İngiltere'de yangın güvenliği doğrudan **Fire and Rescue Services Act** ile düzenlenir. 2005 yılında yürürlüğe giren **Fire Safety Order**, bina sahiplerinin bireysel sorumluluğunu ön plana çıkaran devrim niteliğinde bir yasadır.

- Otel gibi ticari binalarda, "Fire Risk Assessor" tarafından her yıl bağımsız rapor hazırlanır.
- İtfaiye ekipleri sadece müdahale değil, **danışmanlık ve eğitim hizmeti** de verir.
- Yangın olaylarından sonra, müdahale süresi ve başarı oranı kamuya açık bir şekilde yayımlanır.

8.3. Türkiye'nin İtfaiye Sisteminin Ana Sorunları

Türkiye'deki itfaiye sistemi, 2005 tarihli **Büyükşehir Belediyesi Kanunu** ile büyük ölçüde belediyelere devredilmiş, ancak **ulusal bir standart ve merkezi bir gözetim mekanizmasından yoksun** bırakılmıştır. Komisyon çalışmaları sırasında elde edilen bulgulara göre, mevcut yapının temel sorunları şunlardır:

- **Kurumsal dağınıklık**: AFAD, belediye itfaiyeleri, orman müdürlükleri arasında net görev ayrımı ve eşgüdüm yoktur.

- **Eğitim yetersizliği**: Türkiye'de her 10 itfaiyeciden yalnızca 4'ü temel yangın güvenliği eğitimini almış durumdadır.

- **Standart eksikliği**: Yangın risk analizi, yapı ruhsatına bağlı zorunlu bir unsur değildir.

- **Yetersiz denetim**: Otel ve yüksek katlı yapılarda yangın tatbikatı, belediye inisiyatifine bırakılmıştır.

8.4. Model Öneri: Türkiye İçin "Ulusal Yangın Güvenliği Ajansı" Kurulmalı

TBMM Komisyonu, Avrupa'daki yapılar ışığında şu önerileri geliştirmiştir:

a) **Ulusal Yangın Güvenliği Ajansı (UYGA)** kurulmalı, tüm denetim, ruhsat ve raporlama süreçleri bu merkeze bağlanmalıdır.
b) **Yangın Güvenliği Sertifikası** olmayan hiçbir turizm tesisi ruhsat alamamalıdır.
c) Belediyelerin itfaiye teşkilatları, **AFAD koordinasyonunda yeniden yapılandırılmalı**, profesyonel kariyer ve eğitim sistemine tabi olmalıdır.
d) **Yangın verileri merkezi bir dijital sistemde toplanmalı**, bu veriler bilimsel analizlerle düzenli olarak kamuoyuna sunulmalıdır.
e) Her yapı için **bağımsız yangın denetim firmalarının onay raporu** zorunlu hale getirilmelidir.

8.5. Sonuç: Uluslararası Standartlara Uyum, İnsan Hayatının Güvencesidir

Kartalkaya'da yaşanan yangın, Türkiye'deki yangın güvenliği kültürünün eksikliğini ve denetim sisteminin yetersizliğini bir trajediyle yüzümüze çarpmıştır. Avrupa'da benzer bir yapı, bu kadar yetersiz sistemlerle faaliyet gösteremezdi. Türkiye'nin artık bu olaydan ders çıkararak **yerel çözümler yerine sistemik dönüşümleri hayata geçirmesi gerekmektedir.**

TBMM Komisyonu'nun görevi, yalnızca geçmişi anlamak değil; **geleceği şekillendirmek** olmalıdır. Bu nedenle Avrupa örneklerinden edinilen bilgi ve yöntemlerin, Türkiye'nin gerçekleriyle harmanlanarak hayata geçirilmesi zaruridir.

9. KOMİSYONUN GENEL DEĞERLENDİRMESİ VE ÖNERİLER

9.1. 18 Şubat 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler

Toplantı Başlığı: Komisyon Başkanlık Divanı'nın Belirlenmesi, AFAD'ın Kurumsal Yapısının Dinlenmesi ve İlk Bilgilendirme Sunumları

Katılımcılar:

- **AFAD Başkanı Ali Hamza Pehlivan** – AFAD'ın genel organizasyonu ve afet anındaki kurumsal görev tanımı üzerine sunum

- **AFAD Afetlere Müdahale Genel Müdürü Sadi Ergin** – Kartalkaya Yangını'na yönelik ilk müdahale süreçlerine dair sunum
- Komisyon üyeleri ve Başkanlık Divanı

İYİ Parti Grubu Adına Tespitlerimiz:

a) Sunumların içeriği yetersiz ve genel nitelikte kalmıştır.

AFAD Başkanı Ali Hamza Pehlivan tarafından yapılan sunum, kurumun kuruluş amacı, genel yapısı ve görevleri gibi önceden bilinen bilgilerden ibarettir. Ancak komisyonun amacı, sadece AFAD'ın tanıtımı değil; **Kartalkaya Yangını'na ilişkin özel değerlendirmelerin, müdahale zincirinin ve kriz yönetiminin teknik detaylarla incelenmesi**dir. Bu nedenle sunumun bu kritik olay özelinde olması beklenirken, genel anlatımlar tercih edilmiştir.

b) Kurumlar arası koordinasyon şeması sunulmamıştır.

Yangın gibi büyük çaplı afetlerde, özellikle ilk 60 dakikanın önemi herkesçe bilinmektedir. Ancak AFAD'ın olay anındaki müdahalesiyle ilgili **zaman çizelgesi**, **koordinasyon akışı**, **diğer kamu kurumlarıyla iletişim protokolleri** gibi temel bilgiler ne sunumda yer almış ne de komisyona yazılı olarak iletilmiştir. Bu durum, **soru sormayı ve denetim yapmayı engelleyici bir eksikliktir.**

c) Yangına müdahale süreçlerine dair analiz eksikliği vardır.

Kartalkaya'daki Grand Kartal Otel yangınına dair sunumlarda; yangının çıktığı ilk an, yangının yayılma süreci, müdahale birimlerinin olay yerine ne zaman ulaştığı ve yangının ne zaman kontrol altına alındığı gibi temel bilgiler verilmemiştir. **Müdahalenin geç mi kaldığı, koordinasyon eksikliği olup olmadığı** gibi sorular yanıtlanmamıştır. Bu da komisyonun olası ihmalleri tespit etmesini zorlaştırmıştır.

d) Bilgi paylaşımında tek taraflılık göze çarpmıştır.

AFAD, olaya ilişkin kendi sorumluluğunda olan kısmı anlatırken, diğer kurumlardan (belediye, itfaiye, valilik, sağlık, jandarma) veri paylaşımı yapmamış, "kurumlar arası koordinasyon" kavramı sadece kavramsal düzeyde ele alınmıştır. Halbuki komisyonun amacı **birden fazla kamu kurumu arasındaki iletişim, görev dağılımı ve sorumluluk zincirini** anlamaktır.

e) Başkanlık Divanı belirlenirken muhalefet dışlanmıştır.

Komisyonun ilk ve en temel adımı olan başkanlık divanı seçimi sürecinde, muhalefet partileriyle uzlaşı arayışına girilmeden, iktidar çoğunluğu esas alınarak kararlar alınmıştır. Bu durum, komisyondaki denge ilkesini zedelemiş, **komisyonun objektifliği ve tarafsızlığına dair kamuoyunda ve komisyonda soru işaretleri doğurmuştur.** Komisyondan çıkacak raporun ortak akıl ürünü olması hedeflenirken, bu sürece gölge düşürülmüştür.

f) Komisyon üyeleri sunumlara hazırlıksız yakalanmıştır.

AFAD tarafından yapılan sunumların **önceden yazılı olarak üyelere dağıtılmaması**, üyelerin teknik detaylara hakimiyetini azaltmış; dolayısıyla **soru sorma refleksleri zayıf kalmıştır.** Komisyon üyeleri, yangına dair birçok soruyu anlık yöneltmek zorunda kalmış, bu da sorgulamanın yüzeysel kalmasına neden olmuştur.

g) Uzman desteği eksikliği belirgindir.

Yangın güvenliği, afet yönetimi, tahliye stratejileri, yapı malzemelerinin yanıcılığı gibi teknik konularda **bağımsız uzman görüşlerine** başvurulmamıştır. Komisyon tamamen siyasetçilerin ve bürokratların beyanlarıyla ilerlemiştir. Oysaki bu gibi olaylarda mühendislik, mimarlık, acil müdahale yönetimi gibi alanlarda uzmanların dinlenmesi elzemdir.

İYİ Parti Grubu Adına Önerilerimiz:

1) Teknik danışman zorunluluğu getirilmelidir.

Yangın, deprem, sel gibi afetlere yönelik Meclis Araştırma Komisyonlarında; yangın mühendisleri, afet yöneticileri, yapı güvenliği uzmanları gibi **en az 2 bağımsız teknik danışman** sürekli görev yapmalıdır. Bu danışmanlar, sunumları teknik açıdan değerlendirmeli, saha analizlerini yapmalı ve rapor yazımına katkı sunmalıdır.

2) Yazılı sunumlar komisyona önceden ulaştırılmalıdır.

Komisyon çalışmalarının sağlıklı ilerlemesi için her kurum, sunum dosyalarını **en az 2 gün önceden** komisyona yazılı olarak sunmalıdır. Bu sayede milletvekilleri teknik olarak hazırlanabilir, bilinçli sorular sorabilir ve tartışmalar verimli hâle gelir.

3) Başkanlık divanı seçiminde uzlaşı esası olmalıdır.

Komisyonun partiler arası temsiliyeti, halkın gözü önünde yürüyen bir denetim faaliyeti olduğundan, başkanlık divanı belirlenirken **meclis aritmetiği kadar temsil hakkı ve şeffaflık** da dikkate alınmalıdır. Aksi halde bu tür komisyonlar meşruiyet tartışmasına açık hale gelir.

4) Kriz anı koordinasyon haritası zorunlu hale gelmelidir.

AFAD ve ilgili kurumlar, yangın gibi afetlerde uyguladıkları koordinasyon haritalarını ve müdahale zincirini **an be an kayıt altına almalı ve TBMM'ye sunmalıdır.** Bu belgeler kamuya açık olmalı, kriz yönetiminde görev alan kişi ve kurumların zaman çizelgesi detaylı biçimde çıkarılmalıdır. Böylece hesap verebilirlik ve şeffaflık sağlanmış olur.

5) Operasyonel şeffaflık politikası oluşturulmalıdır.

AFAD gibi kurumların afet süreçlerindeki karar alma, müdahale ve bilgilendirme sistemleri yasal düzenlemeyle netleştirilmeli ve kamuoyuna düzenli olarak açıklanmalıdır. Böylelikle halkın güveni artar, siyasi manipülasyonların önüne geçilir.

9.2. 25 Şubat 2025 tarihli toplantı- İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler

Toplantı Başlığı: Komisyonun Çalışma Usulünün Belirlenmesi ve AFAD'ın Yangınla İlgili Faaliyetleri Üzerine Sunumu

Katılımcılar:

- **AFAD Başkanı Ali Hamza Pehlivan** (önceki sunumların devamı niteliğinde)
- **AFAD Afetlere Müdahale Genel Müdürü Sadi Ergin**
- Komisyon üyeleri
- Komisyon Başkanlığı

İYİ Parti Grubu Adına Tespitlerimiz:

a) Komisyonun Çalışma Usulü, Tartışmasız ve Kapalı Bir Biçimde Belirlenmiştir.

Bu toplantıda, komisyonun gelecek haftalarda nasıl çalışacağı, hangi kurumların davet edileceği, hangi belgelerin toplanacağı gibi önemli yapısal kararlar alınmıştır. Ancak bu kararlar alınırken **muhalefet partilerinin önerileri dikkate alınmamış**, yöntem belirleme süreci **şeffaflık ve ortak akıldan yoksun** biçimde yürütülmüştür.

Komisyonun çalışma takvimi, veri toplama usulleri, toplantı günleri ve süreleri gibi detaylar iktidar çoğunluğu tarafından belirlenmiş; bu durum, "araştırma" niteliğinden çok, "mevcut sistemi aklama" görüntüsü doğurmuştur. **İYİ Parti olarak bu durumu kaygıyla karşılıyor, komisyonun denetim mekanizması olmaktan uzaklaştırılmasına itiraz ediyoruz.**

b) AFAD'ın Yangına Müdahale Süreci Yine Teknik Derinlikten Uzak Sunulmuştur.

AFAD'ın sunduğu bilgiler, önceki haftanın tekrarı niteliğindedir. Yangına müdahaleye dair veriler hâlâ eksiktir. Özellikle aşağıdaki sorular yanıtsız kalmıştır:

- Yangının tespit edildiği ilk dakikaya ait ısı/ses algılama verileri nerededir?
- Hangi birimler hangi saatte hangi müdahaleyi gerçekleştirmiştir?
- İlk ekiplerin olay yerine varış süresi kaç dakikadır?
- Otele ilk müdahale anında yangın tahliye planı işletilmiş midir?

AFAD bu teknik verileri paylaşmadan yalnızca genel değerlendirmeler yapmış, **komisyonun olayın detaylarını öğrenmesini fiilen engellemiştir.**

c) Kurumsal Sorumluluk Zinciri ve Yerel Yönetim İlişkisi Hâlâ Netleştirilmemiştir.

AFAD, koordinasyon kurumu olduğunu ifade etmesine rağmen, Bolu Valiliği, Belediye, İtfaiye, Jandarma gibi yerel birimlerle ilişkisini detaylandırmamıştır. Yangın gibi büyük felaketlerde **hangi kurumun hangi dakikada, neyi yapma zorunluluğu olduğu** açıkça ortaya konmamıştır. Bu da hem idari boşluk hem de hukuki sorumluluğun üstünün örtülmesine neden olmaktadır.

İYİ Parti Grubu Adına Önerilerimiz:

a) Komisyonun Çalışma Usulü Tüm Siyasi Partilerin Katkısıyla Belirlenmelidir.

Araştırma komisyonları sadece bilgi toplama değil, aynı zamanda halk adına "denetim" yapma görevindedir. Bu görev, tek taraflı kurallarla değil; Meclis'teki tüm siyasi partilerin eşit katılımıyla şekillenmelidir. Bu kapsamda önerimiz şudur:

- Komisyonun haftalık çalışma planı, her grup başkanvekilliği ile paylaşılmalı;
- Hangi kurumların çağrılacağı ve hangi belgelerin isteneceği önceden görüşülmeli;
- Siyasi değil, denetim mantığıyla ilerlenmelidir.

Bu yapılmadığı sürece, komisyondan çıkacak her rapor kamuoyunca "tek taraflı" görülmeye mahkûmdur.

b) AFAD Sunumları Teknik Veri ve Delil İçermelidir.

AFAD'ın aynı bilgileri tekrar eden, görsel destekten ve teknik detaydan yoksun sunumları kabul edilemez. Komisyonun gerçek bir analiz yapabilmesi için AFAD şu verileri **derhal ve yazılı olarak** sunmalıdır:

- **Yangın çıkış anının ısı/ses algılama kayıtları**
- **Olay yeri müdahale çizelgesi (dakika dakika)**
- **Afet Koordinasyon Kurulu toplantı tutanakları**
- **Bölgedeki telsiz/kamera kayıtları**
- **Yangın tahliye planının işletilip işletilmediğine dair belgeler**

Bu belgeler sağlanmadıkça, komisyonun görevini yapması mümkün değildir. Aksi halde komisyon, sadece iktidarın eksiklerini perdeleyen bir vitrin haline gelir.

c) Kurumlar Arası Yetki ve Sorumluluk Zinciri Açıkça Ortaya Konmalıdır.

AFAD'ın kendisini yalnızca "koordinatör" kurum olarak tanımlayıp, olay yerindeki asıl sorumluluğu itfaiye, valilik ya da belediyeye yönlendirmesi; **sorumluluğun parçalanmasına, dolayısıyla hiç kimsenin hesap vermemesine yol açmaktadır.**

Bu nedenle komisyonun görevi şu olmalıdır:

- Yangında **kaç dakika kim sorumluluk aldı**,
- **Kim müdahalede yetersiz kaldı**,
- **Kim bilgi vermedi veya ihmali örttü**, bunları tespit etmek. Bu da ancak görev zincirinin ve yetki sınırlarının belgeye dayalı biçimde çıkarılmasıyla mümkündür.

d) Meclis Komisyonları İçin Örnek Bir Denetim Çerçevesi Hazırlanmalıdır.

Bu komisyonun yaşadığı usul sorunları, gelecekteki tüm araştırma komisyonları için örnek oluşturmalıdır. Bu sebeple öneriyoruz:

- TBMM Başkanlığı bünyesinde, "Meclis Araştırma Komisyonları Standart Çalışma Rehberi" yayımlanmalı,
- Bu rehberde; bilgi alma usulü, belge isteme yetkisi, teknik danışman kullanımı ve kamu kurumlarının yükümlülükleri açıkça belirtilmelidir.
- Böylece Meclis'in denetim yetkisi soyut değil, sistematik hale gelir.

9.3. 26 Şubat 2025 Tarihli Toplantı- İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler

Toplantı Başlığı: Konaklama Tesisleri Denetimi ve Bakanlık Sorumluluğunun Değerlendirilmesi

Katılımcılar:

- Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Nadir Alpaslan
- Komisyon Başkanlık Divanı

- Komisyon Üyeleri

İYİ Parti Grubu Adına Tespitler

a) Bakanlığın Sorumluluk Alanı Kısıtlı Yorumlanmıştır:

Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Nadir Alpaslan'ın sunumunda, bakanlık denetim yetkisi yalnızca "belge verilmiş işletmelerin işletmecilik faaliyetlerine" indirgenmiş, yapı güvenliği, yangın sistemleri, acil tahliye altyapısı gibi can ve mal güvenliğine ilişkin hiçbir unsur "bakanlık yetki alanında değildir" gerekçesiyle dışarıda bırakılmıştır. Oysa Kartalkaya Grand Kartal Oteli, Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan **turizm işletme belgesi** almış bir tesistir. Bu belgeyi veren kurumun, belgenin geçerliliğini tehdit edecek yapısal veya güvenlik zafiyetlerini izlememesi, ciddi bir kurumsal boşluktur.

b) Denetim Sistemi Biçimsel ve Yüzeyseldir:

Sunumda belirtildiği üzere tesisler "yılda bir kez" denetlenmektedir. Ancak bu denetimin içeriği, kapsamı ve yöntemi hakkında hiçbir belge sunulmamıştır. Yangına karşı önlem planları, duman ve ısı algılama sistemlerinin işlevselliği, yangın tüplerinin doluluk oranı gibi konuların bu denetimlere dahil olup olmadığı belirsizdir. Bu da denetimlerin yalnızca **bürokratik bir prosedür** olarak yapıldığı kuşkusunu güçlendirmiştir.

c) Kartalkaya Oteli'ne Özgü Hiçbir Bilgi Paylaşılmamıştır:

Komisyonun amacı genel mevzuat değil, **somut olayın** araştırılmasıdır. Ancak sunumda Grand Kartal Oteli'ne dair şu bilgiler açıkça yoktu:

- En son denetim tarihi ve denetimi yapan heyetin kimlerden oluştuğu
- Tespit edilen eksiklikler ve bu eksikliklere ilişkin verilen süre/ceza
- Yangın güvenliği raporları veya varsa uyarılar

Bu eksiklikler, komisyonun olay bazlı denetimini neredeyse imkânsız hale getirmiştir.

d) Yetki-Sorumluluk Zinciri Dağınıktır, Kimse Hesap Vermemektedir:

Yangın güvenliği belediyede, belge bakanlıkta, ruhsat yerel idarede, acil müdahale AFAD'da, kontrol itfaiyede… Bu zincirde bakanlık kendisini yalnızca "belge veren kurum" olarak tanımlamış ve yangınla ilgili tüm sorumluluğu diğer kurumlara havale etmiştir. Bu yaklaşım, **çok başlılığa**, dolayısıyla **sıfır sorumluluğa** yol açmaktadır. Devletin kurumları arasındaki bu koordinasyonsuzluk, bir anlamda her kurumun "biz değiliz" deme lüksüne sahip olması demektir.

e) Sunum, Siyasi Kaygılarla Şekillendirilmiştir:

Nadir Alpaslan'ın sunumu, eleştiri kabul etmeyen, kamuoyunun endişelerine karşı "halkla ilişkiler" refleksiyle hazırlanmış bir metni andırmaktadır. Komisyon üyelerinin sorularına net veri yerine temenni içeren cümlelerle yanıt verilmiş; "bakanlığımız konuyu hassasiyetle takip etmektedir" gibi kalıplaşmış yanıtlar teknik içeriğin önüne geçmiştir. Bu durum, komisyonun bilgi alma ve sorgulama işlevini zayıflatmıştır.

f) Denetim Raporları Komisyonla Paylaşılmamıştır:

İYİ Parti Grubu olarak özellikle talep etmemize rağmen, Grand Kartal Oteli'ne ilişkin denetim raporları, yazılı uyarılar, belge askıya alma prosedürleri gibi belgeler komisyona

sunulmamıştır. Bu durum, sadece şeffaflıkla değil, **TBMM'nin denetim yetkisiyle** de açık bir çelişki yaratmaktadır. Meclis'in bilgi edinme hakkı ihlal edilmiştir.

g) Otellerdeki Güvenlik Uygulamaları "Sektöre Güven"e Bırakılmıştır:

Sunumda denetimlerin, "tesislerin beyanı esas alınarak" yürütüldüğü ifade edilmiştir. Yani oteller, yangın merdiveni vardır dediğinde, fiziki kontrol çoğu zaman yapılmamaktadır. İşyeri belgeleri, sigorta poliçeleri ya da yapı kullanım izinleri incelenmekte ancak **fiili denetim** sahada yeterince yapılmamaktadır. Bu da denetimin bir "formalite" haline geldiğini göstermektedir.

h) Komisyondaki Tartışmalarda Bakanlık Pasif Savunma Pozisyonu Aldı:

Komisyon üyeleri tarafından yapılan eleştiriler karşısında Bakan Yardımcısı'nın savunmaları, sorumluluğu diğer kurumlara yönlendirmekle sınırlı kaldı. "Biz mevzuata göre üzerimize düşeni yapıyoruz" söylemiyle yetinildi. Ancak mevzuatın yetersizliğini veya pratikteki uygulama sorunlarını kabul eden hiçbir cümle kurulmadı. Bu da "hesap verme" kültürünün kurumsal düzeyde zayıf olduğunu gösterdi.

İYİ Parti Grubu Adına Öneriler

a) Bakanlık Denetim Yetkisi Genişletilmeli ve Sorumluluk Netleştirilmelidir:

Kültür ve Turizm Bakanlığı yalnızca "belge veren" değil, aynı zamanda "güvenli işletmecilik standardını denetleyen" bir kurum haline gelmelidir. Turizm işletme belgesi verilen otellerin can güvenliğine ilişkin altyapıları (yangın alarmı, tahliye planı, acil çıkışlar, sprinkler sistemi vb.) yılda en az bir kez **yerinde fiziki denetim** ile kontrol edilmelidir. Bu denetimler "yönetmelikte varsa yeterlidir" değil, "sahada işlevsel mi" sorusu çerçevesinde yapılmalıdır.

b) Yangın Güvenliği Denetimleri İçin Bakanlıklar Arası Ortak Denetim Mekanizması Kurulmalıdır:

Yangın, deprem ve benzeri afet riskleri bakımından otellerin risk analizleri sadece belediye ve itfaiyeye bırakılmamalı; Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı (AFAD) ile ortak bir **"Tesis Güvenliği Değerlendirme Heyeti"** kurulmalıdır. Bu heyet;

- Ruhsat öncesi kontrol yapmalı,
- İşletme sürecinde periyodik değerlendirme gerçekleştirmeli,
- Her denetimi dijital veri tabanına kayıt altına almalıdır.

c) Denetim Raporları Şeffaf Biçimde Erişilebilir Hale Getirilmelidir:

Kamu denetimi, halk denetimiyle desteklenmelidir. Bu nedenle;

- Tüm konaklama tesislerine ait denetim tarihleri,
- Denetimi gerçekleştiren uzmanların unvanları,
- Tespit edilen eksiklikler,
- Verilen idari yaptırımlar, tek bir dijital platformda (örneğin TurizmTesisDenetim.gov.tr gibi) yayımlanmalıdır. Böylece vatandaş, kaldığı otelin güvenliğine dair bilgi sahibi olur, tesisler ise kamu baskısıyla standart yükseltmeye yönelir.

d) "Gizli Denetim" Uygulaması Hayata Geçirilmelidir:

Kültür ve Turizm Bakanlığı, özellikle yangın merdiveni kilitli olan, çıkış kapıları tabelasız olan veya yangın söndürme sistemleri çalışmayan tesisler için "önceden haber verilmeden yapılan" **gizli denetim modeli** geliştirmelidir. Denetçiler habersizce konaklayarak fiziksel gözlem yapmalı, tesisin gerçek durumu ile beyanlar örtüşüyor mu kontrol etmelidir.

e) Otele Özgü Tüm Belgeler Derhal Komisyona Sunulmalıdır:

Grand Kartal Oteli'ne ilişkin;

- Turizm işletme belgesi verme tarihi ve gerekçeleri,
- En son denetim tarihi ve denetim ekibi listesi,
- Tespit edilen eksiklikler, bunlara dair alınan aksiyonlar,
- Yangın güvenliği denetim tutanakları, gibi belgeler TBMM Komisyonu'na **resmî yazı ile** sunulmalı, "bilgi eksikliği" bahanesiyle komisyon çalışmaları akamete uğratılmamalıdır.

f) Denetim Sıklığı Artırılmalı, Riskli Tesisler İçin 'Kırmızı Kod' Sistemi Kurulmalıdır:

Yüksek yoğunlukta müşteri ağırlayan, yapı yaşı 15 yılı aşmış, daha önce idari ceza almış veya bulunduğu bölge yangın riski taşıyan tesisler için özel bir **"risk bazlı denetim takvimi"** oluşturulmalıdır. Bu tesisler yılda bir değil, 3 veya 6 ayda bir denetlenmelidir. Ayrıca bu tesisler "kırmızı kod" ile sistemde görünmeli ve ilave denetim ekipleriyle denetlenmelidir.

g) Mevzuat Güncellenmeli ve "Denetim Etkinlik Skoru" Uygulaması Başlatılmalıdır:

Her tesisin, tıpkı enerji sınıflandırması gibi bir **"Denetim Etkinlik Skoru"** olmalıdır. A, B, C gibi puanlamalarla otelin güvenlik seviyesi kamuoyuyla paylaşılmalı; C seviyesinin altına düşen tesislere yeni müşteri kabulü geçici olarak durdurulmalıdır. Bu uygulama hem caydırıcı olur hem de tesislerin kalite artışına teşvik sağlar.

h) Bakanlıkların Sorumluluktan Kaçınmasına İzin Verilmemelidir:

Komisyondaki sunumda dikkat çeken "bu bizim yetki alanımız değil" yaklaşımı, devlet ciddiyetiyle bağdaşmamaktadır. Bakanlıklar arası yetki devri sorumluluktan kaçış aracı haline gelmemelidir. Her kurum, kendi yetkisiyle sınırlı olmayan konularda da **ihbar mekanizması**, **koordine görev** ya da **izleme yükümlülüğü** taşımalıdır. Kanunlar, bu çok aktörlü denetim sürecini açık biçimde tanımlamalıdır.

9.4. 27 Şubat 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler

Toplantı Başlığı: Basın Toplantısı – Grand Kartal Otel Önünde Yerinde İnceleme ve Açıklamalar

Toplantı Yeri: Bolu / Kartalkaya – Grand Kartal Otel önü

Katılımcılar:

- TBMM Araştırma Komisyonu Başkanlık Divanı
- Komisyon Üyeleri
- İYİ Parti, CHP, AK Parti ve diğer parti temsilcileri

- Yerel basın mensupları
- Bolu Valiliği temsilcileri
- Bolu Belediyesi yetkilileri
- AFAD İl Müdürü
- Basın ve kamuoyu

İYİ Parti Grubu Adına Tespitlerimiz

a) Yerinde İncelemenin Koordinasyonu Yetersizdi.

Grand Kartal Otel çevresinde yapılan incelemede komisyon üyelerine olay yeri inceleme raporu, bina tahliye planı, yangının başlangıç noktası ve yayılma yönü gibi hiçbir teknik belge gösterilmemiştir. Komisyon üyeleri adeta "turistik bir gezi"ye çıkarılmış gibi hissetmiştir. Yerel görevlilerin çoğu hazırlıksız yakalanmış, bilgi akışı spontane yürümüştür.

b) Otel Yetkilileri Bilgi Vermekten Kaçınmıştır.

Basına açık alanda yapılan bu toplantıda otel sahipleri veya yönetim kadrosu doğrudan komisyon üyeleriyle yüz yüze gelmemiştir. Hiçbir soruya muhatap alınmamış, kamuoyuna açıklama yapılmamıştır. Yangının çıkış nedeni, içeride kalan personelin tahliyesi, yangın anında görev alan otel çalışanlarının ifadeleri gibi temel sorular cevapsız kalmıştır.

c) Basın Toplantısı Siyasallaştırılmıştır.

Toplantı esnasında bazı iktidar milletvekillerinin, yangını "büyük bir başarıyla yönetilmiş bir afet" olarak yansıtma çabası, muhalefet milletvekilleri arasında ciddi rahatsızlık yaratmıştır. İYİ Parti temsilcileri, olayın halen tam anlamıyla aydınlatılmamış olduğunu, ihmallerin açıkça görüldüğünü ve komisyonun denetim yetkisinin sulandırılmaması gerektiğini ifade etmiştir.

d) Yerel Yönetim Sessiz Kaldı.

Bolu Belediyesi'nden ve Valilikten gelen temsilciler, basının sorularını yanıtsız bırakmış, komisyondaki sorulara genellikle "bilgimiz yok" şeklinde yanıt vermiştir. Bu da olayın yerel boyutunun üstünün örtülmeye çalışıldığı algısını güçlendirmiştir.

İYİ Parti Grubu Adına Öneriler

a) Yerinde İnceleme Süreci Kurumsallaştırılmalıdır.

Araştırma komisyonları sahaya indiklerinde, TBMM Başkanlığı ve ilgili Bakanlıklar tarafından "ön bilgilendirme dosyası" hazırlanmalı; olay yerine gitmeden önce dijital ortamda üyelerle paylaşılmalıdır. Teknik ekip eşliğinde inceleme yapılmalı, sadece görüntü alınan basın organizasyonu değil, belgeli değerlendirme süreci yürütülmelidir.

b) Otel Yönetimi Komisyona İfade Vermekle Yükümlü Kılınmalıdır.

Yangının meydana geldiği tesisi işletenlerin;

- Otelin yangın sistemine dair altyapısını,
- Çalışanların eğitim seviyesini,
- O an yaşanan süreci, komisyona yazılı ve sözlü olarak anlatmaları zorunlu hale getirilmelidir. Bu kişiler, gerekirse Meclis'e çağrılmalıdır.

c) Yangın Sonrası Fiziksel Deliller Korunmalıdır.

Bina içerisinde yangın kapılarının açılıp açılmadığı, tahliye yönlendirmelerinin devrede olup olmadığı gibi hayati deliller kaybolmadan kayıt altına alınmalıydı. TBMM Komisyonu'na sunulmak üzere olay yerinde profesyonel yapı denetim uzmanları görevlendirilmelidir.

d) Yerel Yönetimlerin Sorumlulukları Yazılı Hale Getirilmelidir.

Belediyelerin yangın raporları, ruhsat denetim tutanakları ve varsa yapılan itirazlar net olarak komisyona sunulmalı, "biz bilmiyoruz" yaklaşımı bir daha yaşanmamalıdır. Kanunla yerel yönetimlerin kriz anındaki yükümlülükleri tanımlanmalıdır.

e) Kamuoyu Basın Toplantıları Siyasi Reklam Aracı Olmamalıdır.

Bundan sonraki basın toplantıları, komisyonun teknik ve denetim amacı gözetilerek yapılmalıdır. Siyasi hamaset ya da "aklama" dili kullanılmamalıdır. Basın toplantılarında, halkın soruları kadar komisyondaki muhalefetin de soruları öne çıkarılmalıdır.

9.5. 04 Mart 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler

Toplantı Başlığı: İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Grand Kartal Otel Yangını – Denetim, Mevzuat, Sorumluluk Zinciri

Katılımcılar:

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Temsilcileri
- Rehberlik ve Teftiş Başkanı Bekir Aktürk
- İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü İbrahim Esenkar
- Komisyon Başkanlık Divanı
- Komisyon Üyeleri

İYİ Parti Grubu Adına Tespitler

a) Denetim Kayıtları ve Teftiş Süreçleri Yetersiz ve Dağınıktır.

Rehberlik ve Teftiş Başkanı Bekir Aktürk'ün beyanlarına göre, Grand Kartal Otel'de en son teftiş 2019 yılında yapılmış olup, yangının meydana geldiği tarihe kadar herhangi bir yeniden denetim gerçekleştirilmemiştir. Bu durum, özellikle kış turizmi bölgesindeki bir konaklama tesisinde yıllar boyunca İSG yönünden denetlenmemesinin ne denli büyük bir ihmal olduğunu göstermektedir. Aktürk'ün şu sözleri, meselenin ciddiyetini ortaya koymaktadır:

"Bizim önceliklendirme sistemimizde oteller ya da konaklama tesisleri, belirli tehlike sınıflarına göre ayrılmakta ve bu sınıflama doğrultusunda denetim planlaması yapılmaktadır. Grand Kartal Otel, 'az tehlikeli' sınıfta yer almakta olduğundan, yeniden denetim planına alınmamıştır."

Bu açıklama, yaşanan facianın ardından İSG mevzuatının hem sınıflandırma hem de risk değerlendirme mekanizmalarının güncellenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Zira "az tehlikeli" olarak tanımlanan bir tesis, onlarca insanın ölümüne ve yaralanmasına neden olan bir yangına sahne olmuştur.

b) Denetim Mekanizmasında Proaktiflik Değil, Reaktiflik Esastır.

İSG Genel Müdürü İbrahim Esenkar'ın sunumu, iş sağlığı ve güvenliği denetim sisteminin genel olarak şikâyet esasına dayalı işlediğini ve sektörel proaktif denetimlerin oldukça sınırlı kaldığını ortaya koymuştur. Özellikle Esenkar'ın ifade ettiği:

"İSG-KATİP sistemi üzerinden yürütülen uzaktan takip sistemiyle iş yerlerinin kendi beyanları esas alınmakta, sahaya çok sınırlı müdahale yapılmaktadır." şeklindeki değerlendirme, devletin denetim mekanizmasının büyük ölçüde işverenin beyanına dayandığını göstermektedir. Bu durum, mevzuatın uygulama alanında büyük bir boşluk bıraktığını ve oteller gibi insan yoğunluğu yüksek alanlarda riskin görünmez kılındığını göstermektedir.

c) Bakanlık, Otel İşletmelerini Kapsayan Denetimlerde Yeterince Etkin Değildir.

Bakanlık temsilcileri tarafından sunulan bilgilerde, otellerin İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında yükümlülüklerini yerine getirip getirmediklerinin kontrolünün büyük oranda "İSG Profesyonelleri" tarafından yapıldığı belirtilmiştir. Ancak burada dikkat çeken sorun şudur:

- Denetim sorumluluğu işverenin tuttuğu İSG uzmanına bırakılmıştır.
- Bakanlık, yalnızca bu uzmanların sisteme giriş yaptığı verileri takip etmektedir.
- Uzman ile işveren arasında çıkar ilişkisi olması, raporların tarafsızlığını tehlikeye atmaktadır.

Bu yapıda, kamusal denetimden ziyade, öz-denetim adı altında göstermelik kontroller yapıldığı ortaya çıkmaktadır.

d) Denetim Sayıları Yetersiz ve Kaynaklar Kısıtlıdır.

Bekir Aktürk'ün ifadesine göre, Çalışma Bakanlığı'nın tüm Türkiye'de görev yapan teftiş kadrosu yalnızca 900 civarındadır. Aktürk'ün açıklaması:

"Bugün Türkiye genelinde 2 milyonu aşkın iş yeri bulunmakta. Bu iş yerlerinin tamamına etkin bir denetim gerçekleştirmek fiilen mümkün değil."

Bakanlık temsilcileri, bu nedenle "risk temelli denetim planlaması" yaptıklarını belirtmiştir. Ancak bu modelin, Kartalkaya örneğinde görüldüğü gibi riskin farkına varamadığı durumlarda ağır sonuçlara yol açtığı ortadadır.

e) Komisyonun Talep Ettiği Belgeler Sağlanmamıştır.

Komisyon üyeleri tarafından açık biçimde istenen belgeler:

- Grand Kartal Otel'in son 5 yıla ait İSG denetim tutanakları,
- İSG uzmanı atama ve sözleşme belgeleri,
- Risk analiz raporları,
- Acil durum eylem planları,
- Yangın tahliye senaryoları,

Henüz komisyona ulaştırılmamıştır. Bakanlık temsilcileri, bu belgelerin "arşiv taraması yapıldıktan sonra" gönderileceğini ifade etmiştir. Bu durum, komisyonun etkili denetim yapmasını engellemektedir. İYİ Parti Grubu olarak, bu belgelerin gecikmeden komisyona sunulması gerektiğini vurguluyoruz.

f) Otel Çalışanlarının Eğitimi Yetersizdir.

Toplantıda sunulan bilgilerde, otel çalışanlarına yönelik herhangi bir zorunlu periyodik yangın eğitimi verilmediği anlaşılmaktadır. Denetimlerde çalışanlara yangın söndürme cihazı kullanımı, tahliye prosedürü, panik anında davranış gibi konularda düzenli eğitim verilmediği tespit edilmiştir. Bu durum, yangın anında yaşanan kaosun önemli bir nedeni olabilir.

g) İşyeri Kayıt ve Bildirim Sistemi Etkin Kullanılmamaktadır.

Grand Kartal Otel'in çalışan listesi ile İSG bildirimleri arasında tutarsızlık olduğu iddiası gündeme gelmiştir. Olay sırasında otelde çalışan birçok kişinin SGK sistemine kaydının güncel olmadığı ve İSG eğitimleriyle ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmediği şüphesi doğmuştur. Komisyonun bu iddiayı araştırması gerekmektedir.

h) Bakanlık Temsilcileri Sorunları İnkâr Etme Eğilimindedir.

Toplantı boyunca hem Bekir Aktürk hem de İbrahim Esenkar'ın tutumu, sorumluluğu dağıtma ve sistemin genel yapısını savunma yönünde olmuştur. Özellikle milletvekillerinin "Bu yangın bir kez daha gösterdi ki İSG sistemi kâğıt üzerinde var ama sahada yok!" sözleri karşısında tatmin edici bir cevap verilememiştir. Bu durum, bakanlığın olaydan ders çıkarma yönünde istekli olmadığını düşündürmektedir.

i) İşveren Sorumluluğu Vurgulansa da Denetim Yokluğu Devam Etmektedir.

Toplantı boyunca bakanlık temsilcileri sıkça "sorumluluk işverendedir" vurgusu yapmıştır. Ancak bu anlayış, kamunun denetim yükümlülüğünü ikinci plana itmektedir. Oysa devletin asli görevi, vatandaşın can güvenliğini sağlayacak sistemi kurmak ve izlemektir.

İYİ Parti Grubu Adına Öneriler

a) Denetim Süreci Dijital Ortama Taşınmalı ve Kamuyla Paylaşılmalıdır.

Grand Kartal Otel yangını gibi trajik vakalardan sonra kamuoyunun güvenini yeniden inşa edebilmek için, otellere ve benzeri konaklama tesislerine yönelik yapılan iş sağlığı ve güvenliği (İSG) denetimleri, yalnızca bakanlık arşivlerinde kalan belgeler olmamalıdır. Denetimlerin dijital ortamda kayıt altına alınması, barkodlu sistemlerle arşivlenmesi ve bu bilgilerin kamuya açık, şeffaf bir platformda yayımlanması gerekmektedir. Örneğin, her tesisin denetim geçmişine dair kısa özet bilgiler ve sonuç raporları, Bakanlık web sitesinde yayımlanabilir. Bu şeffaflık hem halkın hem de sektör çalışanlarının denetim süreçlerine güvenini artıracaktır.

b) Denetim Sayısı Artırılmalı, Denetçi Sayısı ve Yetkileri Genişletilmelidir.

Rehberlik ve Teftiş Başkanı Bekir Aktürk'ün ifade ettiği üzere, Türkiye genelinde yalnızca 1000 civarında iş müfettişi bulunmaktadır. Bu sayı, 2 milyonu aşkın işyerine oranla kabul edilemeyecek düzeydedir. Özellikle turizm sezonlarında binlerce çalışanın istihdam edildiği otel ve konaklama tesislerinde denetim yoğunluğu artırılmalıdır. Bu bağlamda, iş sağlığı ve güvenliği müfettişlerinin sayısı en az 3 katına çıkarılmalı; ayrıca görev yetkileri artırılmalı ve yetki karmaşasına düşmeden doğrudan uygulama ve yaptırım gücüne sahip olmalıdırlar.

c) Mevsimlik ve Kayıt Dışı Çalışanlara Yönelik Denetim Programı Oluşturulmalıdır.

Kartalkaya Oteli özelinde yaşanan olayda görüldüğü üzere, hayatını kaybedenlerin büyük kısmı mevsimlik, güvencesiz ve kayıt dışı çalışanlardan oluşmaktadır. Bu durum sadece Grand Kartal'a özgü değil, Türkiye'nin tamamında yaygın bir gerçekliktir. Bakanlığın özellikle turizm, tarım ve inşaat sektörlerinde kayıt dışı çalışanlara yönelik hedefli denetim programları oluşturması; bu çalışanlara yönelik özel rehberler, bilgilendirme kampanyaları ve şikâyet mekanizmaları geliştirmesi gereklidir. İşçilerin şikâyetlerini iletebileceği, kimliklerinin gizli tutulduğu dijital hatlar kurulmalıdır.

d) Otellerde Zorunlu "İSG Uyum Belgesi" Getirilmelidir.

Konaklama tesislerinin yalnızca yapı denetim veya turizm ruhsatı alması, iş güvenliği açısından yeterli değildir. Otellerin faaliyet gösterebilmesi için "İSG Uyum Belgesi" alması zorunlu hale getirilmelidir. Bu belge, yangın tahliye planlarının güncelliği, yangın söndürme ekipmanlarının yerinde ve çalışır durumda olması, acil çıkışların standartlara uygunluğu gibi unsurları içermelidir. Belgeyi almayan ya da süresi dolduğu halde yenilemeyen tesislerin faaliyetleri geçici olarak durdurulabilmelidir.

e) Tesislere Özgü Acil Durum Tatbikatları Yasal Zorunluluk Haline Gelmelidir.

Bekir Aktürk'ün ve İbrahim Esenkar'ın sunumlarında, tesislerde yapılan tatbikatlara dair ciddi bir boşluk göze çarpmaktadır. Özellikle yüksek riskli yapıların bulunduğu otellerde yangın, deprem ve tahliye tatbikatlarının yılda en az iki kez yapılması zorunlu olmalıdır. Bu tatbikatlar İSG uzmanı, işyeri hekimi ve çalışan temsilcilerinin katılımıyla yapılmalı; her tatbikatın video ve tutanak kayıtları Bakanlık denetçileri tarafından dijital sisteme yüklenmelidir.

f) İSG Uzmanları ve İşverenler Arasındaki Bağımsızlık Korunmalıdır.

Bugün özel sektörde birçok İSG uzmanı, işverenden aldığı ücret nedeniyle baskı altında çalışmakta, gerçek riskleri raporlamaktan kaçınmaktadır. Bu bağımlılık ilişkisi, iş güvenliğini doğrudan tehlikeye sokmaktadır. Bu nedenle; yüksek riskli işletmelerde çalışacak İSG uzmanlarının ödemeleri işveren tarafından değil, bakanlık havuz sistemi üzerinden gerçekleştirilmelidir. Böylece uzmanlar daha bağımsız çalışabilir, baskıdan uzak kararlar alabilir.

g) Yangın Eğitimleri ve Sertifika Programları Yeniden Yapılandırılmalıdır.

Mevcut sistemde yangın eğitimi genellikle yüzeysel biçimde verilmektedir. Oysa otel çalışanlarının tamamı, özellikle gece vardiyasında görev yapanlar; yangın tüpü kullanımı, dumanla mücadele, acil yönlendirme, panik yönetimi gibi konularda kapsamlı eğitimler almalıdır. Bu eğitimlerin yılda bir kez yenilenmesi ve başarılı olan personele sertifika verilmesi sağlanmalıdır. Otel ruhsatlarında bu sertifika sayıları denetim kriteri olarak dikkate alınmalıdır.

h) Meclis Denetim Komisyonları Kalıcı Hale Getirilmelidir.

Böylesine trajik olayların ardından kurulan geçici araştırma komisyonları, her ne kadar anlamlı sonuçlar üretse de sistemsel eksiklikleri ortadan kaldırmaya yetmemektedir. Bu nedenle, TBMM bünyesinde "İş Sağlığı ve Güvenliği Sürekli Denetim Alt Komisyonu"

kurulması önerilmektedir. Bu komisyon, sadece büyük facialardan sonra değil, sürekli olarak İSG politikalarını denetlemeli; yılda en az iki kez Meclis'e rapor sunmalıdır.

i) Yerel Yönetimlerle Entegre Denetim Modeli Geliştirilmelidir.

Otel gibi yüksek riskli alanlarda, merkezi denetimlerin yanı sıra yerel yönetimlerin de aktif rol alması gereklidir. Ancak bugün birçok belediyenin İSG konusunda yetkisi yoktur. Belediyeler, İtfaiye ve Ruhsat Şube Müdürlükleri aracılığıyla İSG standartlarına katkı sunabilecek durumdadır. Bu bağlamda, Çalışma Bakanlığı ile büyükşehir ve il belediyeleri arasında İSG denetiminde görev paylaşımını ve bilgi akışını mümkün kılan bir protokol hazırlanmalıdır.

j) Afetlere Özel İSG Rehberleri Hazırlanmalıdır.

Oteller gibi kitlesel konaklamaların yapıldığı yerler için, afet anlarına özel İSG rehberleri oluşturulmalıdır. Bu rehberlerde; yangın, deprem, su baskını ve sabotaj gibi risklere karşı alınacak önlemler, tahliye stratejileri, kimin ne yapacağına dair görev dağılımları gibi bilgiler yer almalıdır. Rehberin uygulanması denetime tabi olmalı; uygulanmayan her madde için idari yaptırımlar öngörülmelidir.

k) İSG Kanunu Revize Edilmeli, Ceza Mekanizmaları Güçlendirilmelidir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun bazı maddeleri artık yetersiz kalmaktadır. Özellikle denetim sonrası uygulanan idari para cezalarının caydırıcılığı düşük, tekrarlayan ihlallerde ceza artışları sınırlıdır. Ayrıca, işverenin ölümle sonuçlanan ihmalinde sadece adli sorumluluğu değil; tesisin ruhsatına da geçici el konma gibi idari yaptırımlar öngörülmelidir.

l) Yangın Kaynaklı İş Kazalarının Ulusal Raporu Yayınlanmalıdır.

Bakanlık her yıl Türkiye genelinde yaşanan yangın kaynaklı iş kazalarına dair bir "Ulusal Yangın Güvenliği ve İş Kazası Raporu" yayımlamalıdır. Bu raporda; yangın çıkan tesisler, kayıplar, nedenler, müdahale süresi ve alınan önlemler açıklanmalı; kamuoyunun bu verileri yorumlamasına olanak sağlanmalıdır. Böylece hem bilinç artar hem de kamu idarecileri için kıyaslama imkânı doğar.

9.6. 05 Mart 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler

Toplantı Başlığı: Yangın Güvenliği, Malzeme Standartları ve Yalıtım Uygulamaları

Katılımcılar:

- TÜYAK (Türkiye Yangından Korunma ve Eğitim Vakfı) – Başkan Kazım Beceran
- İMSAD (İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği) – Temsilci İlker İbik
- İMSAD Genel Sekreteri – Aygen Erkal
- İZODER (Isı, Su, Ses ve Yangın Yalıtımcıları Derneği) – Yönetim Kurulu Üyesi Timur Diz
- Komisyon Başkanlık Divanı ve Üyeleri

TÜYAK – Başkan Kazım Beceran Sunumu Üzerine Tespitler:

a) Türkiye'de Yapıların %90'ında Aktif Yangın Güvenlik Sistemi Bulunmamaktadır:

Beceran'ın sunumunda yer alan çarpıcı veri, Türkiye'deki binaların çok büyük kısmında otomatik yangın algılama, sprinkler sistemleri ve duman tahliye sistemlerinin yer almadığını ortaya koymuştur.

b) "Denetimin Denetimi" Eksik:

TÜYAK'ın vurguladığı bir diğer önemli husus, projelendirme aşamasında yapılan yangın sistemlerinin, bina işletmeye alındıktan sonra kontrol edilmemesidir. Yani evrak üzerinde var olan sistemlerin sahada gerçekten işleyip işlemediği kimse tarafından denetlenmemektedir.

c) Yangın Eğitimi Yetersiz, Zorunluluk Yok:

Kazım Beceran, yangın eğitiminin sadece belirli sektörlerde zorunlu olduğunu, otelcilik gibi toplu konaklamanın olduğu sektörlerde bu eğitimin yasal zorunluluk kapsamına girmediğini ifade etmiştir.

İMSAD – İlker İbik ve Aygen Erkal Sunumu Üzerine Tespitler:

a) Yangın Dayanımı Sertifikalarının Gerçekliği Tartışmalıdır:

İnşaat malzemelerinin büyük kısmının sahip olduğu "yangın dayanımı" belgelerinin çoğunun piyasa denetimi zayıf olduğu için kâğıt üzerinde kaldığı, sahada test edilmediği ve bazı sahte belgelerin dolaşımda olduğu belirtilmiştir.

b) Ürün Sertifikasyonu İçin Ulusal Merkez Eksikliği:

İMSAD yetkilileri, Türkiye'de inşaat malzemelerinin yanıcılık derecelerini ölçebilecek ve uluslararası sertifikalarla uyumlu testlerin yapılabileceği yeterli sayıda merkez bulunmadığını, bu nedenle firmaların yurtdışından belge almak zorunda kaldığını aktarmıştır.

c) Yönetmelikler Güncellenmemiş, Denetim Yok:

2002 ve 2015 yönetmeliklerinin teknik gelişmelere ve malzeme türlerine ayak uydurmadığı, üstelik mevcut yönetmeliklerin sahada denetlenmediği belirtilmiştir. Özellikle cephe kaplamalarında kullanılan kompozit malzemelerin yanıcılık özelliklerinin yönetmelik dışında kaldığına dikkat çekilmiştir.

İZODER – Timur Diz Sunumu Üzerine Tespitler:

a) Yalıtım Malzemeleri Denetlenmiyor:

Timur Diz'in sunumunda yer alan verilere göre Türkiye'de ses, su ve ısı yalıtımında kullanılan ürünlerin önemli kısmı piyasaya kontrolsüz sürülmektedir. Bu malzemelerin yangına dayanıklılığı büyük oranda bilinmemektedir.

b) Yangın Yalıtımı Standartlarının Yaptırımı Yok:

Yangına dayanıklı yalıtım malzemeleri mevcut olmakla birlikte, bunların kullanımını zorunlu kılan net bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Özellikle yangın merdivenleri etrafındaki yalıtım uygulamaları büyük risk içermektedir.

c) Uygulama Hataları Hayat Karartıyor:

Sertifikalı malzemeler yapılsa bile, bu ürünlerin sahada yanlış uygulanması (örneğin yanlış yüzeye döşenmesi ya da yangın kesici özelliğinin bloke edilmesi) nedeniyle ürünün koruyucu etkisinin kaybolduğu belirtilmiştir.

İYİ Parti Grubu Adına Öneriler

a) **Türkiye'de Yangın Güvenliği Standartları Güncellenmeli ve Uluslararası Normlara Uyum Sağlanmalıdır.**

TÜYAK Başkanı Kazım Beceran'ın sunumunda açıkça belirtildiği gibi, Türkiye'deki yangın güvenliği yönetmelikleri güncelliğini yitirmiş, teknolojik gelişmelerin gerisinde kalmıştır. Avrupa Yangın Güvenliği Kodları ile karşılaştırıldığında; Türkiye'de özellikle duman tahliye sistemleri, acil çıkış işaretleri ve yangına dayanıklı yapı malzemeleri konularında ciddi eksiklikler olduğu ifade edilmiştir. Bu nedenle:

- Mevcut yangın yönetmelikleri, Avrupa Birliği teknik mevzuatıyla uyumlu hâle getirilmeli,
- "Yangın mühendisliği" alanı ayrı bir uzmanlık alanı olarak tanınmalı,
- Yangın testleri ve sertifikasyon süreçleri bağımsız ve tarafsız kurumlarca yürütülmelidir.

b) **Tasarım Aşamasından İtibaren Yangın Güvenliği Zorunlu Kriter Olmalıdır.**

İMSAD temsilcisi İlker İbik'in de vurguladığı gibi, yapıların projelendirme sürecinde yangına karşı dayanıklılık, yalnızca ruhsat aşamasında değil, tasarım aşamasında da değerlendirilmelidir. Bu doğrultuda:

- Tüm kamu yapılarında, otellerde, AVM'lerde ve konutlarda tasarım aşamasında yangın güvenliği uzmanlarının imzası zorunlu hale getirilmelidir.
- "Yangına karşı performans değerlendirmesi" belediye onay süreçlerinde standart bir belge olmalıdır.

c) **Yangına Dayanıklı Malzeme Kullanımı Zorunlu Hale Getirilmelidir.**

İZODER Başkanı Timur Diz'in sunduğu verilere göre, Türkiye'de cephe yalıtımında kullanılan birçok ürün, yangına dayanım sınıfı açısından yetersizdir. Avrupa'da B1 sınıfı malzemeler zorunluyken Türkiye'de halen E sınıfı malzeme kullanımına izin verilmektedir. Bu da yangının çok hızlı yayılmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda:

- Cephe kaplamalarında, yalıtım malzemelerinde ve iç duvar uygulamalarında minimum yangına dayanım sınıfı zorunlu hale getirilmelidir.
- Bu konuda denetim mekanizmaları güçlendirilmeli ve inşaat sırasında kullanılan malzemeler numune alınarak test edilmelidir.

d) **Sertifikasyon Süreçleri ve Belgelendirme Mekanizmaları Bağımsızlaştırılmalıdır.**

Toplantıda ifade edilen ortak görüşlerden biri, yapı sektöründe ürün sertifikalarının ticari ilişkiler doğrultusunda verildiğidir. Özellikle yangın dayanım belgelerinin ticari kaygılarla kolayca alınabildiği yönünde ciddi iddialar dile getirilmiştir. Bu nedenle:

- TÜRKAK gibi ulusal akreditasyon kurumlarının denetim yetkisi genişletilmeli,
- Sertifikasyon kuruluşları kamu tarafından düzenli olarak denetlenmeli,
- Ürün belgelendirme sürecine sivil toplum kuruluşlarından gözlemciler dahil edilmelidir.

e) Sektör Temsilcileriyle Sürekli İletişim Mekanizması Kurulmalıdır.

TÜYAK, İMSAD ve İZODER gibi sektörün önde gelen kurumları, uzun yıllardır sahada karşılaştıkları sorunları bakanlıklara iletmelerine rağmen dikkate alınmadığını belirtmiştir. Bu kopukluk; mevzuatın uygulanmasında sahayla uyumsuzluk yaratmaktadır. Bu nedenle:

- Meclis Araştırma Komisyonları bünyesinde teknik danışmanlar kadar sektör STK'larına da yer verilmeli,
- Bakanlıklar her yıl sektör temsilcileriyle "Afetlere Hazırlık Zirvesi" düzenlemeli,
- Yönetmelik güncellemeleri sektörden gelen verilerle hazırlanmalıdır.

f) Yangın Danışmanlığı Yasal Bir Meslek Olarak Tanımlanmalıdır.

İMSAD Genel Sekreteri Aygen Erkal'ın sunumunda yer verdiği gibi, Türkiye'de "yangın danışmanı" olarak görev yapan kişiler çoğunlukla mühendislik eğitimi almış fakat resmi bir sertifikasyon sürecinden geçmemiştir. Bu da kaliteyi düşürmektedir. Avrupa ülkelerinde olduğu gibi:

- Yangın danışmanlığı için mühendislik diploması, özel eğitim ve sınav süreci zorunlu olmalıdır.
- Yetkisiz kişilerin bina güvenliğiyle ilgili rapor hazırlamasının önüne geçilmelidir.

g) Kamu Yapılarında Örnek Projeler Teşvik Edilmeli ve Kamu Denetimi Şeffaflaştırılmalıdır.

Toplantıdaki sunumlarda dile getirilen bir diğer sorun da kamu binalarındaki yangın önlemlerinin yetersizliğidir. Bakanlık binalarında, üniversitelerde ve öğrenci yurtlarında yangın alarm sistemlerinin çalışmadığı, acil çıkış kapılarının kilitli olduğu vakalar yaşanmıştır. Bu durum yalnızca denetim eksikliğiyle değil, sorumsuzlukla ilgilidir. Bu bağlamda:

- Kamu binaları için 3 yılda bir bağımsız yangın denetimi zorunlu hale getirilmelidir.
- Yangın güvenliği konusunda başarılı projeler kamuoyuna açıklanmalı ve örnek gösterilmelidir.
- Denetim raporları, ilgili bakanlıkların web sayfalarında yayımlanmalıdır.

h) Tüm Konaklama Tesisleri ve Toplu Yapılar İçin "Yangın Senaryosu" Zorunlu Hale Getirilmelidir.

TÜYAK tarafından vurgulanan önemli konulardan biri de otel yangınlarında çoğu zaman çalışanların ne yapacağını bilmemesidir. Senaryo eğitimi verilmediği için tahliye gecikmekte, panik artmakta ve can kayıpları yaşanmaktadır. Bu nedenle:

- Her otel, AVM ve kamu binasında yılda en az 2 kez yangın tatbikatı zorunlu hale getirilmelidir.
- Bu tatbikatlar AFAD ve itfaiye ekipleri eşliğinde yapılmalı, sonuçlar ilgili belediyelere raporlanmalıdır.

i) Yangın Sigortaları ve Risk Primleri, Bina Güvenliği Skoruna Göre Belirlenmelidir.

İMSAD sunumunda değinildiği gibi, Türkiye'de yangın güvenliğine yatırım yapmayan bina sahipleriyle yatırım yapanlar aynı sigorta primlerini ödemektedir. Bu da teşvik mekanizmasını yok etmektedir. Yeni bir model önerilmektedir:

- Bina yangın güvenlik puanlaması sistemi geliştirilmeli,
- Sigorta şirketleri, bu puanlamaya göre primleri belirlemelidir,

- Böylece bina sahipleri daha güvenli yapılar kurmaya teşvik edilir.

j) Yangın Verilerinin Ulusal Veri Tabanında Toplanması ve Açık Erişimli Hale Getirilmesi Sağlanmalıdır.

Tüm sektör temsilcileri tarafından ortak vurgulanan eksikliklerden biri de Türkiye'de yangın verilerinin sağlıklı şekilde toplanmaması ve paylaşılmamasıdır. Her belediye farklı formlar kullanmakta, merkezi veri yoktur. Bu nedenle:

- Tüm yangın olayları için AFAD koordinasyonunda standart veri formları oluşturulmalı,
- Olay yeri tespit raporları, itfaiye müdahale süreleri, malzeme performansları gibi bilgiler ulusal veri tabanında toplanmalı,
- Akademisyenler ve kamuoyu bu verilere erişebilmelidir.

9.7. 11 Mart 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler

Toplantı Başlığı: TSE ve TÜRKAK'ın Standartlar, Denetim ve Akreditasyon Süreçlerine Dair Sunumları

Katılımcılar:

- TSE Başkanı Mahmut Sami Şahin
- TSE Genel Sekreteri Aykut Kırbaş
- TÜRKAK Genel Sekreteri Gülden Banu Müderrisoğlu
- Komisyon Başkanlık Divanı
- Komisyon Üyeleri

İYİ Parti Grubu Adına Tespitler

a) Sunumlarda Kurumsal Anlatım Ağır Bastı, Somut Veriler Yetersizdi:

TSE Başkanı Mahmut Sami Şahin ve Genel Sekreter Aykut Kırbaş tarafından yapılan sunumlar, kurumun tarihçesi, yapısı ve görev alanlarına odaklanmış; ancak otel yangınında TSE belgeli ürünlerin kullanılıp kullanılmadığına ilişkin hiçbir bilgi verilmemiştir. Komisyon üyelerince defaatle yöneltilen "yangın dayanımlı yapı malzemeleri standardı ne ölçüde denetleniyor?" sorusu yanıtsız bırakılmıştır.

b) Standartların Denetiminden TSE Sorumlu Değil Gibi Davranıldı:

TSE, kendi koyduğu standartlara dair sahadaki denetimin kendi görevi olmadığını belirtmiş, bu da ciddi bir çelişki olarak dikkat çekmiştir. Ürün standardı koyan bir kurumun, bu standartların uygulanıp uygulanmadığını izlemesi beklenirken, top başka kurumlara atılmıştır. Bu yaklaşım, denetim zincirinin kırıldığını ve sorumluluğun dağıtıldığını göstermektedir.

c) Yangına Dayanıklı Yapı Malzemeleri Mevzuatının Zayıf Olduğu Görüldü:

TSE yetkilileri, yapı malzemelerine ilişkin mevcut standartların büyük oranda Avrupa Birliği uyum süreciyle hazırlandığını, ancak uygulamada bu standartların her projeye zorunlu tutulmadığını ifade etmiştir. Bu, Türkiye'de bina yangınlarında en kritik başlıklardan biri olan "malzeme yanıcılığı" konusunun büyük ölçüde boşlukta olduğunu ortaya koymaktadır.

d) TÜRKAK'ın Rolü Belirsiz ve Yetersiz Kaldı:

TÜRKAK Genel Sekreteri Gülden Banu Müderrisoğlu'nun sunumu, kurumun akreditasyon görevine dair genel bir bilgilendirmeden ibaret kalmış; yangın güvenliğiyle ilgili

hangi test laboratuvarlarının akredite edildiği, bu laboratuvarların kaçının yangına dayanıklılık testi yaptığı, denetim raporları gibi kritik veriler sunulmamıştır.

e) Komisyon Üyelerinin Eleştirileri Yoğundu:

Muhalefet milletvekilleri, TSE ve TÜRKAK'ın yangınla ilgili denetim sistemine dair neredeyse hiçbir veri sunmamasını eleştirmiş; "Bu komisyonun önünde konuşulanlar bir basın toplantısı konuşması değil, teknik bir analiz olmalıydı." yorumunu yapmıştır. İYİ Parti üyeleri, "TSE belgesi almış ürünlerin güvenliğini izlemiyorsanız, bu belge neye hizmet ediyor?" şeklindeki eleştirileri dile getirmiştir.

f) Sorumluluk Zinciri Dağınık ve Takipsiz Görüldü:

Standart koyucu (TSE), uygulayıcı (inşaat sektörü), denetleyici (belediyeler, valilik, Çevre Bakanlığı), akredite eden (TÜRKAK) kurumlar arasında hiçbir zaman çizelgesi, denetim raporu ya da zincirleme sorumluluk şeması paylaşılmamıştır. Bu durum, yangınlarda olası ihmallerin kimin sorumluluğunda kaldığını belirlemeyi neredeyse imkânsız kılmaktadır.

İYİ Parti Grubu Adına Öneriler

1) TSE'nin Yalnızca Standart Belirleyici Değil, Süreç Denetleyici Kurum Haline Gelmesi Sağlanmalıdır.

Türk Standartları Enstitüsü (TSE), kamuoyundaki yaygın algıya rağmen yalnızca teknik standartlar yayınlayan değil, aynı zamanda kalite ve güvenlik açısından da yön verici bir kurumdur. Ancak komisyona sunulan beyanlardan anlaşıldığı kadarıyla, TSE bu hayati görevi yeterince yerine getirmemekte; sahadaki uygulamaları izlemediğini beyan etmektedir. Bu durum kabul edilemez. TSE'nin, standartlarını belirlediği ürünlerin inşaatlarda ne ölçüde ve nasıl kullanıldığını izleme ve raporlama yükümlülüğü yasal bir düzenlemeyle açıkça tanımlanmalıdır.

Ayrıca, **yangına dayanıklılık**, **ısıya karşı direnç**, **duman salınımı** gibi özelliklere sahip ürünlerin TSE belgesi alması yeterli değildir; bu ürünlerin sahada da doğru koşullarda kullanılıp kullanılmadığı TSE ekipleri tarafından denetlenmelidir. Böylece yalnızca kâğıt üzerinde değil, pratikte de güvenliğin sağlandığı bir sistem oluşturulabilir.

2) TSE Belgelerinin Bağımsız ve Sürekli Denetim Mekanizmasına Bağlanması Gerekmektedir.

TSE belgeleri, ülkemizde birçok kamu ihalesi ve özel sektör projesinde temel uygunluk şartı olarak kullanılmaktadır. Ancak bu belgelerin verildikten sonra süresiz geçerli olması, sertifikalandırılmış ürün veya hizmetin zaman içinde kalitesizleşmesini önleyememektedir. Özellikle yapı malzemelerinde, belge alındıktan sonra malzeme içerikleri değiştirilmekte, yangına dayanıklılık sınıfları farklılaşmaktadır. Bu nedenle önerimiz şudur:

Her TSE belgesi, **asgari yılda bir olmak üzere yeniden test ve kontrol koşuluna bağlanmalı**; ürün partileri üzerinden **rasgele numune alma** yöntemleriyle piyasada denetim yapılmalıdır. Ayrıca, **TSE belgesinin iptali veya geçici askıya alınması gibi uygulamalar** şeffaf bir şekilde kamuoyuyla paylaşılmalıdır.

3) **Yangına Dayanıklı Yapı Malzemeleri İçin Özel Sertifikasyon ve Zorunlu Uygulama Alanları Belirlenmelidir.**

Türkiye'de yangın kaynaklı ölümlerin önemli bir bölümü, alevlerin değil; **yoğun duman, toksik gaz salınımı** ve **alevlerin hızlı yayılması** gibi unsurlardan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, yapı malzemeleri için "alev alma süresi", "duman üretim seviyesi" ve "zehirli gaz çıkışı" gibi teknik kriterler bazında özel testler yapılmalı ve bu testlerin sonuçları **zorunlu etiketleme** sistemiyle kamuya açık hale getirilmelidir.

Her belediye ve yapı ruhsatı veren kurum, bina projelerinde kullanılan malzemelerin bu etikete uygunluğunu denetlemekle yükümlü hale getirilmelidir. TSE'nin belirleyeceği bu sertifikasyon sistemi; yangına karşı dirençli **kapı**, **duvar kaplaması**, **asansör boşluğu kaplaması**, **yangın tüpleri**, **yangın kapıları**, **merdiven boşluğu** gibi kritik alanlara özel olarak uygulanmalıdır.

4) **TSE ile Belediyeler Arasında Dijital Denetim ve Uygulama Takip Sistemi Kurulmalıdır.**

Bir bina inşa edilirken ya da tadilata alınırken, projede yer alan malzemelerin TSE'ye uygun olup olmadığı belediyeler tarafından manuel ve yüzeysel biçimde kontrol edilmektedir. Ancak dijital entegrasyon bulunmadığı için sahada farklı ürünlerin kullanılması kolayca gözden kaçmaktadır.

Bu sebeple, önerimiz TSE ve belediyeler arasında geliştirilecek bir **dijital yapı denetim ağıdır**. Bu sistemde, ruhsat alınan projeye işlenen malzemelerin üreticisi, TSE belgesi numarası, test sonuçları ve uygulama alanı dijital olarak işlenmeli; yapı denetim firmaları da bu sistemi kontrol ederek her bir TSE belgesinin gerçek ürünle örtüşüp örtüşmediğini denetlemelidir. Böylece belge manipülasyonu ve malzeme değişimi gibi hayati riskler minimize edilecektir.

5) **TÜRKAK Tarafından Akredite Edilen Test Laboratuvarlarının Sayısı Arttırılmalı ve Etkinliği İzlenmelidir.**

TÜRKAK, Türkiye'de test laboratuvarlarının yeterliliğini denetleyen kurumdur. Ancak yangın testleri yapan akredite laboratuvar sayısı sınırlıdır ve bölgesel olarak dengesiz dağılmıştır. Komisyona sunulan verilerde bu laboratuvarların kapasitesine, hangi kriterlere göre akredite edildiğine ve güncel performanslarına dair hiçbir bilgi sunulmamıştır.

Bu nedenle önerimiz; **özellikle yangın güvenliği, duman salınımı ve ısıya direnç testleri** gibi alanlarda TÜRKAK tarafından desteklenen en az 10 yeni laboratuvarın Türkiye genelinde kurulmasıdır. Bu laboratuvarların her biri yılda en az bir defa denetlenmeli ve denetim raporları kamuoyuyla paylaşılmalıdır. Ayrıca, TÜRKAK tarafından akredite edilen laboratuvarlarda yapılan test sonuçları tek bir ulusal veri tabanında toplanmalı ve TSE, belediyeler, yapı denetim firmalarıyla entegre biçimde kullanılmalıdır.

6) **Yangına Karşı Güvenli Yapılar İçin Ulusal Eylem Planı Hazırlanmalıdır.**

Kartalkaya'daki Grand Kartal Otel yangını bir kez daha göstermiştir ki, Türkiye'de yangın güvenliği yalnızca teknik mevzuat değil, aynı zamanda **kültürel ve idari bir sorun**

haline gelmiştir. Her kurumun kendi alanında sınırlı sorumlulukla hareket ettiği bu sistem, zincirin en zayıf halkasına göre belirlenmektedir.

Bu nedenle Meclis, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı koordinasyonunda "**Yangın Güvenliği Ulusal Eylem Planı**" oluşturmalıdır. Bu plan; bina yönetmeliklerinin güncellenmesi, yapı denetim süreçlerinin bağımsızlaştırılması, kamuya açık bina ve otellerde yangın tatbikatlarının zorunlu hale getirilmesi, yangın sensörü/maruz kalma analizlerinin yaygınlaştırılması gibi başlıkları kapsamalıdır.

7) TSE Belgesi Sahibi Tüm Ürünlerin QR Kod ile Takibi ve Kamuya Açık Portal Oluşturulmalıdır.

TSE belgelerinin toplum nezdinde inandırıcılığının korunabilmesi için her belgeye özel bir **QR kod ve kimlik numarası** verilmesi zorunlu olmalıdır. Bu QR kod, üretici firma, belge geçerlilik tarihi, ürün numunesinin test tarihi ve sonucu gibi verileri içermeli; tüketici ya da denetim firması tarafından anlık olarak sorgulanabilmelidir.

Ayrıca bu veriler, www.tse.gov.tr bünyesinde oluşturulacak **"TSE Belge Takip Portalı"** üzerinden kamuoyuyla paylaşılmalı, böylece sadece kamu kurumlarının değil vatandaşın da belge doğrulaması yapabilmesi sağlanmalıdır.

8) Meclis Bünyesinde Bağımsız Teknik Danışma Kurulu Kurulmalıdır.

Son olarak, teknik konuların bu denli yoğun olduğu araştırma komisyonlarında milletvekillerinin karar alma süreçlerine bilimsel destek sunmak üzere Meclis Başkanlığı bünyesinde **"Bağımsız Teknik Danışma Kurulu"** kurulmalıdır. Bu kurulda; yangın mühendisleri, yapı malzemesi uzmanları, akreditasyon uzmanları ve hukukçular görev almalı, Meclis araştırma komisyonlarına düzenli rapor sunmalıdır. Böylece teknik konular, yalnızca kurumların beyanlarına dayalı değil, bağımsız analizlerle değerlendirilebilir.

9.8. 12 Mart 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Grubu Adına Tespit ve Öneriler

Toplantı Başlığı: Turizm Sektör Temsilcilerinin Dinlenmesi ve Otelcilik Faaliyetlerine İlişkin Görüşlerin Alınması

Katılımcılar:

- TÜRSAB (Türkiye Seyahat Acentaları Birliği) Yönetim Kurulu Üyesi: Hasan Eker
- TÜROB (Turistik Otelciler, İşletmeciler ve Yatırımcılar Birliği) Başkanı: Ayşe Müberra Eresin
- TÜROFED (Türkiye Otelciler Federasyonu) Başkanı: Erkan Yağcı
- TTYD (Türkiye Turizm Yatırımcıları Derneği) Başkanı: Oya Narin
- TÜROB Başkan Yardımcısı: Armin Zerunyan
- TÜRSAB Hukuk Başdanışmanı: Ferhat İlker Ünsever

İYİ Parti Grubu Adına Tespitler

a) Sektörel Rehberlik Yerine Savunma Psikolojisi:

Turizm sektörü temsilcilerinin büyük çoğunluğu, kamuoyundaki otel yangını sonrası oluşan olumsuz algıya karşı sektörü koruma refleksiyle konuşmuştur. Oysa komisyonun amacı, sektörü suçlamak değil, yangın güvenliği eksikliklerini ve mevzuat açıklarını ortaya koymaktır. Temsilciler, denetim yetersizliklerini kamu kurumlarına yüklerken, sektör içi öz denetim mekanizmalarının yokluğuna değinmemiştir.

b) Yangın Güvenliği Konusunda Bilgi Yetersizliği:

TÜRSAB, TÜROB ve TÜROFED temsilcileri, yangın tatbikatlarının sıklığı, yangın çıkış nedenlerine dair istatistikler, otel çalışanlarının eğitim durumu, yangın anında izlenecek protokoller gibi temel konularda doyurucu veri sunamamıştır. Örneğin, yangın tüplerinin doluluk oranı, tahliye yollarının açıklığı, yangın uyarı sistemlerinin bakımı gibi pratikte yaşanan sorunlara dair somut örnek verilmemiştir.

c) İşgücü Niteliği Sorunu Dikkate Alınmamıştır:

Otel çalışanlarının büyük bölümü sezonluk ve asgari ücretle çalışan personellerden oluşmaktadır. Eğitimleri sınırlıdır. Ancak turizm sektörü temsilcileri bu durumu dile getirmekten kaçınmıştır. Eğitimli personelin yangın gibi afet anlarında ne kadar kritik olduğu bilinmesine rağmen bu konuda bir eylem planı sunulmamıştır.

d) Sorumluluktan Kaçınma Eğilimi:

Bazı konuşmalarda, "yangın belediye ve AFAD sorumluluğundadır" şeklinde özetlenebilecek yaklaşımlar öne çıkmıştır. Oysa özel sektör işletmecilerinin, konaklama alanlarının güvenliğini sağlamak gibi doğrudan bir yükümlülüğü vardır. Sektör temsilcilerinin bu yükümlülüğü geri plana atması, komisyonun gerçeğe ulaşmasını güçleştirmiştir.

e) İmar ve Yapı Malzemeleri Konusunda Sessizlik:

Komisyonun üyeleri tarafından yöneltilen, "otellerin dış cephe kaplamalarında yanıcı malzeme kullanımı", "kat yükseklikleri ve merdiven yapıları", "acil çıkış kapılarının standartlara uygunluğu" gibi sorulara açık cevap verilmemiştir. TTYD temsilcileri ise yatırım maliyetlerinin yüksekliğini gerekçe göstererek güvenlik önlemlerinin lüks değil, zorunluluk olduğunu göz ardı etmiştir.

f) Sektörel Dağınıklık ve Birlik Eksikliği:

Toplantıda göze çarpan en önemli yapısal sorunlardan biri, sektörün kendi içinde parçalı bir yapıya sahip olmasıdır. TÜRSAB, TÜROB, TÜROFED ve TTYD gibi kurumların görev alanları çakışmakta; aynı konuda farklı düzenleme beklentileri bulunmaktadır. Bu durum da mevzuatın etkin uygulanmasını zorlaştırmaktadır.

g) TÜRSAB Hukuk Başdanışmanının Vurguladığı Yasal Belirsizlikler:

Ferhat İlker Ünsever tarafından dile getirilen "denetim sorumluluklarının mülki idare ile yerel yönetimler arasında belirsiz olduğu" yönündeki tespit önemlidir. Ancak çözüm için öneri sunulmaması, bu tespitin teknik bir değeri olmasını engellemiştir.

İYİ Parti Grubu Adına Öneriler

a) Otelcilik Sektöründe Zorunlu Yangın Eğitimi ve Sertifikasyonu Getirilmelidir.

Konaklama tesislerinde görev yapan personelin büyük kısmı sezonluk çalışanlardan oluşmaktadır ve çoğu, acil durumlara müdahale konusunda hiçbir profesyonel eğitim almamaktadır. Bu, yalnızca o çalışanları değil; konaklayan tüm misafirlerin güvenliğini de riske atmaktadır. Dolayısıyla;

- Turizm Bakanlığı ile Çalışma Bakanlığı koordinasyonunda, otellerde görev yapacak tüm personel için "zorunlu yangın eğitimi" sertifikası şartı getirilmelidir.
- Bu sertifika, yılda en az bir kez yenilenmeli ve teorik bilginin yanı sıra pratik yangın tahliye tatbikatları içermelidir.
- Eğitimi vermeye yalnızca Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş kurumlar izinli olmalı, kayıtlar merkezi bir sistemde saklanmalıdır.

b) Yangın Güvenliği Tatbikatları Zorunlu ve Denetime Tabi Hale Getirilmelidir.

TÜROB ve TÜROFED temsilcilerinin de ifade ettiği üzere, birçok otelde yangın tatbikatları ya yapılmamakta ya da formaliteden ibaret kalmaktadır. Bu ciddi bir sorundur. Her otel;

- Yılda en az 2 kez tüm personelin katılımıyla gerçek zamanlı yangın tahliye tatbikatı yapmak zorunda olmalıdır.
- Tatbikatlar kayıt altına alınmalı ve Valilik, AFAD ve İtfaiye yetkililerine sunulmak üzere arşivlenmelidir.
- Tatbikatta çıkan eksikliklerin giderilmesi için takip çizelgesi oluşturulmalı ve Bakanlık denetimlerine açık tutulmalıdır.

c) Otel Denetim Süreçleri Şeffaflaştırılmalı ve Kamuya Açılmalıdır.

Kartalkaya yangını gibi facialarda en sık karşılaştığımız durum; otelin en son ne zaman denetlendiği ne tür eksiklikler bulunduğu, bunlara karşı hangi yaptırımların uygulandığının bilinmemesidir. Bu nedenle;

- Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından her konaklama tesisi için bir "Denetim Karnesi" oluşturulmalı, bu karneler e-Devlet üzerinden kamuya açık hale getirilmelidir.
- Karnede, son denetim tarihi, tespit edilen eksiklikler, verilen uyarı/ceza ve takibi gibi bilgiler sade ve anlaşılır şekilde yer almalıdır.
- Bu şeffaflık, tüketicinin tercih hakkını etkilerken işletmeleri de daha dikkatli olmaya sevk edecektir.

d) Yangın Güvenliğinde Malzeme Standartları Belirlenmeli ve Denetlenmelidir.

İMSAD ve TÜYAK toplantılarında da gündeme gelen konu tekrar karşımıza çıkmıştır: Yangın anında alevi yayan dış cephe malzemeleri, yetersiz yalıtım ve düşük standartlı kaplamalar... Bu noktada;

- TSE ve Çevre Bakanlığı tarafından yangına dayanıklı yapı malzemeleri listesi güncellenmeli ve bu liste zorunlu hale getirilmelidir.

- Otel inşaatlarında ve tadilat süreçlerinde kullanılan malzemelerin "Alev Yayma Sınıfı", "Duman Yayma Sınıfı" gibi teknik kriterleri belgelendirilmeli ve bu belgeler mimari ruhsata eklenmelidir.
- Denetimlerde kullanılan yapı malzemesi numuneleri gerektiğinde analiz için bağımsız laboratuvarlara gönderilmelidir.

e) Sektörel Parçalanmışlık Yerine Ortak Denetim Masası Kurulmalıdır.

TÜRSAB, TÜROB, TÜROFED ve TTYD gibi kurumlar farklı alanlarda faaliyet gösterse de afet ve güvenlik söz konusu olduğunda ortaklaşa çalışmaları gereklidir. Ancak bu toplantıda net şekilde görülmüştür ki;

- Her kurum kendini ayrı ve diğerlerinden bağımsız görmekte, denetim ve sorumluluğu yalnızca kamuya yüklemektedir.
- Bu nedenle Turizm Bakanlığı öncülüğünde, "Turizm Tesislerinde Afet ve Güvenlik Denetimi Ortak Masası" kurulmalıdır.
- Bu masa, yılda en az 1 kez toplanmalı; sektörle kamu arasında koordinasyon sağlamalı ve ortak denetim ilkeleri yayımlamalıdır.

f) Yangın Güvenliği Konusunda Otel Yatırımcıları Bilgilendirilmeli ve Teşvik Edilmelidir.

TTYD Başkanı Oya Narin'in vurguladığı gibi, bazı güvenlik önlemleri maliyetli olabilir. Ancak bunun bahanesiyle güvenlikten feragat edilemez. Yatırımcıların desteklenmesi önemlidir. Bu doğrultuda:

- Otellerin yangına dayanıklı yapı malzemeleriyle donatılması, yangın tahliye sistemi modernizasyonu, akıllı yangın alarm sistemleri gibi yatırımları için KDV indirimi, düşük faizli kredi ve hibe destekleri sağlanmalıdır.
- Bu yatırımlar için oluşturulacak "Güvenli Turizm Fonu", sektöre doğrudan teşvik sağlar ve yatırımların ertelenmesini önler.
- Ayrıca, bu fonlara erişim için başvuran otellerde "denetim önceliği" uygulaması da yapılabilir.

g) Sigorta Firmaları ile İş birliği Yapılarak Risk Bazlı Prim Sistemi Getirilmelidir.

Yangın güvenliği düşük, tatbikat yapmayan, eğitimsiz personel çalıştıran otellere aynı sigorta primi uygulamak adil değildir. Bu noktada;

- Kamu-özel iş birliğiyle "Risk Bazlı Sigorta Prim Sistemi" oluşturulmalı, sigorta şirketlerine yangın güvenliği denetim verileri açılmalıdır.
- Yangın eğitimi, denetim puanı yüksek oteller daha düşük prim öderken, riskli tesisler daha yüksek ödemelidir.
- Bu sistem, sektörü kendi içinde oto-kontrol mekanizmasıyla düzenleyecektir.

h) Hukuki Sorumluluk Zinciri Mevzuatla Netleştirilmelidir.

TÜRSAB Hukuk Başdanışmanı Ferhat İlker Ünsever'in dikkat çektiği gibi, yangın sonrası sorumluluğun hangi kuruma ait olduğu sıkça belirsiz kalmaktadır. Bu da yargılama süreçlerini kilitlemekte, vatandaşın adalete erişimini engellemektedir. Bu nedenle;

- Yangın güvenliği, yapı izni, denetim ve müdahale zinciri, yasal metinlerde açık şekilde tanımlanmalı ve hangi kurumun, hangi süre içinde hangi yükümlülüğü taşıdığı belirtilmelidir.
- Özellikle ruhsat veren, denetleyen ve işletme izni sunan kamu kurumlarının müşterek sorumluluğu netleştirilmeli, suistimallere karşı idari yaptırımlar düzenlenmelidir.

i) Tüm Oteller için "Afet Acil Durum El Kitabı" Zorunlu Hale Getirilmelidir.

Otel çalışanlarının yangın anında ne yapması gerektiği, hangi protokolün izleneceği, hangi güvenlik noktasına kaç kişi yönlendirileceği gibi bilgiler tek bir el kitabında toplanmalıdır. Bu el kitabı;

- Her katta kolayca erişilebilecek şekilde bulunmalı, personel bu kitaptan düzenli sınavlara tabi tutulmalıdır.
- AFAD, TSE, İtfaiye ve Bakanlıkların katkısıyla ulusal standartta hazırlanmalı ve her otel versiyonu için yerel şartlara uyarlanmalıdır.
- Dijital versiyonu QR kodlarla odalarda bulunmalı, misafirlere de bilgi verilmelidir.

j) TBMM Komisyonlarının Sektörel Araştırmalarına Sivil Toplum Dahil Edilmelidir.

Bugünkü toplantıda yaşanan eksikliklerden biri de birçok sektör temsilcisinin sahadan kopuk, merkez yöneticileri olmasıydı. Halbuki en doğru veri, otel müdürlerinden, yangın tatbikatı yapan personelden, hatta mağdur olmuş vatandaşlardan alınabilir. Bu doğrultuda:

- TBMM araştırma komisyonları, sektör içinden saha temsilcileri ve sivil toplum kuruluşlarını da dinlemelidir.
- Her sektör toplantısında, en az bir yangın yaşamış otel yöneticisi ve bir yangın uzmanı dinlenmelidir.
- Bu uygulama, verileri çeşitlendirir, politika önerilerini zenginleştirir ve gerçekliği artırır.

9.9. 18 Mart 2025 Tarihli Toplantı - İYİ Parti Grubu Adına Tespit ve Öneriler

Toplantı Başlığı: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın Yapı Denetim Süreçleri ve Yerel Yönetimlerle İlişkisi

Katılımcılar:

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakan Yardımcısı Hasan Suver
- Mesleki Hizmetler Genel Müdürü Banu Aslan
- Yerel Yönetimler Mevzuat Daire Başkanı Yasin Yıldırım
- Komisyon Başkanlık Divanı
- Komisyon Üyeleri

İYİ Parti Grubu Adına Tespitler

a) Bakanlık, Denetim Sisteminin Ana Unsuru Olmasına Rağmen Sorumluluğu Yerel Yönetimlere İtmektedir.

Bakan Yardımcısı Hasan Suver'in yaptığı açıklamalar, bakanlığın sistemin kurucusu olmasına rağmen uygulamadaki tüm sorumluluğu belediyelere ve yapı denetim firmalarına yönlendirdiğini göstermiştir. Oysaki yapı ruhsatı süreçlerinden iskân alınmasına, yapı denetim firmalarının yetkilendirilmesinden bu firmaların kontrolüne kadar her aşamada bakanlık belirleyici aktördür. Bu sorumluluk zinciri yok sayılarak, adeta bir "yetki bizde değil" anlayışıyla olaydan sıyrılma refleksi gösterilmiştir. Bu yaklaşım, hukuki ve idari sorumluluktan kaçınmanın açık bir örneğidir.

b) Yapı Denetim Firmalarının Denetimi Zayıf ve Yetersizdir. Mesleki Hizmetler Genel Müdürü Banu Aslan'ın sunumunda ifade edilen "yıllık denetim sayısı", "denetim kriterleri" ve "cezai yaptırımlar" gibi konulara dair detaylı bilgi verilmemiştir. Özellikle Grand Kartal Otel'in yapı denetimi hangi firma tarafından yapılmıştır, bu firma daha önce herhangi bir ceza almış mıdır, geçmişi nedir gibi sorular yanıtsız bırakılmıştır. Yapı Denetim sistemi teorik olarak var olsa da pratikte cezalandırıcı, caydırıcı ve şeffaf bir denetimden çok uzaktır.

c) Yapı Kullanma İzin Belgeleri ve Ruhsat Süreçleri Denetlenmemektedir.

Yerel Yönetimler Mevzuat Daire Başkanı Yasin Yıldırım'ın sunumunda, yapı kullanım izni verilen yapıların gerçek durumu ile verilen izinler arasındaki uyuşmazlıklar hiç gündeme getirilmemiştir. Birçok otelin sadece kağıt üzerinde projeye uygun olduğu, ancak uygulamada yangın merdiveni, havalandırma boşlukları, acil çıkış kapıları gibi kritik bölümlerin standart dışı bırakıldığı bilinmektedir. Bakanlık, bu izinleri belediyelere bırakmakta ancak denetleme sorumluluğunu üstlenmemektedir.

d) Ulusal Mimarlık ve Yangın Güvenliği Standardı Oluşturulmamıştır. İmar Kanunu ve bağlı yönetmelikler 81 ilde standart uygulanmazken, yangın güvenliğiyle ilgili teknik normlar da Avrupa standartlarından çok geridedir. TSE ile ortak bir norm geliştirilmediği gibi, yapıların iç dizaynında kullanılan malzemelerin yanıcılığına dair testler ve belgeler de ruhsatlandırma sürecine dahil edilmemektedir. Bu eksiklik, Grand Kartal Otel'de olduğu gibi hızla yayılan yangınların temel nedenlerinden biridir.

e) Belediyelerin Yetersizliği Bakanlık Tarafından Göz Yumulur Durumdadır. Bakanlık temsilcileri, yerel yönetimlerin denetim yükümlülüğünü yerine getirip getirmediğini sadece "ihbar olursa" denetlediklerini ifade etmişlerdir. Ancak bu durum, kamusal denetimi vatandaş inisiyatifine bırakarak bakanlığın kendi görev alanından geri çekildiğini göstermektedir. Belediyelerin teknik kadro eksikliği, bütçe yetersizliği ve siyasi müdahalelere açıklığı bilinmesine rağmen, Bakanlık herhangi bir kontrol mekanizması kurmamaktadır.

f) Sorumluluk Paylaşımında Belirsizlik, Hesap Verilebilirliği Engelliyor. Komisyon üyelerinin özellikle İYİ Parti sıralarından gelen sorular karşısında, bakanlık temsilcileri yapı ruhsatı sürecinde hangi kamu kurumunun neyi kontrol ettiği konusunda açık,

net ve somut bir belge ya da zaman çizelgesi sunamamıştır. Bu da sorumluluk zincirinin bulanıklaşmasına, ihmallerin görünmez kılınmasına neden olmaktadır. Aynı yapıya birçok farklı kamu kurumu onay verirken, olası bir faciadan sonra herkes topu birbirine atmakta ve sistem hesap vermez hale gelmektedir.

g) İlgili Mevzuatlar Güncellenmemiştir.

Yapı Denetim Kanunu, İmar Kanunu ve ilgili yönetmelikler 2018 yılında yapılan sınırlı değişiklikler dışında büyük ölçüde eski yapılarını korumaktadır. Oysa inşaat sektöründeki malzeme teknolojisi, yangın yönetimi sistemleri ve risk analiz yöntemleri sürekli değişmektedir. Bakanlık, bu gelişmeleri takip etmemekte ve yönetmeliklerini güncellemeyerek büyük yapısal açıklar bırakmaktadır.

h) Kamuya Açık Tesislerde Yangın Risk Haritası Yoktur.

Türkiye genelinde faaliyet gösteren oteller, AVM'ler, hastaneler, yurtlar gibi kamuya açık binalarda yangın riski analizi yapılmış değildir. Bakanlık bünyesinde bu binaları teknik olarak analiz eden bir dijital sistem yoktur. Grand Kartal Otel yangını, bu alandaki büyük eksikliği ortaya koymuş olmasına rağmen, yetkililer hâlâ sistematik bir veri tabanı oluşturulması yönünde somut bir adım atmaktan uzaktır.

i) Bakanlık Sunumu Cevap Vermekten Çok, Savunma Amacı Taşımaktadır.

Toplantıya katılan milletvekillerinin nitelikli, teknik ve somut sorularına karşın; Bakan Yardımcısı Hasan Suver'in verdiği cevaplar büyük oranda genel geçer, savunma niteliğinde ve "bizim yetkimiz değil" çerçevesindedir. Bu yaklaşım, komisyonun bilgiye ulaşmasını engellemekte ve kamuoyu vicdanında soru işaretlerini artırmaktadır. Komisyon, şeffaf bilgiye ulaşmakta zorlanmakta, kamu görevlilerinin siyasi baskıdan çekinerek yeterli bilgi vermemesiyle karşı karşıya kalmaktadır.

j) Bürokratik Çıkmazlar, Olası İhmallerin Üstünü Örtmektedir.

Ruhsat alma sürecinde belediye, yapı denetim firması, Çevre Şehircilik İl Müdürlükleri ve ilgili bakanlık birimleri arasında geçen süreç; o kadar bürokratik, katmanlı ve karmaşıktır ki; hangi aşamada hangi ihmalin yaşandığını tespit etmek neredeyse imkânsız hale gelmektedir. Bu bilinçli bir tercih gibi görünmektedir: sistem karmaşık hale getirilerek, ihmallerin üzeri örtülmekte, hesap sorulamaz hale getirilmektedir.

İYİ Parti Grubu Adına Öneriler

1. Ulusal Yapı Güvenliği Strateji Belgesi Hazırlanmalıdır.

Bakanlık koordinasyonunda, üniversiteler, mühendis odaları, yapı denetim firmaları ve sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte 10 yıllık hedefleri içeren bir "Ulusal Yapı Güvenliği Strateji Belgesi" hazırlanmalı ve bu belge TBMM'ye sunulmalıdır. Belge;

- Yangın güvenliği,
- Depreme dayanıklılık,
- Isı, ses ve su yalıtımı standartları,

- Kamu binalarında yangın acil müdahale kriterleri gibi başlıklarda ayrıntılı hedefler ve mevzuat takvimi içermelidir.

2. Yapı Denetim Firmaları Bakanlık Tarafından Şeffaf ve Anlık Denetlenmelidir.

Her yapı denetim firmasına, bakanlık tarafından dijital bir kod verilmeli ve bu kod ile hangi binada, ne zaman, hangi kontrolü yaptığı sistemde tutulmalıdır. Ayrıca:

- Tüm yapı denetim raporları e-Devlet üzerinden kamuya açık hale getirilmelidir.
- Denetim yapan mühendislerin isimleri, uzmanlıkları ve denetim sayıları da görülebilir olmalıdır.
- "Sadece kâğıt üzerinde" işlem yapan firmaların lisansı doğrudan iptal edilmelidir.

3. Belediyelerle Yapı Ruhsat Süreçlerinde Bakanlık Ortak Platform Kurmalıdır.

Bugün belediyeler yapı ruhsatı verirken bakanlık yalnızca izleyici konumdadır. Bu sistem terk edilmelidir. Ruhsat sürecinde;

- Belediyelerle Çevre, Şehircilik İl Müdürlükleri ortak imza ile ruhsat vermelidir.
- Her ruhsat başvurusu Bakanlık'ın kontrol ettiği "Yapı Ruhsat Uyum Platformu"na işlenmeli, proje uyumluluğu algoritmalarla denetlenmelidir.
- Proje ve uygulama arasındaki farkların tespiti için saha denetim ekipleri oluşturulmalıdır.

4. Yangın Risk Haritası ve Kritik Yapılar Envanteri Çıkarılmalıdır.

Türkiye genelinde tüm otel, hastane, okul, AVM, yurt, huzurevi gibi kamuya açık alanlar için bakanlık tarafından "Yangın Risk Haritası" hazırlanmalı ve her bir bina için;

- Binanın yaşına göre risk seviyesi,
- Kullanılan malzeme türleri,
- Yangın merdiveni, havalandırma, acil çıkış uyumluluğu gibi başlıklar puanlanmalıdır.

Bu harita kamuya açık hale getirilmeli, yüksek riskli binalar için "zorunlu güçlendirme" yönetmeliği çıkarılmalıdır.

5. Yapı Kullanma İzin Belgesi Süreci Yeniden Düzenlenmelidir.

Bugün bir yapı, yapı ruhsatı alarak inşa edilip, sadece basit bir "yerinde bakış" ile yapı kullanma izni alabilmektedir. Bu süreç, liyakatsiz personel ya da siyasi baskıyla suistimal edilmektedir. Bu nedenle;

- Yapı kullanma izni süreci yapı denetim firmalarından tamamen alınmalı, Çevre Şehircilik İl Müdürlükleri bünyesinde kurulan "Yapı Kullanma Teknik Heyetleri"ne verilmelidir.
- Teknik heyetler, mimar, inşaat mühendisi, elektrik mühendisi, itfaiye uzmanı ve şehir plancısından oluşmalı, her başvuruyu yerinde 3 gün içinde denetlemeli ve onaylamalıdır.

6. Yangın Güvenliği Mevzuatı Güncellenmeli, TSE ile Uyumlu Standartlar Oluşturulmalıdır.

Mevcut "Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik" Avrupa standartlarının gerisinde kalmıştır. TSE ile ortak bir çalışma başlatılarak;

- Malzeme yanıcılığı,
- Yangın merdiveni tipleri,
- Otel ve hastane gibi yapılarda zorunlu sprinkler sistemleri,
- Yangın algılama sistemleri gibi başlıklarda TSE standardı zorunlu hale getirilmelidir. Ruhsat ve yapı kullanma izin süreçlerinde bu standartlara uyum "olmazsa olmaz" kabul edilmelidir.

7. Sorumluluk Haritası Kanunla Tanımlanmalı, "Topu Başkasına Atma" Dönemi Bitmelidir.

Grand Kartal Otel yangınında olduğu gibi, felaket sonrası her kurum başka kurumu suçlamakta, vatandaş ve komisyon olayın sorumlusuna ulaşamamaktadır. Bu nedenle;

- Yapı üretim sürecindeki her adım (proje onayı, zemin etüdü, ruhsat, yapı denetimi, yapı kullanma izni) için sorumlu kurum ve kişi kanunla tanımlanmalı,
- Bu sorumluların adları, tarihleri ve belgeleri "e-Ruhsat Platformu"na otomatik işlenmelidir.

Böylece olası bir facia sonrası, kim ne zaman imza atmış, hangi sorumluluğu üstlenmiş net bir şekilde görülebilecektir.

8. Bakanlık Yetkilileri Meclis Denetiminde Şeffaflık İlkesiyle Yükümlü Hale Getirilmelidir.

Toplantıda görüldüğü gibi, Bakan Yardımcısı dahil olmak üzere kamu görevlileri; net verilerden, belgelerden ve açık cevaplardan kaçınmıştır. Bu tutum demokratik hesap verebilirliğe aykırıdır. Bu nedenle;

- TBMM Komisyonlarına sunulan belgelerin eksiksiz, teknik içerikli ve zaman çizelgeli olması zorunlu hale getirilmelidir.
- Soruya cevap vermeyen kamu görevlileri hakkında TBMM Başkanlığı tarafından idari işlem başlatılmalı, "komisyona bilgi vermeme" durumu disiplin suçu sayılmalıdır.

9. Bakanlık Bünyesinde Yapı Denetimi Şeffaflık ve Etik Ofisi Kurulmalıdır.

Bu ofis;

- Tüm yapı denetim raporlarını inceler,
- Usulsüzlük veya eksiklik tespiti halinde ilgili memur veya firmaya ceza sürecini başlatır,

- Komisyonların talebiyle her türlü belgeyi paylaşmakla yükümlü olur.

Ayrıca bu ofis, vatandaşlardan gelen ihbarları alır, her yıl yapı denetimiyle ilgili performans raporu yayınlar.

10. Yerel Yönetimlerin Teknik Kapasitesi Arttırılmalı, Denetim Bakanlıkla Ortaklaştırılmalıdır.

Bakanlık, belediyelere denetim görevini bırakırken bu belediyelerin çoğunun yangın güvenliği, yapı denetimi veya ruhsat onayı yapabilecek uzman kadrosu olmadığını göz ardı etmektedir. Bu nedenle:

- Belediyelere yılda en az 3 teknik personel alımı için merkezi destek sağlanmalıdır.
- Bakanlık ve belediyeler ortak bir "Yapı Denetim Mobil Ekibi" kurmalı, bu ekip Türkiye'yi il il dolaşarak haberli veya habersiz kontroller yapmalıdır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, yalnızca imar izni veren, beton metrekarelerini takip eden bir kurum olmaktan çıkmalı; insan hayatını koruyan, güvenli kentleşmeyi önceleyen, mühendislik aklıyla hareket eden bir yapıya kavuşmalıdır. Bunun için siyasi irade, teknik liyakat ve hukuki zorunluluk bir arada hayata geçirilmelidir.

İYİ Parti olarak bizim önerilerimiz; sadece eleştirmek için değil, sistemin daha adil, şeffaf ve güvenli hale gelmesi içindir. Unutulmamalıdır ki, bu milletin canı; rant hırsına, siyasi aymazlığa, bürokratik körlüğe feda edilemez.

9.10. 19 Mart 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler

Toplantı Başlığı: Gündem Yetersizliği Nedeniyle Toplantının Erken Kapanışı

Katılımcılar:

- Komisyon Başkanlık Divanı
- Komisyon Üyeleri

İYİ Parti Grubu Adına Tespitler:

1) Hazırlık Eksikliği Gündemi Tıkamıştır:

Bu toplantının, planlama ve hazırlık eksiklikleri nedeniyle işlevsiz geçmesi, kamuoyunun beklentileriyle çelişmektedir. Önceden programlanan kurum ve kişilerle ilgili teyitler yapılmamış, katılım planlaması yeterince sağlanmamıştır.

2) Komisyon Süreci Ciddiyetten Uzaklaşmamalıdır:

Araştırma Komisyonları, kamu adına çalışan en önemli denetim araçlarından biridir. Toplantıların boş geçmesi, Meclis'e ve millete karşı sorumluluğun hafife alındığını göstermektedir.

3) Komisyon Başkanlığı Gündem Oluşturmada Etkin Rol Oynamamıştır:

Komisyon Başkanlığı'nın ivedilikle, gündem eksikliği yaşanmaması için Bakanlıklar ve STK'larla önceden bağ kurması, hazırlık yapması gerekirdi. Bu eksiklik, Meclis çalışmasının verimsizliğine sebep olmuştur.

İYİ Parti Grubu Adına Öneriler

1) Gündem Planlaması Haftalık Olarak Yazılı Biçimde Yayınlanmalı ve Tüm Üyelere Dağıtılmalıdır.

Toplantıdan en az 5 gün önce, hangi kurumun katılacağı, hangi başlıkların görüşüleceği ve kimlerin sunum yapacağı yazılı olarak paylaşılmalı, tüm siyasi grupların önerileriyle şekillenmelidir.

2) Komisyon Sekretaryası Daha Aktif Hale Getirilmelidir.

Toplantı günlerinde boşluk yaşanmaması için, Komisyon Sekretaryası ilgili bakanlıklarla haftalık koordinasyon yapmalı, eksik kalan sunumlar telafi edilmelidir.

3) Gerektiğinde Ara Toplantı Takvimi Açılmalı ve Kayıp Günler Telafi Edilmelidir.

Boş geçen toplantılar yerine, ihtiyaç halinde ek oturumlar organize edilmeli, komisyon takvimi yeniden gözden geçirilmelidir. Zira kamuoyunun gözü bu komisyondadır.

4) Gündemsiz Toplantılar İçin TBMM Başkanlığı Tarafından Raporlama ve Denetim Süreci Başlatılmalıdır.

Komisyonların asli görevi, etkili ve sürekli çalışmakken, toplantıların boş geçmesi Meclis çalışmalarını itibarsızlaştırır. Bu nedenle TBMM Başkanlığı'nın ilgili komisyonları performans üzerinden değerlendirmesi, kamu kaynaklarının verimli kullanımı açısından gereklidir.

9.11. 8 Nisan 2025 Tarihli Toplantı - İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler

Toplantı Başlığı: Bilimsel ve Teknik Değerlendirme – Yapı Malzemeleri, Yangın Performansı ve Riskler

Katılımcılar:

- Dr. Uğur Emre Temelli – İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
- Dr. Ali Serdar Gürlek – İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
- Komisyon Başkanlık Divanı
- Komisyon Üyeleri

İYİ Parti Grubu Adına Tespitler:

1. Sunumlar Bilimsel Açıdan Değerli, Ancak Uygulamada Karşılığı Yok:

Sayın Temelli ve Gürlek'in sunumları, yangın risklerinin bina tasarımı, yapı malzemesi tercihi ve cephe kaplama sistemleri üzerinden değerlendirilmesini sağlamıştır. Ancak ne yazık ki bu bilimsel bulgular, mevzuat ve denetim uygulamalarında karşılık bulmamaktadır.

Örneğin, "kompozit cephe malzemeleri" gibi yanıcı ürünlerin hala birçok otel ve kamu binasında kullanıldığı, fakat denetim mekanizmasının bu konuda yetersiz kaldığı özellikle vurgulanmıştır.

2. Cephe Kaplamaları En Büyük Risklerden Biri Olarak Tespit Edilmiştir:

Dr. Gürlek, Kartalkaya Grand Kartal Otel yangınında olduğu gibi cephe malzemesinin alev yürütücülüğünün yangını nasıl hızla binanın dış cephesinden tepe kata taşıdığına dikkat çekmiş, bu tür yangınların geçmiş örneklerde de benzer malzemelerden kaynaklandığını ifade etmiştir.

İlgili Avrupa test normları ve "yanıcılık sınıfı" kavramları sunumda yer almış, Türkiye'de ise bu normlara uygunlukta ciddi açıklar olduğu ortaya konmuştur.

3. Yangın Yönetmeliği ve TSE Standartları Güncelliğini Yitirmiştir:

Bilim insanları, özellikle mevcut TSE ve Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in hem bilimsel hem teknolojik açıdan güncellenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

TSE'nin kullandığı test standartlarının gelişmiş ülkelerle uyumlu olmadığı, cephe sistemleri ve malzeme performansı testlerinin büyük kısmının yalnızca laboratuvar testlerine dayalı kaldığı belirtilmiştir.

4. Denetimlerde Yalnızca Kâğıt Üzerinde Belgelere Bakılmakta, Saha Denetimi Yok:

Her iki akademisyen, bina cephelerinde kullanılan malzemelerin çoğunun sertifikalı gözükmesine rağmen, montaj sonrası performansının kontrol edilmediğini, sahada gerçek test yapılmadığını dile getirmiştir.

Komisyonda bu durum, sadece sertifika ibrazı ile denetimden geçmenin ciddi bir güvenlik zafiyeti olduğu şeklinde değerlendirilmiştir.

5. Komisyon Üyeleri Sunumları Etkileyici Bulmuş, Ancak Yetersiz Mevzuata Tepki Göstermiştir:

Komisyonun muhalefet kanadındaki üyeleri, sunumların bilimsel açıdan çok güçlü olmasına rağmen, yürürlükteki mevzuatın bu bilgi birikimini karşılamadığını ifade ederek, TSE ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın eksikliği ve pasifliği üzerine sert eleştiriler yöneltmiştir.

İYİ Parti Grubu Adına Öneriler:

1. **Cephe Malzemeleri ve Montaj Sistemleri İçin Yeni Ulusal Standartlar Belirlenmelidir:**

TSE, Avrupa'daki EN normlarıyla uyumlu, gerçek yangın senaryolarını içeren test metodolojileri geliştirmelidir. Özellikle A1-A2 yanmaz sınıfı dışında kalan cephe panelleri, otel ve hastane gibi yoğun kullanılan yapılarda yasaklanmalıdır.

2. Yangın Yönetmeliği Güncellenmeli, Üniversitelerin Görüşü Alınmalıdır:

Bilimsel dayanaklarla oluşturulmuş yeni bir "Binaların Yangından Korunması Yönetmeliği" hazırlanmalı ve bu süreçte İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa gibi akademik kurumların aktif katkısı alınmalıdır. Bu yönetmelikte cephe sistemlerinin montaj sonrası denetimi zorunlu hale getirilmelidir.

3. **Uygulama Denetimi Sadece Sertifika Üzerinden Değil, Saha Testleriyle Yapılmalıdır:**

Cephe malzemeleri yalnızca belge üzerinden değerlendirilmemeli, ısı ve alev dayanım testleri bina üzerinde, yerinde yapılmalıdır. Bu testlerin yapılmasını sağlayacak bağımsız denetim laboratuvarlarının kurulması gereklidir.

4. **TSE ve TÜRKAK Sorumluluklarını Genişletmelidir:**

TSE yalnızca standart belirleyen değil, aynı zamanda uygulamayı izleyen bir kurum haline gelmelidir. TÜRKAK tarafından akredite edilen laboratuvarlar, şantiyelerde örnek malzeme testleri yapmalı ve sonuçlar kamuya açık veri havuzuna yüklenmelidir.

5. **Yeni Otel Ruhsatlarında "Cephe Malzemesi Şeffaflığı" Zorunlu Olmalıdır:**

Yeni açılacak konaklama tesislerinde cephe malzemesinin yanıcılık sınıfı, üretim yeri, montaj firması ve garanti süresi gibi tüm bilgiler e-Devlet tabanlı bir sisteme yüklenmeli; şeffaf denetim modeli geliştirilmelidir.

6. **Akademik Danışman Kurulu Kurulmalıdır:**

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa gibi teknik bilgi sunan üniversitelerden, mimarlık ve mühendislik fakülteleri hocalarının içinde yer aldığı bir "Yangın Güvenliği Bilim Kurulu" kurulmalı ve Meclis Araştırma Komisyonlarına teknik görüş sunmalıdır.

9.12. 9 Nisan 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler

Toplantı Başlığı: Kartalkaya Yangını Teknik Bilirkişi Değerlendirmeleri

Katılımcılar:

- Bilirkişi Dr. Hikmet İskender
- Bilirkişi Prof. Dr. Servet İbrahim Timur
- Komisyon Başkanlık Divanı
- Komisyon Üyeleri

İYİ Parti Grubu Adına Tespitler

1. **Bilirkişi Raporu Ciddi İhmalleri Gözler Önüne Sermektedir:**

Dr. Hikmet İskender'in sunduğu teknik rapor, Grand Kartal Otel yangınında zincirleme ihmallerin bulunduğunu net bir şekilde ortaya koymuştur. Özellikle elektrik panosundan kaynaklandığı tahmin edilen yangının kısa sürede büyüyerek cephe malzemesine sıçraması, yangının çıkış noktası ile yayılma hattı arasında önleyici hiçbir tedbirin olmadığını göstermiştir.

2. **Binadaki Yangın Algılama ve Söndürme Sistemleri Yetersizdir:**

Prof. Dr. Servet İbrahim Timur, binada otomatik yangın algılama ve sprinkler sistemlerinin standartlara uygun olmadığını, bazı katlarda dedektörlerin hiç bulunmadığını veya çalışmadığını belirtmiştir. Bu da otelin yangın güvenliği sertifikasını nasıl aldığına dair soru işaretlerini artırmıştır.

3. Cephe Kaplaması Yanıcı ve Uygunsuzdur:

Her iki bilirkişi, binada kullanılan dış cephe malzemesinin "alev yürütücülüğü yüksek" ve "yoğun duman çıkarıcı" özellikte olduğunu tespit etmiştir. Malzemenin teknik raporu, montaj şekli ve üretici firmasıyla ilgili belgeler otelde mevcut değildir. Bu durum ruhsatlandırma sürecinde yapı denetim sisteminin büyük zafiyetini göstermektedir.

4. Tahliye Planı Teorik Kalmıştır – Pratikte İşletilmemiştir:

Yangın anında otelde bulunan misafirlerin büyük kısmının kendi imkânlarıyla binadan çıktığı, tahliye planının çalışanlar tarafından ne bilindiği ne de uygulandığı ifade edilmiştir. Otele ait tatbikat kaydının bulunmaması da "kağıt üzerindeki planların" gerçek durumla örtüşmediğini göstermektedir.

5. Yapı Denetim Firması ve Sorumlu Mühendisler Kayıp:

Komisyon üyelerinin yönelttiği sorular üzerine bilirkişiler, yangınla ilgili yapı denetim firması ve ruhsat sürecindeki teknik sorumlu mühendislerle ilgili dosyada yeterli bilgi olmadığını belirtmiştir. Bu durum, yapı denetim sisteminin sorumluluk takibinin yapılmadığını ortaya koymaktadır.

6. Bilirkişi Raporunun Özeti Komisyonu Derinden Etkilemiştir:

İfade edilen ihmaller zinciri, sadece otele ait değil; denetim yapan tüm kurumların sorumluluğuna işaret etmektedir. Komisyon üyeleri, raporu dinlerken zaman zaman söz alarak kamu kurumlarının pasifliğini sert ifadelerle eleştirmiştir. İYİ Parti üyeleri, "bu raporun ışığında savcılığa suç duyurusunda bulunulması gerekir" ifadesini yüksek sesle dile getirmiştir.

İYİ Parti Grubu Adına Öneriler:

1. Bilirkişi Raporları Yargı Süreci İçin Savcılıkla Paylaşılmalıdır:

Dr. Hikmet İskender ve Prof. Dr. Servet İbrahim Timur'un teknik raporları; kamu görevlisi ihmali, yapı denetim kusuru ve malzeme standardı ihlali gibi ciddi suçlamalara temel oluşturabilecek niteliktedir. Komisyon bu raporları resmi olarak Adalet Bakanlığı ve Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı ile paylaşmalıdır.

2. Ruhsatlandırma Sürecinde Bilimsel Görüş Zorunluluğu Getirilmelidir:

Her yeni büyük yapıda, yangın güvenliği konusunda bağımsız bilim insanlarının görüşü alınmalı, projeye onay verilmeden önce yangın tahliye simülasyonu ve cephe malzemesi performansı test edilmelidir.

3. Yapı Denetim Firmalarının Sorumluluğu Şeffaflaştırılmalıdır:

Denetim firmaları sadece bina inşaatı sürecinde değil, kullanım süresince de sorumlu tutulmalı; firmanın adı, sorumlu mühendislerin sicil numarası ve denetim raporları e-devlet sistemine entegre edilmelidir.

4. **Her Beş Yılda Bir Otellerde Yangın Tatbikatı ve Raporu Zorunlu Hale Getirilmelidir:**

Yılda bir denetim yeterli değildir. Otel, AVM, hastane gibi yapılarda en az beş yılda bir itfaiye ve bağımsız kuruluşlarla yangın tahliye tatbikatı yapılmalı; tatbikat başarısızsa ruhsat geçerliliği askıya alınmalıdır.

5. **TSE Standartları Denetime Açık Olmalıdır:**

Cephe malzemelerine verilen TSE belgelerinin her yıl kamuya açık denetimi yapılmalı; belge alan firmaların test sonuçları, malzeme sınıfı ve duman yoğunluğu verileri şeffaf biçimde paylaşılmalıdır.

6. **İhmal Tespiti Halinde Görevli Kamu Yetkilileri Hakkında Soruşturma Açılmalıdır:**

Bilirkişi raporundaki tespitlere rağmen işlem yapılmazsa, TBMM'nin araştırma yetkisi işlevsizleşir. Bu nedenle, Komisyon, yangın günü görevde olan Bolu Belediyesi yetkilileri, valilik görevlileri, yapı denetim sorumluları ve ruhsat veren memurlar hakkında soruşturma açılmasını öneren rapor bölümü hazırlamalıdır.

9.13. 16 Nisan 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler

Toplantı Başlığı: Yangın Müdahale Süreci, Uygulama Eksiklikleri ve Saha Deneyimleri

Katılımcılar:

- **Ali Levent Çeri** – Ankara İtfaiyesi Daire Başkanı
- **Latif Erdoğan** – Konya Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Daire Başkanı
- **Mehmet Olcay Bal** – TİBDER (Tüm İtfaiyeciler Birliği Derneği) Başkanı
- Komisyon Başkanlık Divanı
- Komisyon Üyeleri

İYİ Parti Grubu Adına Tespitler:

1. **Yangın Müdahale Süreci Saha Gerçeklerinden Uzak Kurgulanmış:**

Ali Levent Çeri ve Latif Erdoğan'ın aktardığı bilgiler, Türkiye genelinde itfaiye teşkilatlarının afetlere müdahalede ortak bir koordinasyon sisteminden yoksun olduğunu göstermiştir. Kartalkaya yangını örneğinde olduğu gibi dağlık, kış turizmi yapılan bölgelerde yer alan tesisler için özel hazırlıkların olmadığı, bölgesel farklara göre özel tatbikat veya araç altyapısı sağlanmadığı anlaşılmıştır.

2. **Eğitim ve Personel Yetersizliği Kronik Bir Sorundur:**

Konya İtfaiyesi Daire Başkanı Latif Erdoğan'ın açıklamasında, Türkiye'deki birçok ilde itfaiyecilerin temel eğitimlerinin dahi eksik olduğu, müdahale kapasitesinin çoğu zaman bireysel tecrübeye kaldığı açıkça dile getirilmiştir. Ankara İtfaiyesi'nin kentsel alanda avantajlı olduğu, ancak kırsal veya dağlık bölgelerde aynı başarıyı sürdüremediği belirtilmiştir.

3. Afet Bölgelerine Erişimde Lojistik Engeller Göz Ardı Ediliyor:

Her iki itfaiye yetkilisinin ortak vurguladığı hususlardan biri, yangın çıkan alanlara ulaşım zorluğu ve buna uygun araç eksikliğidir. Kartalkaya gibi yerlerde 4x4 arazi araçları, paletli itfaiye üniteleri veya kış koşullarına dayanıklı lojistik destek sistemlerinin eksikliği yangına geç müdahaleye neden olmaktadır.

4. Yangın Taktikleri ve Koordinasyon Zinciri Standardize Edilmemiştir:

TİBDER Başkanı Mehmet Olcay Bal, Türkiye'de yangın anında hangi birimin önce olay yerine ulaşması gerektiği, nasıl bir görev dağılımı yapılacağı gibi sorulara her şehirde farklı yanıtlar verildiğini belirtmiştir. Bu durum özellikle il dışından gelen destek ekiplerinin organizasyonunu zorlaştırmaktadır. Kartalkaya yangınında da benzer şekilde Bolu dışından gelen itfaiye ekiplerinin koordinasyonsuzluğu krizi derinleştirmiştir.

5. İtfaiye Teşkilatları Arası Bilgi Paylaşımı Zayıftır:

Ankara ve Konya teşkilatları arasındaki deneyim aktarımı çok az seviyededir. Ulusal çapta düzenlenen ortak tatbikat sayısı yok denecek kadar azdır. Yangın gibi krizlerde alınan dersler tüm teşkilatlara yayılamamaktadır.

6. Kartalkaya Yangını Özelinde Net Eksiklikler Ortaya Konmuştur:

- Otele ulaşımda kar ve buz nedeniyle araçlar gecikmiştir.
- Müdahale araçları dar yollar nedeniyle otel çevresine yeterince yaklaşamamıştır.
- Otelin yerleşim planı ve iç yapı bilgileri ekiplerle paylaşılmadığı için müdahale kör noktalarda yetersiz kalmıştır.
- İlk müdahale sırasında otel personelinden bilgi alınamamış, tahliye durumunun net olmaması paniği artırmıştır.

7. TİBDER, Yerel Yönetimlerin Siyasi Atamalarla Zafiyet Yarattığını Vurgulamıştır:

Mehmet Olcay Bal'ın sert ifadeleriyle, birçok belediyede liyakatsiz kişilerin itfaiye birimlerine amir olarak atandığı, bu kişilerin yangın taktiklerini bilmedikleri ve kriz anlarında sahaya inmedikleri belirtilmiştir. Kartalkaya yangını örneğinde bu durumun en net sonucu, müdahalenin dağınıklığı ve yangının büyümesi olmuştur.

İYİ Parti Grubu Adına Öneriler:

1. İtfaiye Teşkilatları Ulusal Bir Sistemle Entegre Edilmelidir:

Her ilçe ve ildeki teşkilat, tek bir dijital sistemle merkezi bir yapıya bağlanmalı, ekipman, araç, personel ve eğitim durumu anlık izlenebilir olmalıdır. AFAD koordinasyonunda oluşturulacak bu sistem sayesinde acil müdahale organizasyonu dakikalar içinde planlanabilir.

2. Yangın Müdahale Protokolleri Tek Tip Hale Getirilmelidir:

Yangın anı komuta zinciri, müdahale taktikleri ve saha işleyişi tüm Türkiye'de aynı biçimde kurgulanmalı; şehirden şehre farklılık ortadan kaldırılmalıdır. "Ulusal Yangın Müdahale Standardı" TSE tarafından belirlenmeli ve uygulanması zorunlu hale getirilmelidir.

3. Kartalkaya Gibi Bölgelere Özel Müdahale Timi Kurulmalıdır:

Kış turizmi bölgeleri için kar araçları, paletli müdahale üniteleri, acil tahliye helikopter noktaları gibi özel altyapılar kurulmalıdır. Bu bölgelere göre yetiştirilmiş özel timler oluşturulmalı ve yıl boyu tatbikatlarla hazır tutulmalıdır.

4. İtfaiye Personeline Sertifikalı Eğitim Zorunluluğu Getirilmelidir:

İtfaiye eri, şef ve amir pozisyonundaki herkes için yılda en az 2 defa katılım zorunlu olacak sertifikalı eğitimler planlanmalıdır. Eğitimlere katılmayanlar fiilen görevlendirilmemelidir.

5. Tesislerin Müdahale Haritaları Dijital Ortamda Erişilebilir Hale Getirilmelidir:

Oteller, AVM'ler, büyük kamu binaları gibi yapılara ait iç yerleşim haritaları, yangın kapıları, merdiven boşlukları gibi bilgileri içeren dijital planlar itfaiyelerle paylaşılmalı ve anlık erişim sistemlerine entegre edilmelidir.

6. İtfaiye Teşkilatları Arası Paydaş Ağı Kurulmalıdır:

Ankara, Konya, İzmir, İstanbul gibi büyükşehirlerin deneyimleri düzenli olarak paylaşılmalı, yılda en az 1 kez ulusal yangın tatbikatı yapılmalı, sonuçlar tüm ülke genelinde yayımlanmalıdır.

7. Liyakat Sistemi Yasal Güvence Altına Alınmalıdır:

Belediyelerin itfaiye birimlerine yönetici atarken sadece yangın mühendisliği, afet yönetimi veya teknik bir branşta uzmanlığı olan kişileri görevlendirmesi yasal düzenlemeyle zorunlu kılınmalıdır. Bu madde, Kartalkaya yangınında açığa çıkan en hayati sonuçlardan biridir.

9.14. 30 Nisan 2025 Tarihli Toplantı

Toplantı Başlığı: Aile Görüşmeleri ve TBMM'den Ek Süre Talebi

Katılımcılar:

- Komisyon Üyeleri
- Grand Kartal Otel Yangını'nda hayatını kaybeden 28 kişinin aileleri

9.14.1. Aile Görüşmelerine Dair Tespitler:

9.14.2. Kartalkaya mevkisinde bulunan bir otelde meydana gelen yangın faciasında yakınlarını kaybeden ailelerle görüşme

HİLMİ ALTIN

Yine, tabii, toplantı bütünlüğü konusunda da ricacı olacağız. Bizler ilk günden beri bu dosyayı bir hukukçu gibi, hukukçu olmadığımız hâlde; bir yangın uzmanı gibi, daha önce hiç yangınla tecrübemiz olmadığı hâlde, bir ruhsat verici merci gibi, satır satır, tekrar tekrar, en ince detayına kadar okuduk ve okumaya da devam ediyoruz dosya bize açıldığı ölçüde.

Bunu da benden sonra konuşacak arkadaşlarımın ifadelerinden çok net anlayacaksınız çünkü bu dava bizim için bir dosya değil hayatımızın en önemli vazifesi, bizim de canımızla eş değerdir.

Şimdi size 4 madde okuyacağım: "Yangının nedenlerini ve sorumlularını belirlemek, ilgili kurum ve kuruluşların sorumluluklarını tespit etmek, mevzuat eksikliklerini ortaya koymak, benzer olayların önlenmesi için öneriler geliştirmek." Bu saydıklarım sizin gayet iyi bildiğiniz bir şeydi.

Yakın tarihin en acı veren ve baştan sona insan eliyle yapılmış bu katliamı araştırmakla yükümlü sizin Komisyonunuzun kurulma gerekçesi.

Bizler bu milletin tarifsiz bir acı içinde bırakılmış fertleri olarak milletin evinde bizi temsil yetkisi verdiğimiz vekillerimizle baş başayız.

Sizlere nasıl bir cehenneme ve acıya maruz bırakıldığımıza ve bu davaya ne pahasına olursa olsun sahip çıkacağımızı anlatmaya geldik. **"Mağdur aileler"** bugünlerde en sık duyduğumuz kelime öbeği ama biz mağdur değiliz, biz insan eliyle acıların içine atılmış, ailesi katledilmiş mağrur, gururlu, alnı açık ve yüzü pek insanlarız; dimdik ayakta gazi Meclisin huzurundayız.

Hayatını doğru dürüst iş yapmaya adamış, çocuklarını vatana ve millete hayırlı şekilde yetiştirmek için çırpınmış bu devlete gönül vermiş insanlarız.

Bu adanmışlık öyle büyüktü ki canlarımızı bu ülkeye kurban verdik ve bu cinayette liyakatsizce iş yapanların ellerinde hayatlarımızı bıraktık.

Bu Araştırma Komisyonunun omuzlarında tarihî bir sorumluluk var ve bu tarih sizleri eminim parmakla gösterecektir.

Bu Komisyonun çalışması bir daha bu ülkede iş ahlakından, insanlıktan, liyakatten yoksun insanların iş yapma cüretine sahip olamamasını sağlamalıdır.

Biz böyle insanların sorumluluk üstlenemeyeceği bir ülke hayaliyle yaşıyoruz ve sizden, gerçekten tarihe geçecek, emsal teşkil edecek bir çalışma ortaya koymanızı bekliyoruz.

Kendinizi bizim yerimize koyarak gerçeğin, adaletin ve vicdanınızın sesiyle hareket edeceğinize adımız gibi eminiz. Şimdi sizden bir ricam var: On saniyeliğine gözlerinizi kapatın.

O cehennem yangının içine girin bizimle.

İnsanların ve küçücük çocukların yardım çığlıklarını, koşuşturmalarını, nefessiz kalışlarını duyun.

Size de "Ölümlerden ölüm beğenin." desinler.

Boğularak mı ölün, atlayarak mı ölün, yanarak mı ölün? O gün ölümlerin her türlüsü yaşandı.

Siz de en sevdiklerinizi orada bırakın benimle.

Eşinizle bir daha konuşamayacağınızı, evladınızın saçını bir daha koklayamayacağınızı, hatıralarla dolu ama bomboş bir eve döneceğinizi düşünün.

Her gün yaşadığım şey.

O gün orada kurtuluşların da her türlüsü yaşandı.

Altın dakikalarda haberdar olarak kapıdan rahatça çıkanlar da oldu, omurga kırıklarıyla hastanede can çekişerek hayatta kalanlar da oldu, saat altıda öldü sanılarak itfaiye tarafından çıkarılarak hayata tutunanlar da oldu.

Bizim taşıdığımız ağırlık bir insanın taşıyabileceğinden çok daha fazlası.

Ben ve bu salondaki bütün herkes artık candan bağlıyız birbirimize ve bununla baş başayız.

Ben Hilmi Altın; hayatı geri dönülmez biçimde değişmiş bir insanım, eşini ve tek evladını o cinayette kaybetmiş bir babayım ve o cehennemden sağ çıktığım için nefes alabiliyor olmaktan utanan bir eşim ve babayım.

Bugün sizlerle, yaşananları, tanıklığımızı ve bu katliamın nasıl önlenebilir olduğunu gösteren detayları paylaşacağız.

Ben Türkiye Cumhuriyeti devletinin sunduğu imkânlarla devlet okullarında çoğunlukla burslu okudum.

Yurt dışında yine burslu eğitim gördüm, uzun yıllar ihracat yapan şirketlerde çalıştım, devletimizin cari açığını kapatmak için çabalarda bulunduk. Sonra uzun yıllar yurt dışında yaşadım ve karar alıp Türkiye'ye döndüm çünkü Türkiye'de bir fabrika kurmak istedim, ihracat yapmak istedim.

Bütün hayatım, bütün emellerim bir gecede elimden alındı. Eşim Kübra bu ülkenin yetiştirdiği bir akademisyendi, çocuk diş hekimiydi; binlerce çocuğa, yüzlerce öğrenciye dokundu.

Tek çocuğumuz Alya, varımızı yoğumuzu adadığımız kişi. Her şeyimizi onun için yapıyorduk.

Annesinin yolunda gitmeye çalışan, neşeli, vicdanlı bir çocuktu. Onların hayali bu ülkeye faydalı, iyi insanlar olmaktı. Bugün burada, bu salonda benim hikâyemin çok benzerleri var.

Ülkemizin çok değerli akademisyenlerini yitirdik orada.

Ülkenin değerli şirketlerinin üst düzey yöneticilerini yitirdik, ekonomistleri yitirdik, doktorları yitirdik ama en önemlisi, pırlanta gibi yetiştirilmiş 36 tane çocuğumuzu yitirdik.

78 bir sayı değil artık, burada 78 ayrı hayat, 78 ayrı canın hikâyesi var. Size o karanlık katliam gecesinden bahsedeyim.

Eşim Kübra'nın çığlığıyla uyandım.

Bana "**Ben Alya'yı aldım. Sen de hemen üstünü giyin gel."** dedi.

Fırladı gitti çocuğumla beraber.

O zaten hep önce Alya'nın peşine gider.

Fırladılar.

Ben de dedim ki yani ne kadar ciddi bir şey olabilir.

Çocuğuma bir mont alayım, panikle çıktılar, eşya alayım, üşümesin aşağıda.

Üstümü giyiniyorum, eşim kapıyı açık bırakıp gitmiş ve koridorda gürültüleri duymaya başladım ama açık olduğunun farkında değildim.

Tahmin ediyorum, aramızda bir dakikalık bir fark var.

Arkamı döndüğümde çok büyük bir dumanın koridoru kapladığını gördüm.

O anda işte, yangının gerçekliğini fark ettim ve kendimi hemen dışarı attım.

O odanın içinde yaptığım bütün planlar iptal oldu.

Ne bir telefon aldım yanıma ne başka bir şey.

Kapıya çıktığımda merdiveni bulamıyordum dumandan.

Orada bir vazgeçiş anım oldu dumanın içinde çünkü kapıyı da kapatmıştım ve geri dönemiyordum.

Dedim ki: **"Hilmi burası bitti senin için. Ailenin 2 ferdi kurtuldu ama senin için yolun sonu."** Başka bir arkadaşım koridorda bana çarptı, **"Boğulacağız burada, kapıları yumruklayalım, bir odaya sığınalım."** dedi.

Kapıları yumrukladığımızda yine tesadüfen, yine beraber gittiğimiz, eşi de şu an burada bulunan Profesör Doktor Atakan Yalçın Özyeğin Üniversitesi İşletme Fakültesi Dekanı; kapıyı açtı. İçeri girdik ama ben yine **"Eşim ile kızımın peşine nasıl giderim?"**in hesabını yapıyordum.

Yerde bir havlu buldum, ıslattım ve ağzıma sürdüm. Atakan'a dedim ki: **"Abi, kapıyı aç."** Atakan dedi ki: **"Oğlum, ölürsün, çıkma."** Dedim: **"Abi, aç, çıkacağım, gideceğim."** Çıktım ama artık zifirî zindandı, kapkaranlıktı ve duman çok yoğun bir dumandı.

Orada 2'nci kez vazgeçtim çünkü artık nereyi bulabileceğimi de bilmiyordum, nereye gideceğimi de bilmiyordum. Yürümeye başladım rastgele ve duman artık başımı döndürmeye başladı, midem bulanmaya başladı, sendelemeye başladım. Tesadüf eseri duman biraz açıldı ve yine bu odada bulunan Ömer Bey ve kalabalık bir grup cam açmaya çalışıyorlardı orada. Onların arasına katıldım.

Dedim ki: **"Eğer benim eşim ve çocuğum çıktıysa ben de çıkacağım. Öyle ya da böyle, ben de çıkacağım."** Kalabalık bir grup olduk, bir odaya sığındık, şans eseri köşe bir

odaya sığındık ve o köşe odadan biz -bazı arkadaşlar çok becerikliydi, çarşafları bağladılar hızlıca- 6 çocuk indirdik.

Burada, yanımızda bulunan Ömer Bey'in 4 çocuğunu indirdik. Çocukları indirirken de çocukların inanılmaz cesaretine hayran kaldık ve bir taraftan motive etmeye çalışıyorduk.

Biz orada 10 metreden indirdik bu çocukları çarşafla. Sonra kadınları indirdik. En sonunda erkekleri indirecek şekilde planlama yapmıştık. Hatta orada şöyle oldu, ben çarşaf bağlamaktan anlamıyorum ama ne yapabilirim diye etrafa bakarken yatakları gördüm.

Pencereler ufak, yataklar duble. Dedim ki: **"Bu yatakları atabilir miyiz?"** Ömer dedi ki **"Atarız."** Öyle bir motivasyonla söyledi ki biz orada 4-5 erkek yatakları gerçekten katladık, o ufacık pencerelerden aşağı attık ve o çocuklar o yatakların üstlerine indiler.

Benden önce çarşaf koptu ama çarşafın ne kadarının koptuğunu bilmiyordum. Pencereye çıktığımda hiç parçası kalmadığını gördüm. Pervazlara tutundum 10 metreden kendimi aşağı bıraktım çünkü geri de gidemeyecektim. Hiçbir şey olmadı bana.

Koşarak aşağıya indim, eşimi, çocuğumu aradım, hiçbir yerde bulamadım. Tekrar içeri girmeye çalıştım**, "Senden önce kapıdan çıkanlar hastaneye gönderildi."** dediler, ben de ona tutundum ama maalesef canlarımı orada yitirdim en acı şekilde.

2025 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin Aile Yılı'nda bir yangında **"güvenli ve çocuk dostu"** olarak tanımlanıp prestijli turizm acentelerinden satışı yapılan bir otelde -ben de o prestijli turizm acentelerinden yaptım rezervasyonumu- nasıl insanlar ölür ya! Nasıl! 36 çocuğun hayatı nasıl alınır!

Cumhuriyet tarihinin en büyük yangın katliamı nasıl bize yaşatılır!

Neden bir alarm çalışmaz?

Neden otomatik yangın söndürme sistemleri olmaz?

Neden davlumbazın ateş söndürme sistemi olmaz?

Neden tahliye planı olmaz?

Bu otele kim ruhsat verdi?

Kim denetlemedi?

Bu bir hata değil, bu bir ihmal değil; bu bir cinayet.

Net talebimiz var: Hiçbir aile bir daha bizim yaşadığımızı yaşamasın. Tepeden tırnağa tüm sorumlular; otel sahipleri, denetlemeyenler, görmezden gelenler, verdilerse o ruhsatları verenler ortaya çıkarılsın, hak ettikleri cezalar indirimsiz bir şekilde uygulansın.

O otelin arazisi bir daha asla turizme açılmayacak şekilde canlarımız adına ibretlik bir anıta dönüştürülsün.

Orada Mazhar Murtezaoğlu adına bir orman kalmasın ve bizim canlarımızın adına dönüştürülsün.

Can güvenliğini önceleyen yasal ve idari düzenlemeler bir an önce hayata geçirilsin ve bu Komisyonun değerli üyeleri olan sizler, lütfen, duruşma sürecinde bizimle yan yana yürüyün.

Bu faciadan geriye sadece acı değil sorumluluk da kaldı ve bu sorumluluğu biz de sizinle paylaşıyoruz.

Sevdiklerimizi geri getiremeyiz ama bundan sonrası için mücadele edebiliriz.

Biz onların geride kalan sesi olarak buradayız. Adalet istiyoruz ve devletimizin bize adalet borcu var.

Teşekkür ederim.

ZEYNEP KOTAN

Teşekkür ederim. Ben Zeynep Kotan.

Ben kendim bir hekimim ancak Ocaktan sonra artık hekimlik mesaimin yerine artık kendini savunamayacak olan oğlum Ömür'ün ve artık benim çocuğum olan, benim kardeşim olan tüm canlarımızın hakkını korumak, onların hayattan koparılışının hesabını sormak için verilecek mücadele aldı ve bu hesap sorulana kadar da mesaim budur.

Ben Hilmi'nin yan odasında kaldığını sonradan öğrendiğimiz Ömür Kotan'ı kaybettim; oğlumu.

Ömür, o otele Başkent Kayak Kulübünde gönüllü kayak eğitmen yardımcısı olarak gitti.

Benim ve babasının ona tembihi sorumlu olacağı çocuklara çok dikkat etmesi, bir an bile gözünü onlardan ayırmamasıydı.

Ömür sorumluluğunu layıkıyla yerine getirdi, burada bulunan Buket Hanım var, onun kızından ben bu haberleri aldım ancak kendisi sorumsuzluğun ve vicdansızlığın kurbanı oldu. Üzüntüm ve öfkem tarifsiz.

21 Ocak günü, o günün korkunç anıları bir an bile olsun buradaki herkes gibi benim de zihnimden çıkmıyor.

Biricik oğlumu kaybetmiş olmak zaten acıların en büyüğüyken bir de o gün orada bize yaşatılanlar var bu acıyı katlayan.

Ben önce biraz bunlardan bahsetmek istiyorum.

Hilmi içerdeki can pazarını anlattı, ben de size dışardaki can pazarını anlatayım: Biz yangın haberini sabah yedi buçukta haberi televizyonda izlemiş olan bir arkadaşımızdan öğrendik.

Gece üçte, belki de daha önce başlamış bir yangını, oğlumun kaldığı otelde çıkan yangını herkes gibi biz de haberlerden duyduk.

Önce "3" denildi vefat sayısı, sonra 10'a çıktı ve uzunca bir süre de gerçek sayı söylenmedi.

Oysaki sonradan okuduğumuz ölüm raporlarında oğlum ve pek çok kişinin saat altıda morga getirildiğini okuduk yani ben uyurken oğlum artık bu dünyada değildi ve bana haber veren bile olmamıştı.

Bize yangını haber veren arkadaşımızla Bolu yolundayken çaresizce telefon açıyorduk dört bir yana bir haber alabilmek için Ömür'den. Oğlumun oda arkadaşı Eren'in anne ve babası Ezgi ve Eray'a ulaştık bir şekilde, onlar da bizden farksız hâldeydi.

Ömür ve Eren'le aynı odayı paylaşan Ege ve Yiğit'e ulaştığımızda kendilerinin kurtulup yan otelde olduklarını Eren ve Ömür'den 6 ise bir haber alamadıklarını söylediler.

Ömür ve Eren'in gönüllü eğitmen yardımcılığı yaptığı Başkent Kayak Kulübünün sorumlu hocası Metin Güneş Bey'e de -denesek de- uzun süre ulaşamadık, ulaştığımızda Ömür ve Eren hakkında onun da bir fikri yoktu; çaresizdik.

Yakınlarımızı devreye sokarak 112 ve Jandarmadan Ömür'ü soruşturmaya başladık.

Bolu'ya ulaştığımızda önce Ömür ve Eren'in fotoğraflarıyla tüm hastaneleri gezdik.

O sırada, Eray izin verilmediği hâlde zorlukla otele ulaşmayı başarmıştı, ortalığın savaş alanı gibi olduğunu, bilgi alamadığını söyledi.

Hastanelerde bulamayınca biz de otele çıkmaya karar verdik. Jandarmadan ricayla bir araçla yukarı çıkmayı başardık.

Orayı gördüğüm an ben anlamıştım buradan artık canlı kimsenin çıkamayacağını.

Otel hâlen yanıyordu, saat muhtemelen öğlen on iki gibiydi.

Ortalık mahşer yeriydi, doğru dürüst bilgi veren kimse yoktu.

Arada Ömür ve Eren'in Jandarma karakolunda görüldüğüne, başka bir otele götürüldüğüne dair haberler geliyor; bir an için umutlanıp sonra yine hayal kırıklığına gömülüyorduk.

Tüm bu zaman boyunca tek bir yetkili dahi bizi arayıp herhangi bir bilgi vermedi.

Sadece kendimiz ve etrafımızda bizimle birlikte çabalayan ailemiz, dostlarımız çaresizce Ömür'ü arıyorduk. Akşam dörde kadar otelin çevresinde koşturduktan sonra tekrar hastanelerde aramak için bir araca bindik.

O sırada, kendisi de hekim olan teyzem arayarak haber geldiğini, Köroğlu Devlet Hastanesine gitmemizi söyledi.

Artık en başından beri korktuğumuz başımıza gelmişti; morg kapısındaydık. Eşime fotoğraflar göstermişler, tanımış.

Sonra teşhis için bir süre beklettiler.

Âdeta bir kâbus, hayatımız bir anda dehşete dönüşmüştü. Çevremde insanlar ağlıyor, bağırıyor, çaresizlik içinde bekliyorlardı.

Teşhis için önce eşim sonra ben morga girdik.

Eşim önce girdi ki hani ben dayanabilir miyim diye.

Ben dedim ki: Bu benim son şansım oğlumu görmek için, bir tarafım girmek istemiyor, bir tarafım diyor ki: **"Ona dokunmak için bu senin son şansın."** Buz gibiydi.

Daha geçen akşam telefonda görüntülü konuştuğum, on-line dersine girdiğini, kayak eğitmenliğinde çok yorulduğunu ama çok şey öğrendiğini keyifle bana anlatan oğlum orada öylece yatıyordu.

Bir süre sonra onu bir cenaze aracına koydular ve dediler ki: **"2 cenaze daha var, Adli Tıp'a götürülecek. Bekler misiniz?"** Bekleriz dedik, artık beklenmeyecek bir şey yok. O cenazelerin sevgili Hilmi'nin eşi Kübra ve kızı Alya olduğunu, daha dün beraber konuşurken fark ettik.

Ardından oğlumun paramparça kıyafetlerinin ve ayakkabılarının olduğu iki poşete sarılarak yaptığım dönüş yolculuğu, oğlumsuz. Çaresizlik ve yalnızlık neymiş biz o gün anladık, öğrettiler.

Oteldeki canlarımız o katliam gecesi nasıl kendi kaderlerine terk edildilerse biz de 21 Ocak günü kendi kaderimize ve çaresizliğimize terk edildik.

Sonrasında yaşananlar da bundan farklı olmadı ve olmuyor maalesef. Biz çok hızlı bir şekilde adli süreci başlattık.

Kayıp yaşayan ya da oradan kurtulan kişilerle bir araya geldik, süreci birlikte takip etmeye başladık artık bir aile olduk ancak adli süreç çok yavaş ilerliyor.

Bugün 100'üncü gündeyiz, ne yazık ki otel misafirlerinden ve çalışanlardan hâlâ ifadesi alınmayan pek çok kişi var.

Hilmi bile ifadeye çağrılmadı ve ancak kendi başvurusuyla ifade verdi.

Bu kadar alınmamış ifade varken nasıl bir iddianame hazırlanıyor bilmiyorum.

Tutuklanmayan otel yönetim kurulu üyelerinin olaydan iki ay sonra bile ifadeleri alınmamıştı.

Serbestçe dışarıda dolaşan bu kişilerin otel çalışanlarının ifadeleri üzerinde baskı oluşturabileceği, delil karartma çabalarının olabileceği endişelerimizle biz sürekli bu konuya dikkat çekmeye çalıştık ancak altmış beş gün sonra haklarında tutuklama kararı çıktı.

Bilirkişilerle yapılan Meclis komisyon toplantısı tutanaklarında -ki bunların hepsini biz satır satır okuduk, her birinizi aslında tanıyoruz- içimiz acıyarak okuduklarımız bu kaygılarımızda çok da haksız olmadığımızı gösterdi.

Hayatının en ağır acısını yaşayan, canından can koparılan bizler, şimdi bir de yargı süreçlerinin takipçisi olma yükümlülüğünü üstleniyoruz.

Yasımızı yaşamayı bile lüks sayıp yüreğimizi sıkıştıran ayrıntıların yer aldığı savcılık dosyasındaki belgeleri, bilirkişi raporlarını, komisyon tutanaklarını satır satır okumak zorundayız.

Bu ülkede alnının teriyle çalışan, üreten, devletine vergisini ödeyen, ülkesine faydalı evlatlar yetiştiren bizlere bunlar reva görülmemeliydi. Cumhurbaşkanımızın **"Aile Yılı"** olarak ilan ettiği 2025 yılında yüz yıllık Cumhuriyet tarihimizin en büyük aile katliamını yaşadık.

36 çocuğumuzun gelecekleri ellerinden alındı, pırıl pırıl 78 canımızı kaybettik.

Aile Yılı'nda biz onlarca aile paramparça olduk.

Bu yüce Mecliste bizleri temsil etmekle yükümlü olan sizlerden beklentimiz, bu süreçte her duruşmada yanımızda olmanız, başka canların böyle kaybedilmemesi, masum insanların bizim yaşadığımız kâbusu yaşamaması için vereceğimiz mücadelenin her anında bizimle yan yana yürümenizi istiyoruz.

Tarihî bir sorumluluk üstleniyorsunuz.

Ben şimdi sözü Ömür'ümle aynı acı kaderi paylaşan sevgili Eren'imizin babası, can dostum Eray'a bırakıyorum.

RIZA ERAY BAĞCI

Sağ ol Zeynep. Ben Eray Bağcı. Bugün tam 100'üncü günde eşim Ezgi'yle beraber 15 yaşındaki oğlumuz Eren'in hatırasıyla karşınızdayız.

Biz sadece evladımızı kaybetmedik; canımızı, yol arkadaşımızı, geleceğimizi yitirdik ve maalesef göz göre göre. Eren'imiz hayat doluydu, gözlerinin içi gülerdi, saygılı ve duyarlıydı ama en önemlisi mutluydu çünkü bizler Eren'e sadece sevgi verdik anne ve babası olarak.

Akıllı ve çalışkandı benim oğlum. TED Ankara Kolejinde Bilim İnsanı Programı'nda burslu olarak okuyordu, arkadaşlarına derslerinde yardımcı oluyordu, gönüllü olarak kayak eğitmenliği yapıyordu.

Eğer bugün aramızda olabilseydi eminim ki sizler toplantıdan sonra yanımıza gelip Eren'in ne kadar özel bir çocuk olduğunu söylerdiniz bize çünkü Eren insanlara nasıl biri olduğunu çok kısa bir sürede hissettiriyordu.

Bizim Eren'imiz yok artık. Bunun sebebi de bir kaza değil. Bunun bir kaza olmadığını da bizler iddia etmiyoruz, bilirkişi raporları ve Meclis araştırması komisyonu tutanakları bize şunları açıkça söylüyor: Otelin LPG tesisatı mevzuatlara ve standartlara aykırıydı.

Vanalar ulaşılamaz yerdeydi, otomatik gaz kesme sistemleri yoktu. LPG iletim hattı uygunsuz eklentilerle insanların yemek yediği alana taşınmıştı. Yangın alarmı çalışmıyordu.

Yangın tüplerine kimse ulaşamıyordu, yerlerini bilen yoktu çünkü bu yangın tüpleri ya yoktu ya tarihleri geçmişti ya da dolapların arkasına konulmuştu.

Personel yangın eğitimi almamıştı, yangınla nasıl mücadele edeceklerini bilmiyorlardı.

İlk dumanı gördüklerinde kaçtılar zaten, hepimiz izledik o görüntüleri. Bizim canlarımızı kurtarmak yerine -ki bu görevleridir otel çalışanlarının- kendi canlarını kurtarmanın derdine düştüler ve maalesef olaydan sonra bilinçli ya da bilinçsizce delillerin karartıldığını ya da gerektiği gibi korunmadığını söyleyen ifadeler var.

Bizler evlatlarımızın, ailelerimizin hatıralarına, eşyalarını ulaşamazken, bizim olay yerine yaklaşmamıza izin dahi verilmezken otel sahiplerinin ve çalışanların günlerce otele girip çıktığı yine, sizin toplantılarınızın tutanaklarından üzüntüyle öğrendiğimiz gerçekler.

Benim evladımdan geriye sadece bu bileklik kaldı, sadece bunu alabildim ve ben şanslıyım çünkü canlarının hiçbir eşyasına, hatırasına ulaşamayan bir sürü ailemiz var aramızda.

Bilirkişi raporları ve Meclis Araştırması Komisyonu tutanaklarında şu açıkça yazıyor: "Yangının nasıl yayıldığını, nasıl beslendiğini günler sonra anlayabildik çünkü olay yeri korunmamış, deliller yerinden oynatılmıştı." Şimdi, sizlere sormak istiyorum: Bir otelde yangın alarm sistemi çalışmıyorsa, yangın tüpü ulaşılmaz bir yerdeyse, LPG tesisatları mevzuata ve standartlara aykırıysa, yangın sonrası kanıtlar 7 kaybediliyorsa ve kamera kayıtları siliniyorsa biz buna hâlâ bir kaza ya da felaket diyemeyiz; bu bir cinayet.

Biz adalet istiyoruz Eren'imiz için, hayatını kaybeden tüm canlarımız için; bir daha böyle bir cinayet yaşanmasın diye karşınızdayız. Gerçekler saklanmasın, eksikliklerin üstü örtülmesin, delil karartmalar görmezden gelinmesin, sorumlular adalet önünde hesap versin ve cezalarını çeksinler. Yiten canlarımızı bize geri veremez hiç kimse ama adaleti sağlayabilirsiniz. Bilin ki adalet sağlanmazsa yarın başka Erenler, başka canlar yitip gidecek.

Hilmi'nin ve Zeynep'in söylediği gibi, siz Değerli Komisyonun üzerinde tarihî bir sorumluluk var; vicdanınızın sesini dinleyin, bizim çığlığımıza kulak verin. Son olarak, Gazi Meclisin kıymetli üyeleri, sizden beklentimiz şudur: Bu cinayetin yaşandığı otelin ya da yerine başka bir otelin tekrar faaliyete geçmesine izin verilmemesini talep ediyoruz. Yaşananların unutulmaması için bu alanın bir anıt hâline getirilmesini talep ediyoruz.

Ayrıca, otelin kurucusu olan ve 2015 yılına kadar şirketin yönetiminde yer alan Mazhar Murtezaoğlu'nun adının verildiği ormanın isminin değiştirilmesini ve yitirdiğimiz canlara ithaf edilmesini rica ediyoruz. Şimdi, sözü, kendi hayatını hiçe sayarak tekrar otele giren Alp'in ablası ve Yiğit'in de manevi ablası Nihan kardeşime vermek istiyorum.

NİHAN ECE MERCAN

Teşekkür ederim Eray ağabey. Ben Avukat Nihan Ece Mercan, Eray Ağabey'in de bahsettiği üzere, Alp Mercan'ın öz, Yiğit Gençbay'ın manevi ablasıyım.

Bugün burada sadece bir kardeş ve evlat acısıyla değil, bir yurttaşın sorumluluk bilinci, acısı ve öfkesinin sesiyle karşınızdayım. Kardeşim Alp Mercan ve en yakın arkadaşı Yiğit Gençbay Kartalkaya'daki yangında insanların hayatını kurtarmak için kendilerini feda etti. 6'ncı kattaki odalarından çok rahat bir şekilde kıyafetlerini giyerek inmişken önce oradaki çalışmalara katıldı, daha sonra sadece bir çocuk, bir insan daha kurtarabilmek için o yanan tabut otele geri girdi ve biz onların bedenlerine 10'uncu katta ulaştık; kimliklerini DNA testiyle

teşhis edebildik ve biz onlara son bir kez bile sarılıp öpemedik, biz kardeşlerimle vedalaşamadık.

Onlar kahramandı ama hiçbir kahraman alınması gereken önlemlerin yerini tutmamalıdır.

Bu yaşanan bir doğal afet değildi, bu bir kaza hiç değildi; bu olay, açık biçimde, önceden öngörülebilir ve önlenebilir nitelikte olup bilinçli tercihlerle alınmayan önlemlerin bir sonucuydu.

Bu felaket açık bir ihmalkârlığın değil, hukuken olası kast sayılabilecek sorumsuzluğun sonucudur.

Kendimi tanıtırken ilk başta avukat olduğumu söylememin amacı budur, hukuki süreçleri bilerek sizin karşınızdayım.

Daha acısı ise benim kardeşlerim eğer Avrupa Birliği vatandaşı olsaydı ve Avrupa Birliğinin öngördüğü bir turizm acentesiyle bu otele gitselerdi şu an hâlâ hayattaydılar ya da Hilmi Ağabey ailesiyle geri dönmeseydi ya da Eren hayal ettiği gibi yurt dışında okumaya gitseydi Avrupa Birliğinden buraya bir tur operatörüyle gelselerdi bu çocukların hepsi hâlâ hayattaydı çünkü bu tabut otel hâlâ faaliyette olamayacaktı.

Bunu ben söylemiyorum, bunu Komisyon raporundan okuduğum üzere, TÜRSAB Hukuk Başdanışmanı Sayın Ferhat İlker Ünsever söylüyor ve şu şekilde ortaya koyuyor, diyor ki: **"Eğer Kartalkaya'daki otele yabancı bir tur operatörünün müşterileri ya da daha açık bir ifadeyle Avrupa Birliği vatandaşları gidiyor olsaydı bu katliam hiç yaşanmayacaktı. Çünkü Avrupa ülkelerinde turizm tesislerinde yangın güvenliği yalnızca bir afet kapsamında değerlendirilmiyor, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün ayrılmaz bir parçası hâline geliyor. Otellerde yangın önleme ve müdahale sistemleri operasyonel süreçlerin doğal bileşimi hâline geliyor."** Ama biz burada ne yaşadık? Biz burada göz göre göre, yıllardır bilinen eksikliklere rağmen hiçbir ciddi önlem alınmadan insanların ölüme gönderildiği bir düzenle karşı karşıya kaldık.

Bu sadece bir ihmal değildi, burada muhtemel sonuçların öngörüldüğü ama buna rağmen hiçbir şey yapılmadığı bir durum söz konusuydu.

İşte bu nedenle bu olay Türk Ceza Kanunu açısından da olası kasttı, bir başka deyişle bu yangın yaşanacaktı, bu belliydi, bu tespit edilmişti, önlenebilirdi de ama önlenmedi sonuç 78 kişi vefat etti, 36'sı çocuktu.

Peki, bizde ne oldu?

Bizim ülkemizde ne oldu?

Avrupa Birliğinden bahsettim.

Elimizde bilirkişi raporu var, Komisyon tutanakları var; ben size kısa bir özet geçeyim: Otelin yöneticileri yangın güvenliği açısından ciddi eksikliklerin olduğunu, yangın olduğunda

kimsenin kurtulamayacağını gayet biliyorlardı; buna rağmen oteli açık tuttular çünkü paralarını düşündüler.

Yangın başladığında içeride bulunan misafirlere zamanında kimse haber vermedi, tahliye planı devreye sokulmadı çünkü ayrıcalıklı misafirler ve otel sahibinin yakınları vardı.

Otel yöneticileri ve yakın çevreleri öncelikli olarak kurtarıldı çünkü diğer türlü tahliye edilemeyecek en üst kattaki odalardaydı, diğer konuklar kaderine yani ölüme terk edildi.

Görüntü kayıtlarında da bu tespit edildi, özel araçlarla tahliye edildikleri, diğerlerine ise yardım ulaştırılmaya zahmet edilmediği ortaya çıktı.

Personel araçları kurtarmaya çalıştı, otopark kapısını açarak yangının oksijenle büyümesine sebep oldu.

Tüm bu verilen beraber değerlendirildiğinde de buna basit bir şekilde taksir, bilinçli taksir diyemeyeceğiz.

Türk Ceza Kanunu uyarınca bir eylemin sonucunu öngörebiliyorsanız o hâlde ama sonucunu kabullenerek ne olursa olsun hiç önemli değil diyorsanız, bu kanun tanımına göre ve gerekçeye göre olası kasttır ki bu olayda da aynen bunu görebilirsiniz.

Kardeşim Alp yaşarken bir pankart taşıyordu, eminim ki hepiniz bir yerlerde görmüşsünüzdür, üzerinde aynen şöyle yazıyordu: "Siz sanıyorsunuz ki hep tanımadıklarınız ölecek." Ama o gün orada tanımadığınız bir kahraman değil, artık bu ülkenin tanımak zorunda olduğu bir vicdan öldü, orada bir vicdan yandı.

Bugün, bu Meclis Alp Mercan ve Yiğit Gençbay'ın adına yalnızca bir kahraman olarak değil, bu ülkede turizmde, iş güvenliğinde, kamu denetiminde yeni bir sayfanın açılmasına vesile olarak bir simge olarak kaydetmek zorundadır.

Bu katliam örtbas edilemez "takdiriilahi" denilerek geçiştirilemez.

Bu Meclis kamu adına görevini yaparken denetimsizlik zincirini kırmalı ve bu yangının hesabı tırnak kadar dahi sorumluluğu olan herkesten hukuk önünde mutlaka sorulmalı.

Öyle bir emsal karar çıkmalı ki, artık, herkes sorumluluğun ve altına imza attıkları kâğıdın, belgenin, raporun ne demek olduğunu anlamalı. Herkes yaptığının ve yapmadığının sonucunu kabul etmeli.

"Bir imza attım, bir şey olmaz." "Ben bir şey yapmadım." "Ben burada gölge yönetim kuruluydum." "Ben burada yardımcı denetçiydim." diyen kurumlar, kuruluşlar ve yönetim kurulu üyelerinin artık imzasının ne demek olduğunu anlaması gerekiyor, imzalarının sorumluluğunu alması gerekiyor.

Bir imzayla ülkeler kuruluyor, bir imzayla ülkeler dağılıyor; artık anlamamız gerekiyor, imza sorumluluktur, imza yetkidir.

Ben kardeşlerimi geri getiremeyeceğim ama onlar gibi başka canlar yitip gitmesin diye buradan tüm yetkililere sesleniyorum:

Bu mesele sadece duvarları yanan bir otel meselesi, bir tabut otel meselesi değil.

Bu insan hayatını hiçe sayan sistem, denetim süreçleri, ruhsat verme süreçleri, tur operatörleri yeniden yapılandırılmalı.

Kardeşim Alp Mercan ve Yiğit Gençbay'ın adı bir kahramanın adı olarak anılsın, evet ama onların adı aynı zamanda, bu ülkede turizmde, güvenlikte, denetimde yeni bir sayfanın açılmasına da vesile olsun; aksi takdirde, bu felaketin siyasi ve vicdani sorumluluğunu hepimiz taşırız.

Şimdi sözü, bu katliamda 2 evladını kaybeden yani 16 yaşındaki Nehir'i ve 13 yaşındaki Doruk'u kaybeden Duygu ablama bırakmak istiyorum.

DUYGU CAN

Teşekkür ederim Nihan. Becerebilirsem ağlamadan konuşmaya çalışacağım.

Ben bir öğretmenim, edebiyat öğretmeniyim ama her şeyden önce bir anneyim, her öğrencime evladım gibi yaklaştım, onları korumaya, büyütmeye, aydınlık bir geleceğe hazırlamaya çalıştım, aynı şefkati, aynı tavrı 2 çocuğuma da göstermeye çalıştım.

Nehir ve Doruk isimlerini doğadan aldılar ama şimdi biliyorum ki bir annenin, bir öğretmenin sevgisi yetmiyormuş. Ben sadece evlatlarımı değil, mesleğimi, hayata dair tüm çabamı da o gün toprağa verdim. Şimdi soruyorum size: Kim bir anneye, bir öğretmene "Senin yetiştirdiğin çocuklar bu ülkede güvende." diyebilir? Kim verebilir böyle bir sözün ağırlığını, böyle bir kaybın hesabını.

21 Ocaktaki katliam gecesinden, öperken bile incitir miyim diye imtina ettiğim 13 yaşındaki oğlum Doruk ve 16 yaşındaki kızım Nehir'den bana kalan dünyanın tüm rüzgârları bir araya gelse silinmeyecek olan o is kokusu.

Katliamın yaşandığı yer, yangının dumanı, insanların çırpınışı, gözlerdeki dehşet, hepsi önümdeydi ama karşımda ne bir yetkili ne bir muhatap ne bir yön vardı.

Uçan kuşa bile sormaya hazırdım ama hiçbir cevap alamadım, umudumu kaybetmeden akşama kadar yanıt aradım.

O hâlde, ben akşama kadar bekletildim. İçimde bir ses hâlâ "Bulacaksın." diyordu.

Bir mucizeye, birinin çıkıp "Çocukların iyi, seni bekliyorlar." demesine inandım. Umudum elimden alınana kadar bekledim.

Kızım Nehir, o son gün beni arayıp "Anne, dua et, bugün arkadaş edineyim." dedi.

Edinmişti de o gün Şaban Ağabey'imizin torunu Pelin'le arkadaş olmuştu, bunu telefonundaki son fotoğraftan gördük.

Yüzü gülüyordu, çocuktu, o arkadaşlığın kısacık ömrüne sığacak son bağı olduğunu bilemeden.

Oğlum Doruk küçücük yaşında koca bir yürekle balı bir ses kaydı bıraktı. "Anne, yardım et." "Anne, bizi kurtar." demedi "Anne, seni seviyorum." dedi ve benim çocuğum öleceğini bile bile bana bu ses kaydını bıraktı, bırakmak zorunda kaldı.

Gücünüz varsa dinleteyim. (Hatibin cep telefonundan bir ses kaydı dinletmesi)

DUYGU CAN

Benim çocuğum öleceğini biliyordu ve ben anne olarak şunu demek zorunda kaldım: Keşke uyanmasaydı, keşke korkmasaydı.

Ben bu Komisyondan 13 yaşındaki oğlum canım Doruk'un cesaretini bekliyorum.

O gün, orada her şeyin tam ortasındaydık ama hiçbir şey bilmiyorduk, ne bir açıklama ne bir yönlendirme ne bir destek ne bir anlayış. Üstelik birisi yanıma yaklaştı, "Vali Bey üzülüyor, burada ağlama." dedi bana.

Ben ömrümü adadığım evlatlarımı kaybederken acım bile rahatsızlık sayıldı, gözyaşlarım bile bastırılmak istendi; o an anladım, biz orada yalnızdık. Şimdi, tekrar size soruyorum: Bu Komisyon neden kuruldu?

Bu Komisyon hiç kurulmamalıydı, böyle bir gerekçeyle bizler burada olmamalıydık.

Bu önlemler, bu araştırmalar bu katliam olmadan önce yapılmalıydı. Ben bu ülkede anne olmanın bedelini böyle ödememeliydim, çocuk doğurmanın, büyütmenin, uğruna yaşamanın karşılığı bu olmamalıydı.

Yaşadıklarım sadece bir annenin değil bu ülkenin vicdanının taşıması gereken bir acıdır.

Benim evlatlarım geri gelmeyecek, biliyorum, saçının bir telini getiremeyeceğiz, onu da biliyorum ama çocuklarımın uyandığını ve korktuğunu biliyorum.

Bu Komisyonun, bu Meclisin görevi başka Nehirler, başka Doruklar yanmasın diye artık bir adım atmak olmalı.

Birkaç saat önce sapasağlam olan çocuklarını insan eliyle gerçekleşen bir katliama kurban veren bir anneye "Başınız sağ olsun." yetmez, yetmez.

Ben çocuklarımın son fotoğrafını, son sesini kalbimde taşıyorum. Artık, Doruk'umun son sesini sizler de kalbinizde taşırsınız.

Artık, bu ülke de onların adını, onların masumiyetini taşısın istiyorum çünkü hiçbir çocuk kaderine terk edilmemeli.

Evlatlarını kaybetmiş bir anneye "Ağlama." denmemeli. Sizden bir anne ve bir öğretmen olarak net talebim şudur: Bu Değerli Komisyon üyeleri olan sizler, duruşmalar boyunca bizlerle yan yana yürüyün.

Ben sözümü sonlandırırken hayatının yarısını orada kaybeden Yaprak kardeşime veriyorum. Teşekkür ederim.

YAPRAK YEŞİLADA YALÇIN

Teşekkür ediyorum. Ben de olay gecesi ailemle beraber oteldeydim. Yangında eşim Atakan Yalçın ve 10 yaşında olan küçük kızım Elif Derin Yalçın'ı kaybettim, 15 yaşındaki büyük kızım Defne'yle birlikte kurtulduk ancak arkadaşlarımın da söylediği gibi, tarifsiz bir acı içindeyiz.

O gece yaşadıklarımızı ve gözlemlerimi biraz paylaşmak istiyorum. Bizim o gece oteldeki ilk gecemizdi, 3 aile olarak biz bu tatile karar vermiştik, çocuklarımızı mutlu etmek istiyorduk ara tatil olduğu için. Özellikle Derin ve Alya -Hilmi de bahsettibebeklikten beri arkadaşlar ve bizden hep isterlerdi "Beraber bir tatile gidelim." derlerdi.

İlk defa gerçekleştirdiğimiz bir tatildi bu ve çok heyecanlılardı, gün sayıyorlardı, odalarında ikisinin de Alya'yla buluşma, Derin'le buluşma için gün saydığı takvimleri hâlâ duruyor.

Bu heyecan maalesef yarım kaldı, maalesef bugün buradayız. Derin'in bana en son söylediği cümle şuydu: "Ben daha ölmek istemiyorum, daha yapacak çok şeyim var." Derin, hayalleri olan bir çocuktu, tıpkı bu yangında kaybettiğimiz diğer 35 çocuğumuz gibi.

Onların hayalleri ellerinden alındı. Bir anne için evladının son sözünün bu olması ne kadar büyük bir çaresizliktir.

Hiçbir şey yapamadım. 21 Ocak bizim için bir milat oldu; o tarihten sonra hiçbir şey artık aynı değil.

Hep şu düşünceyle yaşıyorum: Biz nasıl kurtulduk ama onlar kurtulamadı?

Düşündüğümde tek bir şey geliyor, bütün her şeyi dinlediğimde, o da şans. Biz nasıl kurtulduk peki?

Biz o odadan çıktığımızda koridorda yoğun bir duman vardı, göz gözü görmüyordu, birbirimizi kaybettik.

Şans eseri ben kendimi başka bir odada buldum, kendimden geçmek üzereydim, beni içeri almışlar, içeri, yardımsever bir aile ve tesadüf eseridir ki yine kızım Defne de oradaydı.

Yani ben bugün onu da kaybetmiş olabilirdim ama tesadüf ya bu, birlikteydik.

Otelin ön cephesine baktığı için oda nispeten daha az duman vardı ve de biz yandaki sundurmaya camdan inmek suretiyle kurtulduk.

Burada hiçbir şekilde bu sırada koordineli bir müdahale ve yardım yoktu, ortada bir yetkili bile görmedim, herkes kendi çabasına terk edilmişti âdeta.

Oda penceresinden aşağıya bağırıyorduk "Ne yapalım, nasıl çıkalım, yardım edin!" diye. Orada bize tek söylenen şey "Bekleyin, itfaiye geliyor." oldu.

Bir yandan odaya duman doluyor ve size tek söylenen şey 9 "Bekleyin." Aşağıya bakıyorsunuz, büyük bir kaos, büyük bir başıboşluk ve sadece iyi niyetli insanların inisiyatifine kalmış bir çaba var ama bu ölçekte bir yangında canları kurtarmaya yetmiyor tabii ki. Ben bir

uzman değilim, zaten uzmanlar görevlerini yapıp oradaki eksiklikleri anlattılar ama oraya indiğimde, otelin önüne indiğim zaman otelin yangınının boyutunu o zaman idrak etmeye başladım ve daha hâlâ itfaiye gelmemişti, insanlar camdan bağırıyordu, yardım bekliyorlardı.

İtfaiye geldiği zaman da ben otelinin önündeydim, itfaiye faaliyet bile gösteremedi, arka tarafa geçemedi çünkü otelin konumu buna izin vermedi, otelin önünde arabalar park edilmişti, ön cepheye bile yanaşamadı, arabaların çekilmesini beklemek zorunda kaldı.

Dolayısıyla yani ben o zaman şunu sordum: Burada niye bir itfaiye merkezi yok?

Buraya böyle bir turizm merkezi açılıyorsa, bunca insan buraya davet ediliyorsa neden burada böyle bir konuşlanmış bir merkez yok?

Neden kriz müdahalesi yok?

Niye herkes kendi başının çaresine bakmak zorunda?

Yani bunlar o gün ve ondan sonra benim kafamda hep büyüyen sorular olarak kalmaya devam ediyor.

Siz, değerli Komisyondan da en büyük ricam, arkadaşlarımın da ilettiği gibi, bütün bu soruların cevaplarının bulunması ve bundan sonrası için, başka canlarımızı yitirmememiz için, gerekli önlemlerin alınması için gereken neyse yapılması.

Ben sözü, yine, yangında kaybettiğimiz Özüm'ün ablası Müge'ye vermek istiyorum. Teşekkür ediyorum.

MÜGE KARATAŞLI

Teşekkür ederim. Sayın Komisyon üyeleri, hepinize merhaba diyorum öncelikle. Tabii, onca hikâye dinledikçe tekrar tekrar başa dönüyoruz, tekrar tekrar aynı üzüntülerle harmanlanıyoruz.

Konuşmak inanın çok zor.

Affedersiniz...

Burada bulunma sebebimiz, kaybettiğimiz canların adalet arayışındaki seslerini duyurabilmek ve yaşadığımız bu trajedinin boyutlarını anlatabilmek sizlere.

Kardeşim Özüm Karataşlı 21 Ocak gecesi -konuşamıyorum, kusura bakmayın- ihmallerle dolu olan bu yangın faciasında hayatını kaybetti.

O gece otel içerisinde olanlar için de büyük bir facia yaşandı, yakınını kaybetmeyenler adına da, gerçek bir can pazarı yaşandı orada. En acı verici olan olaysa bu olayın aslında önlenebilir olmasıydı.

Yangın çıktığı esnada bize haber verilmiş olsaydı o "altın zaman" dediğimiz zaman diliminde şu anda burada bu tablo içerisinde o yanmış otelin üstüne yerleştirilen fotoğraflara bakıyor olmayacaktık veya buradaki aileler bunca acılarla yoğrulup haklarını aramak durumunda kalmayacaktı.

78 canın kaybı sadece bizleri değil, tüm toplumu derinden etkiledi çünkü Nihan'ın da söylediği gibi, benim de her zaman söylediğim gibi, bizi yanan bir tabutun içerisinde alev alev ateşlerle ölüme terk ettiler ve maalesef 78 canın 36'sı çocuktu.

Onların tek dileği bu tatilde aileleriyle beraber olup güzel anılar biriktirmekti, maalesef anılar değil, kötü bir şekilde hiç hak etmedikleri ölümle baş başa bıraktılar onları.

Bu olay o yüzden facia değildir, kesinlikle katliamdır isim olarak. Kardeşim Özüm 16 yaşındaydı, hayat dolu, başarılı, sevgi dolu bir çocuktu. Tanıdığım hiç kimseye benzemiyordu gerçekten.

Bizim bakmaya kıyamadıklarımızı ellerimizden aldılar. Kardeşim Özüm çok yetenekliydi, onu hangi alana koysanız gerçekten o alanda mutlaka başarılar kazanıyordu lisanslı jimnastik, resim, müzik, voleybol, yüzme her alanda başarılara imza atmış çocuktu ama bence en önemli başarısı insan olmasıydı.

Kedi, köpek, doğa, her şeye ayırımsız sevgisini gösterirdi, merhametli, sevgi dolu bir çocuktu, bizim ailemizin de fındık kurduydu, bizim neşe kaynağımızdı Özüm, bazen de akıl hocamızdı.

Kaybettiğimiz diğer canlarımız gibi -hepsini bir bir tanıma ve anlama durumunda kaldık, artık aile olduk- hepsinin de kariyer açısından çok yetenekli çocuklar olacağı o kadar aşikârmış ki. Onların nerelerde olmasını düşlüyorduk ama onları nerelere koydular? Biz başkalarının da bu acıyı yaşamaması adına daha sık denetimler, daha güvenli önlemler alınması gerektiğine inanıyoruz.

Bu felaketten herkesin söylediği gibi, ders çıkartmalıyız, tekrarlarının yaşanmaması adına hepimizin bir sorumluluğu var. Bu davanın sadece adalet arayışı olmadığını, aynı zamanda halkın güvenliği için de önemli olduğunu vurgulamak istiyorum.

Ben hemen olay gecesine dönmek istiyorum.

Biz ailecek Kartalkaya'ya gittik, Özüm çok istemişti Kartalkaya'ya gitmemizi. Kartalkaya'ya gittik, o gün çok güzel bir gün geçirdik ve saat on bir buçuk gibi odamıza çekildik.

Ablam, ben ve Özüm aynı odada kalıyorduk, babam ve Nilgün abla -kendileri sağ tarafta yer alıyor- onlar da bizim yan odamızda kalıyorlardı.

On bir buçukta odaya girdiğimizde her zamanki gibi...

Biz tatile gittiğimizde kardeşler olarak bir odada kalırız ve birkaç saat şakalaştıktan ve güldükten sonra uykuya dalarız. O gün yine çok güzel bir gündü, gülüp eğlendik biraz, sonra ablam dedi ki: **"Sabah erken kalkacağız, artık yatmanız gerekiyor."** Özüm sanki hissetmişçesine yatağa yatarken -bu bana çok dokunan bir kısım- bir anda yatağından kalkıp **"Ablacığım, beni ne kadar seviyorsun?"** dedi.

"Özüm, nereden çıktı şimdi bu soru, hadi yat, erken kalkacağız." dedim.

Defalarca sordu, 3 kere sordu, arka arkaya sordu.

Ona "Erken kalkacağız. Hadi Özümcüğüm, yat, uyu. Seviyorum, hadi, yat, uyu." deyip geçiştirdim, keşke onu ne kadar sevdiğimi anlatabilseydim.

Sonrasında yattık.

Saat iki çeyrek gibi, iki çeyrek civarı...

Ablamın yanında yatıyordum, Özüm yan yatağımızda yatıyordu. Ablam sürekli rahatsız oldu, dönmeye başladı yatağında. "**Abla, ne oluyor?"** dedim, **"Ya, birileri, çocuklar koşuyor galiba, uyuyamıyorum."** dedi.

Zaten bu olaydan on beş, yirmi dakika sonra kapımız şiddetli bir şekilde çalındı. Nilgün abla tesadüfen uyanıyor, camdan baktığında camın kırmızı olduğunu görüyor ve camı açtığında alevlerin yukarılara doğru ulaştığını görüyor.

Hemen koşarak bizim odaya geliyor ve kapıları yumruklayarak bizi uyandırıyor. **"Koşun! Koşun! Yangın var, çabuk üstünüzü giyinin!"** dedi Nilgün abla ve biz bir anda yani yataktan nasıl kalktığımızı bilemedik çünkü Özüm zaten çok panik bir kızdı, her şeyde, piyano çalarken de öyle, ders çalışırken de öyle, bir yere gidecekken de öyle, hep çok panikti Özüm.

Özüm o şeyle bir anda kendini dışarı atıyor, koridora, arkasından koştum, "Özüm buraya gel, üstümüze bir şeyler giymemiz gerekiyor." dedim, kendisi odaya geri geldi.

En son hatırladığım, Özüm üstüne siyah bir kazak geçirmişti ve ben üstüme bir şeyler ararken bir baktım, Özüm odada yok.

Hemen arkasından çıktım, o sırada çok hafif bir duman vardı koridorda ve kendisini asansörün kapısında gördüm.

Asansörün kapısını tutan, büyük ihtimalle yine kaybettiğimiz canlarımızdan bir tanesi, o da panik olmuş, "Hadi, çabuk, aşağı iniyoruz, hadi, çabuk olun!" diye bağırıyordu.

Özüm de asansöre binip "Hadi, Müge abla, annem ve babamı da çağır, çabuk olun, çabuk olun!" diyerek o sesini en son süzülürken boşluğa doğru öyle duydum.

Sonrasında Özüm aşağı indi.

Ben bir yanda babamın odasına gittim. Babam o kadar kendinden emin ki orasının beş yıldızlı otel olduğundan, orada hiçbir şey olmayacağından, hiçbirimizin canına bir şey olmayacağından o kadar emindi ki "Ya, 10 sakin olun." diyor.

Babam o kadar sakin ki...

Ben daha önceden küçük bir yangın daha atlatmıştım, yangının ne kadar hızlı büyüdüğünü biliyorum.

"Baba, ne olur, çabuk ol." derken biz üstümüzü giyinip koridora çıktığımızda zaten koridor duman içindeydi ama inanın, Özüm'ün ve diğerlerinin, yani işte, Hilmi'nin de söylediği gibi kurtulmuş olabileceklerini düşünüyorsunuz.

Sonra o dumanın içerisinde babamla ablam yangın merdiveninin kapısını açtıklarında inanılmaz bir duman çarptı yüzümüze, anında kapattık çünkü daha çok duman oldu koridor o kapıyı açınca. Ahşaptan yapılma kapı, hepinizin de bilgisi olduğu gibi, içerisi halıfleks kaplanmış olan o yangın merdiveni boşluğu... Biz o kapıyı kapattık.

Tabii, aşağıdan, yukarıdan sesler geliyor. "Camları kırın! Camları kırın!" diye sesler duyduk ilk başta fakat sonradan işte camların kırıldığında ne kadar aslında ters etki yarattığını fark edip "Kapıları kapatın." denilmeye başlandı kırılan camlardan alevlenmesin alevler diye. Kapılar kapatıldı bir şekilde, oraları geçiyorum.

Gerçekten can pazarı yaşandı yani hepimiz gerçekten hangi deliğe saklanacağımızı, nereden bir kaçış bulabileceğimizi, nasıl ölmeyeceğimizi planlamaya başladık artık.

Camlar kırılıyor, kapılar kapanıyor, bir şeyler oluyor sürekli yani bir kaos var içeride. Sonra bizi Metin hoca odasına çağırdı, "Buraya gelin, buraya gelin." dedi ve biz köşe odalardan bir tanesine kendimizi attık, 8'inci kattaydık.

O köşe odalarda...

Yani oraya girmesek zaten büyük ihtimalle biz de şu an yaşamıyor olurduk. Hilmi'nin tam karşı odasındaydık biz de.

Orada 15-20 kişi varsa bizde de bir o kadar vardı.

Kartal Otel'den, sonradan çok ahbap olduğumuz bir ailenin merdiven getirmesiyle biz hayatta kalabildik, kendileri akıl etmişler merdiveni bizim camlara dayamayı, merdiveni dayadılar ve biz aşağı indik.

Tabii uzun bir süreçti bu, bizim inmemiz bir buçuk saati buldu yani detaylarına giremiyorum artık zaten kötü bir süreçti. Ben bir ara kendimi tuvalete kapatıp o kadar ölüme yaklaştığımı hissettim ki, dedim ki: Ölüyoruz, evet, tamam.

Bütün aileme sadece göz tarayabildim, hiç kıpırdama bile gelmiyor, Allah metanet veriyor galiba öyle durumlarda ki ben panikatak hastasıyımdır, kendimi tuvalete attım, son bir tane mesaj bırakmak istedim gerçekten, "Biz ölüyoruz." dedim ve bunu Instagram'da paylaştım. Sonrasında, bir buçuk saatin sonunda aşağı indik, saat dört kırk beşti çünkü bir video çekmişim saat dört kırk beşte ve çok kısa bir video ama 1-2 kişinin bağırışını duyuyorum, saat dört kırk beşte hâlâ itfaiyenin gelmemiş olduğuna dair "İtfaiye geliyor, yolda." diye bağırıyorlar. Sonraki süreçler, arkadaşlarımızdan da dinlediğimiz gibi maalesef teşhisle sona erdi.

Hepinize çok teşekkür ediyorum bizi dinlediğiniz için, sağ olun. Sözü ben Nihan'ın kardeşi, Alp Mercan'ın annesi Ceyhan ablaya bırakmak istiyorum.

CEYHAN MERCAN

Ben de Bolu Grand Kartal Otel yangınında oğlum Alp Mercan'ı kaybettim. Oğlum üç günlüğüne gitmişti ve o gün dönecekti.

O gün kalktım, sabah sekizde, sekiz civarında haberleri açtığında son dakika haberlerinde otel yangınını ve 10 ölü olduğunu öğrendiğimde aklımı yitirdim.

Hemen telefona sarıldım, oğlumu aradım ama cevap alamadım, birlikte gittiği arkadaşı Yiğit Gençbay'ı aradım, ona da ulaşamadım.

Hemen eşime haber verdim, Yiğit'in ailesiyle iletişime geçerek birlikte hemen sekiz buçuk civarı Bolu'ya hareket ettik. Vardığımızda bizi yan otelde ağırladılar.

Oraya gittiğimizde oğlumun, çocuklarımızın sağ olarak çıktıklarını... Listeyi gösterdiler ama ulaşamıyorduk kendilerine.

Sürekli soruyorduk, bize listeyi oluşturan 2 kayak hocasını çağırdılar. Kendilerine sordum, kayak hocasının birisi bana "Ben Alp'in kayak hocasıyım, onların teyidini ben aldım.

Ben Alp'i tanıyorum, Yiğit'i tanımıyorum ama bana Yiğit, 'Ben Yiğit Gençbay, intern doktor, 6017 no.lu odadaydık Alp Mercan ve ben sağ çıktık ve buradayız.'" dedi.

Rahatladık ama ulaşamıyoruz, kendilerine ulaşamayınca endişemiz daha da artıyor.

Defalarca sorduk, kayak hocası aynı şeyi tekrar etti, 2 kayak hocası tiki kendilerinin attığını ve aynı şeyi söylediler bize ama ulaşamıyorduk. "Acaba dumandan etkilendiler mi, hastaneye mi gittiler, yoksa yardım mı ediyorlar?" Çünkü çok net bir şekilde sağ olarak çıktıkları söylendi, saatler geçiyordu ama kendilerine ulaşamıyorduk.

Hastanede olanların bilinci açık ve isimleri belliydi ve aralarında yoktu. Zaman geçtikçe huzursuzluğumuz artmaya başladı, oradan oraya koşturduk bütün arkadaşlar, bütün canlar gibi, arayanlar gibi; ulaşamadık. Akşamüstü hastanelere gitmeye karar verdik, 2 hastaneye gittik, biliyorduk ama yine de tekrar canlılar mı, sağlar mı diye ama yoklardı. Sonunda malum yere, hastanenin alt katına, morga indik, 2 hastanenin de morglarına baktık. Ceset demek, ceset torbası demek o kadar ağır geliyor ki ama gelen olduğunda açıp bakıyorduk teşhis etmek için acaba bizimkiler mi diye.

Herkes, hepimiz oradaydık, hepimiz oradan oraya koşuyorduk. Açıyoruz yok, sadece bir tanesine takıldım, yüzünü açtılar, oğluma çok benziyordu ama ayırt edemiyorsunuz, çocuğunuzu teşhis edemiyorsunuz.

Biraz kararmıştı ama çok benziyordu, takıldım, oğlumsa kaçırmak istemedim, oğlum değilse başkasının çocuğunu sahiplenmek istemedim "Benim bu." diye. O sırada eşim, aynı şeyi o da düşünmüş "Alp olabilir mi?" dedi; öyle deyince fermuarını açtım, müdahale ettiler "Açmayın." diye. Sadece yüzünden görmüştüm, montluydu, oğlum değildi. Anlam verememiştim niye açmıyorlar diye, sonradan öğrendim ki bedeninin alt tarafı yanıkmış.

Onlarda da yoktu, daha sonra bize bilgisayar ekranından teşhis edilebilecekler arasındaki fotoğrafları gösterdiler.

Erkekler, kadınlar, çocuklar, çocuklar, çocuklar, hepsini gördüm ama yoktu.

Zaman ilerledi, gece yarısı oldu, artık ümitlerimiz gitmişti, son 2 ceset mi diyeyim artık, 2 vefat edeni getirdiler, teşhis etmek ya da onları da görmek istedim.

O sırada kargaşa, herkes aynı şeyi yapıyor, bir yerden abisi çıktı "Onlar değil." dedi. Sonra bize "En son bunlar geldiler, artık teşhis edilemeyecekleri Keçiören Adli Tıp Merkezine gönderiyoruz, oraya DNA verin." dediler.

Meğer o ikisi, en son çıkan bizim çocuklarımız Alp ve Yiğit'miş. Biz gittik, ikiyi geçiyordu Ankara Keçiören Adli Tıbbına geldiğimizde, çocuklarımızın arkadaşları bizi karşıladılar o saatte, hepsi oradaydılar.

Gittik, DNA'yı verdik **"Gün içinde belli olacak."** dediler, belli bir saat aralığında, belli oldu, teşhis edildi Alp ve Yiğit; çocuklarımız vefat etmişti, üstelik çıktıkları bilindiği hâlde, tekrar söylemek istemiyorum.

Cenazesini defnetmek için namazdan sonra kabrine gittiğimizde tabutun önünde kızımla birlikte dikildik, eşim ve yeğenim mezara indiler, ben orada sadece şeyi düşünüyordum çünkü çocuğumu görememiştim, onu öpemeden koklayamadan uğurlayamamıştım çünkü yüzü yanmıştı, teşhis edilmeyecek durumdaydı.

Tabutuna bakıyordum acaba tabutla mı gömülecek, açılacak mı, kefenli mi yoksa torbalı mı, torbası büyük mü, yoksa küçük mü; bunları düşünüyordum.

Açıldı, kefenli gördüm, şükrettim, boylu boyuncaydı, 1.80'in üzerindeydi zaten, onu görünce yine şükrettim, sonra kızımla birlikte oğlumu kucakladık, o sırada benim ve kızımın aklındaki...

Kucakladık, alttan yokluyorum acaba bütün mü, uzuvları yerinde mi; kafasını, kolunu, bacağını yokladık ikimiz birden, ona şükrettik, yerindeydi, bunlara şükrettik; sonra defnettik ve ben oğlumun üzerine toprak attım. Neden? Burada resmen bir cinayet işlendi, onlar cinayet işlerken...

Direktifleri yerine getiren personel, emri veren otel sahibi, otel sahibinin aileleri, yakınları, ayrıcalıklı misafirler, hepsi -cinayet işleniyordu ve işlediler- onlar sessizce çıktılar.

Personel devam etti direktifleri yerine getirmeye, insanları kurtarmak yerine, canları kurtarmak yerine araçları kurtarmayı seçtiler. Benim oğlumun aracı geldi, 11 oğlum gelmedi, ne yapayım! Onlar cinayet işlerken oğlum Alp ve diğer oğlum Yiğit birkaç can daha kurtarmak için diğerleriyle birlikte, insanlık için çalışan, can kurtarmak isteyen diğerleriyle birlikte çalışıyorlardı dışarıda. Daha sonra onunla birlikte yardım eden, canları kurtarmaya çalışan diğer otelin şeflerinden birisinin ifadesini söyleyeceğim. "Biz onlarla birlikte, 2 gençle birlikte, isimlerini bilmiyorum, hangisinin Alp, hangisinin Yiğit olduğunu bilmiyorum ama biz onlarla birlikte kurtarmaya çalıştık, yukarıdan atlayanları tutmaya çalıştık, sonra çarşafları birlikte gerdik, sonra yatakları tuttuk canları kurtarabilmek için. En son bir genç kız atladı, doktor olan, ismini bilmiyorum, nabzına baktı "Ağabey, yaşıyor." dedi, sonra onu Kızılayın çadırına taşıdık.

O esnada tutamadım, 5'inci ve 6'ncı katta olanları belki kurtarırız diye duman gelmeden, iyice büyümeden daldılar." Evet, benim kıyametim orada koptu. Teşekkür ediyorum.

Şimdi, sözü Dayı ailesini temsilen konuşacak kardeşleri Zafer Bey'e veriyorum.

ZAFER EKİCİ

Ben Zafer Ekici, ablam Seden Nurgül Ekici Dayı, eniştem Süleyman Dayı -hiçbir zaman enişte demedim, hep ağabey gibi gördüğüm için Süleyman ağabey dedim- miniklerim, fıstıklarım Ela ve Buse Dayı.

Onlar fiziki olarak yanımızdayken ben onları öpmeden, koklamadan işten geldikten sonra çıkıp gitmezdim, beş saniye saçının kokusu, yanağından bir öpücük alsam yetiyordu, bütün stresimi alıyordu. Aramızda öyle bir bağ vardı ki koşulsuz yani istedikleri her şeyi saniyesinde yapacak bir şekilde koşulsuz sevgimiz vardı.

Eve giderdim, tekrar videolarını açıp izlerdim, bu da bana ayrı bir yaşam enerjisi veriyordu; şimdi, böyle bir bağdan söz ediyoruz.

Ben onları her gün kaybetme korkusuyla yaşadım, bir gün başlarına bir şey gelirse hayatımı nasıl sürdüreceğimi düşündüm çünkü annem, ablam, babam, ablam -vefat eden ablam- Süleyman ağabeyim, 6 yetişkin kişi onların en güzel şekilde yetişmesi için biz ömrümüzü onlara adadık ve seve seve adadık.

İşte, ne kazanıyorsam, manevi olarak kendime ne katıyorsam ileride onlara verebilmek için bu amaçla yaptık, bu da yaşamı çok daha katlanılır hâle getiriyordu. Şu an hedefsiz hissediyorum kendimi, hayatımda hiçbir zaman böyle bir hâle düşmemiştim.

Ben onların saçlarını koklayarak alnından öperdim, yanaklarından sağlı sollu öperdim, öyle giderdim.

Şu an resimlerini telefonumda duvar kâğıdı yaptım ve yatmadan önce aynı şekilde öpüp yatıyorum "İyi geceler" diliyorum, kalktığım zaman yanımdaymış gibi "Günaydın" diyorum hepsine. Şimdi, ablam çok daha detaylı anlatacak fakat o an biz otelde değildik fakat tıp merkezindeyken, ailelerle o beklemeyi yapıyorken cenazeleri teşhis etmek zorunda kaldığımız anda ben şu an o çarpıntıyı, yaşadığım o stresi şu an birebir hissediyorum.

Yani 55-60 cenazeyi teşhis ettik, 55 kere kalp krizi geçirdiğinizi düşünün, yani hayatımda böyle bir şey yaşamadım, şu an bile hissediyorum onu.

Bizim canlarımız da yandı, kül oldular, göremedik. Ankara'da, Adli Tıp Merkezinde artık zaten kaybettiğimizin farkındaydık "Gitmenin bir anlamı yok." diyorlardı fakat yani insan kabullenemiyor, bir şekilde görmek istiyor.

Orada zaten aramızda olmadıklarını anlamıştık ama annem, babam İstanbul'da, onlara tabii söyleyemiyorsun "Böyle, böyle oldu." diyemiyorsun, hâlâ umutları var.

Bir şekilde göreceğim diye gittim, ne olursa olsun, oradaki doktor şunu söyledi bana: "Şunu düşün, şu anki hâlini düşün ve gördükten sonra, onları öyle görürsen nasıl olacağını düşün; bunu kaldırabilecek misin kaldıramayacak mısın?"

Bunu kaldıramayacak olmak bile bana bencilce bir düşünce geldi ama yani artık orada kendin olmaktan çıkıyorsun, bilincin kaybolmuş bir şekilde kaldıramayacağını düşünüyorsun ve giremedim içeriye, zorlayamadım.

Kapısından çıktıktan sonra annem arıyor "Oğlum baksaydın, belki onlar değildir." diyor. Anneme açıklamasını yapmaya çalışıyorum, anne umut yok demeye çalışıyorum ama dilim varmıyor, onlar hâlâ orada umut var diye düşünüyorlar.

Sema Hanım'dı sanırım orada, Adli Tıbbın önündeki röportajında "Kızlarım küçücük kalmış." dediğini duyunca aynı şeyleri yaşadığımız için açıkçası yani bir şey diyemiyorum.

Bizim canlarımız tabutlarla gömüldü. Biz şok içerisindeyiz, annem de aynı şekilde, bir ay bunu kavrayamadık; niye tabutla gömüldüler, tabutla niye gömülürler? Ama akıl yerine geldikten sonra "Gömülecek ne var orada?" Ben öpmeye kıyamadığım canlarımı toprağın altına verdim, şu an giydikleri şeyi her gün odalarına girip koklayıp bir şekilde yanımda hissetmeye çalışıyorum.

Ailelerimizin konuşmalarında "katliam" kelimesi geçti, ben bunu satır aralarından başlığa taşımak istiyorum.

Artık bundan sonra televizyonlarda, haberlerde "Bolu faciası" demeyelim lütfen, "Grand Kartal katliamı." Neden katliam olduğunu da bunu size şu an mantıklı bir şekilde açıklayacağım. Dünya üzerinde çeşitli katliamlar oluyor, canlı bombalar oluyor, bunların hepsi bir şekilde cani beyinler tarafından tasarlanıyor, bir kurban seçilip beyinleri yıkanıp o eylemi gerçekleştiriyorlar ve eylem sonrasında bu planı kuranlar keyifli bir şekilde başardıkları şeyi izliyorlar.

Bolu katliamındaki benzer noktalar nedir?

Şudur: Bu cinayet aylar öncesinden tasarlandı, bu cinayet belki de yıllar öncesinden tasarlandı. Sırf ceplerine birkaç milyon fazla girsin diye -ki o seviyelerde birkaç milyon hiçbir şey, hiçbir şey- o birkaç milyon, her 1 milyon için belki bir can gitti, her bir 100 bin için belki bir can gitti; her yapmadıkları, önlem almadıkları -artık bu "önlem" kelimesi bile çok yumuşak geliyor, başka kelimeleri de burada kullanamıyorum- her yapmadıkları şey için biz bir canımızı kaybettik.

Bu nedir?

Bu da cinayetin tasarısıdır, bu cinayetin tasarısıdır, bu katliamın tasarısıdır, ön hazırlığıdır.

Canlı bomba; canlı bombaların karşılığı nedir burada? Otel çalışanları. Otel çalışanları insafa gelip insanlıklarını kullanıp o insanları bırakın hiçbir şekilde uyandırmayı **"Bir şey yok, bir şey yok; siz uyumaya devam edin!"** diyerek...

Bu, nasıl insanlığa sığıyor?

Siz oradan ekmek kazanıyorsunuz; sizin orada canınız, malınız, paranız pulunuz yok. İnsafa gelin ki en azından 3, 5 can kurtarsanız bile bir şeydir bu.

Evet, en son noktaya gelelim, sonuç kısmına.

Bir, ailemiz, kurtulan ailemiz -Babala TV'de yaptığı konuşmada dinlemiştik o gün- aile 12'nci kattan önceden haber alarak kurtuluyor; en kurtulunmayacak kattan kurtuluyorlar ve

sanırım karşıdaki otele gidip çaylarını, kahvelerini içerek, muzlarını yiyerek kendi ekmek teknelerinin yanmalarını izliyorlar.

Bakın, kendi ekmek teknelerinin yanmalarını izliyorlar, oradaki insanların can çekişmesini izliyorlar. Katliamdan ne farkı kaldı bunun?

Bu cani beyinlerin tasarısından ne farkı kaldı?

Bu insanlar bir canidir. Bundan sonra ben "facia" kelimesini duymak istemiyorum "facia" kelimesi yapılan hatalardan dolayı tasarlanamayacak şekilde olayların oluş şeklidir, burada sonucunu düşünmedik, etmedik diye bir durum yok.

Burada, dediğim gibi, aylar öncesinden bir cinayet planı var. Lütfen, bundan sonra "facia" kelimesini mümkün olduğu kadar kullanmayalım, "Bolu Kartalkaya katliamı" olarak bütün medya organları, bütün insanlar, bütün Türkiye, Türk halkı bunu böyle 12 bilsin.

Bizim satır aralarında kullandığımız bu kelime artık başlık olsun, ben bunu istiyorum. Bu böyle değerlendirilsin, hukukun işi de kolaylaşacaktır bu şekilde.

Vicdanımızın sesini artık dışarıda insanların duyacağı şekilde rahatça söyleyebilelim, konuşabilelim. Teşekkür ediyorum. Ablam Aygül Ekici'ye sözü bırakıyorum.

AYGÜL EKİCİ

Sadece kardeşimin bahsettiklerinden bahsetmemeye çalışacağım.

Benim ailem 11'inci katta, 1113 numaralı odada, yamaç tarafında, fotoğraflarda o simsiyah görülen yerde kalıyorlardı.

Kardeşimin de dediği gibi biz de tabii ki bir iki ay hiçbir şeyi izleyemedik, dinleyemedik, hayattan bağımsız koptu, zaten yani cahillik mutlulukmuş, sonra ikinci ayın sonunda öğrendiğimizde gerçekleri fark ettik ki ablamların bir üst katında kalanların, özellikle "insan" kelimesini kullanmaktan kaçınacağım - yanlışlık olur eğer kullanırsam, bunun için kusura bakmayın- 12'nci katta kalanların otel misafirlerinden önce çıktıklarını duyduk ve benim ablamlar bir alt katta kalıyorlardı ve onlar gibi nice canlar, hepsi alt kattalardı, onlar, 78 canımız öldüler.

Bir aile düşünün, dualarında vatanına, milletine yararlı olacak hayırlı evlatlar yetiştirmeyi hedefleyen ve bunun için canla başla çalışan; benim annem, babam bizleri böyle yetiştirdi.

Ablam ve Zafer'in dediği gibi "enişte"yi sadece biz bu olaydan sonra kullanmaya başladık çünkü o benim için Süleyman'dı, o benim arkadaşımdı, ablamın eşi oldu; böyleydik, biz 8 kişilik bir aileydik. Benim ailemin yarısını kül ettiler.

Bu anne baba -ki orada fotoğraflarını görmeyi hiçbir zaman yüreğim kaldırmıyor, oraya yakıştıramıyorum hiçbir evladımızda olduğu gibi- bu anne baba kendilerinin yanı sıra çocukları da afet durumlarında ne yapması gerektiğini çok iyi bilen evlatlardı.

Biz beraber yaşıyorduk ve şu anda İstanbul'da ikamet ediyoruz, İstanbul'daki depremde kapının yanında benim yeğenlerimin, ablamın, eniştemin hazırladığı deprem çantası var çünkü her şeyi düşünen, dikkatli olanlar onlardı ama dikkatsizlerin elinde can verdiler, dikkatsizliklerin silsilesinde can verdiler bizim en kıymetlilerimiz.

Anneciğim çok özür dilerim, kardeşime bile söylemedim çünkü ben bu olayı sekiz çeyrek gibi öğrenir öğrenmez -işe yedide giden bir insanım- hemen fırladım çünkü ulaşamadım onlara, "Yok." dedim, 3'üne birden ulaşamamanın bir anlamı yok çünkü böyle bir olayda onlar bize ulaşırlardı, dedim "Hayatta değiller." ama işte, umut, umut...

Hemen Süleyman'ın ortağını aradım çünkü aileme haber vermek istemiyorum, her şeyden emin olmak istiyorum.

Dedim "Böyle böyle." "Gidelim. Bekle beni geliyoruz." dedi. O yol bitmedi, o yol saatler sürdü yani sonrası zaten çok kötü, anlatılıyor, anlatacak gücüm yok, çok özür diliyorum ama sadece şunu demek istiyorum: Gerçekten çok özür dilerim anne, onlar bize kefenle verildiler, tabutla gömdük biz onları.

Ne dediler biliyor musunuz bana o gün gece? Arkadaşları, herkes arıyor, herkese cevap vermeye çalışıyorum çünkü herkes merak ediyor. En son sabah öğrendiğimizde bana söyledikleri -kardeşim yoktu çünkü o geceki olaylardan sonra "Zafer benden daha dayanıksız, hiç değilse ben biraz daha dirayetli olmaya çalışıyorum." dedim- "5 parça örnek çıktı." ve ben bunu o sinirle herkese gönderdim.

Bana ablamı, ailesini soranlara, mesajlara "5 parça örnek çıktı." diye yazdım.

Bunu nasıl kaldırabilirsiniz? Böyleydi. Şimdi doktor o gün bize dediğinde...

Evet, Zafer'e "Zafer, görmeyelim, görmeyelim." dedim. Zafer çünkü yapamaz, hani ben istedim, baktım ben de yok, yapamam.

Dediler ki: "Son gördüğünüz hâliyle hatırlayın." Biz onları nasıl uğurladık biliyor musunuz pazar sabahı?

Onlar önceden kahvaltı yaptılar çünkü erken çıkacaklardı, biz de annem, babam, ben kahvaltı hazırlığındayız, benim yeğenim, büyük yeğenim gözümüzün nuru Elacığım 15 yaşında, 3 defa ayakkabısını çıkarıp içeri girdi, "Anneanneciğim ben seni çok seviyorum, anneanneciğim ben seni çok seviyorum." 2 yeğenim -Buse de aynı şekilde- sonra geldiler, bana sarıldılar; normalde ben sarılırım onlara, bırakmam.

Onlar gençler, çocuklar sıkılıyorlar tabii ki. Bu sefer öyle olmadı? "Teyzeciğim üç dört gün kayak yapın, eğlenin, bak, yeni tatile gidiyorsunuz, eğlenin gelin." dedim. Ben böyle olacağını...

Yani o an ne düşündüm biliyor musunuz?

Süleyman'la göz göze geldim, her birini öptüm, gönderdim, ben gönderdim, "Hadi gidin." dedim.

Şöyle bir şey düşündüğümü anımsıyorum: Süleyman'a baktım, "Süleyman dikkatlidir." dedim, "Başlarına bir şey gelmez." dedim. İnanın ki yolu düşünüyorsunuz, işte, dağ yollarını vesaireyi ama onların dikkatli olmasının hiçbir önemi yoktu bunda. Evet, annem, babam cenazelerin yıkanmasını bekliyor, anneme diyorum ki: "Anneciğim, canım, kefenle onlar hazırlayıp gönderecekler." Böyle kapatmaya çalışıyoruz. Sonra, 70 yaşın üzerindeki anam ve babam kızlarının, önce kızlarının DNA testiyle teşhisi için, sonra ablacığımdan alınan örneklerle Elacığımın ve Buseciğimin, sonra onlardan alınan örneklerle Süleyman'ı teşhis ettiler. Bu, gece yarısına kadar sürdü, gece yarısını geçti -özür diliyorum- sabaha doğru.

Biz neden buradayız?

Gerçekten neden buradayız?

Ben idrak etmekte zorlanıyorum.

Ben hayal âleminde yaşıyorum ve onların olduğu kata öyle gitmem gerektiğinde hızlıca geçiyorum çünkü şey yok, gelecekler onlar, hiçbir eşyalarına dokunamıyoruz biz evde onların. Anne babaların, kardeşlerin, eşlerin, evlatların yaşadığı bu felaketi, katliamı başka aileler yaşamasın gerçekten. Evet, biz ceza almalarını istiyoruz.

Bu, olması gereken zaten, olması gerekeni bence istememeliyiz de zaten yani ama bu olay yaşanmasın. Yani bakıyorum, bu aileler o kadar parlak aileler ki yani bu kadar mı bir insan topluluğu, aynı şekilde çocuklarını yetiştirmeye çalışan aileler bir araya toplanabilir?

O kadar üzülüyorum ki, o kadar değerli ki bu evlatlarımız, 36 çocuğumuz -Müge Hanım'dı galiba- Özüm'ün ablasının dediği gibi, her birinin 1-2 tane değil 4-5 tane faaliyeti vardı ve bu anne babalar, benim ablacığım ve eniştem Süleyman...

Ablam o gün gece yarısına kadar rapor hazırladı, gönderdi çünkü kuralcıdır, ya, işini yapar, söz verdiğini yapar. Süleyman bir gün önce yurt dışından dönmüştü. Nedir?

Çocukları kayak yapmak istiyor tatilde, **"Onların isteğini yerine getirelim..."** Sonuç budur sayın vekiller. 8 kişiden biz 4 kişi kaldık, onlar kül oldular, biz her gün...

Sabah uyanıyorum, gerçek bu, yoklar onlar; akşama kül olmuş bir şekilde yatağımıza giriyoruz.

Ben anne babamın ağlamaklı sesleriyle her sabah uyanıyorum. Acaba ne zaman durulacak? Acaba biz ne zaman... Yok, biz düzelmeyeceğiz.

Biz öldük, biz yaşayan, sadece nefes alan, bir sorumluluğumuz varsa -çünkü gerçekten, bu ailelerin hepsi bence böyle, söz verdiğini yapan aileler- onları yapmaya çalışan insanlarız, yiyoruz içiyoruz. Ha, bir de bu, işte, adaleti istiyoruz ve bir daha yaşanmamasını istiyoruz ve o yüzden buradayız.

Ben teşekkür ediyorum.

AYŞE EKİCİ

Ben de söz almak istiyorum, sizden rica edeceğim.

Dayı ailesinin anneannesiyim, annesiyim.

Lütfen, sizden rica ediyorum, adaletli davranın.

Bakın zerre kadar...

Ben, artık beddua etmiyorum, dua ediyorum.

Bunu dua olarak kabul ediyorum çünkü bunu yapan insanların zerre kadar 13 suçu olan, koruyan ya da korumayan, orada çalışan kişiler...

Onlar da onlar kadar suçlu ve ben bundan eminim ve herkes dâhil, zerre kadar mantığıyla veya merhametiyle şu -ne bileyim ben- görünen şeylere göz kapatan insanlara ben hakkımı helal etmiyorum öbür dünyada yani tamam, öbür dünyada görmeyeceğim ama ben bu dünyada görmek istiyorum.

Zerre kadar suçu olanların çekmelerini istiyorum çünkü o kadar acı çekiyoruz ki biz yani bunu çekmeyen bilmez, öyle bir işkencedeyiz. Onlar yandı, biz alev alev yanıyoruz her gün, her gece. Ben yerimde yatamıyorum, bütün gece dolaşıyorum, sızıyorsam sızabiliyorum.

Yoksa yok yani... Böyle bir yaşam -böyle ne bileyim ben- böyle yaşayacağız yani ama alışamıyoruz, suçu olanların ve buna göz yumanların en baştan en sona bizim yaşadığımızı yaşamalarını istiyorum, fazla veya eksik değil aynısını yani gerçekten baksınlar nasıl yaşanıyor? Yani böyle bir empati kurun "Acaba benim çocuklarıma böyle olsa ben ne yapabilirim?" düşüncesi bile sizi çıldırtır, değil ki... Bazen ben düşünüyorum "Ya, ben bunları nasıl kaldırabiliyorum acaba? Ben insan değil miyim? Ben nasıl bu işkencede, bu acıda bir tabak çorba yapabiliyorum ya da ben onu yapabiliyorum?" diyorum. Kusura bakmayın yani o kadar doluyum, o kadar şeyim ki ama kesinlikle helal etmiyorum ve zerre kadar, şu kadarı bile herkesten çıksın yardımcı olan -kim olursa olsun- ve bu şeyi görmeyenler ve onları koruyanlar, hepsi dâhil. Kusura bakmayın.

SEMA ŞAHİN

Komisyon üyeleri arkadaşlarım, hepinize merhaba, tüm izleyenlere.

Ben Sema Şahin. Manisa kökenli bir aileyiz. Çocuklarımız İstanbul'da olduğu için torunlarımızı büyütmek adına eşimle on üç yıldır İstanbul'dayız. Çocuklarımızla iç içe yaşadık bugüne kadar, ta ki şu 21 Ocağa kadar.

Kızım Feray Kanpolat'ı ve torunum Oya Kanpolat'ı kaybettim, geriye sadece tek bir oğlum, bir damadım evlat olarak -kendi oğlum yurt dışında yaşıyor- onlar kaldı.

İlk başta çok samimi söylüyorum sizlere, ölmeyi tercih ettim, yaşamak istemedim; yemek yemedim, verilen ilaçları almadım, "Kızlarımın yanına gitmek istiyorum." dedim ve kendi mezar yerimi ben büyük bir mücadeleyle -çünkü şu anda İstanbul'da vefat edenlerin dışında mezar yeri verilmiyor- kızlarımın yanında, kaldırım kenarında bir yer açtırdım, kendi yerimi aldım ve o gün dedim ki: "İçimde küçük bir umut belirdi, küçük bir mutluluk yaşıyorum." Ve ben bu hayatta çalışan bir anne olmadım.

Hayatımı çocuklarıma adadım, okul aile birliklerinde, derslerinde, özel derslerde, sosyal etkinliklerde hep onları taşıdım; akabinde anneanne oldum, onlar için yaşadım, hep onlar için yaşadık. Eşim ve ben Manisa'dan gidip İstanbul trafiğinde o çocukları İstanbul'un her köşesine Yandex'i açarak taşımayı öğrendik. Onların sevgisiyle beslendik, ta ki o güne kadar.

O Adli Tıp önünde röportaj veren anne bendim. O gün nasıl konuştum, onu bilmiyorum, herkes beni çok metanetli buldu. İlk günlerde çok metanetliydim ama şu gün 100'üncü gün, ben metanetimi yitirdim, artık şırıl şırıl ağlıyorum ve şu arada antidepresansız asla uyuyamadım, antidepresanlarla uyuşuk vücudum, 10 kilo aldım şu üç ay içinde, sağlığımı kaybediyorum ama ölsem ne olur!

Fakat şu anda bütün konuşmacı arkadaşlarıma da katılıyorum, söylediklerine noktasına virgülüne kadar katılıyorum.

Tabii, biliyorum, burası bir mahkeme salonu değil, bunun bilincindeyim. Geçmişte siyaset yapan bir aileden geliyorum. Kadın derneklerinde çalışmış, sosyal kollarda çalışmış, okul aile birliklerinde çalışmış...

Elime ilk mikrofonu alıp konuştuğumda bacaklarım titrerdi ama şimdi her yerde konuşabilirim ve siz "60 yaşındayım." dediğinizde bende bir umut belirdi. Eğer bu yasama döneminde, sizlerin bu milletvekilliği bittiğinde bu konu sonuçlanmazsa ben adaylığımı koyup -tırnaklarımla her şeyi kazıyıp gelmiş bir insanım şu güne kadar- bu Mecliste yerimi almak istiyorum çünkü benim ailem de Ödemiş kökenli eski Başbakan Saraçoğlu ailesi var.

Hep duyardım "Ninem Ankara'ya gidip iş bitirir." diye. Anneciğim de -85 yaşında annem- bana der ki: "Sen -babamın anneannesi- büyükninene çekmişsin, sen tuttuğun her şeyi koparıyorsun." Bir iş varsa ben giderim. 18 yaşına girdiğim gün ehliyetimi aldım, araba kullandım.

Çiftçi bir ailenin çocuğuyum, çiftçi Manisalı Şahin ailesinin geliniyim ve traktör de kullandım. Ben her ortama girip çıktım ama eğer bu Mecliste çocuklarımın hakkını alamazsam... Tüm 78 canın, ben bir dahaki sefere buraya gelip onların hakkını almak istiyorum söke söke.

Sizlerin, hepinizin gözlerinizin içine bakacağım bir dahaki sefere geldiğimde "Sonuç aldık mı?" diye.

Ben böyleyim, göz teması kurarım, "Siz görevinizi yaptınız mı?" diye gelip bakacağım. Bu bir tehdit değil; bu bir rica, bu bir dilek çünkü ben kızımı Adli Tıptan aldım, görmek istedim -ben orada DNA verdim- "Görmeyin." dediler. "Bakın, ben, bu çocukları dokuz ay istirahat ederek -çok affedersiniz- dünyaya getirdim. Her gününe birer birer çek attım. Bu çocuklar yorulmasınlar diye ben yoruldum bu yaşta. Ben onları ellerimle toprağa da koyacağım" dedim.

Dediğim her şeyi yaptım. Kızımın yüzünü gördüm. Siz bir mangal yakarsınız, 14 hepimiz yakarız, mangal söner, için için için yanar, o mangal kömürünü düşünün; benim o "prensesim" deyip koklayarak her gün öptüğüm kızım yanmıştı, "Dişlerini açın bana." dedim, "Çocuğumun dişlerini açın." Çünkü bizde genetik bir diş yapısı vardır üst üste. Çocuğumun dişlerine baktım, "Evet, bu benim çocuğum." dedim. Dediler ki: "Yüzde 90." Başka birisini alıp

gitmek istemiyorum çünkü. "En iyisi sizin cenazeniz." dediler bana, "En iyisi buysa yandım." dedim ve o anda Hilmi Bey'le tanıştım Ankara Keçiören Adli Tıbbın önünde. Bu siyasi bir olay değil.

Burada her partiden milletvekilimiz var. Sizleri biz buraya halk olarak görevlendirdik. Ben sizden rica ediyorum, görevinizi adam kayırmadan, hiç kimseden yana olmadan...

Çünkü bizim bu davamız çok gecikti, çok yavaş ilerliyor. Bizler acılı insanlarız. Bakın, ben size ne diyorum? Benim hiçbir özel hayatım kalmadı ama yaşamayı etrafımın teşvikleriyle...

"Yaşaman gerekiyor, senin geride bir torunun daha var, damadın var evlat gibi sevdiğin ve oğlun var." Ben yaşayacağım ve bu davanın sonunu göreceğim, kendime çok iyi bakacağım.

Bu arada hiç metnime sadık kalamadım, onu da söyleyeyim. Bizim çocuklarımız geriye gelmeyecek, onlar gittiler.

Benim yavrularım, benim kızım bu ülkeye katma değer veren, İstanbul'a İzmir'den gelip, evlenerek gelip tırnaklarıyla kendini marka yapmış bir evlat. 2 çocuğunda da karnı burnundayken eğitim aldı, tekrar farklı bölümlerden eğitim aldı, o sektörde çalıştı ve marka oldu.

Arkadaşıyla birlikte sömestir tatili dolayısıyla buraya geldiler, Kartalkaya'ya. Olayı duyduğumuzda biz yaşlı anneciğimle İzmir'deydik. Hemen eşime dedim ki: "Bu otelden canlı çıkmaz, hemen dönüyoruz." ve ayaklarımız, bacaklarımız yok yerinde, tutmuyor.

Bizi getirdiler İstanbul'a "Keşke Bolu'ya götürseydiniz beni, niçin getirdiniz?" dedim.

Çocuklar yok ve o gün çok büyük bir kaos olduğunu söyledi, damadım da Ankaralı, belli başlı bir ailenin çocuğu, profesör anne-baba çocuğu ve akıllı bir oğlan. Dedi ki: "Çok büyük kaos vardı, kimin ne yaptığı belli değildi." Bir organizasyonsuzluk, bütün ölü yüzlerini görmüşler -çok özür dileyerek söylüyorum- teşhis edinceye kadar bütün ölü yüzlerini görmüş benim damadım.

En son akşam vaktiydi, saati bilmiyorum "Oya'yı kaybettik." diye Avrupa'dan gelen dayısına bir telefon geliyor Emniyetten. Oğlum Bolu'ya gelirken geriye dönüp bizim yanımıza geliyor.

Kızımı gece yarısı bulduk, tavuk tırının içinde, morglar yetmemiş; bu kadar mı âcizdik?

Ben ülkemi gerçekten çok seven bir anneyim, öyle evlatlar yetiştirdim. Tavuk tırlarının içinde benim damadım çocuklarımı teşhis etmeye çalıştı. Hepimizin aynı, ben kendim için değil, 78 canımız için konuşuyorum.

Bu yakışmadı benim ülkeme, tavuk tırının içine hiçbirimizin evlatları girmemeliydi bu ülkede.

ŞABAN FİLİZ

Çünkü ticaret yapıyorlar ticaret, tavukçularla ortak.

SEMA ŞAHİN

Bilmiyorum. Televizyonlarda izliyoruz, bu pencerelerden "Yardım eden yok mu? Yardım edin, yanıyoruz." Bakamıyorum, acaba benim kızımın sesi mi torunumun sesimi ve ben nerede vefat ettiklerini bilmiyorum.

"Bana bir düğmesini getirin." dedim.

Bizim odamız çok yanmış, yedinci katta, 7008. Bana dediler ki... Benim kızım tekne kullanmayı bilen, halat bağlamayı bilen, kaptan ehliyetli bir çocuk.

Benim çocuğum ön tarafa geçmeyi düşünememiş bana göre ki herhâlde geç uyandı yoksa o bağlar, inerdi aşağıya, birçok kişiyi de indirirdi.

Bana diyorlar ki: "Feray bir yerden çıkıp kurtulacak, sen merak etme." Arıyorum, yok. En sonunda kömürleşmiş kızımı aldım.

Bu muydu?

Tatile giden insanları benim kızım...

Açamadık bile... Ben, sadece zorladığım için "İsterseniz imza vereceğim, ben göreceğim çünkü onu kapatınca ben bir daha göremeyeceğim, son pişmanlık fayda etmez.

Bu görevi bana verin, ben bunu yapacağım." dedim ve izin aldım. Bu oteli açanlar, açtıranlar benim için en büyük suçlular.

Açanlar - altını çiziyorum- ve açılmasına izin verenler.

Bu bir Kartalkaya katliamı değil, bu bir cinayet. Duyduğuma göre, otel sahipleri yan otele geçip çay kahve içip muz yiyorlarmış.

Ya -nerede olursa- bana birisi "Yardım edin, yardım edin!" dese ben koşarım, beni bilen bilir. Nasıl yapar bir mülk sahibi bunu? Onların adı nedir? Otel misafiridir, parayı falan ben geçtim.

O "Babacım, arabamı kurtarın." dediği arabadan bizde kaç tane var? Hiç önemi yok, binen yok. Ben kızımı kaybetmişim, arabanın ne kıymeti var.

"Babacığım, arabamı kurtarın." Bunu duyanlar var, ben görmedim, kulağımla da duymadım ama bu nedir sizce?

Buna ne denir?

Bu dünyada ve varsa öbür dünyada ben asla affetmiyorum hiç kimseyi. Çok teşekkür ediyorum beni dinlediğiniz için.

SEMA ŞAHİN

Bir dakika, kendisini takdim edeyim. Şaban Filiz Beyefendi yangında 4 canını; kızını, damadını ve 2 torununu kaybetti, sözü ona veriyorum.

SEMA ŞAHİN

Ben de teşekkür ederim.

ŞABAN FİLİZ

Teşekkür ederim Sema Hanım. Ben de İstanbulluyum ama esas Edirne Keşanlıyım, 67'den beri İstanbul'da yaşıyorum. Kimya mühendisiyim, hem okudum hem çalıştım, kendi şirketimi kurdum.

Elli sekiz sene oldu, bu işi yapıyorum, yirmi seneye yakın da kızım Burcu Filiz benimle beraberdi yani dört beş seneden beri tamamen o aldı yönetimi, ben emekli oldum gibi bir şey.

Kızım bu sektörde o kadar bilinen, tanınan birisiydi ki, o kadar işini severek yapan bir kız evlattı ki, çalışanlar ona o kadar bağlıydı ki...

Ben bazen o elemanlarıma böyle kızarım "Baba, lütfen, onlar bizim ailemiz." yani böyle bir evlattı. Ben onu çok zor şartlarda büyüttüm, eşim de öğretmendi, o kadar örnek bir evlat yetiştirdim ki...

Ben elli sekiz sene oldu, bu kimya sektöründe hep takdirname aldım, vergi takdirnamesi, bir gün devletime ağırlık olmadım. Kızım da aynı şekilde okudu, ekonomi okudu, yurt dışına gitti, hep kendi...

Yurt dışında okudu, geldi. İşte, biraz başka yerde çalıştı, ondan sonra benim yanıma geldi. O kadar işimizi büyüttü ki ve o kadar bu sektörde tanınan birisi oldu ki, o elemanlar ona kadar bağlıydı ki...

En sonunda, işte buraya, tatile birkaç günlüğüne gelecek, İK elemanına diyor ki: "Pelin Hanım, ben gideceğim, üç gün sonra geldiğimde bu sene yemek ve maaş ücretlerini çok iyi yapacağım, arkadaşlara böyle söyle." Çalışanların ailelerine gider, ziyaret eder, ne yaparlar, ne ederler; neyse, bunlar çok önemli değil yani bunları yapmış örnek bir evlattı.

Ya, bu sektörde gerçekten...

Ama zaman zaman da morali bozulurdu böyle. Ne bileyim, işte vergide hep... "Ya, baba niye bize bu ülke böyle?" İnanın, bazen böyle morali bozulurdu.

Olsun kızım, biz bu ülkede -Atatürk'ün emaneti- geldik. Bize "Peki, o zaman baba, siz cumartesi gidin Çorlu tarafına -yer arattırdı bize- ben fabrika kuracağım, bu sektöre daha da yardımcı olacağım." dedi. Ondan sonra biz kızımızı kaybettik.

Şimdi, ben dört-beş seneden beri hiç işleri bilmeyen birisiyim, hiçbir şey yapmıyordum, hepsini kızım yapıyordu.

Ben devlet işlerini bilmem, ben banka şeylerini bilmem. Ben ne şartlarda... Bana derdi ki: "Baba, çekil kenara, sen artık rahatına bak. Ben elemanlarla bana bıraktığın bu işi büyütüyorum." Şimdi, 15 şunu anlatmak istiyorum: Biz ne şartlar...

Ben 2 torunumu kaybettim. Torunlarımdan birisi İstanbul Erkek Lisesinde okuyordu, tabii, bu sömestirde gidemedik, sonra bizi mecburen çağırdılar, gittik. Okul müdürü dedi ki: "Burada 500-600 kişi var, ben bilemem ama Pelin çok örnek bir öğrenciydi." yani o kadar önü açıktı ki aynı şekilde küçük torunum da böyleydi.

Şimdi, biz -dediğiniz gibi- yüz gün oldu, bu oteli kim korumuş, kim vermiş Başkan bunlara? Bak, biz bu kadar basit bir ofisiz, bizi on beş günde bir, ayda bir geliyorlar denetlemeye "Yok, bu bant niye böyle?" diye.

Ya, bu oteli kim korumuş bu kadar?

Bak, bütün eksiklikleri saydı arkadaşlar, kim korumuş burayı da nasıl açmış?

Ben yer aldığı turizm şirketine gittim "Ya, siz niye burayı satıyorsunuz?" dedim.

İsmi de Jolly Tur. "Yok beyefendi, eksik görülmüyor." dedi. Peki, ben soruyorum sizlere: Bu oteli kim korumuş ya bu kadar?

Bu kadar eksiği olan bu oteli kim koruyor?

Nasıl oluyor bu?

Sonra, benim evladım yani nasıl oluyor, ben dayanamıyorum. Çocuklarını mutlu etmek için gitti, kızlarını yeni bir kayma sistemi...

Çocuğu da daha küçük olanı da bir şeyler öğreniyor. Bizi aradılar "Çok mutluyuz biz burada." dediler ve çarşamba günü de döneceklerdi, biz salı sabahı aradık, evlatlar gitmiş. Ben de diyorum ki: Şimdi, burada bazı şeyleri okuyacağım.

Öncelikle biz ailemizin, sevdiklerimizin nerede, nasıl vefat ettiğini, bulunduğunu bilmek istiyoruz.

Her biri için her gün kafamızda ayrı ayrı senaryolar yazıyoruz; kimin, nerede, ne şekilde bulunduğunun tespiti yapıldı mı?

Bilirkişi raporunda görüyoruz ki yangın sırasında kamera aktifti, bu kamera kayıtları bize ve avukatlarımıza teslim edilmedi. Kayıtların incelenmesini, detaylı tespit yapılmasını istiyoruz.

Yakınlarımızın eşyalarının bir kısmına parça parça ulaştık, telefona hâlâ ulaşamadık. Oteldeki odalara tek tek gidip oda eşyalarını, kamera kayıtlarının tespitinin yapılıp hatta kasalardaki...

Teslim edilmesini istiyoruz, biz çoğu eşyamızı alamadık çünkü çoğu, kızımın...

SEMA ŞAHİN

Hiçbir şey alamadık.

ŞABAN FİLİZ

Yani o muhakkak kasaya koymuştur, alamadık onları. Otel sahibi, yönetim kurulu altmış gün boyunca tutuklanmadılar. Ya, ben çok üzülüyorum, bizim ne işimiz var burada?

Bu, devletin görevi değil mi?

Devlet bunu yapmalı mı?

Devlet bunu yapmalı. Ben niye gideceğim ve niye biz gidelim?

Yani, kusura bakmayın. Ya, bu bizim işimiz değil, bu devletin işi. Nerede devlet?

Ben her sene vergimi veriyorum, herkes veriyor. Niye ben bununla uğraşıyorum, niye ben buralara geliyorum?

Tamam, sizlerle tanıştık, memnun olduk ama niye ben?

Avukat değilim ki ben, niye bu işlerle biz uğraşalım ya, niye?

Kim verdi, bu otele kim verdi?

Belli kimin verdiği, ticaret yapanlar verdi bunları. Nasıl bir şey bu ya?

Ben anlayamıyorum, aklım duruyor yani gerçekten duruyor yani bu Turizm Bakanlığı nasıl böyle çalışmasına, buna bu izni veriyor?

Neyse. Otel sahipleri ve yöneticilerin, kamu kurum, denetim ve gözetimi ihmal edenlerin, sorumlu olan herkesin ağır cezayı; infaz yasasının lehe hükümlerinden yararlanmasını, on sene hapis yatıp çıkmalarını istemiyoruz.

Yarısı çocuk, bu kadar cana kıydılar, aileyi bitirdiler. Gün yüzü görmemelerini istiyorum ben. Soruşturma evresi çok uzun sürdü, kovuşturma evresi, istinaf ve temyizi de düşünürsek uzun sürecektir.

Öncelikle bu sürelerin kısaltılmasını talep ediyoruz. Gecikmiş adalet, adalet değil. Sonrasında istinaf ve temyiz aşamaları sürecinde yeni karar kesinleşene kadar tutuklu kalmaları gerekiyorsa yerel mahkeme kararlarıyla birlikte salıverilmesini istemiyoruz.

Tutuklu sayısı günden güne azalıyor ancak sanıkların kim olduğu bilgisini dosyada göremiyoruz. 28 tutukluydu, şu an 19'u tutuklu.

Ne sebeple, kimler salındı?

Bununla da ilgili bilgi talep ediyoruz. Kamu personeli için soruşturma izni verilmemesi konusu çok can sıkıcı, olası bir yargılama sürecinin ve şeffaflığın tesisiyle, devlete olan güvenin sarsılmasının...

Bu konuda da tavrın değiştirilmesini talep ediyoruz. Benim söyleyeceklerim bu kadar efendim. Yani, diğer arkadaşların söylediklerine gerek duymuyorum, eksik hiçbir şey yok. Hiçbir şey otelde yok.

ŞABAN FİLİZ

Bakın, ne diyorlar Beyefendi: "Uyandırmayın, haber vermeyin, biz söndürürüz." Yahu, siz çıkarın insanları, benim çocuklarım altıncı katta. Tık tık vursa, iki dakika, çıkarın insanları, gene söndürün be!

Kansızlar, vicdansızlar, çıkarın insanları dışarıya!

Bu nasıl, araba çıkarıyor?

Ben istemiyorum...

Ama niye uyandırmıyorlar?

Demek ne kadar basiretsiz, cahil, ne bileyim, patron nasıl bir emir vermiş onlara ki böyle hiç birisi hiçbir şey yapmamış. Başkan, nasıl bir şey bu ya?

Aklım duruyor yani benim yaşım 77. Yani, ben çok şeyler yaşadım da böyle bir şey görmedim. Kızım her sene yurt dışına giderdi, bu sene yakına gitti; işte gitti, bu oldu yani. Yazıklar olsun!

SEMA ŞAHİN

Ben kısacık, bir cümle söz alabilir miyim Başkanım?

Burada sadece ölenler yok bakın. Sadece vefatlar yok, tek kalmış eşler ya da annesiz, babasız kalmış evlatlar da var.

Tabii ki biz aileler geri planda ama dağılmış aileler.

Biz, hepimiz paramparça olduk, bunları da lütfen göz önüne almanızı rica ediyorum. Teşekkür ederim.

EZGİ GEMİCİ

Şaban Bey'in kızı Burcu Güngör, dayımın oğlu Kıvanç Güngör'ün biricik eşidir. Çocuklar Pelin ve Kerem Güngör yeğenlerimdir.

Acımız çok çok büyük.

Cümleleri, artık hangi kelimeyi hangisinin ardına getireceğimizi şaşırdık yüz gündür. Sadece şunu söyleyebileceğim şu anki ruh hâlimle: Biz olayın ilk anından şu yüzüncü gününe kadar karşımızda netçe durup bize bir cevap veren "Yakınlarınızı şurada şöyle bulduk." diyen veya "Bu konuyu çözeceğiz adaletli bir şekilde, şeffaf bir şekilde; yaşanan her şeyi sizlere sunacağız." diyen, ne olduğunu net bir şekilde ifade edebilecek bir yetkili bulamıyoruz.

Biz kendi çabamızla bütün Kartalkaya mağduru aileleri hukuk öğrendik, yönetmelik öğrendik, yasa öğrendik, iş sağlığı güvenliği öğrendik; yalnız hissediyoruz. Bir an önce artık karşımızda yetkili bir kişinin mertçe bize açıklama yapmasını, canlarımızı nerede, ne şekilde, nasıl kaybettiğimizi ve bundan sonra ne olacağını artık öğrenmek istiyoruz. Teşekkür ediyorum.

EZGİ GEMİCİ

Tamam, teşekkür ederek ben sözü Çiğdem Hanım'a devrediyorum.

ÇİĞDEM SARITAŞ

Teşekkürler. Merhabalar, herkesi acılarımla selamlıyorum. Ben Çiğdem Sarıtaş, Grand Kartal Otel katliamında ağabeyim Yılmaz Sarıtaş, yeğenlerim Nehir Sarıtaş ve Doruk Sarıtaş'ı katlettiler.

Duygularımı yazıya döktüğüm bu metni okurken siz Komisyon üyelerimizden sadece kendinizi bizim yerimize koyup empati yapmanızı rica ediyorum. Sizleri şimdiden uyarmak isterim, empati yaparken hafakanlar basacak içinizi, sadece beş dakikalığına bu duygu durum hâlinden çıkmamanızı rica ediyorum.

Anneniz, babanız, eşiniz, çocuklarınız, kardeşleriniz, yeğenleriniz, canınızdan çok sevdiğiniz aile bireyleriniz, hiç düşünmeden kendi canınızdan vazgeçeceğiniz hayatınızdaki en sevdiklerinizi düşünün ve onların teknolojinin zirvesini yaşadığımız 2025 yılında, uzaya Türk astronot yolladığımız 20'nci yüzyılın ilk çeyreğinde bir otel katliamında katledildiğini düşünün.

Öyle sanıyorum ki en iyiyi empatiyi Komisyon Sözcüsü Semih Işıkver Vekilimiz yapacaktır çünkü kendisi bir TV programında sömestir tatili için katliamın yaşandığı otele ailesiyle birlikte tatil planladıklarını söylemişti.

Bugün canlarımıza sarılamayışımızın yüzüncü günü, bugün canlılarımızı öpemeyişimizin yüzüncü günü, bugün canlılarımızı koklayamayışımızın yüzüncü günü, bugün canlılarımızı göremeyişimizin yüzüncü günü, bugün canlılarımızla konuşamayışımızın yüzüncü günü.

Ben hep derdim hayatın tek gerçeği var, o da ölüm. Ölüm dışında her şeyin bir telafisi, bir ikamesi olabilir ama ölümün olmaz.

İnsan kaybettiği yakınının öldüğü gerçeğiyle morgda ya da gasilhanede yüzleşir. Ben canlarımı tırnak uçlarına kadar öptüm ama yine de yüzleşemedim. Benim canlarım hâlâ tatildeler, dönecekler diye düşünüyorum.

Yaşadığımız bu olay gerçek olamayacak kadar kötü; işte bu yüzden, bu acı gerçekle yüzleşemiyorum. Gün içerisinde birçok düşünceyle boğuşup duruyoruz. Yangının içinde acaba ağabeyim bir baba olarak nasıl bir çaresizlik yaşadı?

Acaba hangisi önce gözlerini yumdu ve hangisi buna şahitlik etti?

Öpmelere kıyamadığımız, binbir emekle büyüttüğümüz, gözleri pırıl pırıl bakan, her biri birbirinden yetenekli, ülkemize değerler katabilecek çocuklarımız korku filmini andıran otelde ne kadar büyük bir korku içindelerdi?

Düşünmeden yapamıyoruz. Doruk, 13 yaşındaydı ve ismi gibi dağların en yüksek noktasında profesyonelce "snowboard" yapardı. 3'ü de kaymayı çok severdi ve sık sık kaymaya gidip gelirlerdi ama bu sefer onları Adli Tıptan biz alıp getirdik.

Bizim bütün renklerimizi soldurdular, koyu renk dışında bir kıyafet giyemiyorum, işime gidemiyorum, canlarımızın sevdiği yemekleri görmeye bile tahammül edemiyorum.

Nereye baksam onların duvarda gülücük dağıtan resimleri, telefonumda şen kahkahalı videoları, birbirimize aldığımız hediyeler, girdiğim bütün şifrelerimde onlar; kurduğumuz, planladığımız hayallerimiz, aklımdan çıkmayan anılarımız...

Ağabeyim, yeğenlerim, annem, babam ve ben 6 kişilik bir çekirdek aileydik. Benim ailemin yarısı katledildi. Aslında 21 Ocak 2025 tarihinde ailecek öldük, öldürüldük.

Geride kalan 3'ümüz nefes alan ölüleriz artık. Biz yine çekirdek aile bir arada olalım diye Karşıyaka Mezarlığı'ndan yan yana yerlerimizi aldık. Bu katliamın gerçekleşmesinde o kadar çok suçlu var ki paraya tapan otel sahibi ve yönetimi, otelde kalan müşterileri uyandırmak yerine patronunun sözüyle araçları otoparktan çıkararak canilerle iş birliği yapan otel personeli, bizim vergilerimizle maaşını alan, liyakatsiz çalışan kamu görevlileri; hepsi el ele verdi ve bizleri öldürdüler.

Yine, bizim vergilerimizle alınan helikopterlerle bile bizim canlılarımızı kurtarmadılar.

21 Ocak gününden beri aklınızda hep bu ve bunun gibi şeyler dolaşıp duruyor. Anlamakta güçlük çekiyorum, nasıl organize bir kötülük içinde 78 canımızı kaybederiz?

78 canımızın ve geride kalan biz ailelerin hayalleri, gülüşleri, hayatları hep yarım kaldı. Otel melek doluydu. 36 çocuğumuzun büyüklük hâllerini göremeyeceğiz. Gördüğüm tek şey, içimde büyüyen çığlık.

Bugünün çocukları, yarının büyükleri olamadılar; yaş alamayacaklar ve yaşlanamayacaklar.

Oysa bu olaydan önce büyümüş hâllerini gözümüzün önüne getirip bu konuyla ilgili konuşmalar yapardık. Artık özel günlerde de doğum günlerinde de çok daha acı içerisinde oluyoruz.

Nehir'imizin 16'ncı yaş gününü kutlayamadık, pastasını alıp kabristana gittik. Kocaman bir boşluğun içindeyiz, her taraf kapkaranlık; bütün bunları düşündükçe aklımı kaybetme derecesine geliyorum.

Şu anki nüfusu 27 bin olan, doğup büyüdüğüm mahallenin 3 dönemdir muhtarlığını yapıyorum. Beni tanıyanlar çok güçlü, başarılı, her şeyin üstesinden gelen biri olduğumu söylerler; haklıydılar, ben de kendi öyle görürdüm ama hayatta aşamadığım tek bir konu vardı: "Ailemden birini kaybedersem yaşamıma nasıl devam edeceğim?"

Bunun için doktorum bana anksiyete ilacı başlamıştı. Ağabeyim de eskiden beri zaman zaman bana "Çiğdem sana ve çocuklarıma bir şey olursa ben yaşayamam." derdi.

Şimdi, içinde bulunduğum duruma bakıyorum, hayatımda aşamadığım konuyla baş başayım. Ailemin yarısını kaybettim. Kemoterapim bitmişti, ışın tedavisi görüyordum.

Tedavim boyunca gideceğim doktorlarımı, tedavi göreceğim hastaneyi, bütün randevularımı organize eden ağabeyimdi. Paniklemeyelim diye o gece bizi aramamıştı, 04.30'a kadar yardım beklediler.

Benim için her zaman çabalayan ağabeyime ben o gece yardım edemedim. Bu olaydan sonra ışın tedavisini reddettim ancak yaşlı gözlerle bana bakıp "Elimizde bir tek sen kaldın, bize bunu yapamazsın, ağabeyinin emeklerini çöpe atamazsın." diyen anne ve babama karşı duramadım.

Aldığım nefesten acı duyuyorum ama yaşadığım acının bir ilacı yok. Ağabeyim Yılmaz Sarıtaş girdiği her ortamı kahkahaya boğan, aşırı vicdan ve merhamet barındıran koca yüreğiyle etrafındaki herkese bir şekilde maddi ve manevi dokunan, çocuklarını da bu düsturla yetiştiren, yaşamının son anına kadar isminin hakkını veren bir insandı.

Bu olaydan sonra kuzenlerim, ağabeyimin evindeki çalışma masasının üzerinde dar gelirli aileler için yapmak istediklerini yazdığı bir kâğıt bulmuşlar. Kâğıda baktıklarında birçoğunu gerçekleştirdiğini, kenarına artı koyduğunu ama daha birçok gerçekleştirmek istediği şeyler olduğunu görmüşler. Kâğıtta yazılı olanları ağabeyim bana anlatmıştı ama ben bu anlattıklarını bir kâğıda yazıp devamlı gözünün önünde durduğunu bilmiyordum.

Benim ağabeyim neden bu kadar vicdan ve merhamet sahibiydi ya da canlarımızı katledenler neden bu kadar vicdansız ve merhametsizlerdi? İnsanı insan yapan değerlerin başında vicdan, merhamet, sevgi ve saygı gelir; kötü insan yoktur, eğer bu değerleri taşımıyorsa o canlıya cani denir yani insanın kötü olma şansı yoktur. İnsanlar ile canilerin aynı ortamda yaşamaları görüyoruz ki çok tehlikeli. Canilerin yerleri cezaevleri olması gerekiyor.

Bizi, yasımızı yaşamak yerine hukuk mücadelesine zorlayan herkesin de delil karartmak isteyenlerin de birer cani olduğunu düşünüyorum. Beni dinleyen ve empati yapmış olan herkese teşekkür ederim. Şimdi Ömer Bey'e veriyorum...

ÖMER TÜRKAY

Teşekkür ederim. Ömer Türkay ben. Çetiz ailesi adına burada konuşmak istiyorum. Kız kardeşim Habibe Çetiz, yeğenlerim Sedat, Vedat, Esat ve eniştem Ahmet, 5 kişilik bir aileydi, hepsini birden kaybettik.

Kız kardeşim Habibe ilkokul öğretmeniydi; idealleri olan, evinden çok uzakta bir okula gitmesine rağmen yakına getirmemiz için çaba sarf etmemizi bile istemeyen, çocuklarını elinden geldiğince öğrencileri gibi yetiştirmeye çalışan ve hatta dört-beş sene sonra tüp bebek yöntemiyle ikizlerimiz olmuştu; Sedat ve Vedat; 11 yaşındalardı.

Ondan sonra Esat'ımız oldu, 9 yaşındaydı. Hepsini birlikte, bir anda sanki kötü bir şaka gibi kaybettik. Burada onları nasıl kaybettiğimizden ziyade bundan sonra bu şekilde kayıplarımızın olmaması için çaba sarf etmemize yönelik çalışma yapmamız gerekiyor.

Sizin de göreviniz budur diye tahmin ediyorum, bir mahkemeden ziyade bir danışma organı olarak TBMM'ye öneride bulunacak şekilde hareket etmeniz.

198 sayfalık bilirkişi raporunu incelediğimiz zaman orada İSG yönünden birçok eksiklikler gördük. Ben daha önce de iş güvenliği uzmanlığı yaptığım için arkadaşlarımızla değerlendirdik ve 42 sayfalık bir rapor hazırladık bu konuyla ilgili.

Bunu da soruşturma dosyasına, iddianameye konulması için sizden ricacı bulunacağız.

Arkadaşlarımız iletebilirlerse...

Eniştem Ahmet Çetiz de nöroloji doktoruydu.

Birçok hastası vardı, hatta görev yaptığı hastanede de yeni ameliyattan çıkmış hastaları o hâlde onları anarken törene katıldılar, ağlayarak hepsini gönderdik. Vedat'ımız, 4'ünü defnettikten sonra Adli Tıptan tanınmayacak vaziyette olduğunu bildiğimizden ötürü teşhis edilemedi.

Testten sonra aynı gece yetiştirdik ve 5 kişilik kabristanımıza defnettik. Ya, nasıl, ne anlatsan boş. Herkesin kayıpları benzer şekilde, yaşadıkları acılar benzer ama bizim sizden isteğimiz, bakanlıklar da dâhil olmak üzere soruşturma izni verilmediklerini, idari soruşturma izni vermeyen bakanlıkların olduğunu duyduk acı bir şekilde avukatlarımızdan.

Bunların üzerine gitmenizi istiyoruz yani sorumluların kim olursa olsun cezalandırılması noktasında çalışma yapmanızı rica ediyoruz. Bizim bu konuşmalarımızın sosyal bir terapi, psikoterapiden ziyade bir aksiyona varması noktasında sizden ricacı olmak istiyoruz.

198 sayfalık raporun içerisinde kafamıza takılan bazı karanlık noktalar da mevcut. Bunlardan bir tanesi, saat konusunda, saatin on sekiz dakikalık bir zaman kaybıyla atlandığı ya da "21.08 görünüyor, bunu biz 3.45'e uyarladık" veya "3.27'ye uyarladık." gibi söylemler içeriyor. Bunların kesinlik, netlik kazanmadığını düşünüyoruz.

Bunun tekrar bir gözden geçirilmesini rica ediyoruz sizden. Söyleyeceklerim şimdilik bu kadar. Kardeşim Mahmut da burada, o da bir şeyler söylemek ister. Teşekkür ederim.

MAHMUT TÜRKAY

Efendim, Mahmut Türkay ben, çocukların dayısıyım, ikinci dayısıyım. Ablam, eniştem ve 3 yeğenim vefat etti bu yangında.

Ben ekstra olarak bir şey söylemek istiyorum. Yeğenlerimden Vedat Çetiz hep pilot olmak istiyordu efendim ve şehit olmak istiyordu pilot olup.

Biz Hak katında bunların şehit olduğuna inanıyoruz, manen de şehit statüsü verilmesini istiyoruz, sizden talebimiz bu. Söyleyeceklerim bu kadar efendim.

BUKET ZEYNEP KÜRÜMOĞLU

Hepinize merhaba...

Öncelikle, burada konuşmak hepimiz için çok zor çünkü biz yüz gündür...

Bu arada biz kurtulan ailelerden biriyiz.

Tamamen ailelerimizin hepsiyle beraber çıkabildik oradan ama çıkış hikâyemiz hem çok üzücü hem de burada yüz gündür canlarını kaybetmiş ailelere destek olmaya çalışmak bizim için çok yıkıcı bir durum. Utanıyorsunuz, kurtulduğunuzdan utanıyorsunuz önce, nefes aldığınızdan utanıyorsunuz, sonra "Benim çocuğum yanımda, onların çocuğu neden yok?" ona ayrıca üzülüyorsunuz.

Bizim çıkış hikâyemiz burada geri kalan herkesten biraz farklı. Biz odamıza geri dönebildik. Yine, yan odamda kalan arkadaşımla beraber 7 kişiydik; 4 çocuk, 3 yetişkin. Eşimin bize "İnemeyiz artık..." Yani uyandıktan sadece iki dakika sonrasında inemeyeceğimizi fark etmiştik zaten. "Odadan çıkmamalıyız." dedi.

Biz camları kırdık. Yani "Bir otelde maksimum çatı yanar ve o çatı söner." diye düşünüyorsunuz. Bir şekilde söndürülür bu, Türkiye'desiniz.

BUKET ZEYNEP KÜRÜMOĞLU

Evet, biz otopark tarafındaydık, otoparka bakan taraftaydı odamız.

En üzücüsü şu: Camlar kırıldı on dakika sonra falan, aşağı baktığınızda aşağıda bir tane yangın itfaiyesi arabası yoktu.

Bir tane jandarma arabası vardı, tek yaptığı anons "Kendinizi atmayın." idi. Bu arada, 4 çocuğumuzdan her biriyle -13, 12, 11 ve 8 yaşlarında çocuklarımızbütün bu olan her şeyi tam iki saat on beş dakika boyunca film izler gibi biz izledik. Neleri izledik?

Onu söylemek isterim. Benim 9 yaşındaki çocuğum yukarıdan bebeğini atmaya çalışan ağabeye "Ağabey, ne olursun atma, atma bebeğini." diye yalvardı, bizim 4 çocuğumuz da yalvardı. Sonra, 12'nci kattan önümüze 2 farklı ceset düştü; biri yanıyordu, yanmayı tercih etmemiş, o yüzden arkası yanarak atladı ve biz çocuklarımızı geriye alamadık çünkü şöyle düşünmenizi istiyorum, ben o anı yaşamanızı istiyorum: Şöyle dönemiyorsunuz geriye çünkü şurada bir duman var ve inanın hepinizin ceketleri renginde, simsiyah.

Nefes alamıyorsunuz, gözünüzün önünü göremiyorsunuz ve çocuklarımız bizim...

Hepinizin çocukları olduğunu söylediniz. Çocukluk travması denilen bir şeyden bahsediyor herkes değil mi? Biz şey diyoruz: "Çocukluk travması çok önemlidir. Asla çocuklar travma yaşatmamalıyız." Biz ders notları kötü olduğunda bile çocuklarımıza dönüp "Ya, sen niye bu notu aldın?" demezken benim çocuğum ölü gördü, bebeğini atmaması gereken insanı sakinleştirdi, kayak eğitmenini kaybetti, onu aramaya çıkmak istedi. Bugün buraya gelirken bana şunu söyledi: "Beni de dinlemeliler bence. Benim ne dediğim çok önemli, benim ne diyeceğim de çok önemli. Ben arkadaşlarımın hesabını sormak istiyorum." Bunu neden bize yaşattılar? Bizim çocuklarımız, şu anda yangın tatbikatı yapılıyor okullarında, okullarındaki özel öğrenciler gibi kenara ayrılıyorlar ve "Siz ayrı bir yerde durun, aman korkmayın." deniliyor çünkü benim çocuğum ağlıyor. Biz uyku uyuyamıyoruz, biz utanıyoruz.

Biz o ailelerin acısını paylaşmaya çalıştığımız için buradayız. Sizden tek bir ricam var: Bizim 8, 10 ve geri kalan bütün yaşlardaki çocuklarımız için tekrar güvene, tekrar güven

duymaya ihtiyacı var bu ülkenin. Buradan çıkacak her karara, o mahkemelerin vereceği her karara, gençlerimizin ihtiyacı var, çocuklarımızın ihtiyacı var. Ben şunu diyemiyorum.

Dedim aslında biliyor musunuz?

"Kızım bu çok az olan bir şey, bundan sonra bir daha olmayacak." dedikten bir ay sonra bir daha bir yangın oldu ve orada da 4 kişiyi kaybettik. Ben çocuklarım televizyon izlemesin diye televizyonları kapattım. Ama ben size şöyle söyleyeyim, bu yeni nesil o kadar zeki ki, şu an 9 yaşındaki çocuğumun telefonunda yangında ölen arkadaşlarının isimleri ve resimleri kayıtlı.

İstanbul'da deprem olmuş, depremle ilgili görüntüler... "Acaba birine bir şey oldu mu?"

Biz bu korkuyla bu çocukları büyütemeyiz. Sizden sadece ve sadece bu Komisyondan çıkacak her karar için bize yaşatılan bu güvensizlik duygusunu, bu aramamız gereken ve hep beraber bulacağımız şey, çocuklarımıza ve gelecek nesillere bırakabileceğimiz tek şey... "Kızım, böyle bir olay yaşandı ama bunun sonucunda biz el birliğiyle bu ailelerle beraber size bunları yaptık ve bunu sunduk. Artık rahat edebilirsiniz, gönül rahatlığıyla her yere gidebilirsiniz." demeyi ben çok istiyorum. Hepinizden de tek tek bu konuda çok büyük ricacıyım.

Şimdi, küçücük bir şeyler söylemek için arkadaşım Esra'ya veriyorum sözü. Çok teşekkür ediyorum dinlediğiniz için.

ESRA YALI

Yani, sizden bizi yalnız bırakmamanızı rica edeceğim.

O gece özellikle uyanıp koridora çıktığımız andan itfaiye sepetiyle aşağı indiğimiz ana kadar hiç kimsenin desteğini göremedik. Bizi kayak hocası uyandırdı.

Kendi kararımızla camı kırdık. Doğru ya da yanlış, bugün hayatta olmamıza vesile oradan aldığımız oksijen çünkü çatı katından gelen duman bizim nefes almamızı etkilemişti, odada da artık zaten nefes alacak bir alanımız kalmadı.

Tabii, orada herhâlde korkuyla beraber çocuklar şekeri yükselip kendi idrarlarını altlarına kaçırmalarını bugün hâlâ hazmedemiyorlar, utanıyorlar. Küçük çocuğumun "Ben ölmek istemiyorum.

Yanarak ölmek istemiyorum." deyişini unutamıyorum. Şahit olduğumuz o anlar film karesi gibi geliyor ama mesela yüz gün sonra bugün ben ilk defa ağlayabildim, bir duygu yaşayabildim. Oradan kendini atmak zorunda kalan genç kızın düşüş anı bende hiçbir duygu uyandıramamıştı yaşadığım şokla ama bugün her şeyi daha fazla idrak edebiliyorum. Bugün burada bulunma amacımız...

Biz 7 kişi bugün mucize olarak hayattayız ama bugün tek amacım, yakınlarını kaybetmiş ailelerin yanında olmak çünkü aksi durum bana kendimi bencilce hissettiriyor. Genelde hiçbir yakınımın cenaze törenine gidemezken Ömür Kotan'ın ve Eren'in cenaze törenlerinde bulunmak istedim.

Çünkü orada benim çocuğum olabilirdi, oradaki 19 benim annem olabilirdi, ağabeyim olabilirdi ve yakınlarım olabilirdi.

O yüzden, onların yanında olmak istedim, olacağım da çünkü biz gerçekten bir aileyiz artık ve onlarla konuştukça rahatlıyorum, onlarca konuştukça ileriye doğru umudum ve bütün her duygum olumlanıyor.

O yüzden, sizden rica ediyorum, o yaşadığımız yalnızlığı, çaresizliği tekrardan yaşamamak için, hiç kimsenin de yaşamaması için bizi yalnız bırakmayın, lütfen bize destek olun.

NUZHET ARZU TÜZÜNER

Teşekkür ederim. Merhabalar.

Begüm'ün annesiyim ben. Biz de kurtulan aileyiz.

Ben de ailelerimizin acılarına ortak olmak için buradayım. 20 Ocak Pazartesi günü biz de otele giriş yaptık.

Giriş yaptığımız akşam ne yazık ki -gece diyeyim- felaketi yaşadık. Benim de torunum 7 yaşında, o da tabii çok etkilendi.

İlk olarak şunu söyleyeyim: Saat olayı yanlış bence çünkü ben uyandığım zaman 02:45'ti. Ben onu size net olarak söyleyebilirim çünkü akşam 11 civarı odamıza çıktık, biz de 7013'te kalıyoruz, yamaç tarafındaydık. 11'de odaya çıktık, uyuduk, ondan sonra ben uyandım - uyanırım ben genellikle gece- ama sonra saate baktım, bir baktım 02:45. Ondan sonra bir baktım, torunum dişlerini gıcırdatıyor. "Begüm, neden bu kadar dişlerini gıcırdatıyor?" derken bir baktım, sesler gelmeye başladı.

Merdivenden iniyor, sanki böyle bir tekerlek sesleri gibi ben onu hissettim. Bayağı bir dinledik beş on dakika.

Diyorum ki: "Hayır yani burası yazlık bir yer de değil." Hani, tatil köyü olur da dışarıdan insanlar gelirler, koşarlar, çıkarlar falan. Yok hiç öyle bir olay. Bilmiyorum, bir şey benim ayaklarımı, beni cama götürdü.

Camı açmamla beraber duman ve alev gördüm ben. Hemen camı kapadım ve hemen kızıma dedim ki: "Kızım, hemen giyiniyorsunuz, yangın var." Elim ayağın titriyor şu an konuşurken bile, bilmiyorum, çok kötü oluyorum. Hemen botlarımızı ve montlarımızı giydik, hemen çantalarımızı sırtımıza taktık, telefonumu da o an sırt çantama koyduğum için hiçbir resim de çekme olayım olmadı yani hani saati keşke çekebilseydim o an. Hiç insanın aklına gelmiyor ki.

Ben de torunumu sömestir tatilinde kızımla beraber kayak yapmaya götürüyorum, düşünün yani üç günlük bir tatil sonuçta.

Ondan sonra, neyse, hemen biz toparlandık, odadan dışarı çıktık. Bir baktım koridor bayağı böyle bir duman olmuştu. Ne yapalım?

Ne yapalım?

Ne yapacaksınız?

Aşağı kaçmaya çalışacaksınız tabii ki. Hemen biz aşağı inmeye başladık; torunum benim elimde, kızım arkada. İniyoruz, tabii duman fazlalaşmaya başladı biz 6'ncı kata inerken.

Ondan sonra Begüm "Anne, ben fena olmaya başlıyorum." dedi. Öyle söyleyince ne yapabilirim? "Begüm, o zaman biz inemeyeceğiz, bayağı bir yoğunlaşmaya başladı.

O zaman yukarı kata çıkalım." dedim.

Biz, bilmiyorum, nasıl bir şeyle çıktık, kendimizi 9'uncu katta bulduk. 9'uncu katı düşünün, 3 kat birden çıkmışız o yoğunlukta, o şeyde koştura koştura, 7 yaşındaki çocuk elimde. Ondan sonra, Begüm orada, koridorda pencere gördü, pencereye elini attı, pencerenin kulpu elinde kaldı.

Açılmadı zaten, kilitliymiş. Ben orada yangın dolabi gibi bir şey gördüm, ona saldırdım, maalesef onu da açamadım.

Ondan sonra ne yapalım? Oradan oraya koşturur dururken bir bakım karşıdan bir kapı açıldı ve bir anne baba ve kızları çıktı. "Nereye gidiyorsunuz?" dedim. Dediler ki: "İşte, dışarı çıkıyoruz, yangın var." "Hiç dışarı çıkmayın, dışarısı felaket. Lütfen bizi de içeri alır mısınız?" dedim. "Tabii." dediler. Biz 6'mız birden odaya girdik, hemen kapıyı kapadık.

Benim ilk aklıma gelen şey havlu, hemen banyoya koştum, havluları aldım, hepimize birer tane ıslak havlu yaptım.

Ondan sonra beyefendi camı kırdı, camdan aşağıya 6'mız birden nefes almaya çalışıyoruz. Yani bir taraftan nefes alıp bir taraftan da ıslak havlularla orada ayakta durmaya çalışıyoruz.

Bu arada, bir de 7 yaşında torunum, düşünün, erkek çocuğu. Hanımefendinin dediği gibi, aşağıya atlayanlar, ambulansın üstüne düşenler, hepsini görüyor, hepsini yaşıyor bu çocuk orada.

Düşünün onun hâlini, garibim, ağlamadı bile, kaldı öyle, şok oldu çocuk. Neyse, baktık ki dumanlar fazlalaştı, kapının altından geliyor. Bu sefer ne yapalım? Hemen yastık kılıfları, havlular, yastıklar, onları dayadık.

Baktım, olacak gibi değil beyefendiye dedim ki: "Lütfen, yatakları da kaldıralım, onları da dayayalım." Yani artık bayağı bir etkilenmeye başladık, gelmedi çünkü itfaiye bekliyoruz, gelen giden yok. Ha, biz bu arada bir de yamaç tarafındayken 9'uncu kata çıktık ya, ön tarafa geçmişiz, itfaiyenin bize ulaşacağı yere geçmişiz, bakın, yani. Ondan sonra biz yatakları da destekledik, itfaiyeyi beklemeye başladık. İtfaiye sonuçta geldi, ilk önce çocukları aldılar, "Çocuklardan sonra büyükler." dediler.

Tabii, bizim torunu aldılar çocuklar olunca, bizim şeydeki kızla beraber indi. Bu sefer aklımız çocukta "Ay, bir şey olursa çocuğa?

Ya birisi kaçırırsa?" Hani, depremde oldu ya öyle şeyler, benim de bir tane torunum var, kızımla onun telaşındayız biz. Neyse, Allah razı olsun, bizi sonra tekrar itfaiye geldi, aldı, sepetle indirdi. Böylelikle bizim kurtuluşumuz oldu.

Ben teşekkür ediyorum.

EMİNE DAYI KOCABEY

Türkiye Cumhuriyeti Meclis Komisyon Başkanlığına, bizler Bolu Kartalkaya otel yangını acılı ailelerinden Rize Çayeli'nden Dayı ailesi olarak burada bulunmaktayız.

Kardeşim Süleyman işi sebebiyle İstanbul'da ikamet etmekteydi, çocuklarını sömestir tatiline Bolu Kartalkaya Oteli'ne bir şey olarak götürdü.

Acımızı bir nebze olsun dindirmesi için adalet arayışımız sürecinde devletimizin bizlere destek olmasını, tüm konuların araştırılmasını, şeffaf, adaletli, adil olmasını, içimizi rahatlatacak kararlar alınmasını talep ediyoruz. "Başka canımız yok." diyoruz, sizlerin de demesini istiyoruz ve biz, bu 78 canımıza şehitlik makamı verilmesini talep ediyoruz.

Saygılarımızla.

Süleyman Dayı, Seden Nurgül Ekici Dayı, Ela Dayı, Buse Dayı şehitlerimiz ve tüm kardeşlerim adına ben Emine Dayı Kocabey ve kardeşlerim Mehmet Yaşar Dayı, Mecit Ziya Dayı, Ahmet Fevzi Dayı, Melek Dayı, annemiz babamız olmadığı için ailenin büyüğü olarak burada bulunmaktayım.

Saygılar sunarım.

EYLEM ŞENTÜRK

Yangın faciasının yaşandığı Grand Kartal Oteli'nin 6'ncı katındaki bir odadan kızım, eşim ve ben farklı yollarla kurtulabildik.

Ben ve 9 yaşındaki kızım dumanı fark ettikten sonra otelin içindeki merdivenden inerek çıkabildik. Eşim "Beni beklemeyin, siz hemen çıkın, arkanızdan geliyorum." dedi ama gelemedi duman yoğunluğu yüzünden.

O tesadüfen önüne çıkan bir ailenin kaldığı odanın ön cepheye bakmasından dolayı o odaya geçebilerek, sundurmaya atlayarak kurtuldu.

Ben şunu söylemek isterim: Sizler, bu yangını yaşamayan her bir kişi bu faciaya bakarken sondan başa doğru bakıyorsunuz yani otelde bir yangın çıktığını, oteldeki yangının restoranda başladığını biliyorsunuz.

Bizler kapıyı açıp dumanı fark ettiğimizde neyin içinde olduğumuzu bilmiyorduk yani koridorda duman var ama bu bir yangın mı, bu bir saldırı mı bilmeden çıktık. Ben kızımın bileğinden tuttum, odadan çıkarken "Acaba odada kalmak daha mı güvenli?" diye düşündüm.

Şimdi baktığımızda, üzerinden yüz gün geçti, 6'ncı katta kayıp var. 6'ncı kat çıkış kapısının bulunduğu resepsiyonun bir kat üzeri.

O sırada yangın alarmı yok, yangın merdiveni yok, bunların hepsini geçtim ama uyaran yok. Benim otelden çıktığım, çıkmaya çalıştığım dakikalar boyunca, dumanı fark ettikten sonra bir tek kişi bile "Yangın var, çıkın dışarı." diye dışarıdan bile ses gelmedi. Bunu vurgulamak isterim.

Yangın alarmı yok, yangın merdiveni yok, bu bana göre -herkese göre böyle olmalı- akıl dışı ama aynı zamanda da insanlık dışı. Haber veren olmadı.

GÖZDE EZGİ ÇİLİNGİR BAĞCI

Çok kısa şunu söylemek istiyorum: Ben Eren Bağcı'nın annesiyim. Kayak eğitmenliği yapıyordu oğlumuz, az önce eşim de konuştu.

Orada yine Eren'in Başkent Kayak Spor Kulübünde gönüllü eğitmenlik yaptığı kulüpten sizlerin bir çalışma arkadaşınız MHP Kayseri Milletvekili İsmail Özdemir Bey'in eşi ve oğlu da oradaymış.

Biz spor kulübü vesilesiyle ve 8'inci katta olduklarını öğrendiğimiz için kendisinden randevu istedik. Sağ olsun, görüştük. üçü yirmi-yirmi beş geçe sıralarında ailesine sürpriz yapmak için Ankara'dan otele gitmiş tam en kritik saatlerde.

Önüne bir aşçı çıkmış, kaçıyormuş otelden.

Yangın olduğunu sanırım ondan öğrenmiş, resepsiyona girdiğinde de dumanı görmüş, yangın olduğunu duymuş.

Yine, bakın, o saatlerde ne bir kornaya basılıyor ne bir çalışan birini uyandırmaya çalışıyor.

Bizzat olaya tanıklık ettiği için ve kendisinin izniyle adını zikrediyorum, bunları bize anlattı ve eşiyle oğlunu da dört buçuktan sonra, belki dört kırk-kırk beşte çıkarabildiğini, yine merdiven dayayarak çıkarabildiğini, yardım istediğini, saat 03:45'te İçişleri Bakanını kendisinin aradığını, bilgilendirdiğini...

Bütün detaylara sahip, bunları size anlatmasını dilerim.

Biz dehşet içinde dinledik kendisini ve saat beş-beş buçukta hâlâ çağrıdan yardım çığlıkları geldiğini ama itfaiyenin yamaç tarafına asla yanaşamadığı için oradaki insanların çığlık atarak ölüme terk edildiğini yine bizzat kendisinden dinledik bir grup aile olarak.

Kendisinde video kayıtları var, bir itfaiye erinin bize göstermediği, çektiği görüntüleri var. Bence olayın ne kadar vahim olduğunu bir de ondan dinlerseniz... Kendisinin izniyle adından bahsediyorum.

ÖMER SARI

Merhaba Sayın Meclis üyeleri, Komisyon üyeleri; ben Ömer Sarı. Yangında eşim ve 4 çocuğumla Hilmi'yle aynı odadan çarşafları sarkıtarak indik.

Olayı tam anlatmayacağım, ben karşı odadan çocuklarımı yoğun duman içinde, sıfır görüş mesafesiyle sadece "Sesine doğru gelin." diyerek çıktığımız odaya alabildim. Ondan

sonrasını Hilmi zaten anlattı, detaya girmeyeceğim. Sadece, burada dinlediniz, katman katman acı var, çok farklı acılar var ve sizin de bunları dinlerken gözlerinizde bunları vicdanınızda çok derin hissettiğinizi ben buradan hepinize bakabildiğim için alınıyorum.

Komisyonun görevini çok güçlü bir şekilde yerine getireceğine inancımız tam. Sözlerimi şöyle bitirmek istiyorum: Ben çocuklarımı sarkıtırken aşağıya eşimle hep beraber, sevgili eşim Gamze 8 yaşındaki kızıma "Ya, kızım sen nasıl cesaret ettin oradan." Kızım demiş ki: "Anne, nefes almak istedim." İşte, biz de bu acısı olan insanlar, kurtulanlar, kurtulamayanlar, kurtulamayanlardan geriye kalanlar bu adalet sürecinde gerçekten bir nefes almak istiyoruz. Söyleyeceklerim bu kadar.

Hepinize teşekkür ediyorum.

HİLMİ ALTIN

Artık son konuşmaya geldik. Abdurrahman Bey konuşacak. Lütfen dikkatle dinleyelim, bizim için önemli bir konuşma.

ABDURRAHMAN GENÇBAY

Teşekkür ederim efendim. Komisyonumuzu ve değerli kader ortağı olan ailelerimizi saygıyla selamlıyorum. Sakin olmaya çalışacağım, tabii kolay değil.

Burada hem bir baba olarak hem de otuz beş yıllık bir yargıç olarak bulunuyorum. Önce biraz baba olarak paylaşayım duygularımı, ondan sonra yargıçlık konusuna, mesleğimizi ilgilendiren konuya beraber değineceğiz.

Biraz da son konuşmacı olduğum için zamanı da biraz sizin affınıza sığınarak kullanmak istiyorum.

Emine Teyze, sen belki benden küçüksün ama sana teyze diyorum. Rabb'im onların 78'ini de şehit ilan etti, ondan hiç şüphen olmasın, bizim evlatlarımızın hepsi şehit olmuştur zaten.

Benim evladım da Nihan kardeşimin dediği gibi, Alp'le beraber şehadete yürüyen intörn Doktor Yiğit Gençbay. Yiğit, bir hafta önce Amerika'dan gelmişti, dünyanın bir numaralı üniversitesi MIT'de dahiliye ve onkoloji stajı yapmıştı hatta stajını da erken bitirip bir hafta önce gelmişti.

Demek ki burada bir görevi varmış herhâlde, böyle bir olaya duçar oldu ve o sabah da oradan ayrılacaktı. Yiğit, bütün yaratılanları severdi, insan, hayvan ayırt etmeksizin severdi.

Sonra onun "tweet"lerinden anlıyoruz ki -yavrumu biz, tabii, çok anlayamamışız ama- yaratılanı Yaradan'dan ötürü sevmesini daha 14 yaşında öğrenmişti. Yiğit'im derdi ki: "Ya, sen eğer bir kalbi kırarsan ya o kalbi Allah seviyorsa ne yaparsın?" Yiğit öyle bir çocuktu. 21 Ceyhan Hanım'ın söylediklerine katılıyorum. Yiğit'imi Adli Tıpta DNA testiyle aldım, yüzüne bakamadım.

Bir insanın bir yakınını, ölen bir yakınını, vefat eden bir yakınını yıkayıp, paklayıp, koklayıp, öperek toprağa vermesinin nasıl bir nimet olduğunu ben evladımı muşambalara sarılmış kefenle birlikte toprağa verirken anladım.

Yüzüne bakamadım, bakmaya cesaretim yoktu belki bilmiyorum ya da bakacak bir şeyim yoktu, onu da bilmiyorum ama öyle toprağa verdim, onun nimet olduğunu orada öğrendim.

Şimdi, burada, bütün bu kader ortağı arkadaşlarımıza bakıyorum, aynı acıları yaşamışız.

İşin enteresanı tepkilerimiz de aynı ya. Ben hayatımda yüzük bile takmadım, oğlumun bilekliklerini takıyorum, bunlarsız yatamıyorum, hâlâ oğlumun yatağında yatıyorum ben ve hâlâ sanki çıkıp gelecekmiş gibi geliyor bana.

Baba olarak bunları söyleyeyim, artık daha fazla ajite etmek istemiyorum.

Acımız çok, bu acımızla biz yaşayacağız, hiç sönmeyecek zaten. Şimdi yargıç olarak bir şeyler söylemek istiyorum, otuz beş senesini bu yargıya vermiş bir kardeşiniz olarak bir şeyler söylemek istiyorum.

Buradaki kardeşlerim söylediler, kimisi akademisyen, kimisi psikolog, kimisi iş adamı, kimisi kimyager "Ya, bizim burada ne işimiz var?

Ya, biz niye acımızı yaşamıyoruz?

Biz niye yangın raporu okumanın peşine, iş müfettişi raporu okumanın peşine, Turizm Bakanlığının yetkilerini araştırmanın peşine düşmüşüz?

Bizim ne işimiz var ya?" Evet, asıl sorun tam da burada düğümleniyor. Sorun ne biliyor musunuz?

Sorun aslında yargıya olan güven sorunu. Dairede benim arkadaşlarım bana taziyeye geldiklerinde önümde dosya görüyorlar tabii -sürekli önümde, müzakerelerden çıkar çıkmaz o dosyayı okuyorum- kimisi diyor ki: Ya, Başkan, ne oluyor, dosya mı okuyorsun, müzakere bitti -benim konum vergi- hâlâ vergi dosyası mı okuyorsun? "Yok, hayır vergi dosyası okumuyorum, benim devletim bana gözyaşları içinde evladımın dosyasını okutuyor." dedim.

Ben evladımın dosyasını okuyorum bir aydır.

Peki, niye bu noktaya geldik.

Bu mesleğe başladığımda Yargıtayda bir sempozyum vardı, yabancılar da katılmıştı, zannedersem savcıların pozisyonu tartışılıyordu.

Bizim yargılama sistemimizde savcılar hâkimlerin yanındadır ya. Orada yabancı bir hâkim -yargıç- çok güzel bir şey söyledi, dedi ki: Bir yargılamanın adil olması kadar adil görülmesi de çok önemlidir.

Eğer siz bu görüntüyü sağlayamazsanız o vermiş olduğunuz kararın adaletini insanlara inandıramazsınız.

O kadar doğruydu ki bu. Ben mesleğe başlarken yargıya olan güven, abartmıyorum, yüzde 80'ler civarındaydı. Ben on üç sene Adalet Akademisinde ders anlattım ve o çocuklara en son dersimde...

Ki sekiz on sene oldu ayrılalı çünkü o zaman da yargıya olan güveni indirmiştik yüzde 20'lere. Bugün yargıya olan güven yüzde 20'ler seviyesine indi. Ben o derslerine girdiğim arkadaşlara diyordum ki: Bizim nesil sınıfta kaldı yargıya olan güven konusunda.

Kimse "Ben iyi bir yargıcım." demesin, takım oyunu hepimiz sınıfta kaldık, yenildik, bizim nesil sınıfta kaldı. Şimdi, gelelim, bu dosyada bizim kimyagerimiz, iş adamımız, psikoloğumuz, hâkimimiz, avukatımız niye bu dosyalara yapıştılar?

İşte, bu sorundan dolayı yapıştılar. Kısaca bunlara değinmek istiyorum. Şimdi, hepiniz gittiniz orayı gördünüz, Komisyon üyelerimiz de gördü. Kırk seneden önce yapılmış bir otel. Önce 4 kat, 3.700 metrekare kapalı alan olarak yapılmış, sonra bunun üzerine 8 kat daha konmuş, toplamda 17 bin metrekareye ulaştırılmış bir kibrit kutusu hâline getirilmiş.

1970'li yıllardan itibaren inşaatı yapılmış,

Turizm Bakanlığı tarafından buna işletme belgesi verilmiş. Şimdi, oteli değerlendirin, eni neredeyse 100 metre, yüksekliği 50 metrenin üzerinde bir otelde otelin bir tarafına itfaiye aracı giremiyor değerli Komisyon üyelerimiz, Sayın Başkan. Ya, buna turizm işletme belgesi... Ki daha sonra 2005'te İl Özel İdareleri Kanunu'yla birlikte 2007 yılında turizm işletme belgeleri, öncesinde alınan işletme belgeleri iş yeri açma ve çalışma ruhsatı yerine geçiyordu.

Ya, buna bu belgeyi verirken de sen zaten itfaiyeden "yangına elverişli" raporu almak zorundaydın. Ama sonra bakıyoruz ki bu otel 2007 yılından sonra da çeşitli nedenlerle başvurmuş, yine İl Özel İdaresinden -kanuna göre yetkili o- iş yeri açma ve çalışma ruhsatını almış.

Bunu alırken de yine belediyeden yangına uygunluk raporu almak zorundasın. Şimdi, bakıyorsunuz, bir tarafta yangına uygunluk raporunu verecek olan belediye geçmişte vermiş, bir tarafta İl Özel idaresi, iş yeri açma ve çalışma ruhsatını veren, yapı kullanma iznini veren, tadilatları onaylayan bir İl Özel İdaresi ve herkesin gözünden kaçıyor ve onun başında da bir Vali var.

Öbür tarafta bütün bunları denetleyip, bu eksiklikleri gördüğünde gerektiğinde o otelin turizm işletme belgesini iptal etme yetkisi olan Turizm Bakanlığı. Yine, öbür tarafta, iş yeri ve iş sağlığı güvenliği konusunda tek yetkili olan Çalışma Bakanlığı var. Şimdi, bunların hiçbir tanesi görevini doğru dürüst yapmamış.

Ben buna organize kötülük diyorum, sonuçta organize kötülük ortaya çıkmış. Bir tarafından belediye, bir tarafından İl Özel idaresi, bir tarafından Turizm Bakanlığı, bir tarafından Çalışma Bakanlığı; bunların tamamı sorumlu.

Her gün evladımın mezarına uğruyorum: Bu sabah yine mezarına gittiğimde oradaki görevlilerden bir tanesi geldi - herhâlde basından duymuş ki burada toplantı olacağını- titreyerek dedi ki: "Ya, Allah aşkına bir tanesi de desin ki ben sorumluyum, onun alnından

öpeceğim." O mezarlıkta çalışan gariban bunu söylüyor ya. Şimdi, Turizm Bakanlığı "İl Özel İdaresi suçlu." diyor, İl Özel İdaresi "Turizm Bakanlığı suçlu." diyor, öbürü "Çalışma Bakanlığı suçlu." diyor, herkes suçu birbirine atıyor. Böyle bir noktada, birinci, Adalet Bakanlığıyla ilgili eleştirilerime geleceğim yargıya olan güven konusunda, Adalet Bakanlığından yetkililer varsa notunu alsın Sayın Başkan. Şimdi, buraya geldiğimizde ne beklenir kamu görevlilerinden?

Şimdi, bakıyorsunuz, 4483 sayılı bir Kanun'umuz var, kamu görevlileri ve memurları için bir güvence, bir kalkan; çok eskiden beri, Osmanlı'dan beri devam eden bir kanun. Amacı doğru bir kanun, kamu görevlilerini, eski tabirle memurları, saçma sapan iddialarla yargının önüne atıp hem yargıyı meşgul etmemek hem de bu kamu görevlilerini, memurları yıpratmamak adına getirilen bir kanun. Şimdi, buna sığınıp, bakıyorsunuz Turizm Bakanlığından bir hareket yok, Çalışma Bakanlığından bir hareket yok, İl Özel İdaresinden, belediyeden bir hareket yok. İlk baştan bahsediyorum, Turizm Bakanlığı, bakıyorsunuz...

Çünkü sokaktaki insana sorsanız, hiç bu işlerden anlamayan kişiye sorsanız en yakın şüpheli Turizm Bakanlığını gösterir çünkü kapısına bir levha asmış: "Bu turizm işletmesi Turizm Bakanlığının denetimindedir." O levha oraya sıradan asılan bir levha değil. Yangından sonra Turizm Bakanlığı bu levhayı iptal etti. Bu turizm işletme belgesini iptal ettiğinde Valiliğe bir yazı yazıyor, diyor ki: "O levhayı hıfzedin ve adli emanete alın." Demek ki bu çok önemli bir levha.

Biraz sonra Turizm Bakanlığının soruşturma izni vermemesi macerasına geleceğim. Turizm Bakanlığı diyor ki: "Ya, ben sadece oteldeki çarşafı, yorganı, yastığı, peçeteyi kontrol ediyorum, diğer başka şeylere bakmıyorum." Niye? "Benim yönetmeliklerim böyle." Biraz sonra idarenin sorumluluğuyla ilgili -ben Meclisimizin çok güzel kayıt sistemi olduğunu bildiğim içinonları not almıştım, onları okuyarak size yazdırmak istiyorum, kayıt altına almak istiyorum. İdarenin sorumluluğu yönetmeliklerle midir, kanunlarla mıdır onu ortaya koymak istiyorum. Diyor ki: "Ben sorumlu değilim." Peki, o zaman o levhanın başına yaz ki "Bu 22 işletme peçete, havlu, yorgan, yastık denetimi konusunda Turizm Bakanlığının denetimindedir." Halkı niye kandırıyorsun o zaman?

Bir insanın en güvensiz olduğu an uyku hâlidir. Biraz önce buradaki kardeşlerimden bir tanesi söyledi. Oraya gelenler müşteri değil, oraya gelenlere "misafir" derler o yüzden. Sana insan canını teslim ediyor ya, uyku hâlinde kendini teslim ediyor, orada 78 canın yaptığı gibi. Ve kanunda da sana diyor ki: Sen, o turizm işletmelerindeki çalışanlarından konaklayanlarına kadar herkesin can ve mal güvenliğinden sorumlusun.

Peki, buraya kadar baktığımız zaman, ta ilk günden bizim yetkililerden beklentimiz şu olurdu: Bizim tabii ki bakanlarla bir alıp veremediğimiz yok, bakanların sorumluluğunun siyasi sorumluluk olduğunu bilecek donanımdayız. Bizim "Turizm Bakanını hapse atın." ya da "İçişleri Bakanını tutuklayın." ya da "Çalışma Bakanını derdest edin." diye bir talebimiz de yok. Bunların bir suçu, kusuru varsa, cezai sorumluluğu, buna zaten Meclisin iradesiyle, Yüce Divan sıfatıyla Anayasa Mahkemesi karar verir, bu bizim konumuz değil.

Bizim dediğimiz, bu organize kötülük ki -biraz önce arkadaşım söylediği için aynı şeyi söyleyemeyeceğim- biz bunlara eğer insan dersek, bu işletme sahiplerine, işletme yöneticilerine, orada çalışanlara, o zaman insanın tarifini yeniden yapmamız gerekecek.

Dolayısıyla, onları bir tarafa itiyorum, onların yargılanması ceza yargılamasının konusu. O konuda ben ahkâm kesecek durumda değilim, haddimi bilirim ama bu organize kötülüğü yapmalarına yardım eden kamu görevlileri varsa bunların ortaya çıkarılması lazım. İkinci gün daha biz evlatlarımızı toprağa vermeden Turizm Bakanı bir televizyona çıkıyor, kendini televizyoncu gören bir kişinin karşısına, "Ben sorumlu değilim..." Bir sürü yönetmelik sayıyor. Ya, sen Turizm Bakanı mısın, kamu hukukçusu musun? Ben bunu Bolu Başsavcısına söyledim. Üç gün sonra evladımızın adli emanetteki eşyalarını almaya gittiğimizde bizi makamına çağırdı. Dedim ki: "Sayın Başsavcım, bu yargıyı etkileme değil de nedir?" Sen eğer sorumluysan zaten yargı senin yakana yapışır, sorumlu değilsen niye feryat ediyorsun? Otursun yerinde, kimse de sana dokunmaz.

Biraz sonra -özür diliyorum, sabrınıza sığınacağım ama bunları konuşmak zorundayım- hem Başsavcılığı hem de Adalet Bakanlığını eleştirdiğim hususlara geleceğim ama önce şu bakanlıkları bir halledelim. Süreç devam ediyor. Birinci bilirkişi raporu eksik olabilir, yanlış olabilir, yetersiz olabilir o anda fazla araştırmadan yetkili ve ehil kişilerden olmamış olabilir ama bu bilirkişi raporu eğer UYAP'a girmişse, bu bilirkişi raporu eğer dosyaya girmişse bu bilirkişi raporu bir hukuki metindir, bu bir korsan metin değildir.

Neyse, bundan sonra oluşturulan ikinci bilirkişi heyeti devam ediyor çalışmalarına, zaman geçiyor... Ha, bu arada belediyeyle ilgili, belediye çalışanlarıyla ilgili, üstüne üstlük onlar kamu görevlisi olmasına rağmen soruşturma izni almadan hemen tutuklandılar. Soruşturma izni almaları gerekiyordu...

Çok özür diliyorum yani bunu da kötü niyetli olarak söylemiyorum, başsavcılığımız 78 can gitmiş, o anda bir an önce böyle bir iş yapabilir, il özel idaresine de yapmıştı, buna da yapmıştır. Antrparantez söyleyeyim, belediyenin tutuklanan bu görevlileri dâhil tamamının bu konuda asli kusurlu ve sorumlu olduğuna ben yürekten inanıyorum. Niye inanıyorum?

Konuyu kaçırmadan bir parantez söyleyeyim. Yahu, sen buraya 1970'li yıllarda ruhsat verirken, yangın durum belgesini verirken bunun durumunu görmedin, sonrasında verdiğin yangın olur raporlarında bunu görmedin, yetmedi, Allah şaşırtacak ya, o otelin önünde yani itfaiyenin giremediği yerde bir 80 metrekarelik ahşap, işte, fast food gibi bir yere ruhsat alabilmek için belediyeye başvuruyorlar, yanlışlıkla binanın tamamı için yangın uyumlu raporu istiyorlar, belediye geliyor, bu yangın uyumlu raporunun bakıyor, bir sürü eksikliği var, olumsuz bir rapor düzenliyor.

Bu olumsuz rapor ilgililerin eline gittikten sonra, ki ifadelerden onu görüyoruz, Belediye Başkan Yardımcısı akıl veriyor işletme sahiplerine. Diyor ki "Siz bu talebinizi geri çekin, biz de bunu iptal edelim." Rapor düzenlendikten sekiz gün sonra belediye görevlileri tespit ettikleri bu olumsuzlukları il özel idaresiyle de Turizm Bakanlığıyla da paylaşmak zorundadır.

Oradaki "paylaşılabilir" lafıyla hareket edilerek "Efendim, burada bir takdir hakkı var." diyemezsin.

Bu takdir hakkı ancak düzenlenen rapor olumluysa bunu paylaşmayabilirsin ama olumsuz bir rapor varsa sen bunu paylaşmak zorundasın, bu senin görevindir. Sen, sekiz gün boyunca bu görevini yerine yapmamışsındır. İki, o binaya sekiz gün önce gitmiş, bu olumsuz raporu vermişsin.

Ya, o binanın bitişiğindeki 80 metrekare ahşap binaya ve üstüne üstlük onun etrafına itfaiye aracı giremezken sen o bir yere 2 tane yangın söndürme tüpü var diye nasıl yangına olumlu raporu vermişsin?

O nedenle, belediyenin yetkilileri sonuna kadar sorumludur.

Belki, belediye başkanının da burada kendine düşen payı açısından sorumluluğu vardır yani, kimse "Benim sorumluluğum yok, onlar yapmıştır." deme lüksüne sahip değil, o kişileri de sen seçiyorsun, sen atıyorsun, çalıştıranın sorumluluğu vardır.

Şimdi, şuna geleceğim: Şimdi, burada, sonuçta, bu menfur olayda 78 can gitmiş. Biz, bu konuda, Turizm Bakanlığını harekete geçirmek için, İçişleri Bakanlığını harekete geçirmek için ve Çalışma Bakanlığını harekete geçirmek için "4483 kapsamında soruşturma açın." diye kurumlara başvurduk 27 Şubatta, bir cevap verilmedi, zımni ret oluşturuldu.

Zımni ret oluşturulduktan sonra, bilirkişiler, yani başsavcılığımızın oluşturduğu bilirkişi heyeti raporunu açıkladı.

Okumuşsunuzdur, raporun sonuç bölümünde kelimesi kelimesine aynı ifadelerle "Belediye birinci derecede etkilidir, il özel idaresi birinci derecede etkilidir, Çalışma Bakanlığı birinci derecede etkilidir, Turizm Bakanlığı birinci derecede etkilidir." Peki, dedik ki "Herhâlde bundan sonra artık başsavcılık da bir soruşturma izni isteyebilir. Bekleyelim ya da bakanlık soruşturma izni verebilir."

Adli bilirkişi raporu ama adli bilirkişi raporu o yorumlarını yaparken sayfanın içerisinde yani "Yönetmelikte işte, değişiklik olmuş, eski yönetmelikte yangın denetimi vardı, sonrasında yoktu." Bütün bu yönetmelik kargaşasından dolayı birtakım cümleler kurmuş orada ama sonuçta demiş ki: "Sen, kanundan dolayı burada, misafirlerin can ve mal güvenliğinden sorumlusun, sen bu hizmeti yerine getiremediğin için, birinci derecede olayda etkilisin." Hakkını teslim ediyorum. Şimdi, Turizm Bakanlığı da buna sarılarak "Ben, sadece peçete, havlu, çarşaf, yorgan denetimi yaparım, diğerini yapmam." Niye? "Çünkü, yönetmelikler bana bu görevi vermiyor." Yönetmeliklerin verip vermediğine girmeyeceğim ama sadece not düşülmesi açısından şu bir iki hususu okumak istiyorum, kayıtlara geçsin diye. İdarenin sorumluluğuyla ilgili, hizmet kusurunun muhatabı olan idare, yönetmeliklerden yola çıkılarak belirlenemez. Görev yetki ve sorumluluk kanunla belirlenir.

Yönetmeliklerde eksiklik varsa, karışıklık varsa idarenin sorumluluğunu kaldırmaz bu ancak kendi içinde sorumluluğu belirlemede etkili olabilir; idarenin kendi yükümlülüğündeki faaliyete ilişkin uygun düzenleyici işlem yapmaması sorumluluğunu kaldırmaz.

Tam tersine, bu durum dahi idarenin kusurunun hizmetin gereği gibi işletilmediği anlamına gelir. Bilirkişiler raporda her ne kadar buna değinmişlerse de yönetmeliklerin yeterli olmaması, karışık olması, idarenin sorumluluğunu kaldırmaz. Sadece, sorumlu makamı belirleme bakımından bir tespiti gerektirir.

Düzenleme görevini yerine getirmemiş yönetici konumundaki kamu görevlileri mi yoksa yönetmelikle yapacağı belirlenmiş işleri yapmayan kamu görevlisi mi?

Gerçekleşen hizmet kusuru açısından görev kusuru işlemiştir, bunu tespit etmek için kullanılabilir ancak, idarenin sorumluluğunu kaldıran bir sebep olamaz yönetmelik değişiklikleri.

Eğer bunu kabul edersek zaten o zaman her kamu idaresi kendi yetkisinde olan yönetmelik çıkararak kendi sorumluluğunu kaldıracak düzenleyici işlemler, ikincil düzenlemelere yer vererek tamamen kendi sorumluluğundan çıkar. Şimdi, şu son şeye geçmeden -çok uzattım, çok özür diliyorum- başsavcılığımızın o itirazı olmuşsa tamam.

Başsavcılığımızla ilgili eleştirilerimiz vardı ama başsavcılığımız da burada not almaları açısından söylüyorum, burada arkadaşlarımız değindi.

Turizm Bakanlığıyla ilgili durumumuz bu minval üzerine. Çalışma Bakanlığına müracaatımız henüz geri gelmedi, henüz olumlu ya da olumsuz bir işlem tesis edilmedi, ona idare mahkemesine davamız devam ediyor, Çalışma Bakanlığı da bilirkişi raporuna yaptığı itirazın da sorumlunun kendisi değil Turizm Bakanlığı olduğunu belirterek başsavcılığın bilirkişi raporuna itirazda bulundu, buraya kadar sorun yok. Ha, biz, burada, sadece bunlarla da kalmadık çünkü il özel idaresinin başı olarak orada vali vardır.

İl özel idaresine mülkiye müfettişleri raporuna göre soruşturma izni istenirken il özel idaresi genel sekreteri ve genel sekreter yardımcısına soruşturma izni verilmişti.

Bunların altında bu işleri denetlemek, yerine getirmekle görevli müdür, müdür yardımcısı ya da diğer sorumlu personelle ilgili soruşturma izni verilmemişti.

Bu, bizim itirazımız üzerine -hakkını yemeyeyim başsavcılık da aynı itirazda bulunmuştu- bölge idare mahkemesi tarafından kaldırıldı, itirazımız uygun görüldü ve 5 kamu görevlisine, il özel idaresi kapsamındaki 5 kamu görevlisine de bu izin verildi.

Peki, biraz önce bahsetmiş olduğumuz idarenin bütünlüğü ilkesinde vali il özel idaresinin başıdır, vali mahallî idarenin başıdır, vali merkezî idarenin -çok özür diliyorum, belki burada atlayabilirim, siz beni düzeltin Sayın Başkanım, uzun yıllar valilik yaptınız- merkezî idarenin yereldeki 24 birimlerinin başıdır.

O takdirde, burada il özel idaresinin bir hatası varsa bu kapsamda bence valilerimizin de sorumluluğunun -ben suçludur ya da değildir demiyorum- değerlendirilmesi gerekir.

Biz, bu kapsamda da İçişleri Bakanlığına ta bu işletmenin açıldığı tarihten itibaren görev yapmış bütün valilerimizin ismini de yazarak -ki bir tanesi de benim köylüm yani hatta bana taziye telefonu açan birisi- ama hepsinin ismini de yazarak...

Dolayısıyla bunlar hakkında da böyle bir soruşturma açılması ve soruşturma izni verilmesini İçişleri Bakanlığından istedik, İçişleri Bakanlığı bunda da sessiz kaldı, zımni ret oluştu, o da idare mahkemesinde, davamız devam ediyor.

Şimdi, buraya kadar geldiğimizde, idarelerin bu sorumluluklarını yerine getirmemesi, işte, biraz önce söylemiş olduğumuz -daha yargılama başlamadı ama- ön hazırlık aşamasında bile yargıya olan güven konusunda bütün bu benim kader ortaklarım açısından bir tereddüt ve güvensizlik oluşturdu. İşte, o yüzden, dosyayı alıp dosyayı incelemeye çalışıyorlar, o yüzden, bunların peşine koşuyorlar, o yüzden, bir şey bulup bir şey çıkarmaya çalışıyorlar.

Hâlbuki, hukuka uygun bir idareden beklenmesi gereken, o Bakanlığın en üst amiri eğer 78 can gitmişse ve sen de bütün kamuoyunun önünde, gerçekten herkesçe en yakın şüpheli olarak görülüyorsan hemen ertesi gün soruşturmayı açıp gerektiğinde kamu görevlilerine soruşturma izni vermen gerekirken sen televizyonlara dolaşıp suçsuzluğunu ispatlamaya çalışıyorsun.

Biz, kamu görevlileri hakkında soruşturma izni isterken bu kamu görevlilerini suçlu ilan etmiyoruz, asla böyle bir şey değil hatta bunların yargılanması belki bunların aklanmasına da vesile olacaktır ama varsa bir hizmet kusuru, bunun ortaya çıkarılması gerekir, bunun için mücadele ettik. Çok uzattım, onun için daha fazla... Bir şeye daha değineceğim.

Dediğim gibi, uzun yıllar yargının içerisindeyim, yargılamanın adil olduğu kadar adil görülmesinin de çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Adalet Bakanlığının bu yargılama sürecinde Tarım ve Orman Bakanlığından ya da Turizm Bakanlığından ya da adına ne derseniz deyin, diğer bakanlıktan bir farkı yoktur, Adalet Bakanlığı soruşturmaya dâhil olmaz, Adalet Bakanlığının hatta hassasiyet gösterip soruşturmanın etrafından bile uzaklaşması gerekir.

Adalet Bakanlığı, soruşturmayı yürüten savcılığa talimat verebilir mi?

Veremez. Savcılık ya da başsavcılık Adalet Bakanlığından bir talimat bekler mi? Beklemez.

Peki, ben başsavcının odasına gidiyorum, yarım saat sonra, pazar günü, olaydan üç gün sonra oğlumun, evladımın eşyalarını almaya gidiyorum. Yarım saat orada çay içiyorum, yarım saat sonra makam dinlenme odasından birisi dalıyor içeriye "Ben, Bakanlığın şu üst düzey genel müdürüyüm." Aynı genel müdürü, aynı üst düzey bürokratı bu kardeşlerim, işte, önce, Sayın Bakan Yardımcımız Ramazan Bey'e -Ramazan Bey'in yüreği yufkadır- o da gözyaşları içinde Adalet Bakanlığına götürünce aynı üst düzey bürokratı orada görüyoruz ve bakıyoruz daha o tarihte bilirkişi raporu bile yayımlanmamışken bu üst düzey bürokrat âdeta bu dosya hakkında fikir beyan ediyor "Burada ihmal vardır." diyor. Ya, Adalet Bakanlığı sen en çok burada hassasiyet göstermen gereken bakanlık olarak...

Bu kardeşimiz daha önce Antalya Başsavcılığı yapmış, iyi niyetli olabilir. Bakın, iyi niyetli olabilir.

Bakın, ayrı bir şey, iyi niyetli olabilir ama bir başsavcı iyi niyetle...

Belki, Bolu Başsavcısı arkadaşıdır, bilemem, ziyaretine gitmiştir pazar günü, onu da bilemem ama bir başsavcı ziyaretine gidecekse evine gider, kapıda televizyonlar beklerken, kapıda avukatlar içeri giremezken, oraya girip orada, dosyanın sahibiymiş gibi davranması yargılamanın görüntüsünü değiştirir.

İşte, bunlar bu yargılama sürecinde bize dokunan şeyler. Ben kasıtlı yapmıştır demiyorum ama aynı kişiyi bu kardeşlerim bakanın yanında görüp, vazife addetmiş gibi dosyayla ilgili yorum yapmaya kalkmasını da kötü bir tesadüf olarak niteliyorum, yine, ithamda bulunmuyorum ama bu, bizi bu yargılamaya olan güven konusunda tereddüde sevk ediyor.

İşte, o yüzden Emine teyzem gelmiş, burada hakkını aramaya çalışıyor. Emine teyze, ben senden belki de büyüğüm ama olsun öyle diyorum sana.

Tamam. O yüzden, gelmiş buradaki kardeşlerim hakkını aramaya çalışıyorlar.

Evet, aynı şeyi başsavcılığımız için söyleyecektim ama eğer soruşturma iznini istemişse onu da başıma taç ederim.

Bir ay gecikmeyle de olsa soruşturma iznini istemiş Çalışma Bakanlığından ve Turizm Bakanlığından doğru mu?

Tamam, Allah razı olsun yani benim yüreğime su serpmiştir ama diğerini de bu kardeşlerimin yüreğine su serpmesi açısından, not düşmek açısından dile getirme ihtiyacı hissettim.

Çok, kısa şunu da hemen okuyup bitireceğim.

ŞABAN FİLİZ

Bir şey söyleyeceğim. Adalet Bakanının "bu korsan rapor" demesi beni çok yaraladı.

ABDURRAHMAN GENÇBAY

Oraya girmiyorum.

ŞABAN FİLİZ

Söyleyecektim, arkadaşlar söyletmedi. Siz de söylediniz biraz evvel.

ABDURRAHMAN GENÇBAY

Ben "Adalet Bakanı" demedim, Adalet Bakanlığından bahsediyorum ama...

ŞABAN FİLİZ

Ben Adalet Bakanı diyorum.

ABDURRAHMAN GENÇBAY

Girmiyorum oraya. Dosyaya girmiş hiçbir rapor korsan değildir.

Sonuç olarak kayıtlara geçmesi için şöyle 2,5 sayfalık bir notum var, bunu okumak istiyorum, idarenin hizmet kusuru açısından.

Çok sabrınızı zorladım, kusura bakmayın ne olur.

Bu felaketin ortaya çıkması ve sonucunun ağırlaşması, idarenin sorumluluğunu hiç tereddütsüz gündeme getirmektedir.

Bahsettiğim 4 idareyi kapsayacak şekilde bu sorumluluklara geliyorum.

Kanuni ve idari düzenlemelerin uygulama açısından etkili olmaması, görevli her bir idarenin âdeta diğerinden denetim yapmasını beklemiş olması, bilirkişi raporunda değinilen hususlar da dâhil olmak üzere, idarenin bir bütün olarak hizmet kusurundan kaynaklanan sorumluluğunu kabul etmek ve kanundan kaynaklanan görevleri açısından sorumlulukları ön plana çıkan tüzel kişileri belirlemek önem taşımaktadır.

İşaret etmek gerekir ki incelenen görevli ve yetkili bu idarelerin biri dahi görevini gereği gibi yerine getirmiş olsaydı bu ağır durum ortaya çıkmayabilirdi.

Dolayısıyla bu derece netice açısından ağır hâle gelmesine sebep olunmuş yangın felaketi dolayısıyla kamu görevlilerinin rolü ve sorumluluğunun olmaması mümkün ve muhtemel değildir.

Bu sonuç birçok ihmalin, hatanın oluşturduğu bir durumdur. En etkili olandan en görülmeyene kadar hepsine yönelik bir arama ve değerlendirme önemlidir.

Bir enkazdaki arama kurtarma gibi hassasiyet isteyen bir hukuk yaklaşımı gerektirir.

Yargılama öncesinde ve safhasında bu hususlar ortaya çıkarılacaktır, çıkarılmalıdır. Sebebi, başlangıcı, ortaya çıkışı ve gelişimi açısından önlenebilir hatta kendi kendine söndürülebilir, sönümlenebilir bir yangın kaynağının birbirine eklenen ufak, büyük ihmal, kusur birikimiyle büyük felakete dönüştüğünü ve bu felaketin temelinde idarenin görevine ilişkin bir büyük boşluk, yokluk, kötü uygulama, denetimsizlik bulunduğu anlaşıldığı için idareye sorumluluk yüklenmesinin idareye orantısız bir külfet yükleme anlamına gelmeyeceğini düşünüyoruz.

İdare elbette her insan kusuru kaynaklı yangından, her kamu düzeni bozukluğundan sorumlu tutulamaz ancak kendisine düşen sorumluluk kapsamını iyi düşünmüş, gerekli tedbirleri almış, düzenlemeleri yapmış ve bu düzenlemelere uyulması hususunda yaptırımlarla, denetimlerle sistemi kurmuş olmaması sorumluluğunu gerektirir.

İdare, varlık sebebini müdrik olduğunu gösteren bir işleyişe sahip olmadığı gibi, yangın afetine karşı korunma tedbirlerini etkili ve yaygın şekilde uygulayamadığı, denetlemediği, uygulamaya zorlamadığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca önemle belirtmek gerekir ki idarenin sorumluluğu sadece ceza yargılamasına konu olacak kamu görevlilerini tespit etmek veya tazmin sorumluluğunun muhatabını ve miktarını belirlemekle sınırlı olmasa gerekir. Bir daha benzer felaketlerin, can kayıplarının, zararların doğmamasının sağlanması etkisi önemli ve gereklidir.

Bu açıdan, olayda zararı doğuran ve artıran her bir eksikliğin tespit edildiği ve giderildiği, benzer bir durumun ortaya çıkmaması için neler yapıldığının gösterildiği bir sonuç

yanında elbette bu hususların bugüne kadar yapılmamasından kaynaklanan üzüntünün kamuoyuna etraflı bir biçimde açıklanması gerekmektedir.

İdare adına derin üzüntünün ifadesinin en iyi şekli, bir daha benzer durumla karşılaşılmaması için mevzuatında, görev dağılımında geliştirilen yeni usullerle faaliyetinde ve yapısında gerçekleşen değişikliklerin ortaya konulması suretiyle olacaktır.

Kamu hizmet kusuru karşısında sadece tazmin eden, parasını verip aynı zihniyetle devam eden bir tekrara tahammülü zorlaştıracak ağırlıktadır. Toplumda iz bırakan bu büyük travma karşısında idarenin görevlerini ciddiyetle yerine getirmekte olduğuna dair zedelenen güveni tahkim etmesi beklenir.

Otel işletmecisi şirketin mevzuatın gereklerini yerine getirmemesinden ötürü asli, ağır ve hiçbir şekilde açıklanamaz ihmali, yanlışlıkları, hataları zaten ortadadır ancak bu şekilde ihmali ve hatalı davranışına engel olması gereken, bu tür tutumu bir zarar doğmadan tespit ederek yaptırım uygulayacak olan, gerekirse müessesenin faaliyetine izin vermeyecek olan idarelerin de bu zararın doğumuna ve zararın boyutunun artmasında ağır kusurları bulunduğu zaten doğan zararın büyüklüğüyle ortadadır. İdarenin varlık sebebi olan görevlerini yerine getirmemiş olması, geç getirmiş olması, kötü getirmiş olmasından kaynaklanan bu sorumluluğun cezai sorumluluğu doğuracak derecede ağır ve etkili olduğu kuşkusuzdur. Buradaki idari sorumluluk yaklaşımı idareye hak etmediği bir külfet yüklemek veya husumetle yaklaşmak anlamına gelmeyecektir.

Aslında idarenin eksik ve hataların giderilmesi için hizmet kusurunun bütün boyutlarıyla tespiti ve cezai, mali, idari yaptırıma bağlanması sorumluluğunun belirginleştirilmesi gerekli ve faydalı olup kamu yararına bir boyut taşıyacaktır. Evet, bu duygu ve düşüncelerle...

Kardeşlerimin bir notu var, yine, başsavcılığımızı ilgilendiren bir husus -belki not alır arkadaşlarımız- kamera kayıtlarının bilirkişi raporlarında silindiğinden bahsediliyor. Bu konuyu başsavcılığımızın araştırmasını istirham ediyoruz.

Yine, dosya ve belgelere erişim konusunda özellikle -mağdur demeyeceğim- mağrur olan acılı ailelerin vekillerinin daha anlayışla karşılanması konusunda yine başsavcılığımızdan anlayış bekliyoruz.

Bir diğer önemli husus da hem bilirkişi raporunda hem de burada Komisyonunuzun huzurunda bilirkişilerin ifadelerinde de değindiği "Bir yangın uyarı sistemine ilişkin bir cihaz yangından sonra muntazaman dübellerinden sökülmek suretiyle kaldırılmıştır." deniyor.

Raporun bir kısım yerlerinde sanki Jandarma tarafından alınmış, götürülmüştür gibi bir şey var ama tam o anlama da gelmeyebilir.

Şimdi, bu eğer bir delilse orada yangında diğer bilgisayar datası ya da diğer evrakların yanmış hâli dururken bu cihaz hâlen bulunamadı. Başsavcılığımızdan bu konuda da bir araştırma yapmasını, bu cihazın akıbeti konusunda bizim arkadaşlarımıza, bu yaralı ailelerimizin vekillerine bilgi verilmesini istirham ediyoruz.

Yani, bu konuda bilgilendirmede eksik olursa bizim kafamızda elli tane senaryo dolaşıyor. Bu senaryoların bitirilmesi ancak başsavcılığımızın bu konuda açık, şeffaf çalışmasıyla ortaya çıkacaktır.

Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Bütün yaralı ailelerimize, hepimize başsağlığı diliyorum; evlatlarımıza, çocuklarımıza, büyüklerimize Allah'tan rahmet diliyorum; kalanlarımıza da sabrıcemil ihsan etsin Rabb'im diyorum.

Teşekkür ederim.

EMİNE DAYI KOCABEY

Ön raporlarında ölüm nedenleri yazmıyor. Sizinkilerde yazıyor mu, bilmiyoruz yani ne şekilde yazıyor.

SEMA ŞAHİN

Tek bir şey söyleyebilir miyim?

ŞABAN FİLİZ

Miat olsun bundan sonra.

ZAFER EKİCİ

Ben şunu sormak istiyorum: Bizim için bugün burada bulunmak gerçekten çok anlamlı, sesimizin duyulduğunu hissediyoruz ama siz ne düşünüyorsunuz?

Sizin için bizim burada bulunmamız acaba üç ay değil de bir ay sonra veya on beş gün sonra olsaydı, keşke böyle bir şey olsa mıydı, ne düşünüyorsunuz acaba, ailelerin burada toplanması açısından sormak istiyorum.

9.14.3. 30 Nisan 2025 Aile Görüşmeleri Üzerine Genel Değerlendirme

30 Nisan 2025 tarihinde Komisyon tarafından dinlenen 28 ailenin ortak feryadı, bir ihmaller zincirinin toplumun en savunmasız bireylerini nasıl çaresizliğe sürüklediğini gözler önüne sermiştir. Görüşmelerde annelerin, babaların, eşlerin, kardeşlerin ve çocukların dile getirdiği ifadeler; yalnızca bir yangın faciasının değil, aynı zamanda devletin ilgili kurumlarının koordinasyonsuzluğu, denetimsizliği ve bürokratik kayıtsızlığının da çarpıcı bir ifadesidir.

Ailelerin beyanlarında öne çıkan en önemli hususlardan biri, yangın sonrası **bilgilendirme ve yönlendirme eksikliği**dir. Ne AFAD ne de otel yönetimi ailelere bilgi vermiş; acılı vatandaşlar, çocuklarının ya da yakınlarının akıbetini saatler sonra medya organlarından öğrenmiştir. Bu, kriz yönetiminin temel ilkelerine aykırı olduğu gibi, kamu otoritelerine duyulan güveni de derinden sarsmıştır.

Denetim sorumluluğu olan **Kültür ve Turizm Bakanlığı**, **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı**, **Belediye İtfaiye Teşkilatları**, **TSE**, **TÜRKAK** ve yerel yönetimlerin her biri bu süreçte farklı düzeylerde görev ihmaliyle sorumludur. Otelin daha önce yangın tatbikatı

yapmadığı, yangın tüplerinin boş olduğu, kaçış kapılarının kilitli olduğu ve personelin eğitimsiz olduğu iddiaları; tüm bu kurumların ya görevini yapmadığını ya da yüzeysel davrandığını göstermektedir.

Özellikle **denetim raporlarının kamuya açıklanmaması**, yangından önce yapılan herhangi bir tespit olup olmadığının da karanlıkta kalmasına yol açmıştır. Aileler, çocuklarının ve yakınlarının kaderlerinin ekonomik kaygılarla ihmal edildiğini düşünmektedir. Bu yönüyle olay, yalnızca bir teknik arıza ya da olağan dışı afet değil, **doğrudan bir kamu politikası eksikliğinin ve piyasa baskısıyla zayıflatılmış kamu denetiminin trajik sonucudur.**

Sorumluluk zincirinin en üst halkasında Kültür ve Turizm Bakanlığı yer almaktadır. Otel ruhsatlandırmasından sorumlu olan bu bakanlık, faaliyet halindeki tesislerin güvenlik denetimlerini periyodik olarak yapmadığı gibi, bu yetkiyi tamamen belediyelere devrederek kendini geri plana çekmiştir. **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı**, iş güvenliği eğitimi ve işyerindeki risk analizlerini yeterince kontrol etmemiştir. **TSE** ve **TÜRKAK** gibi teknik yetkinlikten sorumlu kurumlar ise standartların varlığıyla övünmüş; fakat uygulamadaki eksiklikleri görmezden gelmiştir.

En ağır yük ise **adalet mekanizması** üzerindedir. Ailelerin ifadelerine göre, yalnızca otel müdürü ve birkaç çalışan hakkında işlem yapılması; esas sorumluların, yani otel sahiplerinin ve kamu görevlilerinin soruşturmaya dahil edilmemesi, adalet duygusunu zedelemiştir. Aileler haklı olarak soruyor: *"Eğer bu kadar ihmal varsa, neden kimse ceza almıyor?"*

Bu toplantı, sadece tanıklıkların aktarıldığı bir oturum değil; aynı zamanda devletin, halkına hesap vermesi gereken bir yüzleşme anı olmalıdır. Komisyonun TBMM'den ek süre talep etmesi, konunun derinlemesine soruşturulması açısından yerinde bir adımdır; fakat kamuoyu artık yalnızca inceleme değil, somut adım ve sorumlulara yönelik adil yaptırımlar beklemektedir.

9.15. 7 Mayıs 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler

Toplantı Başlığı: Grand Kartal Otel Yangını Kapsamında Yerel Yönetim Sorumluluklarının Değerlendirilmesi

Katılımcılar:

- Bolu Belediye Başkanı **Tanju Özcan**
- Komisyon Üyeleri
- Basın mensupları (toplantının kamuoyuna açık bölümü)

İYİ Parti Grubu Adına Tespitler

1. **Belediyenin Denetim Görevi Yetersiz Kalmıştır:**

Tanju Özcan, Bolu Belediyesi'nin "sürekli denetim" yerine, "ihbar ve başvuruya bağlı denetim" esasına göre hareket ettiğini ifade etti. Ancak bu yaklaşım, otel gibi insan yoğunluğu yüksek işletmelerde ciddi bir güvenlik riski yaratmaktadır. Yangın çıkış kapılarının kilitli oluşu,

yangın tüplerinin boş olması, itfaiyeye geç haber verilmesi gibi birçok detay, düzenli denetim yapılmadığını ortaya koymaktadır.

2. Belediye Sorumluluğu Bakanlığa Yönlendirdi:

Tanju Özcan sunumunda özellikle yangın güvenliği ve yapı ruhsatlarının Kültür ve Turizm Bakanlığı, AFAD, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı gibi merkezi kurumlarla paylaşıldığını belirtti. Ancak bu beyan, yerel yönetimlerin asli görevinden kaçınmak anlamına gelmektedir. Belediyenin yapı denetimi, iş yeri ruhsatlandırması ve yangın güvenliği gibi konularda doğrudan sorumluluğu vardır.

3. Protokol ve Denetim Zinciri Eksikliği Ortaya Çıkmıştır:

Belediye ile AFAD, İl İtfaiyesi ve Kültür-Turizm İl Müdürlüğü arasında açık ve yazılı bir koordinasyon protokolü bulunmadığı ortaya konmuştur. Bu durum kriz anında "hangi kurumun hangi adımı atacağı"nın belirsiz kalmasına neden olmuş ve müdahale sürecini geciktirmiştir.

4. İmar Mevzuatı Yorumlanarak Gevşetilmiş:

Belediye tarafından verilen yapı kullanım izinlerinde "kâğıt üstünde uygunluk" sağlandığı, ancak yangın merdiveni ve acil çıkış kapılarının işlevsel olup olmadığına dair denetim yapılmadığı öğrenilmiştir. Komisyon üyeleri, bu uygulamanın mevzuatın ruhuna aykırı olduğunu vurgulamıştır.

İYİ Parti Grubu Adına Öneriler

5. Yerel Yönetimlerde Denetim Yetkisi Gözden Geçirilmeli ve Güçlendirilmelidir

Grand Kartal Otel örneği, yerel yönetimlerin denetim işlevinin yalnızca kağıt üstünde kaldığını acı bir şekilde ortaya koymuştur. Otel, faaliyet belgesine ve işletme ruhsatına sahip olmasına rağmen, temel güvenlik protokollerinin hiçbirine fiilen uymamıştır. Bu tablo, belediyelerin mevcut mevzuatla verilen yetkileri kullanmadığını ya da kullanamadığını ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda önerimiz şudur: Otel, AVM, hastane, huzurevi gibi insan yoğunluğu yüksek ve risk faktörü barındıran yapılarda yerel yönetimlerin doğrudan ve bağımsız denetim sorumluluğu yasal güvenceye kavuşturulmalı; bu alanlara özel olarak belirlenmiş periyodik denetim takvimleri oluşturulmalıdır.

Ayrıca:

- Bu denetimlerin kamuoyuna açık raporlar halinde yayınlanması,
- Raporların bağımsız denetçiler tarafından çapraz kontrolünün sağlanması,
- Denetim yapılmaması veya ihmal halinde ilgili yerel yönetim birimlerinin cezai sorumlulukla karşı karşıya bırakılması gerekmektedir.

6. Ortak Denetim ve Kriz Protokolleri Yaygınlaştırılmalıdır

Yangın, deprem, sel gibi afetler yalnızca itfaiye veya AFAD gibi tekil kurumların değil; çok aktörlü bir kriz müdahale sisteminin parçasıdır. Grand Kartal Otel vakasında görüldüğü

üzere, **yangın esnasında hangi kurumun hangi adımı atacağına dair açık bir protokol bulunmaması**, müdahaleyi geciktirmiş ve can kayıplarına neden olmuştur.

Önerimiz şudur:

- Türkiye genelinde AFAD, belediyeler, il itfaiye teşkilatları ve il özel idareleri arasında **zorunlu kriz müdahale protokolleri** yürürlüğe konulmalıdır.
- Her belediyeye, riskli yapıların bulunduğu alanlarda yılda en az bir kez ortak **tatbikat yapma zorunluluğu** getirilmelidir.
- Ayrıca, oteller ve benzeri işletmelerin, belediye ve itfaiye iş birliğinde yürütülecek **periyodik yangın güvenliği eğitimlerine** katılımı zorunlu hale getirilmelidir.

Bu uygulamaların yokluğu, Bolu'daki faciada olduğu gibi felaketlerin "doğal afet" değil, "kurumsal ihmal" olarak yaşanmasına neden olmaktadır.

7. Belediye Başkanlarının TBMM'ye Karşı Hesap Verebilirliği Sağlanmalıdır

Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan'ın toplantıda sergilediği tavır, yerel yöneticilerin yalnızca medya açıklamalarıyla sorumluluktan kurtulabileceğini düşündüklerini göstermektedir. Ancak bu gibi toplumsal travmaların yaşandığı durumlarda kamuoyunun ve özellikle de mağdur ailelerin tek beklentisi, gerçek sorumluların adalet önünde hesap vermesidir.

Bu doğrultuda önerimiz şudur:

- Belediye başkanları, büyük çaplı kamu güvenliği ihlallerinde, doğrudan TBMM İhtisas Komisyonlarına ifade vermekle yükümlü kılınmalıdır.
- Belediye başkanlarının, görev süreleri boyunca yürüttükleri denetim faaliyetleri, hazırladıkları raporlar ve uygulamaya aldıkları acil durum protokollerine ilişkin **yıllık faaliyet sunumları** TBMM'ye gönderilmeli, gerektiğinde çağrılıp sözlü ifade vermeleri sağlanmalıdır.
- Ayrıca bu raporlar, Sayıştay ve İçişleri Bakanlığı ile eşgüdümlü denetlenmeli, yalan beyanın hukuki yaptırımı açıkça tanımlanmalıdır.

8. Otel Ruhsatlandırma Sürecinde İtfaiye Uygunluk Raporu Zorunluluğu Getirilmelidir

Mevcut uygulamada, oteller ve benzeri işletmeler belediyeden ruhsat alırken teknik belgeler sunmakla yükümlüdür. Ancak bu belgelerin içeriği genellikle evrak üzerinden denetlenmekte, **uygulamadaki güvenlik düzeyi kontrol edilmemektedir**. Grand Kartal Otel'de olduğu gibi, yangın merdivenlerinin kapalı olması, yangın tüplerinin dolu olmaması ve yangın alarm sisteminin devre dışı kalması gibi durumlar "gözle görülerek" denetlenecek unsurlardır ve bunların göz ardı edilmesi, yalnızca kağıt üstünde denetim yapıldığını göstermektedir.

Bu nedenle önerimiz:

- Belediyeler, otel ruhsatı verirken **mutlaka itfaiye ekiplerinin** yerinde denetim yaparak vereceği **"Yangın Güvenliği Uygunluk Raporu"nu** talep etmelidir.

- Bu rapor, her 12 ayda bir yenilenmeli ve ruhsat geçerliliği bu raporun güncelliğine bağlanmalıdır.
- Ayrıca ruhsatı verilen her işletmenin acil tahliye planları, ilk yardım ekipmanı yerleşimi ve çalışan eğitimi denetlenmeli ve raporlanmalıdır.

9. Denetim Bilgi Sistemleri Kurulmalı, Kamu Erişimine Açılmalıdır

Söz konusu faciadan sonra en çok gündeme gelen konulardan biri, "denetim yapıldı mı?" sorusuna yetkililerin farklı ve çelişkili cevaplar vermesiydi. Bunun nedeni, merkezi bir **denetim bilgi sisteminin** bulunmamasıdır.

Bu nedenle önerimiz:

- Belediyeler, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri, Kültür ve Turizm Müdürlükleri, İtfaiye Teşkilatları ve AFAD arasında **ortak bir dijital denetim ağı kurulmalı**dır.
- Bu sistem sayesinde, bir otelin hangi tarihlerde hangi kurumlarca denetlendiği, ne tür eksikliklerin tespit edildiği, hangi süre içinde giderildiği gibi bilgiler kamuoyunun da erişimine açık tutulmalıdır.
- Bu sistem, yalnızca denetimi şeffaflaştırmakla kalmaz; aynı zamanda kurumlar arası koordinasyonun sağlanmasına da büyük katkı sunar.

10. Sivil Toplum ve Akademi Denetim Sürecine Dahil Edilmelidir

Denetim süreçlerinin yalnızca kamu kurumlarının tekeline bırakılması, objektifliğin zayıflamasına neden olabilmektedir. Yangın, deprem ve benzeri güvenlik konularında uzmanlaşmış meslek odaları, STK'lar ve üniversitelerin bu sürece katılımı sağlanmalıdır.

Bu kapsamda önerimiz:

- TMMOB, TİBDER, İTÜ, ODTÜ gibi teknik uzmanlığı bulunan akademik ve mesleki kuruluşların, ruhsatlandırma öncesi ve sonrası değerlendirmelere katılması yönünde **yasal düzenleme yapılması** gerekmektedir.
- Bu kuruluşlar tarafından verilen teknik görüşlerin, belediye kararlarında bağlayıcılığı olmasa bile mutlaka karar ekine alınması zorunlu tutulmalıdır.

9.16. 14 Mayıs 2025 Tarihli Toplantı – İYİ Parti Adına Tespit ve Öneriler

Toplantı Başlığı: Bolu Valiliği Sunumu

Katılımcılar:

- Bolu Valiliği adına **Vali Yardımcısı Ali Osman Erdem**,
- Bolu İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü (AFAD) yetkilileri,
- Bolu İl Emniyet Müdürlüğü temsilcileri,
- İl Jandarma Komutanlığı yetkilileri,
- Bolu Belediye Başkanlığı gözlemci düzeyinde temsil edildi,
- TBMM Yangın Araştırma Komisyonu üyeleri.

Valilik Sunumun Özeti

Bolu Valiliği, Grand Kartal Otel yangınıyla ilgili idari süreç, koordinasyon faaliyetleri ve alınan önlemler üzerine yaklaşık 45 dakikalık bir sunum gerçekleştirmiştir. Vali Yardımcısı Erdem, özetle şu konulara değinmiştir:

- Yangının ilk ihbarı 07:07'de 112 Acil Çağrı Merkezi'ne ulaştı.
- Bolu AFAD ve İl Emniyeti ekipleri ilk 10 dakika içinde olay yerine ulaşmıştır.
- 17 dakika sonra itfaiye müdahalesi başlamış, yangın 1 saat içinde kontrol altına alınmıştır.
- İlk belirlemelere göre **yangının elektrik kontağından çıktığı**, ısıtıcı kaynaklı olabileceği değerlendirilmiştir.
- Oteldeki yangın alarmı sisteminin çalışmadığı teyit edilmiştir.
- **Yangın çıkış kapılarının kilitli olması**, **yangın tüplerinin boş olması** ve **acil yönlendirme sisteminin devre dışı olması** valilik tarafından da tespit edilmiştir.
- Olayla ilgili **6 kişi hakkında adli işlem başlatıldığı**, otel ruhsatı ve işletme izinlerinin soruşturma süresince askıya alındığı ifade edilmiştir.
- Valilik, yangınla ilgili süreci denetlemek üzere Bolu İl Denetim Kurulu'nu görevlendirmiştir.

İYİ Parti Grubu Adına Tespitler

1. **Koordinasyon Zafiyeti Açıkça Gözlemlenmiştir:**

Valiliğin "olaya ilk 10 dakikada ulaşıldı" beyanı, gerçek zamanlı tanık ifadeleriyle çelişmektedir. Birçok mağdur ailesi ve görgü tanığı, **itfaiye ekiplerinin geç geldiğini**, ilk müdahalede **organizasyon eksikliği** yaşandığını belirtmiştir. AFAD ve Emniyet'in sahaya ulaşmış olması, yangınla mücadele açısından sonuç üretmemiştir.

2. **Yangın Öncesi Denetim Eksiklikleri Görmezden Gelinmiştir:**

Bolu Valiliği'nin sunumunda yangından önceki aylarda Grand Kartal Otel'e dair herhangi bir **detaylı denetim raporu paylaşılmamış**, yalnızca evrak denetimi yapıldığı anlaşılmıştır. Oysa bu otel, kış sezonu boyunca yüksek doluluk oranlarıyla hizmet veren bir tesis olup **en azından yılda bir defa denetlenmesi gerekirdi.**

3. **Sunumda Siyasi Sorumluluk Üstlenilmemiştir:**

Valilik sunumu boyunca, olayın "münferit bir kaza" olduğuna vurgu yapılmış; **ihmaller sistemsel değil bireysel hatalar** gibi gösterilmeye çalışılmıştır. Bu, devletin şeffaflık ve hesap verilebilirlik yükümlülüğüyle çelişmektedir.

4. **Acil Müdahale Eğitimi ve Kriz Planı Yokluğu:**

AFAD, jandarma ve emniyetin yangın anında görev bölüşümüne dair yazılı ya da tatbik edilmiş bir **ortak protokol sunamamış olması**, felaketin büyümesinde etkili olmuştur. Yangına müdahale eden personelin kriz anı yönetiminde eğitimli olmadığı net olarak anlaşılmıştır.

5. Ailelerle İletişim Kurulmamış, Bilgilendirme Eksik Kalmıştır:

Yangından sonraki ilk saatlerde Bolu Valiliği kriz masası oluşturmuş olmasına rağmen, **hayatını kaybeden vatandaşların yakınlarıyla kurumsal bir iletişim** kurulmamış, mağdur aileler bilgi edinmek için saatlerce kendi imkânlarıyla uğraşmak zorunda kalmıştır.

İYİ Parti Grubu Adına Öneriler

1. Valilik Kriz Yönetim Protokolleri Gözden Geçirilmelidir:

Her il valiliği için yangın, sel, deprem gibi felaketlerde kurumlar arası koordinasyonu sağlayan **standartlaştırılmış ve yıllık olarak güncellenen kriz eylem planları** oluşturulmalıdır.

Bu planlar, kamuya açık olmalı ve tatbikatlarla test edilmelidir.

2. Denetimlerin Evrak Üzerinden Değil, Fiili Olarak Yapılması Sağlanmalıdır:

Bolu Valiliği'nin sunduğu "denetim yapılmıştı" söylemleri, yangın güvenliği açısından sahada yeterince kontrol yapılmadığını kanıtlamaktadır. Denetimlerin video ve fotoğrafla belgelenmesi, sistem üzerinde yüklenerek arşivlenmesi sağlanmalıdır.

3. Valilikler Yıllık Güvenlik Performans Raporu Yayınlamalıdır:

İl sınırları içerisindeki kamu ve özel yapılarla ilgili güvenlik denetimleri, eksikler ve yaptırımların yer aldığı yıllık "Güvenlik Performans Raporu" hazırlanarak kamuoyuna sunulmalıdır.

4. AFAD ve Valilikler Arası Senkronizasyon Geliştirilmelidir:

AFAD ile valilik arasında doğrudan bir koordinasyon sistemi oluşturulmalı, afet ve acil durumlarda müdahale ekiplerinin saha dağılımı dijital sistemler üzerinden yönetilmelidir.

5. Ailelerle Kurumsal İletişim Birimi Kurulmalıdır:

Felaket sonrası süreçte mağdur ailelerle iletişim kuracak, psikolojik destek sağlayacak ve hukuki süreçleri anlatacak **valilik bünyesinde "Aile Destek Masaları" kurulmalı**, mağdurlar yalnız bırakılmamalıdır.

9.17. 22 Mayıs 2025 Tarihli Toplantı

Toplantı Başlığı: Sigorta ve Tazminat Süreçlerinin Değerlendirilmesi

Katılımcılar:

• Türkiye Sigorta Birliği Temsilcileri

•SEDDK (Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu) Temsilcileri

•TBMM Yangın Araştırma Komisyonu Üyeleri

• TBMM personeli ve teknik uzmanlar

KOMİSYON'DAKİ SUNUMLAR

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ CERRAHPAŞA

Dr. Uğur Emre TEMELLİ
Dr. Ali Serdar GÜLTEK
İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa
Yangın Güvenliği Yüksek Lisans Programı

KARTALKAYA TURİZM BÖLGESİNDE MEYDANA GELEN GRAND KARTAL OTEL YANGINI VE İLGİLİ MEVZUATA DAİR AÇIKLAMALAR

TURİZM İŞLETME BELGESİ NEDİR?

- Turizm işletmesi belgesi, tür, sınıf, kapasite, personel nitelikleri dikkate alınarak turizm işletmelerine işletme aşamasında verilen bir nitelik belgesidir.
- Yetkili idaresinden (Belediye ya da İl Özel İdaresi) işyeri açma ve çalışma ruhsatı (İAÇR) alamayan işletmelere, turizm işletmesi belgesi verilmez.
- ***Turizm işletmesi belgesi, tesisin teknik yeterliliğine (imar ve yangın güvenliği gibi) ilişkin bir belge olmayıp, "kalite" belgesi niteliğindedir*** ve tek başına bir otelin açılıp işletilmesi için yeterli değildir.

KONAKLAMA TESİSLERİ HANGİ AÇILARDAN VE NE ŞEKİLDE DENETLENMEKTEDİR?

- Bir tesisin konaklama tesisi olup olamayacağına işyeri açma ve çalışma ruhsatı (İAÇR) vermeye yetkili idare karar verir. Bakanlığımız tarafından sadece konaklama tesisinin türü ve sınıfı belirlenir.
- Bir otelin uymak zorunda olduğu; imar mevzuatı, çevre mevzuatı, yangından korunma mevzuatı, vergi mevzuatı, iş sağlığı ve güvenliği gibi çok sayıda mevzuat bulunmaktadır. **Bu mevzuatlarda yer alan kurallara uyulup uyulmadığının ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından denetlenir.**

➢2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nun 30 uncu maddesinde Kültür ve Turizm Bakanlığının oteller üzerindeki denetim yetkisi "Belge talebinde bulunan işletmelerin belgelendirilmesine esas denetimlerinin, belgeli yatırım ve işletmelerin niteliklerine ilişkin denetimlerin yapılması ve işletmelerin sınıflandırılması" olarak tanımlanmıştır.

KONAKLAMA TESİSLERİ HANGİ AÇILARDAN VE NE ŞEKİLDE DENETLENMEKTEDİR? DENETİMLERE ESAS MEVZUAT NEDİR?

Turizm Yatırım, İşletme ve Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Yönetmeliğin 18 inci maddesi uyarınca;

➢**Belgeli turizm işletmelerinde temizlik, intizam, servis, fiyat, idare ve işletme, belge almaya esas olan vasıflarla, personel niteliklerinin tespit ve denetimi yetkisi Bakanlığa aittir.**

➢Sağlık ve çevre kirliliği ile ilgili denetimler, görevli kamu kurum ve kuruluşlarının tabip ve sağlık elemanlarınca, **işyeri açma ve çalışma ruhsatları ile ilgili denetimler, işyeri açma ve çalışma ruhsatını veren kamu kurumu tarafından yapılır.**

Görüldüğü gibi, yangın, gıda denetimi, havuz suyu hijyeni, gürültü izolasyonu, asansör sertifikasyonu gibi uzmanlık gerektiren konular ilgili kurumların yetkisinde olup, Bakanlığımız denetim elemanlarının görev ve yetki alanında olmadığı gibi bu konularda yetkinlikleri de bulunmamaktadır.

KONAKLAMA TESİSLERİ HANGİ AÇILARDAN VE NE ŞEKİLDE DENETLENMEKTEDİR? DENETİMLERE ESAS MEVZUAT NEDİR?

- İşyeri açma ve çalışma ruhsatının varlığı, yetkili makamlar tarafından kendi mevzuatlarına göre gerekli inceleme ve denetimlerin yapıldığına ve teknik yeterliliğine (imar ve yangın güvenliği gibi) karinedir.

- Buradan da anlaşılacağı gibi; ***turizm işletmesi belgesi, tesisin teknik yeterliliğine (imar ve yangın güvenliği gibi) ilişkin bir belge olmayıp, "kalite" belgesi niteliğindedir*** ve tek başına bir otelin açılıp işletilmesi için yeterli değildir.

BAKANLIĞIMIZ KONAKLAMA TESİSLERİNİ HANGİ AÇIDAN DENETLER?

Bakanlığımızca konaklama tesislerinde yapılan denetimlerde;

- Tesisin kullanım amacına uygun büyüklükte mahallere sahip olmasına,
- Turizm tesisinin 3-4-5 yıldız gibi belirlenen sınıfının devam edip etmeyeceğine,
- Verilen hizmetin nitelikli olması ile tesisin temiz ve bakımlı olmasına,
- Lokanta, SPA, Lobi gibi genel mahaller ile yatak odalarının asgari şartlarının sağlanmasına,
- Tür ve sınıfına göre oda sayılarının uygun olup olmadığına,
- Turizm belgesinde belirtilen kapasitede değişiklik olup olmadığına,
- Personel niteliklerine,
- Tesis türünün tespitine yönelik kalite unsurlarına bakılır.

BAKANLIĞIMIZ KONAKLAMA TESİSLERİNİ HANGİ AÇIDAN DENETLER?

Bakanlığımızca düzenlenen her turizm işletmesi belgesi işyeri açma ve çalışma ruhsatını düzenleyen yetkili idareye gönderilir.

Belgelendirme aşamasında sunulan işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile ilgili olarak ilgili mevzuat çerçevesinde herhangi bir değişiklik yapılması veya iptal işleminin söz konusu olması halinde ivedi olarak Bakanlığımıza bildirilmesi istenir.

TURİZMİN YOĞUN OLDUĞU VE REKABET ETTİĞİMİZ ÜLKELERDE KONAKLAMA TESİSLERİNİN BELGELENDİRME VE DENETİMİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

ÜLKELER	YEREL YÖNETİMLERİN YETKİSİ	YANGIN DENETİM YETKİSİ	TURİZM OTORİTESİNİN YETKİSİ
FRANSA	Konaklama tesisinin işletilmesi iznini Belediye veya Valilik verir.	Konaklama tesisleri katı yangın güvenliği standartlarına uymak zorundadır. Denetimler Belediye yangın güvenliği hizmetleri tarafından Valilik ve itfaiye ekipleriyle işbirliği içinde **2 yılda bir** yapılır.	İsteğe bağlı olarak; devlet desteklerinden yararlanmak ve pazarlama kolaylığı sağlamak için Turizm Müsteşarlığı vasıtasıyla sınıflandırma yaptırılır ve etiket alınır.
İTALYA	Konaklama tesislerinin izin veya lisans alması, belediyenin yetki alanına girmektedir.	Yangın Önleme Sertifikası, İçişleri Bakanlığına bağlı olan Ulusal İtfaiye Teşkilatı tarafından verilir. Bu sertifika her **5 yılda bir** İtfaiye Teşkilatı tarafından yenilenmektedir. Bu süre zarfında İtfaiye Teşkilatı, iş yoğunluğuna bağlı olarak ara denetimler gerçekleştirebilir.	İtalya'da Turizm Bakanlığı, konaklama tesislerinin açılış izinleri veya başlangıç denetimlerinden doğrudan sorumlu değildir. Konaklama tesisleri, Bakanlık tarafından ayrıca belgelendirilmemektedir.

TURİZMİN YOĞUN OLDUĞU VE REKABET ETTİĞİMİZ ÜLKELERDE KONAKLAMA TESİSLERİNİN BELGELENDİRME VE DENETİMİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

ÜLKELER	YEREL YÖNETİMLERİN YETKİSİ	YANGIN DENETİM YETKİSİ	TURİZM OTORİTESİNİN YETKİSİ
İSPANYA	Konaklama tesisleri için lisans verme **yetkisi özerk topluluklara** ve bazı durumlarda yerel yönetimlere aittir.	**Öncelikle belediyelerin yetki alanına girmektedir.** Açılış öncesinde yerel yetkililer tarafından denetim yapılır. Yangın denetimleri **yıllık olarak** yerel otoriteler ve itfaiye birimleri tarafından yapılır.	Konaklama tesisleri için izinler özerk topluluklar ve yerel yönetimler tarafından düzenlenmektedir. Merkezi bir otoriteden (bakanlık veya ulusal turizm ajansı) ek bir işletme izni alma zorunluluğu bulunmamaktadır.
YUNANİSTAN	Yerel yönetimden inşaat yönetmenliklere uygun olarak yapıldığını gösteren belge ile bulunduğu bölgedeki itfaiye teşkilatından alınan yangın güvenlik sertifikası alınır.	Konaklama tesisleri dahil bütün tesislerin yangın güvenliği bakımından uygunluk sertifikası alması zorunludur ve denetlenmesi sadece İtfaiye teşkilatının yetkisindedir. Yunanistan'da İtfaiye teşkilatı merkezi olup Kamu Güvenliği ve Vatandaş Koruma Bakanlığına bağlıdır. Yangın güvenliği sertifikası için tesisin pasif ve aktif yangın güvenliği incelenir, İtfaiye tarafından uygun bulunursa **5 yıl geçerliliği** olan bir sertifika verilir.	Konaklama tesislerine turistik işletme ruhsatı Turizm Bakanlığınca verilmektedir.

YANGIN OLAYININ YAŞANDIĞI KONAKLAMA TESİSİNİN GEÇMİŞ DÖNEMLERDE DENETİM SÜRECİNE VE FAALİYETİNE İLİŞKİN BİLGİ, BELGE VE TESPİTLER

- Grand Kartal Otel adlı tesis mahallinde Bakanlığımız kontrolörlerince denetimler yapılmıştır.
- Tespit edilen mevzuata aykırılıklar nedeniyle idari yaptırım önerisi içeren raporlar doğrultusunda, tesis hakkında 5 kez idari yaptırım (3 kez uyarma ve 2 kez idari para cezası) uygulanmıştır.

YANGIN OLAYININ YAŞANDIĞI KONAKLAMA TESİSİNİN GEÇMİŞ DÖNEMLERDE DENETİM SÜRECİNE VE FAALİYETİNE İLİŞKİN BİLGİ, BELGE VE TESPİTLER

MAHALLİNDE YAPILAN DENETİMLER			
	DENETİM TARİHİ	**DENETİM NEDENİ**	**ÖNERİLEN İŞLEM**
1	20/12/2008	Tek belge düzenlenmesi, kapasite değişikliği, işletmeci şerhi, isim değişikliği	Tahsis sahibi Orman Genel Müdürlüğünden görüş sorulması ve alınacak görüş doğrultusunda işlem yapılması
2	24/11/2009	Tek belge düzenlenmesi, kapasite değişikliği, işletmeci şerhi, isim değişikliği	Tahsis sahibi kurumdan (OGM) görüş sorulması ve alınacak görüş doğrultusunda işlem yapılması.
3	06/03/2015	Şikayet + Son durum tespiti	Tahsis yapan kurumdan (OGM) görüş sorulması, mevzuatımız kapsamında eksiklikler nedeniyle uyarı cezası verilmesi
4	30/12/2015	İşletmeci tespiti + Eksik husus	Bir önceki denetimdeki eksiklikler giderilmiştir. Mevcut kapasitesi konusunda tahsis yapan kurumdan görüş sorulması.
5	19/12/2018	Tahsisle ilgili son durum tespiti	Tahsis yapan kurumdan (OGM) görüş sorulması, mevzuatımız kapsamında eksiklikler nedeniyle uyarı cezası verilmesi, alt işletmeciler için belgelerin istenilmesi.
6	22/10/2020	Eksik husus tespiti + tahsis yapan kurum talebi	Personel lojmanı ve işletmeci şerhi talebine ilişkin tahsis yapan kurumlara görüş sorulması, uygun görüş gelmesi durumunda işlem yapılması
7	16/01/2021	COVİD-19 Önlemlerinin uygulanıp uygulanmadığı	COVİD -19 önlemlerinde herhangi bir eksiklik tespit edilmemiştir.
8	30/01/2021	COVİD-19 Önlemlerinin uygulanıp uygulanmadığı	COVİD -19 önlemlerinde herhangi bir eksiklik tespit edilmemiştir.
9	16/12/2024	Şikayet (Telesiyej)	İl Müdürlüğüne yazı yazılması

YANGIN OLAYININ YAŞANDIĞI KONAKLAMA TESİSİNİN GEÇMİŞ DÖNEMLERDE DENETİM SÜRECİNE VE FAALİYETİNE İLİŞKİN BİLGİ, BELGE VE TESPİTLER

DOSYA/EVRAK İNCELEMESİ SONRASINDA DÜZENLENEN RAPORLAR			
	RAPOR TARİHİ	**İNCELEME NEDENİ**	**ÖNERİLEN İŞLEM**
1	08/03/2021	Orman Genel Müdürlüğünün yazısı üzerine	Orman Genel Müdürlüğü uygun görüşü sonrasında tesisin 3 yıldızlı otel-oberj turizm işletmesi belgesinin güncellenmesi
2	07/05/2021	Orman Genel Müdürlüğünün yazısı üzerine	Personel lojmanı bloğu kapasiteden çıkarılarak turizm işletmesi belgesinin güncellenmesi
3	13/09/2021	Orman Genel Müdürlüğünün yazısı üzerine	Personel lojmanı bloğu kapasiteye alınarak turizm işletmesi belgesinin güncellenmesi
4	13/09/2024	Şikayet (Telesiyej)	Farklı eksiklikler nedeniyle uyarma + idari para cezası
5	23/01/2025	İl müdürlüğü yazısı	Yangın sonrası belge iptali.

YANGIN OLAYI SONRASI BAKANLIĞIMIZIN GERÇEKLEŞTİRDİĞİ ÇALIŞMALAR

- 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanun uyarınca yetkili idare tarafından işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen konaklama işletmelerinin bu ruhsatı aldıkları tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlığımızdan turizm işletmesi belgesi almaları zorunlu olup, bu belgeyi yasal süre içerisinde alamayan konaklama tesisleri faaliyette bulunamamaktadır.
- Bu kapsamda ruhsatsız olarak kayıt dışı faaliyet gösteren konaklama tesislerinin faaliyetlerine son verilmesi, süresi içerisinde turizm belgesi alamayan konaklama tesislerinin ise işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının iptal edilerek faaliyetlerine son verilmesi için Kanun düzenlemesinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren farklı zamanlarda yazılan 7 adet yazımızla 81 İl Valiliğine talimat verilmiştir.

YANGIN OLAYI SONRASI BAKANLIĞIMIZIN GERÇEKLEŞTİRDİĞİ ÇALIŞMALAR

- Bu kapsamda Bakanlığımızca yapılan çalışmalar sonucunda **yerel yönetimler** tarafından ülke genelinde toplam 6.207 adet konaklama işletmesinin faaliyetine son verildiği bildirilmiştir. Bu çalışmalar, yangından bağımsız olarak 2022 yılı sonundan itibaren yoğun şekilde yürütülmektedir.
- Ancak yangından sonra gerek valilikler gerekse belediyeler koordinasyonunda yoğun bir denetim çalışmasına başlanıldığı ve çok fazla tesiste eksiklikler tespit edilerek kapatma yaptırımı uygulandığı Bakanlığımıza iletilmiştir.
- 2022 öncesi son 40 yılda belgeleri eksik olan yaklaşık 100 tesis Bakanlığımızın bildirimi üzerine yerel idarelerce kapatılmışken; 2022'den Ocak 2025 tarihine kadar geçen yaklaşık 3 yıllık sürede Bakanlığımızca bildirilen tesislerden yetkili idareler tarafından kapatılan tesis sayısı 4.380'dir. 21 Ocak 2025 tarihinden itibaren ilgili idaresi tarafından yapılan denetimler sonucunda 1 ayda kapatılan tesis sayısı ise 1.827'dir.

BENZER OLAYLARIN TEKRAR YAŞANMAMASI İÇİN ALINAN, ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER NELERDİR?

İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATI YÖNETMELİĞİ

- **Ruhsata tabi her ilave yapılaşma ve tadilatta yenilenmeli.**
- **4 yılda bir yenilenmeli.**

⬇

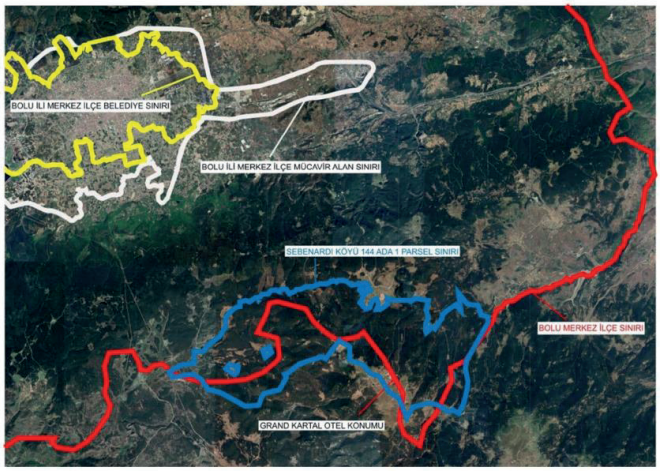
BİNALARIN YANGINDAN KORUNMASINA İLİŞKİN YÖNETMELİK

- **Her ilave yapılaşma ve tadilatta yenilenmeli.**
- **En az 2 yılda bir yenilenmeli.**

Bolu Kartalkaya Yangın Faciası

TBMM Komisyona Bilgi Sunumu

Otel belediye mülki sınırımız ve mücavir alan sınırlarımız dışında Orman Arazisinde kalmakta olup Turizm Bakanlığı Yatırımlar Genel Müdürlüğü tarafından Kesin Tahsis Belgesi ile 1971 yılından itibaren 49 yıllığına firma adına kesilen tahsisi yapılmıştır.
1997 yılında "Bolu Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü'nden taşınmazın İnşaat Ruhsatı alınmıştır.

Otelin ilk hali 1990'lı yılları

1999 yılında alınan tadilat ruhsatında tadilat alanı 3.224 m²'dir. Yapı kullanma izin belgesinde toplam alan 16.192 m² olarak yer almaktadır.

04.01.1997 Tarih ve 73 Ruhsat Numaralı İnşaat Ruhsatı ile günümüzdeki fotoğraftanda görüldüğü üzere büyük farklılıklar vardır.
Bu farklılıklar ile ilgili Tadilat projeleri için İl Özel İdaresi tarafından gerekli denetimler yapılarak ruhsatlandırılmış mıdır?

BİLİRKİŞİ RAPORUNDA Otelde ki proje ve uygulama aykırılıklarına rağmen Otel 24/1/1973, 7/8/97, 11/4/2000, 21/03/2002 ve 22/10/2021 tarihlerinde Turizm İşletmesi Belgesi aldığı görülmüştür.

GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLAR

- Belediye sınırları dışında, 5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu ilgili maddeleri(Madde 4, Madde 9-e, Madde 11) ve 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ilgili maddeleri(Madde 5, Madde 6-b, Madde 7-g,h, Madde 30-m, Madde 69) gereğince ***yetki ve sorumluluklar Bolu Valiliği ve İl Özel İdaresine aittir.***

- İl İdaresi Kanunu ve İl Özel İdaresi Kanunu ilgili maddeleri gereğince, İlin yangın ile ilgili gerekli önlemlerini almaktan *'İlin Mülki İdari Amiri Olan'* Valiliğin sorumlu olduğu çok açıktır.

GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLAR

- ***5393 Sayılı Belediye Kanunu*** ilgili maddeleri(Madde 14, Madde 53)gereğince ***belediyenin sorumluluğu belediye sınırlarını*** kapsamaktadır.

- ***Belediye İtfaiye Yönetmeliğinde*** de çok açık şekilde itfaiye teşkilatının standartları ve özellikleri (Madde 42 - araç sayısı, ekipman vb.) ***belediye nüfusuna göre belirlenmiştir. Buda Belediyenin sadece sınırları içerisindeki yangınlara müdahalesi öngörülerek hazırlanmış bir mevzuattır.***

2634 SAYILI TURİZMİ TEŞVİK KANUNU

- 2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ilgili maddeleri(Madde 1, Madde3-l, Madde 30, Madde 34, Madde 37) gereğince, ***Turizm Sektörünün İnsan ve Çevre Sağlığı İle Can ve Mal Güvenliğinin Sorumluluğunun Kültür ve Turizm Bakanlığında*** olduğu açıkça görülmektedir.

- **Turizmi Teşvik Kanunu Madde 30;**

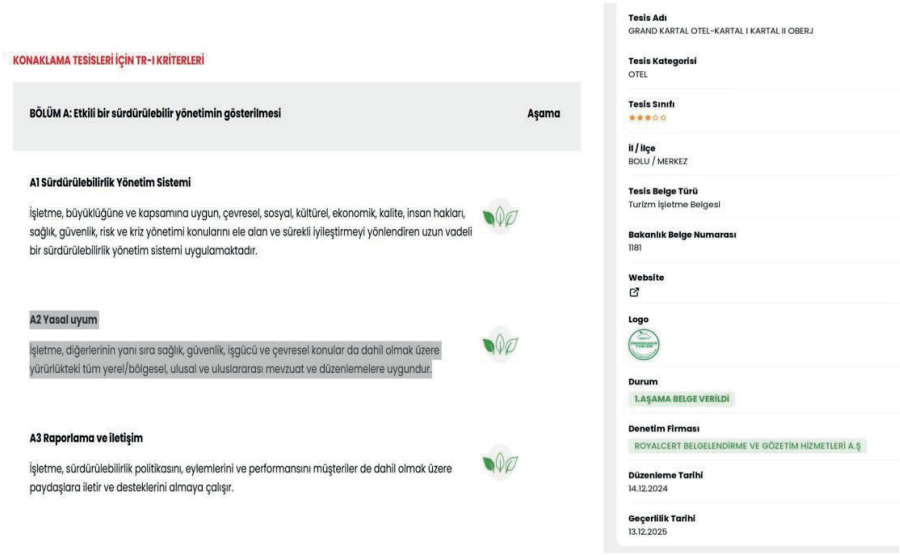
'Ülke Turizminin Uluslararası Standartlarda Geliştirilmesi, Turizm Faaliyetlerinin Sürdürülebilir, Çevreye Duyarlı ve Güvenli Bir Ortamda Gerçekleştirilmesi' ***İçin Denetim Yetkisinin Kültür ve Turizm Bakanlığında ve/veya Akredite Denetim Firmalarında olduğu da açıkça görülmektedir.***

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

- Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Türkiye Kültür Tanıtım ve Geliştirme Ajansı tarafından yayınlanan Türkiye Sürdürülebilir Turizm Endüstri Kriterleri Belgesinde uygunluk yükümlülüklerinde,

'Tüm yerel/bölgesel, ulusal ve uluslararası mevzuat düzenlemelerine tam uyum' kriteri yer almaktadır.

- Bu kapsamda Bakanlık tarafından veya yetkilendirdiği Akredite Denetim Firmaları tarafından Güvenilir Turizm Sertifikasyonu, Sürdürülebilir Turizm Sertifikasyonu vb. diğer sertifikasyonların verilebilmesi için öncelikle ***mevzuata uyum şartının tam olması gerekmektedir.***
- ***Yani bu akredite denetim firmalarının otellerde bütün konularda denetim yapmak zorunda olduğu resmi mevzuat ile hüküm altına alınmıştır.***

KONAKLAMA TESİSLERİ İÇİN TR-I KRİTERLERİ

BÖLÜM A: Etkili bir sürdürülebilir yönetimin gösterilmesi — **Aşama**

A1 Sürdürülebilirlik Yönetim Sistemi

İşletme, büyüklüğüne ve kapsamına uygun, çevresel, sosyal, kültürel, ekonomik, kalite, insan hakları, sağlık, güvenlik, risk ve kriz yönetimi konularını ele alan ve sürekli iyileştirmeyi yönlendiren uzun vadeli bir sürdürülebilirlik yönetim sistemi uygulamaktadır.

A2 Yasal uyum

İşletme, diğerlerinin yanı sıra sağlık, güvenlik, işgücü ve çevresel konular da dahil olmak üzere yürürlükteki tüm yerel/bölgesel, ulusal ve uluslararası mevzuat ve düzenlemelere uygundur.

A3 Raporlama ve iletişim

İşletme, sürdürülebilirlik politikasını, eylemlerini ve performansını müşteriler de dahil olmak üzere paydaşlara iletir ve desteklerini almaya çalışır.

Tesis Adı
GRAND KARTAL OTEL-KARTAL I KARTAL II OBERJ

Tesis Kategorisi
OTEL

Tesis Sınıfı

İl / İlçe
BOLU / MERKEZ

Tesis Belge Türü
Turizm İşletme Belgesi

Bakanlık Belge Numarası
1181

Website

Logo

Durum
1.AŞAMA BELGE VERİLDİ

Denetim Firması
ROYALCERT BELGELENDİRME VE GÖZETİM HİZMETLERİ A.Ş

Düzenleme Tarihi
14.12.2024

Geçerlilik Tarihi
13.12.2025

TURİZM TESİSLERİNİN NİTELİKLERİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK

- Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelikte ***2007 yılı ve öncesinde yapılan otellerin yangın önlemlerinin tamamlanması için 31.12.2023 e kadar verilen süre Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi(Karar Sayısı: 7979) ile yapılan yönetmelik değişikliğiyle 30.04.2024 uzatılmış.***
- Buna rağmen yangın önlemlerini almayan oteller için özel işlem yapılarak, ***Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, Kontrolörler Kurulu Başkanlığı tarafından 26.05.2024 tarihinde yazılan yazı ile 31.08.2024 e kadar tekrar ek süre verilmiştir.***
- **26.05.2024 Tarihindeki Yazıda, Yangın Güvenlik Önlemleri yok sayılarak; *'Tesislerin Arşiv Dosyasında Bulunan veya Bakanlığımıza Gönderilen İtfaiye Uygunluk Yazıları/Raporlarının veya Yetkili İdaresince Düzenlenmiş Ruhsatların Kabul Edilmesi'* ifadesi yer almaktadır.**

TURİZM TESİSLERİNİN NİTELİKLERİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK

- **Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin 17. Maddesinin 5. Bendinde;**

22.12.2024 tarihindeki değişiklik öncesinde 'acil durumlar için eylem planı oluşturulur ve uygulamasından sorumlu personel tanımlanır, personele gereken eğitim verilir ve müşterilerin acil eylem planı konusunda bilgilendirilmesi' ifadesi yer almaktaydı.

- ***Bu maddenin kaldırılmış olması Kültür ve Turizm Bakanlığının ve Otel Sahibinin sorumluluklarını ortadan kaldırmamaktadır.***
- Çünkü **6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik** gereğince otel tarafından acil durum eylem planlarının hazırlanmış olması zorunlu olup bu kayıtların iş sağlığı ve güvenliği defterlerinde ve dokümanlarında yer alması gerekmektedir.
- ***Ayrıca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından yapılan denetim tutanaklarında ve raporlarında bu bilgilerin yer alması gerekmektedir.***
- ***Ancak yanan otelde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca tek bir inceleme formu ve incelemeye ait herhangi bir rapor bulunmamış ve soruşturma dosyasına da ibraz edilmemiştir.***

Sınıflandırma Çalışmalarına İlişkin Değerlendirme Formlarının Hazırlanmasına ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ

(07/08/2009 tarihli ve 27312 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.)

- Bu Tebliğ, Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin 55 inci maddesinin (d) fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.
- Tebliğ ekinde turizm tesislerinin sınıflandırılması için kontrol listeleri yer almaktadır. Bu kontrol listelerinde yangınla ilgili kısımlarda bulunmaktadır.
- ***Bu tebliğ ve ekleri de ilgili tüm mevzuatlarda da olduğu gibi Kültür ve Turizm Bakanlığının yangınla ilgili hiçbir işlem yapmıyoruz, kontrol ve sorumluluk Bakanlığımız da değil ifadesi, Bakanlığın kendi çıkarttığı mevzuata uygun değildir.***

Turizm bakanlığının denetimindedir

"TURİZM YATIRIM, İŞLETME VE KURULUŞLARININ DENETİMİ HAKKINDA YÖNETMELİKTE " DENETİM SORUMLULUĞUNUN VE YETKİSİNİN KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞINDA OLDUĞU AÇIKÇA GÖRÜLMEKTEDİR. BU SEBEPTEN BÜTÜN OTELLER BU TÜR TABELALARI OTEL GİRİŞLERİNE KOYMAKTADIRLAR.

6331 SAYILI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği gereğince, otel sahibi tarafından tüm yangın söndürme sistemlerinin en az yılda 1 defa kontrollerinin yaptırılmış olması zorunlu olup, bu kayıtların iş sağlığı ve güvenliği defterlerinde ve dokümanlarında yer alması gerekmektedir. Bolu'daki yangında yanan otel ile ilgili denetim yoktur, kayıtları da tutulmamıştır.

Ayrıca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından yapılan denetim tutanaklarında ve raporlarında bu bilgilerin yer alması gerekmektedir. Bir adet denetleme tutanağı yoktur.

BİNALARIN YANGINDAN KORUNMASI HAKKINDA YÖNETMELİK

- ***Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin Madde 6/Görev, Yetki ve Sorumluluk ve Madde 131/Denetim bölümleri incelendiğinde;***
  - **Yapı Sahibi(Grand Kartal Otel Sahibi ve İşletmecisi)**
  - **Yapı Ruhsatı Vermeye Yetkili İdare(İl Özel İdaresi)**
  - **Sigorta Şirketleri(sigorta ettikleri binalarda, tesislerde ve işletmelerde, bu Yönetmelik hükümlerine uyulup uyulmadığını kontrol etmek mecburiyetindedir.)**
  - **Denetim; ilgili olduğu bakanlık ve ruhsat vermeye yetkili kamu kurum ve kuruluşlarının müfettişi, kontrolör veya denetim elemanları tarafından denetlenir.**

  hükümleri yer almaktadır.
- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik gereğince; Grand Kartal Otel yapım yılı nedeniyle **mevcut yapı** **(yapım yılı 2007 öncesi olduğu için)** olarak kabul edilmektedir.

BİNALARIN YANGINDAN KORUNMASI HAKKINDA YÖNETMELİK

- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelikte 2021 yılında yapılan değişiklik ile ***Geçici Madde 3 de mevcut binaların yangından korunması için alınması gereken tedbirlerin ruhsat vermeye yetkili idarelerce denetlenmesi gerektiği açıkça ifade edilmekte olup ayrıca eksikliklerin giderilmesi için 31.12.2023 tarihine kadar süre verildiği görülmektedir.***

İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATLARINA İLİŞKİN YÖNETMELİK

- ***İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliği Madde 5;*** 'Yetkili idareler ***işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra*** yapacakları denetimlerde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak mevzuatta öngörülen tedbirlerin alınmış olmasını ve ***yangına karşı tedbirlerin alınmış olmasının yerine getirilip getirilmediğini kontrol eder'*** ifadesi yer almaktadır.
- ***Bu nedenle ruhsat alındıktan sonra da yönetmelikte (md.4,md.5,md.32) yer alan hususlar ile birlikte yangına ilişkin denetimlerinde İl Özel İdaresi tarafından yapılması gerekmektedir.***

MEVZUATLAR VE BİLİRKİŞİ RAPORU ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRME

Söz konusu oteli denetleme yetkisi ve görevi esas itibarıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı'na aittir.

Nitekim Grand Kartal Otel, turizm bölgesi ilan edilmiş olan Kartalkaya Kayak Merkezi'nde, 2634 Sayılı Turizm Teşvik Kanunu'na göre, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca verilen Turizm İşletme Belgesine dayanarak faaliyet göstermektedir.

Bilindiği üzere, 1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde, turizm işletmelerini denetleme ve cezalandırma işlemlerini yürütmek Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın görevleri arasında sayılmıştır.

Hiç şüphesiz bu görev, bireylerin can ve mal güvenliğinin korunmasını da kapsamakta ve dolayısıyla Bakanlığa bu açıdan da bir denetim yapma yükümlülüğü getirmektedir.

MEVZUATLAR VE BİLİRKİŞİ RAPORU ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRME

Nitekim 2634 sayılı Kanun'un 37/3. maddesi uyarınca çıkarılan Turizm Yatırım, İşletme ve Tesislerinin Denetimi Hakkında Yönetmelik'in 2. maddesine göre, söz konusu yönetmelik insan çevre ve sağlığı ile … can ve mal güvenliği de dahil olmak üzere… diğer hususların denetlenmesine ilişkin hususları kapsamaktadır.

Ayrıca aynı yönetmeliğin 22. maddesinde Bakanlık denetim elemanlarının, işletmenin işyeri açma ve çalışma ruhsatına uygunluğunu, işletmede insan ve çevre sağlığı ile can ve mal güvenliğinin sağlanmasına yönelik tedbirlerin alınıp alınmadığını denetleyecekleri de açıkça ifade edilmiştir.

BOLU BELEDİYE BAŞKANLIĞI GRAND KARTAL OTEL SÜRECİ

- **Otel yetkilileri belediyemize başvurarak yangın yeterlik denetimi yapılmasını ve bu konuda rapor verilmesini talep etmesi üzerine, İtfaiye Müdürlüğümüz tarafından 16.12.2024 tarihinde gerekli denetimler yapılarak yangın güvenliği açısından eksikler tespit edilmiş ve başvuru sahibine bildirilmiş, başvuru sahibi ise 24.12.2024 tarihli dilekçesi ile başvurusunu geri çekerek süreci sonlandırmıştır.**
- Belirtmek gerekir ki, Grand Kartal Otel yetkililerinin yapmış olduğu başvuruya binaen yapılan denetimle ilgili olarak İl Özel İdaresi ya da Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bilgilendirilmemiş olması dolayısıyla Belediye personeline bir sorumluluk atfedilmesi mümkün değildir.
- Şöyle ki; daha önce de ifade edildiği üzere, Bolu Belediyesi'nin Grand Kartal Otel'i herhangi bir şekilde re'sen denetlemek görev ve yetkisi bulunmamaktadır.

BOLU BELEDİYE BAŞKANLIĞI GRAND KARTAL OTEL SÜRECİ

- **Ancak Belediye İtfaiye Yönetmeliği'nin Ek 1. maddesinin ilk fıkrasında Belediye itfaiye teşkilatına, Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmeliğin ilgili maddelerine göre yangına karşı alınan önlemleri gösteren itfaiye raporunun düzenlenmesi için EK-15 başvuru formu ile başvuru sahibinden işyeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye yetkili idareden veya ilgili bakanlıklardan MÜRACAAT GELMESİ HALİNDE, belediye itfaiye teşkilatının ilgili görevlisi tarafından başvuruya konu işyerinin yerinde inceleneceği ve itfaiye raporunun yapılan tespitler esas alınarak hazırlanacağı hüküm altına alınmıştır.**
- Söz konusu hükümden anlaşılacağı üzere Bolu Belediyesi, ancak yapı sahibinden veya ruhsat vermeye yetkili idare veya Bakanlık'tan bir talep gelmesi üzerine yangın yeterlik incelemesi yapabilir. Soruşturmaya konu olayda, İl Özel İdaresi veya Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan gelen böyle bir talep bulunmamaktadır.
- İnceleme, Grand Kartal Otel yetkililerinin başvurusu üzerine yapılmıştır. **İtfaiye raporu düzenlenmesine ilişkin işlem, isteğe bağlı bir idari işlem niteliğinde olup, istek olmadan idarece re'sen böyle bir işlem tesis edilmesi hukuken mümkün değildir.**

BOLU BELEDİYE BAŞKANLIĞI GRAND KARTAL OTEL SÜRECİ

- **Somut olayda, başvuru üzerine Bolu Belediyesi İtfaiye Müdürlüğü tarafından yangın yeterliğine ilişkin inceleme yapılmış, tespit edilen eksiklikler karşı tarafa bildirilmiş, sonrasında ise bu yönde yapılmış olan başvuru, sahibi tarafından geri alınmıştır.**
- **İsteğe bağlı işlemin sebep unsurunu teşkil eden başvuru geri alındığından, Belediye'nin süreci tamamlamak yetkisi bulunmadığı gibi, Bolu İtfaiye Teşkilatı'nın başvurunun geri alındığını ve bu nedenle bir işlem yapılmadığını, bir başka kurum veya kuruluşa bildirmek gibi bir yükümlülüğü de bulunmamaktadır.**
- **Ayrıca Belediye İtfaiye Yönetmeliği'nin Ek 1. maddesi, düzenlenen "itfaiye raporuna" ilişkin kayıtların ilgili idarelerle paylaşılabileceğinden söz etmektedir.**
- ***SOMUT OLAYDA İSE İLGİLİLERİN BAŞVURUYU GERİ ÇEKMİŞ OLMASI DOLAYISIYLA BİR "İTFAİYE RAPORU" HAZIRLANMAMIŞ OLDUĞUNDAN, YÖNETMELİK KAPSAMINDA PAYLAŞILABİLECEK OLAN BİR RAPOR BULUNMAMAKTADIR.***

BİLİRKİŞİ RAPORUNDA

- Grand Kartal Otel'in belediye ve mücavir alan sınırları dışında olduğu, bu nedenle söz konusu alana ilişkin **Belediyenin çalışma ruhsatı verme, bu ruhsat sırasında yangın güvenliğine ilişkin tedbirlerin alınıp alınmadığını denetleme gibi bir görev ve sorumluluğunun bulunmadığı**; **2007 tarihli Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 6. maddesi uyarınca ilgili yönetmelik hükümlerinin uygulanmasından yapı ruhsatı vermeye yetkili idarelerin sorumlu tutulduğu ve Grand Kartal Otel'in bulunduğu alanda yapı ruhsatı vermeye yetkili merciin İl Özel İdaresi olduğu açıkça ifade edilmiştir.**
- **Grand Kartal Otel Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilileri tarafından 2008 yılından bu yana muhtelif tarihlerde denetlenmiş, Bilirkişi raporundan anlaşıldığı üzere yangından önceki son denetim de 16.12.2024 tarihinde yapılmış, söz konusu denetime ilişkin rapor ise yangından bir gün sonra 22.01.2025 tarihinde hazırlanmıştır.**

BİLİRKİŞİ RAPORUNDA

- Söz konusu raporda bir takım eksiklikler sebebiyle idari para cezası uygulandığı bilgisine yer verilmiş olsa da, yangın yeterliği konusunda herhangi bir tespite, bu konudaki eksikliklerin giderilmesi konusunda bir talimata yer verilmemiştir.
- **Söz konusu denetimler Bakanlık yetkilileri tarafından yerinde inceleme yapmak suretiyle gerçekleştirildiğinden, Bolu Belediyesi İtfaiye Müdürlüğü'nün, ilgililerin talebi üzerine yaptığı inceleme sonucunda tespit etmiş olduğu eksikliklerden, oteli can güvenliği açısından da denetlemekle yetkili ve görevli idare olan Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın da hali hazırda haberdar olduğunu kabul etmek gerekir.**
- **Bu konudaki tespitlere denetim raporlarında yer verilmemiş olması aksini kabulü gerektirmez. Bu itibarla Bakanlığın yerinde denetim yapmış olması sebebiyle haberdar olduğu, ancak raporlarında yer vermediği eksiklerle ilgili bildirimde bulunulmamış olmasının bir sorumluluğa yol açmayacağında kuşku bulunmamaktadır.**

GRAND KARTAL OTEL BOLU-KÖROĞLU KÜLTÜR VE TURİZM KORUMA VE GELİŞİM BÖLGESİNDE BULUNMAKTADIR.

2534 Sayılı Turizm Teşvik Kanunu'nun 7'inci maddesine göre, kültür ve turizm koruma ve gelişme bölgeleriyle turizm merkezlerinde her ölçekteki planları yapmaya, yaptırmaya re'sen onaylamaya ve tadil etmeye Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca bu bölgede 1991 yılında Bolu Valiliği onayı ile imar planı ve bu planda çeşitli tarihlerde plan değişiklikleri yapılmış fakat bu planda ve değişikliklerinde Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin 21. maddesinin 3. fıkrası gereği yangın güvenliğine ve yangına erişime ilişkin düzenlemelere yer verilmemiştir. **Bu husus mevzuatta önemli bir eksikliktir.**

TESPİT VE ÖNERİLER

1- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik kapsamında düzenlenen itfaiye raporlarının geçerlilik süresine ilişkin olarak mevzuatta açık bir süre belirtilmemektedir.

2- İtfaiye raporlarının geçerliliğinin hangi hallerde sona erdiğine dair mevzuatta açık bir ifade yer almamaktadır.

3- İtfaiye raporu verildikten sonra bu kapsamda yapılacak denetimlerin sıklığına ilişkin olarak da mevzuatta açık bir hüküm bulunmamaktadır.

4- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelikte, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte, Belediye İtfaiye Yönetmeliğinde **açık olmayan bu hususların gerekli düzenlemeler yapılarak netleştirilmesi gerekmektedir.**

5- İl Özel İdarelerine de itfaiye teşkilatı kurulması yükümlülüğü getirilmelidir.

TESPİT VE ÖNERİLER

6- Turizm Bölgelerinde kapasiteye göre gerekli araç ve ekipmana sahip İtfaiye Müfrezeleri kurulması zorunlu hale getirilmelidir.

7- Yangına müdahale ekibi ile yangınları önleme ve denetim ekiplerinin birbirinden ayrılması için mevzuatlarda ek düzenlemeler yapılmalıdır.

8- Önleme ve Denetim ekiplerinin yapı kontrol bölümünden ayrı tutulması mümkün olmadığından 2012 öncesinde olduğu gibi bina planları proje aşamasında ve yapım aşamalarında olmak üzere yangın ile ilgili tüm mevzuatlar ışığında mimari, elektrik, mekanik vb. her açıdan kontrollerinin ve denetiminin yapılması sağlanacak bir sistem kurulmalıdır.

9- Bu kapsamda yangın uygunluk belgesi verebilecek standartlara sahip akredite kuruluşların Bakanlıkça yetkilendirilmesi değerlendirilmelidir.

10- İller de 'Yangın Master Planları' hazırlanmalıdır.

TESPİT VE ÖNERİLER

İTFAİYE TEŞKİLATLARI MALİ AÇIDAN GÜÇLENDİRİLMELİDİR.

11- 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanununda itfaiye teşkilatlarına finasman olması gerekçesi ile 'Yangın Sigortası Vergisi' yer almasına rağmen Belediyeler tarafından bu vergi sağlıklı şekilde alınamamaktadır.

12- 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ilgili maddeleri (md.40, md.41, md.42, md.43, md.44) gereğince yangın, deprem, sel, hırsızlık vb. zararları içeren toplu sigorta poliçelerinde gösterilen primlerin yangın sigortası primlerine isabet eden kısmı da bu matraha dahil olduğundan toplu poliçelerde de yangın sigortası primlerine isabet eden kısmından da %10 vergi alınması gerekmektedir.(Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı 11.01.2022 tarihli Görüş Yazısı)

13- Fakat sigorta lobisi tarafından bu gelirin belediyelere verilmesi engellenmektedir.

TESPİT VE ÖNERİLER

14- Büyükşehir olmayan Belediyelere ve nüfusu 25.000'in altında olan İlçe Belediyelerine **'İtfaiye Hizmet Payı'** adı altında İLBANK aracılığı ile ek pay ödenmesi,

15- Orman alanlarının büyüklüğüne göre **'Yangından Koruma Payı'** olarak Belediyelere ek ödeme yapılması,

16- Orman Bölge Müdürlüklerine İtfaiye Teşkilatı kurulması zorunluluğu getirilmesi,

17- Turizm amaçlı özel imar planlarında **'İtfaiye Alanı'** konulmasının mecburi hale getirilmesinin 'Mekânsal Planlar Yönetmeliğine' ek hüküm olarak konulması,

18- Kamu kuruluşlarına (Adliyeler, Valilikler, İl Müdürlükleri vb.) işyeri statüsü verilerek, işyeri açma ruhsatı kapsamına alınması, böylece Belediyeler tarafından rutin denetimlere açılması,

19- Hastane, okullar, kapalı spor salonları, öğrenci yurtları için Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğe ek önlem içeren düzenlemelerin eklenmesi,

20- İtfaiye araçlarının tamamına yakını yabancı menşeili olup, yerli itfaiye araçlarının imalatı için sanayicilere ek teşvik verilmesi,

TESPİT VE ÖNERİLER

21- Belediye İtfaiye Yönetmeliğinin EK MADDE 1-(4) bendindeki İtfaiye Raporlarının sonuçlarının ilgili Bakanlığa bildirilmesinin ihtarı olmaktan çıkartılıp, 'zorunluluk arz eder' şeklinde düzenlenmesi,

22- Doğalgaz bağlanan konut ve işyerleri hali hazırda denetimden muaftır. Doğalgaz dağıtım firmalarına, akredite firmalara veya belediye itfaiyelerine belirli periyotlarda doğalgaz bağlantılarının kontrolünün zorunlu hale getirilmesi,

23- Yapılan Siteler içinde ayrılan yolların İtfaiye araçlarının rahatça hareket edebilir olması için bina arası boşlukların ve yolların düzenlenmesi için mevcut mevzuatlara ek hükümler konulması,

24- Pek çok İlimizde zorunlu olarak dik çatı uygulaması yapılmaktadır. Birçok yangının sebebi baca kaynaklı ahşap çatı yangınlarından kaynaklanmaktadır. İvedi bir şekilde Türkiye genelinde yatay çatılı binaların yapılması zorunlu olmalı ve teşvik edilmelidir.

25- Tüm otellerde, otel odalarında sigara içilmesinin kesinlikle yasaklanması, (halen otellerimizde sigara içilen ve içilmeyen diye oda ayrımı var)

TESPİT VE ÖNERİLER

26- Aynı şekilde askeriye ve koğuşlarda ve özel ile devlet yurtlarında sigara içilmesinin sert müeyyidelere bağlanması,

27- Mevcut yangın güvenlik sistemlerini kasıtlı olarak devre dışı bırakanlara ağır ceza müeyyidelerin mevzuata eklenmesi,

28- 40 yatak ve üzeri konaklama tesislerinde ve yurtlarda 24 saat esasına göre güvenlik elemanı bulundurulmasının zorunlu hale getirilmesi,

29- Çok katlı turizm tesislerinde odun ile çalışan şömine uygulamasından derhal geriye dönülmesi,

30- Yangınlara müdahale eden İtfaiye Teşkilatı çalışanlarının 01/01/2026 tarihinden sonra, itfaiye eğitimi konusunda sertifika sahibi olan veya İtfaiyecilik okulu mezunlarının çalıştırılmasının zorunlu tutulması için yasal düzenleme yapılması,

31- İtfaiyeler, Dünyada birçok yerde İçişleri Bakanlığı'na bağlı ayrı bir genel müdürlük şeklinde çalışıyor. Türkiye'de ise merkezi olmayan model ile itfaiye hizmetlerinin sunumu gerçekleştiriliyor.

32- Belediyelerde ki itfaiye teşkilatlarının kurulacak Yangın Genel Müdürlüğü veya İtfaiye ve Acil Durum Planlama Genel Müdürlüğü adı altında birleştirilmesi gerekmektedir.

Dinlediğiniz için teşekkürler.

"Yangında hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet,
yakınlarına başsağlığı ve sabır diliyoruz.
Böyle acıların bir daha yaşanmaması dileğiyle..."

BOLU BELEDİYESİ SUNUMU GENEL HATLARI VE ÖZET

OLAYIN KÜNYESİ VE YETKİ DAĞILIMI

Kartalkaya'da bulunan Grand Kartal Otel'de yaşanan yangın faciası, yalnızca bir teknik arıza ya da bireysel ihmal değil; **yasal boşlukların, kurumsal koordinasyonsuzluğun ve denetim eksikliklerinin çarpıcı bir sonucu** olarak değerlendirilmelidir.

Otel, Bolu Belediyesi sınırları dışında yer almakta olup, **yetki ve denetim yükümlülüğü esas itibariyle Bolu Valiliği, İl Özel İdaresi ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'na aittir.**

Bolu Belediyesi'nin yasal olarak bu otele re'sen müdahale ya da denetim yetkisi bulunmamaktadır.

MEVZUAT, DENETİM ZAFİYETİ VE YÖNETİM BOŞLUĞU

Mevzuat Analizi

- **5442, 5302, 2634, 5393 ve 6331 sayılı kanunlara göre**; yangın güvenliği, iş sağlığı, turizm sertifikasyonu ve yapı denetimleri çok net şekilde merkezi ve il düzeyinde tanımlanmıştır.
- **Kültür ve Turizm Bakanlığı**, turizm işletme belgeli otellerde denetim ve güvenlik önlemleri bakımından birincil sorumludur.

Denetim Zafiyetleri

- Otel, Bakanlık ve bağlı denetim kuruluşları tarafından **sıklıkla denetlense de** yangın önlemleri yeterince sorgulanmamış, gerekli yaptırımlar uygulanmamıştır.
- Otelin 2024'te Bolu Belediyesi'nden yangın raporu istemesiyle başlatılan süreçte, belediye eksiklikleri tespit etmiş ancak **başvuru geri çekildiği için işlem sonlandırılmıştır**.

Belirlenen Eksiklikler

- **Acil durum planları yoktu.**
- **İSG kayıtları eksikti.**
- **Yangın güvenliği ekipmanı yetersizdi.**
- **İmar planlarında yangın tahliye yolları ve müdahale alanları tanımlanmamıştı.**

SONUÇ: SİSTEMATİK EKSİKLİKLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Tespitler

- Yetki ve sorumluluklar dağınık, mevzuatlar arasında tutarsızlık var.
- **Yangın raporlarının geçerlilik süresi ve yeniden denetim yükümlülüğü** mevzuatta açıkça düzenlenmemiş.
- **İl Özel İdarelerinin itfaiye teşkilatı eksikliği**, olaylara ilk müdahaleyi geciktiriyor.

BELEDİYE'NİN Önerileri

1. **Yangın uygunluk raporları ve denetim süreleri netleştirilmeli.**
2. **İl Özel İdarelerine zorunlu itfaiye teşkilatı kurulmalı.**
3. **Turizm bölgelerinde yangın müfrezeleri kurulmalı.**
4. **Otellerde sigara yasağı, ahşap çatı yasağı ve odun şömine yasağı getirilmeli.**
5. **İtfaiye sistemleri merkezi bir genel müdürlük altında toplanmalı.**

6. **İtfaiyecilik eğitimi zorunlu hale getirilmeli.**

I. Genel Arka Plan ve Hukuki Sorumluluklar

Otelin Konumu ve Yetki Karmaşası

- Grand Kartal Otel, **Bolu Belediyesi sınırları dışında**, Kartalkaya Turizm Merkezi sınırlarında yer alıyor.
- Bu nedenle **ana sorumluluk Bolu Valiliği ve İl Özel İdaresi'ne** aittir (5442 ve 5302 sayılı kanunlar).
- **Bolu Belediyesi'nin sadece kendi belediye sınırları içinde yangına müdahale etme yükümlülüğü vardır** (5393 sayılı Belediye Kanunu, Madde 14-53).
- Otel, **Kültür ve Turizm Bakanlığı** tarafından belgelenmiş ve bu Bakanlık tarafından denetlenmesi gereken bir turizm işletmesidir (2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu).

II. Mevzuat Analizi ve Yükümlülükler

1. 2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu

- Turizm bölgelerinde **güvenlik, sağlık ve çevre kriterlerinin sağlanmasından Kültür ve Turizm Bakanlığı sorumludur**.
- Denetim yetkisi Bakanlık veya onun akredite denetim firmalarındadır.
- Ancak Grand Kartal Otel'e bu bağlamda **yangın güvenliği açısından açık bir müdahale veya cezai işlem yapılmamıştır**.

2. Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik

- Yangın önlemlerini tamamlamayan otellere **sürekli ek süre verilmesi** yönetmelikle çelişmekte, kamu güvenliğini riske atmaktadır.
- 2024 sonuna kadar süre verilmesine rağmen, 26.05.2024 tarihli yazı ile bu süre **31.08.2024'e kadar bir kez daha uzatılmıştır**.

3. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu

- Otelin acil durum eylem planı ve yangın güvenliği belgeleri bulunmalıydı.
- Ancak **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan hiçbir denetim veya rapor bulunamamıştır.**

4. Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik

- Yapı ruhsatı veren idare (İl Özel İdaresi), **yangın önlemlerinin uygulanmasından ve denetiminden birincil derecede sorumludur**.
- 2007 öncesi yapılan oteller için süre verilmiş ve Grand Kartal Otel de bu kapsama giriyor.

- Sigorta şirketleri de yangına karşı tedbirlerin alınıp alınmadığını denetlemekle yükümlüdür; fakat bu da yerine getirilmemiştir.

5. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik

- Ruhsat alındıktan sonra dahi **yangına karşı alınan önlemler periyodik olarak denetlenmelidir**.
- Ancak bu denetimlerin yapılmadığı ortaya çıkmıştır.

III. Bolu Belediyesi'nin Sürece Dahiliyeti

- **16 Aralık 2024'te** Grand Kartal Otel, Bolu Belediyesi'ne yangın yeterlilik incelemesi için başvuruda bulunmuştur.
- Belediye İtfaiye Müdürlüğü, yerinde inceleme yaparak eksiklikleri tespit etmiş; fakat **otel yönetimi 24 Aralık 2024'te bu başvuruyu geri çekmiştir**.
- **İtfaiye raporu hazırlanmadığı için paylaşılacak bir belge oluşmamıştır**.
- Belediye, resen (kendiliğinden) denetim yetkisine sahip olmadığından daha ileri bir işlem tesis edememiştir.

IV. Bilirkişi Raporu Bulguları

- Bilirkişi, otelin:
  - **Belediye ve mücavir alan dışında olduğunu**,
  - **Ruhsat ve denetim yetkisinin İl Özel İdaresi ve Kültür Bakanlığı'nda olduğunu**,
  - **2008'den beri çeşitli denetimlere tabi tutulduğunu**,
  - **16.12.2024'teki son denetim sonrası eksiklikler belirlenmiş olsa da, yangın yeterliliğine dair işlem yapılmadığını** belirtmektedir.

V. Tespitler ve Sistemsel Sorunlar

Mevzuat Boşlukları

- **İtfaiye raporlarının geçerlilik süresi**, yenilenme sıklığı, yeniden denetim şartları mevzuatta net değil.
- İl Özel İdarelerinin **itfaiye teşkilatına sahip olmaması**, pratikte boşluk yaratıyor.
- Yangın önlemleriyle imar planları arasındaki ilişki yeterince düzenlenmemiştir.

VI. Öneriler

Yapısal ve Kurumsal Öneriler

1. **Yangın raporu süreleri mevzuatta netleşmeli.**
2. **İl Özel İdareleri'ne zorunlu itfaiye teşkilatı kurulmalı.**
3. **Turizm bölgelerinde kapasiteye uygun ekipmanlı müfrezeler zorunlu olmalı.**
4. **Yangın uygunluk belgesi verecek akredite kuruluşlar yetkilendirilmeli.**
5. **Yangın Master Planları** tüm illerde hazırlanmalı.
6. **Yangına müdahale ve önleme ekipleri ayrılmalı.**
7. **Yangın raporları zorunlu olarak Bakanlıklara bildirilmeli.**

Mali ve Yönetsel Öneriler

8. **Belediyelere "Yangın Sigortası Vergisi" tahsili kolaylaştırılmalı.**
9. **Küçük belediyelere İLBANK üzerinden ek "İtfaiye Hizmet Payı" verilmeli.**
10. **İtfaiye teşkilatları İçişleri Bakanlığı'na bağlanmalı, merkezi bir yapıya kavuşmalı.**

Toplumsal ve Teknik Öneriler

11. **Otellerde sigara içilmesi tamamen yasaklanmalı.**
12. **Ahşap çatı kullanımı yerine yatay çatılar teşvik edilmeli.**
13. **Odunla çalışan şömineler çok katlı otellerde yasaklanmalı.**
14. **Yurt, koğuş, askeriye gibi yerlerde yangın güvenliği önlemleri artırılmalı.**
15. **İtfaiyecilik eğitimi ve sertifikası olmayan personel çalıştırılmamalı.**

Bu sunum, yangının esasen:

- **Mevzuat boşlukları**,
- **Yetki-sorumluluk belirsizlikleri**,
- **Yetersiz ve gecikmeli denetim zinciri**,
- **Bakanlıklar ve yerel idareler arası koordinasyonsuzluk** nedeniyle meydana geldiğini ortaya koymaktadır.

Tüm bu çerçevede Bolu Belediyesi'nin asli bir kusuru bulunmadığı, buna rağmen denetim taleplerine uyarak üzerine düşeni yaptığı vurgulanmaktadır.

Sunum Özeti

Türkiye Sigorta Birliği Temsilcileri:

- Grand Kartal Otel'in yangın sigortasının yalnızca "maddi hasar" poliçesi kapsamında olduğu; can kaybı ya da üçüncü şahıs sorumluluğuna dair ek teminatların poliçeye dâhil edilmediği bilgisi paylaşıldı.
- Otelin poliçesi 2022 yılında güncellenmiş ve risk değerlendirme raporu talep edilmeden uzatıldığı belirtildi.
- Yangın sonrası zarar gören yapıların sigorta kapsamına alınmasında zorluk yaşandığı; özellikle can kaybına dair tazmin süreçlerinin işletilmesi için adli sürecin beklenmesi gerektiği ifade edildi.

SEDDK Temsilcileri:

- Türkiye'de otellerin yalnızca %28'inin yangın, %13'ünün sorumluluk sigortasına sahip olduğunu açıkladı.
- Zorunlu Deprem Sigortası benzeri bir modelin yangın ve sorumluluk sigortaları için de kademeli olarak yaygınlaştırılması gerektiğini vurguladı.
- Grand Kartal Otel vakasında yaşanan kayıpların sigorta kapsamına girebilmesi için tazminat taleplerinin mahkeme kararlarıyla netleşmesi gerektiği belirtildi.
- SEDDK, mevcut denetim sisteminin pasif kalmasının nedenlerini sistemik olarak araştırmak üzere iç denetim biriminin sürece dâhil edildiğini söyledi.

İYİ Parti Grubu Adına Öneriler:

1. Yangın ve Sorumluluk Sigortası Zorunlu Hale Getirilmelidir:

- Oteller, AVM'ler, hastaneler gibi toplu kullanım alanları için **zorunlu yangın ve üçüncü şahıs sorumluluk sigortası** yasal zorunluluk haline getirilmelidir.
- Tıpkı DASK gibi, yangın sigortaları için de devlet destekli bir sistem kurulmalı, sigortasız tesislere ruhsat verilmemelidir.

2. Poliçe Yenilemelerinde Bağımsız Denetim Raporu Şartı Getirilmelidir:

- Her sigorta yenileme döneminde, tesisin yangın güvenliği açısından denetlendiğini belgeleyen bir **bağımsız rapor** sunulması zorunlu hale getirilmelidir.
- Bu rapor olmadan poliçe düzenlenmesine izin verilmemelidir.

3. Sigorta Bilgi Sistemi Kurulmalıdır:

- Tüm otel ve turizm işletmelerinin sigorta poliçeleri, kapsamları ve teminat türlerinin kamuya açık bir **Sigorta Takip Platformu**nda gösterilmesi sağlanmalıdır.
- Böylece vatandaş, konaklayacağı işletmenin risk profiline dair bilgi sahibi olabilir.

4. Tazmin Süreçleri Hızlandırılmalı, Devlet Garanti Fonu Kurulmalıdır:

- Can kayıplarında mahkeme kararlarını beklemeden ödenek sağlayabilecek bir **Kamu Sigorta Tazminat Fonu** kurulmalı, mağdurlar yıllarca bekletilmemelidir.
- Bu fon, sonrasında sorumlu taraflardan rücu edilerek geri tahsil edilebilir.

5. SEDDK'nin Denetim Kapasitesi Güçlendirilmelidir:

- SEDDK, sigorta şirketlerinin denetimini yalnızca mali açıdan değil; sundukları teminatların sahadaki gerçeklikle uyumuna göre yapmalı, yılda bir kez sahaya inmelidir.
- Eksik teminat düzenleyen şirketlere idari para cezası ve ruhsat iptali dahil ağır yaptırımlar uygulanmalıdır.

10. TBMM Kartalkaya Araştırma Komisyonu Genel Değerlendirme

2025 yılı şubat ayında TBMM çatısı altında kurulan Kartalkaya Araştırma Komisyonu, Bolu'da meydana gelen ve tüm Türkiye'yi derinden sarsan Grand Kartal Otel yangınına ilişkin olarak kamuoyunu bilgilendirmek, ihmalleri ve yapısal eksiklikleri ortaya koymak, bu acı olaydan dersler çıkararak benzer facialarının tekrarını önleyecek mekanizmaları geliştirmek amacıyla görevlendirilmiştir. Komisyonun önünde hem teknik hem de vicdani bir sorumluluk vardır: Hayatını kaybedenlerin ardından sadece saygıyla eğilmek değil, aynı zamanda bu kayıpların bir daha yaşanmaması için gerekli adımları atmaktır.

Ancak büyük bir üzüntüyle belirtmek gerekir ki, komisyonun şimdiye kadar yürüttüğü çalışmalar; bilgiye erişim engelleri, şeffaflık sorunları, kurumsal kaçamaklıklar, siyasi baskılar ve kurumlar arası koordinasyon eksiklikleriyle gölgelenmiştir. Her kurumun kendi alanıyla sınırlı bir savunmaya çekilmesi, "bu bizim görev alanımız değil" anlayışıyla hareket etmesi, komisyonun asli görevini yerine getirmesini neredeyse imkânsız hale getirmiştir.

Bizler İYİ Parti Grubu olarak, bu sürecin başından itibaren hem teknik hem de insani sorumluluğumuzu yerine getirerek toplantıları dikkatle izlemiş, her kurumun açıklamasını kayıt altına almış, eksiklikleri not etmiş bulunmaktayız. Ancak burada yalnızca kurumsal eleştirilerde bulunmakla yetinmeyeceğiz. Çünkü bu mesele artık teknik değil, vicdani bir meseledir.

Kartalkaya'daki Grand Kartal Otel'de yaşanan faciada hayatını kaybeden yurttaşlarımız, devletin denetim zincirindeki birer kopukluğun, ihmalkârlığın ve sorumluluktan kaçışın bedelini canlarıyla ödemiştir. O sabah evine dönemeyen evlatlar, bir daha annesine sarılamayan gençler, sıcak bir odada sabahı beklerken alevlere teslim edilen çalışanlar… Onlar yalnızca bir otel yangınında değil; ihmalin, görmezden gelmenin, tedbirsizliğin kıskacında hayatlarını kaybetmişlerdir.

Hayatta kalanların ruhunda ise kapanmaz yaralar açılmıştır. O otelin karanlık koridorlarında alevlerle boğuşan insanlar, belki bedenen kurtulmuştur ama zihninde o korku, o panik, o çaresizlik ömür boyu silinmeyecek izler bırakmıştır. Aileler hâlâ adalet arayışındadır. Kimi, çocuğunun ayakkabısını koklayarak ağlıyor; kimi, eşinin bir eşyasına sarılarak uyumaya çalışıyor. Devletin bu insanlara borcu vardır. Bu borç yalnızca taziye mesajıyla, basın

toplantısıyla ödenemez. Bu borç; adaletle, hesap verebilirlikle, şeffaflıkla ve en önemlisi "bir daha asla" ilkesine bağlı bir devlet ciddiyetiyle ödenebilir.

Bu bağlamda, Grand Kartal Oteli yalnızca yanmış bir bina değil; bu ülkenin yöneticilerine, idarecilerine, müfettişlerine ve milletvekillerine bırakılmış ibretlik bir vesikadır. Bizce bu yapı yıkılmamalıdır. Aksine, restore edilmeli; içerisine bir "Afet Bilinç ve Anma Merkezi" kurulmalıdır. Çünkü orası sadece bir otel değil, aynı zamanda kamu sorumluluğunun ihmalle birleştiğinde nelere mal olabileceğini gösteren somut bir ders alanıdır. Gelecek nesillerin "bir otel yandı" diye değil, "bir sistem çöktü" diye hatırlaması gereken bir yerdir.

Bu nedenle bu değerlendirme metni yalnızca gördüğümüz teknik aksaklıkları değil, aynı zamanda bu ihmallerin nelere mal olduğunu, halk nezdinde nasıl bir güvensizlik doğurduğunu ve gelecekte nasıl bir denetim kültürü inşa edilmesi gerektiğini de içermektedir. Çünkü biz inanıyoruz ki, eğer bu komisyon bir anlam ifade edecekse; o anlam yalnızca kâğıda dökülen tavsiyelerde değil, kamu vicdanına sunulan gerçeklerde saklıdır.

Bu millet, kendi canının güvenliğini sağlamakla görevli olan devlete güvendiği için bu tür otellerde tatil yapar, çalışır, dinlenir. Eğer devlet bu güveni sağlayamazsa, yalnızca oteller değil; milletin devlete olan inancı da kül olur. İşte bu yüzden, Grand Kartal'ın külleri, yeni bir bilinç ve sorumluluk anayasasına dönüşmelidir.

1. Süreç Bilgiye Değil, Algıya Dayalı Yürütüldü

Komisyonun en temel işlevi, kamuoyunun doğru ve eksiksiz bilgiye ulaşmasını sağlamaktı. Ne var ki bu amaca hizmet edecek teknik veriler ya hiç sunulmadı ya da geçiştirildi. Örneğin, AFAD yetkililerinden yangının çıkış saatine dair ısı veya ses kayıtları, müdahale zaman çizelgeleri, telsiz ve kamera kayıtları gibi belgeler istendi fakat sağlanmadı. Bu belgelerin "daha sonra verileceği" belirtilmiş olsa da komisyon çalışmaları boyunca herhangi bir teslimat gerçekleşmedi.

Yangının ilk çıktığı andan itibaren yaşananlar neredeyse tamamen belirsiz bırakıldı. Hangi ekip kaç dakikada olay yerine ulaştı? Yangın tahliye planı işletildi mi? Yangın söndürme sistemleri devrede miydi? Bu soruların tamamı cevapsız kaldı. Oysa bu belgeler olmadan, komisyonun görevini sağlıklı biçimde yerine getirmesi mümkün değildir.

2. Kurumlar Kendi Rollerini Sorumluluktan Kaçış Aracı Olarak Kullandı

Komisyonda dinlenen her kurum, kendi sorumluluğunu minimal düzeyde tutmaya çalıştı. AFAD kendisini sadece "koordinatör" olarak tanımladı, itfaiye teşkilatları uygulayıcıdır dedi. Kültür ve Turizm Bakanlığı, yangın sistemleriyle ilgili yetkisi olmadığını söyledi. Çalışma Bakanlığı, otel gibi işletmelerin iş güvenliği uzmanları tarafından kontrol edilmesi gerektiğini ifade etti. TSE ise, kendi verdiği belgelerin sahada uygulanıp uygulanmadığını denetlemenin kendi görevi olmadığını beyan etti. Her kurumun "biz değiliz" diyerek sorumluluğu başka kuruma atması, denetim zincirini tümüyle kopardı. Bu tablo, aslında devletin yangın gibi acil durumlara ne kadar hazırlıksız olduğunu ve kurumsal yapının nasıl işlevsizleştiğini ortaya koydu.

3. Yerel Yönetimler ve İşletme Sahipleri Sürece Dahil Edilmedi

Otel yönetimi komisyona bilgi vermekten kaçındı. Yerinde yapılan inceleme sırasında ne otel müdürü ne de teknik personel komisyon üyeleriyle muhatap oldu. Yangının neden çıktığı, personelin tahliyesi, yangın sistemlerinin işleyip işlemediği gibi soruların muhatabı olan otel sahipleri, kamuoyunun gözünün içine baka baka sorumluluktan kaçtı. Bolu Belediyesi yetkilileri ve Bolu Valiliği temsilcileri ise ya bilgi sahibi olmadıklarını söylediler ya da muğlak cevaplar verdiler. Saha ziyaretinde komisyon üyeleri, teknik bilgi almadan sadece çevre gezdirilerek adeta "turistik bir keşif"e çıkarılmış gibi hissetti. Oysa yerinde inceleme, en kritik bilgi edinme anı olmalıydı.

4. Bakanlıklar Kendi İçinde Bile Koordine Olamadı

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın temsilcileri, Grand Kartal Otel'in en son 2019 yılında denetlendiğini ifade etti. Bu bilgi, başlı başına büyük bir skandaldır. Çünkü yoğun sezonlarda yüzlerce kişiyi ağırlayan, dağlık ve riskli bir bölgede faaliyet gösteren bir otel, altı yıl boyunca iş güvenliği açısından denetlenmemiştir. Ayrıca bakanlık, denetim yükümlülüğünü işverenin tuttuğu özel iş güvenliği uzmanlarına bırakarak kendisini işin dışına çıkarmıştır. Oysa bu uzmanların maaşı otel tarafından ödendiği için, gerçekte bağımsızlıkları tartışmalıdır. İSG sisteminin kağıt üzerinde işliyor görünmesine rağmen, sahada hiçbir koruyuculuğu olmadığı bu olayla bir kez daha ortaya çıkmıştır.

5. Sivil Toplum ve Meslek Örgütlerinin Uyarıları Dikkate Alınmadı

TÜYAK, İZODER ve İMSAD gibi sektörün önemli sivil yapı temsilcileri, yıllardır süregelen uyarılarını yineledi. Türkiye'de yapıların %90'ında aktif yangın güvenlik sistemi bulunmadığını, kullanılan yapı malzemelerinin çoğunun sahte belgelerle piyasaya sürüldüğünü, denetim yapılmadığını açıkça belirttiler. Fakat bu hayati bilgiler karşısında bakanlık temsilcileri yalnızca genel geçer cevaplar vererek geçiştirdi. TSE ve TÜRKAK gibi standardizasyon kurumları, sahadaki ürünlerin kendileri tarafından izlenmediğini itiraf etti. Bu durum, "standart" adı altında yürütülen sistemin aslında kâğıt üzerinde kaldığını, gerçek hayatta hiçbir güvenlik sağlamadığını kanıtladı.

6. Sektör Temsilcileri Sorumluluğu Kamuya Yüklemeye Çalıştı

Turizm sektörünün temsilcileri –TÜRSAB, TÜROFED, TÜROB ve TTYD– yangın güvenliğine dair net bilgi sunmak yerine, kamuoyundaki olumsuz algıyı gidermeye çalıştılar. Öz denetim mekanizmalarının eksikliğini kabul etmediler. Çalışanların yeterli eğitim almadığı, tatbikat yapılmadığı, tahliye planlarının eksik olduğu gibi gerçekler yerine, kamu kurumlarının denetim yapmadığına vurgu yaptılar. Oysa özel işletmeler, özellikle konaklama gibi yüksek riskli sektörlerde can güvenliğinden birinci derecede sorumludur. Kamu denetimi elbette önemlidir; ancak bu denetim yapılmadığında dahi, işletme sahiplerinin bu konuda vicdani ve hukuki sorumluluğu devam eder.

7. Meclis Komisyonları Sistemik Dönüşüm Üretemiyor

Bu komisyonda yaşanan tüm aksaklıklar, aslında geçici araştırma komisyonlarının yapısal sorunlarını da gözler önüne sermiştir. Komisyon üyeleri arasında bilgi paylaşımı

düzensizdir. Teknik uzman desteği yoktur. Sunumlar önceden paylaşılmadığı için üyeler toplantılara hazırlıksız gelmektedir. Bilgi talepleri ciddiye alınmamakta, resmi yazışmalar cevapsız bırakılmaktadır. Bu haliyle araştırma komisyonları, kamuoyuna güven vermemekte; bilakis halkta "bu işler nasılsa sonuçsuz kalacak" duygusunu pekiştirmektedir.

8. Sonuç Yerine: Bu Bir Felaketin Değil, Devletin Yangınıdır

Kartalkaya'daki Grand Kartal Otel yangını, sadece bir bina yangını değildir. Bu olay, devletin denetim sisteminin, kurumlar arası koordinasyonun ve insan hayatına verilen değerin ne ölçüde aşındığını gösteren somut bir ibret vesikasıdır. Sadece yangına müdahalede değil, yangından önce alınması gereken önlemlerde, personelin eğitiminde, malzeme standardında, tahliye planında, yani sistemin her aşamasında bir çürüme vardır. Ve bu çürümenin temelinde, liyakatsizlik, hesap sorulamayan kurumlar, ticari kaygılar uğruna göz yumulmuş güvenlik zafiyetleri yatmaktadır.

Bu rapor İYİ Parti Grubu adına hazırlanmıştır.

Çanakkale Milletvekili

Rıdvan UZ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ GRUBU MUHALEFET ŞERHİ

1. Giriş

Yangın afeti; bir doğal afet olmayıp yanlış uygulamalar, ihmal, kusur ve bazen de kasıt ile ortaya çıkmaktadır. 21 Ocak 2025 tarihinde Bolu Kartalkaya'da yaşanan otel yangını ülke tarihimizin en acı felaketlerinden biri olarak kayda geçmiştir. Bu elim olay, yerine getirilmeyen sorumlulukların ve eksik kalan denetimlerin ortaya çıkardığı ağır bir toplumsal kayıptır. Bu facianın nedenlerini incelendiğimizde, Otel'in yürürlükteki yangın yönetmeliği şartlarını karşılamadığı, birçoğuna göre uygunsuz durumda bulunduğu, ihmal ve kusurların apaçık göründüğü ve gerekli denetimlerin yapılmadığı anlaşılmaktadır. Bolu Kartalkaya mevkiinde meydana gelen ve 78 vatandaşımızın hayatını kaybettiği otel yangınına ilişkin Meclis Araştırma Komisyonu Raporu, olayın teknik ve idari boyutlarını ayrıntılı biçimde incelemekle birlikte, yangın güvenliği alanında yaşanan yapısal sorunun asıl kaynağı olan mevzuat kaynaklı sorumluluğu yeterince ele almamıştır.

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'te yer alan "mevcut yapı" tanımı, özellikle 19.12.2007 tarihinden önce yapı ruhsatı başvurusu yapılmış çok sayıda binayı, çağdaş yangın güvenliği önlemlerinin zorunlu uygulanmasından fiilen muaf tutmaktadır. İnsan yoğunluğu yüksek, konaklama ve toplanma amaçlı kullanılan bu tür yapılarda erken algılama, otomatik uyarı, duman kontrolü ve etkin tahliye sistemlerinin zorunlu olmaktan çıkarılması, denetim eksikliğinden ziyade mevzuat eliyle oluşturulmuş bir güvenlik boşluğudur.

Komisyon Raporu'nda denetim yetkilerinin yerel idareler ve çeşitli kamu kurumları arasında dağınık olduğu belirtilmiş olsa da asıl sorun denetimin kim tarafından yapıldığı değil; neyin, hangi asgari teknik kriterlerle ve hangi süreklilik esasına göre denetleneceğinin mevzuatta açık ve bağlayıcı biçimde düzenlenmemiş olmasıdır. Bu haliyle denetim, şekli bir belge kontrolüne indirgenmiştir. Bundan sonra atılacak her adımda, yapılacak her düzenlemede, yürütülecek her denetimde, bu acı olaydan çıkartılacak dersler yol gösterici olma zorunluluğu taşımaktadır.

Bu amaçla hazırladığımız bu şerhimiz, Grand Kartal Otel Yangını sonrası kurulan Komisyonda yapılan çalışmaların 'Taslak Raporuna' karşı bir dizi tespitimizi içermektedir. Amacımız, daha kapsayıcı, etkin ve ilkeli bir rapor ortaya çıkmasıdır.

2. Komisyon Sürecine İlişkin Eleştirimiz

78 canımızı kaybettiğimiz böylesine elim bir facia sonrasında kurulan komisyonun divan seçimi sürecinde; muhalefet partilerinin divanda en azından bir üye ile temsil edilmesinin daha doğru ve demokratik bir yaklaşım olacağı yönündeki talebimiz kabul edilmemiştir. Bu faciaya siyaset üstü bir bakışla yaklaşılması gerektiği tüm katılımcılar tarafından vurgulandıysa da bu söylem pratiğe dönüştürülmemiştir. Bütün itirazlarımıza karşın iktidar partisi üyeleri çoğunlukta olmanın gücü ile muhalefeti temsilen divanda tek bir üyeye dahi yer vermemiştir. Komisyon çalışmaları daha en baştan siyaset üstü bir yaklaşımla yürütülmek yerine, iktidar temsilcilerinin üye sayılarındaki üstünlüğü dayatmaları sonucu ortaya çıkan tartışmalar ile başlamıştır. Komisyonun çalışma biçimi bu nedenle en başından sorunlu olarak ilerlemiş ve sonucunda komisyona gelerek birebir bilgilendirmede bulunması gereken Bakanlar sunumları bürokratlara ve yardımcılarını yaptırmış, komisyon toplantılarına katılmamışlardır. Komisyon sürecine, özellikle kamuoyunda en çok tepkiyi gören Kültür ve Turizm Bakanı ve diğer bakanların bizzat katılmamaları komisyonun niteliğini zedelemiştir. Yakınlarını bu elim faciada kaybeden ailelerimizde umutsuzluk, adaletsizlik ve güven kaybına yol açmıştır. Komisyon süresince muhalefet partilerinin temsilcilerinin talepleri sınırlı ölçüde karşılanmış, Komisyon Raporu'nda yer alması için verilen önerilerimiz yüzeysel olarak ele alınmıştır.

3. Geçmiş Meclis Raporları ve Uygulanmayan Uyarılar

Özel Aladağ Ortaöğretim Kız Öğrenci Yurdunda 29.11.2016 Salı günü 19.00 sularında yangın çıkmış; yangında, anılan yurtta kalan 10 öğrenci ile altı yaşında 1 çocuk ve 1 yetişkin hayatını kaybetmiş, 16 öğrenci de yaralanmıştır. Adana'nın Aladağ İlçesinde Kız Öğrenci Yurdunda meydana gelen elim yangın vakasının araştırılması ve benzer acıların bir kez daha yaşanmaması ve kamusal eğitim ve barınma haklarının tüm öğrencilerimiz için güvence altına alınıp yaygınlaştırılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde temsil edilen 4 partinin ortak kararı ile kurulan ve 09.02.2017 tarihinde çalışmalarına başlayan Komisyon, 26'ncı Yasama Dönemi ve 494 Sıra Sayısı ile Temmuz 2017 tarihinde hazırladığı raporu Meclis Başkanlığına sunmuştur. Söz konusu Meclis Araştırma Komisyonu raporunda, aşağıda belirtilen Tespit ve Önerilere bakıldığında;

"ADANA'NIN ALADAĞ İLÇESİNDE KIZ ÖĞRENCİ YURDUNDA MEYDANA GELEN ELİM YANGIN VAKASININ ARAŞTIRILMASI VE BENZER ACILARIN BİR KEZ DAHA YAŞANMAMASI VE KAMUSAL EĞİTİM VE BARINMA HAKLARININ TÜM

ÖĞRENCİLERİMİZ İÇİN GÜVENCE ALTINA ALINIP YAYGINLAŞTIRILMASI İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU RAPORU"

"4.5 YANGIN İLE ÖĞRENCİ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MEVZUATINA İLİŞKİN TESPİTLER VE ÖNERİLER"

Tespit 1: Resmi ve özel barınma hizmeti veren binalar fonksiyonları gereği çok sayıda kullanıcının eş zamanlı olarak bina kullanımını sağlamaktadır. Barınma eylemi çalışma, uyuma, beslenme ve diğer ihtiyaç duyulan fonksiyonlarla bir bütün olarak algılanmalıdır. Özellikle kullanıcı sayısının çokluğu, bulundukları yaşa göre eğitim durumları ve cinsiyet özellikleri dikkate alındığında yurt amaçlı planlanacak ve kullanılacak binalarda yangına karşı diğer bina gruplarından farklı yasal düzenlemelerin bulunması gereklidir.

c) Eğitim ile ilgili düzenlemeler:

- Projeye onay veren ve denetimi yapan personelin eğitimi: Ruhsat ve onay süreci ile binanın kullanımı esnasında belirli aralıklarla yapılacak periyodik kontrollerin etkin yapılabilmesi için iyi eğitimli personel yetiştirilmelidir.

Tespit 2: Kamu ve özel barınma hizmeti veren kurumlar kullanım sürecinde incelendiğinde olası bir yangın durumunda uygun söndürme yöntemleri ve ekipmanları açısından yeterli olmadıkları gözlemlenmiştir.

- Yurt özelinde ve genel olarak işletme ruhsatı verilen tüm binalarda kullanım sürecinden itibaren yapılacak periyodik kontrollerle binalarda pasif önlemlerin ve yangın esnasında aktif duruma geçecek tüm sistemlerin çalışabilir durumda olduğu etkili bir şekilde denetlenmelidir. Denetimler, itfaiye teşkilatı bünyesinde oluşturulacak eğitimli denetim ekipleri vasıtasıyla yürütülmelidir,

...

Tespit 4: Yurt ve benzeri bina yangınlarına ilişkin yapılan tespitlerin ayrıntılı analizlerinin yapılabilmesi ve gerekli istatistiklerin oluşturulması için itfaiye teşkilatı bünyesinde ayrıntılı bir veri bankası bulunmamaktadır.

- *Yangın yerinde yapılan incelemelerin standart bir formata uygun olarak istatistiki veri oluşturulması amacıyla toplanması ve bunların ulusal ölçekli bir "yangın veri sistemi" ne aktarılması sağlanmalıdır. Bu verilerin, ayrıntılı analizi yapılabilmeli ve yapılacak araştırmalara da kaynak oluşturması sağlanmalıdır.*

Tespit 5: Yangın yeri inceleme konusunda yangının çıkış sebeplerinin araştırılması ve meydana gelen kayıpların neden kaynaklandığının incelenmesi konusu bir uzmanlık alanıdır ve bu konuyla ilgili akademik ortamlarda uzmanlık programı bulunmamaktadır.

- *Yangının çıktığı ortamlarda hemen yangın sonrası elde edilen bulgular, yangının çıkış nedeni hakkında önemli veri oluşturur. Can ve/veya mal kaybıyla sonuçlanan adli ve sigorta kurumlarını ilgilendiren durumlar, konunun ayrıntılı olarak bir uzman tarafından incelenmesi ve raporlanmasını gerektirir. Uzman raporları, verilecek kararların belirlenmesinde etkin rol oynar. Bu alanda yetiştirilecek uzmanların, üniversitelerin ilgili fakülte ve bölümlerinde açılacak programlarda uluslararası yetkinliğe sahip olacak şekilde eğitilmeleri gereklidir.*

Belirli aralıklarla periyodik kontrollerin yapılması, kontrolleri yapacak eğitimli personellerin yetiştirilmesi, merkezi bir yazılım ile yangın istatistiklerinin ve raporlamaların tutulması ve oluşturulacak kontrol formları ile standart bir denetimin yapılması ile can ve mal kaybının en aza indirilebileceği belirtilmiştir. Ancak ilgili Bakanlıklarca; Meclis Araştırma Komisyonu Raporunda belirtilen Tespit ve Öneriler ile ilgili düzenlemeler yaklaşık on yıl boyunca yapılmamıştır.

Bunun sonucunda; Kartalkaya Grand Kartal Otel'e 2007 yılında Bolu İtfaiye müdürlüğü tarafından yangın uygunluk raporu verilmiş olması ve söz konusu otelin; Bolu İl Özel İdaresince 17/03/2011, 28/01/2016, 21/01/2019, 08/02/2021 ve 14/02/2024 tarihlerinde olmak üzere toplam 5 kez, Kültür ve Turizm Bakanlığınca defalarca denetlenmiş olmasına rağmen, otelde 21.01.2025 tarihinde saat 03.20 sıralarında meydana gelen yangın felaketi ile 36'sı çocuk olmak üzere 78 insanımız hayatını kaybetmiş ve çok sayıda kişi yaralanmıştır.

İki yangın felaketi de kamusal denetimlerin ve hazırlanan yangın uygunluk raporlarının personel ve mevzuat açısından yeterli olmadığını göstermektedir. Bir daha böyle yangın felaketlerinin yaşanmaması için bir an önce ülke genelinde kullanılacak bir sistemin getirilmesi gerekmektedir. Bunun için aşağıda belirtilen düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir.

4. Komisyon Raporunda Yer Alması Gereken Önerilerimiz

Komisyon çalışma süreci boyunca dinlenilen kurumlar ve kuruluşlar ile sunulan raporlardan anlaşılan ülkemizdeki temel sorunların, mevcut mevzuatın eksiklikleri, önleyici hükümlerin uygulanmaması ve uygulanamamasından kaynaklandığıdır. Bu nedenle rapor yazım aşaması öncesinde komisyona ilettiğimiz önerilerimizin tekrar vurgulanması gereklidir.

4.1 Yangın Güvenliği Sistemlerinin Güçlendirilmesi

Ülkemizde yürürlükte olan binaların yangından korunması yönetmeliği her ne kadar geniş kapsamlı olsa da Kartalkaya yangınında yönetmeliğin pek çok maddesinin uygulanamadığı açıkça ortadadır. Bu nedenle yangınların önlenmesi ve insanlarımızın güvenliğinin sağlanması için yapılması gerekenlerin yeniden vurgulanması gerekmekte, yönetmelik ve kanun yapıcıları bu hususları tekrar gözden geçirmesi gerekmektedir.

4.1.1 Otomatik Yangın Algılama Sistemleri

Otomatik yangın algılama sistemleri, yangın anında erken uyarı sağlamak için kritik öneme sahiptir. Ülke genelinde tüm binalarda bu sistemlerin yaygınlaştırılması ve belirli standartlara uygun olarak kurulması zorunlu hale getirilmelidir. Yangın algılama sistemleri, aşağıdaki unsurları içermelidir:

- **Duyarlı Algılayıcılar:** Yangın algılama sistemleri, ısı, duman ve gaz algılayıcıları ile donatılmalıdır. Bu sistemler, yangının ilk belirtilerini tespit edebilme kapasitesine sahip olmalıdır. Duyarlı sensörlerin kullanımı, yangınların erken aşamada tespit edilmesini sağlayarak, daha hızlı müdahale imkanı tanır.
- **Merkezi İzleme:** Yangın algılama sistemleri, merkezi bir izleme sistemi ile entegre edilerek, yangın durumunda anında müdahale edebilme imkanı sağlamalıdır. Bu sistemler, anında alarm vererek, yangınla mücadele ekiplerinin hızlı bir şekilde olay yerine ulaşmasını sağlar.
- **Uzaktan Erişim:** Yangın algılama sistemleri, uzaktan erişim imkanı sunarak, bina yöneticilerinin veya güvenlik ekiplerinin, sistem durumunu her an takip edebilmesini sağlamalıdır. Mobil uygulamalar aracılığıyla, kullanıcılar anlık bildirimler alabilir.

4.1.2 Yangınla Mücadele Donanımlarının Kullanımı

Yangınla mücadele donanımlarının etkin bir şekilde kullanımı, yangın güvenliğini artırmak için gereklidir.

- **Eğitim Programları:** Yangınla mücadele ekipmanlarının kullanımı konusunda düzenli eğitim programları oluşturulmalıdır. Çalışanlar ve bina sakinleri, yangın anında nasıl

hareket edecekleri konusunda bilgilendirilmelidir. Eğitim programları, teorik bilgi ile pratik uygulamaları bir arada içermelidir.

- **Ekipman Bakımı:** Yangın söndürme ekipmanlarının periyodik bakımları yapılmalı ve bu ekipmanların her zaman erişilebilir olması sağlanmalıdır.
- **Yangın Söndürme Taktikleri:** Yangın söndürme taktikleri konusunda çalışanlara eğitim verilerek, ekiplerin farklı yangın senaryolarına karşı hazırlıklı olması sağlanmalıdır. Bu eğitimlerde senaryo tabanlı uygulamalar yapılmalı, gerçek yangın durumlarına yakın simülasyonlar gerçekleştirilmelidir.

4.1.3 Acil Durum Planları ve Yönlendirme Sistemleri

Acil durum planları, yangın anında hızlı ve etkili bir tahliye sağlamak için kritik öneme sahiptir.

- **Tahliye Prosedürleri:** Binalarda, yangın durumunda izlenecek tahliye prosedürleri açıkça belirlenmelidir. Tahliye planları, bina planları üzerinde işaretlenerek herkesin kolayca anlayabileceği şekilde tasarlanmalıdır.
- **Yönlendirme İşaretleri:** Yangın çıkışları ve acil durum toplanma alanları için belirgin yönlendirme işaretleri konulmalıdır. Yönlendirme işaretleri, fosforlu ve gece görüşü sağlayan malzemelerle yapılmalı, her bireyin rahatça görebileceği yükseklikte yerleştirilmelidir.
- **Acil Durum Tatbikatları:** Binalarda düzenli aralıklarla acil durum tatbikatları gerçekleştirilmeli ve bu tatbikatlar sırasında tahliye prosedürleri uygulanmalıdır. Tatbikatlar, bina sakinlerinin ve çalışanların acil durum anında nasıl hareket edeceklerini öğrenmelerine yardımcı olacaktır.

4.2 Mimari ve Mühendislik Standartlarının Artırılması

4.2.1 Yangın Kompartımanları

Yangın kompartımanları, yangınların yayılmasını önlemek için gereklidir.

Yangın Duvarları: Binalarda, yangın yayılımını engelleyen yangın duvarları kullanılmalıdır. Bu duvarların, belirli yükseklik ve kalınlık standartlarına uygun olması sağlanmalıdır. Yangın duvarlarının yapımında kullanılan malzemelerin, yangına dayanıklı özellikte olması önemlidir.

- **Kapılar ve Pencereler:** Yangın kompartımanlarında kullanılan kapılar ve pencereler, yangına dayanıklı malzemelerden üretilmelidir. Yangın kapıları, otomatik kapanma mekanizmalarına sahip olmalı ve yangın durumunda kendiliğinden kapanabilmelidir.
- **Havalandırma Sistemleri:** Yangın kompartımanları arasındaki havalandırma sistemleri, yangın durumunda dumanın yayılmasını engelleyecek şekilde tasarlanmalıdır.

4.2.2. Sulu Söndürme Sistemleri

Sulu söndürme sistemleri, yangınların etkili bir şekilde kontrol altına alınabilmesi için gereklidir.

Sprinkler Sistemleri: Binalarda sprinkler sistemleri kullanılmalı ve bu sistemlerin düzenli bakımları yapılmalıdır. Sprinkler sistemleri, yangın algılandığında otomatik olarak devreye girmelidir. Ayrıca, sprinkler sistemlerinin su basıncı ve akış hızı düzenli olarak kontrol edilmelidir.

- **Su Kaynakları:** Yangınla mücadele için yeterli su kaynağı sağlanmalı ve bu kaynakların erişilebilir olması güvence altına alınmalıdır. Yangın suyu depoları, her zaman dolu olmalı ve bu depoların bakım ve kontrol süreçleri düzenli aralıklarla yapılmalıdır.
- **Yedek Su Sistemleri:** Acil durumlarda kullanılmak üzere yedek su sistemleri (örn. su tankları) kurulmalı ve bu sistemlerin de düzenli olarak kontrol edilmesi sağlanmalıdır. Yedek sistemlerin, ana sistemle entegre çalışabilmesi için gerekli testler yapılmalıdır.
- **Yanmaz Boya Kullanımı:** Otellerin yangına karşı korunmasında yalnızca sprinkler sistemleri değil; oda kapı ve duvarlarının yanmaz boya ile kaplanması da riski azaltmak ve yangın yönetmeliğine uygunluk açısından önemlidir. Hâlihazırda yanmaz boya ürettiğini belirten bazı şirketler bulunmakla birlikte, bu ürünler TSE belgeli değildir. TSE yetkilileri, gerekli idari izinlerin alınması halinde belgelendirme işlemini yapabileceklerini ifade etmektedir. Bu nedenle, yanmaz boya uygulamaları kamu otoriteleri tarafından netleştirilmelidir.

4.2.3 Gaz Dağıtım Sistemlerinin Güvenliği

Gaz dağıtım sistemleri, yangın riskini artıran unsurlar arasında yer almaktadır.

Otomatik Kesme Mekanizmaları: Doğalgaz ve LPG sistemleri, yangın durumunda otomatik olarak kapanabilmelidir. Bu sistemler, yangın algılama sistemine entegre edilmelidir. Otomatik kesme sistemlerinin güvenilirliği düzenli olarak test edilmelidir.

- **Periyodik Bakım:** Gaz sistemlerinin periyodik bakımları yapılmalı ve bu sistemlerin güvenli çalıştığına dair belgeler düzenlenmelidir. Gaz ekipmanlarının bakım ve kontrol süreçleri, yetkili kişiler tarafından gerçekleştirilmelidir.
- **Gaz Sızıntı Algılama Sistemleri:** Gaz sistemlerine entegre edilen gaz sızıntı algılama sistemleri, sızıntı durumunda anında alarm vererek, gerekli önlemlerin alınmasını sağlamalıdır. Bu sistemlerin düzenli bakımları yapılmalı ve çalışır durumda olduğu doğrulanmalıdır.

4.3 Denetim ve Yasal Düzenlemeler

Yangın yönetmeliği, mevcut durum ve yeni teknolojilerin gerektirdiği şekilde güncellenmelidir.

4.3.1 Yönetmeliklerin Güncellenmesi

Yeni Teknolojiler: Yangın güvenliği alanındaki yeni teknolojiler, yönetmeliklerde yer almalı ve bu teknolojilerin entegrasyonu teşvik edilmelidir. Örneğin, akıllı yangın güvenliği sistemleri ve IoT tabanlı çözümler, yönetmeliklerde dikkate alınmalıdır.

- **Mevcut Yapılar:**

  Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik 'in 138 inci maddesinde geçen; "MADDE 138- (1) (Değişik: 10/8/2009-2009/15316 K.) Mevcut yapılardan bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden sonra kullanım amacı değiştirilerek, bedensel veya zihinsel bir hastalığın veya yetersizliğin tedavisinin veya bakımının yapıldığı veyahut küçük çocuklar, nekahet hâlindeki kişiler veya bakıma muhtaç yaşlıların bakımları için kullanılan sağlık amaçlı bina ve tesisler ile yatılı sağlık kuruluşları, anaokulları, kreşler, çocuk kulüpleri, ilköğretim okulları, yetiştirme yurtları, eğlence yerleri ve konaklama amaçlı olarak kullanılacak bina ve tesisler ile tehlikeli maddelerin bulundurulacağı binalar dışında kalan mevcut yapılar hakkında bu Kısım hükümleri uygulanır.

  (2) Mevcut yapılardan, 12/6/2002 tarihli ve 2002/4390 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğe uygun yangın tedbirleri alınmış olan yapılarda, bu Yönetmelik hükümlerine göre ilave tedbir alınmaması asıldır. Ancak, yapı sahibi isterse bu Yönetmelik hükümlerine göre ilave tedbirler alabilir.

  (3) (Mülga: 10/8/2009-2009/15316 K.)

  (4) (Ek: 14/6/2017-2017/10459 K.) 19/12/2007 tarihinden önce yapı ruhsatı başvuru dilekçesi eki yapı projeleri ilgili idaresince onaylanmış olan yapı, bina, tesis ve işletmeler de bu Yönetmeliğin uygulanması açısından mevcut yapı olarak kabul edilir." düzenlemelerin yeniden gözden geçirilerek, mevcut yapılarda da istisnasız olarak güncel önlemlerin alınması yönünde değişiklik yapılmalıdır.

4.3.2 "Mevcut Yapı" Tanımının Yangın Güvenliği Açısından Yarattığı Sistemsel Zafiyet

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'te yer alan "mevcut yapı" tanımı, özellikle 19 Aralık 2007 tarihinden önce yapı ruhsatı başvurusu yapılmış binaların büyük bir bölümünü, çağdaş yangın güvenliği önlemlerinden fiilen muaf tutmaktadır.

Bu düzenleme sonucunda;

- İnsan yoğunluğu yüksek olan,
- Konaklama, eğitim, sağlık ve toplanma amaçlı kullanılan,
- Yangın riski süreklilik arz eden

binalar için otomatik algılama, erken uyarı, duman kontrolü ve tahliye sistemlerinin zorunlu olarak tesis edilmesi ve sürekli denetlenmesi yükümlülüğü ortadan kalkmaktadır.

Bu husus, yalnızca uygulama eksikliği değil; bizzat mevzuatın kendisinden kaynaklanan yapısal bir denetim boşluğu yaratmaktadır.

4.3.3 Denetim Zaafiyetinin Kaynağı: Yetki Karmaşası mı, Bilinçli Mevzuat Tercihi mi?

- Denetim yetkisinin dağınık olması kadar,
- Denetimin hangi yapılara, hangi derinlikte ve hangi teknik kriterlere göre yapılacağının mevzuatla net biçimde zorunlu kılınmamış olması asıl sorunu oluşturmaktadır.

4.3.4 Denetim Mekanizmalarının Güçlendirilmesi

- **Denetim Ekipleri:** Yangın güvenliği denetim ekipleri oluşturulmalı ve bu ekiplerin yetkileri genişletilmelidir. Denetimlerin düzenli olarak yapılması sağlanmalıdır. Denetim ekiplerinin eğitimleri, güncel yangın güvenliği uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamalıdır.
- **Denetim Raporları:** Yangın güvenliği denetim raporları, kamuoyuna açık hale getirilmeli ve bu raporlar üzerinden gerekli iyileştirmeler yapılmalıdır.
- **Denetim Süreçleri:** Denetim süreçleri, sadece yapı ruhsatı aşamasında değil, kullanım süresi boyunca sürekli olarak devam etmelidir. Bu süreçlerde, herhangi bir uygunsuz durumda yaptırım uygulanmalı ve gerekli düzeltici önlemler alınmalıdır.

4.3.5 İşletme ve Bakım Protokolleri

Yangın güvenliği sistemlerinin sürekli çalışır durumda olması için işletme ve bakım protokolleri oluşturulmalıdır:

- **Bakım Planları:** Yangın güvenliği sistemlerinin bakım planları hazırlanmalı ve bu planların uygulanması için gerekli kaynaklar sağlanmalıdır. Bakım planları, sistemlerin düzenli kontrol ve bakımını içermelidir.
- **Eğitim ve Bilgilendirme:** Bina sahipleri ve yöneticileri, yangın güvenliği sistemlerinin bakımı ve işletilmesi konusunda bilgilendirilmelidir. Bu bilgilendirme süreçleri, yazılı ve görsel materyallerle desteklenmelidir.

- **Sistem Kontrol Listeleri:** Yangın güvenliği sistemlerinin kontrol listeleri oluşturulmalı ve bu listeler aracılığıyla sistemlerin durumu düzenli olarak izlenmelidir. Kontrol listeleri, sistemlerin işlevselliğini değerlendirmek için kullanılmalıdır.

4.4 Toplumsal Farkındalık ve Eğitim

4.4.1 Kamu Bilgilendirme Kampanyaları

- **Eğitim Seminerleri:** Yangın güvenliği konusunda kamuya yönelik eğitim seminerleri düzenlenmelidir. Bu seminerlerde yangın güvenliği, önleyici tedbirler ve acil durum yönetimi konularında bilgilendirme yapılmalıdır.
- **Medya Kullanımı:** Yerel medya ve sosyal medya platformları üzerinden yangın güvenliği hakkında bilgilendirme kampanyaları yürütülmelidir.
- **Afiş ve Broşürler:** Yangın güvenliği ile ilgili afişler ve broşürler, kamuya açık alanlarda dağıtılmalı ve asılmalıdır.

4.4.2 İş Yerlerinde Yangın Güvenliği Eğitimi

- **Çalışan Eğitim Programları:** İş yerlerinde çalışanlar için yangın güvenliği eğitim programları düzenlenmelidir. Bu eğitimlerde, yangın güvenliği ekipmanlarının kullanımı, tahliye prosedürleri ve yangın öncesi, yangın anı ve sonrası yapılması gerekenler anlatılmalıdır.
- **Yangın Güvenliği Sorumluları:** İş yerlerinde yangın güvenliği sorumlu kişilerin atanması sağlanmalı ve bu kişilere yangın güvenliği konusunda özel eğitimler verilmelidir. Yangın güvenliği sorumlu kişileri, iş yerindeki yangın güvenliği uygulamalarını düzenli olarak kontrol etmelidir.

4.5 Kanun ve Yönetmelik Önerileri

Turizm Tesislerinde Yangın Güvenliği

• Otel ve konaklama tesislerine yılda en az bir kez bağımsız yangın denetimi zorunlu hale getirilmelidir.

• Yangın çıkış kapısı, alarm sistemi ve yangın söndürme teçhizatı eksik olan işletmelere ağır yaptırımlar uygulanmalıdır.

4.5.1 Yapı Ruhsatı Öncesi Süreç

• Yapı Ruhsatı alındıktan sonra yapılan yangına karşı önlemlere uygunluk denetimleri, inşaatın çoktan başlamış olması sebebiyle işlevini yitirmektedir.

• Yapı Ruhsatı verilmeden önce ruhsat ekine gerekli olan tüm projeler ilgili meslek odaları tarafından denetlenip, onaylanmalıdır.

• Yapı Ruhsatı verilmeden önce ilgili itfaiyelerce; mimari, elektrik ve mekanik projeler ilgili yönetmeliğe göre denetlenmelidir.

4.5.2 İtfaiye Teşkilatında Yapılması Gereken Düzenlemeler

Yapısal Düzenlemeler

• İtfaiye teşkilatının yerel yönetimlerde kalarak araç, donanım, personel ve eğitim olarak güçlendirilmesi gerekir.

• İtfaiye birimine alınacak yangın söndürme personelinin; mesleki ve teknik liselerin veya meslek yüksekokullarının sivil savunma ve itfaiyecilik bölümünden mezun olması gerekir.

• İlgili itfaiyelerde, ruhsat öncesi projelere uygunluk onayı verecek mühendis ve mimar kadrolarının verilmesi gerekir.

• Yapılarda bulunan yangın algılama ve uyarı santralinin doğrudan 112 Çağrı Merkezine bağlanması gerekir.

4.5.3 İtfaiye Uygunluk Raporu Denetimi

• Denetimlerde, Komisyon (İlgili Bakanlık, Meslek Odaları, Sivil Toplum Kuruluşları, İtfaiye Teşkilatı) tarafından Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğe göre hazırlanan kontrol listeleri kullanılmalıdır.

• Denetimler en az 2 itfaiye personeli tarafından yapılmalıdır.

• Denetimler; mimari projeler ve yangın söndürme, yangın algılama ve alarm sistemleri, acil aydınlatma, acil çıkış, basınçlandırma, topraklama, paratoner gibi mekanik ve elektrik tesisat projeleri ve test raporları üzerinden yapılmalıdır.

4.5.4 Raporlar

• İş yeri açma ve çalışma ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi için istenilen itfaiye uygunluk raporu itfaiye teşkilatlarının ilgili birimi tarafından verilmelidir.

• Raporlar 81 İl itfaiyesinde standart hale getirilmelidir.

• Raporlar, iş yeri açma ve çalışma ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi vermeye yetkili ilgili idaresine gönderilmelidir.

• Raporda uygunluk durumu belirtilmelidir. Eksiklerin olması durumunda ruhsat vermeye yetkili ilgili idaresince süre verme veya iş yeri kapatma işlemi gerçekleştirilmelidir.

• Eksiklerin giderilmesi için verilen süre sonunda ruhsat vermeye yetkili ilgili idarenin bildirimi üzerine itfaiye birimince tekrar denetleme yapılmalıdır.

• İtfaiye uygunluk raporu yapının tehlike sınıfına göre belirlenecek periyotlar içerisinde yeniden alınmalıdır.

4.6 Tesislerde Acil Durum Planı ve Tatbikat

• Otel, pansiyon, dağ evi gibi tüm tesislerde periyodik acil durum tatbikatı yapılması yasal zorunluluk haline getirilmelidir.

• Acil çıkış güzergahları her odada açık, anlaşılır ve kalıcı biçimde belirtme zorunluluğu getirilmelidir.

• Tesis personelinin yangına müdahale eğitimi alması mecburi hale getirilmelidir.

4.7 Denetim ve Sorumluluk

• Denetim yapan kamu görevlilerinin görevini ihmal etmesi ağır cezai yaptırıma tabi tutulmalıdır.

• Tesis sahipleri yangın güvenliğinden şahsen ve doğrudan sorumlu kılınmalıdır.

4.8 Yapı Malzemelerinde Güvenlik Standartları

• Yangına dayanıksız yapı malzemelerinin turizm tesislerinde kullanımı yasaklayacak düzenlemeler yapılmalıdır.

• Yalıtım malzemeleri için akredite kurumlardan alınmış yangın sertifikası mecburi hale getirilmelidir.

4.9 Şeffaflık ve Bilgilendirme

• Otellerin yangın güvenliği puanları e-Devlet sistemi üzerinden halka açık hale getirilmelidir.

• Tesislerde kaç adet yangın çıkışı olduğu ve son denetimin tarihi müşterilere açıkça bildirilmelidir.

• Yangın sonrası hazırlanan resmi raporların kamuoyuyla paylaşılması zorunlu hale getirilmelidir.

4.10 Turistik Alanlarda İtfaiye Erişim

• Kış turizmi bölgelerinde kış şartlarına özel donanıma sahip itfaiye birimlerinin kurulması zorunlu hale getirilmelidir.

• Zor ulaşılabilen alanlara mobil yangın müdahale araçları tahsis edilmesi yasal zorunluluk haline getirilmelidir.

• Her turizm tesisine en yakın yangın söndürme noktalarının haritalandırılması ve erişime açılması sağlanmalıdır.

• Yapı yönetmelikleri ile binanın bulunduğu yerin itfaiye altyapısı birbirine uygun olmalıdır.

• Belediye sınırları dışında bulunan otel ve işletmelerin ortak bir itfaiye birimi kurması gereken bölgeler yönetmelikle belirlenmeli ve bu tür bölgelerde bulunan işletmelerin ortak itfaiye birimi kurması zorunlu kılınmalı ve teşvik edilmelidir.

4.11 İdari Standartlar ve Ruhsatlandırma

• Tesislerin belge şartı olarak kapsamlı sorumluluk sigortası yaptırmaları mevzuatta düzenlenmelidir.

• Yangın ve doğal afet sigortalarının, halka açık ve toplu kullanım alanlarına sahip tüm yapı ve işletmeler için zorunlu hale getirilmelidir.

• Sigorta poliçelerinin, yangın güvenlik sistemleri ve denetim süreçleriyle ilişkilendirilmelidir. Sigortası bulunmayan işletmelerin güvenli turizm sertifikalarının askıya alınmalıdır.

4.11.1 İl Özel İdaresi / Belediye / Ruhsat Vermeye Yetkili Diğer İdareler

Başvuru

İş yeri açma ve çalışma ruhsatı almak, yapı kullanma izin belgesi almak veya yangın denetim talebi üzerine ruhsat vermeye yetkili ilgili idaresine başvuru yapılır.

Protokol

Ruhsat vermeye yetkili ilgili idareler, periyodik yangın denetimleri için Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş kuruluş ile protokol yapmalıdır.

4.11.2 Akredite Kuruluşlar

Ülkemizde kamuya açık, hastane, okul, otel ve yurt gibi yoğun kullanılan binalarda sık sık yangın yaşanması ve can kayıplarına yol açması, bu alandaki temel sorunları çözemediğimizi göstermektedir. Şüphesiz can ve mal güvenliği için önlem alınmasını sağlamak kamunun en temel görevidir. Yaşanan yangınların bir kısmının, bu yapılarda uluslararası standartlara uygun önlem alınmamasından kaynaklandığı görülmektedir. Can kaybına yol açan yangınların bir kısmının ise ruhsat aşamasında yeterli önlem alınmasına rağmen; bina kullanımı veya tesis işletme döneminde bu önlemlerin sürekliliğinin sağlanmamasından ve gerekli denetimlerin yerine getirilmemesinden kaynaklandığı görülmektedir.

Binalardaki elektronik yangın algılama ve uyarma sistemleri ile yangın söndürme sistemlerinin çalışır durumda olması en temel güvencedir. Çalışır durumdaki yangın algılama sistemleri, binanın tahliyesi için yeterli süreyi sağlayacaktır. Otel ve hastane gibi kamu kullanımına açık binalarda yangına sebep olabilecek elektrik tesisatının yıllık periyotlarla denetlenmesinin yanı sıra; bu yangın algılama ve uyarma sistemlerinin de düzenli olarak kontrol edilmesi, varsa sorunların giderilerek işlevlerini tam olarak yerine getirmesi sağlanmalıdır.

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'teki eksiklikler giderilerek, yangın algılama ve uyarma sistemlerinin yanı sıra yangın söndürme sistemlerinin de zorunlu olduğu bina sayısı artırılmalıdır. Depreme karşı binaların güçlendirilmesine benzer şekilde, mevcut binalar için de yeni önlemlerin uygulanması sağlanarak yangına karşı dayanıklılık artırılmalıdır.

Yangından korunma sistemleri; tasarımından projelendirilmesine, devreye alınmasından işletme ve bakımına kadar bir mühendislik faaliyetidir. Binalardaki elektrik tesisatlarının standartlara ve yönetmeliklere uygun tesis edilmemesi, işletme ve bakımına da önem verilmemesi durumunda yangınların oluşması kaçınılmazdır. Yangın algılama ve uyarma sistemlerini de içeren elektrik tesisatlarının uzman mühendisler tarafından projelendirilmesi ön şarttır. Standartlara uygun malzeme seçilmeli, işletmeye alırken uzman mühendisler tarafından gerekli kontroller yapılmalıdır. Öte yandan yangın algılama ve uyarma sistemlerinin kurulması tek başına yeterli olmayıp, bu sistemlerin her an çalışır durumda tutulması, bakımlarının düzenli yapılması ve yine periyodik olarak kontrol edilmesi gerekmektedir. Özel bir uzmanlık gerektiren bu sistemlerin; alanında uzman mühendisler tarafından projelendirilmesi, tesis edilmesi ve kamu tarafından denetlenmesi gerekir.

Yangın güvenliği; can ve mal güvenliğini doğrudan ilgilendiren, ertelenemez ve piyasa koşullarına terk edilemeyecek nitelikte hayati bir kamusal sorumluluktur. Yangın faciaları; yürürlükte bulunan mevzuatın varlığına karşın etkin, bağımsız ve sürekli bir denetim mekanizmasının bulunmadığını açık biçimde ortaya koymuştur. Yangın güvenliğinin yalnızca idari kontrollerle, yapı ruhsatı aşamasında yapılan yüzeysel incelemelerle ya da itfaiye birimlerinin sınırlı denetim kapasitesiyle sağlanamadığı ortadadır.

Bu nedenle yangın güvenliği denetimi; TÜRKAK tarafından yetkilendirilen, teknik uzmanlığa dayalı ve kamu yararını esas alan yeni bir modelle yeniden yapılandırılmalıdır. Mevcut durumda yangın güvenliği; proje aşamasında belediyelerin sınırlı teknik incelemelerine, kullanım izni aşamasında itfaiyelerin gözlemsel kontrollerine ve yapının işletme sürecinde ise büyük ölçüde yapı sahiplerinin inisiyatifine bırakılmıştır. Bu yapı, yangın güvenliğini süreklilikten uzaklaştırmakta; sistemlerin zamanla devre dışı kalmasına, bakım yapılmamasına ve fiilen işlevsizleşmesine yol açmaktadır. Yangın algılama ve acil durum sistemlerinin önemli bir bölümü doğrudan mühendislik disiplinlerinin uzmanlık alanında olmasına rağmen, bu sistemlerin denetimi çoğu zaman ilgili mühendislik eğitimi bulunmayan kişiler tarafından yapılmaktadır. Bu durum, denetimin yalnızca biçimsel bir işleme dönüşmesine neden olmaktadır. Yangın güvenliği alanında proje, uygulama, malzeme satışı ve denetim faaliyetlerinin iç içe geçmesi; denetimin bağımsızlığını ortadan kaldırmakta ve kamu güvenliğini ciddi biçimde tehdit etmektedir.

Öte yandan, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından iş sağlığı ve güvenliği standartlarını yükseltmek amacıyla hayata geçirilen EKİP-NET sistemi de yangın güvenliğinin sağlanması açısından eksik kalmaktadır. Bu sistem, iş ekipmanlarının periyodik kontrollerini yapacak yetkili kişilerin elektronik ortamda kayıt altına alındığı bir platformdur. Temel amacı, periyodik kontrollerin ehil kişilerce yapılmasını sağlamak ve bu sürecin izlenebilirliğini artırmaktır. İş yerlerinde kullanılan basınçlı kaplar, kaldırma araçları, elektrik tesisatları gibi iş ekipmanlarının yılda en az bir kez (veya yönetmelikte belirtilen sürelerde) kontrol edilmesini hedeflemektedir. Sistem; kontrolü yapan kişinin gerekli eğitimleri alıp almadığını ve Bakanlık tarafından tanınıp tanınmadığını denetler. Kayıtlı kişilerin meslek odalarından veya üniversitelerden “Periyodik Kontrol Temel Eğitimi” alması gerekir. Yapılan periyodik kontrol raporlarında, kontrolü yapan kişinin EKİP-NET kayıt numarasının bulunması zorunludur. Bu numara bulunmayan raporlar geçersiz sayılır ve İSG denetimlerinde kabul edilmez. Ancak iş yerlerinin kendilerini denetleyecek kişileri bizzat seçtiği bu sistem suistimale açıktır. Yapı denetim sistemine benzer şekilde, bu sistemde de denetçinin Bakanlık tarafından rastgele

görevlendirilmesi sağlanmalıdır. Yangın güvenliği açısından özel uzmanlığı olmayan periyodik kontrolcülerin bu kapsamda gerçekleştirdiği denetimler yeterli kabul edilmemelidir.

Denetim faaliyeti piyasa koşullarına göre değil, toplumsal güvenlik ihtiyacına göre düzenlenmelidir. Yangın denetimleri, ilgili mühendislik disiplinleri tarafından yürütülmelidir. Denetleyen ile uygulayan arasında hiçbir doğrudan veya dolaylı ilişki bulunmamalıdır. Yangın güvenliği denetimi yapının tüm yaşam döngüsünü kapsamalıdır. Yetkilendirilecek yangın denetim kuruluşları; yalnızca yangın güvenliği muayene ve denetimi alanında faaliyet göstermeli; proje, uygulama, malzeme satışı ve bakım hizmetlerinden kesin olarak ayrılmalıdır. Bu kuruluşların ticari kaygılarla hareket etmesinin önüne geçecek düzenlemeler yapılmalıdır. Bu şirketlerin ortaklarının tamamı, yapı denetim şirketlerinde de olduğu gibi mühendis veya mimar olmalıdır. Şirket sermayesinin en az %51'i fiilen denetim yapan meslek mensuplarına ait olmalıdır. Müteahhitler, yapı firmaları, yangın tesisatı uygulayıcıları, malzeme üreticileri ve satıcıları ile yapı sahiplerinin denetim görevi üstlenmesinin önüne geçilmelidir.

Bakanlık tarafından yetkilendirilecek yangın denetim kuruluşları için yapı sınıflarına göre asgari teknik kadrolar belirlenmelidir. Çok disiplinli bu görevi yerine getirecek kuruluşlarda en azından birer mimar, inşaat mühendisi, elektrik mühendisi ve makine mühendisi bulunması sağlanmalıdır. Söz konusu meslek mensuplarına, kendi meslek odalarınca verilen hizmet içi eğitimlerde yangın güvenliğine ilişkin eğitimleri almış olma zorunluluğu da getirilmelidir.

Söz konusu denetim faaliyetleri; proje uygunluk denetimi, uygulama denetimi ve periyodik (yıllık) muayene aşamalarını kapsamalıdır. Hazırlanan denetim raporları bağlayıcı olmalı; tespit edilen eksikliklerin giderilmemesi halinde idari yaptırımlar derhal uygulanmalıdır. Yapı denetim sistemine benzer şekilde, yetkilendirilecek yangın denetim kuruluşları için 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve ilgili yönetmeliklere benzer düzenlemeler yapılarak kamu güvenliği sağlanmalıdır.

Sonuç olarak; yangın güvenliği, piyasanın insafına veya kişilerin inisiyatifine bırakılamayacak kadar hayati bir kamusal sorumluluktur. Vatandaşlarımızın en temel hakkı olan yaşam hakkını korumak devletin birincil ödevidir ve bu ödev ancak etkin, bağımsız ve uzmanlığa dayalı bir kamu denetimi ile yerine getirilebilir. Mevcut sistemin yapısal açıklarını kapatacak, ticari kaygılardan arındırılmış ve uzman mühendislik disiplinlerini sürecin merkezine alan bir denetim modeli bir tercih değil, zorunluluktur. Kamu denetiminin, yapının tasarım aşamasından yaşam döngüsünün sonuna kadar kesintisiz ve tavizsiz bir şekilde uygulanması; benzer facialarn bir daha yaşanmaması için atılması gereken en kritik adımdır. Can güvenliğin

sağlanması ancak kamusal faydayı esas alan, denetleyenin denetlenenden bağımsız olduğu ve liyakatin esas alındığı bir yapılandırma ile mümkündür.

4.11.3 Periyodik Kontroller

• Periyodik kontrollerde, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğe göre hazırlanan kontrol listeleri kullanılmalıdır.

• Düşük, orta ve yüksek tehlikeli yapılar, mevzuatla belirlenecek sürelerde periyodik olarak denetlenmelidir.

• Kontroller en az 2 yangın önlem uzmanı tarafından yapılır. Kontrollerde, yangın söndürme, yangın algılama ve alarm sistemleri, acil aydınlatma, acil çıkış vb. sistemler test edilmelidir.

Ayrıca İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık Ve Güvenlik Şartları Yönetmeliğinin Tablo-3'de tesisatların periyodik kontrol süreleri ile kontrol kriterleri belirlenmiştir. Bina sahipleri, yöneticileri veya sorumluları bu sürelerde binaya ait tesisatlarının periyodik bakımlarını yaptırmaları gerekmektedir. Ancak bakım yapacak firmalara ulaşmayla ilgili sorunlar yaşandığı görülmüştür. Bakanlıkça yetkilendirilmiş söz konusu bakım firmalarının isgkatip uygulamasına güncel şehir, adres ve telefon bilgilerinin girilmesi suretiyle vatandaşın kolaylıkla ulaşımına açılması bu konudaki sorunları ortadan kaldıracaktır.

4.11.4 Raporlar

• Raporlar, mevzuatta belirtilen şekilde düzenlenmelidir.

• Raporlar; yapı kullanma ve iş yeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye yetkili ilgili idaresine gönderilmelidir.

• Raporda uygunluk durumu belirtilmelidir. Eksikler olması durumunda ruhsat vermeye yetkili ilgili idaresince süre verme veya iş yeri kapatma işlemi gerçekleştirilmelidir.

• Eksiklerin giderilmesi için süre verilmesi durumunda yetkilendirilen kuruluşa bilgi verilmelidir. Süre bitiminde yetkilendirilen kuruluş tekrar denetlemeye gitmelidir.

4.11.5 Yazılım

• İlgili Bakanlık tarafından oluşturulmalıdır.

• Ruhsat vermeye yetkili tüm idareler giriş yapabilmelidir.

• Yetkilendirilen kuruluşlar, yangın önlem uzmanları, yangın raporları, denetleme raporları, yapılan protokoller, binalara ait acil durum planları yazılım üzerinden takip edilebilmelidir. Bu sistemde binaların yangın açısından kontrollerinin doğru, şeffaf ve tarafsız şekilde yapılması meydana gelebilecek yangınların önüne geçilmesinde büyük bir rol oynayacaktır. Bu nedenle farklı meslek disiplinlerinden oluşan yangın muayene kuruluşlarının özelliklerinin tanımlanması ve kamu tarafından denetlenmesi önem kazanmaktadır.

4.11.6 Yangın Muayene Kuruluşları

• Yangın Muayene Kuruluşlarından, yangın periyodik kontrol faaliyetlerini kapsayan mesleki ve mali sorumluluk sigorta poliçesi istenir.

• Yangın periyodik kontrol aşamasında oluşabilecek hasarların tazmini, muayene kuruluşunun mesleki ve mali sorumluluk sigortasından karşılanır.

• Akreditasyonun TÜRKAK tarafından iptal edilmesi ve/veya mesleki ve mali sorumluluk sigortasının sürdürülememesi durumunda, yangın muayene kuruluşunun yetkisi İlgili Bakanlık tarafından iptal edilir.

• Yangın Önlem Uzmanı, kontrol listesi, kontrol sayısı, ölçüm donanımı, rapor, kontrol ücreti, takip kontrolü, verilerin İlgili Bakanlık ile paylaşımı, iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri gibi asgari şartların herhangi birini sağlamayan yangın muayene kuruluşuna fiilin mahiyetine göre İlgili Bakanlık tarafından idari para cezası uygulanır ve/veya yetkisi askıya alınır veya yetkisi iptal edilir.

• Yetkisi iptal edilen yangın muayene kuruluşuna dair bilgi İlgili Bakanlık internet sayfasından kamuoyuna duyurulur. Ayrıca İlgili Bakanlık bu bilgiyi yazılı olarak ilgili idareye (Ruhsat vermeye yetkili Belediye/İl Özel İdaresi/ Diğer idareler) iletir ve yetkisi iptal edilen kuruluşun yapmış olduğu protokol ilgili idare tarafından tek taraflı olarak feshedilir.

• İlgili idare, protokol aşamasında yangın muayene kuruluşunun yeterliliğini değerlendirirken, sahip olduğu akreditasyonun kapsamı, periyodik kontrol ve muayene konularını içerecek şekilde düzenlenmiş olan mesleki ve mali sorumluluk sigortasının uygunluğu, bünyesinde tam zamanlı olarak çalıştırdığı teknik yönetici ve yangın önlem uzmanı sayısı, periyodik kontrol ücreti ve periyodik kontrolde kullanılmak üzere hazır halde tutulan teçhizatın durumu gibi kriterleri göz önünde bulundurur.

• Yangın muayene kuruluşu, tanzim ettiği periyodik kontrol raporunu ilgili idareye ve bina sorumlusuna iletir. Bu rapor, muayene kuruluşu, ilgili idare ve bina sorumlusunca muhafaza edilir.

• İlgili idarenin, herhangi bir yangın muayene kuruluşu ile protokol yapmaması veya yapamaması durumunda, İlgili Bakanlık; ilgili idareye en yakın yerde periyodik kontrol faaliyetlerini sürdüren, yeterli teknik donanıma ve personele sahip olan yangın muayene kuruluşunun ilgili idare ile protokol yaparak görevlendirilmesini sağlar.

• Yangın muayene kuruluşu, yangın periyodik kontrollerinde görevlendirmek üzere gerekli yetkinliğe ve tecrübeye sahip yeterli sayıda teknik yöneticiyi ve yangın önlem uzmanını bünyesinde bulundurmak zorundadır.

• Yangın muayene kuruluşu, yetki süresi içerisinde en az bir teknik yöneticiyi ve en az beş yangın önlem uzmanını tam zamanlı olarak istihdam eder. Tam zamanlı olarak istihdam edilmesi zorunlu olan personel, bir başka muayene kuruluşunca veya farklı bir işveren tarafından eşzamanlı olarak sigortalı istihdam edilemez.

• Yangın muayene kuruluşu protokol imzaladığı ilgili idare sayısı ve buna bağlı olarak ilgili idare sınırları içerisindeki bina sayısı dikkate alınarak, aralığı yönetmelikte belirlenmiş olan en az sayıdaki yangın önlem uzmanını atama yazısı ile birlikte yangın periyodik kontrolünde görevlendirir.

• Yangın periyodik kontrolünde, Komisyonca hazırlanan kontrol listeleri yangın muayene kuruluşunca kullanılır.

• Yangın önlem uzmanının gerekli olan ölçüm donanımı ile birlikte yangın periyodik kontrolüne iştirak etmesi yangın muayene kuruluşunca sağlanır.

• Yangın önlem uzmanının kontrol listelerine tam ve doğru bilgi girmeleri yangın muayene kuruluşunca sağlanır.

• Yangın periyodik kontrol neticesinde Komisyonca hazırlanan formata uygun rapor yangın muayene kuruluşunca düzenlenir.

• Rapor, yönetmelik ekinde yer alan içeriğe uygun olacak şekilde periyodik kontrolün tamamlandığı tarihte yangın önlem uzmanı tarafından tanzim edilir ve aynı tarihte teknik yönetici onayına sunulur.

• Rapor, elektronik ortamda online olarak oluşturulur. Rapor, periyodik kontrol tarihini takip eden en geç üç işgünü içerisinde sorumlu teknik yönetici tarafından onaylanır.

• Yangın muayene kuruluşu, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini almak üzere ortak sağlık güvenlik birimi veya iş güvenlik uzmanı ile faaliyet konusu kapsamında sözleşme yapar.

• Yangın muayene kuruluşu, yangın periyodik kontrolünde uygulama birliğinin sağlanması, ortaya çıkan sorunların değerlendirilmesi ve diğer yangın muayene kuruluşları arasında gerekli iş birliğinin oluşturulabilmesi amacıyla İlgili Bakanlık koordinasyonunda düzenlenecek olan eşgüdüm toplantısına katılım sağlar.

• Yangın muayene kuruluşlarının, TS EN ISO/IEC 17020 standardı kapsamındaki akreditasyonuna aykırı faaliyetlerine ilişkin şikâyetler değerlendirilmek üzere Bakanlık tarafından TÜRKAK'a iletilir.

4.12.4 Ulusal Yangın Veri Sistemi

• Verilerin standartlaştırıldığı, tek elden ve kolay yönetilebildiği Ulusal Yangın Veri Sistemi oluşturulmalıdır. Bu kapsamda ülkemizdeki yangın ve patlama olaylarını kapsayan istatistik çalışmaları standart hale getirilmelidir.

4.12.5 Ulusal Yangın Laboratuvarı

• Spesifik problemlerin çözümü için tam ölçekli 'Ulusal Yangın Laboratuvarı'nın kurulmalı ve Üniversite ile iş birliği yapılmalıdır.

4.13 İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanlarının Maaşlarının Havuz Sistemi ile Ödenmesi

İş sağlığı ve güvenliği (İSG) uzmanları, iş yerlerinde çalışanların sağlığını ve güvenliğini sağlamakla yükümlü kritik profesyonellerdir. İş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi, bu uzmanların etkinliğine bağlıdır. Ancak, mevcut maaş ödeme modeli, uzmanların bağımsızlığını ve tarafsızlığını tehdit eden önemli sorunlar içermektedir. Uzmanların maaşlarının direkt olarak denetim yaptıkları işletmelerden ödenmesi, bağımsızlıklarını zayıflatmakta ve bu durum, denetimlerin kalitesini düşürmektedir. Bu bağlamda, Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde bir havuz sistemi kurulmalıdır. Bu sistem, İSG uzmanlarının bağımsızlıklarını artıracak ve iş yerlerindeki güvenlik standartlarını yükseltecektir.

4.13.1 İş Sağlığı ve Güvenliği Dijital Takip Sistemi

Bu sistem, bir mobil uygulama veya web tabanlı bir platform olarak tasarlanabilir. İşletmeler, uzmanlarının bilgilerini güncelleyebilirken, Bakanlık da bu verileri gerçek zamanlı olarak izleyebilir. Uygulama uzmanların hangi iş yerlerinde çalıştığını, hangi denetimleri gerçekleştirdiğini ve raporların durumunu içermelidir. Dijital takip sistemi, yalnızca uzmanların varlığını değil, aynı zamanda iş yerlerindeki İSG uygulamalarının etkinliğini de değerlendirebilir.

4.13.2 Dünyadan Örnekler

Dünyada iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları, ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Ancak, birçok ülkede iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarına yönelik benzer havuz sistemleri ve mekanizmaları bulunmaktadır.

Almanya'da, iş sağlığı ve güvenliği uzmanları için oluşturulan "Berufsgenossenschaften" adlı sistem, iş yerlerinde kaza ve hastalıkları önlemek amacıyla çalışmaktadır. İşletmeler, bu sisteme katkı sağlamakta ve toplanan fonlar, uzmanların maaşlarını ve eğitimlerini finanse etmektedir. Bu sistem, uzmanların bağımsızlığını artırmakta ve iş yerlerinde güvenliği sağlamaktadır.

İsveç'te, iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları, işverenlerin yükümlülükleri ve çalışanların hakları üzerine kurulu bir sistemle yürütülmektedir. İşverenler, iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarına erişim sağlamak için belirli bir fon oluşturmakta ve bu fon üzerinden uzmanlara ödeme yapmaktadır. Bu sistem, uzmanların bağımsızlıklarını koruyarak etkin denetimler yapmalarına olanak tanımaktadır.

Kanada'da, iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarının maaşları, "Workers' Compensation Boards" (İşçi Tazminat Kurulları) aracılığıyla finanse edilmektedir. İşverenler, belirli bir oran üzerinden prim ödemekte ve bu primler, uzmanların maaşlarını, eğitimlerini ve diğer masraflarını karşılamak için kullanılmaktadır. Bu sistem, uzmanların bağımsızlığını ve iş yerlerinde güvenliği artırmaktadır.

4.14 Kartalkaya Yangın Faciasında Aslında Olması Gereken İşleyiş

- Pişirme noktasında davlumbaz söndürme sistemi olmalı ve otomatik olarak yangını söndürmeliydi (Makina Mühendisliği). Bu sistem devreye girdiğinde "davlumbaz söndürme başladı" bilgisi yangın alarm sistemi izleme modülleri ile algılanmalı ve ilk alarma dönüşmeliydi (Elektrik Mühendisliği).

- Mutfakta bulunan sıcaklık detektörleri algılamış olmalı, mutfak çalışanları yangın alarm butonlarına basmış olmalı ve yangın durumunun gerçekliği üç farklı algılama ile teyit edildiği için (davlumbaz söndürme aktif, mutfak yangın alarm butonu aktif, mutfak sıcaklık detektörü aktif) binadaki genel yangın alarmı devreye girmeliydi. Acil durum anons ve yönlendirme sistemi yangın yayılma eğilimi gösterdiği ilk dakikadan itibaren binada bulunanların tahliyesi sağlanmalıydı (Elektrik Mühendisliği).

- Kontrol altına alınamayan yangının etkilerinin bina içinde yayılımını engellemek için kompartımanlar olmalıydı (Mimarlık). Kompartıman geçişlerindeki koridor kapıları kapanmalı, kompartıman geçişlerindeki havalandırma kanallarında yangın damperleri olmalı ve kapanmalıydı (Mimarlık, Makine Mühendisliği, Elektrik Mühendisliği).

- Yangın oluşan kompartımanda, duman atım sistemi kanalı üzerindeki duman damperi açılmalı ve duman atımı başlamalıydı (Makina Mühendisliği, Elektrik Mühendisliği).

- Asansörler kaçış katına yönlendirilmeli ve kapıları açık olarak bekler duruma gelmeliydi (Elektrik Mühendisliği, Makina Mühendisliği).

- Yangın merdivenleri ve asansör kuyuları basınçlandırma sistemi olmalı ve yangın alarm sistemi tarafından verilen bir komut ile çalışır hale getirilmeliydi (Makina Mühendisliği, Elektrik Mühendisliği). Acil durum yönlendirme sistemleri ile insanlar dumansız temiz olan bu merdivenlerden tahliye edilmeliydi.

- Yangın oluşan kompartımanda sulu söndürme sistemi sprinklerleri patlayarak söndürme başlamalıydı. Bu esnada söndürme sistemi akış anahtarı aktif olduğu için yangın alarm sistemine bilgisi aktarılmalıydı (Makina Mühendisliği, Elektrik Mühendisliği).

- Doğalgaz, LPG gibi ısınma ve pişirme için kullanılan gaz dağıtım sistemleri vanaları otomatik olarak kapatılmalıydı (Makina Mühendisliği, Elektrik Mühendisliği).

- Sulu söndürme sistemine ait; akış anahtarları, kelebek vanaları, pompa çalıştı bilgileri, su seviye bilgisi vb. bilgiler yangın alarm sistemlerine aktarılmalıydı (Makina Mühendisliği, Elektrik Mühendisliği).

- Mühendisler ve Mimarlar tarafından tasarlanan, tesis edilen, çalışır hale getirilen yangın ile mücadele unsurlarının, sürekli çalışır durumda olması için gerekli, işletme, bakım ve denetim mekanizmaları işlemeliydi.

4.15 Binaların Yangından Korunması Hakkına Yönetmelik ile İlgili Öneriler

3 Nisan 2012 ve 14 Nisan 2012 tarihlerinde "bürokrasinin azaltılması ve işlemlerin basitleştirilmesine yönelik" olarak yayımlanan yönetmelik değişiklikleriyle meslek odaları, üyeleri ve ruhsat veren kurumlar arasındaki ilişkiler yeniden düzenlenerek, odaların mesleki denetim alanları daraltıldı. Bu tarihten sonra belediyelerin ve odaların mesleki denetim çalışmaları sekteye uğradı. Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik hükümlerinin var olan haliyle bile uygulanması ve sürekliliğinin sağlanması için gerekli denetimler yapılamaz hale geldi. Özetle; Mühendislik ve Mimarlık çalışmalarından ve denetimlerinden yoksun güvensiz binalar oluşması kaçınılmaz hale geldi.

Aladağ'da yaşanan ve 12 çocuğun can verdiği yurt yangın sonrasında oluşan kamuoyunun etkisiyle, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 6 Mayıs 2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Özel Öğrenci Barınma Hizmetleri Yönetmeliği'nde yangından korunmaya ilişkin önlemlere yer verildi. Yönetmelikte belirtilmeyen hususlarda ise Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik hükümlerinin uygulanacağı belirtildi. Yönetmelikte özel yurtların her öğretim yılı başında elektrik tesisatı ve yangın ikaz ve söndürme sistemlerine ilişkin teknik denetimden geçirilme zorunluluğu da getirildi. Yönetmelikle, 3 ay öncesine kadar yapılan başvuruları da kapsayacak şekilde mevcut özel yurt binalarına 2 yılı aşkın bir süre tanındı. Ancak 29 Haziran 2017 tarihinde yönetmelik değişikliğiyle MEB tarafından yayımlanan uygulama bir anlamda iptal edilmiş oldu. Resmi Gazete'de 29 Haziran 2017 tarihinde yayımlanan değişiklikle 19 Aralık 2007'den önce yapı ruhsatı başvurusu onaylanan bina, tesis ve işletmeler için uygulama zorunluluğu ortadan kaldırıldı. Bu tarihten önce yapı ruhsatı başvuru dilekçesinin eki olan yapı projeleri onaylanan binalar; o tarihten önce tamamlanmış binalar gibi "mevcut yapı" olarak kabul edilir hale getirildi.

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) tarafından 19 Aralık 2007 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan "Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmeliğe" ilişkin açılan davada, "Yoğun kullanılmasına rağmen bazı küçük veya alçak binalarda otomatik yangın algılama sistemlerini kurulmasına gerek olmadığı" hükümlerini içeren maddelerin yürütmesi durduruldu. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, EMO'nun itirazı üzerine, daha önce Danıştay 10. Dairesi tarafından reddedilen yürütmenin durdurulması talebini kısmi olarak uygun buldu. Karara göre; Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmeliği'nin 75/3 ve 75/5. maddeleri ile Ek-7. maddenin, "3. Kurum Binaları", "5. Ticaret Amaçlı Binalar", "6. Endüstriyel Amaçlı Binalar" ve "7. Toplanma Amaçlı Binalar" bölümlerinin yürütmesi durduruldu.

4.15.1 Tüm Yapılarda Yangın Uyarı Alarm Söndürme Sistemlerinin Zorunlu Kılınması

Yönetmeliğin Ek-7. maddesinin "Kurum Binaları" bölümde, "Eğitim Tesisleri" için 21.5 metreden alçak veya 5 bin metrekareden küçük, "Yataklı Sağlık Tesisleri"nde ise 6.5 metreden alçak veya bin metrekareden küçük, "Ayakta Tedavi ve Diğer Sağlık Tesisleri" için ise 21.5 metreden alçak veya 2 bin metrekareden küçük binalar için otomatik yangın algılama sistemleri kurulmasına gerek olmadığı düzenlenmişti. "Ticaret Amaçlı Binalar" bölümde 12.5 metreden alçak veya 2 bin metrekareden küçük ve "Endüstriyel Amaçlı Yapılar" bölümde 21.5 metreden alçak veya 7 bin 500 metrekareden küçük binalar için de otomatik algılama sistemi kurma zorunluluğu getirilmemişti.

Aynı maddenin "Toplanma Amaçlı Binalar" bölümünde ise "Yeme İçme" ve "Eğlence" tesisleri için 12.5 metreden alçak veya 2 bin metrekareden küçük binalar ile 6.5 metreden alçak veya 5 bin metrekareden küçük "Müze ve Sergi Alanları" ile "Terminaller" de otomatik yangın sistemi kurma zorunluluğu dışında bırakılmıştı. Danıştay'ın kararına karşın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği bakanlığı yürütmesi durdurulan düzenleme ile ilgili olarak halen adım atmamaktadır. Bu nedenle "Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik" 'in ilgili maddesi açısından yeni bir çalışma yapılması gerekmektedir.

Bu tespitler; yangına karşı alınması gereken önlemlerin denetlenmesi ve uygulanması açısından, İtfaiyelerin, kamu kurumu niteliği taşıyan Sivil Toplum Kuruluşlarının ve meslek örgütlerinin yetkin insan gücünün değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

5. Rapora İlişkin Eleştiri ve Tespitler

5.1 Komisyonun Çalışma Sürecinin Tamamlanmasının Üzerinden 6 Ay Geçmesine Rağmen Henüz Raporlamanın Tamamlanmaması Kamuoyunda Etkisini Azaltmıştır.

Komisyon yangın faciasının tüm boyutlarıyla araştırılması, ilgili kurum ve kuruluşların sorumluluklarının tespit edilmesi ve benzer olayların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kurulurmuştur. Bu bağlamda, yasama organı olarak sürecin şeffaf ve tarafsız bir şekilde yürütülmesi ve olayın tüm ayrıntılarıyla ortaya çıkması ve yargılama sürecinde somut delil ortaya koyması bakımından komisyon önemli bir fonksiyona sahiptir. Ancak Komisyon, çalışma takvimi kapsamında son toplantısını 12.06. 2025 tarihinde yapmasına rağmen üzerinden geçen yaklaşık 6 aylık süreçte henüz kamuoyu ve taraflara sunabilecek bir rapor ortaya çıkmamıştır. Kaldı ki, bu süreçte mahkeme bakanlık tarafı hariç yargılama sürecini tamamlamıştır. Söz konusu rapor, Komisyonun temel amaçlarından biri

olan ‘ilgili kurum ve kuruluşların sorumluluklarının tespit edilmesi’ hususunda eksik kalmıştır. Bu yönüyle amacına ulaşamamıştır.

5.2 Komisyon Raporunda Paydaşlardan Gelen 52 Adet Bilgi Notu/Rapor Yer Almamaktadır

Komisyon çalışmaları süresince 17 resmi toplantı yapılmış, bu toplantılarda 14 kamu kurum/kuruluşu ile 10 sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve hayatını kaybeden vatandaşlarımızın yakınları olmak üzere 98 kişi dinlenmiş; Komisyon çalışmalarında ve rapor yazımında yararlanmak amacıyla tüm paydaşlardan 52 adet bilgi notu/rapor temin edilmiştir. Komisyonun dört aylık çalışma süresi boyunca bir yerinde inceleme ziyareti gerçekleştirilmiştir. 27.02.2025 tarihinde Bolu Kartalkaya Grand Kartal Otel’de Komisyon olarak, adli soruşturmada görevli bilirkişi heyetiyle birlikte inceleme gerçekleştirilmiştir. Komisyon Rapor taslağında, Komisyonu sunulan 52 bilgi notu ve rapor içeriği –ek şeklinde dahi olsa- yer almamaktadır. Sadece komisyonun resmi tutanaklarına link şeklinde yer verişmiştir. Bu bakımdan rapor eksik kalmıştır.

5.3 Komisyon Üyelerince Sunulan Öneri Ve Önergeler Komisyon Raporunda Yoktur

Komisyon üyelerince sunulan öneri ve önergeler Komisyon Raporu’nda yoktur. Sadece Komisyon üyelerince öneri ve önergelere verildiğine dair bir atıf yapılmıştır. İçerik ve muhteviyatı açısından herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Bu durum özellikle muhalefet milletvekillerinin konuya ilişkin görüş ve düşüncelerinin kamuoyuna ulaşması bakımından bir eksikliktir. Ayrıca rapor taslağı hazırlık sürecinde muhalefet partilerinin komisyon üyeleri milletvekilleri toplantılara davet edilmemiş, rapor müzakere sürecinde dahil edilmemiştir.

5.4 Sorunun Çözümü veya Olayın Aydınlatılmasında Herhangi Bir İşleve Sahip Olmayan Turizm Gelişim Bölümüne Geniş Yer Verilmesi Adeta Kimi Sorumlulukları Gölgeleme Görüntüsü Vermektedir.

Birinci Bölüm ‘Dünyada ve Türkiye’de Turizmin Gelişimi’ başlığıyla yapılan turizm faaliyetlerine 41-77 sayfalarda geniş yer verilmiştir. Sorunun çözümü veya olayın aydınlatılmasında herhangi bir işleve sahip olmayan bu bölüm adeta kimi sorumlulukları gölgeleme görüntüsü vermektedir. Ayrıca ideal olan 100 sayfalık raporun fiziki hacmini arttırmaktan da öteye gitmemektedir.

5.5 Mevzuat Ve İdari İşlemlerin Olay Bağlamında Değerlendirilmemesi Bir Eksikliktir.

İkinci ve üçüncü bölümlerde ilgili mevzuatlar ve idari işlemlere ilişkin ayrıntılara geniş yer verilmiş ve olduğu gibi rapora konulmuştur. Söz konusu mevzuat ve idari işlemlerin olay bağlamında değerlendirilerek ilgili kişi ve kurumların uygulama zafiyeti, denetim eksikliği, ihmal ve kusurlarına ilişkin ilgili bölümlerde herhangi bir tespit yapılmamış ve değerlendirmelere yer verilmemiştir.

5.6 Kamu Görevlilerine İlişkin Soruşturma İzin Süreçlerine Dair Bir Görüş Ve Değerlendirmeye Yer Verilmemiştir.

Kamu görevlilerine ilişkin soruşturma izin süreçlerinde asgari araştırma yapılması sonucu elde edilebilecek ilgili kurum ve kuruluşlarca yapılan açıklamalara ve izinlere yer verilmiş ancak Cumhuriyet Başsavcılığınca Görevlendirilen Bilirkişi Heyeti Raporu bağlamında bir şerh düşülmediği gibi komisyonun veya üyelerinin herhangi bir görüş ve önerisine yer verilmemiştir.

İddianame ve hüküm özeti başlığında ise; bakanlıklara ilişkin şu notlara yer verilmiştir; "Raporumuzun soruşturma izin süreçleri kısmında detayları ile belirtilen Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda görevli dokuz bürokrat hakkında Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülmekte olan soruşturma, raporumuzun kaleme alındığı tarih itibarıyla devam etmekte olup Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında görevli bir bürokrat hakkındaki soruşturma izni süreci ise henüz neticelenmemiştir.", şeklinde ifadelere yer verilmiştir. Ancak 'birinci derece etkili' oldukları yargılama sürecinin dayandırıldığı Cumhuriyet Başsavcılığınca Görevlendirilen Bilirkişi Heyeti Raporunda tespit edildiği halde Komisyon raporunda konuya ilişkin hiçbir değerlendirme yapılmamış, gazete bülteni şeklinde ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Hâlbuki bu hususta Komisyona davet edilen bütün kurum ve kuruluşlar bu yönde görüş beyanında bulunmuşlardır. Bu konu raporun eksik kalan taraflarından biridir.

5.7 Cumhuriyet Başsavcılığınca Görevlendirilen Bilirkişi Heyeti Raporuna Yeterince Yer Verilmemiştir

Bolu Cumhuriyet Başsavcılığınca yangının çıkış nedeninin ve olayda kusur veya sorumlulukları bulunanların tespiti konularında rapor hazırlanması için görevlendirilen 1'i Hacı Bayram Veli Üniversitesi, 7'si İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) akademisyenlerinden oluşan 8 kişilik bilirkişi heyeti tarafından hazırlanan ve olayın aydınlatılmasında ve yargılama sürecinde maddi delil ortaya koyması bakımından çoğunlukla dayandırıldığı söz konusu

raporun sayfa sayısı 189 olmasına karşın, komisyon raporunda yeterince yer almadığı ve bir sayfayla yetinildiği görülmektedir.

5.8 Kültür Ve Turizm Bakanlığının 'Can Ve Mal Güvenliğine' İlişkin Sorumluluğuna Değinilmemiştir.

Komisyon Raporu'nda, "Bilirkişi heyetinin soruşturma makamına sunduğu 18.03.2025 tarihli Cumhuriyet Başsavcılığınca Görevlendirilen Bilirkişi Heyeti Raporunda; özetle; gerçekleşen olayın öngörülebilir, basit önlemlerle engellenebilir ve sonuçları yok edilebilir bir yangın olduğu, bilirkişi raporunda belirtilen ihmaller zincirinin olayın gerçekleşmesi, engellenememesi, yayılması ve çok fazla kişinin hayatını kaybetmesi ile doğrudan ilişkili olduğu ve illiyet bağının birçok noktadan, birden fazla kere kurulduğu belirtilmiştir.

Söz konusu raporun ilgili şu bölümünde; "Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın buradaki denetiminin içeriği de 'işletme belgesinin düzenlenmesine esas hususlar' seklinde açıkça belirtilmektedir. Bu denetimde sadece turizm işletmelerinin işletme kalitesine ilişkin bir denetim olmadığı;

Tesiste kullanılan malzemenin niteliği (dekorasyon, mobilya, kaplamalar vd), can ve mal güvenliği, işletme ve hizmet kalitesi (İnsan Kaynağı ve Sürdürülebilirlik vd.), personelin nitelikleri ve eğitim düzeyi (Sertifikasyon, Mesleki Yeterlilik, Acil Durum vd.), hizmet artırıcı diğer unsurlar (iletişim, Dış Görünüm, Lisan, Adabı Muaşeret, vd.), temizlik, bakım ve hijyen unsurları, uluslararası turizm sektöründeki gelişmeler (NFPA, WHO. Akreditasyonlar. vd) gibi hususların da bütünleşik olarak göz önünde bulundurulması gerektiği anlaşılmaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı esas itibariyle işletme kalitesiyle birlikte insan ve çevre sağlığı ile mal ve can güvenliğinin sağlanmasına, müşterinin haklarının korunmasına yönelik tedbirleri denetlemekle görevlidir. 1982 tarih ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 2019 tarihli Turizm Tesislerinin Niteliklerine ilişkin Yönetmelik ve 1983 tarihli Turizm Yatırım, İşletme ve Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Yönetmelik, esas itibariyle turizm işletmelerinin, işletme kalitesi ve niteliği bakımından denetim yetkisine haizdir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkililerinin yukarıda izah edildiği üzere özellikle can ve mal güvenliği, personelin niteliği ve eğitim düzeyi basta olmak üzere gerekli tüm denetimleri özensiz ve yetersiz yaptıkları, mevcut eksiklikler tespit etmedikleri saptanmıştır.", şeklinde açıklamalarda bulunmasına rağmen Komisyon Raporu'nda bu bilgilere yer verilmemiştir.

5.9 Kültür Ve Turizm Bakanlığının Olayda 'Birinci Dereceden Etkili' Olmasına Yer Verilmemiştir.

Adli Bilirkişi Heyetince Kurumlar Yönünden Yapılan Değerlendirmede; Otelin işletme belgesini veren ve onaylayan Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkililerinin inceleme konusu olayda denetim süreçlerinde yetersiz kaldıklarından…" şeklinde ibareye yer verilmiştir. Ancak söz konusu Cumhuriyet Başsavcılığınca Görevlendirilen Bilirkişi Heyeti Raporu'nda Kültür ve Turizm Bakanlığı; 'Bakanlığı yetkililerinin gerekli denetimleri zamanında ve gereği gibi yapmadıklarından dolayı birinci derecede etkili' oldukları belirtilmiştir. Bu bilgilerin Komisyon Raporu'nda yer almaması, Bakanlığın olaydan birinci derecede etkili oldukları sorumluluğunu yansıtmaktan kaçındığı izlenimi uyandırmıştır.

5.10 Tespit Ve Öneriler Somut Ve Yeterli Değildir.

21.01.2025 tarihinde Bolu Kartalkaya'da yaşanan otel yangını ülke tarihimizin en acı felaketlerinden biri olarak kayda geçmiştir. Bu elim olay, yalnızca alevlerin yol açtığı bir yıkım değil, aynı zamanda yerine getirilmeyen sorumlulukların ve eksik kalan denetimlerin ortaya çıkardığı ağır bir toplumsal kayıptır. Toplumsal hafızada derin izler bırakan söz konusu otel yangını, bize şu gerçeği hatırlatmıştır: İhmalin olduğu yerde güvenlik yoktur. Bundan sonra atılacak her adımda, yapılacak her düzenlemede, yürütülecek her denetimde, bu acı olaydan çıkartılacak dersler yol gösterici olacaktır.

Raporun temel ve en önemli amaçlarından biri olan 'benzer olayların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi' konusu beşinci bölümde 'Yangın Vakasının Ortaya Çıkardığı Sorun Alanları İle Bunlara İlişkin Tespitler ve Öneriler' başlığı ile işlenmiştir. Ancak 300 sayfalık raporun sadece 10 sayfası bu bölüme ayrılmış ve konuya ilişkin kamu kurum ve kuruluşları ile komisyon üyeleri muhalefet milletvekillerinin somut öneri ve görüşlerine yer verilmemiştir. Örneğin kurumların görev ve sorumluluk alanları göz önüne alınarak söz konusu yetki karmaşasını ortadan kaldırıcı somut düzenlemeler yapılabilir. Söz konusu tespitler ve önerilere ilişkin düzenleme teklifleri itfaiye ile sınırlı kalmış ve bu çerçevede şekillendirilmiştir.

5.11 Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Sorumluluğuna Yeterince Yer Verilmemiştir.

Komisyon Raporu'nda dikkat çekilen kritik hususlardan biri de iş güvenliği uzmanı tarafından Bakanlığa herhangi bir bildirim yapılıp yapılmadığının ve bu bildirimler doğrultusunda ÇSGB

tarafından idari denetim ve yaptırım sürecinin işletilip işletilmediğinin net biçimde ortaya konulamamış olmasıdır. ÇSGB sunumundan Kartalkaya'da yangının yaşandığı otelin, yangından 4 yıl önce denetlendiği ve bu otelin 4 yıldır İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanı bulundurup bulundurmadığının bilinmediği anlaşılmaktadır. Bu durum, Bakanlığın kanundan kaynaklanan gözetim ve denetim görevlerinin gereği gibi yerine getirilip getirilmediği konusunda ciddi bir soru işareti doğurmaktadır. Öyle ki; özellikle mutfak yangınlarının %95'in üzerinde küçük yangınlar olduğu ve bu yangınların doğru müdahale ile ilk 2 dakika içerisinde söndürülebildiği göz önünde bulundurulduğunda; otel personeline bu konuda gerekli eğitimi verecek olan ve mutfakta bulunan yangın söndürme ekipmanının kontrollerinin yapılmasını isteyecek olan İSG Uzmanının bulunmamasının, yangında 78 insanımızın hayatını kaybetmesi ile doğrudan ilişkisi vardır. Komisyon sürecinde ve raporunda yangının en başından çıkmaması üzerine odaklanılmış ancak, yangın sonrası insanlarımızın hayatını kurtarabilecek dakikalarla sınırlı sürede işlemesi gereken süreçler üzerinde yeterince durulmamıştır.

Bu itibarla Komisyon Raporu'nda, meydana gelen vahim olayın yalnızca yerel idareler ve belediye itfaiyesi üzerinden değil, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı çerçevesinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın sorumluluğu bakımından da ayrıca ve bütüncül biçimde incelenmesi gerektiği ortadadır. Bakanlığın denetim görevini ihmal edip etmediğinin tespiti, olayın tüm yönleriyle aydınlatılması ve benzer facialarn önlenmesi açısından zorunludur.

5.12 Hukuki Açıdan Değerlendirmelerimiz

-İlk derece yargılamasında taraflarca sunulan deliller yeterince incelenmeden ve tartışılmadan esas hakkında mütalaanın sunulması adil yargılanma hakkının ihlalidir.
-Yargılama sürecinde alınan tedbirler özellikle arama ve el koyma işlemleri bakımından mevzuatın gerekleri yerine getirilmemesi yargılamayı olumsuz etkilemiştir.
-Soruşturma sürecinde ön bilirkişi raporunu hazırlamakla görevlendirilen heyetin; yangından hemen sonra olay yerine gidip deliller kaybolmadan yapmış olduğu keşif sonucunda hazırladığı raporda sorumluların belirtilmiş olması sonuncunda siyasi saiklerle ilk bilirkişi heyetine baskı yoluyla soruşturmadan el çektirilmiştir.
Ayrıca Adalet Bakanı Yılmaz Tunç, raporun basına yansımasının ardından 24 Ocak'ta raporu "hiçbir resmî niteliği olmayan korsan bir metin" olarak tarif etmiş ve raporun Bolu Cumhuriyet Başsavcılığına sunulmadığını açıklamıştır. Bağımsız ve tarafsız olarak yürütülmesi gereken soruşturma evresinde bile Adalet Bakanı'nın açıkça bilirkişi raporuna müdahale etmesi soruşturmanın en başından hukuki değil siyasi olarak ele alındığı izlenimini yaratmıştır. Adalet Bakanının Soruşturma evresinde bilirkişilere yönelik hukuka aykırı müdahalesi l TCK m. 288

kapsamında değerlendirilebilir niteliktedir. “Korsan” olduğu ileri sürülen ön raporda olduğu gibi, sekiz öğretim üyesinden oluşan yeni bilirkişi heyetinin düzenlediği 189 sayfalık raporda da yetmiş sekiz kişinin hayatını kaybetmesinde Kültür Ve Turizm Bakanlığı yetkililerinin denetim eksikliği nedeniyle “BİRİNCİ DERECE ETKİLİ OLDUKLARI” (s. 178) tespit edilmiştir. Yani ön rapor ile daha sonrasında oluşturulan bilirkişi raporu arasında temelde hiçbir fark bulunmamaktadır. Buna rağmen Bakanlar, Bakanlık Yetkilileri hakkında soruşturma izni vermemişlerdir.

Gerek Adalet Bakanlığı’nın ön bilirkişi raporuna gerekse bakanlıklara sorumluluk yüklemesine karşın bakanların soruşturma izni vermemesi ilk andan itibaren iktidar tarafından bakanlık yetkililerinin korunması amacı ile yargıya müdahalesini açıkça ortaya koymuştur. Raporda bu hususlara yer verilmemiş olması ciddi bir eksikliktir.

Kültür ve Turizm Bakanının 16/04/2025 tarihli soruşturmaya izin vermeme kararına şikayetçiler tarafından itiraz edilmiştir. Bakan Yardımcısı Nadir ALPASLAN ile stajyer kontrolörler (Ezgi DENER ve Abdülkadir EREN) yönünden itirazı reddeden Danıştay 1. Dairesi, diğer kişiler yönünden itirazın kabulüne karar vermiştir. Anayasa m. 141/3’e göre, “Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır.” Danıştay 1. Dairesinin Bakan Yardımcısı Nadi Alparslan yönünden itirazı reddetmesi ve bunu da kararında gerekçelendirmemesi Anayasanın 141/3 Maddesine aykırıdır. İtirazın kabulü üzerine yargılanması mümkün hâle gelen kamu görevlilerini yargılama görevi ve yetkisi ise, genel hükümlere göre yetkili ve görevli mahkemedir. (4483 sayılı Kanun m. 13) Bolu 1. Ağır Ceza Mahkemesi, kamu görevlisi olmayanlar yönünden hüküm kurmuş, bu hükme karşı istinaf yoluna başvurulmuştur. Bir kısım kamu görevlisi yönünden soruşturma izni verilmişse de izinler geciktiğinden, davaların birleştirilmesi şu aşamada mümkün değildir. Zira kamu görevlileri de ilk derece mahkemesinde, yani Bolu’da yargılanacaktır. Kamu görevlilerine soruşturma izninin verilmemesi yargılama sürecinin bölünmesine neden olmuş ve bu durum kamu vicdanını zedelemiştir.

-Kamu görevlilerinin şahsi sorumlulukları ile kamu kurum ve kuruluşlarının kurumsal sorumluluklarının tespiti bağımsız ve tarafsız 3. kişiler yerine Bakanlık personelinin Komisyonda dinlenmesi suretiyle yapılmıştır. Bu nedenle kamusal sorumluluk netleştirilememiştir.

-Kamu görevlisi olan kişiler ile kamu görevlisi olmayan kişiler bakımından yürütülen yargılamalar arasındaki irtibatın ortaya konulmaması, maddi gerçeğin ortaya çıkmasını engellemiştir.

Sonuç

Kartalkaya'da meydana gelen ve çok sayıda yurttaşımızın yaşamını yitirmesine neden olan otel yangını, açık ihmaller zincirinin ve kamusal denetimsizliğin ağır bir sonucudur. Meclis Araştırması Komisyonu tarafından hazırlanan rapor, teknik tespitler bakımından kapsamlı olmakla birlikte, olayın siyasi ve idari sorumluluk boyutunu ortaya koymakta yetersiz kalmıştır. Komisyon Raporu'nda, konaklama tesislerinin denetimine ilişkin mevzuat ayrıntılı biçimde anlatılmakta, Kültür ve Turizm Bakanlığı, il özel idareleri, belediyeler ve itfaiye birimleri arasındaki görev paylaşımı uzun uzadıya sıralanmaktadır. Ancak bu anlatım, somut olay özelinde hangi kurumun hangi aşamada görevini yerine getirmediğini açıkça ortaya koymamaktadır. Yetkiler tarif edilmekte, ancak bu yetkilerin kullanılmamasının idari ve siyasi sorumluluğu tanımlanmamaktadır. Bu yaklaşım, sorumluluğu dağıtan ve belirsizleştiren bir sonuç doğurmaktadır.

Komisyon Raporu'nda, yangın güvenliğine ilişkin ciddi eksikliklerin bulunduğu kabul edilmesine rağmen, bu eksikliklerin neden yıllarca giderilmediği sorusu cevapsız bırakılmıştır. Denetimlerin yetersiz olduğu ifade edilmekte, ancak denetim yapılmamasının ya da yapılan denetimlerin yaptırıma dönüşmemesinin arkasındaki nedenler sorgulanmamaktadır. **Rapor, denetimsizliği bir sonuç olarak tespit etmekte; bu sonucun ortaya çıkmasına neden olan siyasi tercihler, idari ihmaller ve kurumsal zaaflar üzerinde durmamaktadır.** Komisyon çalışmalarında yaşamını yitirenlerin aileleri dinlenmiş olmasına rağmen, ailelerin anlatımları raporun merkezine yerleştirilmemiştir. Yangın sırasında alarm sistemlerinin çalışmadığı, tahliye yollarının yetersiz olduğu, dumanın kısa sürede tüm binayı sardığı ve etkin bir yönlendirme yapılmadığı yönündeki tanıklıklar, teknik anlatımların içinde tali bir unsur olarak kalmıştır. Oysa bu beyanlar, can kayıplarının neden bu ölçüde arttığını açıklayan temel veriler niteliğindedir. **Ailelerin yaşadıkları ve dile getirdikleri gerçekler, Komisyon Raporu'nda nedensel bir değerlendirmeye dönüştürülmemiştir**. Komisyon Raporu'nda kamu görevlilerine ilişkin değerlendirmeler ağırlıklı olarak **"**sistemsel aksaklıklar" sınırlı kalmıştır. Soruşturma izinleri ve idari süreçler aktarılmakta, ancak bu süreçlerin gecikmesinin veya işletilmemesinin doğurduğu sonuçlar değerlendirilmelidir. Kamu görevlilerinin bireysel ve kurumsal sorumlulukları açıkça ortaya konmadığı gibi, siyasi sorumluluk alanı da raporun dışında bırakılmıştır. Bu yaklaşım, ilgili kurum ve kuruluşların tespiti meselesinin ıskalanmasıdır. Raporun sonuç ve öneriler bölümünde yer alan ifadeler ise büyük ölçüde genel ve bağlayıcılıktan uzaktır. Denetimlerin artırılması, kurumların güçlendirilmesi ve farkındalığın

yükseltilmesi gibi öneriler dile getirilmiş; ancak yüksek riskli turizm tesisleri için zorunlu kapatma, bağımsız denetim mekanizmaları ve ülke çapında acil risk taraması gibi somut ve caydırıcı önlemler önerilmemiştir. Bu haliyle rapor, benzer facialarının tekrarını önleyecek güçte yeterli bir yol haritası sunmamaktadır.

Sonuç olarak rapor, Kartalkaya faciasının nasıl gerçekleştiğini ayrıntılı biçimde anlatmakta; ancak neden önlenemediği ve bu ihmaller zincirinden kimlerin sorumlu olduğu sorularına açık ve net yanıtlar vermemektedir. Meclis Araştırması'nın temel amacı olan siyasi ve idari hesap verebilirliğin sağlanması bu raporla gerçekleşmemiştir.

SONSÖZ

Komisyon süreci ve raporuna ilişkin değerlendirmelerimiz göz önüne alındığında, çelişkilerin ve eksikliklerin giderilebilmesi için ülkemizde mevcut bulunan yönetmeliklerin güncellenmesi ve hatta bütüncül bir yeni yönetmelik hazırlanması zorunludur.

- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 138 inci Maddesinde yer alan "Mevcut Bina" kavramı ve bu binalarda yönetmelik hükümlerinin aranmamasından vazgeçilmesi, Danıştay'ın yürürlüğünü durdurduğu Maddelerde yer alan düzenlemelerin yeniden değerlendirilmesi ve bina yüksekliğine konumuna bağlı olmaksızın tüm yapılarda yangın uyarı alarm ve söndürme sistemlerinin zorunlu kılınması, Kamu kurumu niteliği taşıyan meslek örgütlerinin, üniversitelerin, akademisyenlerin yangınlara karşı alınan önlemlerin denetlenmesi açısından Akredite olarak görevlendirilmesi hususlarında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın,

- Bir işletmede İş Sağlığı ve Güvenliği olup olmadığının aylık olarak denetlenmesi için gerekli düzenlemeler, ihtiyaç duyulacak dijital sistemlerin geliştirilmesi ve mevcut haliyle İş Sağlığı ve Güvenliği uzmanlarının denetledikleri işyerleri ile aralarında oluşan organik bağın ortadan kaldırılarak, bu uzmanların maaşlarını bir havuz sisteminden almaları ile tarafız denetimin sağlanması konusunda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın,

- Turizm işletmelerinde ruhsat öncesi ve sonrası yangın güvenliğine uyum, personelin yangınlara karşı eğitimi, Turizm işletmelerinin yangın güvenliği açısından periyodik denetimi ve Belediye sınırları dışında kalan bölgelerde bulunan Turizm işletmelerinin Ortak İtfaiye Birimi kurmaları konusunda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın, en kısa sürede çalışmaya başlaması gerekmektedir. Bir daha benzer acıların yaşanmamasını diliyor, yangında hayatını kaybeden vatandaşlarımızı saygıyla anıyoruz.

Ednan ARSLAN İzmir Milletvekili	Türker ATEŞ Bolu Milletvekili	Süreyya ÖNEŞ DERİCİ Muğla Milletvekili
Sururi ÇORABATIR Antalya Milletvekili	Cavit ARI Antalya Milletvekili	

DEM PARTİ GRUBU MUHALEFET ŞERHİ

1. USÜLE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Bolu ili Kartalkaya mevkiinde bulunan bir otelde meydana gelen yangın faciasının tüm yönleriyle araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında oluşturulan Meclis Araştırması Komisyonu, belirlenen süre boyunca çalışmalarını yürütmüş ve aylar süren bir sürecin ardından raporunu tamamlamıştır. Komisyon çalışmaları kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, ilgili valilik ve belediye temsilcileri, itfaiye birimleri, AFAD, çeşitli üniversitelerde görev yapan akademisyenler ile sektör temsilcileri dinlenmiş, facianın yaşandığı otelde ve çevresinde yerinde incelemeler gerçekleştirilmiştir.

Komisyon, gerçekleştirdiği toplantılar ve dinlediği çok sayıda kurum ve kişi neticesinde yüzlerce sayfadan oluşan kapsamlı bir rapor hazırlamıştır. Rapor biçimsel olarak detaylı, teknik olarak yoğun ve hacim bakımından geniş bir belge olmaktan öteye geçememiştir. Raporun nicel büyüklüğüne rağmen komisyon sürecinde görüş bildiren bağımsız uzmanların, meslek örgütlerinin ve sivil toplum temsilcilerinin değerlendirmelerini ve eleştirilerini raporun bütününe yansıtılmamıştır. Özellikle kamusal sorumluluğa işaret eden tespitler ya tamamen dışarıda bırakılmış ya da tali başlıklar altında etkisizleştirilmiştir. Sayfalar boyunca yangın güvenliği, yapı özellikleri, teknik mevzuat ve idari prosedürlere ilişkin ayrıntılar sıralanmasına rağmen bu facianın neden önlenemediği, hangi denetim mekanizmalarının bilinçli biçimde işletilmediği ve hangi siyasal-idari tercihlerle bu risk ortamının yaratıldığı soruları cevapsız bırakılmıştır. Rapor, teknik bilgi yığını içinde kaybolan bir anlatı kurarak, sorumluluğu görünmez kılan bir dil ve yöntem benimsemiştir.

Bugün herhangi bir yurttaş bu raporu eline alıp, "Kartalkaya'da onlarca insanın yaşamını yitirmesine neden olan bu facianın sorumluları kimlerdir?" sorusuna yanıt aradığında ise rapor, ne açık bir sorumluluk zinciri kurabilmekte ne de facianın yarattığı toplumsal, hukuki ve kamusal yıkımı bütünlüklü biçimde ortaya koyabilmektedir. Rapor, sorumluları işaret etmek yerine sorumluluğu dağıtan, hesap sormak yerine süreci teknik ayrıntılarla geçiştiren bir metin olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu haliyle rapor, kamuoyunun haklı beklentisini karşılamaktan uzaktır. Yangın faciasının ardındaki ihmaller zincirini anlamak, devletin nerede ve neden geri çekildiğini görmek ve benzer olayların nasıl önlenebileceğine dair açık bir çerçeveye ulaşmak için raporu okuyan bir yurttaşın yalnızca hukuki ve idari mevzuata değil mühendislik disiplinlerine, yangın güvenliği literatürüne ve bürokratik dilin örtme tekniklerine de hâkim

olması gerekmektedir. Üstelik tüm bu çabaya rağmen raporun ulaştırdığı sonuç, çoğu zaman hiçbir sorumluluğa dokunmayan, siyasal sonuç üretmeyen bir laf kalabalığından ibaret kalmaktadır.

Komisyonun kuruluşundan raporun nihai hale getirilmesine kadar geçen süreç, Meclis araştırmalarının ruhuna ve amacına açıkça aykırı bir biçimde yürütülmüştür. Daha ilk aşamada, Komisyonun çalışma takvimi ve yöntemine ilişkin kararlar, muhalefet üyelerinin görüş ve itirazları sistematik biçimde dışlanarak, salt sayısal çoğunluğa dayalı bir anlayışla belirlenmiştir. Bu durum, Komisyonu daha baştan hakikati arayan bir araştırma organı olmaktan çıkarıp, siyasi iktidarın sorumluluğunu perdelemeye yönelik bir mekanizmaya dönüştürmüştür. Komisyonun çalışma süresi, olayın ağırlığı ve kapsamı ile açık bir biçimde orantısızdır. Onlarca kamu kurumu, yerel yönetim, denetim birimi, özel sektör temsilcisi ve mağdur ailelerin dahil olduğu çok katmanlı bir facianın, sınırlı sayıda toplantı ve yüzeysel dinlemelerle aydınlatılabileceği varsayımı, araştırma iradesinin zayıflığını ve samimiyetsizliğini açıkça ortaya koymaktadır. Muhalefet üyelerince defalarca dile getirilen süre uzatımı talepleri, hiçbir makul gerekçe sunulmadan reddedilmiş ve Komisyon adeta bir an önce rapor yazıp dosyayı kapatma refleksiyle hareket etmiştir. Usule ilişkin en ciddi sorunlardan biri, bilgi ve belge temininde yaşanan sistematik eksikliklerdir. Komisyon, ilgili bakanlıklar, valilik, belediyeler, itfaiye birimleri ve denetim kuruluşlarından gelen belgeleri sorgulamaksızın kabul etmiş ve eksik, çelişkili ya da açıkça yanıtsız bırakılan hususlar hakkında ısrarlı bir takip mekanizması işletmemiştir. Özellikle yangın güvenliği denetimleri, ruhsat süreçleri, tadilat izinleri ve işletme faaliyetlerine ilişkin belgelerdeki boşluklar, Komisyon çoğunluğunu oluşturan AKP-MHP tarafından bilinçli olarak görmezden gelinmiştir. Bu tutum, Komisyonun araştırma misyonunu yerine getirmekten alıkoyarak onaylayan bir pozisyona savrulduğunu göstermektedir.

Komisyon çalışmalarında mağdur ve yakınlarının dinlenme süreci de usul açısından son derece sorunludur. Yaşamını yitirenlerin aileleri ve yangından sağ kurtulan yurttaşlar ya hiç dinlenmemiş ya da son derece sınırlı ve sembolik bir biçimde Komisyona dahil edilmiştir. Oysa Meclis araştırmalarının temel ilkelerinden biri de doğrudan mağdur olanların tanıklıklarına öncelik verilmesidir. Bu ihmal, yalnızca usulen bir eksiklik olmamakla birlikte etik ve vicdani bir kırılmadır. Dahası, Komisyonun uzman çağırma pratiği de ciddi biçimde eksik kalmıştır. Yangın güvenliği, yapı denetimi, iş sağlığı ve güvenliği, afet yönetimi gibi alanlarda bağımsız ve eleştirel uzmanların çağrılması yönündeki muhalefet önerileri reddedilmiştir. Bunun yerine

kamu kurumlarıyla organik bağı bulunan, sorumluluk zincirinin parçası olan isimlerle yetinilmiştir. Bu tercih, Komisyonun bağımsız değerlendirme kapasitesini ortadan kaldırmış, raporun baştan itibaren taraflı bir zeminde şekillenmesine yol açmıştır. Rapora ilişkin yazım süreci de usul bakımından ağır sakatlıklar içermektedir. Muhalefet üyelerinin rapor metnine ilişkin değişiklik ve ekleme önerileri ya hiç değerlendirilmemiş ya da gerekçesiz biçimde reddedilmiştir. Nihai rapor, Komisyon çoğunluğunun siyasi tercihlerini yansıtan bir metin olarak hazırlanmıştır. Ortaklaşma, uzlaşma ve hakikati birlikte ortaya koyma iradesi tamamen yok sayılmıştır. Bu durum, Meclis araştırmalarının kolektif niteliğine ve parlamenter denetim anlayışına açık bir aykırılık teşkil etmektedir. Komisyon, usul yönünden sakatlanmış, araştırma yetkisini etkin kullanamamış ve Meclis'in denetim işlevini yerine getirememiştir. Usuldeki bu ağır eksiklikler, raporun esasına da doğrudan sirayet etmiştir. Ortaya çıkan metin, hakikati aydınlatan yerine sorumluluğu dağıtan ve belirsizleştiren bir belgeye dönüşmüştür. Bu nedenle, aşağıda ayrıntılı biçimde ortaya koyacağımız esaslı eleştirilerimizden önce Komisyonun çalışma yönteminin başlı başına meşruiyet sorunu taşıdığını özellikle vurgulamak zorunluluğu doğmuştur.

2. 23 YILLIK AKP İKTİDARI DÖNEMİNDE YAŞANAN FACİALAR, BU SÜRECİ SİYASİ SORUMLULUK VE CEZASIZLIK REJİMİNE DÖNÜŞTÜRMÜŞTÜR

Kartalkaya'da yaşanan yangın faciası, AKP iktidarı boyunca sistematik hale gelen; rantı önceleyen, denetimi işlevsizleştiren, sorumluluğu dağıtan ve nihayetinde cezasızlığı kurumsallaştıran siyasal bir yönetim anlayışının doğrudan ürünüdür. Komisyon raporu her ne kadar bu gerçeği örtmeye çalışsa da son yirmi yılı aşan iktidar pratiği, benzer faciaların ortak bir siyasal zemin üzerinde yükseldiğini açıkça göstermektedir.

AKP döneminde yaşanan maden faciaları, tren kazaları, yurt yangınları, sel felaketleri, deprem yıkımları ve iş cinayetleri farklı mekânlarda, farklı zamanlarda gerçekleşmiş olsa da aynı politik tercihler zinciriyle birbirine bağlanmaktadır. MESEM eliyle sömürülen kadınlar ile lise öğrencilerinin iş cinayetlerine kurban gitmesi, Dilovası'ndaki parfüm fabrikasında yaşanan patlamada emeği sömürülen emekçilerin hayatını kaybetmesi, Soma'da yüzlerce madencinin yaşamını yitirmesi, Çorlu'da trenin raydan çıkması, Aladağ'da çocukların bir yurtta yanarak ölmesi, İliç'te toprağın ve yaşamın siyanürle yutulması, depremde kentlerin mezarlığa dönüşmesi ve bugün Kartalkaya'da bir otelin alevlere teslim olması… Tüm bu olayların ortak

paydası kamusal sorumluluğun terk edilmesi, denetimin göstermelik hale getirilmesi ve sermaye lehine oluşturulan ayrıcalıklı bir dokunulmazlık zırhıdır. Bu süreçte iktidar, yurttaşın yaşam hakkını koruyan bir mekanizma olmaktan çıkarılarak rantın önünü açan, sermayenin-yandaşın hızını kesmeyen, "iş yapma kolaylığı" adı altında güvenliği tali gören bir aygıta dönüştürülmüştür. Turizm, inşaat, madencilik ve enerji gibi alanlarda uygulanan politikalar, insan hayatı yerine kâr maksimizasyonunu esas almıştır. Kartalkaya'daki otelin faaliyet süreci de bu bağlamdan bağımsız değildir. Ruhsatlandırma, denetim, tadilat izinleri ve işletme faaliyetleri kamu yararı perspektifi yerine "sektörü zorlamama" anlayışıyla ele alınmıştır. Bu politik tercihin tamamlayıcı unsuru ise cezasızlık rejimidir. AKP döneminde yaşanan hemen her büyük facianın ardından benzer bir tablo ortaya çıkmıştır: Soruşturmalar ya hiç açılmamış ya alt düzey birkaç kamu görevlisiyle sınırlı tutulmuş ya da yıllar süren yargılamalar sonunda etkisiz kararlarla sonuçlandırılmıştır. Siyasi sorumlular, bakanlar, üst düzey bürokratlar ve karar alıcılar sistematik biçimde yargı sürecinin dışında tutulmuştur. Bu durum, adalet duygusunu zedelemekle kalmamış aynı zamanda yeni facialarının önünü açan teşvik edici bir zemin yaratmıştır.

Cezasızlık, AKP iktidarı döneminde bir istisna olmaktan çıkarak bir yönetim tekniği haline gelmiştir. Hesap sorulmayan her ölüm, denetlenmeyen her yapı, görmezden gelinen her ihlal bir sonraki felaketin sessiz hazırlığına dönüşmüştür. Kartalkaya yangını da bu zincirin son halkasıdır. Komisyon raporunun, geçmiş facialarla bağ kurmaktan özellikle kaçınması tesadüf değildir. Zira bu bağ kurulduğunda, sorumluluğun bireysel ihmallerden kaynaklanmadığı tam aksine siyasal iktidarın kurduğu sistemden kaynaklandığı açıkça görülecektir. Bu sistemin bir diğer temel ayağı ise yandaş koruma pratiğidir. AKP döneminde ekonomik ve siyasal iktidar, belirli sermaye grupları etrafında yoğunlaşmıştır. Bu gruplar için hukukun esnekleştirildiği, denetimlerin ya hiç yapılmadığı ya da önceden haber verilerek gerçekleştirildiği bir düzen inşa edilmiştir. İşletmelerin mevzuata aykırı faaliyetleri çoğu zaman "göz yumulabilir" kabul edilmiştir. Kamu otoritesi, yaptırım uygulamak yerine sorunları örten bir rol üstlenmiştir. Bu koruma kalkanının siyasi sadakat ilişkileri üzerinden de tahkim edildiği açıkça ortadadır. Komisyon raporunun bu ilişki ağlarına değinmemesi, raporu teknik bir metin gibi sunma çabasının ötesinde, bilinçli bir siyasi tercihi yansıtmaktadır. Oysa Kartalkaya'daki yangın denetimsizliğin, kayırmacılığın ve cezasızlığın da yanıp kül olduğu bir an olarak ele alınmalıdır. Aksi halde rapor, geçmişte yaşanan diğer facialarda olduğu gibi, gerçeği açıklamak yerine unutturan bir belgeye dönüşecektir.

Kartalkaya faciası, AKP iktidarının yaşamı değil rantı önceleyen politikalarının, denetimi tasfiye eden idari anlayışının ve sorumluları koruyan cezasızlık rejiminin kaçınılmaz bir sonucudur. Bu gerçeği görmezden gelen her değerlendirme, yeni facialarının siyasi ve ahlaki sorumluluğunu da bugünden üstlenmiş olacaktır. DEM Parti olarak, bu sorumluluğun üzerinin örtülmesine izin vermeyeceğimizi ve geçmişte olduğu gibi bugün de hakikati ısrarla dile getirmeye devam edeceğimizi açıkça ifade ediyoruz.

3. HAZIRLANAN RAPORLA BİÇİMSEL KURGUSUYLA HAKİKATİN ÜSTÜNÜ ÖRTMEYE ÇALIŞILMAKTADIR

Meclis Araştırması Komisyonu tarafından hazırlanan rapor, hacimsel büyüklüğüne karşın, yapısal olarak son derece sorunludur. Biçimsel tercihleri ve içeriksel kurgusuyla hakikati açığa çıkarmaktan ziyade, onu dağıtan, bulanıklaştıran ve sonuçta etkisizleştiren bir metin niteliği taşımaktadır. Raporda kullanılan yöntem, bir araştırma raporundan çok, idari bir bilgilendirme notunu andırmaktatdır. Meclis'in denetim ve hesap sorma yetkisini görünmez kılan bir dil ve çerçeve tercih edilmektedir.

Öncelikle raporun biçimsel yapısı, sistematik bir analiz mantığından yoksundur. Olayın nedenleri, sorumluluk zinciri, denetim mekanizmaları ve idari- siyasi karar alma süreçleri arasında kuramsal ve nedensel bir bağ kurulmamıştır. Bunun yerine birbirinden kopuk başlıklar altında, çoğu zaman aynı bilgilerin tekrarlandığı uzun anlatımlara yer verilmiştir. Bu yöntem, raporun okunabilirliğini azaltmakla kalmayıp aynı zamanda sorumluluğun izini sürmeyi de bilinçli biçimde zorlaştırmaktadır. Raporun içeriksel kurgusunda dikkat çeken en temel sorunlardan biri, neden-sonuç ilişkisinin sistematik biçimde koparılmasıdır. Yangının çıkış nedeni teknik bir arızaya indirgenerek arızanın neden önlenemediği, hangi denetim mekanizmalarının devreye girmediği, hangi idari kararların bu sonucu doğurduğu soruları ise yanıtsız bırakılmıştır. Oysa bir Meclis araştırmasının asli görevi, olayları mümkün kılan yapısal zemini açığa çıkarmaktır. Bu rapor ise tam tersine, yapısal soruları paranteze alarak, felaketi tali nedenlere hapseden bir yaklaşım benimsemiştir.

Raporda sorumluluk kavramı, bilinçli biçimde muğlaklaştırılmıştır. Kamu kurumlarının yetki ve görev alanları ayrıntılı biçimde sıralanmış; ancak bu yetkilerin neden ve nasıl kullanılmadığı sorgulanmamıştır. Yetki vardır ama sorumlusu yoktur. Denetim görevi vardır ama denetimsizliğin hesabı sorulmamaktadır. Bu tercih, raporu hukuki ve siyasal açıdan işlevsiz kılarak Meclis'i yürütmenin hatalarını denetleyen bir organ olmaktan çıkarıp, onları kayıt altına

alan pasif bir izleyici konumuna itmektedir. Biçimsel açıdan bir diğer ciddi sorun ise raporun tanıklıklar, uzman görüşleri ve teknik değerlendirmeler arasında kurduğu hiyerarşidir. Mağdur yakınlarının anlatımları, çoğu yerde duygusal bir unsur olarak metne serpiştirilmiştir. Bu anlatımların işaret ettiği ihmaller, idari ve siyasi düzeyde ele alınmamıştır. Uzman görüşleri ise bağlamından koparılarak aktarılmış, çoğu zaman sonuç kısmına taşınmamış ve politika önerilerine dönüştürülmemiştir. Böylelikle rapor, sığ bir şekilde yalnızca bilgi üretip bu bilgiyi siyasi ve hukuki bir sonuca bağlamaktan bilinçli olarak kaçınmaktadır.

Raporun sonuç ve değerlendirme bölümünde ise yapısal yetersizlik en çıplak haliyle ortaya çıkmaktadır. Sayfalar boyunca aktarılan bilgi ve tespitler, sonuç kısmında radikal hiçbir öneriye, bağlayıcı hiçbir çağrıya ve sorumlulara işaret eden hiçbir net ifadeye dönüşmemiştir. Kamuoyunun beklediği hesaplaşma dili yerine, temennilerle sınırlı, soyut ve etkisiz bir dil tercih edilmiştir. Bu durum, raporun yalnızca bugünkü faciaya değil, gelecekte yaşanabilecek benzer felaketlere karşı da işlevsiz kalmasına yol açmaktadır. En çarpıcı yapısal sorunlardan biri de raporun siyaseti metnin dışına itme çabasıdır. Oysa bu ölçekteki bir facia, yalnızca teknik bir aksaklık ya da idari bir ihmal olarak ele alınamaz. Turizm politikaları, özelleştirme anlayışı, denetimlerin piyasaya devredilmesi, kamu gücünün sermaye lehine geri çekilmesi gibi siyasal tercihler raporun neredeyse tamamında görünmez kılınmıştır. Bu görünmezlik, bir eksiklik olarak okunmamalı; çünkü bilinçli bir tercihtir. Rapor, siyasi iktidarı sorumluluktan azade kılmak için teknik ayrıntıların arkasına saklanmaktadır. Komisyon Raporu biçimiyle hakikati dağıtan, içeriğiyle sorumluluğu gizleyen, diliyle cezasızlığı normalleştiren bir metin haline gelmiştir. Bu yapısal yetersizlikler giderilmeden hazırlanmış bir raporun ne Meclis denetimine ne kamu vicdanına ne de yaşam hakkının korunmasına hizmet etmesi mümkündür.

4. RAPORDA BİLİNÇLİ BİR SUSKUNLUK VE ÖRTBAS MEKANİZMASI İŞLETİLMİŞTİR

Komisyon Raporu, söylediklerinin yanı sıra ısrarla söylemedikleriyle de değerlendirilmek zorundadır. Zira bu raporda asıl belirleyici olan, yer verilen tespitlerden çok özellikle dışarıda bırakılan sorular, anılmayan sorumlular ve adlandırılmaktan kaçınılan siyasal tercihlerdir. Bu suskunluk hali, tesadüfi ya da teknik bir eksiklik olmaktan ötede bilinçli, sistematik ve politik bir örtbas mekanizmasının ürünüdür. Rapor, Kartalkaya'da yaşanan facianın ardından oluşan büyük toplumsal tepkiye yanıt verir gibi görünse de metnin bütününe bakıldığında temel bir kaygının öne çıktığı görülmektedir. Merkezi idarenin ve siyasal iktidarın sorumluluk alanının

görünmez kılınması. Bu kaygı, raporun dilinden başlıklarına, tercih edilen kavramlardan kaçınılan ifadelerine kadar her aşamada kendini göstermektedir.

Öncelikle, raporda "neden" sorusu sistematik biçimde bastırılmıştır. Yangının çıkış noktasına, teknik gelişimine ve sonuçlarına ilişkin ayrıntılı betimlemeler yapılmış; ancak bu sürecin neden önlenemediği, hangi aşamalarda kamu gücünün devreye girmediği, hangi siyasi ve idari kararların bu sonucu mümkün kıldığı soruları bilinçli olarak yanıtsız bırakılmıştır. Bu tercih, raporu bir araştırma belgesi olmaktan çıkarıp, olayın kronolojisini tutan nötr bir kayıt metnine dönüştürmektedir. Raporun suskun kaldığı en kritik alanlardan biri, merkezi idarenin doğrudan yetki ve sorumluluklarıdır. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın denetim yükümlülükleri, İçişleri Bakanlığı'nın mülki idare üzerindeki hiyerarşik yetkisi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın iş sağlığı ve güvenliği denetimleri ya hiç ele alınmamış ya da tali, teknik ayrıntılar düzeyine indirgenmiştir. Oysa bu facia, yerel bir ihmalden çok, merkezileşmiş bir yönetim anlayışının ürettiği denetimsizlik ortamında gerçekleşmiştir. Bu suskunluk, raporda sorumluluğun aşağıya doğru itilmesi ile tamamlanmaktadır. Metin boyunca alt düzey kamu görevlilerinin işlem ve kararları ayrıntılı biçimde tartışılırken bu görevlilerin hangi talimatlar, hangi mevzuat değişiklikleri ve hangi siyasi iklim içinde hareket ettikleri sorgulanmamaktadır. Böylece sorumluluk, sistemden koparılıp bireylere yüklenmiş ve siyasi iktidar bu tablonun dışında tutulmaktadır. Bu yaklaşım, kamuoyunun adalet beklentisini karşılamak bir yana, adaletsizliğin kurumsallaşmasına hizmet etmektedir.

Raporun bilinçli suskunluk alanlarından biri de rant ilişkileridir. Turizm sektöründe yıllardır uygulanan teşvik politikaları, mevzuat esnetmeleri, denetim sürelerinin uzatılması ve "sektörü zora sokmama" gerekçesiyle alınmayan tedbirler, raporda neredeyse hiç yer bulmamıştır. Oysa Kartalkaya'daki otelin faaliyet süreci, bu politikaların somut bir yansımasıdır. Rapor, sermaye ile siyaset arasındaki bu ilişki ağını görünmez kılarak, facianın sınıfsal ve ekonomik boyutunu da örtbas etmektedir. Bir diğer dikkat çekici suskunluk alanı, önceki benzer facialarla bağ kurulmasından özellikle kaçınılmasıdır. Rapor, Kartalkaya yangınını tarihsizleştirmekte ve onu AKP iktidarı döneminde yaşanan diğer toplu ölümlerden kopuk, münferit bir olay gibi sunmaktadır. Soma'dan Aladağ'a, Çorlu'dan İliç'e ve MESEM sömürüsünden Dilovası'na uzanan facia zinciriyle bağ kurulduğu anda, sorumluluğun kişisel hatalardan değil, siyasal bir yönetim modelinden kaynaklandığı açıkça görülecektir. Bu bağın kurulmamış olması, raporun en bilinçli tercihidir. Raporun dili de bu örtbas mekanizmasının bir parçasıdır. "Eksiklik", "yetersizlik", "koordinasyon sorunu" gibi ifadeler, failin adını gizleyen ve sorumluluğu dağıtan

bir işlev görmektedir. Bu dil ne hesap sorar ne de hesaplaşır. Tam tersine, yaşananları olağanlaştırır ve benzer felaketlerin gelecekte de yaşanabileceği bir zemini normalleştirir. Bu nedenle raporun dili, siyasal olarak işlevsel bir suskunluk dilidir. Komisyon Raporu'ndaki suskunluğun bilinçli olarak inşa edilmiş bir sessizlik olduğu açıktır. Bu sessizlik merkezi idareyi, siyasal iktidarı ve rant düzenini koruyan, sorumluluğu aşağıya iten ve cezasızlığı yeniden üreten bir mekanizma olarak işlemektedir. Muhalefet şerhimiz, bu sessizliği bozmayı, adı konulmayan sorumlulukları adlandırmayı ve görünmez kılınan siyasal tercihleri açıkça teşhir etmeyi zorunlu görmektedir. Zira hakikat, ancak bu örtü kaldırıldığında görünür hale gelecektir.

5. FACİANIN ARDINDAN SORULMASI GEREKEN TEMEL SORU AÇIKTIR: BU TESİSİN GÜVENLİĞİNDEN NİHAİ OLARAK KİM SORUMLUDUR?

Komisyon Raporu'nun temel karakteri, sorumluluğu bilinçli biçimde parçalayan, dağıtan ve iz sürülemez hale getiren bir kurguya dayanmasıyla şekillenmiştir. Bu kurgu, merkezi idarenin kendisini hukuki ve siyasal sorumluluktan azade kılmaya yönelik bilinçli bir geri çekiliş stratejisinin ürünüdür. Rapor, bu stratejiyi açığa çıkarmak yerine, onu yeniden üretmekte ve meşrulaştırmaktadır.

Yangın faciasının ardından sorulması gereken temel soru açıktır: Bu tesisin güvenliğinden nihai olarak kim sorumludur? Ancak Komisyon Raporu, bu soruya net bir yanıt vermek yerine, yetki ve görev alanlarını parçalara ayırarak sorumluluğu adeta buharlaştırmaktadır. Belediyeler, il özel idareleri, itfaiye birimleri, müfettişler ve teknik personel detaylı biçimde sayılırken bu yapının tepesinde yer alan merkezi idare, görünmez bir konuma yerleştirilmektedir. Oysa Türkiye'de özellikle son yıllarda inşa edilen yönetim modeli, yetkilerin merkezileştiği, ancak sorumluluğun yerelleştirildiği bir yapıya sahiptir. Bakanlıklar politika belirler, mevzuatı değiştirir, denetim rejimini şekillendirir ve kriz anında sahneden çekilerek sorumluluğu alt birimlere bırakır. Kartalkaya faciası sonrası oluşturulan rapor da tam olarak bu siyasal pratiğin bir yansımasıdır. Komisyon Raporu'nda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın rolü, teknik ve tali bir denetim faaliyeti çerçevesine sıkıştırılmıştır. Oysa turizm işletmelerinin ruhsatlandırılması, sınıflandırılması, faaliyet izinleri ve güvenlik standartları bakımından nihai belirleyici otorite bu Bakanlıktır. Mevzuatı belirleyen, denetim sıklığını ve kapsamını tayin eden, eksikliklere rağmen faaliyet iznini sürdüren merkezi irade görmezden gelinmiş ve sorumluluk yerel idarelerin omuzlarına yüklenmiştir. Aynı biçimde İçişleri Bakanlığı'nın mülki idare üzerindeki hiyerarşik yetkisi de raporda bilinçli olarak silikleştirilmiştir. Valilikler ve kaymakamlıklar,

merkezi idarenin temsilcileri olarak görev yapmalarına rağmen, raporda neredeyse bağımsız aktörler gibi ele alınmıştır. Böylece merkezi idarenin emir–talimat zinciri içinde şekillenen denetim ve ruhsat süreçleri, yerel bir inisiyatif alanı gibi sunularak asıl karar verici görünmez kılınmıştır.

Sorumluluğun parçalanması stratejisinin bir diğer ayağı ise denetimin şekliyle oynanmasıdır. Raporda, denetimlerin yapıldığına dair belgeler sıralanmasına rağmen bu denetimlerin neden etkisiz olduğu, neden sonuç doğurmadığı ve neden yaptırıma dönüşmediği sorgulanmamaktadır. Denetim vardır, ama yaptırım yoktur. Yetki vardır, ama irade yoktur. Bu çelişki, merkezi idarenin denetimi bir kamu güvenliği aracı olarak değil, hukuki sorumluluktan kaçınma enstrümanı olarak kullandığını göstermektedir. Bu strateji, facia sonrası yargısal süreçte daha da görünür hale gelmiştir. Gözaltılar ve tutuklamalar, büyük ölçüde yerel düzeyde görev yapan kamu görevlileriyle sınırlı tutularak merkezi idare adına karar alan, politika üreten ve denetim rejimini belirleyen hiçbir üst düzey yetkili yargı sürecinin öznesi haline getirilmemiştir. Komisyon Raporu da bu tabloyu sorgulamak yerine, normalleştirmiştir. Böylece rapor, yargısal bir sorumluluk kaçışını da zımnen onaylamıştır. Sorumluluğun parçalanması, aynı zamanda zamansal bir kopuş yaratılarak da sağlanmıştır. Rapor, yangın öncesinde yıllara yayılan ihmal ve karar zincirini bütünlüklü biçimde ele almak yerine olayı dar bir zaman aralığına sıkıştırmıştır. Oysa ruhsat yenilemeleri, denetim eksiklikleri, mevzuat değişiklikleri ve süre uzatımlar süreklilik arz eden bir yönetim anlayışının sonucudur. Bu süreklilik görünmez kılındığında, sorumluluk da tarihsizleşmekte ve muhatapsız kalmaktadır.

Bu yaklaşımın nihai sonucu, siyasal iktidarın dokunulmazlığının yeniden üretilmesidir. Merkezi idare geri çekilmekte; ama bu geri çekiliş, yetki kaybı anlamına gelmemektedir. Tam tersine, yetki merkezde kalırken, bedel aşağıya ödetilmektedir. Bu, AKP iktidarı boyunca benzer facialarda defalarca tanık olunan bir yönetim pratiğidir ve Kartalkaya raporu bu pratiğin yeni bir halkasını oluşturmaktadır. Komisyon Raporu'nda sorumluluk, bilinçli bir stratejiyle parçalanmıştır. Bu strateji, merkezi idarenin siyasal ve hukuki sorumluluktan geri çekilmesini sağlayarak facianın gerçek nedenlerini perdelemekte ve cezasızlık rejimini tahkim etmektedir. Muhalefet şerhimiz açısından bu durum kabul edilemezdir. Zira sorumluluk parçalandığında, adalet ortadan kalkar ve adalet ortadan kalktığında ise benzer facialar kaçınılmaz hale gelir.

6. DENETİM, SİYASİ MEKANİZMA ELİYLE TASFİYE EDİLMİŞTİR

Kartalkaya faciası, Türkiye'de uzun süredir inşa edilen denetimsizlik rejiminin bilinçli olarak etkisizleştirildiği, içinin boşaltıldığı ve nihayetinde siyasal bir tercihle tasfiye edildiği bir yönetim anlayışının kaçınılmaz ürünüdür. Komisyon Raporu ise bu gerçeği açığa çıkarmak yerine, denetimin varlığını belge yığınlarıyla kanıtlamaya çalışarak, denetimin neden işlemediği sorusunu özellikle cevapsız bırakmaktadır.

Raporda, yangın öncesinde yapılan denetimlere ilişkin çok sayıda tarih, yazışma ve tutanak yer almasına rağmen bu belgelerin bolluğu, denetimin etkinliği yerine işlevsizliğini göstermektedir. Zira gerçek denetim, yalnızca "yapılmış olmakla" değil sonuç doğurması, yaptırıma dönüşmesi ve kamu güvenliğini sağlamasıyla anlam kazanır. Kartalkaya örneğinde ise denetim, sorumluluk doğurmayan bir formaliteye indirgenmiştir. Denetimin siyasal tasfiyesi, öncelikle mevzuat düzeyinde gerçekleştirilmiştir. Turizm, yapı güvenliği, yangın önlemleri ve iş sağlığı alanlarında yıllar içinde yapılan düzenlemeler, kamu yararı ve yaşam hakkı temelli anlayış yerine sektörün talepleri ve sermayenin beklentileri doğrultusunda şekillendirilmiştir. Denetim sıklıkları azaltılmış, yaptırımlar yumuşatılmış, "uyum süresi" adı altında işletmelere sürekli zaman kazandırılmıştır. Komisyon Raporu, bu mevzuat değişikliklerini arka plana iterek, denetimi yalnızca uygulayıcı personelin eylem ve ihmallerine indirgemektedir. Oysa denetçinin elini bağlayan, çoğu zaman siyasi iktidar tarafından belirlenen mevzuatın kendisidir. Yetkisi olan ama yaptırım uygulayamayan bir denetim sistemi, baştan itibaren etkisizliğe mahkûmdur. Raporun bu yapısal gerçeği görmezden gelmesi, denetimin siyasal tasfiyesini perdelemektedir.

Denetimin işlevsizleştirilmesinin bir diğer boyutu da kurumsal parçalanmadır. Yangın güvenliği, iş sağlığı, yapı ruhsatı ve turizm işletme belgesi gibi alanlar farklı kurumların yetki alanına bölünmüştür. Bu bölünme, koordinasyon eksikliği bahanesiyle denetimsizliğin gerekçesi haline getirilmiştir. Oysa bu parçalanma, merkezi idarenin bilinçli bir tercihidir. Yetkiler dağıtıldıkça, sorumluluk da belirsizleşmiş ve hiçbir kurum nihai hesap verici konumda bırakılmamıştır. Kartalkaya'daki otelin yangın güvenliğine ilişkin denetimlerinde bu durum açıkça görülmektedir. İtfaiye raporları, geçici uygunluk belgeleri, kısmi alan denetimleri ve eksikliklerin "sonradan giderilmesi" yönündeki idari toleranslar, denetimin pazarlık konusu bir işlem haline getirildiğini göstermektedir. Komisyon Raporu ise bu tabloyu sorgulamak yerine, belgelerin varlığını yeterli görerek denetimi meşrulaştırmaktadır.

Denetimin siyasal tasfiyesi, yalnızca önleyici aşamayla sınırlı kalmayarak facia sonrasında da devam etmektedir. Yangın sonrası hazırlanan bilirkişi raporları, denetim mekanizmalarının neden işlemediğini sorgulamak yerine teknik ayrıntılara sıkıştırılarak denetim yetkisini elinde bulunduran siyasi ve idari makamlar raporların kapsamı dışında tutulmuştur. Bu tercihin temelinde, AKP iktidarı döneminde yerleşik hale gelen yandaşı korumak anlayışı bulunmaktadır. Bu anlayışta denetim, yandaşa sağlanan rantın önünde aşılması gereken bir engel olarak görülmektedir. Bu nedenle denetim ya sembolik hale getirilmekte ya da felaket yaşanana kadar ertelenmektedir. Kartalkaya faciası, bu yaklaşımın insan hayatı üzerindeki yıkıcı sonuçlarını bir kez daha göstermiştir.

Komisyon Raporu'nun en sorunlu yönlerinden biri de denetimin siyasal tasfiyesini bir yönetim zafiyeti olarak sunmasıdır. Denetimin etkin kılınması, siyasi iktidarın elinde olmasına rağmen yıllardır bilinçli olarak kullanılmamaktadır; çünkü etkin denetim, rant düzenini bozacak ayrıcalıkları sınırlayacak ve yandaş sermayeyi rahatsız edecektir. Bu nedenle denetim, sistemli biçimde etkisizleştirilmektedir. Bu yönden bakınca Kartalkaya yangınının denetimin siyasal olarak tasfiye edilmesinden kaynaklandığı açıkça görülmektedir. Yetki var, mevzuat var, kurumlar var; ancak yaşamı önceleyen bir siyasal irade maalesef yoktur.

7. KARTALKAYA FACİASI, UZUN SÜREDİR DEVAM EDEN CEZASIZLIK REJİMİNİN ÇARPICI BİR ÖRNEĞİDİR

Kartalkaya yangını sonrasında işletilen yargısal süreç, Türkiye'de uzun süredir inşa edilen cezasızlık rejiminin yeni ve çarpıcı bir örneğini teşkil etmektedir. Bu süreç, hukukun tarafsız ve eşit uygulandığı bir adalet mekanizması olmaktan ziyade siyasal iktidarın sınırlarını çizdiği, sorumluluğu aşağıya doğru yönlendiren ve merkezi karar alıcıları koruyan seçici bir yargılama pratiği olarak şekillenmiştir.

Yangının ardından başlatılan soruşturmada kimlerin hızla gözaltına alındığı, kimlerin tutuklandığı ve kimlerin daha en başından sürecin tamamen dışında bırakıldığı dikkatle incelendiğinde, yargılamanın teknik delillerden çok siyasal dokunulmazlık sınırlarına göre şekillendiği açıkça görülmektedir. Yerel düzeyde görev yapan kamu personeli, teknik elemanlar ve alt kademe yöneticiler soruşturmanın asli muhatapları haline getirilirken denetim rejimini belirleyen, mevzuatı şekillendiren ve siyasal sorumluluğu taşıyan üst düzey kamu görevlileri yargı sürecinin dışında tutulmuştur. Bu tablo, yıllardır sistematik biçimde işletilen bir cezasızlık politikasının devamıdır. AKP iktidarı döneminde yaşanan toplu ölümlerle

sonuçlanan faciaların neredeyse tamamında benzer bir yargısal şablon uygulanmıştır: Olay yerinde bulunanlar, imzayı atanlar, talimatı uygulayanlar yargılanmış; ama talimatı verenler, sistemi kuranlar ve denetimi işlevsizleştirenler ise hukukun erişim alanı dışında bırakılmıştır. Kartalkaya dosyası da bu zincirin yeni bir halkasıdır.

Yargı sürecindeki seçiciliğin en belirgin araçlarından biri de soruşturma izni mekanizmasıdır. 4483 sayılı Kanun kapsamında üst düzey kamu görevlileri hakkında soruşturma açılmasının idari izne bağlanması, fiilen bir dokunulmazlık zırhına dönüşmüştür. Bu mekanizma, hukukun işletilmesini kolaylaştıran bir idari usul olmaktan çıkarak siyasal iktidarın yargı üzerindeki etkisini kurumsallaştıran bir filtreden ibaret hale gelmiştir. Seçici yargılamanın bir diğer boyutu, bilirkişi raporlarının kapsamı ve içeriğiyle ilgilidir. Kartalkaya yangınına ilişkin bilirkişi incelemeleri, yangının teknik seyrine odaklanmasına rağmen denetim mekanizmalarının neden işlemediği, mevzuatın nasıl esnetildiği ve siyasal kararların bu süreci nasıl etkilediği bilinçli olarak rapor dışı bırakılmıştır. Bu durum, yargının neye baktığı ve neye bakmadığıyla da siyasal bir işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Kartalkaya dosyasında yargı, olayın sistemsel boyutunu dışarıda bırakmış ve siyasal iktidarın sorumluluk alanını tartışma dışı tutmuştur. Komisyon Raporu'nun bu seçiciliği ele almak yerine, yargı sürecini olduğu gibi aktarması, raporu cezasızlık düzeninin bir parçası haline getirmiştir. Kurumsallaşmış cezasızlık rejiminin en yıkıcı sonucu, toplumsal hafızanın felce uğratılmasıdır. Her facia sonrası benzer yargısal senaryoların tekrarlanması, kamuoyunda adalet beklentisini aşındırarak yaşam hakkının korunmasının tali bir mesele olduğu algısını pekiştirmektedir. Cezasızlık, yalnızca failin ceza almaması anlamına gelmemektedir. Aynı zamanda, gelecekte benzer ihlallerin önünü açan bir teşvik mekanizmasıdır. Denetim yapmayan, eksikliklere göz yuman, mevzuatı esneten kamu görevlileri açısından cezasızlık, sorumluluktan arındırılmış bir yönetim pratiği yaratmaktadır.

Seçici yargılama ve cezasızlık rejimi, siyasal iktidarın kendisini hukukun üstünde konumlandırdığı bir yönetim anlayışının doğal sonucudur. Bu anlayışta yargı, bağımsız bir denetim organı olmak yerine krizleri yöneten, toplumsal tepkileri soğuran ve sorumluluğu dağıtan bir araç olarak işlev görmektedir. Bu nedenle Kartalkaya dosyası, hukukun siyasallaştırılmasının, adaletin seçici hale getirilmesinin ve cezasızlığın kurumsal bir iktidar pratiğine dönüştürülmesinin dosyasıdır. Komisyon Raporu'nun bu tabloyu görmezden gelmesi, raporu bir araştırma metni olmaktan çıkararak, mevcut yargısal düzenin sessiz bir onay belgesine dönüştürmektedir.

8. BU FACİANIN EN ÖNEMLİ SORUMLUSU, DENETİMİ "YÜK" OLARAK GÖREN İKTİDARDIR

Kartalkaya yangın faciası, idari ya da teknik bir aksaklık olarak ele alınamayacak kadar açık biçimde siyasal bir zeminde şekillenmiştir. Bu facia, iktidarın yıllardır sürdürdüğü yönetim anlayışının, kamu hizmetlerini piyasa mantığına teslim eden politikalarının ve denetimi "yük" olarak gören yaklaşımının doğrudan bir sonucudur. Buna rağmen Komisyon Raporu, siyasi sorumluluğu tartışma dışı bırakarak, iktidarı bu tablonun neredeyse tamamen dışına yerleştirmiştir. Bu tercih, raporun en temel ve en ağır kusurlarından biridir. Kartalkaya'da yaşanan facia, bu iradenin açık bir biçimde yaşam hakkı yerine sermayeden yana kullanıldığını göstermektedir.

AKP iktidarı döneminde turizm sektörü, "stratejik sektör" ilan edilerek özel bir koruma alanına alınmıştır. Bu koruma, kamusal güvenliğin güçlendirilmesi anlamına gelmemiş aksine denetimlerin gevşetilmesi, yaptırımların ertelenmesi ve işletmeler lehine mevzuat esnetmeleri şeklinde tezahür etmiştir. Kartalkaya'daki otelin faaliyet süreci de bu siyasal yaklaşımın somut bir sonucudur. İktidarın turizm politikaları sorgulanmadan, bu facianın nedenleri anlaşılamaz. Ancak Komisyon Raporu, bu politik çerçeveyi bilinçli olarak dışarıda bırakmıştır.

Siyasi sorumluluğun görünmez kılınmasının bir diğer yolu da facianın yerel bir olay gibi sunulmasıdır. Rapor boyunca yangın, belirli bir işletme ve sınırlı bir coğrafya ile ilişkilendirilerek merkezi idarenin belirleyici rolü perde arkasına itilmiştir. Oysa Kartalkaya, iktidarın "büyüme", "yatırım", "rekabet" ve "marka turizm" söylemleriyle şekillenen politikalarının bir parçasıdır. Bu politikalar, güvenliği tali hale getirerek insan hayatını maliyet kalemi olarak gören bir anlayışı kurumsallaştırmıştır. Örtbas girişimleri, yalnızca raporun içeriğiyle sınırlı olmadığı bilinen başka bir gerçektir. Facianın hemen ardından hükümet yetkililerinin kamuoyuna yaptığı açıklamalar, bu yaklaşımın ilk işaretlerini vermiştir. Açıklamalarda sistemsel sorunlardan özellikle kaçınılarak olay, bireysel ihmaller ve teknik arızalar çerçevesine sıkıştırılmıştır. İktidarın örtbas girişimlerinin en belirgin biçimde görüldüğü alanlardan biri, sorumluluk zincirinin yukarı doğru kurulmasının engellenmesidir. Bakanlıkların, üst düzey bürokratların ve siyasi karar alıcıların sorumluluğunun üstü örtülmüştür. Bu yaklaşım, raporun tarafsızlığını bütünüyle ortadan kaldırmaktadır. Komisyon Raporu'nun dili de örtbasın önemli bir aracıdır. "Koordinasyon eksikliği", "iletişim sorunu", "uygulama hatası" gibi ifadeler, sorumluluğu kişisizleştiren ve siyasal kararları görünmez kılan bir işlev görmektedir. Bu dil, iktidarın bilinçli tercihlerini teknik sorunlara dönüştürerek

böylece siyasal hesap sorulmasının önünü kapatmaktadır. İktidarın sorumluluğunun yalnızca facia öncesiyle sınırlı olmadığı bilinen bir gerçektir. Facia sonrasında yürütülen süreçler de örtbas siyasetinin devam ettiğini göstermektedir. Meclis Araştırması'nın kapsamı, dinlenen kişi ve kurumlar, çağrılmayan yetkililer ve sorulmayan soruların tümü siyasi iktidarın çizdiği sınırlar içinde kalmıştır. Bu tercih, raporu politik olarak da sorunlu bir belge haline getirmektedir. Çünkü Meclis Araştırması'nın asli amacı, yürütmeyi denetlemek ve kamu adına hesap sormaktır. Kartalkaya Raporu ise bu amacın tersine işleyerek hükümeti denetlemek yerine, onu koruyan bir işleve bürünmüştür. Bu durum, yasama organının denetim yetkisinin nasıl etkisizleştirildiğinin de açık bir göstergesidir.

AKP iktidarı boyunca yaşanan benzer facialarda izlenen siyasal refleks, Kartalkaya'da bir kez daha tekrar edilmiştir. Önce olay "kaza" olarak tanımlanmış, ardından sorumluluk daraltılmış, sonra yargı süreci alt kademe aktörlerle sınırlandırılmış ve nihayetinde siyasi iktidar tartışmanın dışına çıkarılmıştır. Komisyon Raporu da bu zincirin Meclis ayağını oluşturmaktadır. Bu sorumluluk kabul edilmediği sürece, raporlar yazılsa da gerçekler açığa çıkmayacak ve örtbas siyaseti farklı biçimler altında varlığını sürdürecektir.

9. RANT DÜZENİ VE YANDAŞ SERMAYE İKTİDARIN KORUMA KALKANI ALTINDA OLDUĞU SÜRECE HİÇBİR RAPORUN HAZIRLANMASINIIN BİR ÖNEMİ YOKTUR!

Kartalkaya yangın faciası, yalnızca denetimsizlik, ihmal ya da yönetim zafiyetiyle açıklanabilecek bir olay değildir. Bu facia, AKP iktidarı boyunca inşa edilen rant temelli siyasal-ekonomik düzenin, yandaş sermayeyi önceleyen iktidar pratiğinin ve bu pratiği korumak üzere devreye sokulan çok katmanlı bir koruma kalkanının doğrudan sonucudur. Komisyon Raporu ise bu düzeni görünmez kılmak için olağanüstü bir çaba göstermeyerek sermaye–siyaset ilişkisini raporun bilinçli kör noktalarından biri haline getirmiştir.

AKP iktidarı döneminde kamu yönetimi, kamusal yararı esas alan bir düzenleyici yapı olmaktan çıkarılarak sermaye birikimini hızlandıran, yatırımcıyı kollayan ve riskleri topluma yıkan bir aygıta dönüştürülmüştür. Turizm sektörü bu dönüşümün en ayrıcalıklı alanlarından biri olmuştur. "Büyüme", "istihdam", "rekabet gücü" ve "yerli–milli yatırımcı" söylemleri eşliğinde, turizm işletmeleri fiili bir denetim muafiyeti rejimi içine alınmıştır. Kartalkaya'daki otelin faaliyet koşulları, bu muafiyet rejiminin tipik bir örneğidir. Rant düzeninin temel özelliği, kârın özelleştirilmesi, riskin ise kamusallaştırılmasıdır. Yangın önlemlerine

yapılmayan yatırımlar, eksik bırakılan güvenlik tedbirleri ve maliyet gerekçesiyle ertelenen önlemler, işletme açısından kâr kalemi olarak görülerek ortaya çıkan ölümcül risk ise misafirlerin ve çalışanların hayatına yüklenmiştir. Yönetenlerin görevi bu noktada müdahale etmek, denetlemek ve yaptırım uygulamakken iktidar, bu rant düzeninin sessiz ortağı olmayı tercih etmiştir.

Komisyon Raporu'nda sermaye ilişkilerinin bu boyutuna neredeyse hiç değinilmemesi tesadüf değildir. Raporda işletmenin ekonomik gücü, sektördeki konumu, teşviklerden yararlanıp yararlanmadığı, kamu ile olan ilişkileri ve geçmiş denetimlerde nasıl muamele gördüğü gibi başlıklar özellikle dışarıda bırakılmıştır; çünkü bu sorular sorulduğu anda, facianın bireysel bir ihmal olmadığı ve yapısal bir sınıf tercihi olduğu açığa çıkacaktır. Yandaş sermaye düzeni, yalnızca ekonomik ayrıcalıklarla sınırlı kalmamış aynı zamanda sürekli olarak hukuki ve idari dokunulmazlık üretmiştir. Kartalkaya örneğinde de işletmenin yıllar boyunca eksikliklerine rağmen faaliyetini sürdürebilmesi, bu dokunulmazlığın açık bir göstergesidir. Denetim raporlarının yaptırıma dönüşmemesi, süre uzatımları, "eksikler giderilecek" denilerek verilen toleranslar iktidarın sermayeye sunduğu koruma kalkanının parçalarıdır. Bu koruma kalkanı, facia sonrasında da devreye girmiştir. Siyasi iktidarın söylemi, yargı sürecinin sınırları ve Komisyon Raporu'nun dili, işletmeyi ve arkasındaki ekonomik ilişkileri görünmez kılacak şekilde şekillenmiştir. Kamuoyunun tepkisi yatıştırılmaya çalışılarak sistem sorgulanmadan, olay kapatılabilir bir "kaza" anlatısına indirgenmiştir. Rant düzeninin sürekliliği, benzer faciaların ardından işletilen süreçlerde de açıkça görülmektedir. AKP iktidarı döneminde yaşanan benzer facialar incelendiğinde, sermaye sahiplerinin neredeyse hiçbir zaman gerçek anlamda yargı önüne çıkarılmadığı asıl bedelin ya emekçilere ya da alt kademe kamu görevlilerine ödettirildiği görülmektedir. Kartalkaya faciası sonrasında da bu şablonun dışına çıkılmamıştır. Komisyon Raporu da bu sınıfsal adaletsizliği sorgulamak yerine onu normalleştirmiştir.

Devletin koruma kalkanının yalnızca hukuki ve idari alanla sınırlı olmadığı bilinen bir gerçektir ve söylemsel bir boyutu da vardır. "Yatırımı kaçırmamak", "sektörü zora sokmamak", "ülke turizmini olumsuz etkilememek" gibi ifadeler, insan hayatını ikincil hale getiren bir ideolojik çerçeve sunmaktadır. Bu söylem, Kartalkaya raporunun satır aralarında da kendini göstermekte ve güvenlik ile yaşam hakkı, ekonomik kaygıların gölgesinde bırakılmaktadır. Bu noktada yönetenlerin-sorumluların rolü, bilinçli bir tercihle yaşam hakkını pazarlık konusu haline getiren bir yapı olarak değerlendirilmelidir. Rant düzeninin, siyasi iktidarın aktif katılımı

olmadan var olamayacağı açıkça ortadadır. Denetim yapılmadığında, yaptırım uygulanmadığında, soruşturma derinleştirilmediğinde ve siyasi sorumluluk tartışma dışı bırakıldığında bu düzen yeniden ve yeniden üretilir.

Komisyon Raporu'nun en temel işlevlerinden biri de bu yeniden üretim sürecine katkı sunmak olmuştur. Rapor, rant ilişkilerini açığa çıkarmak yerine gizlemiştir. Yandaş sermaye düzenini sorgulamak yerine korumuştur.

Kartalkaya faciası, siyasi iktidarın kimin için çalıştığı sorusunu bir kez daha yakıcı biçimde gündeme getirmiştir. Bu soruya verilecek yanıt, AKP dönemi boyunca yaşanan tüm benzer felaketlerin ortak zeminini de açığa çıkaracaktır. Rant düzeni sürdükçe, yandaş sermaye korunmaya devam ettikçe ve siyasi iktidar bu ilişkilerin garantörü oldukça Kartalkaya benzeri facialar kaçınılmaz olmaya devam edecektir.

10. KARTALKAYA'DA YAŞANANLAR SÜREKLİLİK GÖSTEREN BİR POLİTİK TERCİHİN SONUCUDUR

Kartalkaya'da yaşanan yangın faciasını münferit bir olay, talihsiz bir kaza ya da öngörülemeyen bir teknik arıza olarak değerlendirmek, gerçeği çarpıtmak anlamına gelir. Bu facia, belirli bir dönemin, belirli bir işletmenin ya da belirli kişilerin hatalarına indirgenemeyecek kadar tekrar eden, tanıdık ve süreklilik arz eden bir örüntünün parçasıdır. AKP iktidarı boyunca yaşanan çok sayıda toplu ölümle sonuçlanan felaketin ortak paydası, bir siyasal yönetim modelinin olağan sonuçları olmasıdır.

Bu yönetim modeli, yaşam hakkını merkeze alan bir kamu anlayışı yerine yandaşın yatırımını ve sermaye birikimini mutlak öncelik haline getiren bir siyasal tercihe dayanmaktadır. Bu tercihin doğal sonucu olarak denetim geri çekilmiş, yaptırım işlevsizleştirilmiş, kamu yararı kavramı yerini "piyasa hassasiyetlerine" bırakmıştır. Kartalkaya faciası, bu tercihin tıpkı madenlerde, inşaatlarda, yurtlarda ve ulaşım altyapısında yaşanan diğer facialar gibi turizm alanındaki somut yansımasıdır. Bu sürekliliğin en belirgin göstergesi, her felaket sonrası kurulan aynı dil, aynı refleks ve aynı siyasal savunma hattıdır. Önce olay "kaza" olarak tanımlanır. Ardından bireysel ihmaller öne çıkarılır. Sorumluluk alt kademe aktörlerle sınırlandırılır. Denetim eksiklikleri kabul edilir ama bu eksikliklerin neden yıllardır giderilmediği sorulmaz. Yargı süreci dar tutulur. Meclis araştırmaları ise gerçeği açığa

çıkarmak yerine krizi yönetme aracına dönüştürülür. Kartalkaya Raporu, bu zincirin Meclis ayağını oluşturmaktadır.

Kartalkaya, tek başına ele alınabilecek bir olay değildir. Bu facia, AKP döneminde kurulan siyasal-iktisadi düzenin mantıksal sonucudur. Aynı düzen değişmediği sürece, farklı mekânlarda, farklı sektörlerde ve farklı zamanlarda benzer tabloların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Komisyon Raporu ise bu gerçeği kabul etmek yerine, olayları parçalayarak yönetim modelini tartışma dışı bırakmayı tercih etmiştir. Bu tercih, Meclis Araştırması'nın varlık nedenini ortadan kaldırmaktadır; çünkü bir araştırma, yalnızca "ne oldu" sorusuna değil "neden sürekli oluyor" sorusuna da yanıt vermek zorundadır. Kartalkaya Raporu, bu sorudan sistematik biçimde kaçınarak siyasal iktidarın kurduğu düzeni sorgulama cesaretini gösterememiştir. Kartalkaya'da yaşananlar, bu nedenle bir rejimin aynasıdır. Bu aynaya bakmaktan kaçınıldığı sürece, raporlar kalınlaşacak; ancak adalet yerini bulmayacak, yaşam hakkı korunmayacak ve kamu vicdanı onarılmayacaktır.

11. KARTALKAYA'DA YÜKÜMLÜLÜKLER YERİNE GETİRİLMEYEREK YAŞAM HAKKI İHLAL EDİLMİŞTİR

Kartalkaya yangın faciasına yalnızca idari bir ihmal, denetim eksikliği ya da siyasal tercihler bağlamında bakmamak gerekmektedir. Doğrudan yaşam hakkının ağır ve çok yönlü ihlali olarak ele alınmak zorundadır. Bu olay, siyasi iktidarın yaşam hakkı karşısındaki pozisyonunu bütün çıplaklığıyla ortaya koyarak Türkiye'de yaşam hakkının nasıl sistematik biçimde korumasız bırakıldığını bir kez daha göstermiştir. Komisyon Raporu ise bu temel hukuki çerçeveyi kurmaktan özellikle kaçınarak meseleyi teknik ve idari düzeyde tutarak, anayasal ve uluslararası sorumluluğu görünmez kılmıştır.

Yaşam hakkı, Anayasa'nın 17'nci maddesiyle güvence altına alınmış, devredilemez ve vazgeçilemez bir haktır. Anayasa ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler uyarınca devletin yaşam hakkı karşısında pozitif yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu yükümlülükler riskleri önceden öngörmeyi, gerekli tedbirleri almayı, etkili denetim mekanizmaları kurmayı ve yaşamı tehdit eden faaliyetleri sıkı biçimde kontrol etmeyi kapsamaktadır. Kartalkaya faciası, bu yükümlülüklerin tamamının ihlal edildiğini göstermektedir. Yönetenlerin pozitif yükümlülüğü, özellikle tehlikeli faaliyetlerin söz konusu olduğu alanlarda daha da ağırlaşmaktadır. Turizm işletmeleri, binlerce insanın aynı anda bulunduğu, yangın ve benzeri risklerin öngörülebilir olduğu alanlardır. Bu nedenle iktidarın sorumluluğu, yalnızca mevzuat

hazırlamakla sınırlı olmamakla birlikte bu mevzuatın etkin biçimde uygulanmasını sağlamak, denetimleri gerçek anlamda yapmak ve eksiklikler giderilmeden faaliyete izin vermemek zorundadır. Kartalkaya'daki otelin faaliyetini sürdürmesine izin verilmiş olması, iktidarın bu yükümlülüğü yerine getirmediğinin açık göstergesidir. Komisyon Raporu'nda yaşam hakkı kavramının neredeyse hiç yer almaması, raporun en ciddi hukuki eksikliklerinden biridir. Yangında yaşamını yitirenler, raporda birer hak öznesi olarak görülmek yerine maalesef facianın "sonuçları" olarak ele alınmıştır. Oysa yaşam hakkı ihlali, yönetenlerin doğrudan sorumluluğunu gündeme getiren bir durumdur ve bu sorumluluk, teknik gerekçelerle bertaraf edilemeyecek kadar önemli ve insanidir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları açık biçimde göstermektedir ki; yönetenler, bilinen ya da bilinebilir riskler karşısında etkili önlemleri almadığında ve bu ihmal ölümle sonuçlandığında, yaşam hakkı ihlal edilmiş sayılır. Kartalkaya örneğinde yangın riski bilinebilir durumdadır. Benzer tesislerde yaşanan geçmiş olaylar, mevzuatta yer alan açık düzenlemeler ve denetim raporları bu riski defalarca ortaya koymuştur. Buna rağmen gerekli önlemlerin alınmaması, ihlalin sistematik olduğunu göstermektedir. Yönetenlerin pozitif yükümlülükleri yalnızca önleyici tedbirlerle sınırlı olmamakla birlikte etkili soruşturma yükümlülüğü de bu kapsamın ayrılmaz bir parçasıdır. Yaşam hakkının ihlal edildiği durumlarda iktidar, olayın tüm yönleriyle, bağımsız, tarafsız ve kapsamlı biçimde soruşturulmasını sağlamak zorundadır. Kartalkaya faciası sonrası yürütülen yargı süreci ve Meclis Araştırması, bu yükümlülüğün de yerine getirilmediğini ortaya koymaktadır. Yaşam hakkı ihlalinin bir diğer boyutu, ayrımcı uygulamalar ve sınıfsal eşitsizlikler bağlamında ortaya çıkmaktadır. Rant düzeninin hüküm sürdüğü bir sistemde, güvenlik önlemleri maliyet unsuru olarak görülmekte ve bu maliyetten kaçınıldığında bedel, yurttaşların yaşamıyla ödenmektedir. Kartalkaya faciasında da güvenlik önlemlerinin eksikliği, işletme açısından kâr artışı anlamına gelirken misafirler ve emekçiler açısından ölümcül bir risk doğurmuştur. İktidarın bu eşitsizliği görmezden gelmesi, yaşam hakkının piyasa koşullarına terk edildiğini göstermektedir. İktidarın pozitif yükümlülüklerini yerine getirmemesi, bilinçli ve süreklilik gösteren bir siyasal tercihtir. Denetimin tasfiyesi, cezasızlık rejimi, rant düzeninin korunması ve siyasi sorumluluğun örtbas edilmesi yaşam hakkının sistematik olarak ihlal edilmesine yol açan bu tercihin parçalarıdır. Komisyon Raporu, bu bütünlüklü tabloyu kurmak yerine sorunu parçalara ayırarak yaşam hakkı ihlalinin siyasal boyutunu görünmez kılmıştır. Yaşam hakkının korunması, iktidar açısından bağlayıcı bir yükümlülüktür. Bu yükümlülük, ekonomik gerekçelerle, yatırım politikalarıyla ya da sektör hassasiyetleriyle askıya alınamaz. Kartalkaya faciası, iktidarın bu yükümlülüğü yerine

getirmediğini ve yaşam hakkını ikincil hale getirdiğini açık biçimde göstermektedir. Komisyon Raporu ise bu ihlali tespit etmek yerine adeta bu ihlalin üzerini örten bir belge işlevi görmektedir.

12. BU RAPORLA BİRLİKTE MECLİS ARAŞTIRMA KOMİSYONU'NUN ANAYASAL İŞLEVİ BOŞA ÇIKARILMIŞTIR

Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde kurulan araştırma komisyonları, Anayasa'nın yasama organına tanıdığı en temel denetim araçlarından biridir. Bu komisyonların varlık nedeni yürütmenin faaliyetlerini denetlemek, kamu adına hesap sormak ve kamu gücünün kullanımından doğan ağır sonuçlar karşısında hakikati ortaya çıkarmaktır. Kartalkaya yangın faciası sonrası kurulan Meclis Araştırması Komisyonu ise AKP-MHP çoğunluğunun eliyle bu anayasal işlevi yerine getirmekten uzak kalmış ve denetim görevini icra etmek yerine yürütmeyi koruyan bir mekanizmaya dönüşmüştür.

Anayasal denetim yetkisi, yalnızca bilgi toplamakla sınırlı olmamakla birlikte olayın tüm boyutlarıyla ele alınmasını, siyasal sorumluluğun tartışılmasını ve kamu gücünü kullananların hesap vermesini gerektirir. Komisyon'un çalışma yöntemi, çağrılan tanıklar, dinlenen kurumlar ve dışarıda bırakılan aktörler dikkate alındığında ise araştırmanın sınırlarının baştan itibaren yürütmeyi rahatsız etmeyecek şekilde çizildiği açıkça görülmektedir. Bu durum, Meclis'in denetim fonksiyonunun fiilen askıya alındığını göstermektedir. Komisyon, Anayasa'dan kaynaklanan yetkisini kullanarak bakanları, üst düzey bürokratları ve siyasal karar alıcıları doğrudan sorgulamak yerine alt kademe kamu görevlileri ve teknik personel üzerinden bir anlatı kurmayı tercih etmiştir. Böylece Meclis Araştırması, anayasal bir denetim mekanizması olmaktan çıkarak yürütmenin çizdiği sınırlar içinde hareket eden bir komisyona indirgenmiştir.

Komisyon Raporu'nun dili de bu işlev kaybını açık biçimde yansıtmaktadır. Raporda "siyasi sorumluluk" kavramı sistematik biçimde dışlanarak idari ve teknik değerlendirmeler ön plana çıkarılmıştır. Oysa Anayasa'ya göre siyasi sorumluluk, yürütmenin eylem ve ihmallerinin Meclis tarafından denetlenmesinin asli konusudur. Bu kavramın bilinçli biçimde dışarıda bırakılması, Meclis'in kendi anayasal rolünden feragat etmesi anlamına gelmektedir. Bu feragat hali, Meclis Araştırması'nın kamuoyundaki meşruiyetini de zedelemiştir. Kartalkaya faciasında yakınlarını kaybeden aileler ve toplumun geniş kesimleri, Meclis'ten gerçekleri açığa çıkaracak, sorumluları işaret edecek ve benzer faciaların önüne geçecek bir irade beklerken Komisyon Raporu bu beklentiyi karşılamaktan uzak kalmıştır. Bu durum, tekil bir araştırma

komisyonuna özgü değildir. AKP iktidarı döneminde kurulan pek çok Meclis Araştırması, benzer biçimde anayasal işlevinden uzaklaştırılarak denetlemek ve hesap sormak yerine sorumluluğu dağıtma işlevi görmüştür. Kartalkaya Komisyonu da bu eğilimin devamı niteliğindedir. Bu süreklilik, Meclis'in kurumsal olarak zayıflatıldığını ve yürütme karşısında etkisizleştirildiğini göstermektedir. Meclis Araştırması'nın anayasal işlevinin boşa düşürülmesi, kurumsal bir sorun olmanın ötesinde doğrudan demokrasi ve hukuk devleti meselesidir. Denetlenmeyen yürütme, sınırsız güç anlamına gelir. Kartalkaya faciası gibi ağır yaşam hakkı ihlallerinin ardından bile yürütmenin gerçek anlamda denetlenememesi, bu sınırsızlığın hangi noktaya ulaştığını göstermektedir.

13. BU RAPOR, GERÇEKLERİ AÇIĞA ÇIKARMAK YERİNE FAİLLERİ KORUMAK İÇİN HAZIRLANMIŞTIR

Komisyon Raporu'nun en belirleyici yönü, yalnızca eksik bıraktıkları ya da ele almadıkları değildir. Asıl mesele, raporun aktif biçimde kimi koruduğu, hangi çıkar ilişkilerini görünmez kıldığı ve hangi siyasal aktörleri sorumluluk alanının dışında tuttuğudur. Bu nedenle Kartalkaya Raporu, "neyi araştırmadı" sorusundan çok; "kimi korumak üzere yazıldı" sorusuyla değerlendirilmelidir.

Raporda iktidarın politik tercihleri, turizm sektörüne ilişkin uzun yıllara yayılan mevzuat değişiklikleri ve denetim rejiminin bilinçli biçimde zayıflatılması neredeyse hiç yer almamaktadır. Bu yokluk tesadüfi değildir. Bu başlıklar rapora girdiği anda facianın münferit bir olay olmadığı, siyasal bir düzenin ürünü olduğu açıkça görülecektir. Rapor, bu gerçeği örtmek için siyasal bağlamı bilinçli biçimde dışarıda bırakmıştır. Raporun koruduğu bir diğer alan ise sermaye ilişkileridir. Otelin ekonomik gücü, sektördeki konumu, teşviklerden yararlanıp yararlanmadığı ve kamu ile olan ilişkileri raporda tartışılmamıştır. Oysa bu ilişkiler incelendiğinde, işletmeye yönelik denetim toleransının nedenleri daha net görülecektir. Bu incelemeden kaçınılması, raporun sermayeyi rahatsız etmeyen bir metin olarak kurgulandığını göstermektedir.

Yargı sürecine ilişkin değerlendirmelerde de benzer bir koruma refleksi göze çarpmaktadır. Rapor, soruşturmanın kapsamını ve sınırlarını sorgulamak yerine mevcut yargısal çerçeveyi veri kabul etmiş ve üst düzey kamu görevlilerinin neden soruşturma dışında bırakıldığını tartışmamıştır. Bu tercih, cezasızlık rejimini görünmez kılmakta ve siyasi iktidarın yargı üzerindeki etkisini perdelemektedir.

Raporun koruma altına aldığı bir diğer unsur da yönetim modelinin kendisidir. Merkezileşmiş yetki, zayıflatılmış denetim ve dağıtılmış sorumluluk esasına dayanan bu model sorgulanmadığı sürece Kartalkaya gibi facialarının neden tekrar ettiği anlaşılmaz kılınacaktır. Kartalkaya Raporu, kimi koruduğu sorusu etrafında okunduğunda iktidarı, yandaş sermayeyi, denetimsizliği mümkün kılan mevzuat düzenini ve cezasızlık rejimini koruyan bir metin olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu koruma, aktif bir tercih ve bilinçli bir siyasal tutumla sağlanmıştır. Bu nedenle bu rapor, iktidar–sermaye–bürokrasi üçgeninde kurulan düzenin belgesidir. Bu düzen sorgulanmadığı sürece, Kartalkaya bir istisna olarak kalmayarak benzer facialar farklı adlar ve mekânlar altında yeniden yaşanmaya devam edecektir.

14. KOMİSYON RAPORUNUN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ: HAKİKATİ ARAŞTIRMAK YERİNE SİYASAL SORUMLULUĞU PERDELEYEN BİR METİNDİR

Kartalkaya yangın faciasını araştırmak üzere kurulan Meclis Araştırması Komisyonu'nun hazırladığı rapor, hacmi, dili ve biçimsel bütünlüğüne rağmen içerik, yöntem ve amaç bakımından ciddi bir meşruiyet sorunu taşımaktadır. Bu rapor, görünürde ayrıntılı, çok sayfalı ve teknik bir belge olmasına karşın gerçekte hakikati ortaya çıkarmaktan uzak, siyasal sorumluluğu görünmez kılan ve yürütmeyi koruyan bir metin niteliğindedir. Bu nedenle söz konusu rapor, eksik kalmasının yanı sıra yanlış bir yerde durmaktadır. Bir Meclis Araştırması'nın temel görevi, yaşanan bir facianın yalnızca "nasıl" gerçekleştiğini ortaya çıkarmak değildir. Aynı zamanda neden tekrar tekrar yaşandığını, hangi siyasal, idari ve ekonomik tercihlerle mümkün hale geldiğini ortaya koymaktır. Kartalkaya Raporu ise bu temel sorumluluktan sistematik biçimde kaçınmıştır. Araştırma yapıyormuş gibi görünen; ancak siyasal bağlamdan özellikle arındırılmış bir anlatı kurmuştur. Raporun en temel sorunu, faciayı parçalayarak ele almasıdır. Yangın teknik bir olay, idari bir aksaklık, denetimsel bir eksiklik ve bireysel hatalar dizisi olarak sunulmuştur. Bu parçalar arasında bağ kurulmaması özellikle tercih edilmiştir. Oysa bu facia, denetimin tasfiye edildiği, rantın korunduğu, cezasızlığın kurumsallaştığı ve yaşam hakkının piyasa mantığına terk edildiği bir bütünün parçasıdır. Bu bütün kurulmadığında, rapor hakikat yerine kontrollü bir görüntüyü üretmiş olur.

Komisyon Raporu'nun dili de bu kontrollü anlatının bir parçasıdır. Sorumluluğu işaret eden, siyasal iradeyi doğrudan muhatap alan bir dil yerine edilgen ve muğlak ifadeler tercih edilmiştir. "Eksiklik", "aksaklık", "koordinasyon sorunu" gibi kavramlar, failin adını silen ve

sorumluluğu dağıtan bir işlev görmektedir. Kullanılan bu dil, hesap sormaktan kaçınmanın aracıdır.

Raporun yapısal tercihlerine bakıldığında da benzer bir tablo ortaya çıkmaktadır. Dinlenen kurumlar, çağrılmayan yetkililer, kapsam dışı bırakılan bakanlıklar ve raporda yer verilmeyen politik kararlar, araştırmanın sınırlarının baştan çizildiğini göstermektedir. Bu sınırlar, yürütmenin ve özellikle merkezi idarenin sorumluluk alanına dokunmamayı esas alan bir çerçeve üretmiştir. Böylece Meclis Araştırması, anayasal denetim işlevini kullanmak yerine, yürütmenin konfor alanı içinde kalmayı tercih etmiştir.

Raporun bir diğer temel eksikliği de Kartalkaya faciasını AKP dönemi boyunca yaşanan benzer felaketlerden koparmasıdır. Soma, Aladağ, Çorlu, İliç ve diğer toplu ölümlerle sonuçlanan olaylarla bağ kurulmadığı sürece, bu facianın neden "olağanlaştığı" anlaşılamaz. Raporun bu bağları kurmaktan özellikle kaçınması, facianın sistemsel niteliğini örtme çabasının açık bir göstergesidir. Hukuki açıdan bakıldığında da rapor ciddi bir boşluk içermektedir. Yaşam hakkı, devletin pozitif yükümlülükleri, etkili soruşturma zorunluluğu ve anayasal denetim sorumluluğu gibi temel kavramlar raporda ya hiç yer almamış ya da tali düzeyde geçiştirilmiştir. Bu durum, raporu hukuki olarak da sorunlu hale getirmektedir. Çünkü yaşam hakkının ihlal edildiği bir olayda bu çerçeve kurulmadan yapılan her değerlendirme eksik kalmaya mahkûmdur.

Komisyon Raporu'nun genel karakteri, krizi yöneten bir belge olmasıdır. İktidarı doğrudan hedef almayan ve sistemsel sorgulamadan kaçınan bu yaklaşım, Meclis'in halk adına denetim yapma iddiasını zayıflatmaktadır. Bu haliyle rapor, kamu vicdanındaki yarılmayı derinleştiren bir işlev görmektedir. Bu değerlendirmeyi yapmamızın nedeni, yalnızca rapordaki eksiklikleri saymak değildir. Asıl mesele, bu raporun nasıl bir siyasal anlayışın ürünü olduğunu ve neyi temsil ettiğini ortaya koymaktır. Kartalkaya Raporu, yürütmenin denetlenmediği, sorumluluğun parçalandığı, sermayenin korunduğu ve yaşam hakkının tali görüldüğü bir düzenin Meclis'teki yansımasıdır. Bu nedenle bu rapor, geleceğe dair güven veren bir belge değildir. Aksine, benzer facialarn neden engellenemediğini gösteren bir ibret belgesi niteliği taşımaktadır. Hakikatle yüzleşmeyen, sorumluluğu adlandırmayan ve siyasal iradeyi muhatap almayan her rapor gibi bu metin de cezasızlık düzenini beslemektedir. Bu muhalefet şerhi, tam da bu nedenle raporun bıraktığı boşlukları doldurmak, örtülen sorumlulukları görünür kılmak ve Meclis'in gerçek denetim işlevini hatırlatmak amacıyla kaleme alınmıştır. Kartalkaya faciası; ancak bu

bütünlüklü çerçeve kurulduğunda anlaşılabilir. Aksi halde raporlar yazılmaya devam edecek; ama hakikat yerini bulmayacaktır.

15. YAŞAM HAKKINI MERKEZE ALAN, HESAP VERİLEBİLİR VE BAĞLAYICI BİR KAMUSAL DÜZEN İÇİN ÖNERİLERİMİZ

Kartalkaya yangın faciası, mevcut idari ve siyasal yapının küçük onarımlarla düzeltilemeyeceğini açıkça ortaya koymuştur. Bu nedenle önerilerimiz, teknik iyileştirmelerle sınırlı, sembolik ya da idarenin takdirine bırakılmış düzenlemeler değildir. Yapısal dönüşümü hedefleyen, bağlayıcı ve denetlenebilir nitelikte olmak zorundadır.

15.1 Yaşam Hakkı Odaklı Bağlayıcı Denetim Rejimi Kurulmalıdır

Turizm tesisleri başta olmak üzere, toplu kullanım alanlarında denetim anlayışı köklü biçimde değiştirilmelidir. Denetim, işletmeler için "uyum süreci" ya da "rehberlik faaliyeti" olmaktan çıkarılmalı ve doğrudan yaşam hakkını korumaya yönelik bağlayıcı bir kamu görevi olarak tanımlanmalıdır.

- Denetim sonuçlarının idarenin takdirine bırakıldığı mevcut yapı terk edilmelidir.
- Hayati risk tespit edilen tesislerde faaliyet durdurma zorunlu ve derhal uygulanabilir olmalıdır.
- "Eksikler giderilecek" gerekçesiyle verilen süre uzatımları kaldırılmalıdır.
- Denetim raporları kamuoyuna açık hale getirilmelidir.

15.2 Denetim Yetkileri Parçalanmaktan Çıkarılmalı, Sorumluluk Tekleştirilmelidir

Yetkinin dağıtıldığı, sorumluluğun belirsizleştirildiği mevcut yapı, denetimsizliğin temel nedenidir.

- Yangın güvenliği, yapı güvenliği ve işletme güvenliği tek bir yaşam güvenliği denetim sistemi altında birleştirilmelidir.
- "Yetki karmaşası" gerekçesiyle sorumluluğun ortadan kalkmasına son verilmelidir.
- Merkezi idarenin nihai sorumluluğu açık biçimde tanımlanmalıdır.

15.3 Turizm ve Benzer Sektörlerde "Rant Odaklı Muafiyet Rejimi" Kaldırılmalıdır

Turizm ve benzeri sektörlerde uzun yıllardır uygulanan "yatırım teşviki", "bölgesel kalkınma" ve "istihdam yaratma" gerekçeleri, fiiliyatta kamu güvenliği, işçi sağlığı ve yaşam hakkı gibi temel anayasal yükümlülüklerin geri plana itilmesine yol açmıştır. Özellikle turizm

işletmelerine tanınan ruhsat kolaylıkları, denetim muafiyetleri, geçici izinler ve mevzuat esneklikleri, yangın güvenliği, yapı güvenliği, iş sağlığı ve acil durum hazırlıkları gibi hayati alanlarda ciddi boşluklar yaratmıştır. Bu muafiyet rejimi, büyük sermaye gruplarının rant beklentilerine hizmet eden ayrıcalıklı bir alan oluşturmuştur. "Yatırım teşviki" adı altında, güvenlik standartlarından taviz verilmesi olağanlaştırılmış; denetimlerin seyrekleştirilmesi ya da kâğıt üzerinde bırakılması, idarenin asli sorumluluklarını yerine getirmemesine gerekçe haline getirilmiştir. Bu durum, öngörülebilir ve önlenebilir risklerin görmezden gelinmesine, sonuçta ise telafisi mümkün olmayan can kayıplarına ve toplumsal travmalara yol açmıştır. Kamu kaynaklarından teşvik, vergi muafiyeti, kredi desteği veya tahsis yoluyla yararlanan işletmelerin, asgari değil en yüksek güvenlik ve denetim standartlarına tabi olması gerekirken mevcut uygulamada tam tersine bu işletmeler fiili bir dokunulmazlık alanı içinde faaliyet göstermektedir. Bu çelişki, sosyal devlet ilkesinin ve yaşam hakkının açık ihlalidir.

Bu nedenle, turizm ve benzeri sektörlerde rant odaklı muafiyet rejimi bütünüyle kaldırılarak kamu teşviklerinden yararlanan tüm işletmeler için daha ağır, düzenli ve bağımsız denetim mekanizmaları zorunlu hale getirilmelidir. Kamu destekleri güvenlik, işçi sağlığı, çevresel etki ve yaşam hakkına saygı gibi temel kriterlere bağlanmalıdır. Aksi halde kamu eliyle sağlanan her teşvik, potansiyel bir hak ihlalinin ve felaketin ortağı haline gelmektedir.

- Turizm ve benzeri sektörlerde uygulanan rant odaklı muafiyet ve istisna rejimi sona erdirilmelidir.
- Ruhsatlandırma, izin süreçleri, yapı güvenliği, kapasite artırımı ve işletme faaliyetlerine ilişkin olarak "yatırım teşviki" gerekçesiyle tanınan mevzuat esneklikleri kaldırılmalı ve bu alanlarda genel mevzuat hükümleri eksiksiz uygulanmalıdır.
- Kamu teşvikleri ile güvenlik yükümlülükleri arasında açık ve bağlayıcı bir ilişki kurulmalıdır.
- Teşvik, vergi muafiyeti, kredi, tahsis ve benzeri kamu desteklerinden yararlanma, iş sağlığı ve güvenliği, yangın ve afet güvenliği, yapı güvenliği ile acil durum hazırlıklarının tam ve sürekli olarak yerine getirilmesi şartına bağlanmalıdır.
- Kamu teşviklerinden yararlanan işletmeler için artırılmış ve sıkılaştırılmış denetim rejimi oluşturulmalıdır.
- Bu kapsamda söz konusu işletmeler, diğer işletmelere kıyasla daha sık, düzenli, habersiz ve bağımsız denetimlere tabi tutulmalı; denetimler şekli belge incelemesiyle sınırlı kalmayıp fiili güvenlik uygulamalarını esas almalıdır.
- Güvenlik yükümlülüklerinin ihlal edilmesi halinde caydırıcı yaptırımlar zorunlu hale getirilmelidir.
- Ağır veya tekrarlanan ihlallerde kamu teşviklerinin derhal kesilmesi, sağlanan desteklerin geri alınması ve işletmenin belirli bir süre kamu desteklerinden yararlanmasının engellenmesi yönünde açık yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

- Denetim süreçlerinde şeffaflık ve kamuoyuna hesap verebilirlik sağlanmalıdır. Kamu teşviki alan işletmelere ilişkin denetim raporları, tespit edilen eksiklikler ve uygulanan yaptırımlar, kişisel veriler korunmak kaydıyla kamuoyuna açık ve erişilebilir hale getirilmelidir.
- Kamu idaresinin sorumluluğunu güçlendiren kurumsal mekanizmalar tesis edilmelidir. Denetimlerin zamanında ve etkili biçimde yapılmaması halinde ilgili kamu görevlilerinin idari ve hukuki sorumluluğunu doğuran açık düzenlemeler yapılarak denetim görevlerinin ihmal edilmesi önlenmelidir.

15.4 Cezasızlık Rejimi Ortadan Kaldırılmalı, Siyasi Ve İdari Sorumluluk Netleştirilmelidir

Yaşam hakkı ihlallerinde yalnızca alt kademe görevlilerin değil, siyasi ve idari karar alıcıların da sorumluluğu açıkça tanımlanmalıdır.

- 4483 sayılı Kanun, yaşam hakkı ihlalleri bakımından uygulanamaz hale getirilmelidir.
- Bakanlar ve üst düzey kamu görevlileri için soruşturma izni engeli kaldırılmalıdır.
- İdari görev ihmali, "görevi kötüye kullanma" sınırlarının ötesinde, yaşam hakkı ihlali kapsamında değerlendirilmelidir.

15.5 Etkili Soruşturma Zorunluluğu Yasal Güvence Altına Alınmalıdır

Yaşam hakkının ihlal edildiği her olayda devletin etkili soruşturma yürütme yükümlülüğü açık ve bağlayıcı hale getirilmelidir.

- Bilirkişi raporları yalnızca teknik değil, idari ve siyasal sorumluluk boyutlarını da kapsamalıdır.
- Soruşturma kapsamı, idarenin takdirine bırakılmamalıdır.
- Meclis Araştırmaları, yargı süreçlerinden bağımsız ve daha geniş bir inceleme alanına sahip olmalıdır.

15.6 Meclis Araştırmalarına Bağlayıcılık Ve Yaptırım Yetkisi Tanınmalıdır

Meclis Araştırmaları, yalnızca tespit yapan bir kurum olmanın ötesinde sonuç doğuran mekanizmalara dönüştürülmelidir.

- Komisyon raporları doğrultusunda idari işlem başlatılması zorunlu hale getirilmelidir.
- Komisyonların çağırdığı kişi ve kurumların katılımı bağlayıcı olmalıdır.
- Raporlarda siyasi sorumluluğun açıkça tartışılması güvence altına alınmalıdır.

15.7 Yaşam Hakkı İhlallerine İlişkin Bağımsız Bir Mekanizma Kurulmalıdır

Toplu ölümlerle sonuçlanan olayları incelemek üzere, yürütmeden bağımsız bir Yaşam Hakkı İzleme ve İnceleme Kurulu oluşturulmalıdır.

- Bu kurulun raporları kamuoyuna açık olmalıdır.
- Kurul, doğrudan Meclis'e rapor sunmalıdır.
- Kurul tespitleri yargı ve idare için bağlayıcı etki doğurmalıdır.

15.8 Mağdurlar Ve Yakınları İçin Hak Temelli Koruma Mekanizmaları Oluşturulmalıdır

Yaşam hakkı ihlallerinde mağdurlar ve yakınları yalnız bırakılmamalıdır.

- Hukuki destek, psikososyal destek ve maddi tazminat mekanizmaları güvence altına alınmalıdır.
- Tazminat süreçleri yargı kararına bağlanmadan işletilebilmelidir.
- Devlet, mağduriyetin telafisini bir lütuf değil, yükümlülük olarak ele almalıdır.

15.9 Tüm Bu Öneriler Anayasal Yaşam Hakkı Çerçevesinde Yeniden Tanımlanmalıdır

- Yaşam hakkı, devletin tüm politika alanlarını bağlayan üst norm olarak kabul edilmelidir.
- Ekonomi, turizm, madencilik, inşaat ve ulaşım politikaları yaşam hakkı testine tabi tutulmalıdır.
- "Kalkınma" ve "büyüme" söylemleri, yaşam hakkını ihlal ettiği noktada meşruiyetini yitirmiş sayılmalıdır.

16. SONUÇ: BU RAPORLA DEĞİL, BU DÜZENLE HESAPLAŞMADAN ADALET SAĞLANAMAZ

Kartalkaya'da yaşanan yangın faciası yıllardır inşa edilen, denetimsizliği kural, cezasızlığı yöntem, rantı öncelik, yaşam hakkını ise tali bir unsur haline getiren siyasal ve idari düzenin kaçınılmaz sonucudur. Bu gerçek görülmeden, kabul edilmeden ve adlandırılmadan hazırlanan her rapor adaleti tesis etmeye değil, bu düzeni sürdürmeye hizmet eder. Meclis Araştırma Komisyonu'nun hazırladığı rapor da bu bağlamdan bağımsız değildir. Rapor, gerçeği tüm çıplaklığıyla ortaya koymak yerine siyasal sorumluluğu parçalayan, merkezi idareyi geri plana iten ve karar alma süreçlerini görünmez kılan bir yaklaşımı tercih etmiştir. Bu tercih, bilinçli bir siyasal tutumdur. Çünkü rapor, facianın nedenlerini araştırmak yerine, sonuçlarını yönetmeyi esas almıştır. Bu haliyle rapor yaşamını yitirenlerin anısına karşı sorumluluk duygusunu değil, yürütmenin konfor alanını öncelemiştir. Denetimin neden işlemediğini anlatmamış, aksine nasıl

işlemiş gibi gösterileceğini anlatmıştır. Sorumluların kim olduğunu açığa çıkarmamış, sorumluluğun nasıl dağıtılacağını tarif etmiştir. Oysa Meclis'in görevi yürütmenin sınırlarını çizmek, kamu gücünü denetlemek ve halk adına hesap sormaktır. Bu görev yerine getirilmediğinde Meclis, yetkisiyle beraber meşruiyetini de yitirir. Kartalkaya Raporu, bu açıdan bakıldığında denetim yetkisinin kullanılmadığı, siyasi sorumluluğun adlandırılmadığı ve yaşam hakkının ikincilleştirildiği bir belgedir.

Bu muhalefet şerhi, söz konusu raporun yanı sıra bir siyasal anlayışa karşı kayıttır. Çünkü mesele yalnızca Kartalkaya değildir. Mesele, aynı ihmal zincirinin Soma'da, Aladağ'da, Çorlu'da, İliç'te ve daha birçok yerde tekrar tekrar karşımıza çıkmasıdır. Mesele, bu ölümlerin ardından değişmeyen tek şeyin, iktidarın sorumluluktan kaçma refleksi olmasıdır. Yaşam hakkı, siyasi iktidarın tercihine bırakılabilecek bir alan değildir. Ne piyasanın insafına terk edilebilir ne de "kalkınma", "yatırım" ya da "büyüme" gerekçeleriyle askıya alınabilir. İktidarın da devletin de asli görevi, yaşamı korumaktır. Bu görev yerine getirilmediğinde ise yaşanan her ölüm, bir trajedi olmanın çok ötesinde bir kamusal sorumluluk ve yaşam hakkı ihlalidir. Kartalkaya faciası, bu ihlalin açık göstergesidir. Ve bu rapor, bu ihlalle yüzleşmek yerine onu yöneten ve savunan bir metin olmayı seçmiştir. Bu nedenle bizler açısından bu rapor, cezasızlığın, örtbasın, kamusal sorumsuzluğun ve yandaşı-sermayeyi korumanın belgesidir.

Bu muhalefet şerhiyle ortaya koyduğumuz eleştiriler ve öneriler; geleceğe dair bir temenniden ziyade bugüne dair bir zorunluluktur. Çünkü gerçeklerle yüzleşmeden hiçbir facia önlenemez. Sorumluluk adlandırılmadan hiçbir adalet tesis edilemez. Ve yaşam hakkı merkeze alınmadan hiçbir kamu politikası meşru kabul edilemez. Kartalkaya'da yaşamını yitirenler, bu ülkenin istatistiği değildir. İhmal, cezasızlık, yandaşa ve sermayeye her türlü imtiyazı ve imkânı sağlayan politikaların ve suskunlukların sonucudur. Bu gerçeği kayda geçirmeyen her rapor eksik kalır. Bu gerçeği perdeleyen her metin, tarihin karşısında mahkûm olur.

Kezban KONUKÇU KOK — İstanbul Milletvekili

Ömer Faruk HÜLAKÜ — Bingöl Milletvekili

KAYNAKÇA

Abacılar, P. (2008). Doğal ve Kentsel Sit Alanlarında Kültür Turizmi ve Yönetimi: Boğaziçi Arnavutköy Örneği.

Abbate, C. S. ve Nuovo S. F. (2013). Motivation and personality traits for choosing religious tourism. A research on the case of Medjugorje.

Adana'nın Aladağ İlçesinde Kız Öğrenci Yurdunda Meydana Gelen Elim Yangın Vakasının Araştırılması ve Benzer Acıların Bir Kez Daha Yaşanmaması ve Kamusal Eğitim ve Barınma Haklarının Tüm Öğrencilerimiz İçin Güvence Altına Alınıp Yaygınlaştırılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Temmuz 2017

Akat, Ö. (2000). Pazarlama Ağırlıklı Turizm İşletmeciliği.

Akdağ, G. (2021). Kavramlar ve Örneklerle Genel Turizm.

Akhmetov, A. (2007). Almata 'nın Kongre Turizm Arz Potansiyeli ve Şehrin Kongre Destinasyonu Seçim Faktörleri Açısından Değerlendirilmesi.

alışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Araştırma Komisyonuna bilgi vermek üzere sunduğu 27.03.2025 tarihli ve 1606314 sayılı yazı ve ekleri.

Ayaz, N. ve Eren, M. (2020). Türkiye'de İnanç Turizmi Üzerine Nitel Bir Araştırma.

Bahar, O. ve Kozak, M. (2006). Küreselleşme Sürecinde Türkiye'de Turizm Sektörüne Sağlanan Teşvikler.

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, T.C. Resmi Gazete, 19.12.2007, Sayı: 26735.

Bingöl, Z. (2007). Gelenekten Evrensele Anadolu'da İnanç Turizmi.

Bolu Cumhuriyet Başsavcılık Makamına sunulan 18.03.2025 tarihli Bilirkişi Heyet Raporu.

Boz, M. (2004). Turizmin Gelişmesinde Alternatif Turizm Pazarlamasının Önemi.

Center for Chemical Process Safety. (1999). Guidelines for consequence analysis of chemical releases. American Institute of Chemical Engineers.

Çakıcı, A. C. (2004). Toplantı yönetimi: Kongre, Konferans, Seminer ve Fuar Organizasyonu.

Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Araştırma Komisyonuna bilgi vermek üzere sunduğu 27.03.2025 tarihli ve 1606314 sayılı yazı ve ekleri.

Çetin, A. (2023). Spor Turizmi ve Spor Etkinlikleri Üzerine Bir Derleme.

Çetin, G. (2008). Dünyada Golf Turizminin Önemi ve Türkiye'de Bu Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi.

DiNenno, P. J. Drysdale, D. Beyler, C. L. Walton, W. D. Custer, R. P. Hall, J. R. Watts, J. M. (2002). SFPE handbook of fire protection engineering (3th ed.). Springer.

Doruk, T. T. (2019). Bir Sağlık Turizm Örneği Olarak Termal Turizm: Türk Sağlık Turizmi İçindeki Yerinin Çeşitli Boyutlarıyla İncelenmesi.

Drysdale, D. (2011). An introduction to fire dynamics (3rd ed.). John Wiley & Sons.

Duman. s. , Şahin, H. M. Uluç, E. A. Bulut, Ç. (2021). Spor Turizminin Türkiye Açısından Ekonomik Boyutu.

El-Helbawy, R.H. Ghareeb, F.M. "Inhalation Injury as a Prognostic Factor for Mortality in Burn Patients", Ann Burns Fire Disasters, 2011 Jun 30; 24 (2).

Emekli, G. (2006). Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm.

Erdoğan, C. (2006). İzmir İli Kongre Turizmi Arz Potansiyelinin İncelenmesi ve Geliştirilmesine Yönelik Bir Araştırma.

Ergüven, M. (2015). Sağlık Turizminde Wellnessın Önemi ve Wellnessın Geleceğine Turizm Bağlamında Bir Bakış.

Ergüven, M. (2015). Wellness Turizmi.

Ertaş, Ş. ve Taş, A. (2017). Changing Effect Of Place On Frontage Design İn The Context Of Cultural Sustainability.

Evren. s. . (2023). Bir Cumhuriyet Projesi Olarak Türkiye'de Kış Turizmi.

Global Wellness Institute (2023). Global Wellness Economy Monitor.

Gülbahar, O. (2009). 1990'lardan Günümüze Türkiye'de Kitle Turizminin Gelişimi ve Alternatif Yönelimler.

Güleryüz, U. (2021). Türkiye'de Turizmin Tarihsel Gelişimi.

Hacıoğlu, N. (2012). Turizm Pazarlaması.

Hacıoğlu, N. ve Avcıkurt, C. (2008). Turistik Ürün Çeşitlendirmesi.

https: //aboutturkiye.gov.tr/blog/turizm-turleri.

https: //en.mitos. gov.gr/.

https: //entreprendre.service-public.fr/vosdroits/F31684?lang=en.

https: //eugo.gov.gr/en. (Erişim Tarihi: 06.04.2025) ve https: //www.e-nomothesia.gr/kat-tourismos/n-4276-2014.html.

https: //ilostat.ilo.org/blog/safety-in-numbers-what-labour-inspection-data-tells-us/.

https: //turkiyeturizmansiklopedisi.com/turizm-ve-tanitma-bakanligi.

https: //www.ankara.bel.tr/ankara-itfaiyesi/tfaiyenin-tarihcesi,

https: //www.csgb.gov.tr/bakanlik/hakkinda/teskilat-semasi/.

https: //www.csgb.gov.tr/rtb/baskanlik/tarihce/.

https: //www.icisleri.gov.tr/illeridaresi/ozel-idare1.

https: //www.ktb.gov.tr/TR-96132/teskilat-semasi.html.

https: //www.nist.gov/%3Cfront%3E/fire-dynamics.

https: //www.service-public.fr/.

https: //www.unwto.org/.

https: //yigm.ktb.gov.tr/TR-201145/yat-istatistikleri.html.

https: //yigm.ktb.gov.tr/TR-9669/kultur-ve-turizm-koruma-ve-gelisim-bolgeleri-ve-turizm-merkezleri.html.

https: //yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html.

Ilgar, R. (2019). Çanakkale'de Yatçılık Faaliyetleri.

ILO, "Global Wage Report 2020–21: Wages and minimum wages in the time of COVID-19", Geneva, 2020.

International Labour Organization (ILO). "Decent Work", Report of the Director-General, International Labour Conference, 87th Session, Geneva, 1999.

İnan, B. (2009). Cumhuriyet Dönemi Türkiye Turizmi ve Bir Turizm Modeli Önerisi.

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü İbrahim ESENKAR'ın Meclis Araştırma Komisyonuna 04.03.2025 tarihinde yapmış olduğu sunum. TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Tasarısı ile Erzincan Milletvekili Muharrem Işık'ın; Meslek Hastalıkları ve İşçi Sağlığı Kanun Teklifi ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporları, Haziran 2012.

Karlsson, B. & Quintiere, J. G. (2000). Enclosure fire dynamics. CRC Press.

Kısa Ovalı, P. (2007). Kitle Turizmi ve Ekolojik Turizmin Kavram, Mimari ve Çevresel Etkiler Bakımından Karşılaştırılması.

Köymen. s. . (2005). Yat Turizmi ve İlgili Mevzuat.

Kurak Açıcı, F. Şebnem, E. Elif. s. . (2017). Sürdürülebilir Turizm: Kültür Turizmi ve Kültürel Miras.

Maddelerin ve Karışımların Sınıflandırılması, Etiketlenmesi ve Ambalajlanması Hakkında Yönetmelik.

National Fire Protection Association (NFPA). (2007). NFPA 68: Standard on explosion protection by deflagration venting. National Fire Protection Assoc.

Özbay, G. (2018). Alternatif Turizm Politikaları İçerisinde Kış Turizmi: Swot Analizi, The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences.

Özdemir. s. . (2024). Golf Turizminin Planlanması ve Sürdürülebilirliğine İlişkin Bir Alan Yazın Taraması.

Öztaş, A. ve Babacan, E. (2011). Etkinlik Yönetimi.

Öztürk, Y. ve Yazıcıoğlu. İ. (2002). Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma. 184-195.

Pirselimoğlu Batman, Z. Öztürk Kurtaslan, B. Demirel, Ö. (2019). Evaluation of high plateau tourism in Eastern Black Sea region of Turkey.

Rehberlik ve Teftiş Başkanı Bekir AKTÜRK'ÜN Meclis Araştırma Komisyonuna 04.03.2025 tarihinde yapmış olduğu sunum. TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı.

Sakarya Üniversitesi Yangın ve Yangın Güvenliği Bölüm Başkanı Prof. Dr. Hakan Serhad SOYHAN'IN Araştırma Komisyonu'na ibraz ettiği sunumu.

Sarılgan, A. E. (2016). Impact of Low Cost Carriers on Turkish Tourism Industry.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı 2015-2019 Dönemi Stratejik Planı.

Tavmergen, İ. P. Günlü Akpınar, E. (2004). Kongre ve Toplantı Yönetimi.

Theobald, F. W. (2005). The Meaning, Scope and Measurement of Travel and Tourism.

Turizm Ana Planı (2022).

Yılmaz, D. (2007). Turizm Sektörünün Tanımı, Yapısı ve Özellikleri.